

Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!

LENIN

TEOKSET

6

JULKAISTAAN
VKP(b):n IX EDUSTAJAKOKOUKSEN
JA SNTL:n NEUVOSTOJEN
II EDUSTAJAKOKOUKSEN
PÄÄTÖKSEN PERUSTEELLA

ИНСТИТУТ МАРКСА—ЭНГЕЛЬСА—ЛЕНИНА—СТАЛИНА
при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

СОЧИНЕНИЯ

Издание четвертое

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА • 1954

KARJALAIS-SUOMALAISEN SNT:n KOMMUNISTISEN PUOLUEEN
KESKUSKOMITEAN PUOLUEHISTORIAN INSTITUUTTI—NKP:n
KK:n MARX—ENGELS—LENIN—STALIN-INSTITUUTIN FILIAALI

V. I. LENIN

TEOKSET

*Suomennos neljännessä
venäjänkielisestä painoksesta*

KARJALAIS-SUOMALAISEN SNT:n
VALTION KUSTANNUSLIIKE
PETROSKOI — 1955

V. I. LENIN

6
OSA

Tammikuu 1902—elokuu 1903

ESIPUHE

Kuudes osa sisältää ne V. I. Leninin tuotteet, jotka hän on kirjoittanut vuoden 1902 tammikuun ja vuoden 1903 elokuun välisenä aikana.

Tässä osassa julkaistaan „Aineistoa VSDTP:n ohjelman laatimista varten”, joka kuvaa Leninin taistelua „Iskran” toimituksen sisällä työväenluokan puolueen vallankumouksellisen ohjelman laatimisen puolesta.

Huomattava sija tässä osassa on teoksilla, jotka koskevat agraari- ja talonpoikauskysymystä sekä oppia työväenluokan liitosta talonpoikaiston kanssa: „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma”, kirjanen „Maalaisköyhälistölle” ynnä muut tuotteet.

Kansallisuuskysymyksen käsittelylle, taistelulle porvarillista ja pikkuporvarillista natsionalismia vastaan on omistettu kirjoitukset „Kansallisuuskysymys ohjelmassamme”, „Tarvitseeko juutalainen proletariaatti „itsenäistä poliittista puoluetta” ” ynnä muita tuotteita.

Tässä osassa julkaistaan seuraavat eserriä vastaan suunnatut teokset: „Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa”, „Perusteesi eserriä vastaan”, „Miksi sosialidemokratian on julistettava päättävä ja säälimätön sota sosialistivallankumouksellisille?” y.m.

Kirjoitukset „Itsevaltius horjuu...”, „Hra Struve oman avustajansa paljastamana” sekä „Poliittinen taistelu ja politikointi” kuvaavat Leninin taistelua porvarillista liberalismia vastaan.

„Kirje toverille organisaatiotehtävistämme” ja „VSDTP:n sääntöjen luonnos” koskevat marxilaisen puolueen organisaatioperiaatteiden kehittelyä.

Tähän osaan kuuluu teos „Kysymykseen VSDTP:n komiteoiden ja ryhmien selostuksista puolueen yleiselle edustajakokoukselle” sekä VSDTP:n II edustajakokouksen päätöslauselmaluonnokset ja edustajakokouksessa pidetyt puheet, jotka luonnehtivat Leninin toimintaa puolueen edustajakokousta valmisteltaessa ja pidettäessä.

Tässä osassa julkaistaan ensi kertaa V. I. Leninin Teoksissa hänen seuraavat tuotteensa: „Mielenosoituksista”, „Sosialidemokraattisen liikkeen tehtävistä”, „Perusteesi eserriä vastaan”, „Keskikoulujen oppilaille”, „Katkelma kirjoituksesta eserriä vastaan”, „Ehdotelma Venäjän Organisaatiokomitean julistukseksi Liigalle, Liitolle ja Bundin Ulkomaiselle komitealle”, „Marxilaisia mielipiteitä agraarikysymyksestä Euroopassa ja Venäjällä”, „Eserriä vastaan tähdätyn artikkelin jäsenitys”, „Ensimmäinen puhe puolueen sääntöjen käsittelyn yhteydessä”, „Puhe suhteesta opiskelemaan nuorisoon” ja „Bundin natsionalismin viimeinen sana”.

**AINEISTOA
VSDTP:n OHJELMAN
LAATIMISTA VARTEN¹**

*Kirjoitettu tammi—huhtikuussa 1902
Julkaistu ensi kerran v. 1924
II Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

HUOMAUTUKSIA PLEHANOVIN ENSIMMÄISEEN OHJELMALUONNOKSEEN

PLEHANOVIN TEKSTI

I. Nykyisen yhteiskunnan tärkeimmän taloudellisen erikoisuuden muodostaa kapitalististen tuotantosuhteiden herruus siinä,

s.o. tuotannon ja tavarankierron välineiden kuulumisen määrältään hyvin pienilukuiselle kapitalistiluokalle,

kun taas väestön enemmistön muodostavat proletaarit,

jotka eivät omista muuta kuin työvoimansa eivätkä voi tulla toimeen muuten kuin myymällä sitä.

Sen vuoksi se joutuu työllään kapitalistien tulot luovien palkkailaisten riippuvaiseen asemaan.

II. Kapitalististen tuotantosuhteiden herruuden ala laajenee yhä enemmän sitä mukaa kuin tekniikan keskeytymätön täydellistyminen

LENININ HUOMAUTUKSET

1. sivu. № 1 — Kapitalismi ei ole nykyisen yhteiskunnan „erikoisuus”, vaan sen taloudellinen järjestelmä, talousmuoto y.m.s.

№ 2 — Tuotantovälineet eivät kuulu yksinomaan kapitalisteille, vaan myös maanomistajille ja pientuotajille.

№ 3 — Monissa maissa proletariaatti ei muodosta väestön enemmistöä.

№ 4 — Proletariaatti omistaa eräitä kulutustarvikkeita (ja osaksi myös tuotantovälineitä).

2. sivu. № 5. + maanomistajien.

2. sivulle. Ei tekniikan täydellistyminen, vaan yksityisomistus pakkoluovuttaa ja verelendet * pientuottajan.

* — saattaa köyhyyteen. Toim.

lisää suurten liikeyritysten taloudellista merkitystä ja siten

vähentää itsenäisten pientuottajien määrää, supistaa niiden merkitystä yhteiskunnan taloudellisessa elämässä

ja paikoitellen muuttaa ne suorastaan suurten liikkeenharjoittajain vasalleiksi ja veronmaksajiksi.

III. Kapitalistiset tuotantosuhteet painavat yhä voimakkaammin ja voimakkaammin työväenluokkaa sitä mukaa, kun teknillinen edistys, joka lisää työn tuottavuutta, antaa kapitalisteille sekä aineellisen mahdollisuuden työläisten riiston tason kohottamiseen.

№ 6 — „ja siten”?? Tekniikan kasvu sinänsä ei voi lisätä suurten liikeyritysten taloudellista merkitystä. Tekniikan kasvu (+ eräät taloudelliset muutokset, kuten myyntiehtojen muutokset etc.*) johtaa pientuotannon syrjäyttämiseen suurtuotannon taholta.

№ 6—7. Kapitalismi ei aina „vähennä pientuottajain määrää” (suhteellista, ei ehdottomasti absoluuttista, olletikaan Venäjällä).

(Pakkoluovuttaa ja polkee sekä saattaa köyhyyteen... kapitalismi — pientuottajan.)

2. sivu. № 7. Vähentää pienten merkitystä = lisää suurten taloudellista merkitystä (se on aivan samaa).

№ 8 — Suorastaan — on pyyhittävä pois. Tuottajan tuotantovälineistä eristämisen prosessia ei ole osoitettu.

Alkuperäisen luonnoksen 3. sivu.

№ 9. + ja pientuottajia (talonpojat on yleensä mainittava erikseen).

* — et cetera — ja niin edespäin. *Toim.*

että myös muuttaa tämän mahdollisuuden todellisuudeksi, saaden aikaan työvoiman kysynnän suhteellisen vähenemisen samalla kun sen suhteellinen ja absoluuttinen tarjonta kasvaa.

IV. Työn tuottavuuden kehitys ei ainoastaan ole korottamatta työvoiman hintaa, vaan, päinvastoin, on hyvin usein välittömänä syynä sen alenemiseen. Näin ollen teknillinen edistys, joka merkitsee yhteiskunnallisen rikkauden lisääntymistä, aiheuttaa kapitalistisessa yhteiskunnassa yhteiskunnallisen epätasa-arvoisuuden kasvua, omistavien ja omistamattomien välisen välimatkan suurenemista, voimistaa työläisten taloudellista riippuvaisuutta kapitalisteista.

V. Asiain ollessa näin kapitalistisessa yhteiskunnassa ja kapitalististen maiden välisen kilpailun yhä kasvaessa maailmanmarkkinoilla tavaroiden myynti jää välttämättömyyden pakosta jälkeen niiden tuotannosta, mikä aika ajoittain aiheuttaa enemmän tai vähemmän ankaria teollisuuspulua, joita seuraa enemmän tai vähemmän pitkäaikaisia teollisuus-

№ 10 — aiheuttaen tai synnyttäen.

3. sivu — esitetty sangen vaikeatajuisesti, abstraktisesti. „Erfurtin ohjelmassa”² on paljon paremmin: „...liikatyöläisten armeija kasvaa”, — „toimeentulon epävarmuus lisääntyy”.

4. sivu — „työvoiman hinta” sangen usein alenee (myös kovin abstraktisesti sanottu; = yhä pahempi riisto, sorto, köyhyys, polkeminen). „Näin ollen” aiheuttaa epätasa-arvoisuuden kasvua. Tämän mukaan epätasa-arvoisuuden kasvua synnyttää muka ainoastaan palkkatyöläisen riiston kasvu (lisääntyminen), silloin kun sitä synnyttää:

1) pientuottajan pakko-
luovuttaminen + 2) pientuottajan köyhtyminen + 3) riiston kasvu + 4) reserviarmeijan kasvu.

5. sivu. Onko ohjelmassa tarpeellista osoittaa pulien *syitä*? Jos on, niin puutteellisuutena on se, että on osoitettu 2 syytä: 1) yhteiskunnallisen epätasa-arvoisuuden kasvu („asiain ollessa näin”, s. 4) + 2) kilpailun kasvu. Ei ole osoitettu pulien perussyitä = Plan-

den lamakausia, jotka vieläkin enemmän

vähentävät pientuottajien lukua ja niiden taloudellista merkitystä,

mikä entisestään lisää palkkatyön riippuvaisuutta pääomasta

ja entistä nopeammin johtaa proletariaatin ja pientuottajain aseman suhteelliseen ja paikoin myös absoluuttiseen huonontumiseen.

VI. Mutta samaan aikaan, kun nämä kapitalismin väistämättömät ristiriidat kehittyvät, kasvaa myös työväenluokan tyytymättömyys nykyistä asiointilaa kohtaan, sen taistelu kapitalistiluokkaa vastaan kärjistyy ja sen keskuudessa leviää yhä laajemmin ja nopeammin tietoisuus siitä,

losigkeit *, yksityistä omistamista tuotannon ollessa yhteiskunnallista.

Sivut 5—6: Pientuottajain „*taloudellisen merkityksen*” väheneminen on liian abstraktinen termi. Pakkoluovuttaa (= vähentää lukumäärää?) ja verelendet.

6. sivu — palkka-„*työn*”? Eiköhän olisi parempi *työläisten*?

6. sivu — pulan seuraukset — *aseman suhteellinen ja absoluuttinen huonontuminen*. Eiköhän olisi parempi sanoa suoraan: työttömyys, työläisten ja pientuottajain kurjistuminen.

7. sivu — tyytymättömyyden asemesta — *kihtymys*.

7. sivu — tietoisuuden leviäminen ($-\gamma$) on pantu kihtymyksen ($-\alpha$) ja taistelun ($-\beta$) kärjistymisen kasvun *rinnalle*. Mutta α ja β ovat luonnonvoimaisia, mutta γ — on *meidän* tuotava.

* — suunnitelmallisuuden puuttumista. *Toim.*

että se voi vain omin ponnistuksin suistaa alas sen hartioilla olevan taloudellisen riippuvaisuuden ikeen ja että tämän ikeen suistamiseksi tarvitaan sosiaalinen vallankumous, s.o. kapitalististen tuotantosuhteiden hävittäminen, tuotteiden tuotanto- ja kiertokulkuvälineiden siirtyminen yhteiskunnalliseen omistukseen.

VII. Tämä proletariaatin vallankumous tulee olemaan koko nykyään sorretun ja kärsivän ihmiskunnan vapauttamista, koska se tekee lopun kaikista sortomuodoista ja ihmisen harjoittamasta toisen ihmisen riistosta.

VIII. Tavarain kapitalististen tuotannon vaihtamiseksi tuotteiden tuotannon sosialistiseksi organisaatioksi yhteiskunnan tarpeiden tyydyttämistä varten ja sen kaikkien jäsenten hyvinvoinnin turvaamista varten, oman vallankumouksensa suorittamiseksi

on proletariaatilla oltava käsissään poliittinen valta, joka tekee siitä tilanteen herran ja antaa sille tilaisuuden kaikkien niiden esteiden säälimättömään murskaamiseen, joita se kohtaa tiellään kulkiessaan suureen päämääräänsä. Tässä mielessä proletariaatin

7. sivu — „vain omin ponnistuksin”. Parempi on sanoa yleisemmin: *voi olla vain työväenluokan asia* y.m.s.

Sivut 7—8. 1) kapitalististen tuotantosuhteiden hävittäminen? — Tavaratuotannon *vaihtaminen** sosialistiseen tuotantoon**, 2) riistäjien pakkoluovutus, 3) tuotantovälineiden siirtyminen *yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi?* yksityisomistuksen muuttaminen yhteiskunnalliseksi omistukseksi.

9. sivu — epäselvä*** „yhteiskunnan tarpeiden tyydyttämistä varten ja sen kaikkien jäsenten hyvinvoinnin turvaamista varten”. *Tämä ei riitä:* (vertaa „Erfurtin ohjelmaan” „korkein hyvinvointi ja kaikinpuolinen sopusuhtainen täydellistyminen”).

9. sivu. „Tilanteen herra”, „murskata säälittä”, „diktaattori”??? (Meidän puolestamme on sosiaalinen vallankumous riittävä.)

* Kuten on sanottukin, ss. 8—9.

** Pitää selittää, minkälaista tuo sosialistinen tuotanto on.

*** Sana „epäselvä” on Leninin käsikirjoituksessa kirjoitettu sanojen „tarpeiden tyydyttämistä” yläpuolelle. *Toim.*

diktatuuri muodostaa sosiaalisen vallankumouksen välttämättömän poliittisen ehdon.

IX. Mutta kansainvälisen vaihdon ja maailmanmarkkinain kehitys on luonut niin kiinteän yhteyden sivistysmaailman kaikkien kansojen kesken, että tämä suuri päämäärä voidaan saavuttaa vain kaikkien maiden proletaarien yhteisin ponnistuksin. Sen vuoksi nykyisen työväenliikkeen oli tultava ja se on jo kauan sitten tullut kansainväliseksi.

X. Venäjän sosialidemokratia pitää itseään proletariaatin maailmanarmeijan eräänä joukko-osastona, kansainvälisen sosialidemokratian osana.

XI. Se pyrkii samaan lopulliseen päämäärään, jonka kaikkien muiden maiden sosialidemokraatit asettavat itselleen.

Se osoittaa työläisten edessä heidän etujensa ja kapitalistien etujen sovittamattoman vastakohtaisuuden, selvittää heille proletariaatin suoritettavana olevan sosiaalisen vallankumouksen historiallisen merkityksen, luonteen ja ehdot, järjestää heidän voimansa herkeämättömään taisteluun heidän riistäjiään vastaan.

10. sivu — nil*.

11. sivu.— „Samaan Endziel ***”. Miksi toistettu?

11. sivu. Kunpa ei menisi sekaisin? — „sama Endziel” — ja heti rinnalla sosialidemokraattisen puolueen *tehtävä*: 1) Osoitettava työläisten *edessä* (?) heidän etujensa ja kapitalistien etujen sovittamaton vastakohtaisuus. 2) Selvitettävä heille sosiaalisen vallankumouksen merkitys, luonne ja ehdot (+ vallankumouksen välttämättömyys?).

Saksalaisilla on voimakkaammin: weisen naturnotwendiges Ziel ***. 3) Järjestettävä heidän voimansa herkeämättömään taisteluun *heidän riistäjiään*

* — Nihil — ei mitään. *Toim.*

** — lopulliseen päämäärään. *Toim.*

*** — osoitettava luonnollisen välttämätön päämäärä. *Toim.*

vastaan (NB? * + hallitusta vastaan?) + ? johdettava proletariaatin taistelua.

1) sisältyy 2.). 1)— liian ahdas. Pitäisi olla: α osoitettava lopullinen päämäärä, β luotava vallankumouksellisten järjestö proletariaatin taistelun johtamista varten.

XII. Mutta sen lähimmät päämäärät muuttuvat sen vuoksi, että meillä olevat monilukuiset esikapitalistisen — maaorjuudellisen — yhteiskuntajärjestelmän jätteet painavat hirvittävänä taakkanä koko työtätekevää väestöä ja ovat pahin niistä esteistä, jotka jarruttavat Venäjän työväenliikkeen menestystä.

12. sivu. „Maaorjuudellisen järjestelmän jätteet... painavat hirvittävänä taakkanä koko työtätekevää väestöä” (+ tuotantovoimien kehityksen hidastuminen + elinehtojen huonontuminen + pidetään koko kansaa pimeydessä ja poljetussa asemassa)— pahin este (= jätteet)? (Mitä nämä jätteet ovat? Itsevaltius + kaikki muut? Tämä on sanottu *alempana*.)

Venäjän sosialidemokraattien täytyy toistaiseksi vasta tavoitella sellaisia juridisia laitoksia, jotka edistyneimmissä kapitalistisissa maissa jo ovat olemassa muodostaen luonnollisen oikeusperusteisen täydennyksen kapitalistisiin tuotantosuhteisiin

12—13: on tavoiteltava *sellaisia (?) juridisia* laitoksia, jotka edistyneimmissä maissa *jo (?) ovat* olemassa. (On sanottava selvemmin. Vaikeatajuista.)

ja ovat välttämättömiä sen luokkataistelun täydellistä ja kaikinpuolista kehittämistä varten, jota palkkatyö käy pääomaa vastaan.

13. sivu — palkkatyö? — työläiset, työväenluokka käy taistelua kapitalistiluokkaa vastaan täydellisen vapautumisensa puolesta.

Ja koska tsaristinen itsevaltius, joka on yhteiskunnan tulevalle kehitykselle huomattavin ja vahingollisin vanhan maaorjuudellisen järjestelmän jäte, ei lainkaan sovi yhteen näiden juridisten laitosten kanssa, ja koska se olemuksensa vuoksi ei voi olla olematta proletaarien vapausliikkeen pahin ja vaarallisin vihollinen,

niin Venäjän sosialidemokraatit asettavat lähimmäksi poliittiseksi tehtäväkseen monarkian kukistamisen.

13. sivu. Itsevaltius ei sovi yhteen näiden juridisten laitosten kanssa (poliittisen vapauden kanssa??).

14. sivu. Koska *itsevaltius* ei sovi yhteen — *monarkian* kukistaminen (epäsuhde).

Kirjoitettu tammikuun alussa 1902

VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVÄENPUOLUEEN OHJELMALUONNOS *

[A]

I. Tavaratuotanto kehittyä Venäjällä yhä nopeammin, kapitalistinen tuotantotapa saa siinä yhä täydellisemmän herruuden.

II. Tekniikan herkeämätön täydellistyminen johtaa siihen, että suurtuotanto yhä enemmän syrjäyttää pientuotantoa. Tuotantovälineiden (maan ja tehtaiden, työvälineiden ja koneiden, rautateiden ja muiden kulkuvälineiden) tärkein osa keskittyy kapitalistien ja suurmaanomistajain verrattain vähäisen ryhmän käsiin heidän yksityisomaisuutenaan. Itsenäiset pientuottajat (talonpojat, kotiteollisuudenharjoittajat, käsityöläiset) joutuvat yhä suuremmissa määrässä taloudelliseen häviöön menettäen tuotantovälineet ja muuttuen siten proletaareiksi tai joutuen pääoman palvelijoiksi ja pakkoveronmaksajiksi. Yhä suurempi työntekijäin määrä on pakoitettu turvautumaan työvoimansa myyntiin, muuttumaan palkkatyöläisiksi, jotka ovat riippuvaisia omistajista ja jotka työllään luovat näiden rikkaudet.

III. Mitä pitemmälle eteenpäin teknillinen edistys menee, sitä enemmän työvoiman kysynnän kasvu jää jälkeen sen tarjonnan kasvusta, sitä suurempi mahdollisuus kapitalisteilla on kohottaa työläisten riiston tasoa. Toimeentulon epävarmuus ja työttömyys, riiston ies ja kaikenlainen alennus tulee yhä laajempien työtätekevien väestökerrosten osaksi.

* Tämän luonnoksen periaatteellisen osan muodostaa toimituksen erään jäsenen Freyn³ ehdottama luonnos (jonka hän on laatinut G. V. Plehanovin alkuperäisen luonnoksen perusteella). Käytännöllisen osan (alempana osoitetusta paikasta loppuun asti) esittää koko komissio, s.o. toimituksen viisi jäsentä.

IV. Teollisuuspulat, joita kapitalismin perusristiriidat kiertämättömästi aiheuttavat, kärjistävät tätä prosessia entisestään. Rinnan joukkojen köyhyyden ja kurjuuden kanssa esiintyy samanaikaisesti yhteiskunnallisen rikkauten tuhlaamista, mikä johtuu siitä, että tuotetuille tavaroille ei löydy menekkiä.

V. Yhteiskunnallisen ja yhä enemmän yhteiskunnallistuvan työn tuotantovoimien jättiläiskehitystä seuraa näin ollen se, että väestön mitätön vähemmistö monopolisoi tämän kehityksen kaikki tärkeimmät edut. Yhteiskunnallisen rikkauten kasvun ohessa kasvaa yhteiskunnallinen epätasa-arvoisuus, omistavien luokan (porvariston) ja proletariaatin luokan välinen kuilu syvenee ja laajenee.

[B]

VI. Mutta samaan aikaan, kun kaikki nämä kapitalismin kiertämättömät ristiriidat kasvavat ja kehittyvät, kasvaa proletarien lukumäärä ja yhtenäisyys, tyytymättömyys ja kiihtymys, kärjistyy työväenluokan taistelu kapitalistien luokkaa vastaan, kasvaa pyrkimys kapitalismin sietämättömästä orjuudesta vapautumiseen.

VII. Työväenluokan vapauttaminen voi olla vain työväenluokan oma asia. Nykyisen yhteiskunnan kaikki muut luokat ovat olevan taloudellisen järjestelmän perusteiden säilyttämisen kannalla. Työväenluokan todellista vapautumista varten on välttämätöntä kapitalismin koko kehityksen valmistelema sosiaalinen vallankumous, s.o. tuotantovälineiden yksityisomistuksen hävittäminen, niiden siirtyminen yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi ja kapitalistisen tavara-tuotannon vaihtaminen tuotteiden tuotannon sosialistiseen organisaatioon koko yhteiskunnan laskuun, sen kaikkien jäsenten täydellisen hyvinvoinnin ja vapaan, kaikinpuolisen kehityksen turvaamista varten.

VIII. Tämä proletariaatin vallankumous hävittää kokonaan yhteiskunnan luokkajaon ja siis myös kaikenlaisen sosiaalisen ja poliittisen epätasa-arvoisuuden, mikä tästä jakaantumisesta johtuu.

IX. Tämän sosiaalisen vallankumouksen suorittamiseksi on proletariaatin valloittettava poliittinen valta, mikä tekee proletariaatista tilanteen herran ja antaa sille mahdollisuuden poistaa kaikki esteet, jotka ovat sen suureen päämäärään johtavalla tiellä. Tässä mielessä proletariaatin dikta-

tuuri on sosiaalisen vallankumouksen välttämätön poliittinen ehto.

X. Venäjän sosialidemokratia asettaa tehtäväkseen osoittaa työläisille heidän etujensa ja kapitalistien etujen sovittamattoman vastakohtaisuuden — tehdä selväksi proletariaatille sen sosiaalisen vallankumouksen historiallinen merkitys, luonne ja ehdot, joka sen on suoritettava, — järjestää vallankumouksellista luokkapuoluetta, joka kykenee johtamaan proletariaatin taistelua sen kaikissa ilmenemismuodoissa.

XI. Mutta kansainvälisen vaihdon ja maailmanmarkkinoita varten tapahtuvan tuotannon kehittyminen on luonut niin kiinteän yhteyden sivistysmaailman kaikkien kansojen kesken, että nykyisen työväenliikkeen oli tultava ja se on jo kauan sitten tullut kansainväliseksi. Ja Venäjän sosialidemokratia pitää itseään proletariaatin maailmanarmeijan eräänä joukko-osastona, kansainvälisen sosialidemokratian osana.

XII. Venäjän sosialidemokratian lähimpien päämäärien muotoa kuitenkin muuttaa huomattavasti se, että meillä olevat esikapitalistisen, maaorjuudellisen yhteiskuntajärjestelmän monilukuiset jätteet hidastuttavat tavattomasti tuotantovoimien kehitystä, tekevät proletariaatin luokkataistelun täydellisen ja kaikinpuolisen kehityksen mahdottomaksi, alentavat työtätekevän väestön elintasoja, synnyttävät monimiljoonaisen talonpoikaiston poiskuolemisen aasialaisen barbaarisia muotoja, pitävät koko kansaa pimeydessä, oikeudettomuudessa ja poljettuna.

XIII. Huomattavin näistä maaorjuusjärjestelmän jätteistä, koko tämän barbaarisuuden voimakkain tuki on tsaristinen itsevaltius. Se on proletariaatin vapausliikkeen ja koko kansan kulttuurikehityksen pahin ja vaarallisin vihollinen.

[C]

Siksi * Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue asettaa lähimmäksi poliittiseksi tehtäväkseen tsaristisen itsevaltiuden kukistamisen ja sen vaihtamisen demokraattiseen perustuslakiin pohjautuvaan *tasavaltaan* perustuslain turvatessa:

* Tästä alkaen — koko komission hyväksymä.

1) kansan itsevallan, s.o. kaiken korkeimman valtiovalan keskittämisen kansan edustajista muodostetun lakiasäättävän kokouksen käsiin;

2) yleisen, yhtäläisen ja välittömän äänioikeuden niin lakiasäättävän kokouksen kuin myös kaikkien paikallisten itsehallintoelinten vaaleissa jokaiselle 21 vuotta täyttäneelle kansalaiselle; salaisen äänestyksen kaikissa vaaleissa; oikeuden jokaiselle valitsijalle tulla valituksi mihin edustuslaitokseen tahansa; palkan kansanedustajille;

3) kansalaisten henkilöllisyyden ja asunnon koskemattomuuden;

4) rajoittamattoman omantunnon-, sanan-, paino-, kokoontumis-, lakko- ja yhdistymisvapauden;

5) liikkumis- ja elinkeinovapauden;

6) säätyjen hävittämisen ja kaikkien kansalaisten täydellisen tasa-arvoisuuden sukupuolesta, uskontunnustuksesta ja rodusta riippumatta;

7) itsemääräämisoikeuden tunnustamisen kaikille valtakunnan kokoonpanoon kuuluville kansakunnille;

8) oikeuden jokaiselle kansalaiselle vetää mikä virkamies tahansa vastaamaan oikeudessa tarvitsematta tehdä valitusta päällystölle;

9) vakituisen sotaväen vaihtamisen yleiseen kansan aseistamiseen;

10) kirkon erottamisen valtiosta ja koulun erottamisen kirkosta;

11) maksuttoman ja pakollisen yleisen oppivelvollisuuden 16 ikävuoteen asti; köyhien lasten turvaamisen ravinnolla, vaatetuksella ja opetusvälineillä valtion kustannuksella.

[D]

Työväenluokan etujen suojelemiseksi ja sen taistelukuntoisuuden kohottamiseksi * Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue vaatii:

1) kaikkien palkkatyöläisten työpäivän rajoittamista kahdeksaan tuntiin vuorokaudessa;

* Freyn ehdotus: muutettava tämän kappaleen alku seuraavalla tavalla: „Työväenluokan suojelemiseksi fyysilliseltä ja siveelliseltä rappeutumiselta kuin myöskin sen kuntoisuuden kohottamiseksi taistelua varten vapautuksensa puolesta...”

2) vähintään 36 tuntia yhtämittaa kestävästä jokaviikkoi-
sen levon säätämistä lailla kummankin sukupuolen palkka-
työläisille kansantalouden kaikilla aloilla;

3) ylitöiden täydellistä kieltämistä;

4) yötyön (kello 9:stä illalla kello 5:een aamulla) kieltä-
mistä kansantalouden kaikilla aloilla lukuunottamatta niitä
aloja, joilla se teknillisistä syistä on ehdottoman välttämä-
töntä;

5) kieltämään liikkeenharjoittajia käyttämästä palkka-
työssä 15 vuotta nuorempia lapsia;

6) kieltämään naistyövoiman käytön niillä aloilla, joilla
työ on epäterveellistä erikoisesti naisen elimistölle;

7) määräämään lainsäädännöllisesti työnantajain siviili-
oikeudellinen vastuu onnettomuustapauksista tai vahin-
gollisista työehdoista tuotannossa johtuvasta työläisten
täydellisestä tai osittaisesta työkykynsä menettämisestä;
vapauttamaan työläinen velvollisuudesta todistaa, että mai-
nittu työkyvyn menetys on tapahtunut työnantajan syystä;

8) kieltämään työpalkan maksaminen tavaroina*;

9) valtionavustusten maksamista korkeaikäisille, työ-
kykynsä menettäneille työläisille;

10) tehdastarkastajain lukumäärän suurentamista; nais-
tarkastajain määräämistä niille aloille, joilla naistyövoima
on vallitsevana; säätämään tehdaslakien noudattamisen
valvonta työläisten valitsemien ja valtiolta maksun saavien
edustajien avulla sekä palkkataksojen laadinnan ja tavaroi-
den raakkauksen valvonnan työläisten valitsemien edusta-
jien taholta;

11) säätämään paikallisten itsehallintoelinten taholta
työläisten valitsemien edustajien osanotolla niiden asuin-
huoneistojen saniteettitilan valvonta, joita yrittäjät antavat
työläisille, samoin kuin näiden huoneistojen sisäisen jär-
jestyksen ja niiden vuokrausehtojen valvonta — tarkoituk-
sena suojella palkkatyöläisiä työnantajain sekaantumiselta
heidän elämäänsä ja toimintaansa yksityishenkilöinä ja
kansalaisina;

12) säätämään oikein järjestetty ja kaikinpuolinen työ-
ehtojen saniteettivalvonta kaikissa palkkatyötä käyttävissä
tuotantolaitoksissa;

* Freyn ehdotus: lisättävä tähän (tähän samaan pykälään): „määräämään
lainsäädännöllisesti, että kaikissa työläisten palkkausta koskevissa sopimuksissa
pitää maksuaikana olla viikko”.

13) tehdastarkastuksen valvonnan ulottamista käsityö-, kotityö- ja kotiteollisuustuotantoon sekä valtion tuotantolaitoksiin;

14) rikosoikeudellisen vastuun säätämistä työnsuojelulakien rikkomisesta;

15) kieltämään työnantajia tekemästä rahallisia poisvetoja työpalkasta riippumatta siitä, minkä johdosta tai mihin tarkoitukseen niitä tehdään (sakot, raakkaus y.m.);

16) perustamaan kansantalouden kaikille aloille tuotantoon oikeuksia työläisten ja työnantajain edustajista tasavertaisesti.

[E]

Venäjän valtiotalouden demokratisoimiseksi Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue sitä paitsi vaatii: kaikkien välillisten verojen poistamista ja progressiivisen tuloveron säätämistä.

Vanhan maaorjuusjärjestelmän jätteen poistamiseksi se taas tulee vaatimaan*:

1) lunastus- ja veromaksujen sekä kaikkien niiden rasi- tusten lakkauttamista, jotka nykyään lankeavat talonpoikaiston — veronalaisen säädyn — kannettavaksi;

2) yhteistakuun sekä kaikkien niiden lakien lakkauttamista, jotka rajoittavat talonpojan määräysvaltaa maansa suhteen;

3) lunastus- ja veromaksujen muodossa kansalta otettujen rahasummien palauttamista; tässä tarkoituksessa luostarien omaisuuden ja apanaasitilojen konfiskointia sekä niiden suurten aatelisten maanomistajain, jotka ovat käyttäneet lunastuslainoja, verottamista erikoisella maa- verolla; tätä tietä hankittujen summien siirtämistä erikoiseen kansanrahastoon kyläyhdyksuntien kulttuuri- ja hyväntekeväisyystarkoituksiin;

4) talonpoikaiskomiteoiden muodostamista:

a) niiden maiden kyläyhdyksunnille palauttamiseksi (pakkoluovuttamalla tai — siinä tapauksessa, jos maa on siirtynyt toiselta toiselle, — lunastamalla j.n.e.), jotka on leikattu pois talonpojilta maaorjuuden hävittämisen aikana

* Freyn ehdotus: lisättävä tähän sanat: „ja maaseudun luokkataistelun vapaan kehityksen etuja silmälläpitäen“, joten koko kappale kuuluisi näin: „Vanhan maaorjuusjärjestelmän jätteen poistamiseksi ja maaseudun luokkataistelun vapaan kehityksen etuja silmälläpitäen Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue taas tulee vaatimaan:”

ja jotka tilanherrain käsissä ovat talonpoikain orjuuttamisvälineenä;

b) Uralilla, Altailla, Läntisellä alueella ja valtakunnan muilla alueilla säilyneiden maaorjuusjärjestelmän jätteiden poistamiseksi;

5) että oikeuksille annetaan valtuudet alentaa ylettömän korkeita vuokramaksuja ja julistaa mitättömiksi luonteeltaan velkaorjuuttavia sopimuksia.

[F]

Pyrkinessään saavuttamaan lähimmät poliittiset ja taloudelliset päämääränsä * Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue kannattaa jokaista oppositio- ja vallankumousliikettä, joka on suunnattu Venäjällä vallitsevaa yhteiskunnallista ja poliittista järjestelmää vastaan, ja hylkää päättävästi kaikki ne reformatoriset suunnitelmat, joissa jokaista poliisivalvonnan laajentamistoimenpidettä työtätekevien joukkojen suhteen kuvaillaan askeleeksi sosiaalisen kysymyksen ratkaisua kohti **.

Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue on puolestaan varmasti vakuuttunut siitä, että mainittujen poliittisten ja sosiaalisten uudistusten täydellinen, johdonmukainen ja kestävä toteuttaminen on saavutettavissa vain itsevaltiuden kukistamisen ja koko kansan vapaasti valitseman Perustavan kokouksen koollekutsumisen tietä.

*Kirjoitettu tammikuun lopulla —
helmikuun alussa 1902*

* Freyn ehdotus: muutettava kappaleen alku tällaiseksi: „Mainittujen vaatimusten puolesta taistelllessaan Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue” j.n.e.

** Freyn ehdotus: muutettava tämän kappaleen loppu tällaiseksi: „...suunnitelmat, jotka ovat yhteydessä johonkin poliisi- ja virkamiesvalvonnan laajentamiseen tai voimistamiseen työtätekevien joukkojen suhteen”.

KOLME KORJAUSTA OHJELMALUONNOKSEEN

№ 1. II kappaleessa (A) sanojen: „Tekniikan herkeämätön täydellistyminen johtaa siihen, että suurtuotanto yhä enemmän syrjäyttää pientuotantoa” asemesta

otettava seuraava lause:

„Tekniikan täydellistyminen kulkee herkeämättä eteenpäin, suurtuotanto kehittyy yhä voimakkaammin, pientuotantoa yhä enemmän työnnetään syrjään tai se lamaantuu”.

№ 2. VII kappaleessa (B) sanojen: „Nykyisen yhteiskunnan kaikki muut luokat ovat olevan taloudellisen järjestelmän perusteiden säilyttämisen kannalla” jälkeen

lisättävä sanat:

„ja kapitalismin sorron alla tuhoutuva pientuottaja tulee todella vallankumoukselliseksi vain sikäli, mikäli se käsittää asemansa toivottomuuden ja siirtyy proletariaatin näkökannalle” —

ja edelleen alettava uusi kappale.

№ 3. XII kappaleessa (B) sanojen: „synnyttävät monimiljoonaisen talonpoikaiston poiskuolemisen aasialaisen barbaarisia muotoja” asemesta

otettava sanat:

„synnyttävät monimiljoonaisen talonpoikaiston riiston aasialaisen barbaarisia muotoja sekä tuskallisen poiskuolemisen”.

Zaruskannais na nroda
programma.

Самая обшая и основная задача партии,
которой целью этой нроде является, и
суть ее всё для нрода, именно: это
не программа партияки, а программа
и Революционная, это суть программы
двоу часовед (основан в своем своем д.
д.т., на основании репертуриума конгр.
двух) и нродам двучасед репертуриума, то же
нродам репертуриума, а конгрессом конгр., а еще
и о русской репертуриума. Это нродам ре-
пертуриума конгрессом репертуриума,
нродам репертуриума конгрессом репертуриума.
Нродам репертуриума конгрессом репертуриума
и репертуриума и нродам репертуриума конгрессом репертуриума.
"Репертуриума конгрессом репертуриума" 17. 2. до слов

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta,
joka sisältää huomautukset Plehanovin
toiseen ohjelmaluonnokseen.— 1902

Pienennetty

HUOMAUTUKSIA PLEHANOVIN TOISEEN OHJELMALUONNOKSEEN

Yleisimpänä ja tärkeimpänä puutteellisuutena, joka tekee tämän luonnoksen kelpaamattomaksi, pidän ohjelman *koko tyyppiä*, nimittäin: se ei ole käytännöllisesti taistelevan puolueen ohjelma, vaan Prinziplerienerklärung*, se on pikemminkin ohjelma *oppilaita varten* (varsinkin sen kaikkein tärkein osasto, kapitalismin luonnehtimista koskeva osasto), ja sitä paitsi ensimmäisen luokan oppilaita varten, luokan, jolla puhutaan kapitalismista yleensä, muttei vielä Venäjän kapitalismista. Tämä tärkein puutteellisuus aiheuttaa myös suuren joukon toistamisia ja *ohjelma* muuttuu *kommentaareiksi*. Koetan todistaa tämän käsittelemällä ohjelmaa kohta kohdalta ja tekemällä sitten yleisen yhteenvedon.

Sanoista „Kansainvälisen vaihdon kehitys” j.n.e. sanoihin: „on jo kauan sitten tullut kansainväliseksi” saakka (I § — siteerauksen helpottamiseksi nimitän jokaista kappaletta, s.o. jokaista uudelta riviltä alkavaa passusta — pykäläksi ja numeroin ne järjestyksessään).

Sisältöön nähden ei ole mitään vastaväitteitä. Ainoastaan sanat „aikakautemme suuri vapausliike” ovat tarpeettomia, sillä työväenliikkeen vapausluonteesta puhutaan paljon ja konkreettisesti alempana.

Sitten tämä kappale ei ole mielestäni oikeassa paikassa. Venäjän sosialidemokraattisen puolueen ohjelman tulee alkaa Venäjän kapitalismin luonnehtimisesta (ja syyttämisestä), ja vasta sen jälkeen on korostettava liikkeen

* — deklaraatio, periaatteiden julistus. *Toim.*

kansainvälistä luonnetta, liikkeen, joka muodoltaan — „Kommunistisen manifestin” sanoja käyttäaksemme — on alussa välttämättä kansallista ⁴.

II §. „Venäjän sosialidemokraatit seisovat kansainvälisellä perustalla samoin kuin kaikkien muidenkin maiden sosialidemokraatit. He pitävät puoluettaan proletariaatin maailmanarmeijan eräänä joukko-osastona, kansainvälisen sosialidemokratian osana”.

Alleviivaamani sanat ovat tarpeettomia, sillä ne eivät lisää kerrassaan mitään siihen, mitä on sanottu tämän edellä ja tämän jäljessä. Nämä tarpeettomat sanat vain heikentävät sanojen „joukko-osasto” ja „osa” aivan riittävästi ja selvästi ilmaisemaa ajatusta.

III §. „He pyrkivät samaan lopulliseen päämäärään kuin kaikkien muidenkin maiden sosialidemokraatit”.

Myöskin tarpeettomia sanoja, jotka on toistettu *kahdesti* alempana XIII §:ssä („kansainvälisen sosialidemokratian kaikkien ponnistusten lopullinen päämäärä” j.n.e.) ja XVII §:ssä („yhteisen lopullisen päämäärän yhtenäisyys”). Juuri siksi armeijan „joukko-osasto” onkin joukko-osasto, että se pyrkii samaan päämäärään.

IV §. „Tämän kaikkien maiden sosialidemokraattien yhteisen” (taaskin tarpeetonta toistamista) „lopullisen päämäärän määrää porvarillisen yhteiskunnan kehityksen luonne ja kulku”.

Tarpeettomia sanoja nekin, sillä edelleen onkin juuri näytetty, *miten* porvarillisen yhteiskunnan kehityksen luonne ja kulku „määräävät” tämän lopullisen päämäärän. Tämä pykälä on jotain otsikon tai osan nimen tapaista. Mutta otsikot, jotka ovat oppikirjassa tai artikkelissa välttämättömiä, ovat ohjelmassa kerrassaan tarpeettomia. Alles, was im Programm überflüssig, schwächt es * (Engelsin huomautuksista Erfurtin ohjelman luonnokseen)⁵.

V § ja VI § (kuin myös VII §:n alku) aiheuttavat muodollisten huomautusten ohella erään yleisen ja perustavaa laatua olevan vastaväitteen, joka kohdistuu luonnoksessa hahmoteltua koko ohjelmatyyppiä vastaan.

Aluksi esitän tämän yleisen vastaväitteen (jonka tähden on välttämätöntä osittain puolustaa vastaluonnosta) ja siirryn sitten muodollisiin huomautuksiin.

* — Kaikki, mikä ohjelmassa on tarpeetonta, heikentää sitä. *Toim.*

V § antaa yleensä „kehittyneen” kapitalismin *definition*; VI § puhuu kapitalististen tuotantosuhdeiden „laajenemisesta” sitä mukaa kuin tekniikka edistyy ja suuret tuotantolaitokset kasvavat pienten vahingoksi (tai — pienten kustannuksella), s.o. sitä mukaa kuin suurtuotanto syrjäyttää pientuotantoa.

Tällainen esitystapa on epäloogillinen ja väärä.

Väärä se on siksi, että taisteleva proletariaatti ei opi tietämään sitä, mitä on kapitalismi, definitioista (kuten oppikirjojen mukaan opiskeltaessa), vaan tutustumisestaan käytännöllisesti kapitalismin *ristiriitoihin*, yhteiskunnan *kehitykseen* ja sen seurauksiin. Ja meidän on ohjelmassamme *määriteltävä* tämä kehitys, sanottava — mahdollisimman lyhyesti ja selvästi, — että *asiat kehittyvät niin ja niin*. Kaikki selitykset siitä, miksi se on nimenomaan niin eikä toisin, kaikki yksityisseikat perustendenssien ilmenebismuodoista on meidän jätettävä kommentaarien osalle. Mitä kapitalismi on, — se on käyvä itsestään selville siitä, kun luonnehdimme, että asia on (resp.* kehitty) niin ja niin.

Epäloogillinen se on siksi, että suurtuotannon aikaansaama pientuotannon syrjäyttämismuoto (VI §) sekä omistaviin ja proletaareihin yhteiskunnassa tapahtuvan jakaantumisen prosessi (V §) on *samaa prosessia*. Mutta luonnoksen sanamuoto ei ilmaise sitä. Luonnoksen mukaan on asia näin: *Ensimmäinen väittämä*. Kehittynyt kapitalismi on sitä, että palkkatyöläisiä käyttävä suurtuotanto on syrjäyttänyt pienen itsenäisen tuotannon huomattavalta osaltaan. *Toinen väittämä*. Kapitalismin herruus laajenee sitä mukaa kuin suurtuotanto syrjäyttää pientuotantoa...

Mielestäni nämä kaksi kappaletta pitäisi mainitusta syystä yhdistää samaksi kappaleeksi ja ilmaista siinä prosessi seuraavalla tavalla: tekniikan kasvu — pientuotannon syrjäyttäminen suurtuotannon taholta — tuotantovälineiden keskittyminen kapitalistien ja maanomistajain käsiin — itsenäisten pientuottajain taloudellinen häviö: heidän muuttumisensa proletaareiksi tahi pääomasta riippuvaisiksi.

Tällaista sanamuotoa (jollainen on yritetty muotoilla vastaluonnoksessa) vastaan väitetään:

* — respective — tai. *Toim.*

(1) Se kuvaa asian siten, ikään kuin Venäjän talonpoikaiston taloudellinen häviö (resp. suurmaanomistuksen muodostuminen Venäjällä j.n.e.) riippuisi *yksinomaan* kapitalismin kasvusta.

Tämä vastaväite tuntuu minusta perusteettomalta. Vastaväite kohdassa (nimenomaan ohjelman lopussa) on sanottu aivan selvästi, että meillä on lukematon määrä maaorjuuden jätteitä ja että nämä jätteet „barbarisoivat” kehitysprosessia. Mutta koska me pidämme kapitalismin kehitysprosessia Venäjän yhteiskunnallis-taloudellisen evoluution *perus*prosessina, on meidän nimenomaan alussa luonnehdittava *tämä* prosessi sekä *sen* ristiriidat ja seuraukset. Vain siten voimme ilmaista selvästi ajatuksemme siitä, että kapitalismin kehityksen, pientuotannon syrjäyttämisen, omaisuuden keskittymisen y.m. prosessi on käynnissä ja tulee käymään *huolimatta* maaorjuuden kaikista jätteistä ja kaikkien näiden jätteiden *yli*.

(2) Sanotaan, että väittäjä „suurtuotanto syrjäyttää yhä enemmän pientuotantoa” on „liian kategorinen”, „kaavaomainen” j.n.e.

Sen vuoksi minun on selitettävä, minkä seikkojen perusteella pidän tätä sanamuotoa *ainakin yhtä oikeana ja paljon mukavampana* kuin käsiteltävänä olevan luonnoksen sanamuotoa: „suurten liikeyritysten taloudellisen merkityksen suureneminen, pienten lukumäärän suhteellinen väheneminen, niiden osuuden supistuminen maan yhteiskunnallis-taloudellisessa elämässä”.

Puhtaasti teoreettiselta kannalta nämä molemmat sanamuodot *merkitsevät aivan samaa*, ja kaikki yritykset sommitella niiden välille *oleellista eroa* ovat aivan mieltävaltaisia*. „Suurten liikeyritysten merkityksen suureneminen ja pienten osuuden supistuminen” — se juuri onkin *syrjäyttämistä*. Ei syrjäyttäminen mitään muuta voi olla. Ja suurtuotannon aikaansaama pientuotannon syrjäyttämistä koskevan kysymyksen monimutkaisuus ja sekavuus *ei laisinkaan* riipu *siitä*, että joku voisi olla (olla vilpittömästi) ymmärtämättä sitä, että syrjäyttäminen merkitsee „suurten liikeyritysten merkityksen suurenemista ja

* Sitä, joka ei hyväksy tätä, kehoittaisimme esittämään tai vaikkapa keksimään edes yhden esimerkin *sellaisesta* „suurten liikeyritysten taloudellisen merkityksen suurenemisesta ja pienten osuuden supistumisesta”, joka *ei olisi* kaikille selvää jälkimmäisten *syrjäyttämistä* edellisten taholta.

pienien osuuden supistumista”,— vaan kokonaan ja yksinomaan siitä, että on vaikeaa päästä yksimielisyyteen syrjäyttämisen, resp. merkityksen suurenemisen, resp. osuuden supistumisen *osoittimien ja tunnusmerkkien valinnasta*.

Yleisimmässä muodossaan voidaan kapitalismin kehitysprosessi tässä suhteessa ilmaista näin:

Alkuvaihe:

Koko tuotanto = 100.

Suurtuotanto = a . Pientuotanto = $100 - a$.

Seuraava vaihe.

Koko tuotanto = 200.

Suurtuotanto = $2a + b$. Pientuotanto = $200 - 2a - b$.

Voidaan rohkeasti mennä takuuseen siitä, että kaikki ja kaikenlaiset tiedot suur- ja pientuotannon keskinäisestä suhteesta sopivat tähän kaavaan. Eikä yksikään ihminen, joka haluaa ymmärtää prosessin, voi epäillä sitä, että tämä on juuri *syrjäyttämistä*. Tuleeko $200 - 2a - b$ olemaan määrältään suurempi kuin $100 - a$ (suhteellinen syrjäyttäminen) tai pienempi (absoluuttinen syrjäyttäminen), niin *joka tapauksessa* se on *syrjäyttämistä*. Tämän voi „olla ymmärtämättä” vain sellainen „kriitikko”, joka ei halua ymmärtää sitä,— mutta eihän kaikkien ihmisten mieliksi voida olla. Ja kommentaareissa heitä vastaan tullaan ryhtymään suoriin toimenpiteisiin.

Kysymyksen koko vaikeus ei ole laisinkaan siinä, ettei ymmärrettäisi, että mainittu muutos on „syrjäyttämistä”, vaan siinä, *nimenomaan miten* nämä suureet: 100, a j.n.e. on määriteltävä. Mutta tämä on konkreettinen kysymys, tosiasiakysymys, eikä tämän kysymyksen ratkaisu edisty hituistakaan siitä, että siihen pannaan sanat: „merkityksen lisääntyminen ja osuuden supistuminen”.

Esim. Euroopan koko teollinen tilastotiede *valtaosassa tapauksia* määrittelee tämän „merkityksen” ja tämän „osuuden” työläisten *lukumäärän* mukaan (ja agraaritilastotiede — *maan määrällä*). Eikä kukaan ole vielä aikonutkaan epäillä sitä, etteikö työläisten (resp. maan) *osuuden väheneminen* olisi nimenomaan *syrjäyttämistä*. Mutta koko vaikeus on siinä, että *hyvin usein* sellaiset tunnusmerkit kuin työläisten lukumäärä (resp. maan määrä) ovat *riittämättömiä*. Pienten liikeyritysten *syrjäyttäminen* on mahdollista silloinkin, kun työläisten (maan) osuus niissä *suurenee*, jos esim. nämä työläiset muokkaavat jo *vierasta*

materiaalia, jos tuota maata muokataan huonommilla työjuhdilla, jos sitä muokkaa huonommin ylläpidetty työntekijä, jos sitä muokataan huonommin, lannoitetaan huonommin j.n.e. j.n.e. Jokainen tietää, että „Marxin dogmia” vastaan suunnatut „kriittilliset” argumentit kihisevät juuri tällaisista „väärinkäsityksistä”, mutta nämä „väärinkäsitykset” eivät hälvene hituistakaan siitä, että „syrjäyttämisen” tilalle otetaan „merkityksen suureneminen ja osuuden supistuminen”, sillä „yleisenä tapana” on ilmaista „merkitys” ja „osuus” — yksinkertaisesti työläisten lukumäärällä ja maan määrällä.

Ei kukaan aseta epäilyksen alaiseksi sitä, että juuri pientuotannon *syrjäyttämiseen* (maanviljelyksen alalla) suurtuotannon taholta kuuluvat sellaiset prosessit kuin talonpoikaiston jakaantuminen, koneiden käytön kehitys varsinkin suurisännillä, työjuhtakarjan paraneminen suurilla ja sen huononeminen (lehmien ottaminen hevosten tilalle j.n.e.) pienillä, palkkalaisen suureneva „vaativaisuus” suuressa tuotantolaitoksessa ja työpäivän pidentäminen, resp. pientalonpojan kulutuksen supistuminen, maan hoidon ja sen lannoituksen paraneminen suurella ja huononeminen pienellä isännällä, jälkimmäisen sivuuttaminen edellisen taholta luoton ja assosiaatioiden y.m. y.m. alalla. Ei ole laisinkaan vaikea todistaa (eikä siinä ole mitään todistelemistakaan), että kaikki nämä prosessit merkitsevät „syrjäyttämistä”, — on vaikea todistaa, että *nimenomaan* näihin prosesseihin on kiinnitettävä huomiota, että nämä prosessit todella ovat käynnissä. Tätä vaikeutta eivät hituistakaan kevennä sanat „merkityksen suureneminen ja osuuden supistuminen”: sitä voivat helpottaa *vain* kommentaarit, *vain* esimerkit siitä, miten ihmiset eivät osaa määrittellä (eivät halua määrittellä) syrjäyttämisen prosessin todellista ilmenemistä (= merkityksen suureneminen ja osuuden supistuminen).

Se, että sanat „merkityksen suureneminen ja osuuden supistuminen” ovat muka syvällisempiä, sisältöisempiä, laajempia kuin „ahdas” ja „kaavamainen” sana „syrjäyttäminen”, on pelkkä illuusio. Nämä sanat eivät ilmaise rahtuakaan syvällisempää prosessin ymmärtämistä, — ne ilmaisevat tämän prosessin vain *hämärämmin ja epämääräisemmin*. Enkä minä väittelen näin energisesti noita sanoja vastaan niiden teoreettisen virheellisyyden takia, vaan

nimenomaan siksi, että ne panevat *pelkän hämäryyden näyttämään syvällisyydeltä*.

Henkilö, „joka on opiskellut seminaarissa” ja joka tietää, että jo osuuden väheneminen (eikä lainkaan ehdottomasti absoluuttinen väheneminen) on syrjäyttämistä, katsoo tällä hämäryydellä haluttavan verhota arvostelijain huonoon valoon saattaman „Marxin dogmin” alastomuutta *. Henkilö, joka ei ole opiskellut seminaarissa, vain huokaisee sen johdosta, kuinka käsittämätöntä „pohjaton viisaus” on, kun taas sana „syrjäyttäminen” tuo jokaisen tehtaalaisen ja talonpojan mieleen kymmeniä ja satoja hänelle tuttuja esimerkkejä. Ei hätää, vaikkei hän heti ymmärräkään tätä sanontaa lähimainkaan kaikessa laajuudessaan: selbst wenn einmal ein Fremdwort oder ein nicht auf den ersten Blick in seiner ganzen Tragweite zu erfassender Satz vorkommt, schadet das nichts. Der mündliche Vortrag in den Versammlungen, die schriftliche Erklärung in der Presse tut da alles Nötige, und der kurze, prägnante Satz befestigt sich dann, einmal verstanden, im Gedächtniss, wird Schlagwort, und das passiert der breiteren Auseinandersetzung nie **. (Engels Erfurtin luonnoksen arvostelussa.)⁶

Tyylinkään kannalta nämä sanat „merkityksen suureneneminen ja osuuden supistuminen” syrjäyttämisen asemesta eivät ole toivottavia. Se ei ole vallankumouksellisen puolueen kieltä, vaan „Russkije Vedomostin”⁷ kieltä. Se ei ole sosialistisen propagandan termi, vaan tilastokokoelman termi. Nämä sanat on aivan kuin tarkoituksella valittu, jotta lukija saisi sellaisen käsityksen, ettei luonnehdittu prosessi muka ole mikään jyrkkä, johonkin määrättyyn tulokseen päättyvä prosessi, että se on kivuton prosessi. Mutta koska todellisuudessa tämä kaikki on juuri päinvastoin, niin *sikäli* nämä sanat ovat suorastaan virheellisiä. Me emme voi eikä meidän pidä valikoida *kaikkein abstraktisimpia* sanamuotoja, sillä me emme kirjoita artikkeleita arvostelijoita vastaan, vaan taistelupuolueen ohjelmaa, puolueen, joka

* Hämäryyden tällainen *tulkinta* on sitä kiertämättömämpi, mitä laajemmin tunnetaan esim. Erfurtin ohjelman määrätty sanamuoto: „...geht die Verdrängung der zersplitterten Kleinbetriebe durch kolossale Grossbetriebe...” („...on käynnissä pirstoutuneiden pienten tuotantolaitosten syrjäyttäminen suunnattoman suurten tuotantolaitosten taholta...” *Toim.*)

** — ei hätää, vaikka joskus tuleekin vastaan jokin vieraskielinen sana tal lause, joka ensi silmäyksellä on käsittämätön koko laajuudessaan. Suullinen selostus kokouksissa, kirjallinen selitys painetussa sanassa antavat kaiken tarvittavan, ja silloin lyhyt, ilmeikäs lause, joka on tullut ymmärretyksi, painuu muistiin, siitä julee tunnus, mitä ei milloinkaan tapahdu monisanaisten järkeilyjen suhteen. *Toim.*

kääntyy käsityöläis- ja talonpoikaisjoukkojen puoleen. Heidän puoleensa kääntyessämme meidän on sanottava klipp. und klar *, että pääoma „tekee heistä palvelijoita ja veronmaksajia”, „saattaa taloudelliseen häviöön” heidät, „syrjäyttää” heidät proletariaatin riveihin. Vain tällainen sanamuoto ilmaisee oikein sen, mistä jokainen käsityöläinen ja jokainen talonpoika tietää tuhansia esimerkkejä. Ja vain tällaisesta sanamuodosta johtuu *kiertämättä* johtopäätös: teidän ainoana pelastuksenanne on likentyä proletariaatin puoluetta.

Siirtyessäni muodollisiin huomautuksiin V ja VI §:ää vastaan huomautan seuraavaa.

V §:ssä puhutaan porvarillisesta yhteiskunnasta „kehittyneessä muodossa” ja samanaikaisesti sanotaan, että siinä on säilynyt sekä „käsityöläisten kerros” että „pientalonpoikaisto”. Syntyy epätarkkuutta. Jos sanat „kehittynyt muoto” ymmärretään puhtaasti teoreettisessa mielessä, niin sellaisessa yhteiskunnassa ei tule olemaan enempää käsityöläisiä kuin pientalonpoikiakaan. Ja vaikka nämä sanat ymmärretään tavanomaisessakin mielessä: *eniten* kehittyneet maat, niin silloinkin osoittautuu, että esimerkiksi Englannissa „pientalonpoikaistoa” erikoisena yhteiskunnallisena kerroksena ei itse asiassa ole enää juuri lainkaan olemassa.

„Tavaratuotannon herruus kapitalististen tuotantosuhteiden *perustalla*”. Tässä on jotain vinossa. *Täydellisesti* kehittynyt tavaratuotanto on tietenkin mahdollinen vain kapitalistisessa yhteiskunnassa, mutta „tavaratuotanto” on yleensä sekä loogillisesti että historiallisesti kapitalismin suhteen prius **.

Termiä „kapitalistiset tuotantosuhteet” ei luonnoksessa ole käytetty johdonmukaisesti. Joskus sen tilalla on termi „kapitalistinen tuotantotapa” (XI §). Ohjelman ymmärtämiseen liittyvien vaikeuksien vähentämiseksi pitäisi mielestäni käyttää johdonmukaisesti samaa termiä, ja nimenomaan jälkimmäistä, sillä edellinen on teoreettisempi ja ellei siihen lisätä sanoja „systeemi” y.m.s. (suhteiden systeemi), niin se ei viittaa johonkin lopulliseen ja eheään.

„Feodaali- ja käsityökausi...”. Tässä on miltei tahallaan valittu sellainen sanonta, joka sopii vähiten Venäjän suh-

* — yksinkertaisesti ja selvästi. *Toim.*

** — edelläkävijä, ensisijainen. *Toim.*

teen, sillä „feodalismi” termin soveltumista meikäläiseen keskiaikaan pidetään kiistanalaisena. Mutta *olemuksen kannalta* on „kehittyneestä” porvarillisesta yhteiskunnasta annettu juuri sellainen luonnekuva, joka soveltuu Venäjäänkin („ovat säilyneet” pienet itsenäiset tuottajat ja pientalonpoikaisto, myydään — „ajoittain tahi vakituisesti omaa työvoimaa” j.n.e.). Näin ollen luonnos jo sanamuodollaankin hylkää sen ajatuksen, että kapitalismin kehitystä ei voida luonnehtia, jos pidetään silmällä suoraan ja määrätysti Venäjää.

„Pienet käsityöläistuottajat, jotka tekevät työtä tilauksesta...”. Kuluttajien tilauksesta vaiko työnantajakauppiaiden tilauksesta? Luultavasti edellisten. Mutta juuri Venäjällä pientuottajain enemmistö teollisuudessa työskentelee-kin markkinoita varten eikä tilauksesta.

„...Kulutustarvikkeiden tärkein osa”... (miksei myös „tuotantovälineiden”?) „...tuotetaan *sisäisillä tai kansainvälisillä markkinoilla* myymistä varten...”. Alleviivatut sanat ovat tarpeetonta toistamista, sillä kansainvälisen vaihdon kasvusta on mainittu 1. §:ssä.

Tavarain „...tuotannon ja *kiertokulun* välineet”. Alleviivatut sanat pitäisi mielestäni siirtää ohjelmasta kommentaareihin, sillä *kiertokulun välineiden* kuuluminen kapitalisteille voidaan *johtaa* siitä, että tavaratalouden yhteiskunnassa tuotantovälineet kuuluvat heille.

„...Sellaisista henkilöistä, joilla ei ole mitään tuotannon ja kierron välineitä, *paitsi työvoimaansa*...”. Näin ei voida sanoa.

Viittaus „vakituisen tai ajoittaisen — koko vuoden kuluessa tai joidenkin kuukausien aikana” — työvoiman myyntiin on tarpeeton yksityiskohta, joka pitäisi siirtää kommentaareihin.

(VI §) „...Lisäten suurten *teollisten* liikeyritysten taloudellista merkitystä”, — mutta alempana: pienten itsenäisten tuottajain osuuden supistuminen yleensä. Ovatkohan suuret *maataloudelliset* liikeyritykset jääneet pois sattumalta? vai halutaanko sanoa, että suurten liikeyritysten taloudellinen merkitys kasvaa *vain* teollisuudessa, mutta pienten osuus supistuu *sekä* teollisuudessa että maanviljelyksessä? Jos tarkoitetaan jälkimmäistä, niin se olisi *kerrassaan väärin*. Myös maanviljelyksessä kasvaa „suurten liikeyritysten taloudellinen merkitys” (eräänä esimerkkinä riittää viittaus

koneisiin,— ylempänä on esitetty muitakin esimerkkejä). Luonnollisesti prosessi on siellä *verrattomasti monimutkaisempi*, mutta siitä pitää puhua (ja puhua konkreettisin selityksin) jo kommentaareissa.

...,Enemmän tai vähemmän täydellinen, enemmän tai vähemmän ilmeinen, enemmän tai vähemmän raskas...” riippuvaisuus — nämä ovat mielestäni tarpeettomia ja ajatusta *heikentäviä* sanoja. Alkuperäisen luonnoksen sanonta: „palvelijat ja pakkoveronmaksajat” — on voimakkaampi ja ilmeikkäämpi.

VII §:n alussa on tarpeetonta toistamista, kun vielä kerran viitataan „pientuottajain muuttumiseen proletaareiksi”, vaikka se on sanottu jo V ja VI §:ssä.

VII §:ssä selitetään laajasti sitä, että työvoiman kysynnän lisääntyminen jää jälkeen sen tarjonnan lisääntymisestä. Tuskinpa „laajuus” tässä tapauksessa on hyödyksi esitykselle. Täydellistä *prosessin selitystä* ei tietenkään onnistuta antamaan (on mainittu esimerkiksi nais- ja lapsityövoiman kasvavasta käytöstä, mutta ei ole mainittu työn intensiivisyyden kasvusta y.m.s.). Sen vuoksi on parempi siirtää *kaikki* selitykset (konkreettisine esimerkkeineen) kommentaareihin, mutta ohjelmassa muotoilla vain se, *mitä* on kapitalismin ristiriita, *minkälainen* on sen tendenssi.

Väitetään vastaan, että jos sanotaan: „mitä pitemmälle teknillinen edistys menee, sitä enemmän työvoiman kysynnän lisääntyminen jää jälkeen sen tarjonnan lisääntymisestä”, — niin asia saa väärän muodon; „tarjonnan lisääntyminen” ei muka riipu lähimainkaan vain „teknillisestä edistyksestä”. Mutta tämä väite on perusteeton, sillä sanat „mitä pitemmälle,— sitä enemmän” eivät merkitse laisinkaan samaa kuin sanat „koska — sen seurauksena”. Se, *mikä* aiheuttaa „tarjonnan lisääntymisen”, on selitetty edellisessä kappaleessa („taloudelliseen häviöön joutuminen”, „syrjäyttäminen” etc.*), ja konkreettisemmin se selitetään kommentaareissa.

...Työväenluokan osa sen työllä luodussa aineellisen rikkauten yleisessä massassa alituisesti vähenee...”. Nämä sanat ovat samassa kappaleessa, jossa puhutaan riiston tason kohoamisesta (vertaa välittömästi edellä olevia siteerattuun). Tämän vuoksi voisi luulla, että „osalla” tarkoite-

* — et cetera — ja niin edespäin. *Toim.*

taan v :n suhdetta $v+m$:ään. Mutta silloin se on tarpeeton eikä vastaa sanoja „rikkauten yleinen massa”.

Jos taas yleinen massa = $c+v+m$, niin silloin, ensinnäkin, ei ole aivan mukavaa nimittää $c+m$ (v :tä vastaan) „osaksi”, sillä „osalla” ymmärretään sitä, mikä todellakin jakaantuu, s.o. kulutustarvikkeita. Silloin tämä väittämä sisältönsä puolesta kuuluu jo seuraavaan pykälään, jossa puhutaan yhteiskunnallisen rikkauten ($c+v+m$) ja yhteiskunnallisen epätasa-arvoisuuden kasvusta. Tämän vuoksi on siteeratut sanat parasta jättää pois, koska ne ovat turhaa toistamista.

Sitä paitsi nämä sanat edellyttävät tässä muodossaan sellaista kehittyntä yhteiskuntaa, jossa on *vain* palkkatyöläisiä ja kapitalisteja (sillä pientuottajienkin osa vähenee), mutta se ei käy yhteen V kappaleen kanssa, jossa pientuottajat on jätetty „kehittyneeseenkin” yhteiskuntaan.

VIII §:n pitäisi olla IX ja X §:n jäljessä: nämä viimeksi mainitut puhuvat kriiseistä, s.o. kapitalismin *eräältä* ristiriidasta, mutta VIII § tekee yhteenvedon kapitalismin *kaikkista* ristiriidoista ja sen kehityksen kaikista tendensseistä.

Sanojen „työn tuottavuuden lisääntyminen” oheen pitäisi lisätä: „yhteiskunnallisen ja yhä enemmän yhteiskunnallistuvan työn”. Luonnos viittaa työn yhteiskunnallistumisprosessiin väärässä kohdassa (XI §) ja liian suppeassa muodossa („tekniikan täydellistymisprosessi yhdistää työläisten työtä yhä enemmän”). Kapitalismin suorittama työn yhteiskunnallistaminen ei ole yksinomaan „työläisten työn yhdistämistä”.

Sanat „välimatkan suureneminen omistavien ja omistamattomien välillä” sanojen „yhteiskunnallisen epätasa-arvoisuuden kasvu” jälkeen ovat sinänsä tarpeetonta toistamista. Mutta sellainen maininta, että proletariaatin ja porvariston välinen „kuilu syvenee”, olisi ehdottomasti lisättävä kapitalismin kaikkien mainittujen ristiriitojen tärkeimmän sosiaalisen seuraamuksen luonnehtimista ja luokkataisteluun siirtymistä varten.

Ohimennen. Kapitalismin sosiaalisten seuraamusten luonnehtimisen johdosta on sanottava, että siinä suhteessa luonnos on erikoisen *abstraktinen* rajoittuen kerrassaan riittämättömään väittämään: „toimeentulon puolesta käytävän taistelun vaikeuksien sekä kaikkien siihen liittyvien kieläytymysten ja kärsimysten moninkertaistuminen”. Minusta

tuntuu ehdottoman välttämättömältä, että osoitetaan *määrätymmin* juuri ne sosiaaliset seuraamukset, jotka erikoinen raskaina painavat sekä työväenluokkaa että pien-tuottajia.

Vastaluonnoksessa esitettyä näiden seuraamusten formu-lointia vastaan väitetään, että esim. sanat „kaikenlainen alennus” ovat virheellisiä. Luulen, että ne ovat oikeita sanoja, sillä niihin sisältyvät sellaiset ilmiöt kuin *prostitu-tio*, „intelligenssin” muuttuminen yksinkertaisesti palkka-renceiksi, työläisen muuttuminen vaimonsa ja lastensa myyjäksi, pääoman rautaiseen kuriin alistuminen, taloude-lisen voiman käyttäminen poliittista sortoa varten, mieli-piteiden vapauden tukahduttamista varten y.m.s. y.m.s. Aivan samoin on mielestäni tuiki välttämätöntä mainita „joukkojen köyhyydestä ja kurjuudesta” kapitalismin aikana. Minä en ehdota, että puhuttaisiin köyhyyden ja kurjuuden absoluuttisesta kasvusta, vaan olen täydellisesti samaa mieltä Kautskyn kanssa siitä, että „ein ausführliches s.-d. Programm, welches nicht erkennen lässt, dass der Kapitalismus naturnotwendig Massenarmut und Massene-lend erzeugt, das nicht als den Inhalt des Strebens der Sd-tie den Kampf gegen diese Armut und dieses Elend bezeichnet, verschweigt die entscheidende Seite unserer Bewegung und enthält also eine empfindliche Lücke” * (itävaltalaisista luonnosta vastaan)⁸.

Mielestäni on aivan samoin välttämätöntä osoittaa sekin, että „kaikki tärkeimmät” (siis ei ehdottomasti kaikki) „etuisuudet tuotantovoimien kehitysprosessista monopolisoi väestön mitättömän pieni vähemmistö”.

IX ja X §:ssä puhutaan pulista. Sisällön puolesta tässä ei ole mitään vastaansanomista, koska sanamuoto on muu-tettu. Mutta muodoltaan näitä pykälää vaivaa toistaminen (taas „maailmanmarkkinat”, taas „kapitalistiset tuotanto-suhteet”). Olisi paljon parempi poistaa kokonaan ohjel-masta yritys *selittää* kriisejä rajoittuen niiden kiertämättö-myyden *toteamiseen* ja jättää selittely ja kehittäely kom-mentaareihin. Sillä esim. viitataan sekä kriisiin että

* — „seikkaperäinen sosialidemokraattinen ohjelma, josta ei näy, että kapita-lismin aiheuttaa luonnollisella välttämättömyydellä joukkojen köyhtymisen ja kur-jistumisen, ja joka ei pidä taistelua tätä köyhtymistä ja kurjistumista vastaan sosialidemokratian vaatimusten sisältönä,— sellainen ohjelma vaikennee siitä, mikä liikkeessämme on kaikkein tärkeintä, ja siinä on näin ollen tuntuva aukko”. *Toim.*

„lamakausiin”, mutta kapitalistisen teollisuuden koko kiertojaksoa yleensä ja kokonaan ei kuitenkaan saada selitetyksi.

Kriisien sosiaaliset seuraamukset taaskin on osoitettu toistellen (riittää maininta prosessin „kärjistymisestä” j.n.e.) ja taaskin liian heikosti: kriisit eivät ainoastaan tee vaikeaksi pientuottajien asemaa, eivät ainoastaan johda heidän asemansa suhteelliseen ja absoluuttiseen huonontumiseen, vaan saattavat heidät suorastaan taloudelliseen häviöön ja työntävät heidät proletariaatin riveihin.

XI ja XII §:ää vastaan minulla on erittäin tärkeä periaatteellinen vastaväite: ne kuvaavat proletariaatin suhdetta pientuottajiin (sillä „työtätekevien ja riistettyjen joukko” muodostuu juuri proletariaatista ja pientuottajista) *aivan yksipuolisessa ja väärässä muodossa*. Ne ovat suorastaan ristiriidassa sekä „Kommunistisen manifestin” että Internationalen Statuuttien⁹ kuin myöskin sosialidemokraattisten puolueiden nykyisten ohjelmien valtaosan perusasettamusten kanssa ja avaavat ovet selkoselälleen narodnikkilaisille, „kriitillisille” ja kaikenlaisille pikkuporvarillisille väärinkäsityksille.

„...Työtätekevien ja riistettyjen joukkojen tyytymättömyys kasvaa” — se on totta, mutta on kerrassaan väärin samais-
taa ja panna yhteen proletariaatin tyytymättömyys ja pientuottajan tyytymättömyys, kuten tässä on tehty. Hyvin usein pientuottajan tyytymättömyys synnyttää (ja sen täytyy kiertämättä synnyttää siinä tai sen huomattavassa osassa) pyrkimystä *puolustaa olemassaoloaan pienomistajana*, s.o. puolustaa nykyisen järjestelmän perustoja ja jopa kääntää tämä järjestelmä taaksepäin.

„...Niiden taistelu ja ennen kaikkea niiden edistyneimmän edustajan — proletariaatin — taistelu kärjistyy...”. On tietysti käynnissä pientuottajankin taistelun kärjistyminen. Mutta sen „taistelu” suuntautuu *hyvin usein* proletariaattia vastaan, sillä jo pientuottajan asema monessa suhteessa asettaa sen edut *jyrkästi vastakkain* proletariaatin etujen kanssa. Yleensä puhuen proletariaatti *ei lainkaan ole* pikkuporvariston „edistynein edustaja”. Jos joskus niin tapahtuu-
kin, niin vain silloin, kun pientuottaja tajuaa tuhonsa kiertämättömyyden, kun se „*hylkää* oman katsantokantansa ja siirtyy proletariaatin katsantokannalle”. *Nykyisen* pientuottajan, joka ei vielä ole hyljännyt „katsantokantaansa”, edistyneimpänä edustajana on hyvin usein antisemiitti ja

agraari, natsionalisti ja narodnikki, sosialireformaattori ja „marxilaisuuden arvostelija”. Ja juuri nyt, jolloin pientuottajain „taistelun kärjistymistä” seuraa „sosialistisen Gironden” „taistelun kärjistyminen” „Vuorta”¹⁰ vastaan, on vähiten paikallaan panna kaikkea ja kaikenlaista kärjistymistä yhteen.

„...Kansainvälinen sosialidemokratia on *työtätekevien ja riistettyjen* joukkojen vapausliikkeen johdossa...” Ei lainkaan. Se on *vain työläisten luokan* johdossa, *vain työväenliikkeen* johdossa, ja jos tähän luokkaan likentyy muita aineksia, niin ne ovat nimenomaan aineksia eivätkä luokkia. Ja ne likentyvät täydellisesti ja kokonaisuudessaan *vain* silloin, kun ne „hylkäävät oman katsantokantansa”.

„...Se järjestää *niiden* taisteluvoimia...”. Tämäkin on väärin. Sosialidemokratia ei järjestä missään pientuottajain „taisteluvoimia”. Se järjestää *vain työväenluokan* taisteluvoimia. Luonnokseen valittu sanamuoto on sitä vähemmän onnistunut, *mitä vähemmän* tarkoitetaan Venäjää, *mitä enemmän esitys on rajoitettu* (vrt. V §) „*kehittyneeseen*” porvarilliseen yhteiskuntaan.

Summa summarum*. Luonnos puhuu pikkuporvariston vallankumouksellisuudesta (kun se „kannattaa” proletariaattia, niin eikö se merkitse sitä, että se on vallankumouksellinen?) *ehdottomassa* muodossa, mutta ei puhu sanaakaan sen konservatiivisuudesta (ja vieläpä taantumuksellisuudesta). Se on kerrassaan yksipuolista ja väärin.

Ehdottomassa muodossa me voimme (ja meidän pitää) viitata pikkuporvariston *konservatiivisuuteen*. Ja *vain ehdollisessa muodossa* voimme viitata *sen vallankumouksellisuuteen*. Vain sellainen sanamuoto tulee täsmälleen vastaamaan Marxin opin koko henkeä. Esimerkiksi „Kommunistisessa manifestissa” sanotaan suoraan, että „kaikista luokista, jotka ovat porvaristoa vastassa, vain proletariaatti on todella vallankumouksellinen luokka... Pienteollisuuden harjoittaja, käsityöläinen ja talonpoika... *eivät ole vallankumouksellisia, vaan vanhoillisia*. Enemmänkin, ne ovat taantumuksellisia. Jos ne ovat vallankumouksellisia („jos”!), niin ne ovat sellaisia vain sikäli, mikäli niiden edessä on siirtyminen proletariaatin

* — Yleinen yhteenvedo. *Toim.*

riveihin, ...kun ne *hylkäävät* oman katsantokantansa ja asettuvat proletariaatin katsantokannalle”¹¹.

Eikä pidä puhua sellaista, että puolen vuosisadan aikana, mikä on kulunut „Kommunistisen manifestin” ajoista lähtien, asiaintila on muuttunut oleellisesti. Juuri tässä suhteessa ei ole mitään muuttunut: teoreetikotkin ovat myöntäneet tämän seikan aina ja pysyvästi (esim. Engels 1894 juuri tältä kannalta hylkäsi ranskalaisen agraari-ohjelman¹². Hän päätteli suoraan, että *niin kauan kuin* pientalonpoika ei *hylkää* katsantokantaansa, — ei hän ole meikäläinen, hänen paikkansa on antisemiittien parissa, hiokoot nämä häntä, ja silloin hän sitä varmemmin tulee meidän luoksemme, mitä enemmän porvarilliset puolueet petkuttavat häntä), ja historia on aina viime päiviin asti, aina nos chers amis * asti, herrat „kriitikot”, lukuisilla tosiasiolla varmistanut tämän teorian.

Muuten. Luonnoksesta on jätetty pois maininta *proletariaatin diktatuurista*, mikä siinä alunperin oli. Vaikkapa se olisi tehty sattumaltakin, epähuomiossa, — niin epäilemättöä kuitenkin on, että „diktatuuri” käsite ei sovi yhteen sen kanssa, että *ehdottomasti* tunnustetaan vieras tuki proletariaatille. Jos me todellakin tietäisimme *ehdottomasti*, että pikkuporvaristo tukee proletariaattia, kun tämä suorittaa oman, proletaarisen, vallankumouksensa, niin silloin olisi tarpeetonta puhuakin „diktatuurista”, sillä silloin meille olisi taattu täydellisesti niin suuri enemmistö, että ilman diktatuuriakin tultaisiin mainiosti toimeen (kuten „kriitikot” haluavatkin uskotella). Proletariaatin *diktatuurin* välttämättömyyden tunnustaminen liittyy *mitä läheisimmin ja erottamattomimmin* „Kommunistisen manifestin” väittämään siitä, että *vain* proletariaatti on todella vallankumouksellinen luokka.

(Suluissa sanottakoon: miten „mustasukkainen” Engels oli tässä suhteessa, näkyy hänen seuraavasta passuksestaan Erfurtin luonnoksen arvostelussa. „Der Ruin weiter Volksschichten” ** — siteeraa Engels luonnosta — ja huomauttaa: „statt dieser deklamatorischen Phrase, die aussieht als täte uns der Ruin von Bourgeois und Kleinbürgern noch leid (!), würde ich die einfache Tatsache erzählen: die durch

* — meidän kallisiin ystäviimme. *Toim.*

** — „Laaajojen kansanjoukkojen taloudelliseen häviöön joutuminen”. *Toim.*

den Ruin der städtischen und ländlichen Mittelstände, der Kleinbürger und Kleinbauern, den Abgrund zwischen Besitzenden und Besitzlosen erweitern oder vertiefen" *.)

Minua vastaan väitetään, että pientuottajan konservatiivisuus on vastaluonnoksessa esitetty ehdottomasti („nykyisen yhteiskunnan kaikki muut luokat ovat olevan taloudellisen järjestelmän perusteiden säilyttämisen kannalla”), mutta vallankumouksellisuutta *ei ole ilmaistu edes ehdollisesti-kaan*.

Tämä vastaväite on aivan perusteeton. Pientuottajan ehdollinen vallankumouksellisuus on vastaluonnoksessa ilmaistu juuri niin kuin se vain voidaankin ilmaista, t.s. *muotoilemalla syytös kapitalismia vastaan*. Pientuottajan ehdollinen vallankumouksellisuus on ilmaistu:

(1) sanoissa, jotka koskevat sen *syryttämistä, taloudelliseen häviöön saattamista* kapitalismin taholta. Me, proletariaatti, syytämme kapitalismia siitä, että se johtaa suurtuotantoon talonpojan *taloudelliseen häviöön saattamisen* kautta. Tästä seuraa suora johtopäätös, että *jos* talonpoika ymmärtää tämän prosessin kiertämättömyyden, niin hän „hylkää katsantokantansa ja omaksuu meidän katsantokantamme”.

(2) sanoissa, että „toimeentulon epävarmuus ja työttömyys, riiston-ies ja kaikenlainen alennus tulee” (ei ainoastaan proletariaatin, vaan) „yhä laajempien työtätekevien väestökerrosten osaksi”. Juuri tällä sanamuodolla jo ilmais-

* — („tämän deklamolvan fraasin asemesta, joka näyttää siltä, ikään kuin me emme lakkaisi suremasta porvarien ja pikkuporvarien (!!) taloudelliseen häviöön joutumisen johdosta, minä sanoisin erään yksinkertaisen tosiasian: että kaupunki- ja maaseutuväestön keskikerrosten, pikkuporvarien ja pientalonpoikain, taloudelliseen häviöön joutumisen seurauksena laajenee ja syvenee omistavien ja omistamattomien välinen kulu”. *Toim.*)¹³.

Erfurtin ohjelman luonnoksessa oli tällainen passus: „In diesem Beireiungskampf verfehlt die Sozialdemokratie als die Verfechterin (tai Vertreterin — „Neue Zeit”¹⁴. IX, 2, 789) nicht bloss der Lohnarbeiter, sondern der Ausgebeuteten und Unterdrückten Ingesamt, alle Forderungen, Massregeln und Einrichtungen, welche die Lage des Volkes im allgemeinen und der Arbeiterklasse im besondern zu verbessern geeignet sind” („Tässä vapaustaistelussa sosialidemokratia taistelee ei vain palkkatyöläisten, vaan myös riistettyjen ja yleensä sorrettujen puolustajana (tai edustajana), puolustaan kaikkia vaatimuksia, toimenpiteitä ja laitoksia, jotka kykenevät parantamaan yleensä kansan asemaa ja työväenluokan asemaa erikoisesti”. *Toim.*). Ja Engels *ehdottomasti* neuvoi *pyyhkimään pois* koko tämän passuksen eikä jättänyt käyttämättä naurun aihetta: „des Volkes im allgemeinen (wer ist das?)” („yleensä kansan (kuka se on?)”). *Toim.*). Ja Engelsin neuvon mukaan tämä passus heitettiin *kokonaan pois*; pykälä siitä, että „työväenluokan vapauttaminen voi olla vain työväenluokan asia, sillä *kaikki muut* luokat ovat tuotantovälineiden yksityisomistuksen kannalla ja niiden yhteisenä tarkoituksena on nykyisen yhteiskunnan perusteiden säilyttäminen”, — tämä pykälä hyväksyttiin *yrkemmässä muodossa* kuin alkuperäinen luonnos — *Engelsin suoranaisesti vaikutuksesta*.

taankin proletariaatin *edustavan* koko työtätekevää väestöä, ja edustavan siten, että sen yhteydessä me kehoitamme (ja *pakoitamme*) kaikkia luopumaan katsantokannastaan ja asettumaan meidän katsantokannallemme, mutta ei päinvastoin, me emme hylkää katsantokantaamme emmekä yhdisty omassa luokkataistelussamme kaikenlaisten hoiperelijoiden kanssa.

Ja aivan samalla tavalla on ilmaistu edustusaate

(3) — sanoissa, jotka koskevat *joukkojen* köyhyyttä ja kurjuutta (yleensä joukkojen eikä vain työläisten).

Vain siinä muodossa vallankumouksellisen luokan puolue voikin ilmaista toisten luokkien ehdollisen vallankumouksellisuuden esittääkseen niille *oman* käsityksensä niiden hädästä ja keinoista, joiden avulla tästä hädästä voidaan selviytyä, esiintyäkseen *omassa* sodan julistamisessaan kapitalismille ei ainoastaan omassa nimesään, vaan myös kaikkien „hädässä ja kurjuudessa olevien” joukkojen nimessä. Tästä seuraa jo itsestään, että sen, joka hyväksyy tämän opin, on tultava meidän luoksemme. Olisi suorastaan naurettavaa, jos päähämme pälkähtäisi osoittaa tämä vielä erikoisesti ohjelmassa ja julistaa, että *jos* ne ja ne epävarmat ainekset siirtyvät meidän katsantokannallemme, niin niistäkin tulee vallankumouksellisia! Se olisi paras keino horjuttaa uskoa meihin juuri niissä puolinaisissa ja veltoissa liittolaisissa, joilla ei muutenkaan riitä uskoa meihin*.

Paitsi tätä periaatteellista vastaväitettä XI ja XII §:ää vastaan minulla on vielä vain pieni muodollinen huomautus XI §:ää vastaan. „Kapitalismin hävittämisen *aineellisesta* mahdollisuudesta” puhuminen siinä ei ole paikallaan: nimenomaan tässä kappaleessa *ei* ole puhe kapitalismin hävittämisen aineellisista, *vaan* aatteellisista edellytyksistä. Jos mainitaan aineellisista, niin on lisättävä myös aatteelliset (moraaliset etc.) edellytykset. Mutta on paljon oikeampaa siirtää tämä „aineellinen mahdollisuus” siihen

* Mitä enemmän me ohjelmamme käytännöllisessä osassa ilmaisemme „hyväntahtoisuutta” pientuottajaa (esim. talonpoikaistoa) kohtaan, sitä „ankrampia” on oltava näiden epävarmojen ja kaksinaamaisten sosiaalisten aineiden suhteen ohjelman *periaatteellisessa* osassa poikkeamatta hituistakaan *omasta* katsantokannastamme. Siis muka jos hyväksyt tämän katsantokannan, meidän katsantokantamme, — niin silloin tulee osaksesi kaikenlaista „hyväntahtoisuutta”, mutta ellet hyväksy, — niin silloin syytä itseäsi! „Diktatuurin” aikana me sitten sanomme sinusta: turhaan siinä sanoja tuhlataan, missä vallan käyttö vain on paikallaan...

kappaleeseen, jossa ei puhuta luokkataistelusta, vaan kapitalismin evoluutiosta ja tendenssistä.

Ei ole loogillista puhua XII §:ssä edessäolevasta sosiaalisesta vallankumouksesta,— ja vasta XV §:ssä — itse tuosta vallankumouksesta ja sen välttämättömyydestä. Pitää olla „päinvastainen järjestys”.

Mielestäni sanojen „yksityisomistuksen hävittäminen (tai lakkauttaminen)” vaihtaminen XIII §:ssä sanontaan „riistäjien pakkoluovuttaminen” ei ole onnistunut. Se ei ole niin selvä ja tarkka. Pykälän loppukin on epäonnistunut: „yhteiskunnallisen tuotantoprosessin suunnitelmanmukainen organisaatio niin koko yhteiskunnan kuin sen eri jäsentenkin tarpeiden tyydyttämistä varten”. Tämä ei riitä. Sellaisen organisaationhan jo trustitkin nähtävästi antavat. Tarkempaa olisi sanoa: „*koko* yhteiskunnan laskuun” (sillä se sisältää sekä suunnitelmanmukaisuuden että viittaa suunnitelmanmukaisuuden suuntaajaan) eikä vain jäsenten tarpeiden tyydyttämistä varten, vaan yhteiskunnan *kaikkien* jäsenten *täydellisen* hyvinvoinnin ja vapaan, *kaikinpuolisen* kehityksen turvaamista varten.

XIV § on mielestäni epämääräinen (ei sitä vielä tiedä, vapautammeko me „koko” sorretun „ihmiskunnan”: esim. varsin lujaluontoisten harjoittama heikkoluontoisten sortaminen). Olisi parempi ottaa se sanamuoto, jota Marx ehdottaa Gothern ohjelman arvostelussa: luokkiin jakaantumisen ja siitä johtuvan epätasa-arvoisuuden hävittäminen¹⁵. Engelskin korosti Erfurtin ohjelman arvostelussa, että die Abschaffung der Klassen ist unsere Grundforderung *, ja vain *osoittamalla täsmällisesti ja suoraan* tämän „perusvaatimuksen” me annamme *täysin määrätyn* (eikä liioittelun) sisällön lupauksillemme vapauttaa kaikki ja päästää kaikki kaikesta pahasta.

XV § — „muiden väestökerrosten antamasta kannatuksesta proletariaatille” ja „proletariaatin diktatuurin” poisjättämisestä on jo edellä mainittu.

XVI § on kerrassaan kummallinen eikä se ole paikallaan. Sitähän se proletariaatin „poliittinen kasvattaminen” onkin, että me valistamme ja järjestämme sitä, johdamme sen taistelua,— mutta siitä oli puhe jo XII §:ssä (johon vain pitäisi lisätä „sen taistelun johtamisesta”).

* — luokkien hävittäminen on perusvaatimuksemme¹⁵. *Toim.*

XVII § tuntuu minusta myös tarpeettoman monisanaiselta. Mitä varten puhutaan yleensä lähimpien tehtävien riippuvaisuudesta sosiaalis-poliittisen tilanteen erilaisuudesta? Kirjoitettakoon siitä tutkielmissa, mutta meidän on sanottava suoraan, että juuri ne ja ne erikoisuudet (maaorjuuden jätteet, itsevaltius y.m.) muuttavat lähintä tehtäväämme siten ja siten.

XVIII §: „Venäjällä kapitalismi *tulee* yhä enemmän ja enemmän vallitsevaksi tuotantotavaksi...”. Tämä on ehdottomasti vähän. Se on jo *tullut* vallitsevaksi (— kun sanon, että 60 on jo tullut vallitsevaksi 40:n suhteen, niin se ei lainkaan merkitse sitä, ettei 40 ole olemassa tai että sitä pidetään merkityksettömänä pikkuseikkana). Meillä on vielä niin suuri joukko narodnikkeja, narodnikkilaismielisiä liberaaleja ja narodnikkilaisuuteen nopeasti perääntyviä „kriitikkoja”, että tässä ei saa jättää pienintäkään epämääräisyyttä. Ja ellei kapitalismi vielä ole tullut edes „vallitsevaksi”, niin silloin ehkä voitaisiin sosialidemokratiankin suhteen odottaa.

„...nostaen sosialidemokratian *aivan ensimmäiselle paikalle...*”. Kapitalismi on vasta *tulemassa* vallitsevaksi, mutta me olemme jo „aivan ensimmäisellä” paikalla... Olen sitä mieltä, että aivan ensimmäisestä paikasta ei pidä puhua ollenkaan: se näkyy itsestään koko ohjelmasta. Älkäämme itse sanoko tätä itsestämme, vaan sanokoon sen meistä historia.

Luonnos nähtävästi hylkää sanonnan: vanha *maaorjuuteen perustuva* yhteiskuntajärjestelmä, katsoen sanonnan „maaorjuus” soveltuvan vain *oikeusjärjestelmään*. Olen sitä mieltä, että tällaisen eron tekeminen on perusteetonta: „maaorjuus” oli tietenkin juridinen laitos, mutta se vastasi myös erikoista tilanherra- (ja talonpoikais-) *talouden järjestelmää*, se ilmeni myös suuressa määrässä elämäntapa-suhteita, joita „oikeus” ei ollut muotoillut. Senpä vuoksi tuskin tarvinnee välttää sanontaa: „esikapitalistinen, maaorjuuteen perustuva yhteiskuntajärjestelmä”.

Maaorjuuden „kuvaus” (joukot ovat olleet kristittyä omaisuutta) ohjelmassamme ei ole lainkaan paikallaan, se on turhaa.

Maaorjuusjärjestelmän jätteiden vaikutuksesta on taas liian vähän sanoa, että ne painavat raskaana taakkana työtätekeviä joukkoja. On välttämätöntä osoittaa myös maan

tuotantovoimien kasvun hidastuminen ja maaorjuuden muut sosiaaliset seuraukset*.

XIX §. Mielestäni on aivan turhaa mainita, että meidän kannaltamme demokratia (resp.: poliittinen vapaus) on „siirtymisaste” (mihin siirtyminen? tasavallastahan olemme alempana sanoneet suoraan, että se on *lähin* käytännöllinen vaatimus),— ja että perustuslaki on „luonnollinen oikeudellinen täydennys (дополнение) („omaisuus” („достояние”) nähtävästi puhtaaksikirjoittajan virhe) kapitalistisiin tuotantosuhteisiin”. Ohjelmassa tämä ei ole lainkaan paikallaan. On kyllin riittävää, jos sanomme, että itsevaltius pidättää tai vaikeuttaa „*koko* yhteiskunnallista kehitystä”: siis kapitalisminkaan kehitys ei voi tyytyä siihen. Yksityiskohtien täytyy tässä siirtyä kommentaareihin, sillä ne suorastaan heikentävät ohjelmassa sodanjulistustamme itsevaltiudelle, antavat ohjelmalle jonkinlaisen kirjamaisen, abstraktisen luonteen.

Ja mitä virkaa on näillä yleisillä fraaseilla oikeudellisista täydennyksistä kapitalismiin ja „oikeudellisesta järjestelmästä” (XX §) silloin, kun me alempana puhumme paljon suuremmin ja määrätymmin tasavallasta? (Ohimennen sanoen XX §:ssä on sanonta „vanha maaorjuusjärjestelmä”, s.o. tässä itse luonnoskin antaa „maaorjuus” sanalle laajemman merkityksen, kuin vain juridisen.)

Itsevaltiuden yhteensovittamattomuudesta oikeudellisen järjestelmän kanssa on myös tarpeetonta puhua, koska heti esitetään vaatimus sen kukistamisesta ja korvaamisesta tasavallalla. On parempi mainita määrätietoemmin kansan „oikeudettomasta” asemasta itsevaltiuden aikana j.n.e.

„...Itsevaltius on työväenluokan vapauspyrkimysten pahin vihollinen...”, pitäisi lisätä: „ja koko kansan kulttuurikehityksen” tai siihen tapaan. Juuri siten me ilmaisemmekin (eikä sanoilla „edustuksesta”), että sosialidemokratia edustaa ei vain työväenluokan, vaan *koko* yhteiskuntakehityksen etuja.

Summeeraten kaikki yllä mainitut huomautukset katson luonnoksessa olevan neljä peruspuutteellisuutta, jotka mielestäni tekevät tästä luonnoksesta kelpaamattoman:

* Sivumennen. Vastaluonnoksessa on epäonnistunut sanonta: „*talonpoikaiston poiskuolemisen* aasialaisen barbaariset *muodot*”. Voidaan sanoa: häviöönjoutumisen muodot tai jotenkin siihen tapaan.

1) monien sanamuotojen äärimmäinen *abstraktisuus*, ikäänkuin niitä ei olisi tarkoitettu taistelupuoluetta, vaan luentokurssia varten;

2) erikoisesti *Venäjän kapitalismia* koskevan kysymyksen syrjäyttäminen ja hämähöittäminen — on erittäin merkityksellinen puutteellisuus, sillä ohjelman on annettava yhteen-
vetoyleistys ja ohje Venäjän kapitalismia vastaan suunnattua agitaatiota varten. Meidän on annettava siitä suora arvio ja julistettava suoraan sota juuri Venäjän kapitalis-
mille;

3) aivan yksipuolinen ja väärä esitys *proletariaatin suhteesta pientuottajiin*, mikä vetää meiltä pois perustan sodassa sekä „arvostelijoita” että monia muita vastaan;

4) pyrkimys antaa ohjelmassa aina prosessin *selitys*. Selitystä ei kuitenkaan onnistuta antamaan, mutta esitys käy pitkävetoiseksi, tavataan suuri määrä toistamisia, ohjelma alituisesti muuttuu kommentaareiksi.

*Kirjoitettu helmikuun lopulla —
maaliskuun alussa 1902*

LAUSUNTO

PLEHANOVIN TOISESTA OHJELMALUONNOKSESTA

Neljä peruspuutteellisuutta kulkee kautta koko luonnoksen ja tekee sen mielestäni aivan kelpaamattomaksi:

1) Tärkeimmän osaston, joka koskee kapitalismin luonnehtimista, muotoilemistavan kannalta tämä luonnos ei anna varsin määritellyn kapitalismin varsin reaalisia ilmentymiä vastaan *taistelevan* proletariaatin ohjelmaa, vaan yleensä kapitalismille omistetun talousopillisen *oppikirjan* ohjelman.

2) Ohjelma on varsin kelpaamaton *Venäjän* proletariaatin puolueelle, sillä *Venäjän* kapitalismin kehitys, *Venäjän* kapitalismin synnyttämät ristiriidat ja yhteiskunnalliset onnettomuudet on miltei kokonaan kierretty ja hämäröity sen saman systeemin — kapitalismin yleensä luonnehtimisen — vuoksi. *Venäjän* proletariaatin puolueen on ohjelmassaan aivan selvästi esitettävä syytöksensä *Venäjän* kapitalismia vastaan, julistettava sota *Venäjän* kapitalismille. Tämä on välttämätöntä sitäkin suuremmalla syyllä, koska venäläinen ohjelma ei voi olla tässä suhteessa samanlainen kuin eurooppalaiset ohjelmat: nämä viimeksi mainitut puhuvat kapitalismista ja porvarillisesta yhteiskunnasta osoittamatta, että nämä käsitteet soveltuvat sekä Itävaltaan että Saksaan j.n.e., sillä se on itsestään selvää. *Venäjän* suhteen sitä ei voida olettaa.

Jos rajoitutaan siihen, että kapitalismilla „kehittyneessä muodossaan” on *yleensä* tiettyjä ominaisuuksia,— ja *Venäjällä* kapitalismi „tulee vallitsevaksi”,— niin se merkitsee *poikkeamista* siitä konkreettisesta syytöksestä ja sodan julistamisesta, joka käytännöllisesti taistelevalle puolueelle on tärkeintä.

Tämän vuoksi luonnos ei saavuta ohjelman erästä tärkeintä tarkoituspäätä: antaa puolueelle toimintaohje sen jokapäiväistä propaganda- ja agitaatiotyötä varten Venäjän kapitalismin kaikkien mitä moninaisimpien ilmenemismuotojen johdosta.

3) Eräät hyvin tärkeät kohdat luonnoksessa on muotoiltu niin epätarkasti, että se aiheuttaa kiertämättä monia mitä vaarallisimpia väärinkäsityksiä ja vaikeuttaa meidän teoreettista taisteluamme ja propagandaamme. Niinpä esim. suurtuotannon kasvu on rajoitettu yksinomaan „teollisuus”-laitoksiin. Maatalouskapitalismin kehitys on joko jätetty varjoon tahi sivuutettu kokonaan. Edelleen, „proletariaatin diktatuurin” tilalle on tullut „vallankumous, joka proletariaatin on suoritettava kapitalistisesta riistosta kärsivän väestön muiden kerrosten tukemana” ja vieläpä on pantu proletariaatin luokkataistelun tilalle „työväestöjen ja riistettyjen joukkojen taistelu”. Tällainen sanamuoto on ristiriidassa Internationalen peruseriaatteen kanssa: „työväenluokan vapauttaminen voi olla vain itsensä työväenluokan asia”. Proletariaatin ohessa „työväestöjen ja riistettyjen joukkojen” toinen osa (s.o. pääasiassa pientuottajat) on *vain osittain* vallankumouksellista taistelusaan porvaristoa vastaan. Se on vallankumouksellinen nimenomaan vain silloin, kun sen „edessä on proletariaattiin siirtyminen”, „*asettuu proletariaatin katsantokannalle*” („Kommunistinen manifesti”). Pientuottajien taantumuksellisuutta ei luonnoksessa ole korostettu laisinkaan, joten proletariaatin suhde „työväestöihin ja riistettyihin joukkoihin” *yleensä ja kokonaisuudessaan* on kuvattu *väärin*. [Luonnoksessa on esim. sanottu: „niiden (työväestöjen ja riistettyjen joukkojen) taistelu ja ennen kaikkea niiden edistyneimmän edustajan proletariaatin taistelu kärjistyy”. Pientuottajain „taistelun kärjistyminen” ilmenee sekä antisemitisminä että cesarisminä kuin myös talonpoikain liittoina batrakkeja vastaan ja jopa sosialistisen Gironden taisteluna Vuorta vastaan. Se, että proletariaatti edustaa kaikkia työväestöjen ja riistettyjen joukkoja, täytyy ilmetä ohjelmassa siten, että me *syytämme* kapitalismia *joukkojen* kurjuudesta (eikä ainoastaan työväenluokan kurjuudesta), „työväestön yhä laajempien kerrosten” (eikä työväenluokan) työttömyydestä.]

4) Luonnos muuttuu alituisesti ohjelmasta sanan varsinai-
sessa mielessä *kommentaareiksi*. Ohjelman tulee antaa
lyhyitä, yhtään liikaa sanaa sisältämättömiä *väättämiä* jät-
täen *selitykset* kommentaareihin, kirjasiin, agitaatiolle y.m.
Sen vuoksi Engels syyttikin aivan oikein „Erfurtin
ohjelmaa” siitä, että se muuttuu pituutensa, seikkaperäisyy-
tensä ja toistamistensa vuoksi kommentaareiksi.

Luonnoksessa tämä puutteellisuus esiintyy vieläkin voi-
makkaammin, siinä on toistamisia hirveän paljon ja yrityk-
set sisällyttää ohjelmaan prosessin *selitys* (prosessin pelkän
luonnehtimisen asemesta) eivät kuitenkaan saavuta tarkoi-
tusta, vaan pidentävät ohjelmaa mahdottomuuksiin asti.

*Kirjoitettu helmikuun lopulla —
maaliskuun alussa 1902*

HUOMAUTUKSIA KOMISSION OHJELMALUONNOKSEEN ¹⁷

KOMISSION LUONNOKSEN TEKSTI

1. Kansainvälisen vaihdon kehitys on saanut aikaan sivistysmaailman kaikkien kansojen välillä niin kiinteän yhteyden, että proletariaatin suuren vapausliikkeen oli tultava ja se on jo kauan sitten tullut kansainväliseksi.

2. Tämän vuoksi Venäjän sosialidemokraatit katsovat, että heidän puolueensa on proletariaatin maailmanarmeijan eräs osasto, kansainvälisen sosialidemokratian osa, ja ajavat takaa samaa lopullista päämäärää, kuten kaikkien muiden maiden sosialidemokraatit.

3. Tämä lopullinen päämäärä määräytyy porvarillisen yhteiskunnan kehityksen luonteesta ja kuluista.

LENININ HUOMAUTUKSET

Kysymysmerkki tarkoittaa, että halutaan tyylillisiä parannuksia.

Voisi parantaa kieliasua.

Tämä „kuten” („как”) ei ole venäjää, se on tyylillisesti kömpelö. „He ajavat takaa sitä samaa lopullista päämäärää, jonka ovat kaikkien muidenkin maiden sosialidemokraatit itselleen asettaneet” tai jotain sinne päin.

„Luonteesta ja” — kehoitan jättämään pois, sillä ne ovat tarpeettomia sanoja.

Lopullinen päämäärä määräytyy *kulusta*, mutta ei tämän yleisen „kulun” niistä muunnoksista, joita selitetään käsitteellä: „kehityksen luonne”. Siis nämä tarpeettomat sanat eivät ole aivan tarkkojakaan.

Tätä yhteiskuntaa luonnehtii tavaratuotannon herruus kapitalististen tuotantosuhteiden vallitessa, t.s. se, että kulutustarvikkeiden kaikkein tärkein ja huomattavin osa tuotetaan

Minkä takia vain „kulutustarvikkeiden”? Entä tuotantovälineiden? Olisi parempi: „tuotteiden” j.n.e.

myytäväksi sisäisillä tai kansainvälisillä markkinoilla, mutta kaikkein tärkein ja huomattavin osa

Nämä sanat pitäisi mielestäni pyyhkiä pois. Tarpeetonta toistamista.

näiden kulutustarvikkeiden — tavarain — tuotannon ja kiertokulun välineistä

Nämä sanat pitäisi pyyhkiä pois. Eivät yksistään kulutustarvikkeet ole tavaroita.

kuuluu lukumäärältään suhteellisen pienelle

(„Suhteellisen pienelle” asemesta *ehkäpä mitättömälle*, sillä riittävänä rajoituksena ovat sanat: „*kaikkein* tärkein ja huomattavin osa”. Mutta tämä ei ole tärkeää.)

henkilöluokalle, v. mutta väestön valtava enemmistö muodostuu osaksi henkilöistä, joilla ei ole minkäänlaisia tuotannon

Pitäisi lisätä: „kapitalisteille ja maanomistajille”. Muuten tulee *abstraktista*, joka on erittäin *sopimatonta* rinnastettaessa myöhempiin: „*talonpojat ja koti-teollisuudenharjoittajat*”.

ja kiertokulun välineitä (proletaarit), osaksi sellaisista, joiden hallussa on vain hyvin

vähäpätöisiä tuotantovälineitä, jotka eivät turvaa heidän toimeentuloaan (pientuottajain eräät kerrokset, esimerkiksi pientalonpojat ja kotiteollisuudenharjoittajat).

Kaikkia näitä henkilöitä heidän taloudellinen asemansa pakottaa vakituisesti tai ajoittain myymään työvoimaansa, s.o. menemään palkkalaisiksi tavaroiden tuotanto- ja kiertokulkuvälineiden omistajille ja luomaan työllään heidän tulonsa.

4. Kapitalististen tuotantosuhteiden herruus laajenee yhä enemmän ja enemmän sitä mukaa, kun tekniikan alituinen täydellistymisen suurliikkeiden taloudellista merkitystä lisäten työntää pois itsenäisiä pientuottajia, toisin sanoen aiheuttaa heidän lukumääränsä suhteellisen vähenemisen muuttaen osan heistä prolettaareiksi, supistaa muiden merkitystä yhteiskunnallis-taloudellisessa elämässä, ja saattaa heidät paikoittain enemmän tai vähemmän täydelliseen, enemmän tai vähemmän ilmeiseen, enemmän tai vähemmän raskaaseen riippuvaisuuteen suuryrittäjistä.

5. Muuttaessaan osan itsenäisistä pientuottajista prolettaareiksi sama tekniikan täydellistyminen johtaa vielä suurempaan työvoiman tarjontaan ja antaa yrittäjille mahdollisuuden käyttää yhä suuremmissa määrässä naisten ja lasten työtä tavaroiden tuotanto- ja kiertokulkuprosessissa. Ja koska toisaalta tuo sama

„Ja kiertokulun” on jätettävä pois: ehta proletaarilla voi olla ja on ne „kiertokulun välineet”, jotka vaihdetaan *k u l u t u s t a r v i k k e i s i i n*.

Voisi parantaa kieliasua! „Tuotantovälineet” *turvaavat (?) toimeentulon*.

?

„Pääomasta” — eikä vain suurpääomasta.

?

tekniikan (koneiden) täydellistymisprosessi aiheuttaa työläisten elävän työn tarpeen suhteellisen vähenemisen yrittäjillä, niin työvoiman kysyntä jää välttämättömyyden pakosta jälkeen sen tarjonnasta, minkä vuoksi palkkatyön riippuvaisuus pääomasta suurenee ja pääoma riistää sitä kovemmin. Työväenluokan osuus sen työllä luotavassa yhteiskunnallisen tulon yleisimmässä pienenee alituisesti.

?

Nämä sanat sietäisi jättää pois, koska ne ovat sen ajatuksen tarpeetonta toistamista, joka on ilmaistu jo edellisessä väittämässä.

5. § yleensä osoittaa erittäin silmäänpistävästi luonnoksen yleisen puutteellisuuden: esityksen *pitkäveteisyyden* ja epäsuotavan *venyväisyyden*. Muuten: tämä aiheuttaa sen, mitä Engels Erfurtin luonnoksen arvostelussa nimitti „*schiefe Nebenbedeutung*’iksi” *. Tästä saa esimerkiksi sellaisen käsityksen, ikään kuin nais- ja lapsityön käytön lisääntyminen aiheutuisi *vain* itsenäisten pientuottajain „muuttumisesta” proletareiksi, mutta asia ei ole siten, niin tapahtuu myös jo *ennen* tuollaista „*muuttumista*”. 5. pykälän alkuosa on tarpeetonta toistamista.

6. Tällainen sisäinen asiain-tila porvarillisessa yh —

Liikatuotanto, joka aiheuttaa enemmän tai vähemmän kärkeviä teollisuuspuolia, joita seuraa pitempiä tai lyhempiä teollisuuden

Poisjätö.

* — „väärintulkittamisen mahdollisuudeksi”. *Toim.*

lamakausia, on kiertämätön seuraus tuotantovoimien kasvusta suunnitelmallisuuden puuttuessa, mikä luonnehtii tavaratuotantoa, ja nykyiselle yhteiskunnalle ominaisten kapitalististen tuotantosuhteiden vallitessa. Pulat ja teollisuuden lamakaudet puolestaan tekevät itsenäisten pientuottajain aseman entistä vaikeammaksi, johtavat entistä nopeammin proletariin aseman suhteelliseen ja eräillä paikkakunnilla myös absoluuttiseen huononemiseen.

7. Näin siis tekniikan täydellistyminen, joka merkitsee työn tuottavuuden suurenemista ja yhteiskunnallisen rikkauten kasvua, aiheuttaa porvarillisessa yhteiskunnassa yhteiskunnallisen epätasa-arvoisuuden lisääntymistä, välimatkan suurenemista omistavien ja omistamattomien välillä, toimeentulon turvaamattomuuden, työttömyyden ja kaikenlaisen kurjuuden kasvua.

8. Mutta sitä mukaa, kun kaikki nämä kapitalistiselle tuotantotalvälle ominaiset ristiriidat kasvavat ja kehittyvät, kasvaa myös työtätekevän ja riistetyn joukon tyytymättömyys nykyiseen asiain-tilaan ja sen edistyneimmän edustajan — proletariaatin — taistelu tämän järjestelmän puolustajia vastaan kärjistyy.

Taaskin toistamista!!

Tämä ei riitä. Eivät ainoastaan „tee heidän asemaansa vaikeaksi”, vaan suorastaan *saattavat* joukot-tain *taloudelliseen häviöön*.

6. §:n ensimmäinen osa voittaisi paljon, jos sitä lyhennettäisiin.

„Kaikenlaisen kurjuuden *kasvu*” — tämä lainaus minun luonnoksestani ei ole aivan onnistunut. En puhunut kurjuuden *kasvusta*. „Kaikenlainen” käsittää myös „*absoluuttisen*”. Maininta *joukkojen kurjuudesta* pitäisi mielestäni tämän vuoksi tehdä hieman toisin.

8. § osoittaa, että komissio *itsepintaisesti ei halua* noudattaa täsmällistä ja selvää *ehtoa*, joka sille asetettiin jo sen „syntyessä”. *Tämän ehdon perusteella* on tehtävä lisäys (jonka komissio tekikin 10. §:ssä), ja *sitä paitsi* lisäykseen asti on puhuttava vain

yksistään proletariaatin luokkataistelusta. Viimeksi mainittua vaatimusta, joka on selvästi esitetty sovintosopimuksessa, komissio *ei ole täyttänyt* ja katson oikeudekseni vaatia sen täyttämistä.

Ennen sitä, mitä on sanottu 10. §:n lopussa, *on väärin* puhua koko työtekeväen joukon tyytymättömyydestä yleensä ja nimitää proletariaattia sen „edistyneimmäksi edustajaksi”, sillä se on oikein *vain sillä ehdolla*, joka on esitetty 10. §:n lopussa. Ehdollisen komissio esittää ehdottomana. Pientuottajan puolinaisuutta, sen *puolittaista taantumuksellisuutta* komissio *ei ole mitenkään tuonut ilmi*: se on aivan sallimattomaa. On käynyt niin, että tämän pientuottajan (tai tämän kerroksen *osan*) *mahdollinen* kuuluminen *periaatteellisten* „tämän järjestelmän puolustajain” joukkoon (sama lause 8. §:ssä!!) on tyystin *unohdettu!* Mutta kuitenkin tämä mahdollisuus *sangen* usein muuttuu todellisuudeksi silmiemme edessä.

Jotta olisi oikeus puhua proletariaatin liikkeestä, sen luokkataistelusta ja jopa *luokkadiktatuuristakin*, — on välttämätöntä *aluksi ottaa*

erikseen tämä *y k s i* luokka ja vasta sitten tehdä lisäys sen merkityksestä edustajana. Muuten luonnokseen tulee epäyhtenäisyyttä; 8. § *ei ole sidottu* selvän loogillisesti enempää *jatkoon* (mikä ei „työtätekevän joukon diktatuuri”??) kuin *alkuunkaan* (jos kaikki yhteiskunnalliset ristiriidat kärjistyvät, niin *siis* yhä enemmän kärjistyy *kahden luokan* välinen taistelu, mutta tämän on komissio unohtanut sanoa!!). Asiat eivät käy yhteen.

Samaan aikaan tekniikan täydellistyminen, joka yhteiskunnallistaa työprosessia verstaan sisällä ja keskittää tuotantoa,

luo yhä nopeammin sen sosiaalisen vallankumouksen mahdollisuuden, joka muodostaa kansainvälisen sosialidemokratian — proletariaatin luokkaliikkeen tietoisien ilmaisijan — koko toiminnan lopullisen päämäärän.

9. Tämä sosiaalinen vallankumous tulee olemaan kapitalististen tuotantosuhteiden poistamista ja niiden vaihtamista sosialistisiin tuotantosuhteisiin, t.s. riistäjien pakkoluovuttamista tuotteiden tuotanto- ja kiertokulkuvälineiden luovuttamiseksi yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi, ja suunnitelmanmukaista yhteiskunnalli-

Työn yhteiskunnallistuminen ei lähimainkaan rajoitu siihen, mitä verstaan sisällä tapahtuu: tämä kohta pitää korjata.

+ „ja välttämättömyyden” (sosiaalisen vallankumouksen välttämättömyyden).

Vertauksen vuoksi № 13.
NB *

?

* — Nota bene — huomata. Toim.

sen tuotantoprosessin järjestämistä niin koko yhteiskunnan kuin sen eri jäsentenkin tarpeiden tyydyttämiseksi. Tämän päämäärän toteuttaminen vapauttaa koko sorretun ihmiskunnan, sillä se tekee lopun yhteiskunnan toisen osan toista osaa kohtaan harjoittaman riiston kaikista lajeista.

10. Suorittaakseen sosiaalisen vallankumouksensa on proletariaatin valloitettava poliittinen valta (luokkadiktatuuri), joka tekee siitä tilanteen herran ja antaa mahdollisuuden voittaa kaikki esteet. Järjestäytyen tätä päämäärää varten itsenäiseksi poliittiseksi puolueeksi, joka on kaikkien porvarillisten puolueiden vastustaja,

proletariaatti kutsuu omiin riveihinsä kaikkia muita kapitalistisesta riistosta kärsiviä väestökeroksia

toivoen saavansa niiden kannatuksen, sikäli kuin ne käsittävät asemansa toivottomuuden nykyisessä yhteiskunnassa ja asettuvat proletariaatin katsantokannalle.

Epätarkka. Tällaisen „tyydyttämisen” „antaa” kapitalismikin, mutta ei kaikille yhteiskunnan jäsenille eikä samanlaista.

— Vastaväitteeni olen jo esittänyt — NB *

?

?

„Joka on kaikkien porvarillisten puolueiden vastustaja”, — siis pikku-porvarillistenkin puolueiden, eikö niin?? Mutta pikkuporvareiden enemmistöhän on „työtekeviä ja riistettyjä”. Ei ole sidottu.

Sosialidemokratia järjestää ja kutsuu. „Proletariaatti... kutsuu omiin (!) kerroksiinsa (!)” — ganz unmöglich! **

Sanat „toivoen saavansa niiden kannatuksen” pitää heittää pois. Ne ovat tarpeettomia (jos kutsuu, niin se merkitsee, että toivoo saavansa) ja niissä on schiefe Nebenbedeutung. Kutsuu

* Ks. tätä osaa, ss. 12, 38. *Toim.*

** — kerrassaan mahdotonta! *Toim.*

niitä, jotka käsittävät,—
sikäli kuin käsittävät, das
genügt*.

11. Taistelevan proletariaatin puolue, sosialidemokratia, johtaa sen luokkataistelun kaikkia ilmentymiä, paljastaa koko työtätekevien ja riistettyjen joukolle riistäjien etujen ja riistettyjen etujen sovittamattoman vastakohtaisuuden ja tekee sille selväksi edessä olevan sosiaalisen vallankumouksen historiallisen merkityksen ja välttämättömät ehdot.

12. Mutta huolimatta lopullisen päämääränsä yhteisyydestä, mikä johtuu samanlaisen tuotantotavan herruudesta koko sivistysmaailmassa, eri maiden sosialidemokraatit asettavat itselleen erilaisia lähimpiä tehtäviä sen vuoksi, että tämä tuotantotapa ei ole kaikkialla kehittynyt samassa määrin, kuin myös sen vuoksi, että sen kehitys tapahtuu eri maissa erilaisessa sosiaalis-poliittisessa tilanteessa.

„Niiden (sen) etujen yhteensovittamattomuuden itse kapitalismin olemassaolon kanssa” tai joku tämäntapainen korjaus. Eivät kaikki työtätekevät ole sellaisessa asemassa, että heidän „edut” olisivat „sovittamattoman” vastakohtaisia riistäjäin eduille. Työtätekevällä talonpojalla on *jotain*, yhtä ja toista, $\frac{a}{n}$, yhteistä suurmaanomistajan kanssa. On sanottava *yleisemmin*, laajemmin, muuten voi tulla väärin ja hairahdutaan *fraasiin*.

? Kieliasu!!

12. § — loppu. Pitäisi yrittää lyhentää. Tämän pykälän laihtuminen olisi varsin hyödyllistä. Eiköhän voisi käyttämällä: „kansalliset erikoisuudet” tai jotain selaista puristaa kymmenen sanaa kahdeksi?

* — tämä riittää. *Toim.*

13. Herruusaluettaan nopeasti levittävän ja yhä enemmän ja enemmän vallitsevaiseksi tuotantotavaksi muuttuvaisen kapitalismin rinnalla Venäjällä tavataan vielä joka askeleella vanhan, esikapitalistisen yhteiskuntajärjestyksemme jätteitä, järjestyksemme, joka perustui siihen, että tilanherrat, valtio tai valtion päämies orjuutti työtätekeviä joukkoja. Nämä jätteet pidättävät sangen suuresti tuotantovoimien kasvua, eivät päästä proletariaatin luokkataistelua kehittymään käinpuolisesti, painavat työtätekevän väestön elintaso alas, matkansaattavat monimiljoonaisen talonpoikaiston asialaisen barbaarisia taloudellisen häviön muotoja ja rappeutumisen muotoja ja pitävät koko kansaa pimeydessä, oikeudettomana ja poljettuna.

14. Tsaarin itsevaltius, joka on huomattavin maaorjuusjärjestelmämme kaikista jätteistä ja kaiken tuon barbaarisuuden voimakain tuki, ei laisinkaan sovi yhteen sen poliittisen ja kansalaisvapauden kanssa, joka jo kauan on ollut olemassa kapitalistisen tuotannon edistyneimmissä maissa sen luonnollisena oikeudellisena lisänä. Itse olemukseltaan se on ahdistava kaikkea yhteiskunnallista liikettä eikä se voi olla olematta proletariaatin kaikkien vapauspyrkimysten pahin vihollinen.

Siksi Venäjän sosialidemokratia asettaa lähimmäksi poliittiseksi tehtäväkseen tsaarin itsevaltiuden

13. §:n alku. Kumarran ja kiitän pienenpienestä askeleesta minua kohti. Mutta: „vallitsevaiseksi, muuttuvaisen”... vais... vais — oh-hoh!

NB

? Kieliasu!

13. § — loppu. Toivottavasti parannetaan: olen jo ehdottanut, *millä tavalla* (korjaukseni omaan luonnokseeni*), mutta tässä: „...barbaarinen taloudellisen häviön ja rappeutumisen muoto...”?

? Kieliasu.

? Kieliasu.

Ei kelpaa. *Ei* kaikkea: bimetallismi ja prerafaelismi ovat myös „yhteiskunnallista liikettä”. Pitää korjata.

* Ks. tätä osaa, s. 18. *Toim.*

kukistamisen ja sen vaihtamisen tasavaltaan, joka perustuu demokraattiseen perustuslakiin, mikä turvaa

j.n.e.

„*Luonnollinen* oikeudellinen lisä” — kovin epäonnistunut oikean ajatuksen ilmaisu. Vapauden „luonnollisuutta” kapitalismissa on mutkistuttamassa 1001 sosiaalis-historiallista teki-jää, mitä sana „luonnollinen” ei ilmaise. Ja se haiskahtaa, löyhkää jonkinlaiselta liberalismilta. Jos olisi sanoa jotenkin siihen tapaan, että „itsevaltiuden on *kiertämättä* tuominnut kuolemaan *koko* kapitalismin kehitys, kapitalismin, joka vaatii välttämättä kansalaisvapautta ja poliittista vapautta mutkistuvien etujen ilmaisemiseksi” t.m.s., sanalla sanoen, ilmaistava *kiertämättömyyttä* koskeva aate aiheuttamatta väärinkäsityksiä panemalla tämä *kiertämättömyys* „luonnollisten” joukkoon.

Yleensä, mitä enemmän syventyy lukemaan komission luonnosta, sitä enemmän tulee vakuuttuneeksi siitä, että se on, niin sanoakseni, *hautumaton*. Uskallan ennustaa, että tuo luonnoksen ominaisuus aiheuttaa meille paljon ja oikeudenumukaisia moitteita, jos julkaisemme sen *tässä* muodossa. *Kaikki* näkevät, että se on pinnallinen „yhteenliiamaus”.

Jos kerran luoja on rangaissut meitä synneistämme siten, että meidän on ehdottomasti esitettävä „kesken-tekoinen” luonnos, niin on edes ponnistettava *kaikki* voimat, että saataisiin *vähennetyksi* siitä johtuvia surullisia seurauksia. Sen vuoksi ovat kerrassaan väärässä ne, jotka pitävät *pääasiassa* ohjeenaan pyrkimystä „lopettaa mahdollisimman pian”: voi mennä takuuseen siitä, että *nyt*, tällaisen konstellaation vallitessa, ei kiirehtimisestä tule mitään muuta kuin paha, ja toimituksemme luonnoksesta tulee epätydyttävä. Ei ole tärkeää, että se julkaistaisiin ehdottomasti „Zarjan”¹⁸ 4. numerossa: julkaisemme 5. numerossa ja painatamme erillisenä lehtisenä *ennen* 5. numeron ilmestymistä. Siten menetellen jokin kuukauden myöhästymisen ei tee pienintäkään vahinkoa puolueelle. Ja olisi ihan varmasti parempi, jos korkea-arvoinen komissio työskentelisi, mietiskelisi ja hautoisi asiaa vielä perinpohjaisesti ja esittäisi meille *oman*, ei lii-mailemalla tehdyn, vaan eheän luonnoksen. Toistan vielä kerran: jos tätä tehtävää on mahdotonta suorittaa, niin silloin on asialle paljon hyödyllisempää pa-

lata kahden luonnoksen suunnitelmaan (ja me pystymme täydellisesti toteuttamaan tämän suunnitelman ilman *minkäänlaisia* „epämukavuuksia”: Plehanov julkaisee allekirjoituksellaan varustettuna „Zarjassa”, — minä taas „sivussa”, Genevessä, kuten x, y, z). Pyydän mitä nöyrimmin korkearvoista kollegiota harkitsemaan *huomaavaisesti* „kaikkia asianhaaroja”.

12. IV. 1902 — vaunussa: pyydän anteeksi tuhruisuutta. Jos ehdin, niin kirjoitan vielä ja selvemmin.

Kirjoitettu huhtikuun 12 p:nä 1902

LISÄHUOMAUTUKSIA KOMISSIION OHJELMALUONNOKSEEN

Itse luonnokseen tehtyjen huomautusten lisäksi mainitsen vielä:

3. §. „Yhteiskuntaa (porvarillista) luonnehtii tavara-tuotannon herruus kapitalististen tuotantosuhteiden *vallitessa, t.s.*”... ja edelleen kuvataan kapitalismin peruspiirteitä. Syntyy epäsuhte: „*t.s:n*” avulla on yhdistetty erilaituiset, eriarvoiset käsitteet, nimenomaan 1) tavaratuotannon *muunnos* sellaisena, jollaista kapitalististen tuotantosuhteiden herruus edellyttää, ja 2) tuotteiden myynti markkinoilla ja se, että väestöjoukot myyvät työvoimaansa.

Tämä epäsuhte, tämä yleensä tavaratuotannon ja yleensä kapitalismin *perusluontoisten* ja yleisimpien piirteiden — ja tavaratuotannon muunnoksen, joka perustuu kapitalistisiin tuotantosuhteisiin (silloin tavaroita ei enää vaihdeta *yksinkertaisesti* arvon mukaan), samaistaminen osoittaa havainnollisesti, että G. V. Plehanovin formula on epäonnistunut (mutta komissio hyväksyi tämän formulaa ja vain muutti sen sanamuotoa). Ohjelmassa, joka esittää vain kaikkein yleisimmät ja perusluontoisimmat kapitalismin piirteet *eikä esitä edes lisäarvoteoriaa*, — me yhtäkkiä „viittaamme” Böhm-Bawerkiin muistuttamalla, että „tavaratuotanto kapitalismin perusteella” ei olekaan ihan sitä, mitä on yksinkertainen tavaratuotanto! Jos asia on siten, niin minkä tähden ei ohjelmaan lisättäisi myös erikoisia viittauksia Mihailovskiin, Berdjajeviin y.m.s.? Toisaalta on jopa yleensä Marxin opille, joka koskee pääoman harjoittamaa työn riistoa, omistettu vain yksi kaikkein yleissosialistisin lausuma: „luovat työllään heidän tulonsa” (3. §:n lopussa), — mutta toisaalta todetaan erikoinen lisä-

arvon muuttuminen voitoksi „tavaratuotannossa kapitalististen tuotantosuhteiden perustalla”.

G. V. Plehanov on aivan oikeassa siinä, että sanat „tavaratuotanto kapitalististen tuotantosuhteiden pohjalla” ilmaisevat III osan¹⁹ perusajatuksen. Mutta ei muuta. Ohjelmassa tällä ajatuksella ei ole mitään tekemistä,— samoin kuin siinä ei ole mitään tekemistä myös realisaatiomekanismin kuvaamisella, mikä muodostaa II osan perusajatuksen,— samoin kuin siinä ei ole mitään tekemistä ylivoittojen maakoroksi muuttumisen kuvaamisella. Ohjelmassa riittää se, kun *todetaan* pääoman harjoittama työn riisto = lisäarvon muodostuminen, mutta tämän lisäarvon kaikenlaisista *muuttumisen* laaduista ja muotojen muunnoksista puhuminen ei ole paikallaan (eikä se ole mahdollistakaan parissa lyhyessä väittämässä).

LISÄYS LUOKKATAISTELUA KOSKEVAAN KYSYMYKSEEN

Hyväksyn täydellisesti V. Zaslutshin ajatuksen siitä, että meillä voidaan saada mukaan sosialidemokratian riveihin paljon suurempi osa pientuottajia ja paljon aikaisemmin (kuin Lännessä),— että sen toteuttamiseksi on meidän tehtävä *kaikki* meistä riippuva,— että tämä „toivomus” on ilmaistava ohjelmassa Martynoveja ja kumpp. „vastaan”. Kaiken tämän hyväksyn täydellisesti. Lisäystä, joka on ilmaistu 10. §:n lopussa, *tervehdin* — korostan tätä väärinkäsitysten välttämiseksi.

Mutta eihän jouta pidä vääntää toiseen suuntaan, kuten V. Zaslutsh tekee! Eihän „toivomusta” pidä sekoittaa *todellisuuden* kanssa, ja sitä paitsi sen immanenttisesti välttämättömän todellisuuden kanssa, jota vain koskeekin meidän Prinziplerienerklärung'imme*. On toivottavaa saada mukaan *kaikki* pientuottajat, — tietenkin. Mutta me tiedämme, että se on erikoinen luokka, vaikkakin tuhansin sitein ja väliastein proletariaattiin sidottu, mutta sittenkin erikoinen luokka.

Ensin on välttämätöntä *eristää* itsensä kaikista, ottaa erikseen vain yksistään, *ainoastaan ja yksinomaan* proletariaatti, ja vasta *sitten* on julistettava, että

* — deklaraatio, periaatteiden julistus. *Toim.*

proletariaatti vapauttaa kaikki, kutsuu kaikkia, kehoittaa kaikkia.

Minä suostun tähän „sitten”, mutta ennen sitä vaadin tuota „ensin”!

„Työtätekevien ja riistettyjen joukkojen” helvetilliset tuskat meillä Venäjällä eivät aiheuttaneet mitään *kansan* liikettä ennen kuin „kourallinen” tehdastyöläisiä aloitti taistelun, luokkataistelun. Ja *vain* tämä „kourallinen” takaa taistelun käynnin, jatkumisen, *laajenemisen*. Juuri Venäjällä, missä kriitikotkin (Bulgakov) syyttävät sosialidemokraatteja „talonpoikaisfobiasta” ja sosialistivallankumouksellisetkin huutavat, että luokkataistelukäsite on *vaihdeettava* käsitteeseen „kaikkien työtätekevien ja riistettyjen taistelu” („Vestnik Russkoi Revoljutsii” № 2)²⁰, — juuri Venäjällä meidän on *ensin* mitä jyrkimmällä määritelmällä, joka koskee *yksinomaan* proletariaatin pelkkää luokkataistelua, *eristettävä* itsemme kaikesta tuosta roskaväestä ja vasta sitten julistettava, että me *kutsumme kaikkia*, otamme kaiken, teemme kaiken, laajennamme kaikkia käsittäväksi. Mutta komissio „laajentaa” unohtaen ensin eristää!! Ja minua syytetään ahdasmielisyydestä siksi, että minä vaadin tämän „eristyksen” käymistä laajentamisen *edellä?!* Sehän on vääristelyä, herrat!!

Huomenna kiertämättä edessämme oleva taistelu yhteenliittyneitä kriitikkoja + „Russkije Vedomostin” ja „Russkoje Bogatstvo”²¹ vasemmistolaisempia herroja + sosialistivallankumouksellisia vastaan ehdottomasti vaatii meiltä nimenomaan proletariaatin *luokkataistelun erottamista* „työtätekevien ja riistettyjen joukkojen” „taistelusta” (taistelustako?). Näitä joukkoja koskevat fraasit ovat päävalltina kaikkien unsicheren Kantonisten * käsissä, mutta komissio pelaa heidän edukseen ja riistää meiltä aseensa, jota käytetään taistelussa puolinaisuutta vastaan, jotta tulisi korostetuksi toinen puoli! Mutta älkääpä unohtako toistakaan puolta!

Kirjoitettu huhtikuussa 1902

* — epäluotettavien kantonistien. *Toim.*

KORJAUS OHJELMAN AGRAARIOSAAN ²²

Ehdotan, että agraariohjelmamme neljänteen pykälään tehdään seuraavanlainen muutos: sanojen „talonpoikaiskomiteoiden muodostamista (a) niiden maiden kyläyhdykskunnille palauttamiseksi (pakkoluovuttamalla *tai siinä tapauksessa, jos maa on siirtynyt toiselta toiselle, lunastamalla j.n.e.*)” j.n.e. asemesta on sanottava: „talonpoikaiskomiteoiden muodostamista (a) niiden maiden palauttamiseksi kyläyhdykskunnille (pakkoluovuttamalla), jotka...” j.n.e.,

t.s. jättämään pois alleviivatut sanat.

Mielestäni tämä korjaus on tehtävä seuraavien seikkojen perusteella:

1. Agraariohjelmassa me esitämme „maksimimme”, „sosiaalis-vallankumoukselliset vaatimuksemme” (ks. minun kommentaariani)²³. Lunastuksen salliminen taas on ristiriidassa koko vaatimuksen sosiaalis-vallankumouksellisen luonteen kanssa.

2. „Lunastuksella” on sekä historiallisen perinteen kannalta (vuoden 1861 lunastus) että sisällöltään (vrt. kuuluisaa: „lunastus on sitä samaa ostoa”²⁴) erikoinen matalamielisen hyväätarkoittavan ja porvarillisen toimenpiteen sivumaku. Takertumalla meidän *myöntämäämme* lunastukseen ei olisi mahdollonta tahrata koko vaatimuksemme olemusta (ja tahrijoita tätä tekosta varten löytyy enemmän kuin tarpeeksi)*.

* Myöntämällä lunastuksen me *degradoimme* poisleikattujen (otrezka-) maiden palauttamisen, joka on kiireellinen vallankumouksellinen toimenpide, aivan tusina-„reformiksi”.

3. Ei ole syytä pelätä sellaista „epäoikeudenmukaisuutta”, että otrezkamaita riistetään pois sellaisilta henkilöiltä, jotka ovat maksaneet niistä rahaa. Muutenkin olemme rasittaneet tätä toimenpidettä — otrezkamaiden palauttamista — kahdella ahtaalla ehdolla [(1) — „maat, jotka on leikattu pois v. 1861” ja (2) — „jotka ovat *nyt* velkaorjuutuksen välineenä”]. Omaisuus, joka on *maaorjuudellisen* riiston välineenä, on täysin oikeudenmukaista takavarikoida ilman korvaustakin. (Käyköön sitten otrezkamaiden ostaja oikeutta myyjän kanssa — se ei ole meidän asiamme.)

4. Myöntämällä „lunastuksen” me säilytämme *rahamaksut* talonpojille, jotka nimenomaan työllämaksun vuoksi ovat olleet syvimmällä luontaistaloudessa: jyrkkä siirtyminen *rahamaksuihin* voi saattaa talonpojat *erittäin nopeasti* taloudelliseen häviöön, mutta se olisi ristiriidassa koko ohjelmamme hengen kanssa.

5. Jos *poikkeuksena* kannattaakin antaa „korvaus” otrezkamaiden ostajalle, niin ei missään tapauksessa talonpoikain kustannuksella, joilla on moraalinen ja historiallinen oikeus näihin otrezkamaihin. „Korvaus” voidaan suorittaa antamalla vastaava maapalsta jostain syrjästä j.n.e.; se ei koske enää meitä.

Pyydän kaikkia antamaan äänensä: *puolesta* = siis lunastusta koskevien sanojen poistamisen puolesta, merkitemieni sanojen poispyyhkimisen puolesta.

Vastaan = entiseen muotoonsa jättämisen puolesta.

- 1) G. V.—
- 2) P. B.—
- 3) V. I.—
- 4) Berg —
- 5) A. N.—
- 6) Frey — puolesta.

VARARIKON MERKKEJÄ

On kulunut vasta vuosi siitä, kun Karpovitshin kuula kaatoi Bogolepovin²⁵ ja vapautti paikan „uudelle suunnalle” hallituksen yliopistopolitiikan alalla. Tämän vuoden kuluessa olemme panneet merkille toisiaan seuranneet yhteiskunnallisen suuttumuksen epätavallisen nousun, epätavallisen suojelemaan sävyn hallitusmiestemme puheissa, valittavasti liian tavallisen yhteiskuntapiirien viehättymisen näihin uusiin puheisiin, viehättymisen, jonka valtaan on joutunut myös vissi osa ylioppilaita, ja vihdoin Vannovskin juhlallisten lupausten toteuttamisen jälkeen — ylioppilaiden uuden protestipurkauksen. Niille, jotka viime keväänä odottivat „uutta aikakautta” ja uskoivat tosissaan, että tsaarin väepeli toteuttaa edes pienen osan ylioppilaiden ja yhteiskuntapiirien toiveista, — sanalla sanoen, Venäjän liberaaleille — lienee nyt selvää, miten väärässä he olivat uskoessaan vielä kerran hallitukseen, miten vähän oli syytä pysäyttää keväällä sitä liikettä, joka oli käynnissä reformin hyväksi ja alkoi kehkeytyä huomiota herättäviin muotoihin ja antaa hallituksen seireenien imeläin laulujen tuudittaa itseään. Sen jälkeen, kun rikottiin lupaus kaikkien viime vuonna erotettujen palauttamisesta yliopistoihin, sen jälkeen, kun useilla uusilla taantumuksellisilla toimenpiteillä heitettiin haaste kaikille niille, jotka vaativat todellista opetusjärjestelmän reformia, sen jälkeen, kun oli useita kertoja hakattu mielenosoittajia, jotka vaativat petolliselta vararikontekijältä tämän antamien lupausten täyttämistä, — kaiken tämän jälkeen „sydämellisen huollon” hallitus julkaisee „rauhoitus”-tarkoituksessa laaditut „väliaikaiset

ohjesäännöt” ylioppilasjärjestöistä ja... „rauhoittamisen” asemesta saa aikaan „levottomuuksien” yleisen palon, joka on vallannut uudelleen kaikki oppilaitokset.

Me vallankumoukselliset emme uskoneet hetkeäkään Vannovskin lupaamien reformien vakavuuteen. Me emme lakanneet teroittamasta liberaaleille, että „sydämellisen” kenraalin kiertokirjeet ja Nikolai Obmanovin (Petturin) reskriptit ovat vain uusi ilmaus siitä samasta liberaalisesta politiikasta, jossa itsevaltius on ehtinyt harjaantua taitavaksi 40-vuotisen taistelun kaudella „sisäistä vihollista”, s.o. kaikkia Venäjän edistyksellisiä aineksia vastaan. Me varoitimme liberaaleja niiden „järjettömien haaveiden” johdosta, joiden valtaan he alkoivat antautua hallituksen otettua ensimmäiset askeleet „uuden suunnan” hengessä, me paljastimme hallituksen lupausten aivan ilmeisen valheellisuuden ja sanoimme yhteiskuntapiireille: jos vihollisesi on tyrmistynyt ensimmäisestä vakavasta rynnistyksestä, niin anna sille uupumatta uusia iskuja, kaksinkertaista niiden voimaa ja taajuutta... Sen järjestymisoikeuden irvikuvan, joka nyt on tarjottu ylioppilaille „väliaikaisten ohjesääntöjen” muodossa, vallankumoukselliset ennustivat aivan alusta saakka, kun alettiin puhua tästä hallituksen uudesta lahjasta. Me tiesimme, mitä voidaan ja pitää odottaa itsevaltiudelta ja sen reformaattorinponnistuksilta. Me tiesimme, että Vannovski ei „rauhoita” ketään eikä mitään, että hän ei tyydytä minkäänlaisia edistyksellisiä toiveita ja että „levottomuudet” jossain muodossa kiertämättä uusiintuvat.

Vuosi on kulunut, mutta yhteiskuntapiirit ovat samassa kuolleessa pisteessä. Korkeakoulut, joita hyvin järjestetyssä valtiossa kuuluu olla, lakkaavat taas toimimasta. Kymmeniä tuhansia nuoria ihmisiä on jälleen saatettu pois tavallisilta raiteiltaan, ja yhteiskuntapiirien eteen on uudelleen asetettu sama kysymys: „entä mitä edelleen?”.

Ylioppilaiden huomattava enemmistö kieltäytyy ottamasta vastaan „väliaikaisia ohjesääntöjä” ja niiden sallimia järjestöjä. Professorit ilmaisevat tavallista määrätymmin ilmeisen tyytymättömyytensä tähän hallituksen antimeen. Eikä tosiaankaan tarvitse olla vallankumouksellinen, ei tarvitse olla radikaali myöntääkseen, että tällainen luvalla sanoen „reformi” ei ainoastaan ole antamatta ylioppilaille mitään vapauden tapaista, vaan se ei kelpaa mihinkään

edes jonkinlaisen rauhallisuuden aikaansaamiseksi yliopistoelämässä. Eikö jo ensi silmäyksestä näihin „väliaikaisiin ohjesääntöihin” käy selväksi, että niillä luodaan etukäteen suuri joukko aiheita ylioppilaiden ja viranomaisten välisille yhteenotoille? Eikö ole selvää, että näiden ohjesääntöjen käytäntöönottaminen uhkaa tehdä jokaisesta, vallan rauhallisen aiheen vuoksi *legaalisesti* koollekutsutusta, ylioppilaskokouksesta uusien „levottomuuksien” alkusyy? Eikö ole epäilemätöntä, että esim. poliisin tehtäviä täyttävä inspektio johtaessaan puhetta ylioppilaiden kokouksissa on alituisen ärsyttävä yksiä, provosoiva protestoimaan toisia ja saava kolmannet pelon valtaan ja vaikenemaan? Eikö ole selvää, että Venäjän ylioppilaat eivät tule sietämään sitä, että näissä kokouksissa pidettävien puheiden sisällön määräisi karkeasti esivallan „harkinta”?

Ja kuitenkin hallituksen suoma ylioppilaskokousten ja järjestöjen „oikeus” siinä järjettömässä muodossa, jossa „väliaikaiset ohjesäännöt” sen antavat, on se *enimmäismäärä*, minkä itsevaltiutensa petyksien voi ylioppilaille antaa. Jokainen uusi askel tähän suuntaan merkitsisi sen tasapainon tuhoisaa rikkomista, johon vallanpitäjien suhteet „alamaisiin” perustuvat. Joko täytyy tyytyä tähän hallitukselle mahdolliseen enimmäismäärään tahi tehostaa protestinsa *poliittista, vallankumouksellista* luonnetta,—siinä dilemma, joka ylioppilaiden on ratkaistava. Ja enemmistö heistä hyväksyy jälkimmäisen ratkaisun. Vallankumouksellinen nuotti soinnahtaa ylioppilaiden julistuksista ja päätöslauselmista selvemmin kuin milloinkaan ennen. Petomaisten rankaisujen ja juudaansuutelojen vuorottelun politiikka tekee tehtävänsä ja vallankumouksellistaa ylioppilasjoukon.

Niin, ylioppilaat ovat joka tapauksessa ratkaisseet heidän ratkaistavakseen asetetun kysymyksen ja julistaneet, että aseet, jotka on pantu syrjään (tuodittavien laulujen vaikutuksesta), he ovat valmiit ottamaan uudelleen käsiinsä. Mutta mitä aikovat tehdä yhteiskuntapiirit, jotka kukaties ovat ehtineet uinahtaa näiden kavalien laulujen säveliin? Miksi ne yhäti vaikenivat ja „ovat salavihkaa myötämielisiä”? Miksei kuulu mitään *niiden* vastalauseista, *niiden* antamasta uudestaan alkaneiden levottomuuksien aktiivisesta kannatuksesta? Ovatko ne tosiaankin valmiit „rauhassa” odottamaan niitä kiertämättömiä traagillisia

ilmiöitä, jotka tähän asti ovat olleet jokaisen ylioppilasliikkeen seurauksena? Aikovatko ne tosiaankin rajoittua taistelun uhrien laskijain ja sen järkyttävien kuvien passiivisen katselijan surkuteltavaan osaan? Miksi ei kuulu „isien” ääntä silloin, kun „lapset” ovat julistaneet selvästi aikomuksensa kantaa uusia uhreja Venäjän vapauden alttarille? Mikseivät yhteiskuntapiirimme tue ylioppilaita edes sillä tavalla, kuin työläiset ovat jo heitä tukeneet? Eiväthän heidän, eiväthän proletaarien pojat ja veljet opiskele korkeimmissa oppilaitoksissa, mutta siitä huolimatta Kievin, Harkovin ja Jekaterinoslavin työläiset ovat jo ilmoittaneet julkisesti myötämielisyytensä protestoiville välittämättä monista poliisiviranomaisten „ehkäisytoimenpiteistä”, huolimatta siitä, että nämä uhkaavat käyttää aseellista voimaa mielenosoittajia vastaan. Eikö tosiaankaan tämä Venäjän proletariaatin vallankumouksellisen idealismin ilmaus vaikuta yhteiskuntapiirien käytökseen, piirien, jotka ovat sydänjuuriaan myöten ja välittömästi kiinnostettuja ylioppilaiden kohtalosta, eikä sysää niitä tarmokkaasti protestoimaan?

Tämänvuotiset ylioppilas-„levottomuudet” alkavat verrattain suotuisin entein. Niille on taattu „väkijoukon”, „katuväen” myötätunto. Liberaalisten yhteiskuntapiirien taholta olisi rikoksellinen virhe, elleivät ne ponnistaisi kaikkia voimiaan saadakseen ylioppilaille *ajossa* antamallaan tuella demoralisoiduksi hallituksen lopullisesti ja pakoitetuksi sen tekemään todellisia myönnytyksiä.

Lähitulevaisuus näyttää, kuinka liberaaliset yhteiskuntapiirimme pystyvät tähän osaan. Tämän kysymyksen ratkaisusta riippuu huomattavassa määrin nykyisen ylioppilasliikkeen lopputulos. Mutta olkoon tuo lopputulos millainen tahansa, niin eräs seikka on edelleenkin epäilemätön: ylioppilaiden yleisten levottomuuksien uusiintuminen näin kovin lyhyen rauhallisen ajan jälkeen on merkki nykyisen järjestelmän poliittisesta vararikosta. Kolmen vuoden aikana ei yliopistoelämä ole päässyt raiteilleen, lukuja harjoitetaan aika ajoittain, valtiokoneiston eräs pyörä lakkaa toimimasta ja, pyörittyään avuttomasti jonkin aikaa, pysähtyy uudelleen pitkäksi aikaa. Ja se on nyt aivan epäilemätöntä, ettei nykyisen poliittisen valtakomennon rajoissa ole tämän vian radikaalisen parantamisen keinoa. Bogolepov-vainaja yritti pelastaa isänmaan „sankarillisella”, muinaisen, Nikolain

aikaisen lääketieteen asevarastosta lainatulla lääkkeellä. Tunnettua on, mitä tämän lääkkeen käyttämisestä tuli. Todennäköisesti ei tähän suuntaan saa pitemmälle mennä. Nyt on kärsinyt fiaskon ylioppilaiden liehittelypolitiikka. Mutta väkivallan ja liehittelyn lisäksi ei kolmatta tietä ole. Ja tämän nykyisen valtakomennon kiertämättömän vararikon jokainen uusi ilmaus tulee yhä syvemmin ja syvemmin jäytämään sen perusteita riistäen hallitukselta kaiken arvovallan indifferenttien poroporvarien silmissä ja lisäten sellaista henkilöiden määrää, jotka käsittävät, että sitä vastaan on välttämättä käytävä taistelua.

Niin, itsevaltiuden vararikko on epäilemätön, ja se kiiruhtaa tiedoittamaan siitä koko maailmalle. Eikö se ole vararikkoilmoitus, kun julistetaan „kovennettu suojelutila” valtakunnan runsaalla kolmasosalla ja paikalliset viranomaiset Venäjän kaikilla kolkilla antavat yhtäkaa „pakollisia määräyksiä”, joissa kovennettujen rangaistusten uhalla kielletään teot, joita Venäjän lait eivät muutenkaan salli? Itse asiassa kaikenlaiset poikkeussäädökset, jotka lakkauttavat yleisten lakien voimassaolon, on edellytetty olevan voimassa rajoitetun ajan ja paikan puitteissa. On edellytetty, että erikoistilanne vaatii poikkeustoimenpiteiden väliaikaista soveltamista vissillä paikkakunnalla sitä varten, että saataisiin palautetuksi se häiriytynyt tasapaino, jonka vallitessa yleisten lakien esteetön voimassaolo on mahdollista. Tämä on nykyisen valtakomennon edustajain järkeilyä. On kulunut jo yli 20 vuotta siitä, kun saatettiin voimaan säädös kovennetusta suojelutilasta. Sen 20-vuotinen voimassaolo valtakunnan tärkeimmissä keskuksissa ei ole saanut aikaan „rauhottumista” maassa, yhteiskunnallisen järjestyksen palautumista. Kun nyt on 20 vuotta käytetty tätä tehokkaasti vaikuttavaa lääkettä, niin osoittautuu, että „epäluotettavuus”-tauti, jota vastaan käytävää taistelua varten lääke oli tehty, on levinnyt niin kauas ja laskenut niin syvät juuret, että sen käyttö on ulotettava kaikkiin vähänkin merkityksellisiin kaupunkeihin ja tehdaskeskuksiin! Eikö tämä ole vararikko, josta itse vararikontekijä ilmoittaa avoimesti? Nykyisen järjestelmän vakaumuksellisten puolustajain (sellaisia kieltämättä on) täytyy kauhulla ajatella sitä, miten väestö vähitellen tottuu tähän tehokkaasti vaikuttavaan lääkkeeseen ja lakkaa tuntemasta sen uusia ruiskeannoksia.

Ja samaan aikaan — jo huolimatta hallituksen tahdosta — tulee ilmi sen *talouspolitiikan* vararikko. Itsevaltiuden ryöstötalous on perustunut talonpoikain hirvittävään riistoon. Tämän talouden edellytyksenä, sen kiertämättömänä seurauksena on aika-ajoittain toistuva jonkin paikkakunnan talonpoikain nälänhätä. Sellaisina hetkinä ryövärivaltio on koettanut väestön edessä komeilla puhtaaksi ryöstämänsä kansan huolehtivaisen huoltajan jalossa osassa. Vuodesta 1891 lähtien ovat nälänhädät tulleet jättiläismäisiksi uhriensa lukumäärän puolesta ja vuodesta 1897 lähtien ne ovat miltei yhtä kyytiä seuranneet toinen toistaan. Tolstoi puhui v. 1892 myrkyllisellä ivalla siitä, että „parasiitti aikoo ruokkia sitä kasvia, jonka mehusta se saa ravintonsa”²⁶. Se oli todellakin järjetön idea. Nyt ovat ajat muuttuneet, ja koska nälänhäädästä on tullut maaseudun normaali olotila, ei loistamme niinkään paljon askarruta utopinen ajatus ryöväryn talonpoikaiston ruokkimisesta, kuin itse tuon ajatuksen julistaminen valtiorikokseksi. Tarkoitus on saavutettu — nykyistä suunnatonta nälänhätää kärsitään jopa meilläkin epätavallisen haudanhiljaisuuden vallitessa. Ei kuulu nälkäisten talonpoikain valituksia, ei ole yritetty yhteiskunnallista aloitetta taistelussa nälänhätää vastaan ja sanomalehdet vaikenevat siitä, mitä maaseudulla tapahtuu. Kadehdittava vaitiolo, mutta eivätköhän herrat Sipjaginit tunne, että tämä hiljaisuus muistuttaa tavattomasti tyyntä myrskyn edellä?

Ammoisista ajoista miljoonien talonpoikien passiivisen tuen avulla pystyssä pysynyt valtiojärjestelmä on saanut talonpoikaiston sellaiseen tilaan, jolloin se vuodesta toiseen ei voi tulla toimeen. Tämä herrojen Obmanovien monarkian *sosiaalinen* vararikko on yhtä opettavainen kuin sen *poliittinenkin* vararikko.

Milloinkahan petollisen vararikontekijämme asioiden likvidoiminen suoritetaan? Kauankohan se vielä onnistuu elämään päivästä toiseen ja paikkaamaan poliittisen ja finanssi-budjettinsa reikiä kansan elävästä elimistöstä nyljetyllä nahkalla? Se, kuinka pitkä tai lyhyt on oleva historian antama lykkäys vararikontekijällemme, tulee riippumaan monista seikoista; mutta eräs tärkein niistä on ihmisten osoittaman vallankumouksellisen aktiivisuuden aste heidän tajutessaan nykyisen järjestelmän täydellisen vararikon. Tämän järjestelmän rappeutuminen on mennyt hyvin

pitkälle, se on ohittanut huomattavasti niiden yhteiskunnallisten aineiden *poliittisen mobilisaation*, joiden täytyy olla sen haudankaivajina. Tämän poliittisen mobilisaation suorittaa parhaiten vallankumouksellinen sosialidemokratia, joka yksin pystyy antamaan kuolettavan iskun itsevaltiudelle. Uusi yhteenotto ylioppilaiden ja hallituksen välillä antaa meille kaikille mahdollisuuden ja asettaa velvollisuudeksemme jouduttaa tätä kaikkien itsevaltiudelle vihamiesten yhteiskunnallisten voimien mobilisaatiota. Poliittisessa elämässä historia laskee sota-ajan kuukaudet vuosiksi. Ja meidän aikamme on tosiaankin sota-aikaa.

„Iskra” № 17,
helmikuun 15 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehdessä
tekstin mukaan

VENÄJÄN TALOUDELLISESTA ELÄMÄSTÄ

Tällä yleisellä otsikolla aiomme julkaista aika-ajoittain, sikäli kuin aineistoa karttuu, artikkeleita ja kirjoituksia, joissa luonnehditaan marxilaiselta katsantokannalta Venäjän taloudellisen elämän ja taloudellisen kehityksen kaikkia puolia. Nyt, kun „Iskra”²⁷ on alkanut ilmestyä kaksi kertaa kuussa, tuntuu tällaisen osaston puute erittäin voimakkaasti. Mutta tämän yhteydessä meidän on kiinnitettävä kaikkien tovereiden ja julkaisuillemme myötämielisten henkilöiden vakava huomio siihen, että tämän osaston hoitaminen (edes jossain määrin oikein) vaatii erittäin rikasta aineistoa, mutta toimituksemme on tässä suhteessa harvinaisen epäsuotuisessa asemassa. Legaalinen kirjoittaja ei osaa kuvitellaakaan, miten aivan yksinkertaiset esteet saattavat joskus tehdä tyhjäksi „maanalaisen” kirjoittajan aikomukset ja pyrkimykset. Älkää unohtako, herrat, että me emme voi mennä keisarilliseen yleiseen kirjastoon, missä sanomalehtimiehen käytettävänä on kymmeniä ja satoja erikoisjulkaisuja ja paikallisia lehtiä. Ja onhan vähänkin „sanomalehdelle” laatuunkäyvän talousosaston, s.o. vähänkin elävän, päivänpolttavan, sekä lukijaa että kirjoittajaa kiinnostavan osaston, aineisto siroteltuna juuri pieniin paikallisiin lehtiin ja erikoisjulkaisuihin, joista suuri osa on joko kalliita tahi ei yleensä tule myytäväksi (hallituksen, zemstvojen, lääketieteelliset y.m. julkaisut). Tämän vuoksi talousosaston vähänkin oikea järjestäminen on mahdollista *ainoastaan* sillä ehdolla, että *kaikki* illegaalisen lehden *lukijat* tekevät seuraavan ohjeen mukaan: „kultakin rihma — alastomalle paita”. Ja väärän häveliäisyytensä voittaen on „Iskran” toimituksen myönnettävä, että tässä suhteessa se on miltei

alaston. Olemme varmoja, että suurella joukolla lukijoi-
tamme on mahdollisuus seurata ja että se todellakin seuraa
„itseään varten” mitä moninaisimpia erikois- ja paikallis-
julkaisuja. Vasta silloin, kun *jokainen* tällainen lukija *joka*
kerta, kun hän tapaa mielenkiintoista aineistoa, kysyy itsel-
tään: onkohan tämä aineisto *meidän* lehtemme toimituk-
sella? mitä minä olen tehnyt tutustuttaakseni sen tähän
aineistoon? — vasta silloin pääsemme siihen, että kaikki
Venäjän taloudellisen elämän huomattavat ilmiöt arvostet-
taisiin ei vain virallisen, novojevremjalaisen²⁸, witteläisen
ylistelyn kannalta, ei ainoastaan tavanomaisen liberaalis-
narodnikkilaisen valitusvirren mielessä, vaan myös vallan-
kumouksellisen sosialidemokratian näkökannalta.

Ja nyt,— tämän epäliberaalisen valitusvirren jälkeen —
nyt siirrymme asiaan.

1. SÄÄSTÖKASSAT

Säästökassat (säästöpankit.— *Suom. huom.*) ovat viime
aikojen eräänä pidetyimpänä ylistelynaiheena. Mutta tätä
aihetta ei käytä yksinomaan witteläinen, vaan myös „kriitil-
linen” ylistely. Davidit ja Hertzit, Tshernovit ja Bulgakovit,
Prokopovitshit ja Totomiansit,— sanalla sanoen kaikki
muodiksi tulleen „marxilaisuudenarvostelun” kannattajat
(arvovaltaisista professoreista, Kablukoveista ja Karyshe-
veista puhumattakaan) huutavat eri tahdissa ja eri äänin:
„nuo ortodoksit puhuvat pääoman keskittymisestä! — Mutta
jo yksin säästökassat osoittavat meille pääomien desentrali-
saatiota. He puhuvat kurjuuden lisääntymisestä! Mutta
itse asiassa näemme kansan pikku säästöjen kasvavan”.

Ottakaamme erään hyvän ihmisen meille lähettämät viral-
liset tiedot Venäjän säästökassoista vuonna 1899 ja tarkas-
telkaamme niitä lähemmin. Vuonna 1899 oli Venäjällä
kaikkiaan 4.781 valtion säästökassaa, jossa luvussa 3.718
posti- ja lennätinkassaa sekä 84 tehdaskassaa. Viidessä vuo-
dessa (1895—1899) kassojen lukumäärä lisääntyi 1.189:llä,
s.o. kolmanneksella. Säästöönpanijain lukumäärä lisääntyi
samana aikana 1.664.000:sta 3.145.000:een, s.o. miltei
puolellatoista miljoonalla (89%:lla), rahatalletusten määrä
330 miljoonasta ruplasta 608 miljoonaan ruplaan, s.o.
278 miljoonalla ruplalla eli 84 prosentilla. Siis nähtävästi
„kansan säästöjen” valtava kasvu?

Mutta tämän yhteydessä pistää silmään seuraava seikka. Säästökassoja koskevasta kirjallisuudesta tiedetään, että 80-luvulla ja 90-luvun alussa talletukset *kasvoivat eniten nälkävuosina*, 1891 ja 1892. Tämä yhtäältä. Toisaalta taas tiedämme, että koko tänä kautena yleensä, 80-luvulla ja 90-luvulla yhdessä, „kansan säästöjen” kasvun ohella oli käynnissä hämmästyttävän nopea ja räikeä talonpoikaiston köyhtymisen, taloudelliseen häviöön joutumisen ja nälkiintymisen prosessi. Jotta kävisi ymmärrettäväksi, miten nämä ristiriitaiset ilmiöt sopivat yhteen, on vain muistettava, että Venäjän taloudellisen elämän tärkeimpänä erikoisuutena mainittuna kautena oli *rahatalouden kasvu*. Säästökassatalletusten kasvu taas sinänsä ei laisinkaan osoita „kansan” säästöjen kasvua yleensä, vaan ainoastaan *raha-*„säästöjen” kasvua (joskus jopa vain niiden kasaantumista keskuslaitoksiin). Talonpoikaiston keskuudessa esim. silloin, kun siirrytään luontaistaloudesta rahatalouteen, on rahasäästöjen *suurentuminen* täysin mahdollista „kansan” säästöjen koko summan *pienentyessä*. Vanhanajan talonpoika piti säästöjään kirstun pohjalla, siinä tapauksessa, kun ne olivat rahasäästöjä, mutta enimmäkseen nämä säästöt olivat viljaa, rehua, palttinaa, polttopuuta y.m. esineitä „luonnossa”. Nyt taloudelliseen häviöön joutuneella ja joutuvalla talonpojalla ei ole säästöjä enempää „luonnossa” kuin rahassakaan, mutta rikastuvien talonpoikain mitättömälle vähemmistölle karttuu rahasäästöjä ja ne alkavat joutua valtion säästökassoihin. Näin ollen voidaan täysin selittää nälänhädän kasvun ohessa tapahtuva talletusten kasvu, mikä ei merkitse kansan hyvinvoinnin kohoamista, vaan vanhan, itsenäisen talonpojan syrjäyttämistä uuden maa-seutuporvariston taholta, s.o. vauraiden isäntien taholta, jotka eivät voi hoitaa taloutta palkkaamatta batrakkeja tai päiväläisiä.

Tiedot säästöönpanijain jakaantumisesta toimen mukaan ovat yllä sanotun mielenkiintoinen välillinen todiste. Nämä tiedot koskevat miltei 3 miljoonan (2.942 tuhannen) säästökirjan haltijaa, joiden talletussumma on 545 milj. ruplaa. Keskimääräinen talletus tekee 185 ruplaa ja, kuten huomaatte, summa osoittaa selvästi, että säästöönpanijain joukossa ovat enemmistönä ne, jotka muodostavat Venäjän kansan mitättömän vähemmistön, „onnelliset”, joilla on perintö- tai ansio-omaisuutta. Suurimpia säästöönpanijoita

on *papisto*: 46 milj. rpl. 137 tuhannella kirjalla, s.o. 333 rpl. kirjalla. Seurakunnan sielunpaimenen toimi tuntuu olevan tuottoisaa... Sitten — *maanomistajat*: 9 milj. rpl. 36 tuhannella kirjalla, s.o. 268 rpl. kirjalla; edelleen — *kauppiaat*: 59 milj. rpl. 268 tuhannella kirjalla, s.o. 222 rpl. kirjalla; sitten upseerit — 219 rpl. kirjalla, siviilivirkailijat — 202 rpl. Vasta kuudennella tilalla ovat „maanviljelys- ja maaseutuelinkeinot”: 640 tuhatta kirjaa summalle 126 milj. rpl., s.o. 197 rpl. kirjalla; sitten „yksityispalvelus” — 196 rpl.; „muut ammatit” — 186 rpl.; kaupunkilaiselinkeinot — 159 rpl.; „palvelus” — 143 rpl.; *tehdastyö* — 136 rpl. ja viimeisellä tilalla „rivimiehet” — 86 rpl.

Näin ollen ovat *tehdastyöläiset* itse asiassa *viimeisellä* tilalla säästöjen määrään nähden (lukuunottamatta kruunun ylläpitämiä sotilaita)! Palvelusväelläkin on keskimäärin suurempi talletussumma (143 rpl. kirjalla vastoin 136 rpl.) ja heidän keskuudessaan on paljon enemmän säästöönpanijoita. Nimittäin: palvelusväellä on 333 tuhatta kirjaa summalle 48 milj. rpl., mutta *tehdastyöläisillä* 157 tuhatta kirjaa summalle 21 milj. rpl. Proletariaatti, joka luo ylimystömme ja mahtimiestemme kaikki rikkaudet, on huonommassa asemassa kuin näiden yksityinen palvelusväki! Kaikista Venäjän *tehdastyöläisistä* (vähintään kaksi milj. henkeä) osapuilleen vain *kuudesosalla* on mahdollisuus tehdä edes aivan mitättömiä talletuksia säästökassoihin, ja tämä siitä huolimatta, vaikka *työläisillä* kaikki tulot ovat poikkeuksetta rahatuloja ja heidän täytyy usein ylläpitää perhettään maaseudulla, minkä vuoksi heidän talletuksensa suurimmalta osaltaan eivät yleensä ole „säästöjä” sanan varsinaisessa mielessä, vaan yksinkertaisesti summia, jotka on *pantu syrjään* odottamaan seuraavaa kotiin lähettämistä j.n.e. Emme edes puhu siitä, että sarakkeeseen „*tehdastyö*” on joutunut todennäköisesti konttoristeja, mestareita, työnvalvoja, sanalla sanoen, ei laisinkaan oikeita *työläisiä*.

Mitä talonpoikaistoon tulee,— jos oletetaan, että sarake „*maanviljelys ja maaseutuelinkeinot*” pääpiirtein käsittää sen,— niin sen keskimääräisen talletuksen suuruus on, kuten näimme, korkeampi kuin jopa yksityisessä palveluksessa olevilla ja ylittää huomattavasti „*kaupunkilaisen elinkeinonharjoittajan*” (s.o. todennäköisesti pikku kauppiaan, käsityöläisen, pihamiehen j.n.e.) keskimääräiset säästöt. Ilmeisesti

nämä 640 tuhatta talonpoikaa (koko määrästä — noin 10 milj. taloudesta tai perheestä), joilla on 126 miljoonaa ruplaa säästökassoissa, kuuluu poikkeuksesta *talonpoikaisporvaristoon*. Nuo tiedot maatalouden edistyksestä, koneiden käytön laajenemisesta, maanviljelyskulttuurin ja elintason noususta j.n.e. koskevatkin ainoastaan näitä ja ehkenpä vielä heitä aivan lähellä olevia talonpoikia,— tiedot, joita esittävät hrat Wittet sosialisteja vastaan todistaakseen „kansan hyvinvoinnin kasvua” ja hrat liberaalit (ja „kriitikot”) kumotakseen „marxilaisen dogmin” pientuotannon tuhoutumisesta ja lamaanumisesta maanviljelyksessä. Nämä herrat eivät huomaa (tahi tekeytyvät, etteivät huomaa) sitä, että pientuotannon lamaanuminen ilmeneekin juuri siinä, että pientuottajista nousee mitätön määrä sellaisia, jotka rikastuvat joukkojen taloudellisen häviön kustannuksella.

Vieläkin mielenkiintoisempia ovat tiedot koko säästöönpanijamäärän jakaantumisesta heidän talletustensa suuruuden mukaan. Pyöreissä luvuissa tämä jakaantuminen on seuraavanlainen: kolmesta miljoonasta säästöönpanijasta yhdellä miljoonalla on talletuksia *alle 25 ruplan*. Heillä on yhteensä 7 milj. rpl. (545 milj. ruplasta, s.o. vain 12 kopeekkaa talletusten yleisen summan jokaista 10 ruplaa kohti!). Heidän keskimääräinen talletussummansa on *seitsemän ruplaa*. Siis todella pienille säästöönpanijoille, joita on *kolmannes* koko määrästä, kuuluu vain $\frac{1}{83}$ kaikista talletuksista. Edelleen, säästöönpanijat, joilla on 25—100 rpl., muodostavat viidesosan koko määrästä (600 tuhatta) ja on heillä kaikkiaan 36 milj. rpl.— keskimäärin 55 rpl. kullakin. Kun yhdistetään nämä kaksi ryhmää, niin osoittautuu, että *yli puolet* säästöönpanijoista (1,6 miljoonaa 3 miljoonasta) omaavat vain 42 milj. rpl. 545 milj. ruplasta, s.o. $\frac{1}{12}$. Muista, varakkaista säästöönpanijoista, miljoonalla on 100—500 rpl., yhteensä heillä on 209 milj. rpl. eli 223 rpl. kutakin kohti. 400 tuhannella säästöönpanijalla on kullakin yli 500 rpl.; yhteensä heillä on 293 milj. rpl.— 762 rpl. kutakin kohti. Siis nämä, todennäköisesti jo rikkaat ihmiset, jotka muodostavat *vähemmän* kuin $\frac{1}{7}$ koko säästöönpanijamäärästä, omistavat *yli puolet* (54%) koko pääomasta.

Näin ollen *pääoman keskittyminen* nykyisessä yhteiskunnassa sekä väestöjoukkojen köyhtyminen tuntuu tavat-

toman voimakkaana jopa sellaisessakin laitoksessa, joka on erikoisesti sovellettu „pikku veljeä” varten, vähävaraista väestöä varten, sillä talletusten äärirajaksi on laki säätänyt 1.000 ruplaa. Ja todettakoon, että tämä jokaiselle kapitalistiselle yhteiskunnalle ominainen omaisuuden keskittyminen on vieläkin voimakkaampaa edistyneimmissä maissa, vaikka säästökassat niissä ovatkin enemmän „demokratisoituja”. Esim. Ranskassa oli vuoden 1899 joulukuun 31 p:nä 10½ milj. säästökassakirjaa, joilla oli 4.337 milj. frangia (frangi on hiukan alle 40 kop.). Se tekee yhtä kirjaa kohti keskimäärin 412 frangia eli noin 160 rpl., s.o. *vähemmän* kuin on Venäjän säästökassojen keskinen talletus. Pienten säästöpanijain määrä Ranskassa on myös verrannollisesti suurempi kuin Venäjällä: miltei kolmanneksella säästöpanijoita (3⅓ milj.) on talletuksia alle 20 frangia (8 rpl.), keskimäärin 13 frangia (5 rpl.). Näillä säästöpanijoilla on vain 35 milj. frangia 4.337 miljoonan yleissummasta, s.o. 1/125. Säästöpanijoita, joilla on korkeintaan 100 frangia, on vähän yli puolet säästöpanijain koko määrästä (5,3 milj.) ja heillä on kaikkiaan 143 milj. frangia, s.o. 1/33 talletusten koko määrästä. Sitä vastoin säästöpanijoita, joilla on 1.000 frangia tai enemmän (400 rpl. tai siitä yli), on *vähemmän kuin viidesosa* (18,5%) säästöpanijain koko määrästä, he keskittävät käsiinsä *enemmän kuin kaksi kolmasosaa* (68,7%) talletusten koko summasta, nimittäin 2.979 milj. frangia 4.337 miljoonasta frangista.

Näin ollen on lukijalla nyt edessään jonkinlaista aineistoa „kriitikkojemme” järkeilyjen arviointia varten. Sama tosiasia: säästökassatalletusten suunnaton kasvu ja erikoisesti pienten säästöpanijain lukumäärän suureneminen tulkitaan eri tavalla. „Marxilaisuuden arvostelija” sanoo: kansan hyvinvointi kasvaa, pääoman desentralisaatio kasvaa. Sosialisti sanoo: „luontais”-säästöt muuttuvat rahäsäästöiksi, porvareiksi muuttuvien ja säästönsä pääomaksi muuttavien varakkaiden talonpoikain määrä kasvaa. Vielä paljon nopeammin kasvaa sellaisten talonpoikain määrä, jotka sysätään proletariaattiin, joka elää työvoimansa myynnillä ja antaa (vaikkapa vain väliaikaisestikin) osia piskuisista tuloistaan tallettavaksi kassoihin. Pienten säästöpanijain suurilukuisuus osoittaa nimenomaan köyhälistön lukuisuutta kapitalistisessa yhteiskunnassa, sillä

näiden pienten säästöönpanijain osuus talletusten koko summassa on mitätön.

Herää kysymys: miten „kriitikko” eroaa aivan tavallisesta porvarista?

Menkäämme edelleen. Katsokaamme, mihin tarkoituksiin säästökassojen pääomat joutuvat ja nimenomaan miten ne joutuvat. Venäjällä nämä pääomat ennen kaikkea lisäävät sotilas- ja porvarillisen poliisivaltion mahtia. Tsaarin hallitus (kuten olemme jo osoittaneet „Iskran” 15. numeron pääkirjoituksessa) * määräilee näistä pääomista yhtä kontrolloimattomasti kuin kaikesta muustakin sen käsiin joutuneesta kansan omaisuudesta. Se „lainaa” kaikessa rauhassa näistä pääomista satoja miljoonia ruplia Kiinan-retkikuntiansa maksamiseen, antipaloiksi kapitalisteille ja maanomistajille, sotaväen uudestiaseistamiseen, laivaston lisäämiseen y.m. Niinpä esim. vuonna 1899 säästökassoissa olleesta koko summasta — 679 miljoonasta ruplasta — oli 613 milj. rpl. arvopapereissa, nimittäin: 230 milj. *valtionlainoissa*, 215 milj. maankiinnityspankkien kiinnityskirjoissa ja 168 milj. rautatielainoissa.

Kruunu tekee hyvin edullista „geschäft'ia”: ensinnäkin se peittää kaikki säästökassamenot ja saa puhdasta voittoa (joka on tähän saakka mennyt säästökassojen varapääomiin); toiseksi, se *pakoittaa* säästöönpanijat kattamaan valtiotaloutemme vajauksia (pakoittaa heidät antamaan kruunulle rahaa lainaksi). Vuodesta 1894 vuoteen 1899 tekivät rahasioitukset säästökassoihin keskimäärin 250 milj. rpl. vuodessa, mutta poisotot 200 milj. rpl. *Viisikymmentä miljoonaa* joutuu siis vuosittain lainojen kautta valtiokassan rahapussissa olevien reikien parsimiseen, kassan, josta ehken vain laiska jättää varastamatta. Olisiko tässä syytä pelätä vajausta, kun rahoja viskellään sotiin ja antipaloiksi hovihännystelijöille, tilanherroille ja tehtailijoille! „Kansan säästöillä” voi aina kattaa sievoisen summan!

Suluissa huomautamme, että kruunu tekee edullista *geschäft'ia* osittain siksi, että se alentaa jatkuvasti rahan-talletuskorkoa, ja tämä korko on pienempi kuin arvopaperien korko. Esim. vuonna 1894 oli rahatalletusten korko 4,12%,

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 322—327. *Toim.*

arvopaperien 4,34 %; vuonna 1899 — 3,92 % ja 4,02 %. Kuten tunnettua, on koron alentaminen yleinen ilmiö kaikissa kapitalistisissa maissa ja todistaa varsin havainnollisesti ja selvästi, että suurpääoma ja *suurtuotanto* kasvavat *pien-tuotannon kustannuksella*, sillä koron suuruus määrätään loppukädessä koko voittosumman ja tuotantoon sijoitetun koko pääomasumman välisen suhteen nojalla. Samoin ei voida sivuuttaa vaitiololla sitäkään, että kruunu riistää yhä kovemmin posti- ja lennätinvirkailijain työtä: ennen he hoitivat vain postia, sitten lisättiin lennätin ja nyt on heidän hoidettavakseen säilytetty säästöjen vastaanotto- ja ulosantotehtävät (palautamme mieleen, että 4.781 säästökassasta on 3.718 posti- ja lennätinkassaa). Tämä merkitsee pienten posti- ja lennätinvirkailijain joukolle työjännityksen tavatonta tehostamista ja työpäivän pitenemistä. Mutta heidän palkkansa suhteen kruunu on itara kuin kaikkein kitsain kulakki: alimmille, alkaville virkailijoille maksetaan kirjaimellisesti *nälkäpalkkaa*, ja sitten on säädetty loppumaton arvoasteikko neljännes- tai puolenruplan lisäyksineen, ja sitä paitsi sellainen perspektiivi, että kiskottuaan neljäkymmentä—viisikymmentä vuotta työtaakkaa saa mitättömän eläkkeen, orjuuttaa vielä enemmän tätä oikeaa „virkailijaproletariaattia”.

Mutta palatkaamme siihen, miten säästökassojen pääomia käytetään. Näimme, että ne sijoittavat 215 milj. rpl. (Venäjän hallituksen tahdosta) maankiinnityspankkien kiinnityskirjoihin ja 168 milj. rpl. rautatielainoihin. Tämä tosiasia on antanut aiheita vielä eräälle, viime aikoina sangen laajalle levinneelle porvarillisen... tuota noin, „kriittillisen” syvämietteisyyden ilmaukselle. Itse asiassahan, sanovat meille Bernsteinit, Hertzit, Tshernovit, Bulgakovit y.m. heidän kaltaisensa, tämä tosiasia merkitsee sitä, että säästökassojen pienistä säästöönpanijoista tulee *rautateiden omistajia*, *maankiinnityskirjojen omistajia*. Itse asiassa muka sellaisetkin puhtaasti kapitalistiset ja tavattoman suuret liikeyritykset kuin rautatiet ja pankit desentralisoituvat, pirstoutuvat yhä enemmän ja siirtyvät pienomistajien käsiin siten, että nämä ostavat osakkeita, obligatioita, kiinnityskirjoja j.n.e., todellisuudessa varakkaiden määrä, omistavien määrä kasvaa,—mutta nuo ahdasmieliset marxilaiset puuhaavat edelleenkin vanhentuneen

keskittymisteorian ja köyhtymisteorian parissa. Kun esim. Venäjän tehdastyöläisillä on tilastotietojen mukaan 157.000 säästökassakirjaa 21 milj. ruplan summalle, niin osapuilleen 5 milj. rpl. tästä summasta on sijoitettu rautatielainoihin ja noin 8 milj. rpl. maankiinnityspankkien kiinnityskirjoihin. Siis osoittautuu, että Venäjän tehdastyöläiset ovat kokonaisuella viidellä miljoonalla ruplalla rautateiden omistajia ja kokonaisuella kahdeksalla miljoonalla maanomistajia. Koetakaapa vielä puhua proletariaatista! Näin siis tehdastyöläiset riistävät maanomistajia, sillä kiinnityskirjaprosenttien muodossa he saavat osan korosta, s.o. osan lisäarvosta.

Niin, juuri tällaista on uusimpien marxilaisuuden arvos-
telijain ajatuksenjuoksu... Ja — tiedätkö? — minä ehkä olen valmis hyväksymään sen laajalle levinneen mielipiteen, että „kritiikkiä” on tervehdittävä, sillä se on pannut liikkeeseen muka paikallaan seisonen opin,— olen valmis seuraavalla ehdolla. Ranskalaiset sosialistit harjaannuttivat aikoinaan propagandistisia ja agitatorisia kykyjään erittelemällä Bastiat'n sofismeja, saksalaiset selvittelemällä Schulze-Delitzschin²⁹ sofismeja, meidän, venäläisten osaksi on nähtävästi tullut toistaiseksi vain „kriitikojen” seurue. No niin, olen valmis huutamaan: „eläköön kritiikki!” — *ehdolla*, että me, sosialistit, veisimme *joukkojen keskuudessa* harjoittamaamme propagandaan ja *agitaatioon mahdollisimman laajasti* muoti-„kritiikin” kaikkien porvarillisten sofismien erittelyä. Hyväksyttekö tämän ehdon? — kättä päälle! Muuten, porvaristomme vaikenee yhä enemmän, pitäen parempana tsaarin ylienkelien puolustamista kuin porvarillisten teoretikkojen puolustamista, ja meille on oikein sopivaa ottaa „kriitikot” „perkeleen asianajajiksi”.

Säästökassojen välityksellä yhä suurempi määrä työläisiä ja pientuottajia tulee osalliseksi suuriin liikeyrityksiin. Se on epäilemätön tosiasia. Mutta tuo tosiasia ei ole todistena omistajain lukumäärän lisääntymisestä, vaan 1) työn yhteiskunnallistamisen kasvusta kapitalistisessa yhteiskunnassa ja 2) pientuotannon yhä suuremmasta alistamisesta suurtuotannolle. Ottakaa vähävarainen venäläinen säästöönpanija. Kuten näimme, on säästöönpanijoista yli puolet, nimenomaan 1.618.000, sellaisia, joilla on korkeintaan 100 rpl., ja heidän pääomansa tekee 42 milj. rpl., s.o. 26 rpl.

kutakin säästöönpanijaa kohti. Tämä säästöönpanija „hal-
litsee” siis 6 ruplalla rautatietä ja noin 9 ruplalla „maa-
kiinteistöä”. Tekeekö tämä hänestä „rikkaan” tai „omista-
jan”? Ei, hän pysyy proletaarina, jonka täytyy myydä
työvoimaansa, s.o. mennä orjuuteen tuotantovälineiden omis-
tajalle. Hänen „osallistumisensa” „rautatie- ja pankkiliik-
keisiin” osoittaa vain, että kapitalismi punoo yhä tiukemmin
yhteiskunnan eri jäsenet ja eri luokat toisiinsa. Patriarkaa-
lisen talouden aikana oli eri tuottajain keskinäinen riippu-
vaisuus kerrassaan mitätön; nyt se käy yhä suuremmaksi.
Työ käy yhä enemmän yhteiskunnalliseksi, liikeyritykset yhä
vähemmän „yksityisiksi”, jääden kuitenkin *miltei kokonaan*
yksityishenkilöiden käsiin.

Osallistumisellaan suureen liikeyritykseen pieni säästöön-
panija epäilemättä *punoutuu* yhteen tämän liikeyrityksen
kanssa. Kuka saa hyödyn tästä punoutumisesta? — Suur-
pääoma, joka laajentaa liiketoimiaan ja maksaa pienelle
säästöönpanijalle ei enempää (vaan usein vähemmän),
kuin mille tahansa lainanantajalle, ja on *sitä enemmän*
riippumaton pienistä säästöönpanijoista, mitä *pienempiä* ja
pirstoutuneempia nämä säästöönpanijat ovat. Näimme, että
pienten säästöönpanijain osa jopa säästökassojenkin pää-
omassa on tavattoman vähäinen. Kuinka mitätön se onkaan
rautatie- ja pankkipösöjen pääomissa? Antaen roponsa
näille pösöille pieni säästöönpanija joutuu siten *uuteen*
riippuvaisuuteen suurpääomasta. Tämän suurpääoman
määräämisestä hänen ei kannata ajatellakaan; hänen „voit-
tonsa” on naurettavan pieni (4% 26 ruplasta = 1 rpl. vuo-
dessa!). Mutta vararikon sattuessa hän taas menettää koko-
naan vähäisetkin roponsa. Näiden pienten säästöönpanijain
runsaus ei merkitse suurpääoman pirstoutumista, vaan
suurpääoman *mahdin voimistumista*, kun se saa määräys-
valtaansa jopa vähäisimmätkin „kansan” säästörovot.
Osallistumalla suureen liikeyritykseen pieni säästöönpanija
ei tule itsenäisemmäksi isännäksi, vaan suurpääomasta
riippuvaisemmaksi henkilöksi.

Pienten säästöönpanijain lukumäärän suurenemisesta ei
johdu rikkaiden lukumäärän kasvua koskeva rauhoit-
tava poroporvarillinen johtopäätös, vaan vallankumouk-
sellinen johtopäätös siitä, että pienten riippuvaisuus suu-
rista voimistuu, ristiriidat liikeyritysten yhä enemmän

yhteiskunnallistuvan luonteen ja tuotantovälineiden yksityisomistuksen säilymisen välillä kärjistyvät. Mitä enemmän säästökassat kehittyvät, sitä enemmän pieniä säästöönpanijoita kiinnostaa proletariaatin sosialistinen voitto, joka yksin tekee heistä todellisia eikä näennäisiä yhteiskunnallisen rikkauden „osanottajia” ja määrääjiä.

„Iskra” № 17,
helmikuun 15 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

**„ISKRAN“ TOIMITUKSEN SELOSTUS VSDTP:n
KOMITEOIDEN NEUVOTTELUKOKOUKSELLE
(KONFERENSSILLE) ³⁰**

Maaliskuun 5 pnä 1902.

Toverit! Vasta kaksi päivää sitten saimme ilmoituksen neuvottelukokouksen koollekutsumisesta maaliskuun 21 pnä sekä samalla aivan odottamattoman tiedoituksen siitä, että alkuperäinen suunnitelma — pitää konferenssi — on vaihdettu suunnitelmaan, jonka mukaan pidetään puolueen edustajakokous. Kuka on tehnyt tämän äkillisen ja perustelemattoman vaihdoksen, sitä emme tiedä. Me puolestamme pidämme sitä kerrassaan epäonnistuneena, me protestoimme sitä vastaan, että näin nopeasti tehdään muutospäätöksiä puolueen kannalta tavattoman monimutkaisista ja tärkeistä askelista, me neuvomme pontevasti palaamaan alkuperäiseen konferenssinpitosuunnitelmaan.

Vakuuttuakseen tämän välttämättömyydestä riittää mielestämme se, kun tarkastelee huolellisesti edustajakokouksen kysymyslistaa (Tagesordnung), joka myös ilmoitettiin meille vasta kaksi päivää sitten, ja sitä paitsi emme tiedä, onko tämä vain Tagesordnung'in ehdotelma, yhden järjestön vai useamman ehdotus. Listaan on merkitty yhdeksän kysymystä, jotka edustajakokouksen tulisi käsitellä, seuraavassa järjestyksessä (esitän kysymysten sisällön lyhyesti): A) Taloudellinen taistelu; B) Poliittinen taistelu; C) Poliittinen agitaatio; D) Toukokuun 1 päivä; E) Suhde oppositioaineksiin; F) Suhde puolueeseen kuulumattomiin vallankumouksellisiin ryhmiin; G) Puolueorganisaatio; H) Pää-äänenkannattaja ja I) Ulkomainen edustus ja ulkomaiset puoluejärjestöt.

Ensiksikin, rakenteensa ja eri kysymysten sanamuodon kannalta tämä lista tekee ehdottomasti „ekonomismin”

vaikutuksen. Emme tietenkään luule, että tämän listan ehdottanut järjestö olisi yhä vielä „ekonomismin” kannalla (vaikka *vississä suhteessa* se ei olekaan aivan mahdotonta), mutta pyydämme tovereita muistamaan, että on otettava huomioon niin kansainvälisen vallankumouksellisen sosialidemokratian yleinen mielipide kuin myös meillä vielä levinneet „ekonomismin” jätteet. Ajatelkaahan vain: edistynein poliittisen taistelun puolue kokoaa edustajakokouksensa hetkellä, jolloin maan kaikki vallankumoukselliset ja oppositiovoimat ovat jännittyneet äärimmilleen niiden alettua suoran rynnistyksen itsevaltiutta vastaan,— ja yhtäkkiä me panemme etutilalle „taloudellisen taistelun”, jonka jälkeen vasta seuraa „politiikka”!! Eikö se ole jäljennös siitä ekonomistiemme tavanomaisesta erehdyksestä, että poliittisen agitaation (resp.* taistelun) on muka seurattava taloudellista? Voidaanko kuvitella, että jollekin eurooppalaiselle sosialidemokraattiselle puolueelle juolahtaisi mieleen vallankumouksellisella hetkellä asettaa kaikista kysymyksistä ensi tilalle kysymys ammatillisesta liikkeestä? Tahi ottakaapa tuo poliittista agitaatiota koskevan kysymyksen erottaminen poliittista taistelua koskevasta kysymyksestä! Eikö tästä kuulla se tavallinen erehdys, joka pitää poliittista agitaatiota poliittisen taistelun vastakohtana, jonain siitä periaatteellisesti eroavana, johonkin muuhun vaiheeseen kuuluvana? Ja vihdoin, miten voidaan selittää, että mielenosoitukset ovat kysymyslistassa *ennen kaikkea taloudellisen taistelun keinoina!??* Eihän tosiaanakaan voida unohtaa, että *monet* sosialidemokratialle vieraat ainekset syyttävät nykyään koko sosialidemokratiaa „ekonomismista”: syyttää „Nakanune”³¹, syyttää „Vestnik Russkoi Revoljutsii”, „Svoboda”^{**}, syyttää jopa (jopa!) „Russkoje Bogatstvokin”. Ei pidä unohtaa, että olkoot konferenssin päätöslauselmat minkälaisia tahansa, niin jo yksin kysymyslistasta sinänsä pysyy historiallisena asiakirjana, jonka perusteella tullaan punnitsemaan koko puolueemme poliittisen kehityksen taso.

Toiseksi, kysymyslista hämmästyttää siksi, että se herättää (muutamaa päivää ennen edustajakokousta!) sellaisia kysymyksiä, jotka on pohdittava vasta sitten, kun ne on täydellisesti valmisteltu, kun niistä voidaan tehdä todella

* — respective — tai. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, ss. 269—270. *Toim.*

määrättyjä ja todella ymmärrettäviä päätöksiä,— muussa tapauksessa on parempi olla toistaiseksi lainkaan käsittelemättä niitä. Esim. E- ja F-kohta: suhde oppositio- ja muihin vallankumouksellisiin suuntauksiin. Näitä kysymyksiä on ennakolta kaikin puolin harkittava, niistä on laadittava selostukset, saatava selville ilmenevien vivahteiden välinen ero — ja vasta sitten tehtävä päätöslauselmia, jotka antaisivat todellakin jotain uutta, jotka voisivat olla reaalisena ohjeena koko puolueelle eivätkä ainoastaan toistaisi jotain tavanmukaista „yleistä puheenpartta”. Tosiaankin, ajatelkaapa: voimmeko me muutamassa päivässä laatia seikka-peräisen, perustellun ja liikkeen kaikki käytännölliset tarpeet huomioonottavan päätöksen kysymyksistä, jotka koskevat suhdetta „vallankumoukselliseen sosialistiryhmään „Svoboda”” tai vastailmestyneeseen „socialistivallankumouksellisten puolueeseen”? Emme edes puhu siitä, millaisen — vähintään kummastuttavan — vaikutuksen synnyttää kaikissa maininta puolueeseen kuulumattomista vallankumouksellisista ryhmistä, kun samaan aikaan vaietaan sellaisesta tärkeästä kysymyksestä kuin suhde Bundiin ja puolueen ensimmäisen edustajakokouksen päätösten niiden pykälien tarkistaminen, joissa puhutaan siitä?

Kolmanneksi,— ja se on tärkeintä — kysymyslistassa on anteeksiantamaton aukko: siinä on sivuutettu kokonaan vaikenemalla nykyisen Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian *periaatteellinen kanta* ja sen *puolueohjelma*. Tällaisena hetkenä, jolloin koko maailma huutaa „marxilaisuuden kriisistä” ja koko Venäjän liberaalinen publisistiikka jopa sen hajoamisesta ja häviämisestä, jolloin kysymystä „kahdesta virtauksesta Venäjän sosialidemokratiassa” ei ole ainoastaan otettu päiväjärjestykseen, vaan se on ehtinyt päästä jopa kaikenlaisiin oppikurssien ohjelmiin, propagandistien luentojen ja itseopiskelukerhojen opinto-ohjelmiinkin,— tällaisena hetkenä on mainittujen kysymysten vaieten sivuuttaminen aivan mahdotonta. Muutenkin, toverit, vastustajamme jo ironisoivat *painetussa sanassa* meidän kustannuksellamme (ks. Nadezhdinin „Vallankumouksen aatto”), että me olemme tottuneet „raportoida pamauttamaan: kaikki on kunnossa”!..

Kysymyslistan kaikki mainitut puutteellisuudet osoittavat mielestämme vakuuttavasti, että suunnitelma, jonka mukaan jo kutsuttu konferenssi muutetaan edustajakokoukseksi, ei

ole järkiperäinen. Me tietenkin käsitämme, miten voimakkaasti kaikki tuntevat edustajakokousten puuttumisen jo v:sta 1898 saakka, miten viekotteleva on ajatus käyttää konferenssin järjestämiseen kulutetut ponnistelut lopun tekemiseksi tästä tilanteesta, jolloin „puolue on olemassa ilman puolue-eliimiä”. Mutta olisi mitä suurin virhe, jos näiden käytännöllisten seikkojen tähden unohdettaisiin, että kaikki odottavat nyt Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen edustajakokoukselta sellaisia päätöksiä, jotka olisivat *kaikkien* nykyajan vallankumouksellisten tehtävien tasolla, että jos me *nyt* annamme periksi tällaisella todella kriittisellä hetkellä,—niin saatamme haudata kaikki sosialidemokratian toiveet johtoasemasta poliittisessa taistelussa, että on parempi olla säälimättä muutaman tuhannen ruplan kulunkeja ja muutaman kuukauden valmistettavaa järjestelytyötä ja käyttää tätä konferenssia siihen, että kesään mennessä valmistellaan todella *koko puolueen* edustajakokous, joka kykenee ratkaisemaan lopullisesti kaikki edessäolevat kysymykset niin teorian (periaatteellinen ohjelma) kuin myös poliittisen taistelun alalla.

Katsokaapa sosialistivallankumouksellisia, jotka yhä taitavammin käyttävät hyväkseen meidän puutteellisuksiamme ja kulkevat eteenpäin sosialidemokratian vahingoksi. He ovat vast'ikään perustaneet „puolueen”, perustaneet *teoreettisen* äänenkannattajan, päättäneet perustaa *kerran kuussa ilmestyvän* poliittisen sanomalehden. Mitä sanotaankaan sosialidemokraateista, elleivät he tällaisen tapahtuman *jälkeen* omassa edustajakokouksessaan pääse *edes tällaisiin* tuloksiin? Eikö ole olemassa vaara, että me saamme aikaan sellaisen vaikutuksen, että ohjelmallisen määrätietoisuuden ja vallankumouksellisen organisaation mielessä sosialidemokraatit eivät ole päässeet edelle tuosta „puolueesta”, joka tietoisesti ryhmittää ympärilleen kaikenlaisia epämääräisiä, määräytymättömiä ja jopa määräämättömiäkin aineksia?

Kaiken tämän vuoksi olemme sitä mieltä, että tätä komiteain edustajain nykyistä edustajakokousta ei pidä julistaa Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toiseksi sääntömääräiseksi edustajakokoukseksi, vaan *erilliskonferenssiksi* ja asettaa tämän konferenssin *tärkeimmäksi ja välittömäksi tehtäväksi* järjestää ja valmistella kesään mennessä todella *puolueen yleinen edustajakokous*,

joka kykenisi vahvistamaan puolueen ohjelman, panemaan lopullisesti pystyyn puolueen poliittisen viikkolehden ja yleensä saamaan aikaan sosialidemokraattien kaikkien komiteoiden ja jopa kaikkien ryhmienkin (kirjapainoryhmien y.m.) täydellisen ja tosiasiallisen yhtymisen, minkä pohjana on periaatteellinen vakaumuksellisuus, uskollisuus vallankumouksellisen sosialidemokratian periaatteille ja todellinen taisteluhenkinen valmius ryhtyä *hyökkävään* poliittiseen toimintaan.

Pitäen lähtökohtana tätä perusajatusta rohkenemme esittää tovereiden harkittavaksi konferenssimme seuraavanlaisen Tagesordnung'in:

1. *Periaatteellinen päätöslauselma.* Tässä päätöslauselmassa on esiinnyttävä täysin määrätietoisesti niitä teoriasiame ja tehtäviamme valitettavia supistamisyrityksiä vastaan, joita viime aikoina on ilmennyt verrattain laajalti. Torjumalla mitä päättäviamin sanoin kaiken tuon supistelun puoluekonferenssi suorittaa tärkeän työn kaikkien sosialidemokraattien periaatteellista yhteenliittämistä varten ja kohottaa vallankumouksellisen marxilaisuuden horjauttanutta arvovaltaa. Ehkä eräät toverit sanovat epäilevänsä, että periaatteellisen päätöslauselman käsittely vie kovin paljon aikaa ja on vahingoksi käytännöllisten kysymysten käsittelylle? Me emme lainkaan ole noiden epäilyjen kannalla ja oletamme, että pitkät väittelyt illegaalisessa lehdistössä ovat siinä määrin selventäneet kysymystä, että me pääsemme hyvin pian ja helposti yksimielisyyteen vallankumouksellisen sosialidemokratian periaatteista. Ilman periaatteellista päätöslauselmaa on kerrassaan mahdotonta tulla toimeen.

Sitä paitsi tämän kysymyksen poistaminen konferenssin Tagesordnung'ista ei kuitenkaan johtaisi haluttuun tulokseen, sillä käsiteltäessä päätöslauselmia taloudellisesta taistelusta, poliittisesta taistelusta y.m. heräisi kiertämättä sama kysymys, mutta paljon hajanaisemmassa muodossa. Sen vuoksi on paljon tarkoituksenmukaisempaa aluksi käsitellä tämä loppuun eikä pirstoa päätöslauselmiamme poliittisesta agitaatiosta, lakoista y.m., vaan esittää yhtenäisessä muodossa katsantokanta perustehtäviamme johdosta.

Me puolestamme yritämme laatia tuollaisen päätöslauselman luonnoksen ja sijoittaa sen liitteenä tähän selostukseen (jos ehdimme sen tehdä).

2. *Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toinen sääntömääräinen edustajakokous.* Tarkoitamme tällä sitä, että ratkaistaan ennakolta (ja tietenkin vississä määrin arviomääräisesti) kysymys edustajakokouksen kokoontumisajasta (kesällä tahi viimeistään syksyllä, sillä olisi toivottavaa päättää se tulevan „sesongin” alkuun mennessä), sen paikasta (jolloin täytyy tarkalleen punnita konspiratiiviset olot), sen järjestämiseen tarvittavista varoista („Iskra” puolestaan olisi heti valmis myöntämään tähän tarkoitukseen 500 rpl. eräästä sen saamasta erikoislahjoituksesta; mahdollisesti pian löytäisimme vielä saman verran tai jopa enemmänkin. On harkittava, kuinka monta tuhatta ruplaa se tulee osapuilleen maksamaan ja nimenomaan miten on kerättävä puuttuva osa) ja vihdoin edustuksen yleisistä perusteista ja mahdollisesta täydellisyydestä (t.s. että edustettuina olisivat selvästi etukäteen määrätyt komiteat ja tietyt ryhmät, mahdollisesti Venäjän sosialidemokraattien kerhotkin, puhumattakaan verrattain helposta tehtävästä, kummankin ulkomaisen sosialidemokraattisen järjestön edustuksesta; pitää säätää myös se järjestys, jonka mukaan käsitellään kysymys niiden järjestöjen kutsumisesta edustajakokoukseen, jotka syntyvät konferenssin ja edustajakokouksen välisenä aikana, y.m. y.m.).

3. *Organisaatiokomitean vaalit.* Tämän Organisaatiokomitean tehtävänä olisi yleensä puhuen konferenssin päätösten täytäntöönpaneminen, edustajakokouksen valmistelu ja järjestäminen, sen kokoontumispaikan ja ajan lopullinen määrittely, sen käytännöllinen järjestäminen, sellaisten tehtävien valmistelu kuin kuljetus, puoluekirjapainojen järjestäminen Venäjällä („Iskran” myötävaikutuksella on Venäjällä syntynyt kaksi meidän julkaisuillemme myötämielistä paikallista kirjapainoryhmää, jotka ovat ehtineet julkaista kirjapainoissaan „Iskran” 10. ja 11. numeron, kirjaset: „Miten edelleen?”, „Morozovin lakon 10-vuotispäivä”, „Pjotr Aleksejevin puhe”³², „Obuhovin oikeusjutun syytöskirjelmä” ja monia muita sekä lisäksi useita lentolehtisiä. Toivomme, että näiden paikallisten ryhmien edustajain onnistuu osallistua konferenssin työhön ja että ne kaikki tavoin myötävaikuttavat puolueen yleisten tehtävien toteuttamiseen)—sitten erilaisten paikallisten, ammatillisten (työläisten), ylioppilaiden y.m. järjestöjen työn edistäminen y.m. y.m. Kolmessa neljässä kuukaudessa tämä kaik-

kien järjestöjen tukema Organisaatiokomitea voisi vallan hyvin valmistella maaperän varsinaisen Keskuskomitean muodostamiselle, Keskuskomitean, joka kykenisi de facto * johtamaan puolueemme koko poliittista taistelua.

Ottaen huomioon Organisaatiokomitean tehtävien monimutkaisuuden ja monipuolisuuden sitä ei mielestämme pitäisi muodostaa kovin pienilukuisesta henkilöryhmästä (5—7 henkeä), pitäisi kehoittaa heitä valitsemaan byroo, jaottelemaan tehtävät ja kokoontumaan muutamia kertoja ennen edustajakokousta.

4. *Valiokunnan valitseminen puolueen ohjelman luonnoksen laadintaa varten.* Koska „Iskran” toimitus (ja mukaanluettuna myös „Työn vapautus” ryhmä) on jo kauan tehnyt tätä vaikeaa työtä, niin rohkenemme esittää tovereille tällaisen suunnitelman. Olemme jo lopettaneet ohjelman käytännöllisen osan luonnoksen kokonaan, mukaanluettuna agraariohjelman luonnos, ja sitä paitsi laatineet ohjelman periaatteellisen osan *kaksi* varianttia. Edustajamme esittää nämä luonnokset konferenssille, jos se katsotaan tarpeelliseksi ja ellei hänelle puolestaan tule esteitä siinä suhteessa. Näistä kahdesta variantista laadimme nyt yhden yleisen luonnoksen, jota paitsi emme tietenkään haluaisi julkaista sitä alustelmallisessa asussa, t.s. ennen kuin tämä työ on suoritettu loppuun. Jos konferenssi valitsisi muutamia henkilöitä, jotka liittyisivät toimitukseemme ohjelman muokkaamista varten, niin se mahdollisesti olisi kysymyksen käytännöllisin ratkaisu.

Joka tapauksessa voimme puolestamme jo nyt ottaa itsellemme muodollisen sitoumuksen tovereiden edessä siitä, että esitämme muutaman viikon kuluttua puolueen ohjelman lopullisen luonnoksen, jonka haluamme julkaista etukäteen „Iskrassa”, jotta kaikki toverit voisivat tutustua siihen ja tehdä huomautuksensa.

5. *Pää-äänenkannattaja.* Ottaen huomioon sen, miten tavattoman vaikeaa on järjestää säännöllisesti ilmestyvä ja kirjalliselta ja teknilliseltä puolelta riittävästi turvattu periodinen äänenkannattaja, — konferenssi puolueen ensimmäisen edustajakokouksen esimerkkiä seuraten pysähtyisi todennäköisesti johonkin jo ilmestyvään lehteen. Tuleeko tämä kysymys ratkaistuksi tällä tavalla tahi tullaanko

* — faktillisesti, käytännössä. *Toim.*

suunnittelemaan aivan uuden lehden järjestäminen, joka tapauksessa on annettava erikoisvaliokunnan tai mieluummin tuon saman Organisaatiokomitean tehtäväksi tämän asian valmistelu ja sen kaikinpuolinen harkinta yhdessä jo olevan tahi uuden toimituskunnan kanssa.

Näihin käsittelyihin pitäisi mielestämme saada mukaan „Työn vapautus” ryhmä, jonka osanototta ja johdotta emme voi kuvitella periaatteellisesti vakaumuksellisen ja yleensä liikkeen kaikkia tarpeita tyydyttävän poliittisen sanomalehden oikeaa järjestämistä.

Koska jo ennen konferenssia on yritetty järjestää kerran kahdessa viikossa ilmestyvä lehti, olisi puolueen otettava lähimmäksi tehtäväkseen *kerran viikossa ilmestyvän* lehden järjestäminen: se olisi täysin mahdollista sillä ehdolla, että *kaikki* Venäjän sosialidemokraatit työskentelisivät todella yhdessä tällaisen lehden hyväksi.

6. Puolueen edustajakokouksen kysymyslistan ja kysymyksiä koskevien alustusten valmistelu. Konferenssin pitäisi osittain itsensä määrittellä, osittain antaa Organisaatiokomitean tehtäväksi tämän kysymyslistan laatiminen ja *ehdottomasti* nimittää (resp. etsiä) alustajat jokaiselle kysymykselle. Vain määräämällä alustajat etukäteen voidaan turvata kysymysten todella kaikinpuolinen käsittely (muutamia selostuksia voitaisiin joko kokonaan tahi osittain julkaista etukäteen ja ottaa käsiteltäviksi lehdissä: toivomme esim. voivamme julkaista piakkoin miltei jo valmiin, toimituksen erään jäsenen kirjoittaman, referaatin Venäjän sosialidemokratian agraariohjelmasta * j.n.e.) ja niiden oikea ratkaiseminen edustajakokouksessa.

7. Liikkeen juoksevat käytännön kysymykset, esim. (a) toukokuun lentolehtisen käsittely ja hyväksyminen (resp. „Iskran” ja toisten järjestöjen esittämien lentolehtisen luonnosten käsittely);

(b) toukokuun mielenosoitus — sen järjestämisaika ja -keinot;

(c) antaa Organisaatiokomitean tehtäväksi myötävaikuttaa boikottien ja mielenosoitusten y.m.s. järjestämiseen, samoin myös puolueen jäsenten käsitysten sekä puolueen voimien ja keinojen vähitellen valmistaminen yleiskansallista kapinaa varten;

* Ks. tätä osaa, ss. 91—133. *Toim.*

(d) erilaiset Organisaatiokomitean menoja koskevat finanssikysymykset *y.m.s.*

Päätäten tähän selostuksemme edustajakokouksemme tehtäviä ja sen Tagesordnung'ia koskevien kysymysten johdosta huomautamme vain, että yksityiskohtaisen selostuksen laatiminen „Iskran” toiminnasta on meille kerrassaan mahdollonta äärimmäisen ajanpuutteen vuoksi. Sen vuoksi meidän täytyy rajoittaa seuraavaan lyhyeen hahmotelmaan.

(NB *) PÄÄTÖSLAUSELMAN ALUSTELMA

1. Konferenssi hylkää päättävästi ylipäänsä kaikki yritykset tuoda opportunistisia proletariaatin vallankumoukselliseen luokkaliikkeeseen,— yritykset, jotka ilmenevät niin sanottuna „marxilaisuuden arvosteluna”, bernsteiniläisyytenä ja ekonomismina. Samaan aikaan, kun kaikkien maiden porvaristo riemuitsee kuuluisaksi tulleen „socialismin kriisin” johdosta, konferenssi julistaa Venäjän socialidemokraattisen työväenpuolueen nimessä olevansa solidaarinen vallankumouksellinen kansainvälisen socialidemokratian kanssa ja varman vakaumuksensa siitä, että socialidemokratia selviytyy tästä kriisistä entistä lujempuna ja valmiina leppymättömään taisteluun suurten ihanteittensa toteuttamisen puolesta.

2. Konferenssi ilmoittaa olevansa solidaarinen Venäjän socialidemokraattisen työväenpuolueen Manifestille ja vakuuttaa pitävänsä puolueen lähimpänä poliittisena tehtävänä itsevaltiuden kukistamista. Konferenssi julistaa, että toiminnassaan, joka on suunnattu tämän lähimmän tehtävän toteuttamiseen kuin myös lopullisen päämääränsä saavuttamiseen, socialidemokratia asettaa etutilalle kaikinpuolisen ja yleiskansallisen poliittisen agitaation, joka kehoittaa proletariaattia taisteluun taloudellisen, poliittisen, kansallisen ja sosiaalisen sorron kaikkia ilmentymiä vastaan, kohdistukoon tuo sorto mihin väestöosaan tahansa. Konferenssi julistaa, että puolue tulee tukemaan kaikenlaista vallankumouksellista liikettä ja edistyksellistä oppositio-liikettä nykyistä poliittista ja yhteiskunnallista järjestelmää

* — Nota bene — huomatkaa. *Toim.*

vastaan. Käytännölliseksi taistelukeinoksi konferenssi suosittelee erikoisesti boikottien järjestämistä, mielenosoituksia teattereissa y.m. sekä myöskin järjestyneitä joukkomielenosoituksia. Konferenssi kehoittaa puolueen kaikkia komiteoita ja ryhmiä kiinnittämään huomiota siihen, että pitää suorittaa valmistelevia toimenpiteitä tsaarin itsevaltiutta vastaan suunnattua yleiskansallista aseellista kapinaa varten.

3. Konferenssi julistaa, että Venäjän sosialidemokratia tulee edelleenkin johtamaan proletariaatin taloudellista taistelua, tulee huolehtimaan sen laajentamisesta ja kehittämisestä syvemmäksi, sen aatteellisen ja organisatorisen yhteyden lujittumisesta sosialidemokraattisen työväenliikkeen kanssa, pyrkii käyttämään tämän taistelun jokaista ilmentymää proletariaatin poliittisen tietoisuuden kehittämiseen ja proletariaatin vetämiseen poliittiseen taisteluun. Konferenssi julistaa, ettei ole mitään syytä suorittaa ensi aluksi agitaatiota vain taloudellisella pohjalla tahi pitää yleensä taloudellista agitaatiota laajimmin sovellettavissa olevana keinona joukkojen vetämiseksi poliittiseen taisteluun.

(NB: on hyvin tärkeää, että „*Rabotsheje Delo*”³³ saadaan tässäkin vielä kerran *kiinni!*)

4. (Ehkäpä talonpoikaistosta agraariohjelmamme hengessä?)

Koetan laatia ja lähettää jäljestä.)

*Julkaistu ensi kerran v. 1923
N. Leninin (V. Uljanovin)
Kootuissa Teoksissa, V osa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen
mukaan*

**VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIAN
AGRAARIOHJELMA ⁸⁴**

*Kirjoitettu helmikuussa ja
maaliskuun alkupuoliskolla 1902*

*Julkaistu ensi kerran elokuussa 1902
aikakauslehdessä „Zarja”, № 4
Allekirjoitus: N. L e n i n*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

Краткая программа русской
социал-демократии:

I

Прогр. ии сам каболител подполно домыр-
ваибь каорфидицинал аграрной програмии? дна
русской с-г мерии. Нога аграрной програмии
на ррррррррр. опредмения руководител какя
социал-демократической партии в аграрной
вопросе т. е. по отношению кь сельскому хозяй-
ству, кь крестьянскому движению, кь аграрной
сельского хозяйства. Кь такой "краткой"
программе, как Россия, аграрная программа социал-
демократии является следующим, а именно: ре-
формы земельной, аграрной, крестьянской програм-
мой", программой, определенности программы. Кь
крестьянскому вопросу программа является
"кь, сельскому хозяйству как основа жизни"
"крестьяне" — такой шаг является социал-демократии

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta
„Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma”.—1902

Pienennetty

I

Tuskin on syytä todistella yksityiskohtaisesti, että „agraariohjelma” on välttämätön Venäjän sosialidemokraattiselle puolueelle. Agraariohjelmalla me ymmärrämme sosialidemokraattisen politiikan johtavien periaatteiden määrittelyä agraarikysymyksen alalla, s.o. suhteessa maatalouteen, maaseutuväestön eri luokkiin, kerrostumiin ja ryhmiin. Sellaisessa „talonpoikais”-maassa kuin Venäjällä sosialistien agraariohjelma luonnollisesti on pääasiassa, ellei yksinomaan, „talonpoikaisohjelma”, ohjelma, joka määrittelee suhtautumisen talonpoikaiskysymykseen. Suurmaanomistajat, maatalouspalkkatyöläiset ja „talonpojat” — siinä on maaseutuväestön kolme perusosaa jokaisessa kapitalistisessa maassa, myöskin Venäjällä. Ja siinä määrin kuin sosialidemokraattien suhde kahteen ensimmäiseen mainituista kolmesta ryhmästä (maanomistajiin ja työläisiin) on määrätty ja selvä, siinä määrin on epämääräinen jopa itse käsittekin „talonpoikaistosta”, ja sitäkin enemmän politiikkamme suhteessa sen oloja ja kehitystä koskeviin peruskysymyksiin. Kun Lännessä sosialidemokraattien agraariohjelman koko ytimenä on nimenomaan „talonpoikaiskysymys”, niin Venäjällä sen on oltava sellainen vieläkin suuremmassa määrässä. Mitä selvin politiikkamme määrittely talonpoikaiskysymyksessä on meille, venäläisille sosialidemokraateille, sitäkin välttämättömämpää, kun suuntauksemme on Venäjällä vielä aivan nuori, kun koko vanha venäläinen sosialismi oli loppukädessä „talonpoikais”-socialismia. Tosin sillä venäläisten „radikaalien” joukolla, joka luulottelee olevansa sen perinnön säilyttäjä, jonka kaiken vivahteiset narodnikkisosialistimme

ovat jättäneet, ei enää ole juuri mitään sosialistista. Mutta sitä halukkaammin he kaikki asettavat etutilalle erimielisyytensä meidän kanssamme „talonpoikais”-kysymyksessä, mitä mieluisempaa heille on sen tosiasian hämääminen, että Venäjän yhteiskunnallis-poliittisen elämän etunäyttämölle on ilmaantunut jo „työväen”-kysymys, että tässä kysymyksessä heillä ei ole mitään lujia perusteita, ja yhdeksän kymmenesosaa heistä on tässä kysymyksessä itse asiassa aivan tavallisia porvarillisia sosialireformaattoreita. Vihdoin, myös lukuisat „marxilaisuuden arvostelijat”, jotka tässä jälkimmäisessä suhteessa ovat miltei kokonaan sulautuneet yhteen venäläisten radikaalien (eli liberaalien?) kanssa, pyrkivät korostamaan nimenomaan talonpoikaiskysymystä, jossa „ortodoksinen marxilaisuus” on Bernsteinien, Bulgakovien, Davidien, Hertzien ja jopa... Tshernovienkin „uusimmilla teoksilla” saatettu muka pahimpaan häpeään!

Edelleen, paitsi teoreettista epäröintiä ja „etummaisten” suuntausten sotaa, itse liikkeen käytännölliset tarpeet ovat viime aikoina asettaneet tehtäväksi propagandan ja agitaktion harjoittamisen maaseudulla. Mutta tämän työn vähänkin vakava ja laaja järjestäminen on mahdotonta ilman periaatteellisesti vakaumuksellista ja poliittisesti tarkoituksenmukaista ohjelmaa. Ja Venäjän sosialidemokraatit ovat myöntäneet „talonpoikaiskysymyksen” koko tärkeyden jo siitä hetkestä alkaen, jolloin he ilmaantuivat maailmaan erikoisena suuntauksena. Muistutamme, että Venäjän sosialidemokraattien ohjelmaluonnoksessa, jonka „Työn vapautus” ryhmä laati ja joka julkaistiin vuonna 1885, vaaditaan „agraarisuhteiden (lunastusehtojen ja maan talonpojille antamisen ehtojen) perinpohjaista uudestarkastamista” *. Kirjasessa „Sosialistien tehtävistä taistelussa nälänhätää vastaan Venäjällä” (1892) G. V. Plehanov myös puhui sosialidemokraattisesta politiikasta talonpoikaiskysymyksessä.

Sen vuoksi on täysin luonnollista, että myös „Iskra” eräässä ensimmäisistä numeroistaan (huhtikuu 1901, № 3) julkaisi agraariohjelman hahmotelman, määritellen kirjoituksessa „Työväenpuolue ja talonpoikaisto” ** suhteensa

* Ks. liitettä P. B. Axelrodin kirjaseen „Kysymykseen Venäjän sosialidemokraattien nykypäivien tehtävistä ja taktikasta”. Geneve, 1898.

** Ks. Teokset, 4. osa, ss. 403—411. *Toim.*

Venäjän sosialidemokraattien agraariohjelman perusteisiin. Tämä kirjoitus hämmästytti sängen monia Venäjän sosialidemokraatteja; saimme toimitukseen joukon huomautuksia ja kirjeitä sen johdosta. Tärkeimpiä vastaväitteitä aiheutti kohta otrezkojen (poisleikattujen maiden) palauttamisesta, ja me aioimme jo aloittaa väittelyn „Zarjassa” tästä kysymyksestä, mutta silloin ilmestyi „Rabotsheje Delon” 10. numero ja siinä Martynovin kirjoitus, jossa muun muassa käsiteltiin myös „Iskran” agraariohjelmaa. Koska „Rabotsheje Delo” kokosi yhteen monet tavanomaiset vastaväitteet, niin toivomme, että kirjeenvaihtajamme eivät moiti meitä siitä, että rajoitumme vastaamaan *toistaiseksi* ainoastaan Martynoville.

Korostan sanaa *toistaiseksi* seuraavien seikkojen vuoksi. „Iskran” kirjoitus on toimituksen erään jäsenen kirjoittama ja sen toiset jäsenet, ollen solidaarisia tekijän kanssa kysymyksen yleisen asettelun suhteen, ovat tietenkin voineet olla eri mieltä yksityisseikkojen, eri kohtien suhteen. Samaan aikaan koko toimituskollegiomme (s.o. „Työn vapautus” ryhmäkin mukaanluettuna) työskenteli puolueemme ohjelman kollektiivisen, toimituksen luonnoksen laadinnan parissa. Tämä laadinta on viivästynyt (osaksi erilaisten puolueasiain ja eräiden konspiratiivisten seikkojen vuoksi, osaksi sen vuoksi, että ohjelman kaikinpuolista harkintaa varten tarvitaan erikoinen edustajakokous) ja on suoritettu loppuun vasta äsken. Niin kauan kuin otrezkamaiden palauttamista koskeva kohta pysyi minun henkilökohtaisena mielipiteenäni, en minä kiiruhtanut puolustamaan sitä, sillä minulle on ollut paljon tärkeämpää agraaripolitiikkaamme koskevan kysymyksen yleinen asettelu kuin tämä yksityinen kohta, joka saattoi vielä tulla hyljätynksi tahi oleellisesti muutetuksi yhteisessä luonnoksessamme. Nyt minä tulen puolustamaan jo tätä yhteistä luonnosta. Ja „lukijaystävä”, joka vaivautui jakamaan kanssamme mielipiteensä arvostelemalla agraariohjelmaamme, pyydämme nyt ryhtymään yhteisen luonnoksemme arvosteluun.

II

Esitämme kokonaan tämän luonnoksen „agraari”-osan. „Vanhan maaorjuusjärjestelmän jätteiden poistamiseksi ja maaseudun luokkataistelun vapaan kehityksen etuja

silmälläpitäen Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue tulee vaatimaan:

1. lunastus- ja veromaksujen sekä kaikkien niiden raskastusten lakkauttamista, jotka nykyään lankeavat talonpoikaiston — veronalaisen säädyn — kannettavaksi;

2. yhteistakuun sekä kaikkien niiden lakien lakkauttamista, jotka rajoittavat talonpojan määräysvaltaa maansa suhteen;

3. lunastus- ja veromaksujen muodossa kansalta otettujen rahasummien palauttamista; tässä tarkoituksessa luostarien omaisuuden ja apanaasitilojen konfiskointia sekä niiden suurten aatelisten maanomistajain, jotka ovat käyttäneet lunastuslainoja, verottamista erikoisella maaverolla; tätä tietä hankittujen summien siirtämistä erikoiseen kansanrahastoon kyläyhdyksuntien kulttuuri- ja hyväntekeväisyystarkoituksiin;

4. talonpoikaiskomiteoiden muodostamista:

a) niiden maiden kyläyhdyksunnille palauttamiseksi (pakkoluovuttamalla tai — siinä tapauksessa, jos maa on siirtynyt toiselta toiselle, — lunastamalla j.n.e.), jotka on leikattu pois talonpojilta maaorjuuden hävittämisen aikana ja jotka tilanherrain käsissä ovat talonpoikain orjuuttamisvälineenä;

b) Uralilla, Altailla, Läntisellä alueella ja valtakunnan muilla alueilla säilyneiden maaorjuusjärjestelmän jätteen poistamiseksi;

5. että oikeuksille annetaan valtuudet alentaa ylettömän korkeita vuokramaksuja ja julistaa mitättömiksi luonteeltaan velkaorjuuttavia sopimuksia”.

Lukijaa mahdollisesti ihmetyttää se, ettei „agraariohjelmassa” ole mitään vaatimuksia maatalouspalkkatyöläisten hyväksi. Tämän johdosta huomautamme, että nämä vaatimukset kuuluvat ohjelman edelliseen osastoon, joka sisältää puolueemme esittämät vaatimukset „*työväenluokan* suojelemiseksi fyysilliseltä ja siveelliseltä rappeutumiselta kuin myöskin sen kuntoisuuden kohottamiseksi taistelua varten vapautuksensa puolesta”. Alleviivaamamme sanat käsittävät kaikki, myös maatalouden, palkkatyöläiset, ja ohjelman tämän osaston *kaikki 16 kohtaa* koskevat *myös maataloustyöläisiä*.

Tämä sekä teollisuus- että maataloustyöläisten yhdistäminen samaan osastoon jättäen ohjelman „agraari”-osaan

vain „talonpoikais”-vaatimukset tuottaa tosin sellaista hankaluutta, että vaatimukset maataloustyöläisten hyväksi eivät pistä silmään, niitä ei huomaa ensi silmäyksellä. Ylimalkaisesti ohjelmaan tutustuttaessa saattaa syntyä jopa aivan väärä käsitys, että olemme tarkoituksella hämänneet vaatimukset maatalouspalkkatyöläisten hyväksi. On tarpeetonta puhuakin siitä, että tällainen käsitys olisi perin juurin virheellinen. Mainittu hankaluushan on itse asiassa luonteeltaan puhtaasti näennäinen. Se on helposti poistettavissa sekä ohjelmaan huolellisemmän tutustumisen että siihen kuuluvan kommentaarin avulla (eikä puolueohjelmamme „mene kansaan” tietenkään muuten kuin kommentaarien seuraamana, eikä vain painettujen, vaan myös — mikä on paljon tärkeämpää — suullisten kommentaarien seuraamana). Jos joku ryhmä haluaa kääntyä erikoisesti maataloustyöläisten puoleen, niin sen on otettava erikseen kaikista työläisten hyväksi tehdyistä vaatimuksista nimenomaan ne, jotka ovat tärkeimpiä batrakeille, päiväläisille j.n.e., ja esitettävä ne erikoisessa kirjasessa, lentolehtisessä tai useissa suullisissa selityksissä.

Periaatteellisessa suhteessa on ohjelman käsiteltävänä olevien osastojen *ainoa oikea* toimittamistapa nimenomaan sellainen, joka yhdistäisi kansantalouden *kaikkien alojen* palkkatyöläisten hyväksi tehdyt kaikki vaatimukset yhteen ja erottaisi jyrkästi erikoiseksi osastoksi „talonpoikain” hyväksi tehdyt vaatimukset, sillä peruskriteeri siinä, mitä me voimme ja mitä meidän pitää vaatia edellisessä ja jälkimmäisessä tapauksessa, *ei ole ollenkaan sama*. Käsiteltävinä olevien ohjelman kahden osaston periaatteellinen eroavaisuus on luonnoksen mukaan ilmaistu kunkin osaston alkusanoissa.

Palkkatyöläisten hyväksi me vaadimme sellaisia *reformoja*, jotka „suojelevat heitä fyysilliseltä ja siveelliseltä rappeutumiselta ja kohottavat heidän taistelukuntoisuuttaan”; talonpoikien hyväksi me taas tavoittelemme vain sellaisia *uudistuksia*, jotka myötävaikuttavat „vanhan maaorjuusjärjestelmän jätteidensä poistamiseen ja luokkataistelun vapaaseen kehittymiseen maaseudulla”. Tästä näkyy, että vaatimuksemme talonpoikain hyväksi ovat paljon suppeammat, että niihin liittyvät ehdot ovat paljon vaatimattomampia, että ne on pantu paljon ahtaampiin puitteisiin. Palkkatyöläisten suhteen me otamme puolustaaksemme

heidän — nykyisen yhteiskunnan luokan — etuja; me teemme sen, sillä pidämme heidän luokkaliikettään ainoana todella vallankumouksellisena liikkeenä (vertaa ohjelman periaatteellisessa osassa olevia sanoja työväenluokan suhteesta muihin luokkiin) ja pyrimme nimenomaan tätä liikettä järjestämään ja suuntaamaan sekä valistamaan sosialistisen tietoisuuden valolla. Sitä vastoin talonpoikaiston suhteen me emme lainkaan ota tehtäväksemme sen — nykyisen yhteiskunnan pienmaanomistajain ja -maanviljelijäin luokan — etujen puolustamista. Ei mitään sellaista. „Työväenluokan vapauttaminen voi olla vain työväenluokan oma asia”, ja tämän vuoksi sosialidemokratia — välittömästi ja kokonaan — edustaa yksinomaan proletariaatin etuja ja pyrkii sulautumaan ainoastaan sen luokkaliikkeen kanssa samaksi, yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Mutta nykyisen yhteiskunnan kaikki muut luokat ovat olevan taloudellisen järjestelmän perusteiden säilyttämisen kannalla, minkä vuoksi sosialidemokratia voi ottaa puolustaakseen näiden luokkien etuja vain tietyissä olosuhteissa ja tietyin, tarkasti määräytyin ehdoin. Esim. pientuottajain luokka, pienmaanviljelijät mukaanluettuna, on taistelussaan porvaristoa vastaan taantumuksellinen luokka, minkä vuoksi „yritykset pelastaa talonpoikaisto puolustamalla pientaloutta ja pienomistusta kapitalismin rynnistykseltä merkitsisivät hyödytöntä yhteiskunnallisen kehityksen pidättämistä, talonpojan pettämistä sellaisilla harhakuvilla, että hyvinvointi on mahdollista kapitalisminkin oloissa, työtätekevien luokkien erottamista toisistaan ja siten etuoikeutetun aseman luomista vähemmistölle enemmistön kustannuksella” („Iskra” № 3)*. Senpä vuoksi „talonpoikais”-vaatimuksiin ohjelmaluonnoksessamme liittyy kaksi sangen ahdasta ehtoa. Me asetamme „talonpoikaisvaatimusten” oikeudenmukaisuuden sosialidemokraattisessa ohjelmassa ensiksikin sellaisen ehdon alaiseksi, että ne johtaisivat maaorjuusjärjestelmän jätteen hävittämiseen, ja toiseksi, että ne myötävaikuttaisivat luokkataistelun vapaaseen kehittymiseen maaseudulla.

Pysähtykäämme yksityiskohtaisemmin näihin kumpaankin ehtoon, jotka oli lyhyesti hahmoteltu jo „Iskran” 3. numerossa.

* Ks. Teokset, 4. osa, ss. 405—406. Toim.

„Vanhan maaorjuusjärjestelmän jätteet” ovat vielä kauan suuria maaseudullamme. Se on yleisesti tunnettu tosiasia. Työllämaksu ja velkaorjuus, talonpojan sääty- ja kansalaisoikeuksien epätasavertaisuus, hänen alistamisensa raipalla varustetun etuoikeutetun maanomistajan alaiseksi, nöyryyttävät tavat, jotka tekevät talonpojasta oikean barbaarin,— kaikki tämä ei ole poikkeus, vaan sääntö Venäjän maaseudulla, ja kaikki tämä on loppukädessä maaorjuusjärjestelmän suoranaista jätettä. Niissä tapauksissa ja suhteissa, joissa tämä järjestelmä vielä vallitsee, ja sikäli kuin se vielä vallitsee,— on *koko talonpoikaisto kokonaisuutena* sen vihollinen. Maaorjuutta vastaan, maaorjatilanherrvoja ja heitä palvelevaa valtiota vastaan on talonpoikaisto yhäti *luokka*, nimittäin ei kapitalistisen, vaan maaorjayhteiskunnan luokka, s.o. säätyperusteinen luokka *. Ja mikäli maaseudullamme on vielä säilynyt tämä maaorjayhteiskunnalle ominainen „talonpoikaiston” ja etuoikeutettujen maanomistajain luokka-antagonismi, *sikäli* on työväenpuolueen epäilemättä oltava „talonpoikaiston” puolella, tuettava sen taistelua ja *työnnettävä sitä taisteluun* maaorjuuden kaikkia jätteitä vastaan.

Talonpoikaisto-sanan otamme lainausmerkkeihin pannaksemme merkille sen seikan, että tässä tapauksessa on olemassa kieltämätön ristiriita: nykyisessä yhteiskunnassa ei talonpoikaisto ole tietenkään enää yhtenäinen luokka. Mutta ketä tämä ristiriita hämmästyttää, hän unohtaa, että se ei ole esityksen eikä oppirakennelman ristiriita, vaan itsensä elämän ristiriita. Se ei ole tekaistu, vaan elävä dialektinen ristiriita. *Mikäli* „nykyinen” (porvarillinen) yhteiskunta työntää syrjään maaorjayhteiskuntaa maaseudullamme, *sikäli* talonpoikaisto lakkaa olemasta luokka jakaantuen maaseutuproletariaatiksi ja maaseutuporvaristoksi (suur-, keski- ja pikkuporvaristoksi sekä kaikkein pienimmäksi porvaristoksi). *Mikäli* maaorjuussuhteet vielä säilyvät,

* Tunnettua on, että orja- ja feodaaliyhteiskunnassa luokkaeroavaisuus ilmeni myös väestön *sääty*jaossa, siitä johtui kunkin luokan erikolmen *juridisen* sijan määrääminen valtakunnassa. Sen vuoksi orja- ja feodaali- (kuin myöskin maaorja-) yhteiskunnan luokat olivat myös erikoisia säätyjä. Kapitalistisessa, porvarillisessa yhteiskunnassa taas ovat kaikki kansalaiset *juridisesti* tasa-arvoisia, säätyjako on hävitetty (ainakin periaatteessa), ja sen tähden luokat ovat lakanneet olemasta säätyjä. Yhteiskunnan jakaantuminen luokkiin on yhteinen piirre sekä orja- että feodaaliyhteiskunnalle kuin myös porvarilliselle yhteiskunnalle, mutta kahdessa ensin mainitussa luokat olivat säätyperusteisia luokkia, kun taas jälkimmäisessä luokat eivät ole säätyperusteisia luokkia.

sikäli „talonpoikaisto” pysyy vielä edelleenkin luokkana, s.o., toistamme sen, ei porvarillisen, vaan maaorjayhteiskunnan luokkana. Tämä „mikäli — sikäli” on todellisuudessa olemassa maaorjuudellisten ja porvarillisten suhteiden *äärimmäisen mutkallisen* yhteenpunoutumisen muodossa nykyisellä Venäjän maaseudulla. Marxin termejä käyttäksemme työllämaksu-, luontais- ja rahakorko sekä kapitalistinen korko punoutuvat meillä yhteen mitä kummallisimmalla tavalla. Korostamme tätä Venäjän kaikkien taloustieteellisten tutkimusten toteamaa seikkaa erikoisesti siksi, että se on välttämättömyyden pakosta, kiertämättömästi se eräiden „agraari”-vaatimustemme monimutkaisuuden, sekavuuden ja, luvallanne sanoen, keinotekoisuuden lähde, joka ensi näkemältä hämmästyttää monia niin kovasti. Se, joka vastaväitteissään rajoittuu *yleiseen* tyytymättömyyteen tuon ehdotettujen ratkaisujen monimutkaisuuden ja „oveluuden” johdosta, hän unohtaa, että näin sekavissa kysymyksissä *ei* yksinkertaista ratkaisua *voi ollakaan*. Meidän on taisteltava maaorjuussuhteiden kaikkia jätteitä vastaan,— siitä ei sosialidemokraatilla voi olla mitään epäilystä, mutta koska nämä suhteet kietoutuvat mitä monimutkaisimmalla tavalla yhteen porvarillisten suhteiden kanssa, niin meidän *täytyy* tunkeutua aivan tämän sekavuuden, luvallanne sanoen, ytimeen saakka pelkäämättä tehtävän monimutkaisuutta. Siinä voisi olla *vain yksi* „yksinkertainen” ratkaisu: jäädä syrjään, mennä ohi, jättää koko tämän puuron lusikoiminen „alkuvoimaisen aineksen” huostaan. Mutta tällainen „yksinkertaisuus”, joka on niin mieluisa kaikille ja kaikenlaisille porvarillisille ja „ekonomistisille” alkuvoimaisuuden ihailijoille, ei ole sopivaa sosialidemokraatille. Proletariaatin puolueen ei ole ainoastaan tuettava, vaan myös työnnettävä eteenpäin talonpoikaistoa sen taistelussa kaikkia maaorjuuden jätteitä vastaan, ja eteenpäin työntämiseen ei riitä se, että rajoitutaan yleisiin toivomuksiin,— on annettava määrätty vallankumouksellinen ohje, on osattava *auttaa pääsemään selvyyteen* sekavista agraarisuhteista.

III

Jotta lukija saisi havainnollisemman käsityksen siitä, että agraarikysymyksen ratkaisu on kiertämättömästi monimutkainen, pyydämme häntä vertaamaan tässä suhteessa ohjel-

man osastoja, jotka koskevat työväkeä ja talonpoikaistoa. Edellisessä kaikki ratkaisut ovat tavattoman yksinkertaisia ja käsitettäviä jopa aivan vähän asiaan perehtyneelle ja kerrassaan vähän ajatelleelle henkilölle, ne ovat „luonnollisia”, läheisiä ja helposti toteutettavia. Jälkimmäisessä päinvastoin enemmistö ratkaisuista on erittäin monimutkaisia, ensi silmäykseltä „käsittämättömiä”, keinotekoisia, vähän uskottavia ja vaikeasti toteutettavia. Miten tämä eroavaisuus on selitettävissä? Ehkäpä siten, että ohjelman laatijat ovat edellisessä tapauksessa ajatelleet järkevästi ja asiallisesti, mutta jälkimmäisessä tapauksessa ovat hämmentyneet ja sekaantuneet, joutuneet romantismiin ja fraseologiaan? Totta puhuen tällainen selitys olisi tavattoman „yksinkertainen”, lapsellisen yksinkertainen, emmekä me ihmettele sitä, että Martynov on tarttunut siihen. Hän ei ole ajatellut sitä, että pienten työväenkysymysten ratkaiseminen käytännössä on helpottunut ja yksinkertaistunut äärimmilleen itse taloudellisen kehityksen ansiosta. Yhteiskunnallis-taloudelliset suhteet kapitalistisen suurtuotannon alalla ovat tulleet (ja tulevat yhä enemmän) niin läpikuultaviksi, selviksi, yksinkertaisiksi, että lähimmät askeleet eteenpäin hahmottuvat itsestään, tarjoutuvat kohta ja ensi silmäykseltä. Päinvastoin kapitalismin suorittama maaorjuuden poistoyöntäminen maaseudulla on pannut yhteiskunnallis-taloudelliset suhteet siinä määrin sekaisin ja mutkistuttanut niitä, että lähimpien käytännöllisten kysymysten ratkaisua (vallankumouksellisen sosialidemokratian hengessä) täytyy kovasti harkita eikä „yksinkertaista” ratkaisua — se voidaan sanoa jo etukäteen täydellä varmuudella — onnistuta keksimään.

Muuten. Kun kerran aloimme vertailla ohjelman osastoja, jotka koskevat työväkeä ja talonpoikaistoa, niin panemme merkille vielä erään niiden välillä olevan periaatteellisen eroavaisuuden. Lyhyesti sanoen tämä eroavaisuus voidaan muotoilla seuraavalla tavalla: työväkeä koskevassa osastossa meillä ei ole oikeutta ylittää sosiaalis-reformatoristen vaatimusten puitteita, talonpoikaistoa koskevassa osastossa meidän ei tule karttaa sosiaalis-vallankumouksellisiakaan vaatimuksia. Tahi toisin sanoen: työväkeä koskevassa osastossa meitä ehdottomasti rajoittavat minimiohjelman puitteet, talonpoikaistoa koskevassa

osastossa me voimme ja meidän on esitettävä maksimi-ohjelma *. Selittäkäämme.

Kummassakaan osastossa me emme esitä lopullista päämääräämme, vaan lähimmät vaatimuksemme. Sen vuoksi meidän on molemmissa osastoissa pysyttävä nykyisen (= porvarillisen) yhteiskunnan maaperällä. Se on kummankin osaston yhtäläisyyttä. Mutta niiden peruseroavaisuus on siinä, että työväkeä koskeva osasto sisältää vaatimukset, jotka on suunnattu *porvaristoa* vastaan, mutta talonpoikaistoa koskeva osasto — vaatimukset, jotka on suunnattu *maaorjuuttaja-tilanherroja* vastaan (sanoisin feodaaleja vastaan, ellei kysymys tämän termin soveliaisuudesta kartanoaatelistoomme olisi niin kiistanalainen kysymys **). Työväkeä koskevassa osastossa meidän on rajoituttava nykyisen, porvarillisen järjestelmän *osittaisiin* paranteluihin. Talonpoikaistoa koskevassa osastossa meidän on pyrittävä siihen, että tämä nykyinen järjestelmä puhdistetaan *täydellisesti* maaorjuuden kaikista jätteistä. Työväkeä koskevassa osastossa me emme voi asettaa sellaisia vaatimuksia, joiden merkitys olisi sama kuin porvariston herruuden lopullinen murtaminen: kun saavutamme tämän lopullisen päämäärämme, jota on riittävästi korostettu ohjelman toisessa kohdassa ja jota emme kadota „hetkeksi-kään” näköpiiristämme taistelllessamme lähimpien vaatimusten puolesta, silloin me, proletariaatin puolue, emme enää rajoitu kysymyksiin jostakin työnantajain vastuunalaisuudesta tahi joistakin tehtaanasunnoista, vaan otamme käsiimme *koko* yhteiskunnallisen tuotannon ja siis myöskin jaon koko hoitamisen ja niistä määräämisen. Talonpoikaistoa koskevassa osastossa sitä vastoin voimme ja meidän täytyy asettaa sellaisia vaatimuksia, joiden merkitys olisi sama kuin maaorjuutta harjoittavien tilanherrojen valta-aseman lopullinen murtaminen, maaseutumme puhdistami-

* Se vastaväite, että otrezkamaiden palauttamisvaatimus ei vielä ole talonpoikain hyväksi esittämämme lähimpien vaatimusten [resp. (respective — tahi. *Toim.*) yleensä agraarivaatimustemme] maksimi ja että se sen tähden ei ole johdonmukainen, tulee käsittelyn alaiseksi alempana, kun puhumme jo puolustettavana olevan ohjelman konkreettisista kohdista. Me väitämme ja yritämme todistaa, että vaatimus „otrezkamaiden palauttamisesta” on se maksimi, jonka me nyt voimme esittää agraariohjelmassamme.

** Minä henkilökohtaisesti olen valmis ratkaisemaan tämän kysymyksen hyväksyvässä mielessä, mutta tässä tapauksessa ei tietenkään ole paikallaan eikä ole alkaa tämän ratkaisun perustelemiseen eikä edes esittämiseen, sillä kysymys on nyt agraariohjelman kollektiivisen, koko toimituksen laatiman luonnoksen puolustamisesta.

nen kokonaan maaorjuuden kaikista jäljistä. Työväkeä koskevassa lähimpien vaatimusten osastossa me emme voi asettaa sosiaalis-vallankumouksellisia vaatimuksia, sillä sosiaalinen vallankumous, joka kukistaa porvariston herruuden, on jo proletariaatin vallankumous, joka toteuttaa *lopullisen* päämäärämme. Talonpoikaistoa koskevassa osastossa me asetamme sosiaalis-vallankumouksellisiakin vaatimuksia, sillä sosiaalinen vallankumous, joka kukistaa maaorjuuttaja-tilanherrojen vallan (t.s. sellainen porvariston sosiaalinen vallankumous kuin oli Ranskan suuri vallankumous), on mahdollinen nykyisenkin, porvarillisen järjestelmän perustalla. Työväkeä koskevassa osastossa me pysymme (toistaiseksi ja ehdollisesti, omine tavoitteinemme ja aikomuksinemme, mutta pysymme kuitenkin) sosiaalisen reformin pohjalla, sillä me vaadimme tässä vain sitä, minkä porvaristo voi (periaatteessa) antaa meille menettämättä vielä herruuttaan (ja minkä sen tähden hrat Sombartit, Bulgakovit, Struвет, Prokopovitshit ja kumpp. sitä edeltäkäs in neuvovat järkevästi ja vapaaehtoisesti antamaan). Talonpoikaistoa koskevassa osastossa meidän on, *erotukseksi sosialireformaattoreista*, vaadittava sitäkin, mitä maaorjuuttaja-tilanherrat eivät milloinkaan meille (tahi talonpojille) anna eivätkä voi antaa,— vaadittava sitäkin, minkä talonpoikaiston vallankumouksellinen liike voi ottaa itselleen vain väkipakolla.

IV

Juuri sen vuoksi on riittämätön ja kelpaamaton se „toteutettavuuden” „yksinkertainen” kriteeri, jonka avulla Martynov niin „helposti” „teki selvää” agrariohjelmastamme. Tämän välittömän ja pikaisen „toteutettavuuden” kriteeri soveltuu yleensä vain ilmeisesti reformatorisiin osastoihin ja kohtiin meidän ohjelmassamme, mutta ei suinkaan vallankumouksellisen puolueen ohjelmaan yleensä. Toisin sanoen, tämä kriteeri soveltuu ohjelmaamme vain poikkeuksena, mutta ei laisinkaan yleisenä sääntönä. Ohjelmamme pitää olla toteutettavissa vain tämän sanan siinä laajassa, filosofisessa mielessä, ettei sen yksikään kirjain olisi ristiriidassa koko yhteiskunnallis-taloudellisen kehityksen suunnan kanssa. Ja kun me kerran olemme oikein määritelleet (yleensä ja yksityiskohdissaan) tämän suunnan, niin

meidän täytyy — vallankumouksellisten periaatteidemme ja vallankumouksellisen velvollisuutemme nimessä meidän täytyy — taistella *kaikin voimin* aina ja välttämättömästi vaatimustemme *maksimim* puolesta. Jos yritetään etukäteen, ennen taistelun lopputulosta, itse taistelun kulussa, päätellä, että *koko* maksimia emme nähtävästi saavutakaan, niin merkitsee se mitä puhtaimpaan poroporvarillisuuteen joutumista. Tällaiset mielipiteet johtavat aina opportunistiin, vaikkapa tällaisiin mielipiteisiin syyllistyneet eivät haluaisikaan sitä.

Eivätkö Martynovin järkeilyt tosiaankin ole poroporvarillisia, hän kun pitää „Iskran” agraariohjelmaa „romantismina” „sen tähden, että *talonpoikaisjoukkojen tuleminen mukaan liikkeeseemme on nykyoloissa erittäin problemaattista*” („Rabotsheje Delo” № 10, s. 58, kursivointi minun)? Tämä on hyvä näyte niistä aivan „moitteettomista” ja kovin halpahintaisista järkeilyistä, joiden avulla Venäjän sosialidemokratismi on mataloitettu ekonomismiin asti. Syventykääpä lähemmin tähän „moitteettomaan” järkeilyyn, — ja se osoittautuukin saippuakuplaksi. „Liikkeemme” on sosialidemokraattista työväenliikettä. *Siihen talonpoikaisjoukot suorastaan eivät voi „tulla mukaan”*: se ei ole problemaattista, vaan *mahdotonta*, eikä siitä ole milloinkaan ollut kysymystäkään. Mutta „liikkeeseen” maaorjuuden kaikkia jätteitä vastaan (siinä luvussa myös itsevaltiutta vastaan) talonpoikaisjoukot *eivät voi olla tulematta mukaan*. Martynov on sotkenut asian sanonnalla „liikkeemme”: hän ei ole syventynyt siihen, kuinka oleellisesti erilainen on porvaristoa vastaan suunnatun liikkeen ja maaorjuutta vastaan suunnatun liikkeen luonne*.

* Miten vähän Martynov on syventynyt siihen kysymykseen, josta hän on ryhtynyt kirjoittamaan, näkyy erittäin havainnollisesti hänen kirjoituksensa seuraavasta lauseesta: „Koska ohjelmamme agraariosalla *tulee vielä hyvin kauan olemaan verrattain pieni käytännöllinen merkitys*, avaa se laajat mahdollisuudet vallankumoukselliselle fraseologialle”. Alleviivattuihin sanoihin sisältyy juuri se sekavuus, johon tekstissä viitataan. Martynov on kuullut, että Lännessä on agraariohjelma esitetty vasta työväenliikkeen ollessa hyvin pitkälle kehittyntä. Meillä tämä liike vasta alkaa. Siis — „vielä hyvin kauan”! — kiiruhtaa publisistimme päätelemään. Hän ei ole huomannut pikkuseikkaa: Lännessä kirjoitetaan agraariohjelmaa *puolitalonpoikain, puolityöläisten* vetämiseksi mukaan *sosialidemokraattiseen liikkeeseen porvaristoa* vastaan, mutta meillä — *talonpoikaisjoukkojen* vetämiseksi mukaan *demokraattiseen liikkeeseen maaorjuuden jätteitä* vastaan. Sen vuoksi agraariohjelmalla Lännessä on oleva sitä *suurempi* merkitys, mitä pitemmälle maatalouskapitalismin kehitys käy. Meidän agraariohjelmallamme, sen vaatimusten suurimmalla osalla, on oleva sitä *pienempi* käytännöllinen merkitys, mitä *pitemmälle* maatalouskapitalismin kehitys käy, sillä ne maaorjuuden jätteet, joita vastaan tämä ohjelma on suunnattu, häviävät pois sekä itsestään että hallituksen

Problemaattiseksi ei voida suinkaan sanoa talonpoikaisjoukkojen saamista mukaan liikkeeseen maaorjuuden jätteitä vastaan, vaan mahdollisesti vain tämän mukaansaamisen *astetta*: maaorjuussuhteet maaseudulla ovat hirveästi punoutuneet yhteen porvarillisten suhteiden kanssa, ja porvarillisen yhteiskunnan luokkana talonpojat (pienviljelijät) ovat paremminkin vanhoillista kuin vallankumouksellista ainesta (olletikin sen tähden, että maataloussuhteiden porvarillinen kehitys on meillä vasta alussa). Sen vuoksi hallituksen on poliittisten uudistusten kaudella paljon helpompi erottaa talonpojat toisistaan (kuin esim. työläiset), sen on paljon helpompi heikentää (tahi pahimmassa tapauksessa jopa paralisoida) heidän vallankumouksellisuuttaan tekemällä pienomistajain verrattain vähälukuiselle määrälle pieniä ja merkityksettömiä myönnytyksiä.

Kaikki se on totta. Mutta mitä siitä seuraa? Mitä helpommin hallitus löytää yhteisen kielen talonpoikaiston vanhoillisten aineiden kanssa, sitä enemmän ponnistuksia ja sitä nopeammin on meidän suunnattava siihen, että löytäisimme yhteisen kielen sen vallankumouksellisten aineiden kanssa. Velvollisuutemme on määritellä kaikella mahdollisella tieteellisellä tarkkuudella nimenomaan mihin *suuntaan* meidän on tuettava näitä aineksia ja sitten *työnnettävä* niitä päättävään ja ehdottomaan taisteluun maaorjuuden kaikkia jätteitä vastaan, työnnettävä aina ja kaikissa olosuhteissa, kaikin mahdollisin keinoin. Ja eikö ole poroporvarillista yrittää „määrätä” etukäteen työntömmme *onnistumisen aste*? Elämä kyllä päättää sen sitten ja historia merkitsee sen muistiin, mutta meidän tehtävämme on nyt joka tapauksessa taistella ja taistella loppuun asti. Tohtii-kohan jo rynnäkköön lähtenyt sotamies puhua siitä, ettemme me mahdollisesti tuhoakaan vihollisen koko armeijakuntaa, vaan ainoastaan kolme viidesosaa siitä? Eikö esim. sellainenkin vaatimus kuin *tasavallan* vaatiminen ole „problemaattista” — martynovilaisessa mielessä? Onhan

politiikan vaikutuksesta. Sen vuoksi on agraariohjelmamme käytännöllisesti tarkoitettu pääasiassa välitöntä lähitulevaisuutta varten, kaudeksi, joka käsittää ajan itsevaltiuden kukistamiseen *asti*. Poliittinen kumous Venäjällä vie joka tapauksessa ja kiertämättömästi sellaisiin perinpohjaisiin muutoksiin takapajuisimmissa agraarisuhteissamme, että meidän on silloin välttämätöntä uudest tarkistaa agraariohjelmamme. Mutta Martynov tietää varmasti vain sen, että Kautskyn kirja⁶ on hyvä (se on oikein) ja ettei tarvitse muuta kuin toistaa ja kopioida Kautskya ajattelematta Venäjän perinpohjaista erilaisuutta agraariohjelman suhteen (se ei ole ollenkaan järkevää).

hallituksen silloin paljon helpompaa rajoittaa siihen, että maksaa pienen osan *tästä* vekselistä, kuin että hävittää talonpoikain vaatimusten muodostaman vekselin mukaan maaorjuuden kaikki jäljet. Mutta mitä se meitä liikuttaa? Maksun osasen me tietenkin panemme taskuumme keskeyttämättä kuitenkaan hetkeksikään rajua taisteluumme *koko* maksun puolesta. Meidän on levitettävä mahdollisimman laajalti sellaista aatetta, että vain tasavallassa voidaan käydä ratkaiseva taistelu proletariaatin ja porvariston välillä, meidän on *luotava* * ja lujitettava tasavaltalaista perinnettä Venäjän kaikkien vallankumousmiesten keskuudessa ja Venäjän työläisten mahdollisimman laajojen joukkojen keskuudessa, meidän on ilmaista tällä „tasavalta“-tunnuksella se, että taistelussa valtiojärjestelmän demokratisoimisen puolesta me menemme loppuun saakka taaksemme katsomatta, ja siellä sitten itse taistelu ratkaisee, minkä osan tästä maksusta, milloin ja nimenomaan miten onnistumme valloittamaan. Olisi tyhmää yrittää laskea tämä osa ennen kuin olemme antaneet vihollisen tuntea iskujemme koko voiman ja ennen kuin olemme tunteneet selässämme sen iskujen koko voiman. Samoin myös talonpoikaisvaatimuksissa tehtävänämme on määritellä tieteellisten tietojen perusteella näiden vaatimusten *maksimi* ja auttaa tovereita taistelussa tämän maksimin puolesta, ja ivatkoot sitten kylmästi ajattelevat legaaliset kriitikot ja tulosten tuntuvaisuuteen rakastuneet illegaaliset „hvostilaiset“ sen „problemaattisuutta“! **

* Sanomme: „on luotava“, sillä Venäjän vanhat vallankumousmiehet eivät ole milloinkaan kiinnittäneet vakavaa huomiota kysymykseen tasavallasta, eivät ole milloinkaan pitäneet sitä „käytännön“ kysymyksenä, — narodnikit, mellakoitsijat y.m. siksi, että he suhtautuivat anarkistisella ylenkatseella politiikkaan, narodnajavoljalaiset siksi, että he tahtoivat hypätä suoraan itsevaltiudesta sosialistiseen vallankumoukseen. Meidän osaksemme (ellei puhuta kauan sitten unohtetuista dekabristien tasavaltalaisista aatteista), sosialidemokraattien osaksi on tullut levittää tasavaltavaatimusta joukkoihin ja luoda tasavaltalainen perinne Venäjän vallankumousmiesten keskuudessa.

** Ehkä kysymykseen sosialidemokraattisen ohjelman vaatimusten „toteutettavuudesta“ on hyödyksi muistuttaa K. Kautskyn polemiikkista R. Luxemburgia vastaan vuonna 1896. R. Luxemburg kirjoitti, että vaatimus Puolan palauttamisesta ennalleen ei ole paikallaan Puolan sosialidemokraattien käytännöllisessä ohjelmassa, sillä nykyaikaisessa yhteiskunnassa tätä vaatimusta ei voida toteuttaa. K. Kautsky oli häntä vastaan ja sanoi, että tämä väite „perustuu sosialistisen ohjelman olemuksen omitulseen ymmärtämättömyyteen. Käytännöllisiä vaatimuksiamme, samantekevää, onko ne ilmaistu suoraan ohjelmassa vai ovatko ne vaieten hyväksytyjä „postulaatteja“, ei pidä soveltaa (werden... darnach bemessen) sen mukaan, voidaanko ne *saavuttaa* nykyisten voimasuhteiden vallitessa, vaan sen mukaan, *sopeutuvatko ne yhteen* olemassaolevan yhteiskuntajärjestelmän kanssa ja voiko niiden toimeenpano helpottaa proletariaatin luokkataistelua, antaa säsäyksen sen kehitykselle (fördern) ja raivata (ebnen) proletariaatille tien

V

Siirtykäämme toiseen yleiseen kohtaan, joka määrää kaikkien talonpoikaisvaatimustemme luonteen ja joka on ilmaistu sanoissa: „...*maaseudun luokkataistelun vapaan kehityksen etuja silmälläpitäen...*”.

Näillä sanoilla on erittäin suuri merkitys sekä yleensä agraarikysymyksen periaatteelliselle asettelulle että varsinkin erinäisten agraarivaatimusten arvioinnille. Maaorjuuden jätteiden hävittämisvaatimus on yhteinen meille ja kaikille johdonmukaisille liberaaleille, narodnikeille, sosialireformaattoreille, marxilaisuuden arvostelijoille agraarikysymyksen alalla y.m. y.m. Tämän vaatimuksen esittämisessä me emme eroa kaikista näistä herroista periaatteellisesti, vaan ainoastaan asteessa: he jäävät kiertämättä tässäkin kohdassa aina reformin puitteisiin, mutta me emme karta (ylempänä sanotussa mielessä) sosiaalis-vallankumouksellisiakaan vaatimuksia. Päinvastoin, vaatiessamme turvaamaan „maaseudun luokkataistelun vapaan kehityksen” meillä siten syntyy *periaatteellinen* ristiriita kaikkien näiden herrojen kanssa ja vieläpä kaikkien niiden vallankumouksellisten ja sosialistien kanssa, jotka *eivät* ole sosialidemokraatteja. Nämä viimeksi mainitut niin ikään eivät karta sosiaalis-vallankumouksellisia vaatimuksia agraarikysymyksessä, mutta he eivät halua alistaa näitä

poliittiseen herruuteen. Tällöin emme laisinkaan pidä kiinni nykyisistä voima-suhteista. Sosialidemokraattista ohjelmaa ei kirjoiteta kyseistä („den”) ajankohtaa varten,— sen on mahdollisuuden mukaan annettava direktiivi (ausweichen) nykyisen yhteiskunnan ylipäänsä kaikenlaisten konjunktuurien vallitessa. Sen on palveltava, paitsi käytännöllistä toimintaa (der Action), myöskin propagandaa, sen on konkreettisten vaatimusten muodossa osoitettava havainnollisemmin, kuin mitä abstraktisten järkeilyjen avulla voidaan osoittaa, se suunta, johon me haluamme edetä. Mitä pitemmälle ulottuvia käytännöllisiä päämääriä voimme sen yhteydessä itsellemme asettaa eksymättä utopistiseen spekulaatioon,— sitä parempi. Sitä selvemmäksi tulee joukoille — jopa niillekin joukoille, jotka eivät kykene käsittämään (erfassen) teoreettisia päätelmiämme — se suunta, johon me kuljemme. Ohjelman on näytettävä, mitä me *vaadimme* nykyiseltä yhteiskunnalta tahi nykyiseltä valtiolta, eikä sitä, mitä me *odotamme* siltä. Ottakaamme esim. Saksan sosialidemokratian ohjelma. Se vaatii, että kansa valitsisi virkamiehet. Jos mitataan R. Luxemburgin mitalla, niin tämä vaatimus on yhtä utopistinen kuin vaatimus Puolan kansallisen valtion muodostamisesta. Ei kukaan joudu sellaisen illuusion valtaan, että luullisi nykyisten poliittisten suhteiden vallitessa olevan mahdollista toteuttaa vaatimus, että kansa saisi Saksan valtakunnassa valita virkamiehet. Yhtä suurella oikeudella kuin voidaan hyväksyä se, että Puolan kansallinen valtio on toteutettavissa vasta sen jälkeen, kun proletariaatti on valloittanut poliittisen vallan,— yhtä suurella oikeudella sitä voidaan väittää myös kyseisestä vaatimuksesta. Mutta onko se riittävä peruste sitä varten, ettei sitä otetaisi käytännölliseen ohjelmaamme? [„Neue Zeit”, XIV. 2. S. 513 u. 514 („Uusi Aika”, XIV. 2. ss. 513 ja 514. Toim.). K. Kautskyn kursivoima.]

vaatimuksia nimenomaan sellaiselle ehdolle kuin on luokkataistelun vapaa kehittyminen maaseudulla. Tämä ehto on vallankumouksellisen marxilaisuuden teorian tärkein ja keskeisin kohta agraarikysymyksen alalla *. Tämän ehdon tunnustaminen merkitsee sen tunnustamista, että myös maatalouden kehitys kaikesta sekavuudesta ja mutkikkaudestaan huolimatta, sen suuresta lajimoninaisuudesta huolimatta on myös kapitalistista kehitystä, että se myös (kuten teollisuudenkin kehitys) synnyttää proletariaatin luokkataistelua porvaristoa vastaan, että juuri *tämän* luokkataistelun tulee olla huolenpitomme ensimmäisenä ja tärkeimpänä kohteena, että sen tulee olla sinä koetinkivenä, jolla me tulemme kokeilemaan sekä periaatteellisia kysymyksiä että poliittisia tehtäviä kuin myös propaganda-, agitaatio- ja organisaatiomenetelmiä. Tämän ehdon tunnustaminen merkitsee, että luvataan myös erittäin kipeässä kysymyksessä, joka koskee pientalonpoikaiston osallistumista sosialidemokraattiseen liikkeeseen, pysyä horjumattomasti luokkataistelun kannalla, olla perääntymättä missään suhteessa proletariaatin näkökannalta pikkuporvariston etujen hyväksi, vaan päinvastoin vaaditaan, että koko nykyisen kapitalismin köyhdyttämä ja sortama pientalonpoika luopuisi *omasta* luokkanäkökannastaan ja asettuisi proletariaatin katsantokannalle.

Kun me esitämme tämän ehdon, niin siten me päättävästi ja lopullisesti suojaamme itsemme ei ainoastaan *vihollisiltamme* (s.o. välittömiltä tahi välillisiltä, tietoisilta tahi tiedottomilta porvariston kannattajilta, jotka ovat väliaikaisia ja osittaisia liittolaisiamme taistelussa maaorjuuden jätteitä vastaan), vaan myös niiltä *epäluotettavilta ystävilta*, jotka asettelemalla agraarikysymyksen puolinaisesti saattavat aiheuttaa (ja todellisuudessa aiheuttavatkin) suurta vahinkoa proletariaatin vallankumoukselliselle liikkeelle.

Kun me esitämme tämän ehdon, niin siten me vedämme johtavan langan, josta kiinni pitämällä sosialidemokraatti, jopa mihin tahansa sydänmaalle singottuna, jopa joutuesaan vastakkain kaikkein sekavimpienkin agraarisuhteiden

* Kaikki marxilaisuuden „arvostelijain” erehdykset ja harhailut agraarikysymyksessä ovat itse asiassa juuri tämän kohdan ymmärtämättömyyttä, ja kaikkein rohkein ja johdonmukaisin (ja sikäli myös kaikkein rehellisin) heistä, hra Bulgakov, sanoo suoraan „tutkielmassaan”, että luokkataistelu-„oppia” ei voida laisinkaan sovelluttaa maataloudellisten suhteiden alalle. („Kapitalismi ja maanviljelys”, II osa, s. 289.)

kanssa, jotka nostavat etutilalle yleisdemokraattisia tehtäviä, voi näitä tehtäviä ratkaistessaan toteuttaa ja korostaa omaa proletaarista katsantokantaansa,— aivan samalla tavalla kuin me pysymme sosialidemokraatteina myöskin yleisdemokraattisia poliittisia tehtäviä ratkaistessamme.

Kun me esitämme tämän ehdon, niin siten me annamme vastauksen siihen vastaväitteeseen, joka herää monilla sen jälkeen, kun ovat pintapuolisesti tutustuneet agrariohjelmamme konkreettisiin vaatimuksiin... „On palautettava lunastusmaksut ja otrezkamaat *kyläyhteisöille*”? — missä tässä on meidän proletaarinen erillisyytemme ja meidän proletaarinen itsenäisyytemme? eikö tämä oikeastaan tule olemaan lahja maaseutuporvaristolle??

Kyllä, tietenkin, mutta vain siinä mielessä, jossa itse maaorjuuden luhistuminen oli „lahja porvaristolle”, s.o. nimenomaan porvarillisen eikä minkään muun kehityksen vapautuminen maaorjuuden kahleista ja ahdistuksesta. Juuri siinä proletariaatti eroaakin toisista porvariston sortamista ja sitä vastassa olevista luokista, että se ei rakenna toiveitaan porvarillisen kehityksen viivytykseen, ei luokkataistelun tylsistymiseen tai lievenemiseen, vaan päinvastoin sen mitä täydellisimpään ja vapaimpaan kehitykseen, porvarillisen edistyksen kiihtymiseen *. Kehittyvässä kapitalistisessa yhteiskunnassa ei voida hävittää sen kehitystä ahdistavia maaorjuuden jätteitä siten, ettei voimisteta ja lujiteta samalla porvaristoa. Jos tätä „arastellaan”, niin se merkitsee niiden sosialistien virheen toistamista, jotka sanoivat, että poliittisesta vapaudesta ei meille ole mitään hyötyä, sillä se voimistaa ja lujittaa porvariston herruutta.

VI

Tarkasteltuamme agrariohjelmamme „yleistä osaa” siirrymme käsittelemään sen eri vaatimuksia. Tällöin katsomme voivamme aloittaa ei ensimmäisestä, vaan neljännestä kohdasta (otrezkamaista), sillä nimenomaan se on tärkein ja keskeisin kohta, joka antaa agrariohjelmalle erikoisen

* On itsestään selvää, ettei proletariaattikaan puolusta kaikenlaisia porvarillista edistystä jouduttavia toimenpiteitä, vaan ainoastaan sellaisia niistä, jotka *välttämättä* vaikuttavat työväenluokan kykyjen voimistumiseen sen taistelussa vapautuksensa puolesta. Mutta „työllämaksu” ja velkaorjuus painavat talonpoikaiston omistamatonta ja proletariaatille läheistä osaa paljon voimakkaammin kuin vaurasta osaa.

luonteeseen, ja samalla arin kohta (ainakin useimpien niiden mielestä, jotka ovat lausuneet mielipiteensä „Iskran” 3. numerossa julkaistun kirjoituksen johdosta).

Palautamme mieliin, että tämän kohdan sisältö muodostuu seuraavista osista: 1. Se vaatii perustamaan talonpoikaiskomiteoita, joilla olisi valtuudet säännöstellä uudelleen ne agraarisuhteet, jotka ovat maaorjuuden suoranainen jäte. Sanonta: „*talonpoikaiskomiteat*” on valittu osoittamaan selvästi se, että — vastakohtana vuoden 1861 „reformille” ja sen aateliskomiteoille — uuden säännöstelyn on oltava talonpoikain käsissä eikä tilanherrain käsissä. Toisin sanoen: maaorjuussuhteiden lopullista hävittämistä ei anneta sortajien suoritettavaksi, vaan näiden suhteiden sortaman väestöosan suoritettavaksi, ei anneta asiasta kiinnostettujen henkilöiden vähemmistön, vaan enemmistön suoritettavaksi. Itse asiassa tämä ei ole mitään muuta kuin *talonpoikaisreformin demokraattista uudestitarkistamista* (s.o. juuri sitä, mitä „Työn vapautus” ryhmän laatima ensimmäinen ohjelmaluonnos vaati). Ja kun emme ole valinneet tätä jälkimmäistä sanontaa, niin ainoastaan siksi, että se ei ilmaise tämän uudestitarkistamisen todellista luonnetta ja konkreettista sisältöä niin määrätysti, niin kuvaavasti. Siksipä esimerkiksi Martynovin olisi pitänyt, jos hänellä oli todella jotain omaa sanottavaa agraarikysymyksestä, sanoa selvästi, hylkääkö hän itse ajatuksenkin talonpoikaisreformin demokraattisesta uudestitarkistamisesta, ja ellei, niin miten nimenomaan *hän* sen ymmärtää*.

* Toteamme Nadezhdinin epäjohdonmukaisuuden (tahi sanonnan epätäydellisyyden?); hän on agraariohjelman hahmotelmassaan nähtävästi omaksunut „Iskran” ajatuksen talonpoikaiskomiteoiden suhteen, mutta on muotoillut tämän ajatuksen sanomattoman epäonnistuneesti sanoen: „erikoisen tuomioistuinten perustaminen kansanedustajista käsittelemään talonpoikain *valituksia* ja anomuksia kaikkien niiden operaatioiden suhteen, jotka liittyvät „vapauttamiseen”” („Vallankumouksen aatto”, s. 65, minun kursivoima). *Valitus* voidaan tehdä vain lain *rikkomisesta*. Helmikuun 19 päivän „vapautus” kaikkine „operaatioineen” on sinänsä *laki*. Sillä, että perustetaan erikoisia tuomioistuinta käsittelemään valituksia tietyn lain epäoikeudenmukaisuudesta, ei ole mitään merkitystä niin kauan kuin tuota lakia ei ole kumottu, niin kauan kuin sen tilalle (tai sen kumoamiseksi osittain) ei ole annettu uusia lainsäädännöllisiä normeja. „Tuomioistuimelle” on annettava oikeus ei ainoastaan otaa vastaan „valituksia” laidunmaan poisleikkamisen johdosta, vaan myös oikeus palauttaa (resp. lunastaa j.n.e.) tämä laidunmaa, mutta silloin, ensinnäkin, „tuomioistuin”, jolla on lainlaadintaoikeus, ei enää ole tuomioistuin, ja, toiseksi, on sanottava tarkasti, nimenomaan mitä pakko- luovutus-, lunastus- y.m. oikeuksia tällaisella „tuomioistuimella” on. Olkoon Nadezhdinin sanamuoto kuinka epäonnistunut tahansa, mutta talonpoikaisreformin demokraattisen uudestitarkistamisen välttämättömyyden hän on ymmärtänyt paljon paremmin kuin Martynov.

Edelleen, 2. Talonpoikaiskomiteoille annetaan oikeus pakkoluovuttaa ja lunastaa tilanherrain maita, suorittaa maiden vaihtamista y.m. (4. kohta, b), mutta tällöin tämä oikeus rajoittuu vain niihin tapauksiin, jotka koskevat maaorjuudellisten suhteiden suoranaisia jätteitä. Nimittäin (3) pakkoluovutus- ja lunastusoikeus annetaan vain niiden maiden suhteen, jotka, ensinnäkin, „on leikattu pois talonpojilta maaorjuuden hävittämisen aikana” (nämä maat ovat siis ammoisista ajoista olleet talonpoikaistalouden välttämättömänä käyttövälineenä, ovat kuuluneet osana tämän talouden kokonaisuuteen ja ne otettiin keinotekoisesti pois tältä taloudelta sen laillistetun ryöstön tietä, jollainen suuri talonpoikaisreformi oli) ja, toiseksi, „jotka tilanherrain käsissä ovat talonpoikain orjuuttamisvälineenä”.

Tämä toinen ehto rajoittaa vieläkin tiukemmin lunastus- ja pakkoluovutusoikeutta, kun se ei ulota sitä kaikkiin „otrezkamaihin”, vaan ainoastaan niihin, jotka nykyäänkin ovat velkaorjuutuksen välineenä, „joiden avulla”, kuten „Iskra” muotoili asian, „pysyy edelleenkin pystyssä epävapaa, velkaorjuuteen, veropäivätyöhön perustuva, s.o. itse asiassa sama maaorjuudellinen työ”. Toisin sanoen: siellä, missä talonpoikaisreformimme puolinaisuuden takia ovat talonpojilta leikattujen maiden avulla tähän asti säilyneet talouden maaorjuusmuodot, siellä talonpojille annetaan oikeus kerralla ja lopullisesti tehdä loppu näistä maaorjuuden jätteistä jopa pakkoluovuttamisen tietä, siellä annetaan oikeus „palauttaa otrezkamaat”.

Siksi voimme rauhoittaa kunnan Martynoviamme, joka niin levottomana kysyi: „miten on meneteltävä niiden otrezkamaiden suhteen, joita nyt, kun ne ovat joko tilanherrain käsissä tai niiden raznotshinetsien käsissä, jotka ovat ne ostaneet, käytetään mallikelpoisella, kapitalistisella tavalla?” Ei kysymys ole näistä erinäisistä otrezkamaista, arvoisa Martynov, vaan niistä tyypillisistä (ja sangen monilukuisista) otrezkamaista, jotka vielä nytkin muodostavat perustan edelleenkin oleville maaorjatalouden jätteille.

Lopuksi, 4. Neljäs kohta, b, antaa talonpoikaiskomiteoille valtuudet poistaa maaorjuuden jätteitä, joita on säilynyt eri paikkakunnilla valtiossa (servituutio, loppuunsaorittamaton maiden ositus ja mittaaminen y.m. j.n.e.).

Näin ollen voidaan 4. kohdan koko sisältö ilmaista yksinkertaisuuden vuoksi parilla sanalla: „palauttaa otrezka-

maat". Herää kysymys, miten tällaisen vaatimuksen idea on syntynyt? Suoranaisena johtopäätöksenä siitä yleisestä ja perustavaa laatua olevasta väittämästä, että meidän on autettava talonpoikia ja sysättävä talonpoikia hävittämään mahdollisimman täydellisesti maaorjuuden kaikki jätteet. Tästä ovat kaikki „samaa mieltä”, eikö totta? Jos kerran suostutte lähtemään tätä tietä, niin olkaa hyvä ja kulkekaa itsenäisesti sitä eteenpäin, älkää pakoittako vetämään itseänne, älkää arastelko tämän tien „epätavallista” näköä, älkää hämmästykö sitä, että monin paikoin ei laisinkaan löydy tallattua tietä, vaan teidän täytyy ryömiä jyrkänteen reunaan, pujottautua tiheikön läpi ja loikkia kuoppien yli. Älkää valittako tiettömyyttä: nämä valitukset ovat hyödyttömiä ruikutusta, sillä teidän oli etukäteen tiedettävä, ettette lähde millegään yhteiskunnallisen edistyksen kaikkien voimien suoristamalle ja tasoittamalle valtatielle, vaan syrjäseutujen ja kolkkien poluille, joilta on olemassa ulospääsy, mutta suoraa, selvää ja helppoa ulospääsyä ette te, emme me eikä kukaan muukaan löydä milloinkaan,— „ei milloinkaan”, s.o. yleensä siihen asti, kunnes näitä häviäviä, tuskaallisen hitaasti häviäviä, syrjäseutuja ja kolkkia tulee vielä säilymään.

Mutta ellette halua työntyä näille syrjäseuduille, niin sanokaa suoraan, ettette halua, älkääkään turvautuko fraaseihin*.

Te suostutte taistelemaan maaorjuuden jätteiden hävittämisen puolesta? — Hyvä on. Muistakaa siis, että *ei ole olemassa* mitään yhtenäistä juridista laitosta, joka edustaisi tai edellyttäisi näitä jätteitä,— puhun tietenkin maaorjuuden jätteistä yksinomaan agrarisuhteiden alalla, jotka

* Esim. Martynov syyttää „fraseologtasta” „Iskraa”, joka antoi hänelle sekä agrariipoliittikkansa yleiset perusteet („luokkataistelun vjeminen maaseudulle”) että konkreettisia ohjelmavaatimuksia koskevan kysymyksen käytännöllisen ratkaisun. Vaihtamatta näitä yleisiä perusteita mihinkään muihin, jopa ajattelematta lainkaan näitä perusteita, yrittämättä työskennellä määrätynlaisen ohjelman laatimisen hyväksi, Martynov kuittasi asian seuraavalla erinomaisella fraasilla: „...Meidän on vaadittava heidän (talonpoikain, jotka ovat pienomistajia) suojelemista... taloudellisen velkaorjuuden erilaisilta takapajuisilta muodoilta...”. Eiköhän tämä ole kovin halpahintaista? Ettekö te koettaisi osoittaa meille suoraan *vaikkapa yhden* suojeeluskeinon *edes yhdeltä* (puhumattakaan „erilaisista”!) velkaorjuuden takapajuiselta muodolta? (nähtävästi on vielä olemassa myös muitakin kuin takapajuisia „velkaorjuuden muotoja”!). Mutta ovathan myös pikku krediitti, maidonkokoamisasemat, laina- ja säästöyhdistykset, pienisäntien liitot, talonpoikaispankki, kunnanagronomit y.m.,— ovathan nämä kaikki „suojeeluskeinoja taloudellisen velkaorjuuden erilaisilta takapajuisilta muodoilta”. Te siis arvellette, että kaikkea tätä „meidän on vaadittava”?? On ensin ajateltava, hyvä herra, ja vasta sitten puhuttava ohjelmista!

meitä nyt kiinnostavat, eikä sääty-, finanssi- y.m. lainsäädännön alalla. Veropäivätyötalouden suoranaiset jätteet, joita kaikki Venäjän taloudelliset tutkimukset ovat lukeuttamattoman monta kertaa todenneet, eivät pysy pystyssä jonkin niitä erikoisesti suojelevan lain avulla, vaan tosiasiassa olevien maanhallintasuhteiden voimalla. Tämä on niin ilmeistä, että tunnettuun Valujevin komissioon³⁶ kutsutut todistajat sanoivat suoraan: maaorjuus syntyisi epäilemättä uudelleen, ellei sitä olisi suoranaisella lain voimalla kielletty. Siis jompi kumpi: joko ei kajota lainkaan talonpoikain ja tilanherrain välisiin maanhallintasuhteisiin,— silloin kaikki muut kysymykset ratkeavat hyvin „yksinkertaisesti”, mutta silloin te ette kajoa myöskään maaseudun maaorjatalouden erilaisten jätteiden tärkeimpään lähteeseen, silloin te „yksinkertaisesti” jäätte syrjään sangen polttavasta kysymyksestä, joka koskee maaorjuuden kannattajien ja orjuutetun talonpoikaiston kaikkein syvimpiä intressejä, kysymyksestä, joka saattaa helposti tulla huomenna tahi ylihuomenna erääksi Venäjän päivänpolttavimmaksi sosiaalis-poliittiseksi kysymykseksi. Tahi te haluatte kajota siihen „taloudellisen velkaorjuuden takapajuisten muotojen” lähteeseen, jollainen maanhallintasuhteet ovat,— ja silloin teidän täytyy huomioida se näiden suhteiden mutkallisuus ja sekavuus, joka suorastaan sulkee pois kysymyksen helpon ja yksinkertaisen ratkaisun. Silloin teillä, jos olette tyytymättömiä ehdottamaamme sekavan kysymyksen konkreettiseen ratkaisuun, ei enää ole oikeutta turvautua yleiseen „valitukseen” kysymyksen sekavuudesta, vaan teidän *täytyy* yrittää selvittää se itsenäisesti, ehdottaa toinen konkreettinen ratkaisu.

Mikä merkitys on otrezkamailla nykyisessä talonpoikaistaloudessa,— se on tosiasiakysymys. Ja merkillepantavaa on, että niin syvä kuin narodnikkilaisuuden (sanan laajassa merkityksessä) ja marxilaisuuden välinen kuilu Venäjän taloudellisen järjestelmän ja taloudellisen kehityksen arvioinnissa onkin, ei *tässä* kysymyksessä näiden oppisuuntien välillä ole erimielisyyttä. Kummankin suunnan edustajat ovat yhtä mieltä siitä, että Venäjän maaseudulla on sanomattoman paljon maaorjuuden jätteitä ja (nota bene) että Venäjän keskuslääneissä vallitseva yksityisomistukseen perustuva taloudenhoito („talouden työllämaksujärjestelmä”) on maaorjuuden suoranainen jäte. Yhtä mieltä

he ovat edelleen siitä, että talonpojilta tilanherraille leikatut maat, — s.o. sekä otrezkamaat suorassa, välittömässä mielessä että talonpojilta riistetty laiduntamisoikeus, metsän, juottopaikan ja laitumen käyttöoikeus j.n.e. j.n.e., — ovat työllämaksujärjestelmän tärkeimpiä (*ellei tärkein*) perusta. Riittää kun muistuttaa, että uusimpien tietojen mukaan pidetään tilanherratalouden työllämaksujärjestelmää *vallitsevana ainakin 17 läänissä Euroopan-Venäjäällä*. Yrittäköötpä väittää tätä tosiasiaa vastaan ne, jotka pitävät otrezkamaita koskevaa kohtaa puhtaasti keinotekoisena, „ulospuristettuna” viekkaana keksintönä!

Talouden työllämaksujärjestelmä merkitsee seuraavaa. Tosiasiallisesti, t.s. ei hallintaoikeuden mukaan, vaan taloudellisen käytön kannalta, ei tilanherrain ja talonpoikain maita ja käyttöoikeuksia ole jaettu lopullisesti, vaan ne ovat edelleenkin yhdessä: osa talonpoikain maasta käytetään esim. sen karjan hyväksi, joka tarvitaan tilanherran eikä talonpojan, maiden muokkaamiseen; osa tilanherran maista on ehdottomasti tarpeen naapurina olevalle talonpoikaistaloudelle sen kyseisessä järjestelmässä (juottopaikat, laitumet y.m.). Ja tämä maankäytön tosiasiallinen yhteenpunoutuminen *kierämättä* saa aikaan (oikeammin: säilyttää tuhatvuotisen historian synnyttämät) samanlaiset talonpojan suhteet herraan kuin oli maaorjuuden aikana. Talonpoika pysyy de facto * maaorjana työskennellen entiseen tapaan ikivanhoilla työvälineillään, noudattaen totuttua, ikivanhaa kolmivuoroviljelystä, tekee työtä omalle „kartanohallitsijalleen”. Mitä te vielä tahdotte, kun talonpojat itse nimittävät tätä työllämaksua monin paikoin kartanontyöksi ja „veropäivätyöksi”? — kun tilanherrat itse talouttaan kuvatessaan sanovat: maani muokkaavat „minun entiset...” (siis ei ainoastaan entiset, vaan myös nykyiset!) „...talonpoikani” omilla inventaareillaan korvaukseksi minulta saamastaan laiduntamisoikeudesta?

Kun ratkaistaan jotain mutkallista ja sekavaa yhteiskunnallis-taloudellista kysymystä, niin aivan alkeellinen sääntö vaatii, että ensi aluksi olisi otettava kaikkein tyypillisin tapaus, kaikenlaisista sivullisista ja mutkallisuutta tuovista vaikutteista ja seikoista vapaa tapaus ja vasta sitten, kun se on ratkaistu, lähdeittävä eteenpäin ottaen huomioon

* — tosiasiallisesti, itse asiassa. *Toim.*

toinen toisensa jälkeen nämä sivulliset ja mutkallisuutta tuovat seikat. Ottakaa siis tässäkin kaikkein „tyypillisin” tapaus: entisten maaorjatalonpoikain lapset tekevät työtä entisen tilanherran pojille korvaukseksi tilanherralta saadusta laiduntamisoikeudesta. Työllämaksu merkitsee tekniikan lamatilaa ja *kaikkien* yhteiskunnallis-taloudellisten suhteiden pysähdystilaa maaseudulla, sillä tämä työllämaksu ehkäisee rahatalouden kehitystä ja talonpoikaiston jakaantumista, vapauttaa (suhteellisesti) tilanherran kilpailun kannustavasta vaikutuksesta (tekniikan parantamisen asemesta hän pienentää kahdaviilijän osaa; muuten, tämä pienentäminen on todettu useilla paikkakunnilla monien vuosien kuluessa reformin jälkeen), sitoo talonpojan maahan, hidastuttaa siten siirtolaisuuden ja vieraspaikkalaisten ansiotöiden kehittymistä j.n.e.

Herää kysymys, epäileekö joku sosialidemokraatti, että tässä „puhtaassa” tapauksessa on aivan luonnollista, toivottavaa ja toteutettavissa tilanherran maan vastaavan osan pakkoluovutus talonpoikain hyväksi? Tämä pakkoluovutus ravistaa Oblomovia ja pakottaa hänet pienemmällä maalallaan pitämään nykyaikaisempaa taloutta, tämä pakkoluovutus repii rikki (en sano hävittää, vaan nimenomaan repii rikki) työllämaksujärjestelmän, kohottaa talonpoikaiston itsenäisyyttä ja demokraattista henkeä, kohottaa sen elintasoja, antaa voimakkaan sysäyksen rahatalouden edelleen kehittymiselle ja jatkuvalle kapitalistiselle edistykselle maanviljelyksessä.

Ja yleensäkin: kun kerran on yleisesti tunnustettu, että otrezkamaat ovat työllämaksujärjestelmän tärkeimpiä lähteitä ja että tämä järjestelmä on maaorjuuden suoranainen jäte, joka hidastuttaa kapitalismin kehitystä, niin kuinka voidaan pitää epäilyksenalaisena sitä, että otrezkamaiden palauttaminen repii rikki työllämaksua ja jouduttaa yhteiskunnallis-taloudellista kehitystä?

VII

Sangen monet kuitenkin pitävät sitä epäilyksenalaisena, ja me siirrymme nyt käsittelemään niitä perusteluja, joita epäilijät ovat esittäneet. Nuo kaikki perustelut voidaan ryhmittää seuraavien otsikkojen alle: a) vastaako otrezkamaiden palauttamisvaatimus marxilaisuuden teoreettisia

peruslähteitä ja sosialidemokratian ohjelmaperiaatteita? b) onko poliittisen tarkoituksenmukaisuuden näkökannalta järkevää esittää vaatimus sen historiallisen epäoikeudenmukaisuuden korjaamisesta, jonka merkitystä taloudellinen kehitys heikentää päivä päivältä? c) onko tämä vaatimus toteutettavissa käytännöllisesti? d) jos myönnetään, että me voimme ja että meidän on esitettävä tällainen vaatimus ja otettava agrariohjelmaamme ei minimiä, vaan maksimi, niin onko tältä näkökannalta johdonmukaista vaatia otrezkamaiden palauttamista? Onko tällainen vaatimus tosiasiaassa maksimivaatimus?

Mikäli minä asiaa käsitän, sopivat *kaikki* väitteet „otrezkamaita vastaan” johonkin näistä neljästä kohdasta ja useimmat vastustajat (muun muassa Martynov) ovat vastanneet kaikkiin neljään kysymykseen kielteisesti pitäen otrezkamaiden palauttamisvaatimusta sekä periaatteellisesti vääränä että poliittisesti epätarkoituksenmukaisena kuin myös käytännöllisesti mahdottomana toteuttaa ja loogillisesti epäjohdonmukaisena.

Tarkastelkaamme tärkeysjärjestyksessä kaikkia näitä kysymyksiä.

a) Vaatimusta otrezkamaiden palauttamisesta pidetään periaatteellisesti vääränä kahdesta syystä. Ensinnäkin sanotaan, että se „kajoaa” kapitalistiseen maatalouteen, s.o. pysähdyttää tai hidastuttaa kapitalismin kehitystä; toiseksi, sanotaan, että se ei ainoastaan voimista, vaan suorastaan moninkertaistaakin pienomistusta. Edellinen näistä perusteluista (Martynovin erikoisesti korostama) on kerrassaan perusteeton, sillä tyypilliset otrezkat päinvastoin hidastuttavat kapitalismin kehitystä ja niiden palauttaminen voimistaa tätä kehitystä; epätyypillisten tapausten suhteen (puhumattakaan siitä, että poikkeukset ovat aina ja kaikkialla mahdollisia ja että ne vain varmistavat sääntöä) oli sekä „Iskrassa” että ohjelmassa varaus („...maat, jotka on leikattu pois... ja ovat orjuuttamisvälineenä...”). Tämä vastaväite perustuu yksinkertaisesti siihen, että ei tunneta otrezkamaiden ja työllämaksun todellista merkitystä Venäjän maaseudun ekonomiikassa.

Toinen perustelu (jota on erittäin seikkaperäisesti kehitelty eräissä yksityiskirjeissä) on paljon vakavampi ja se on yleensä kaikkein painavin perustelu puolustettavana olevaa ohjelmaa vastaan. Yleensä puhuen ei pientalouden

ja pienomistuksen kehittäminen, kannattaminen ja lujittaminen, saatikka sen lisääminen, kuulu laisinkaan sosialidemokratian tehtäviin. Se on aivan totta. Mutta kysymys on siitä, että edessämme ei olekaan mikään „yleinen”, vaan nimenomaan pientalouden *poikkeuksellinen* esimerkki, ja tämä poikkeuksellisuus on *ilmaistu selvästi* johdannossa agraariohjelmaamme: „maaorjuusjärjestelmän jätteen poistaminen ja maaseudun luokkataistelun vapaa kehitys”. *Yleensä* puhuen on pienomistuksen tukeminen taantumuksellista, *sillä* se suuntautuu *kapitalistista* suurtaloutta vastaan ja siis hidastuttaa yhteiskunnallista kehitystä, hämää ja silottelee luokkataistelua. Mutta tässä tapauksessa me juuri emme haluakaan kannattaa pienomistusta kapitalismia vastaan, vaan maaorjuutta vastaan,— tässä tapauksessa me pientalonpoikaista kannattamalla annamme hyvin voimakkaan sysäyksen luokkataistelun kehitykselle. Tosiaankin, toisaalta me teemme täten *viimeisen* yrityksen syyttää talonpoikain luokka- (säätö-)vihan jätettä maaorjuutta harjoittavia tilanherroja vastaan. Toisaalta me raivaamme tietä porvarillisen luokka-antagonismin kehittymiselle maaseudulla, sillä tätä antagonismia nykyään *verhoaa* se, että maaorjuuden jätteet sortavat muka kaikkia talonpoikia yleensä ja yhtäläisesti.

Maailmassa on kaikella kaksi puolta. Lännen omistajatalonpoika on jo näytellyt osansa demokraattisessa liikkeessä ja puolustaa etuoikeutettua asemaansa proletariaattiin verrattuna. Venäjän omistajatalonpoika seisoo vasta ratkaisevan ja yleiskansallisen demokraattisen liikkeen kynnyksellä, ja tälle liikkeelle se ei voi olla olematta myötmielinen. Se katselee vielä enemmän eteenpäin kuin taaksepäin. Se taistelee vielä paljon enemmän — Venäjällä vielä niin voimakkaina ilmeneviä — säätöperusteisia ja maaorjuudellisia etuoikeuksia vastaan kuin puolustaa etuoikeutettua asemaansa. *Tällaisella* historiallisella hetkellä meidän suoranainen velvollisuutemme on tukea talonpoikaista ja pyrkiä suuntaamaan sen vielä epäselvä ja tiedoton tyytymättömyys sen todellista vihollista vastaan. Emmekä me lainkaan joudu ristiriitaan itsemme kanssa, jos seuraavalla historiallisella kaudella, kun nykyisen sosiaalis-poliittisen „konjunktuurin” erikoisuudet on sivuutettu, kun talonpoikaisto, sanokaamme, tulee tyydytetyksi omistajien mitättömän pienen osan saamista mitättömistä antipaloista ja

alkaa jo päättävästi „karjua” proletariaattia vastaan, jos me silloin heitämme pois ohjelmastamme taistelun maaorjuuden jätteitä vastaan. Silloin meidän todennäköisesti pitää heittää pois ohjelmasta myös taistelu itsevaltiutta vastaan, sillä ei mitenkään voida olettaa, että *ennen* poliittista vapautta talonpoikaisto vapautuisi kaikkein iljettävimmästä ja raskaimmasta maaorjuudellisesta sorrosta.

Kapitalistisen talouden vallitessa pienomistus pidättää tuotantovoimien kehitystä kiinnittämällä työntekijän pieneen maatilkkuun, vakiinnuttamalla rutiinin tekniikan ja vaikeuttamalla maan joutumista kauppakiertokulkuun. Kun pienmaaomaisuus työllämaksutalouden vallitessa vapautuu työllämaksusta, niin se siten työntää tuotantovoimien kehitystä eteenpäin, vapauttaa talonpojan velkaorjuudesta, joka on häntä sitonut paikkaansa, vapauttaa tilanherran „ilmaisesta” palvelijasta, riistää mahdollisuuden korvata teknilliset parannukset „patriarkaalisen” riiston rajattomalla tehostamisella ja helpottaa maan joutumista kauppakiertokulkuun. Sanalla sanoen, pientalonpoikaiston ristiriitainen asema maaorjuudellisen ja kapitalistisen talouden rajalla täydellisesti oikeuttaa sosialidemokratian antamaan pienomistukselle tätä poikkeusluontoista ja väliaikaista kannatusta. Toistamme vielä kerran: tämä ristiriita ei johdu ohjelmamme toimittamisesta tai formuloinnista, vaan se on elävän elämän ristiriita.

Meitä vastaan väitetään: „niin vaikeasti kuin työllämaksutalous taipuukin kapitalismin rynnistyksen edessä, niin se kuitenkin taipuu,—enemmänkin: se on tuomittu täydelliseen häviöön; työllämaksuun perustuva suurtalous on alkanut luovuttaa ja se luovuttaa paikkansa välittömästi kapitalistiselle suurtaloudelle. Te taas haluatte jouduttaa maaorjuuden likvidoimisprosessia sellaisella toimenpiteellä, joka itse asiassa on suurtalouden paloittelua (vaikkapa vain osittaista, mutta kuitenkin paloittelua). Ettekö te täten uhraa tulevaisuuden etuja nykyisyyden eduille? Sen problemaattisen mahdollisuuden takia, joka koskee talonpoikain kapinaa maaorjuutta vastaan lähitulevaisuudessa, te vaikeutatte maaseutuproletariaatin kapinaa kapitalismia vastaan enemmän tahi vähemmän läheisessä tulevaisuudessa!”

Tällainen mielipide, niin vakuuttavalta kuin se ensi silmäykseltä vaikuttaakin, on hyvin yksipuolinen: ensiksi, pientalonpoikaistokin taipuu, vaikkakin vaikeasti, mutta

taipuu kuitenkin kapitalismin rynnistyksen edessä, senkin osana loppukädessä on kiertämätön syrjäytys; toiseksi, työllämaksuun perustuva suurtaloukseen ei aina luovuta paikkaansa kapitalistiselle suurtaloudelle „välittömästi”, vaan muodostaen hyvin usein puolittain riippuvaisten, puolittain batrakkien, puolittain omistajien kerroksen,— ja sellainen vallankumouksellinen toimenpide kuin otrezkamaiden palauttaminen tekisi jättiläispalveluksen juuri sillä, että kerrankin ottaisi sen asteittaisen ja huomaamattoman muuttumisen „metodin”, jolla maaorjuudellinen riippuvaisuus muuttuu porvarilliseksi riippuvaisuudeksi, tilalle avoimen vallankumouksellisen muuttumisen „metodin”: se *ei voisi olla jättämättä mitä syvintä vaikutusta* koko työtätekevän maaseutuväestön protestihenkeen ja itsenäiseen taisteluun. Kolmanneksi, mekin, Venäjän sosialidemokraatit, koetamme käyttää hyväksemme Euroopan kokemusta ja ryhdymme paljon aikaisemmin, paljon tehokkaammin vetämään „maalaisia” mukaan sosialistiseen työväenliikkeeseen, kuin mitä siinä onnistuivat länsimaiset toverimme, jotka poliittisen vapauden valloittamisen jälkeen vielä pitkän aikaa etsivät „haparoinnalla” teitä teollisuustyöläisten liikettä varten: tällä alalla me otamme paljon valmiina „saksalaisilta”, mutta agrarikysymyksen alalla mahdollisesti luomme jotain uuttakin. Ja helpottaaksemme myöhemmin batrakkieimme ja puolibatrakkieimme siirtymistä sosialismiin on erittäin tärkeää, että sosialistinen puolue *heti paikalla* ryhtyy „puolustamaan” pikkutalonpoikaistoa tekemällä puolestaan „kaiken voitavansa” sen hyväksi ja kieltäytymättä osallistumasta kipeiden ja sekavien „vieraiden” (ei-proletaaristen) kysymysten ratkaisuun, totuttamalla koko työtätekevien ja riistettyjen joukkoa pitämään sitä — sosialistista puoluetta — johtajanaan ja edustajanaan.

Menkäämme edelleen. b) Vaatimusta otrezkamaiden palauttamisesta pidetään poliittisesti epätarkoituksenmukaisena: ei ole edullista vetää puolueen huomiota kaikenlaisen, nykymerkityksensä jo kadottavien, historiallisten epäoikeudenmukaisuuksien korjaamiseen,— vetää huomio pois perusuontoisesta ja yhä enemmän lähestyvistä kysymyksestä — proletariaatin ja porvariston taistelusta. Ovat ruvenneet „40 vuotta myöhästyneinä uudestivapauttamaan talonpoikia” — ironisoi Martynov.

Tämäkin mielipide tuntuu niin moitteettomalta vain ensi silmäykseltä. Onhan olemassa erilaisia historiallisia epäoikeudenmukaisuuksia. On olemassa sellaisia, jotka jäävät, niin sanoaksemme, sivuun historiallisesta päävirrasta hidastamatta sitä, häiritsemättä sen kulkua, häiritsemättä proletaarisen luokkataistelun syvenemistä ja laajenemista. Ei todellakaan olisi viisasta ryhtyä korjaamaan tällaisia historiallisia epäoikeudenmukaisuuksia. Esimerkin vuoksi viittaamme Elsass-Lothringenin liittämiseen Saksaan. Ei yksikään sosialidemokraattinen puolue aio panna ohjelmaansa *tällaisen* epäoikeudenmukaisuuden korjaamista, vaikkei yksikään samanaikaisesti välttele velvollisuuttaan protestoida tätä epäoikeudenmukaisuutta vastaan ja leimata sen takia häpeällä kaikki hallitsevat luokat. Ja jos perustelisimme otrezkamaiden palautusvaatimusta sillä ja vain sillä, että siinä muka on tehty epäoikeudenmukaisesti,— ryhtykäämme korjaamaan sitä,— niin olisi se silloin tyhjä demokraattinen fraasi. Mutta me emme perustele vaatimustamme välittelyillä historiallisen epäoikeudenmukaisuuden vuoksi, vaan välttämättömyydellä hävittää maaorjuuden jätteet ja raivata tie luokkataistelulle maaseudulla, s.o. erittäin „käytännöllisellä” ja proletariaatille erittäin pakoitavalla välttämättömyydellä.

Tässä näemme esimerkin *toisesta* historiallisesta epäoikeudenmukaisuudesta, nimittäin: sellaisesta, joka *välittömästi* edelleenkin *pidättää* yhteiskunnallista kehitystä ja luokkataistelua. Jos kieltäydyttäisiin yrittämästä korjata *tällaiset* historialliset epäoikeudenmukaisuudet, niin merkitisi se „ruoskan puolustamista sillä perusteella, että tämä ruoska on historiallinen”. Kysymys maaseutumme vapauttamisesta „vanhan järjestelmän” jätteiden aiheuttamasta orjuudesta on nykyajan eräs kaikkein päivänpolttavin kysymys, jonka kaikki suuntaukset ja puolueet (lukuunottamatta maaorjuutta kannattavaa) ovat herättäneet, joten viittaus myöhästymiseen ei yleensä ole paikallaan ja Martynovin suusta kuultuna se on suorastaan huvittava. Venäjän porvaristo se „on myöhästynyt” itse asiassa *sille* kuuluvan tehtävän suorittamisessa, kaikkien vanhan järjestelmän jätteiden pois lakaisemisessa, ja tätä puutteellisuutta meidän on korjattava ja me tulemme korjaamaan sitä aina siihen saakka, kunnes se tulee korjatuksi, kunnes meillä tulee olemaan poliittisia vapauksia, kunnes talonpoikain asema

tulee herättämään tyytymättömyyttä miltei kaikissa sivistyneiden porvarillisten yhteiskuntapiirien joukoissa (kuten me Venäjällä näemme), eikä herättämään tässä joukossa konservatiivista itsetyytyväisyyden tunnetta muka kaikkein mahtavimman sosialismia vastaan seisovan tukipylvään „murtumattomuuden” johdosta (kuten näemme Lännessä, missä mainittua itsetyytyväisyyttä havaitaan kaikissa järjestyspuolueissa alkaen agraareista ja konservattoreista pur sang *, edelleen liberaaleissa ja vapaamielisissä porvareissa ja päättyen jopa... älkööt panko pahakseen herrat Tshernovit ja „Vestnik Russkoi Revoljutsii”!.. päättyen jopa muotiin tulleisiin „marxilaisuuden arvostelijoihin” agraarikysymyksen alalla). Niin, ja sitten ovat vielä tietenkin „myöhästyneet” ne Venäjän sosialidemokraatit, jotka periaatteessa laahautuvat liikkeen jäljessä ja harrastavat vain sellaisia kysymyksiä, „jotka lupaavat kouraantuntuvia tuloksia”: myöhästymisellään määrätyn direktiivin antamisessa myös agraarikysymyksestä nämä „hvosatilaiset” antavat vain voimakkaan ja varman asean vallankumouksellisille ei-sosialidemokraattisille suuntauksille.

Mitä siihen tulee (c), että käytännön kannalta otrezka-
maiden palautusvaatimusta „ei voida toteuttaa”, niin tämä vastaväite (jota Martynov erikoisesti korostaa) on eräs kaikkein heikoin. Siitä, missä tapauksissa nimenomaan ja miten nimenomaan on suoritettava pakkoluovutus, lunastus, vaihto, maanjako j.n.e., talonpoikaismokiteat selviytyisivät poliittisen vapauden vallitessa kymmenen kertaa helpommin kuin vähemmistön edustajista kokoonpannut ja vähemmistön etujen mukaan toimivat aatelismokiteat. Tälle vastaväitteelle voivat antaa merkitystä vain ne, jotka ovat tottuneet arvostelevaan liian alhaiseksi joukkojen vallankumouksellisen aktiivisuuden.

Tässä esitetään neljäs ja viimeinen vastaväite. Kun kerran perustetaan laskelmat talonpoikain vallankumoukselliseen aktiivisuuteen ja esitetään sitä varten maksimiohjelma eikä minimiohjelmaa, niin silloin on oltava johdonmukainen ja vaadittava joko talonpoikaista „mustaa jakoa” tahi porvarillista maan kansallistamista! „Jos me haluaisimme löytää”, kirjoittaa Martynov, „oikean (sic! **) luokkatunnuksen

* — puhdasverisistä. *Toim.*

** — sillä tavalla! *Toim.*

vähämaisista talonpoikaisjoukkoja varten, niin meidän pitäisi mennä pitemmälle, meidän pitäisi esittää vaatimus „mustasta jaosta”, mutta siinä tapauksessa meidän olisi sanottava jäähyväiset sosialidemokraattiselle ohjelmalle”.

Tämä mielipide paljastaa erittäin selvästi „ekonomistin” ja palauttaa mieleen sananlaskun ihmisistä, jotka hakkaavat otsansa rikki, jos heidät pannaan rukoilemaan jumalaa.

Te puolustatte *erästä* sellaista vaatimusta, joka palvelee pientuottajain tietyn kerroksen *tiettyjä* etuja: *siis* teidän on luovuttava katsantokannastanne ja siirryttävä tämän kerroksen kannalle!! — Ei ollenkaan *siis*; siten järkeilevät vain „hvosatilaiset”, jotka sekoittavat toisiinsa luokan etujen laajaa ymmärtämistä vastaavan ohjelman laatimisen ja tälle luokalle kumartamisen. Me olemme proletariaatin edustajia, mutta kuitenkin tuomitsemme suoraan sen kehittymättömien proletaarien ennakkoluulon, että pitää taistella muka vain sellaisten vaatimusten puolesta, „jotka lupaavat kouraantuntuvia tuloksia”. Tukiessamme talonpoikaiston edistyksellisiä intressejä ja vaatimuksia me hylkäämme päättävästi sen taantumukselliset vaatimukset. Ja „musta jako”, tämä vanhan narodnikkilaisuuden eräs ilmeikkäin tunnus, sisältää nimenomaan vallankumouksellisen ja taantumuksellisen momentin yhteenpunoutumisen. Ja sosialidemokraatit ovat kymmeniä kertoja toistaneet, että he eivät lainkaan heitä yli laidan kaikkea narodnikkilaista erään tyhmän linnun suoraviivaisuudella, vaan erottavat siitä ja tunnustavat omakseen sen vallankumoukselliset, sen yleisdemokraattiset ainekset. Mustan jaon vaatimuksessa on taantumuksellista se utopia, joka yleistää ja ikuistaa pientalonpoikaisen tuotannon, mutta siinä on (lukuunottamatta sellaista utopiaa, että „talonpoikaisto” voisi muka olla *sosialistisen* kumouksen eteenpäinviejänä) vallankumouksellinenkin puoli, nimittäin: halu talonpoikaiskapinan avulla lakaista pois kaikki maaorjuusjärjestelmän jätteet. Otrezkamaiden palauttamisvaatimus mielestämme erottaa kaikista talonpojan kaksinaisista ja ristiriitaisista vaatimuksista juuri sen, joka voi vaikuttaa vallankumouksellisesti vain koko yhteiskunnallisen kehityksen suuntaan ja ansaitsee sen vuoksi proletariaatin kannatuksen. Martynovin kehoitus „pitemmälle menemisestä” johtaa itse asiassa vain siihen järjettömyyteen, että me määrittelisimme talonpoikaiston „*oikean*” luokkatunnuksen talonpoikaiston *oikeiden*

ennakkoluulojen kannalta emmekä *oikealla tavalla ymmärrettyjen* proletariaatin etujen kannalta.

Maan kansallistaminen on eri asia. Tämä vaatimus (jos se käsitetään porvarillisessa eikä sosialistisessa mielessä) todellakin „menee pitemmälle” kuin otrezkamaiden palauttamisvaatimus, ja periaatteessa me täydellisesti hyväksymme tämän vaatimuksen. Vallankumouksen määrätyllä hetkellä me emme tietenkään kieltäydy esittämästä sitä. Mutta nykyistä ohjelmaamme me emme laadi ainoastaan emmekä niinkään paljon vallankumouksellisen kapinan aikakautta varten kuin poliittisen orjuuden kautta varten, sellaista kautta varten, joka käy poliittisen vapauden edellä. Ja tällaisella kaudella maan kansallistamisvaatimus heijastaa *paljon heikommin* demokraattisen liikkeen välittömiä tehtäviä maaorjuutta vastaan käytävän taistelun mielessä. Talonpoikaiskomiteoiden perustamisen ja otrezkamaiden palauttamisen vaatimus lietsoo välittömästi kyseistä luokkataistelua maaseudulla, minkä vuoksi se ei voi antaa aihetta minkäänlaiselle kokeilulle valtiososialismin hengessä. Maan kansallistamisvaatimus sitä vastoin vetää määrätysssä mielessä huomiota pois maaorjuuden selvimmistä ilmauksista ja tuntuimmista jätteistä. Sen vuoksi agrariohjelmamme voidaan ja se täytyy esittää nyt heti eräänä keinona talonpoikaiston demokraattisen liikkeen eteenpäin sysäämiseksi. Sen sijaan kansallistamisvaatimuksen esittäminen ei ainoastaan itsevaltiuden aikana, vaan myöskin puolittain perustuslaillisen monarkian aikana olisi suorastaan väärin, sillä täysin lujittuneiden, syvälle juurtuneiden demokraattisten poliittisten laitosten puuttuessa tämä vaatimus pikemminkin vie ajatuksen valtiososialismin tolkkuttomiin kokeiluihin kuin antaa sysäyksen „luokkataistelun vapaalle kehittymiselle maaseudulla” *.

Juuri siksi olemmekin sitä mieltä, että agrariohjelmamme maksimin ei nykyisen yhteiskuntajärjestelmän perusteella pidä mennä talonpoikaisreformin demokraattista uudestitarkistamista pitemmälle. Maan kansallistamisvaatimus,

* Eräessä kirjoituksessaan Vollmaria vastaan Kautsky aivan oikein huomautti: „Valveutuneet työläiset Englannissa voivat vaatia maan kansallistamista. Mutta mihin se johtaisi, jos sellaisen sotilas- ja poliisivaltion kuin Saksan kaikki maat tehtäisiin valtion omaisuudeksi (eine Domäne)? Tämänluontoisen valtiososialismin toteuttamista me ainakin havaitsemme verrattain suuressa määrässä — Meklenburgissa” [„Vollmar und der Staatssozialismus”, „Neue Zeit”, 1891—1892, X. 2, S. 710 („Vollmar ja valtiososialismi”, „Uusi Aika”, 1891—1892, X. 2, s. 710. Toim.)].

joka periaatteelliselta kannalta on aivan oikea ja määrättyjä hetkiä varten täysin kelvollinen, on poliittisesti epätarkoituksenmukainen tällä hetkellä.

On mielenkiintoista panna merkeille, että Nadezhdin, tavoitellessaan juuri tuollaista maksimia kuin maan kansallistamista, joutui harhaan (osaksi sen vaikutuksesta, että hän päätti rajoittua ohjelmassa „vaatimuksiin, jotka ovat talonpojalle *ymmärrettäviä* ja tarpeellisia”). Nadezhdin antaa kansallistamisvaatimukselle seuraavan sanamuodon: „valtion, hallitsijaperheen, kirkon ja tilanherrain maiden muuttaminen kansan omaisuudeksi, kansallisfondiksi työtätekevälle talonpoikaistolle pitkäaikaiselle vuokralle kaikkein edullisimmilla ehdoilla jakamista varten”. „Maamiehelle” tämä vaatimus on kieltämättä ymmärrettävä, mutta sosialidemokraatille nähtävästi ei. Maan kansallistamisvaatimus on periaatteellisesti oikea sosialidemokraattisen ohjelman vaatimuksena vain porvarillisena toimenpiteenä, mutta ei sosialistisena, sillä sosialistisessa mielessä me vaadimme kaikkien tuotantovälineiden kansallistamista. Mutta porvarillisen yhteiskunnan perustalla pysyessämme me voimme vaatia ainoastaan maakoron siirtämistä valtiolle, siirtämistä, joka sellaisenaan ei ainoastaan olisi pidättämättä, vaan päinvastoin jopa jouduttaisikin maanviljelyksen kapitalistista kehitystä. Sen vuoksi sosialidemokraatin, joka kannattaa porvarillista maan kansallistamista, ei ensinnäkään olisi suinkaan pitänyt jättää pois talonpoikien maita, kuten Nadezhdin tekee. Jos me säilytämme *yksityis*-talouden maalla ja hävitämme ainoastaan maan yksityisomistuksen, niin olisi suorastaan taantumuksellista tehdä *tässä suhteessa* poikkeus pienomistajaan nähden. Toiseksi, *tällaisen* kansallistamisen oloissa sosialidemokraatti olisi päättävästi sitä vastaan, että kansallistettu maa annettaisiin vuokralle „työtätekevälle talonpoikaistolle” mieluummin kuin kapitalisteille, maatalouden liikeyrittäjille. Tämä etusijan antaminen olisi taaskin taantumuksellista kapitalistisen tuotantotavan vallitessa tai säilyessä. Jos ilmaantuisi sellainen demokraattinen maa, joka toteuttaisi maan porvarillisen kansallistamisen, niin tämän maan proletariaatin ei pitäisi antaa etusijaa pienille eikä suurille maanvuokraajille, vaan sen pitäisi esittää ehdoton vaatimus, että *jokainen* maanvuokraaja noudattaisi lain määräämiä työnsuojelua (maksimaalista työpäivää, saniteettipäätösten y.m. y.m.

noudattamista) sekä maan ja karjan järkipäristä käyttöä koskevia säädöksiä. Proletariaatin tällainen menettely porvarillisen kansallistamisen oloissa olisi tosiasiallisesti tietenkin samaa kuin että joudutetaan suurtuotannon voittoa pientuotannosta (samoin kuin teollisuudessa tätä voittoa jouduttaa tehdaslainsäädäntö).

Nadezhdinin pyrkimys olla hinnalla millä hyvänsä „talonpojalle ymmärrettävä” on johtanut hänet tässä taantumuksellisen pikkuporvarillisen utopian sokkeloihin*.

Otrezkamaiden palauttamisvaatimusta vastaan esitettyjen vastaväitteiden käsittely saa meidät näin ollen vakuuttuneiksi näiden vastaväitteiden pätemättömyydestä. Meidän on esitettävä vaatimus talonpoikaisreformin ja nimenomaan sen agraariuudistusten demokraattisesta uudestitarkistamisesta. Ja tämän uudestitarkistamisen luonteen, puitteiden ja keinojen tarkoin määrittelemiseksi on meidän esitettävä vaatimus sellaisten talonpoikaiskomiteoiden perustamisesta, joilla olisi oikeus pakkoluovuttaa, lunastaa, vaihtaa j.n.e. niitä „otrezkamaita”, joiden avulla maatorjunnallisen talouden jätteet pystyvät pystyssä.

VIII

Kiinteässä yhteydessä agraariohjelmamme luonnoksen neljänteen kohtaan on sen viides kohta, joka vaatii, „että oikeuksille annetaan valtuudet alentaa ylettömän korkeita vuokramaksuja ja julistaa mitättömiksi luonteeltaan velkaorjuuttavia sopimuksia”. Tämä, samoin kuin neljäskin kohta, on suunnattu velkaorjuutta vastaan; erotuksena 4. kohdasta se ei vaadi kerralla suoritettavaa agraarijärjestelmän uudestitarkistusta ja uudistamista, vaan siviilioikeussuhteiden vakituista uudestitarkistusta. *Nämä* uudestitarkistusvaltuudet annetaan „oikeuksille”, eikä tällöin tietenkään tarkoiteta sitä surkeaa tuomioistuimen parodiaa,

* Mitä Nadezhdiniin tulee, niin on hän agraariohjelmaehdotelmassaan joutunut mielestämme suureen epäjohdonmukaisuuteen vaatiessaan ylipäänsä kaikkien maiden, *lukuunottamatta talonpoikain maita, muuttamista „kansan omaisuudeksi” ja „kansallistetun (maa-)fondin” jakamista „pitkäaikaiselle vuokralle työtätekeväille talonpoikaistolle”*. Sosialidemokraatti ei voisi erottaa yleisestä maan kansallistamisesta myöskään talonpoikain maita, — tämä ensiksi. Ja toiseksi, hän ryhtyi propagoimaan maan kansallistamista ainoastaan siirtymisenä kommunistiseen suurtalouteen eikä yksilölliseen pientalouteen. Nadezhdinin virhe johtuu todennäköisesti siitä, että hän on päättänyt rajoittaa ohjelmassa „vaatimuksin, jotka ovat talonpojalle *ymmärrettäviä* (minun kursivoima) ja tarpeellisia”³⁷.

jollainen on zemstvopäälliköiden „instituutti” (tahi vaikkapa rauhantuomarienkkin „instituutti”, jonka omistavat luokat valitsevat omistavista henkilöistä), vaan sellaisia tuomioistuimia, joista puhutaan ohjelmaluonnoksemme edellisen osaston 16. §:ssä. Tämä 16. § vaatii „perustamaan kansantalouden kaikille aloille...” (siis maataloudessakin) „...tuotanto-oikeuksia työläisten ja työnantajain edustajista tasavertaisesti”. Oikeuden tällainen kokoonpano turvaisi sekä sen demokraattisuuden että maaseutuväestön eri kerrostien erilaisten luokkaetujen vapaan julkittuomisen. Luokkiantagonismia ei peitetäisi mädän byrokratismin — tämän kansanvapauden jäännösten maalatuun ruumiskirstun — viikunanlehdillä, vaan näkyisi avoimesti ja selvästi ylipäänsä jokaiselle ja siten ravistelisi hereille maaseudun asukkaita heidän patriarkaalisesta kituelämästään. Tuomarienkkin valitseminen paikallisista asukkaista turvaisi yleensä agraariolojen ja varsinkin niiden paikallisten erikoisuuksien täydellisen tuntemisen. Niitä talonpoikaisjoukkoja varten, joita olisi mahdoton määrittellä ainoastaan „työläisten” tahi ainoastaan „työnantajien” ryhmään kuuluviksi, säädettäisiin luonnollisesti erikoiset ohjesäännöt maaseutuväestön kaikkien ainesten tasapuolisen edustuksen turvaamiseksi, ja me, sosialidemokraatit, joka tapauksessa ehdottomasti vaatisimme ensinnäkin maaseudun palkkatyöläisten *erityistä* edustusta, niin vähän kuin heitä olisikin, ja toiseksi sitä, että mahdollisuuden mukaan olisi erikseen edustettuna vähäväkinen ja varakas talonpoikaisto (sillä näiden ryhmien sekoittaminen ei vain tilastoissa aiheuta vääristelyä, vaan myös kaikilla elämän aloilla johtaa siihen, että jälkimmäinen ryhmä työntää syrjään edellistä).

Näillä tuomioistuimilla pitäisi olla kahdenlainen kompetenssi: niillä olisi ensinnäkin oikeus *alentaa* vuokramaksuja, jos ne ovat „ylettömän korkeat”. Yksinpä jo nämä ohjelman sanat osoittavat välillisesti tunnustetuksi, että tämä ilmiö on levinnyt laajalle. Korkeita vuokria koskevan kysymyksen julkinen ja väittelevä oikeuskäsittely siitä tuottaisi tavatonta hyötyä jopa riippumatta tuomioistuinten päätöksistä. Vuokramaksujen alennuksilla (vaikka näitä alennuksia olisi harvoinkin) olisi oma osansa maaorjuuden jätteiden hävittämisessä: tunnettua on, että vuokralla on maaseudullamme useimmiten maaorjuudellinen eikä porvarillinen luonne ja että vuokramaksu on enemmänkin

„rahamaksua” (s.o. muunnettua feodaalista) kuin kapitalistista maakorkoa (s.o. liikeyrittäjän voiton yläpuolella olevaa tuloa). Vuokramaksun alentaminen edistäisi siis välittömästi talouden maaorjuudellisten muotojen vaihtumista kapitalistisiin muotoihin.

Edelleen, tuomioistuimille olisi toiseksi annettava oikeus „julistaa mitättömiksi luonteeltaan velkaorjuuttavia sopimuksia”. „Velkaorjuus” käsitettä ei tässä ole määritelty, sillä valittujen tuomarien valtuuksien rajoittaminen tällaisen pykälän soveltamisessa ei olisi lainkaan suotavaa. Mitä velkaorjuus on, sen venäläinen maamies tietää liiankin hyvin! Tieteelliseltä kannalta tämä käsite ulottuu kaikkiin niihin sopimuksiin, joissa on *koronkiskuruuden* (talvella palkkaaminen y.m.s.) tahi *maaorjuuden* (syöttövahinkojen y.m. työllämaksu) aineksia.

3. kohta, joka koskee lunastusmaksujen palauttamista kansalle, on luonteeltaan jossain määrin toisenlainen. Tässä ei ole herätetty niitä epäilyksiä pienomistuksen suhteen, joita 4. kohta aiheuttaa, mutta vastaanväättäjät viittaavat sen sijaan sekä tämän vaatimuksen käytännössä toteuttamisen mahdottomuuteen että loogillisen yhteyden puuttumiseen sen ja agraariohjelmamme yleisen osan välillä (= „maaorjuuden jätteiden poistaminen ja maaseudun luokkataistelun vapaa kehitys”). Eihän kukaan kuitenkaan kiellä sitä, että juuri maaorjuuden jätteet kokonaisuudessaan aiheuttavat niitä miljoonien talonpoikien alituisesti toistuvia nälkäaikoja, jotka heti erottavat Venäjän kaikista sivistyskansakunnista. Jopa itsevaltiudenkin täytyy sen vuoksi muodostaa yhä useammin erikoinen (tietenkin aivan mitättömän ja enemmän kruununvarkaiden ja byrokraattien kavaltama kuin nälkäänäkevien hyväksi joutuva) „rahasto kyläyhdyskuntien kulttuuri- ja hyväntekeväisyystarkoituksiin”. Mekään emme voi olla vaatimatta — muiden demokraattisten uudistusten joukossa — tällaisen rahaston muodostamista. Tätä vastaan tuskin voidaan väittää.

Nyt herää kysymys, minkälaisesta lähteestä voidaan ottaa varat tämän rahaston muodostamiseen? Sikäli kuin voimme päätellä, voidaan meille tässä viitata progressiiviseen tuloveroon: on korotettava erikoisesti niitä maksuja, jotka tulevat rikkaiden henkilöiden tulojen osalle, ja käytettävä nämä summat mainittuun rahastoon. Olisi aivan oikeudenmukaista, että valtion rikkaimmat jäsenet eniten

osallistuisivat nälänhädässä olevien ylläpitämiseen ja menoihin nälänhädän aiheuttamien onnettomuuksien mahdolliseen korjaamiseen.— Meillä ei olisi mitään tällaista-kaan toimenpidettä vastaan, josta ohjelmassa ei tarvitse erikseen puhua, sillä se sisältyy kokonaisuudessaan progressiivisen tuloveron korottamisvaatimukseen, josta ohjelmassa on mainittu erikseen. Mutta minkä vuoksi pitäisi rajoittaa tähän lähteeseen? Miksei sen lisäksi voisi koettaa palauttaa kansalle edes osaa niistä veroista, joita eiliset orjanomistajat ovat perineet ja perivät edelleenkin talonpojilta poliisivaltion avulla? Eikö tämä vero ole hyvin kiinteässä yhteydessä nykyisiin nälkäaikoihin? Ja eikö näiden veromaksujen palauttamisvaatimus tekisi meille mitä parasta palvelusta talonpoikain vallankumouksellisen kuohunnan laajentamiseksi ja syventämiseksi kaikkia orjuuttajia ja kaikenlaista maaorjuutta vastaan?

Mutta noita veromaksujahan *ei voida* palauttaa täydellisesti, väitetään meitä vastaan.— Se on totta (kuten otrezkamaitakaan ei voida palauttaa täydellisesti). Mutta ellei saada koko velkaa takaisin, niin miksei otettaisi sen osaa? Miten voidaan vastustaa niiden maiden erikoista verotusta, jotka kuuluvat lunastuslainaa käyttäneille suurille aatelisille maanomistajille? Tällaisten latifundioiden (joista eräissä tapauksissa on tehty jopa sukukartanoitakin) omistajain lukumäärä on Venäjällä hyvin huomattava, ja olisi oikeudenmukaista vetää nämä erikoiseen vastuuseen talonpoikain nälänhädestä. Vieläkin oikeudenmukaisempaa olisi luostarien omaisuuden ja hallitsijaperheen maatilojen täydellinen konfiskointi omaisuutena, joka on eniten maaorjuuden perinteiden kyllästämiä ja joka on kaikkein taantumuksellisimpien ja yhteiskunnalle kaikkein vahingollisimpien tyhjäntoimittajain rikastumisen välineenä ja samalla sulkee pois suuren määrän maata siviili- ja kauppavaihdon piiristä. Tällaisten tilojen konfiskoiminen palvelisi siis täydellisesti koko yhteiskunnallisen kehityksen etuja*; se olisi juuri sellaista osittaista porvarillista maan kansallistamista, joka ei mitenkään voisi johtaa „valtiosotalismin” silmänkääntö-

* Näitä konfiskoituja maatiloja vuokrattaessa olisi sosialdemokratian nyt heti noudatettava nimenomaan sitä politiikkaa, jota olemme kuvanneet edellä, esittäessämme vastaväitteitä Nadezhdinille, eikä suinkaan spesifiikkistä talonpoikaispolitiikkaa.

temppeihin; sillä olisi välitön ja suunnaton poliittinen merkitys *uuden* Venäjän demokraattisten laitosten lujittamiselle; ja samalla se antaisi myös lisävaroja nälkäänäkevien auttamiseen.

IX

Mitä vihdoin tulee agraariohjelmamme kahteen ensimmäiseen kohtaan, niin niihin ei tarvitse pitkälti pysähtyä. „Lunastus- ja veromaksujen sekä kaikkien niiden rasitusten lakkauttaminen, jotka nykyään lankeavat talonpoikaiston — veronalaisen säädyn — kannettavaksi” (1. kohta) — on jokaiselle sosialidemokraatille jotain itsestään selvää. Mitään epäilyksiä tämän toimenpiteen käytännöllisen toteuttamisen suhteen ei myöskään nähdäksemme synny. Toinen kohta vaatii: „yhteistakuun sekä kaikkien niiden lakien lakkauttamista, jotka rajoittavat talonpojan...” (huomatkaa: „talonpojan” eikä „talonpoikien”) „...määräysvaltaa maansa suhteen”. Tässä on sanottava muutama sana surullisenkuuluisasta ja ikimuistoisesta „*yhteisöstä*”. Tosiasiallisesti tietenkin yhteistakuun lakkauttaminen (tämän reformin hra Witte ehtii nähtävästi toimeenpanna jo ennen vallankumousta), säätyjaon lakkauttaminen, jokaisen erillisen talonpojan siirtymisvapaus ja vapaus määrätä maasta häviävät kiertämättömästi ja nopeasti sen viskaalismaaorjuudellisen taakan, jollainen nykyinen kyläyhteisö kolmeneljäsosaltaan on. Mutta tällainen tulos todistaa vain, että katsantokantamme yhteisöön nähden ovat oikeat, todistaa, että yhteisö ei sovellu kapitalismin koko yhteiskunnallistaloudelliseen kehitykseen. Tämä tulos ei lainkaan ole seuraus jostain meidän suosittelemastamme toimenpiteestä „yhteisöä vastaan”, sillä me emme ole milloinkaan puolustaneet emmekä tule puolustamaan *yhtään ainoaa sellaista toimenpidettä*, joka olisi suunnattu välittömästi tuota tai tätä talonpoikain maankäyttäjärjestelmää vastaan. Enemmänkin: yhteisöä paikallishallinnon demokraattisena organisaationa, toveri- tai naapuruusliittona me tulemme ehdottomasti puolustamaan kaikenlaisilta byrokraattien hyökkäilyiltä, — niiltä hyökkäilyiltä, joita yhteisön viholliset „Moskovskije Vedomostin”³⁸ leiristä niin mielellään tekevät. Me emme tule milloinkaan emmekä ketään auttamaan „yhteisön hajoittamisessa”, mutta kaikkien demokratismin

kanssa ristiriidassa olevien laitosten lakkauttamista me tulemme ehdottomasti tavoittelemaan, *olkoon tällä lakkauttamisella millainen vaikutus tahansa maan perusteellisiin ja osittaisiin uusintajakoihin y.m.s.*: se on meidän tärkein eroavaisuutemme ilmeisistä ja salaisista, johdonmukaisista ja epäjohdonmukaisista, aroista ja rohkeista narodnikeista, jotka toisaalta ovat „tietenkin” demokraatteja ja toisaalta pelkäävät määritellä päättävästi ja selvästi suhdettaan sellaisiin alkeellisiin demokraattisiin vaatimuksiin, kuin *täydellinen* liikuntavapaus, talonpoikaisyhteisön säätyjaon *täydellinen* hävittäminen ja *siis* yhteistakuun täydellinen lakkauttaminen, kaikkien niiden lakien kumoaminen, jotka rajoittavat talonpoikaa maastaan määräämisessä*.

Meitä vastaan väitetään: juuri viimeinen toimenpide, joka pyhittää jokaisen erillisen talonpojan yksilötahdon, hajottaakin yhteisön ei ainoastaan uudestijakojen j.n.e. systeeminä, vaan jopa suorastaan toverillisena naapuruusliittonakin. Jokaisella erillisellä talonpojalla on oikeus vastoin enemmistön tahtoa vaatia maansa erottamista erilliseksi palstaksi. Eikö tämä ole ristiriidassa kaikkien sosialistien yhteisen tendenssin kanssa — myötävaikuttaa kollektiivisuuden oikeuksien laajenemiseen yksilön suhteen eikä niiden supistamiseen?

Me vastaamme tähän: meidän määritelmästäimme ei vielä johdu, että jokaisella talonpojalla on oikeus vaatia maan mittaamista ehdottomasti erilliseksi palstaksi. Siitä johtuu ainoastaan maanmyyntioikeus, eikä tämäkään vapaus ole ristiriidassa sen kanssa, että samaan yhteisöön kuuluvilla on etuoikeus myytävän maan ostamisessa.

Yhteistakuun lakkauttaminen on tekevä kaikista paikalla olevista talonpoikaisyhteisön jäsenistä vissin maapalstan vapaita kanssaomistajia, ja se on sitten heidän asiansa, miten he tulevat määräämään tästä palstasta, se tulee riippumaan yleisistä siviililaeista ja heidän erikoisista keskinäisistä sopimuksistaan. Mitä tulee kollektiivisuuden oikeuksien laajentamiseen yksilön suhteen, niin sosialistit puolustavat sitä ainoastaan silloin, kun tämä laajentaminen palvelee teknillisen ja sosiaalisen edistyksen

* Juuri tällä koetinkivellä onkin kokeiltava niitä monilukuisia Venäjän radikaaleja (ja jopa vallankumouksellisiakin — aikakauslehdestä „Vestnik Russkol Revoljutsii”), jotka pyrkivät tässä kysymyksessä istumaan kahdella tuolilla.

etuja *. Tässä muodossa tietenkin mekin puolustaisimme jokaista vastaavaa lakia, kunhan se ei koskisi yksinomaan pienomistajia, ei yksinomaan talonpoikia, vaan yleensä *kaikkia* maanomistajia.

X

Lopuksi teemme yhteenvedon niistä perusväittämistä, jotka ovat tulleet agraariohjelmamme perustaksi. Jokainen, joka on toisissa maissa osallistunut ohjelman laatimiseen tai tutustunut sen laatimisen yksityiskohtiin, tietää, että sama ajatus voidaan pukea mitä erilaisimpaan sanamuotoon,—meille on tärkeää, että kaikki toverit, joiden harkittavaksi me nyt annamme luonnoksemme, pääsisivät täydelliseen yksimielisyyteen ennen kaikkea ja pääasiassa peruseriaatteiden suhteen. Sitten jo niillä tai näillä sanamuodon erinäisillä erikoisuuksilla ei ole ratkaisevaa merkitystä.

Venäjän agraarijärjestelmänkin alalla me katsomme keskeisimmäksi tosiasiaksi luokkataistelun. Me rakennamme koko agraari politiikkamme (ja siis agraariohjelmammekin) siihen, että tunnustamme ehdottomasti tämän tosiasian kaikkine seurauksineen, jotka siitä johtuvat. Tärkein lähipäämäärämme on — raivata tie luokkataistelun vapaalle kehitymiselle maaseudulla, proletariaatin luokkataistelulle, joka on suunnattu maailman sosialidemokratian lopullisen päämäärän toteuttamiseen, siihen, että proletariaatti valtaa poliittisen vallan käsiinsä, sosialistisen yhteiskunnan perusteiden luomiseen. Julistamalla luokkataistelun johtavaksi langaksi kaikissa „agraarikysymyksissä” me siten päättävästi ja peruuttamattomasti eristäydymme Venäjän niin kovin monilukuisista puolinaisten ja epämääräisten teoriain kannattajista: „narodnikkilaisen”, „eettillis-sosiologisen”, „kriittillisen”, sosialireformatorisen teorian ja mitä kaikkia nimiä niillä mahtaakaan olla!

Tien raivaamiseksi luokkataistelun vapaalle kehitymiselle maaseudulla on poistettava kaikki maaorjuudellisen

* Esim. Kautsky tunnustaa oikeudenmukaiseksi vaatimuksen „yksityisen maanomistus-oikeuden rajoittamisesta silloin, kun pidetään silmällä: 1) maiden mittaamista, sekasarkaisuuden hävittämistä; 2) maatalouskulttuurin kohottamista; 3) epidemia-ehkäisemistä” („Die Agrarfrage”, S. 437) („Agraarikysymys”, s. 437. *Toim.*). Tällaiset aivan perustellut vaatimukset eivät laisinkaan ole sidotut eikä niitä pidä sitoa talonpoikaisyhteisöön.

järjestelmän jätteet, jotka nykyään *verhoavat* kapitalististen antagonismien ituja maaseutuväestön keskuudessa eivätkä anna niiden kehittyä. Ja me teemme *viimeisen* yrityksen talonpoikaiston auttamiseksi lakaisemaan yhdellä ratkaisevalla iskulla pois kaikki nämä jätteet,— „viimeisen” siksi, että Venäjän kehittyvä kapitalismi tekee luonnonvoimaisesti samaa työtä, kulkee samaa päämäärää kohti, mutta kulkee sille ominaista väkivallan ja sorron, taloudellisen hävityksen ja nälkäkuoleman tietä. Maaorjuudellisen riiston muuttuminen kapitalistiseksi on kiertämätöntä, ja olisi vahingollinen, taantumuksellinen harha yrittää pidättää tai „kiertää” sitä. Mutta tämä muutos on ajateltavissa tapahtuvaksi myös niiden maaorjanomistaja-jälkeläisten väkivaltaisena kukistamisena, jotka, nojaten entisen maaorjanomistuvallan perinteisiin eikä „rahan valtaan”, imevät nyt viimeisiä mehuja patriarkaalisesta talonpoikaistosta. Tämä patriarkaallinen talonpoikaisto, joka elää kätensä työllä luontaistaloudellisen järjestelmän vallitessa, on tuomittu häviämään pois, mutta sitä ei ole lainkaan „välttämättömästi”, ei lainkaan yhteiskunnallis-taloudellisen kehityksen „immanenttisen” lain voimalla tuomittu kärsimään „veronkiskonta”-kidutusta ja raippoja, kestäämään hitaan, pitkälisyytensä vuoksi kauhean nälkäkuoleman kärsimyksiä.

Ja niinpä siis, luomatta itsellemme harhakuvia pien-tuottajain kukoistuksen tahi vaikkapa vain siedettävän olemassaolon mahdollisuudesta kapitalistisessa yhteiskunnassa (jollaiseksi Venäjä yhä enemmän muuttuu) me vaadimme maaorjuuden jätteiden täydellistä ja ehdotonta, ei reformatorista, vaan vallankumouksellista lakkauttamista ja hävittämistä, me katsomme talonpoikain maiksi ne maat, jotka aatelishallitus on leikannut heiltä pois ja jotka yhä vielä pitävät heitä tosiasiallisessa orjuudessa. Näin muodoin meistä tulee — poikkeustapauksena ja erikoisten historiallisten ehtojen vuoksi — pienomistuksen puolustajia, mutta me puolustamme sitä vain sen taistelussa sitä vastaan, mitä on jäänyt jäljelle „vanhasta järjestelmästä”, ja vain ehdolla, että hävitetään sellaiset laitokset, jotka pidättävät patriarkaallisen, liikkumattomuutensa sekä poljetun ja hyljätyn asemansa vuoksi paikalleen jähmettyneen oblomovkan uudistamista: ehdolla, että annetaan täydellinen liikkumisvapaus, maan osto- ja myyntivapaus, hävitetään täydellisesti säätyjako. Venäjän valtio- ja siviililakien demo-

kraattista tarkistusta me haluamme täydentää kuulun „talonpoikaisreformin” demokraattisella, vallankumouksellisella uudestitarjotuksella.

Pitäen johtonaan tällaisia agraaripolitiikan periaatteita Venäjän sosialidemokraatti maaseudulle joutuessaan saa selvän sikäläisten suhteiden mutkallisesta verkostosta, kykenee „soveltamaan” niihin oman, tiukasti johdonmukaisen vallankumouksellisen propagandansa ja agitaationsa. Silloin häntä ei yllätä talonpoikaiston mahdollinen liikehtiminen (joka paikoin jo näköjään alkaakin). Hän ei rajoitu niihin maatalouden palkkatyöläisten puolustamista koskeviin vaatimuksiin, jotka on yksityiskohtaisesti esitetty ohjelmamme lähimpien „työläis”-vaatimusten osastossa ja joita hän tietenkin tulee esittämään aina ja kaikkialla. Hän pystyy myöskin talonpoikaistossa sysäämään eteenpäin sitä yleisdemokraattista liikettä, joka (jos kohtalo suo sen maaseudullamme päästä ulos alkio-tilan puitteista) alkaa taistelulla maaseudun maaorjuuden kannattajia vastaan ja päättyy kapinaan sitä maaorjuuden voimakkainta ja iljettävintä jätettä vastaan, jota kutsutaan tsaarin itsevaltiudeksi.

* *
*

P.S. * Tämä kirjoitus on kirjoitettu ennen kuin etelä-Venäjän talonpoikaiskapinat olivat alkaneet kuluvan vuoden keväällä. Nämä tapahtumat ovat osoittaneet kirjoituksen periaatteelliset väittämät täysin oikeiksi. Mutta niistä taktillisista tehtävistä, jotka nykyhetki asettaa erikoisen voimakkaasti puolueellemme sen „maaseutu”-työssä, me toivomme voivamme puhua seuraavalla kerralla.

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. *Toim.*

KIRJE ZEMSTVOMIEHILLE

Julkaisemme täydellisesti hektografilla monistetun, zemstvokokousten viimeisen sessian aikana käsissä kiertäneen kirjeen zemstvon toimihenkilöille (*valitettavasti* saimme sen käsiimme vasta äskettäin):

„Kunnioitettava herral

Ne raskaat olot, joihin Venäjä, Venäjän kansa ja Venäjän zemstvo-laitos on nykyään joutunut, pakoittavat kääntymään Teidän puoleenne, kunnioitettava herra, tällä kirjeellä toivossa saada Teidän taholtanne myötätuntoa tässä esitetyille ajatuksille ja aikeille.

Suuri joukko surullisia ja kuohuttavia tosiasioita, joiden vaite-liaina todistajina me olemme viime aikoina olleet, painaa synkkänä pilvenä yhteiskunnallista omaatuntoa, ja jokaisen intelligentin henkilön eteen asettuu terävästi kohtalokas kysymys: voidaanko edelleen olla poliittisesti toimettomina ja passiivisesti osallistua synnyinmaan nopeistuvaan köyhdyttämiseen ja rappeuttamiseen?

Kroonilliset kadot ja ylivoimainen verotaakka lunastusmaksujen ja välillisten verojen muodossa ovat kirjaimellisesti saattaneet kansan taloudelliseen häviöön ja rappeuttaneet sitä fyysillisesti.

Kaiken itsehallintoa muistuttavankin tosiasiallinen riistäminen talonpoikaistolta, „lujan hallitusvallan” virallisten ja vapaaehtoisten edustajain harjoittama turhamainen holhous ja keinoitekoinen henkinen nälkä, jossa „omaperäisten ja laillisten periaatteiden” kutsumattomat varjelijat kansaa pitävät, heikentävät sen henkistä voimaa, sen itsenäisyyttä ja energiaa.

Koti- ja ulkomaiset toimihenkilöt synnyinmaan kohtaloilla leikkivien seikkailijain armollisella myötäväikutuksella rosvoavat häikäilemättömästi maan tuotantovoimia. „Hyväätekevä hallitus” yrittää turhaan korvata keskenään ristiriitaisilla ja pikapäin kyhätyillä toimenpiteillä maan taloudellisten ryhmien elävän ja suunnitelmallisen taistelun. Holhoava „myötäväikutus” ja „harkinta” ovat voimattomia Venäjän taloudellisen ja finanssivararikon pahaenteisten edelläkävijäin edessä: maanviljelys-, teollisuus- ja finanssikriisit ovat sattumain ja seikkailujen politiikan loistavia seurauksia. Sanomalehdistöä kuristetaan eikä sillä ole mahdollisuutta valaista edes osittain niitä rikoksia, joita jär-

jestyksen puolustajat tekevät joka päivä Venäjän kansalaisten vapauden ja kunnian suhteen. Pelkkä mielivalta, järjetön ja julma, kohottaa käskävästi äänensä ja on valtiaana kurjuuteen saatetun, poljetun ja häväistyn kotimaamme kaikilla äärettömillä alueilla kohtaamatta missään asiaankuuluvaa vastarintaa.

Asiain ollessa näin on aivan luonnollista, että hallitus osoittaa ainaista epäluottamusta yksityisen tai yhteiskunnallisen aloitteeseen pienimpiäkin ilmenemisiä kohtaan, erilaisten yhteiskunnallisten liittojen toimintaa ja muun muassa zemstvolaitoksia kohtaan,— tuota kiveä kohtaan, jolle 60-luvun Venäjä toivoi näkevänsä uuden valtakunnan nousevan. Voittoa juhliiva byrokraatia on tuominnut zemstvolaitokset hitaaseen kuolemaan, ja jok'ikinen vuosi antaa uuden iskun niiden elintoiminnalle, niiden merkitykselle ja arvovallalle yhteiskunnan ja kansan silmissä, kansan, joka ei juuri lainkaan erota zemstvolaitosta virkamiesadministraatiosta. Vastoin maan kaikkien edistyksellisten ryhmien selvästi julkituomaa vastalauseetta on zemstvokokouksista tehty säätyperusteisia byrokraattisia neuvottelukokouksia ja ne ovat kadottaneet kaiken yhteyden Venäjän kansanjoukkoihin. Zemstvohallinnoista tulee kuvernöörinvirastojen lisäkkeitä ja niiden itsenäisyyden kadotessa niihin vähitellen pesiytyvät kaikki valtionviraston puutteellisuudet. Zemstvojen vaalikokoukset ovat käyneet jonkinlaiseksi ilveilyksi. Valitsijain vähälukuisuus ja heidän jakamisensa säätyryhmiin, mikä ei anna kokouksille mahdollisuutta olla välikappaleena, jonka kautta valitut valtuusmiehet toisivat julki erilaisia yhteiskunnallisia intressejä, tekee näistä kokouksista pikkumaisen ja henkilökohtaisen itserakkauden taistelutareenan.

Zemstvolaitosten toimivaltaa rajoitetaan vähitellen, mutta varmasti. Elintarvikeasiain hoito on otettu pois zemstvon kompetenssista. Arvioimisasioissa zemstvosta on tehty virkamiesten määräysten täytäntönnäpantiä. Kansanvalistuksen alalla on zemstvon osuus supistettu miltei olemattomiin. Goremykinin ministeriön laatimaa lääkintäsäädöstä ei ole virallisesti kumottu ja se riippuu Damokleen miekkana zemstvon lääkintälaitoksen yllä. Kouluneuvostoille annettu käskyn musta aave on nähtävästi hälvynnyt. Mutta zemstvolla ei ole mitään takeita siitä, ettei tämä aave ilmaannu uudelleen, mutta jo lain muodon saaneena, ja tuo mukanaan siihen liittyvää zemstvokansakoulun lopullista tuhoa. Eri läänien zemstvolaitosten välisille keskinäisille suhteille, joiden tarpeellisuus on muuttunut yleiseksi puheenparreksi, asetetaan uusia esteitä sisäasiain ministeriön viimeisessä tätä asiaa koskevassa kiertokirjeessä. Zemstvon — yhteiskunnallisen laitoksen — jokaista askelta sitoo eri ministerien motilukuisten ohjekirjeiden konstikas verkko, ja zemstvotoimitsijan täytyy joitakin toimenpiteitä täytäntönnäpanssaan kuluttaa paljon aikaa, energiaa ja kekseliäisyyttä epäkiitolliseen työhön tämän verkon selvittämiseksi. Zemstvosäädöksen kuuluisa 87. pykälä ja varsinkin sen toinen kohta jättää zemstvon kaiken toiminnan kuvernöörin harkintavaltaan. Kuvernöörin toimeenpanemia zemstvohallintojen tarkastuksia on yhä useammin; läänin zemstvoasiainviraston vakinaisten jäsenten kautta hallitus häikäilemättömästi saattaa voimaan zemstvon julkisen valvonnan. Antamalla lain zemstvoerotuksen määrärajoista hallitus tunnustaa avoimesti äärimmäisen epäluottamuksensa zemstvojen perusoikeuden — itseverotusoikeuden suhteen. Poliisidepartementin sekaantumisen vuoksi zemstvo-toiminnasta syrjäytetään väkivaltaisesti parhaita zemstvoyöntekijöitä,

valittuja ja palkattuja työntekijöitä. Lähitulevaisuudessa todennäköisesti saavat lainvoiman ministeriön ehdotelmat zemstvon rahaoperaatioiden valvonnasta valtionkontrollin virkamiesten taholta ja neuvottelevien zemstvokomissioiden toiminnan säännöstelemisestä.

Zemstvojen anomuksia ei ainoastaan jätetä tyydyttämättä, vaan niitä ei edes käsitellä vastaavassa järjestyksessä ja ministerit hylkäävät ne yliolkaisesti, yksinvaltaansa käyttäen. Tällaisissa olosuhteissa zemstvoissa työskennellen on mahdollista vakavasti uskoa tämän työn tuloksellisuuteen. Ja meidän nähtemme zemstvopiirit ja varsinkin zemstvojen toimeenpanevat elimet — hallinnot — riutuvat yhä enemmän. Zemstvoista lähtee pois henkilöitä, jotka ovat zemstvoimintaan erittäin antautuneita, mutta ovat menettäneet uskon työn tuloksellisuuteen nykyisissä oloissa. Ja heidän tilalleen tulee uutta tekoa oleva zemstvomies, tulee opportunisti, joka pelkurimaisesti vapisee zemstvolaitoksen nimen ja muodon tähden ja iljettävällä matelullaan administraation edessä alentaa lopullisesti niiden arvon. Tämän seurauksena tapahtuu se zemstvojen sisäinen rappeutuminen, joka on paljon pahempi kuin itsehallinnon virallinen häviittäminen. Hallituksen avoin hyökkäys itse zemstvoaatetta vastaan saattaisi aiheuttaa laajaa yhteiskunnallista kiihtymystä, jota byrokraatia niin kovasti pelkää. Mutta meidän nähtemme on käynnissä itsehallintoperiaatteen naamioitu kuoleennuttaminen eikä se onnettomuudeksi saa vastaansa järjestynyttä vastarintaa.

Tällaisen asiointilan vallitessa zemstvotoiminnan verrattain vähäisiä aineellisia tuloksia ei lainkaan täydennä tämän toiminnan kasvattava merkitys, ja zemstvolaitosten miltei nelikymmenvuotinen työ kansalais-tunteen, yhteiskunnallisen tietoisuuden ja itsenäisyyden kehittämisen mielessä saattaa hävitä jäljettömiin lähitulevaisuudelta. Tältä kannalta katsoen opportunisti-zemstvomiesten rauhallinen, nöyrä odotus vain myötävaikuttaa zemstvolaitosten suuren aatteen kunniahtamaan ja hyödyttömään kuolemaan. Zemstvojen johtaminen ulos siitä umpikujasta, johon holhousjärjestelmä on ne johtanut, on mahdollista ainoastaan taistelemalla energisesti sitä typerää käsitystä vastaan, että sellaisten kysymysten pohtiminen, jotka menevät paikallisen elämän pikkuseikkojen puitteiden ulkopuolelle, uhkaa kansaa onnettomuudella. Zemstvon pitää taistella tätä pelätintä vastaan, joka ei tietenkään ole kauhea kansalle ja valtion turvallisuudelle, tätä ajatusta vastaan, jonka järjettömyyden itse sen puolustajat kyynillisesti tunnustavat (ks. Witten salaista kirjettä „Itsevaltius ja zemstvo“), käsittelemällä avoimesti ja rohkeasti zemstvokokouksissa yleisvaltakunnallisen merkityksen omaavia kysymyksiä, jotka liittyvät läheisesti paikallisen väestön tarpeisiin ja koituvat sen hyväksi. Ja mitä monipuolisemmin, täydellisemmin ja tehokkaammin zemstvokokoukset tulevat käsittelemään tämänluontoisia kysymyksiä, sitä selvemmin tulee näkymään, että kansan vaivojen julkinen käsittely ei uhkaa kansaa onnettomuuksilla, vaan päinvastoin varoittaa niitä, että se sorto, jonka alla sanomalehdistö nykyään on, on hyödyksi ainoastaan kansan vihollisille, että ajatuksia ja sanaa hallitsevan poliisin avulla ei voida luoda rehellisiä kansalaisia, että laillisuus ja vapaus eivät ole ristiriidassa keskenään. Kaikkien tuollaisten kysymysten julkinen pohtiminen samanaikaisesti useampien läänien zemstvokokouksissa saa epäilemättä osakseen mitä voimakkainta myötätuntoa kaikkien kansankerrosten taholta ja panee yhteiskunnallisen omantunnon voimakkaasti käyntiin. Ellei zemstvo reagoi mitenkään Venäjän

nykyiseen kriittilliseen tilaan, niin hrat Sipjaginit ja Wittet, jotka riistävät siltä työn etujen edustajan osuuden, eivät häikäile saattaa sitä lopullisesti „vastaamaan” valtakunnan laitosten yleistä rakennetta. Otaen huomioon maan nykyisten vallanpitäjien syvämielteisyyden ja kekseliäisyyden me emme kerta kaikkiaan voi kuvitella, minkälaiset muodot tämä „vastaavaisuus” tulee saamaan. Riittihän herralla sisäasiain ministerillä julkeutta ja hämmästyttävää halveksumista valtakunnan „ensimmäistä” säätyä kohtaan määrätessään sen valitsemille henkilöille — aatelismarsalkoille — urkkijan halpamaisen tehtävän: valvoa kansan luennoitsijoita ja luentojen sisältöä.

Mainituista syistä olemme sitä mieltä, että toimettomuutemme ja jatkuva nöyrä alistuminen kaikkiin niihin kokeisiin, joita byrokrazia zemstvolaitoksella ja koko Venäjällä suorittaa, ei ainoastaan ole omalaatuinen itsemurha, vaan myös raskas rikos kotimaatamme kohtaan. Elämä on todistanut riittävästi opportunistin taktiikan pätemättömyyden ja järjettömyyden — tuon „esikoisuuden” myymisen „hernerokasta”: itsevaltainen byrokrazia, joka aluksi otti pois esikoisoikeuden, on ottanut meiltä nyt pois „hernerokankin”. Askel askeleelta meiltä on otettu pois miltei kaikki kansalaisoikeutemme, ja se 40-vuotiskausi, joka on kulunut „suurten reformien” alkamisesta, on tuonut meidät samaan paikkaan, josta 40 vuotta sitten lähdimme ryhtyessämme toteuttamaan näitä reformeja. Paljonko meille on enää jäänyt hävitettävää ja miten voidaan puolustaa jatkuvaa väkenemistämme, miten se voidaan selittää, ellei häpeällisellä pelkuruudella ja sillä, että meiltä puuttuu kokonaan kansalaisvelvollisuksiemme tajuntaa?

Venäjän kansalaisina ja sitä paitsi „ylhäällä” seisovina kansalaisina, me olemme velvolliset puolustamaan Venäjän kansan oikeuksia, olemme velvolliset antamaan asianmukaisen vastauksen itsevaltiutta palvelevalle byrokralle, joka pyrkii kuristamaan pienimmätkin vapauden ja itsenäisyyden ilmaukset kansan elämässä ja tekemään koko Venäjän kansasta nöyrän orjan. Zemstvomiehinä me olemme velvolliset puolustamaan erikoisesti zemstvolaitosten oikeuksia, puolustamaan niitä byrokranian mielivallalta ja sorrolta, puolustamaan niiden oikeutta itsenäisyyteen ja kansan kaikkien kerrosten tarpeiden laajaan tyydyttämiseen.

Alkäämme enää vaietko syyllistyneen koulupojan tavoin; osoitta-kaamme vihdoin, että olemme aikuisia kansalaisia ja vaatikaamme sitä, mikä meille oikeuden mukaan kuuluu — „esikois”-oikeuttamme, kansalaisoikeuksiamme.

Itsevaltiutta palveleva byrokrazia ei milloinkaan anna mitään vapaaehtoisesti, vaan antaa ainoastaan sen, mikä pakoitetaan antamaan, vaikka se samalla pyrkiikin esittämään asian siten, että se muka luopuu „oikeuksistaan” yksinomaan jalomielisyydestä. Jos se sattuukin antamaan enemmän, kuin mitä siltä oli pakoittamalla otettu, niin se ottaa pois viipymättä kaikki liiat myönnytykset, kuten meidän „suurille reformeillemme” kävikin. Hallitus ei huolehtinut työläisistä niin kauan, kunnes sen eteen nousi vakava „työväenliike” monituhantisten työläisjoukkojen mielenosoitusten muodossa; silloin se kävi nopeasti käsiksi „työväen lainsäädäntöön”, vaikkakin kyllin tekopyhään, mutta kuitenkin sellaiseen, että sen tarkoituksena oli tyydyttää edes joitakin työläisten vaatimuksia ja rauhoittaa näitä peloittavia joukkoja. Kymmenien vuosien kuluessa on hallitus runnellut opiskelevaa nuorisoomme, siskojamme, veljiämme ja lapsiamme sallimatta pienintäkään keksimänsä

„opetusjärjestelmän” arvostelua ja julmasti tukahduttaen ylioppilas- „levottomuudet”.

Mutta sitten nämä „levottomuudet” muuttuivat joukkolakoksi, akateeminen kone pysähtyi ja byrokratian valtasi äkkiä „sydämellisen holhouksen” lämmin tunne opiskelevaa nuorisoa kohtaan, ja ne samat vaatimukset, joihin vielä eilen oli ainoana vastauksena kasakkapiiskan vihellys, julistetaan tänään „kouluasian reformin” hallitusohjelmaksi.

Tietysti tässäkin muodonvaihdoksessa on sievoinen osa teko-pyhyyttä, mutta sittenkin... Sittenkin on epäilyksen ulkopuolella se tosi-asia, että „byrokratia” on pakoitettu avoimesti tunnustamaan ja tekemään verrattain oleellisen myönnytyksen yleiselle mielipiteelle. Ja me, samoin kuin kaikki Venäjän yhteiskuntapiirit, koko Venäjän kansa, voimme toivoa, että meidän oikeutemme saavat tunnustuksen ja toteutuvat vain siinä tapauksessa, jos me tulemme rohkeasti, avoimesti, yksimielisesti ja itsepintaisesti vaatimaan näitä oikeuksia.

Kaikkien näiden seikkojen vuoksi olemme päättäneet kääntyä tällä kirjeellä Teidän puoleenne, kunnioitettava herra, sekä monien muiden zemstvotoimihenkilöiden puoleen kaikissa lääninzemstvoissa pyytäen myötävaikuttamaan tämän lääninzemstvokokousten sessian aikana seuraavien kysymysten herättämiseen, pohtimiseen ja vastaavien päätösten tekemiseen niistä:

I. Zemstvolaitoksia koskevan Säädöksen tarkistamisesta ja sen muuttamisesta siihen suuntaan, että:

a) kaikille väestöryhmille, ilman minkäänlaisia säätyerotuksia, annetaan yhtäläinen äänioikeus, minkä ehtona tulee olla varallisuus-sensuksen huomattava alentaminen; b) zemstvoista poistetaan varta vasten säätyjä edustavat edustajat; c) zemstvat vapautetaan koko toimintansa suhteen administraation holhouksesta ja annetaan zemstvoille täydellinen itsenäisyys kaikissa paikallisissa asioissa alistaen sen maan laeille samoilla yleisillä perusteilla kuin kaikki muutkin henkilöt ja laitokset; d) laajennetaan zemstvon kompetenssia antamalla sille täydellinen itsenäisyys kaikista paikallisista hyödyistä ja tarpeista huolehtimisessa, mikäli ne eivät loukkaa koko valtion etuja; e) kumotaan laki zemstvoverotuksen määrärajoista; f) zemstvoille annetaan mitä laajimmat oikeudet kansan sivistyksen levittämiseen kaikin keinoin, ja tällöin, paitsi taloudellista huolenpitoa, on zemstvoille annettava oikeus valvoa ja parantaa opetuspuolta; g) kumotaan ylempänä mainittu lääkintä-ohjesääntö, joka vaarantaa zemstvon lääkintätöimintää; h) elintarvike-huoltoa koskevat asiat palautetaan zemstvojen käsiin, samoin kuin että sille annetaan täydellinen itsenäisyys zemstvojen tilastoarvioinnin järjestämisessä ja hoitamisessa; i) kaikkia zemstvojen asioita hoitaisivat ainoastaan valitut zemstvotyöntekijät, jotka eivät kuulu administraation vahvistettaviksi ja joita sitä suuremmalla syyllä ei saa nimittää zemstvokokousten tahdosta riippumatta; j) zemstvoille annetaan oikeus ottaa zemstvotoimitsijoita vain oman harkintansa perusteella, ilman heidän vahvistamistaan administraatiossa; k) zemstvoille annetaan oikeus pohtia vapaasti kaikkia yleisvaltakunnallisia kysymyksiä, jotka ovat yhteydessä paikallisiin hyötyihin ja tarpeisiin, ja tällöin zemstvon esittämät pyynnöt on korkeimmissa hallitusvirastoissa ehdottomasti käsiteltävä vissin määräjän kuluessa; l) kaikille zemstvoille annetaan oikeus olla suhteissa keskenään sekä oikeus järjestää zemstvojen valtuutettujen edustajakokouksia käsittelemään kysymyksiä, jotka koskevat kaikkia tahi muutamia zemstvoja.

II. Talonpoikia koskevan Säädöksen tarkistamisesta ja muuttamisesta siten, että heidän oikeutensa saatetaan täysin tasavertaisiksi muiden säätyjen oikeuksien kanssa.

III. Verojärjestelmän muuttamisesta siten, että verotaakka tasoittuu verottamalla omaisuuden tuottamia tuloja progressiivisesti ja ehdolla, että vissit minimaaliset tulot vapautetaan verosta.

Niin ikään on erittäin toivottavaa, että zemstvokokouksissa herätetään ja käsitellään seuraavat kysymykset:

IV. Rauhaoikeuslaitosten ennalleenpalauttamisesta kaikkialla sekä kaikkien niiden lakien kumoamisesta, jotka rajoittavat valamiesoikeuksien kompetenssia.

V. Suuremman painovapauden antamisesta, ennakkosensuurin hävittämisen välttämättömyydestä, sensuuriohjesäännön muuttamisesta siinä mielessä, että olisi määrätysti ja tarkasti sanottu, mitä saa ja mitä ei saa julkaista, hallinnollisen mielivallan hävittämisestä sensuuripraktiikasta ja kaikkien painetussa sanassa tehtyjen rikosten siirtämisestä poikkeuksetta yleisten oikeussäädösten mukaisen julkisen oikeuden käsiteltäviksi.

VI. Valtion turvallisuuden suojelutoimenpiteitä koskevien nykyisten lakien ja ministerien määräysten uudelleentarkistamisesta, salaisen administratiivisen „päättöksen” poistamisesta tällä alalla sekä kaikkien tämänluontoisten asioiden julkisesta käsittelystä yleisissä oikeuslaitoksissa.

Olettaen, että Te ette kieltäydy myötävaikuttamasta Teidän läänikokouksessanne näiden yleisten kysymysten herättämiseen, meillä on kunnia pyytää Teitä tiedoittamaan zemstvokokouksen mahdollisesta päätöksestä mahdollisuuden mukaan kaikille zemstvoille Teille tuttavien tahii tunnettujen valtuusmiesten kautta. Niin ikään toivomme, että useimmissa zemstvoissa on riittävästi rohkeita ja energisiä henkilöitä, jotka kykenevät viemään nämä vaatimukset läpi zemstvokokouksissa. Ja jos me kaikki yksimielisesti, avoimesti ja kategorisessa muodossa esitämme oikeutetut vaatimuksemme, niin byrokratian on pakko myöntyä, kuten se myöntyy aina silloin, kun se saa vastaansa yhteenliittyneen ja tietoisien voiman.

Vanhat zemstvomiehet”.

Tämä on hyvin opettavainen kirje. Se osoittaa, miten jopa sellaisetkin ihmiset, joilla on vähän kykyjä taisteluun ja jotka ovat suurimmalta osalta vaipuneet pienen käytännöllisen työn pariin, itse elämä pakoittaa esiintymään itsevaltaista hallitusta *vastaan*. Ja jos tätä kirjettä verrataan esim. sellaiseen teokseen, kuin on hra R. N. S:n⁸⁹ alkulause Witten kirjelmään, niin edellinen mielestäni tekee paremman vaikutuksen.

Kirjeessä tosin ei ole edes jossain määrin „laajoja” poliittisia yleistyksiä,—mutta eiväthän sen tekijät esitäkään „ohjelma”-julistuksia, vaan vaatimattoman neuvon, miten agitaatio on *käytännöllisesti* aloitettava. Heillä ei ole edes sen vertaa „ajatuksen lennokkuutta”, että puhuisivat suoraan

poliittisesta vapaudesta, mutta sitä vastoin ei ole myöskään fraaseja valtaistuimelle läheisistä henkilöistä, jotka mahdollisesti voisivat vaikuttaa tsaariin. Sitä vastoin ei ole myöskään Aleksanteri II „hyvien tekojen” vilpillistä ylistelyä, vaan päinvastoin kirjeestä pilkistaa esiin pilanteko „suurista reformeista” (lainausmerkeissä). Sitä vastoin he löytävät itsessään suorasukaisuutta ja miehuutta noustakseen päättävästi „zemstvo-opportunisteja” vastaan pelkäämättä julistaa sotaa „häpeälliselle pelkuruudelle” ja jäljittelemättä erikoisen takapajuisia liberaaleja.

Toistaiseksi emme tiedä, millainen menestys vanhojen zemstvomiesten julistuksella on ollut, mutta heidän aloitteensa ansaitsee mielestämme joka tapauksessa täydellisen kannatuksen. Zemstvoliikkeen vilkastuminen viime aikoina on sinänsä ylipäänsä erittäin mielenkiintoinen ilmiö. Kirjeen kirjoittajat itse osoittavat, miten työläisten aloittama liike, joka levisi ylioppilaiden keskuuteen ja johon nyt zemstvomiehet tulevat mukaan, on laajentunut. Kaikki nämä kolme yhteiskunnallista ainesta on näin ollen sijoitettu oikeaan järjestykseen niiden voimamäärien, niiden yhteiskunnallisen liikuntakyvyn, niiden sosiaalis-poliittisen radikalismien ja niillä olevan vallankumouksellisen päättäväisyyden vähene- misasteen mukaan.

Sitä pahempi vihollisellemme. Mitä vähemmässä määrin vallankumoukselliset ainekset nousevat kapinaan sitä vastaan, sitä parempi se on meille, itsevaltiuden ja koko nykyisen taloudellisen järjestelmän ehdottomille vastustajille.

Lähekkäämme tervehdys uusille vastalauseenesittäjille, siis uusille liittolaisillemme. Auttakaamme heitä.

Te näette: he ovat köyhiä; he julkaisevat vain pienen lentolehtisen, joka on monistettu huonommin kuin työläisten ja ylioppilaiden lentolehtiset. Me olemme rikkaita. Me julkaisemme sen painettuna. Saatamme julkisuuteen uuden korvapuustin Obmanov *-tsaareille. Tämä korvapuusti on sitä mielenkiintoisempi, mitä „arvokkaampia” ovat henkilöt, jotka sen antavat.

Te näette: he ovat heikkoja; heillä on niin vähän yhteyksiä kansaan, että heidän kirjeensä kulkee käsistä käsiin, ikään kuin se tosiaankin olisi yksityiskirjeen kopio. Me olemme

* — Обманов johtuu sanasta обманывать — pettäjä. Suom.

voimakkaita, me voimme ja meidän täytyy saattaa tämä kirje „kansaan” ja ennen kaikkea proletariaatin keskuuteen, joka on taistelunvalmiina ja joka on jo alkanut taistelun koko kansan vapauden puolesta.

Te näette: he ovat arkoja, he vasta nyt alkavat kehittää ammattikunnallista zemstvoagitaatiotaan. Me olemme heitä rohkeampia, työläisemme ovat jo eläneet yli pelkän puhtaasti ammattikunta-taloudellisen agitaation „asteen” (heille pakoittamalla tyrkytetyn asteen). Antakaamme heille taistelun esikuva. Sillä kun työläiset ovat taistelleet sellaisen vaatimuksen puolesta kuin „Väli aikaisten ohjesääntöjen” kumoaminen,— tuodakseen julki vastalauseensa itsevaltiutta vastaan,— niin yhtä merkityksellisenä aiheena voi olla administraation harjoittama — huonon tai hyvän, mutta kuitenkin — „*itsehallinnon*” häväistys!

Mutta tässä kaikenlaiset, ilmeiset ja salaiset, tietoiset ja tiedottomat „ekonomismin” kannattajat pysähdyttävät meidät.— Kenelle se on tarpeen, että työläiset kannattavat zemstvomiehii? — kysyvät he meiltä. Eiköhän vain yksinomaan zemstvomiehille? Eiköhän vain henkilöille, jotka ovat tyytymättömiä vain siihen, että hallitus hellii enemmän teollisuuden kuin maaseudun liikkeenharjoittajia? Eiköhän vain yksinomaan porvaristolle, jonka toivomukset eivät mene „maan taloudellisten ryhmien käytännöllistä taistelua” pitemmälle?

Kenelle? Ennen kaikkea ja enimmänsä *itselleen työväenluokalle*. Tämä nykyisen yhteiskunnan „ainoa todella vallankumouksellinen luokka” ei olisi todenteolla vallankumouksellinen, ellei se käyttäisi hyväkseen *jokaista* aihetta uuden iskun antamiseen pahimmalle viholliselleen. Ja sanat poliittisesta agitaatiosta ja poliittisesta taistelusta julistuksissamme ja ohjelmissamme olisivat vain tyhjää sanahelinää, jos me laskisimme käsistämme nuo taistelun suotuisat tapaukset, jolloin näiden vihollisten kanssa riitaantuvat jopa sen eiliset (60-luvun) ja osittain nykyisetkin (opportunisti-zemstvomiehet ja maaorjuutta kannattavat tilanherrat) liittolaiset.

Seuratkaamme huolellisesti zemstvoelämää, uuden vastalauseaallon kasvua ja laajenemista (tahi laskua ja supistumista). Koettakaamme enemmän tutustuttua työväenluokkaa zemstvon historiaan, hallituksen myönnytykseen yhteiskuntapiireille 60-luvulla, tsaarien vilpillisiin puheisiin ja

heidän taktiikkaansa: ensin annetaan „hernerokkaa” „esikoisoikeuden” asemesta,— mutta sitten (nojautuen tähän heillä säilyneeseen „esikoisoikeuteen”) otetaan pois myöskin itse hernerokka. Oppikoot työläiset tuntemaan tämän ikivanhan poliisitaktiikan kaikissa ilmenemismuodoissaan. Tämä tuntemus on tarpeen meidänkin taistelullemme *meidän* „esikoisoikeutemme” puolesta, sen puolesta, että proletariaatilla olisi vapaus taistella *kaikkea* taloudellista ja sosiaalista sortoa vastaan. Esitelmöikäämme työläisille kerhokokouksissa zemstvosta ja sen suhteista hallitukseen, julkaiskaamme lentolehtisiä zemstvojen vastalauseiden johdosta, valmistautukaamme siihen, että kaikkeen hiukan-kin rehellisen zemstvolaisuuden häpäisemiseen tsaarihallituksen taholta proletariaatti voisi vastata mielenosoituksilla pompadouri-kubernöorejä vastaan, bashibozukki-santarmeja ja jesuiitta-sensoreita vastaan. Proletariaatin puolueen on opittava syyttämään ja hätyyttämään *jokaista* itsevaltiuden palvelijaa *jokaisesta* väkivallanteosta ja ilkityöstä mitä yhteiskuntakerrosta vastaan tahansa, mitä kansakuntaa tai rotua vastaan tahansa.

„Iskra” № 18,
maaliskuun 10 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehdessä
tekstin mukaan

„BORBA“ RYHMÄSTÄ

K. N. Te kysytte, mikä se sellainen „Borba” ryhmä on? Me tunsimme siitä eräitä „Zarjan” (kaksi kirjoitusta) ja „Iskran” (3 tiedoitusta, 2 kirjoitusta ja 1 uutinen) avustajia. Eräitä heidän lähettämiään kirjoituksia ei julkaistu. Nyt he ovat painattaneet „ilmoituksen”, jossa valittavat meidän „epädemokraattisuuttamme” ja saarnaavat jopa... Personencultus’ia * vastaan! Kokeneena henkilönä te jo yksistään tästä erinomaisesta ja verrattomasta sanasta käsitätte, mistä tässä on kysymys. Ja kun „Borba” julkaisee kirjoituksensa „Mistä on aloitettava?” kirjoitusta vastaan, jonka hyväksymistä vastaan he myös puhuvat ilmoituksessaan, niin silloin puolueasioissa aivan kokemattomatkin toverit ymmärtävät, minkä takia me emme ottaneet näitä avustajia avosylin vastaan.

„Demokratismiin” suhteen ks. „Mitä on tehtävä?”, IV, e) **: se, mitä siellä on sanottu „Rabotsheje Delosta”, koskee myöskin „Borba’ta”.

„Iskra” № 18,
maailskuun 10 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

* — yksilökulttia. *Toim.*

** — Ks. Teokset, 5. osa, s. 466. *Toim.*

KIRJE „POHJOISELLE LIITOLLE“⁴⁰

HUOMAUTUKSIA „POHJOISEN LIITON“ OHJELMAAN

Ennen kaikkea on pantava merkille „ohjelman” peruspuutteellisuus *muodon* kannalta, nimittäin: tieteellisen sosialismin periaatteellisten perusväittämien sekoittaminen ei ainoastaan yhden hetken, vaan vieläpä yhden paikkakunnankin ahtaiden konkreettisten tehtävien kanssa. Tämä puutteellisuus tulee ilmi heti, kun vain käy läpi ohjelman kaikkien 15 pykälän sisällön. Tehkäämme se.

1. § — työväenliikkeen päämäärä yleensä.
2. § — tämän päämäärän saavuttamisen perusehto.
3. § — *Venäjän* sosialidemokratian lähin poliittinen tehtävä.
4. § — Venäjän sosialidemokratian suhde liberaaleihin y.m.
5. § — samaa.
6. § — „luokka” ja „puolue” käsitteet (erillinen erimieliisyys „ekonomistien” kanssa).
7. § — agitaation käytännölliset tehtävät.
8. § — propagandan merkitys.
9. § — mielenosoituksista ja manifestaatioista.
10. § — toukokuun 1 päivän juhlimisesta.
11. § — helmikuun 19 pn lentolehtiset ja mielenosoitukset.
12. § — taloudellinen taistelu ja sosiaaliset reformit.
13. § — ei ainoastaan puolustus-, vaan myös hyökkäystaistelun välttämättömyys työläisten taholta.
14. § — aktiivinen eikä ainoastaan passiivinen osuus lakkojen suhteen.
15. § — lakot parhaana taistelukeinona.

On helppo huomata, että sisällöltään näin erilaiset pykälät olisi pitänyt jakaa eri osastoihin (muuten ovat mahdollisia huomattavat väärinkäsitykset sellaisen yleisön taholta, joka ei kykene erottamaan peruseriaatteita hetken käytännöllisistä tehtävistä). Ei ole ainoastaan epämukavaa, vaan suorastaan väärin ja kaksimielistä asettaa rinnakkain sekä maininta sosialismin lopullisesta päämäärästä ja selitys ekonomistien suhteen tahi määritelmä lakkojen merkityksestä. Olisi pitänyt erottaa selvästi yleisten vakaumustensa periaatteellinen selitys, sitten osoittaa puolueen poliittiset tehtävät siten, kuin „Pohjoinen liitto” ne ymmärtää, ja kolmanneksi, erottaa näistä sanan varsinaisessa mielessä ohjelmateeseistä järjestön („Pohjoinen liitto”) *päätöslauselmat* käytännöllistä liikettä koskevien kysymysten johdosta (§§ 7—11 ja 13—15). 6. § olisi pitänyt olla erikseen osoittamassa „Pohjoisen liiton” suhdetta erimielisyyksiin Venäjän sosialidemokraattien keskuudessa. 12. § olisi pitänyt sisältyä periaatteelliseen lausuntoon (sillä pienistä parannuksista ja reformeista käytävän jokapäiväisen taistelun suhde taisteluun lopullisesta päämäärästä on yleinen eikä erikoisesti Venäjää koskeva kysymys).

Tämän yleisen huomautuksen jälkeen siirryn käsittelemään eri pykäläiä.

1. §:ssä on hahmoteltu sosialidemokratian päämäärät yleensä. Maininta näistä päämääristä on tehty tavattoman lyhyesti ja hajanaisesti. Tosin paikallisen järjestön ohjelmassa ei ole voitu syventyä yksityiskohtiin, jotka puolueen ohjelmassa ovat *välttämättömiä*. Myöntäen tämän täydellisesti ja pitäen sangen hyödyllisenä ja tärkeänä „Pohjoisen liiton” päätöstä olla vaikenematta sosialidemokratian peruseriaateista paikallisenkaan järjestön ohjelmassa, pitäisin tässä tapauksessa vain tarpeellisena, että lisätään viittaus peruseriaatteiden yksityiskohtaisempaan esittelyyn. Toisin sanoen olisi pitänyt esim. mainita, että „Pohjoinen liitto” on *kansainvälisen* tieteellisen sosialismin kannalla (ohjelmassa ei ole missään kohdassa mainittu liikkeen kansainvälisestä luonteesta) ja hyväksyy „vallankumouksellisen marxilaisuuden” teorian. Tällaisen periaatteitaan koskevan yleisen huomautuksen rinnalle olisi voitu asettaa sellainen teesi kuin 1. §, mutta erikseen otettuna se (1. §) on riittämätön.

Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen kuuluvana järjestönä olisi „Pohjoisen liiton” pitänyt osoittaa olevansa solidaarinen sen „Manifestin” kanssa ja hyödyllistä olisi „Pohjoisen liiton” ollut myös osoittaa solidaarisuutensa vaikkapa vain sen Venäjän sosialidemokraattien ohjelmaluonnoksen kanssa, jonka „Työn vapautus” ryhmä 80-luvulla laati. Tällainen viittaus olisi tarkemmin määriteltävä „Pohjoisen liiton” periaatteellisen asenteen ratkaisematta etukäteen kysymystä niistä muutoksista, jotka tässä luonnoksessa ovat välttämättömiä. Jommin kummin: *joko* on itsensä laadittava *täydellinen* esitys sosialidemokratian kaikista perusperiaatteista (s.o. itsensä luotava sosialidemokraattisen ohjelman periaatteellinen osa) *tahi* on julistettava täysin selvästi, että „Pohjoinen liitto” *hyväksyy* enemmän *tahi* vähemmän tunnetut, perustaksi otetut periaatteet. Sen sijaan kolmas tie, jonka ohjelma on valinnut — aivan hajanainen viittaus lopulliseen päämäärään — ei kelpaa.

2. § alkaa tavattoman epätarkasta, kaksimielisestä ja vaarallisesta julistuksesta: „pitäen sosialismia proletariaatin luokkaetuna”. Nämä sanat ikään kuin samaistavat sosialismin ja „proletariaatin luokkaedun”. Mutta tämä samaistaminen on *aivan väärin*. Nimenomaan nykyään, jolloin „proletariaatin luokkaetujen” *äärettömän ahdas* ymmärtäminen on levinnyt erittäin laajalle, on suorastaan sallimattonta esittää sellaista formulaa, joka, jos se yleensä jotenkuten voidaan tunnustaa, niin ainoastaan sillä ehdolla, että sanonta: „luokkaetu” ymmärretään *erittäin laajasti*. „Luokkaetu” pakottaa proletaareja liittymään yhteen, taistelemaan kapitalisteja vastaan ja ajattelemaan itsensä vapauttamisen ehtoja. „Luokkaetu” tekee heidät hyvin vastaanottaviksi sosialismin suhteen. Mutta sosialismi, joka on proletariaatin luokkataistelun ideologiaa, alistuu ideologian synnyin, kehityksen ja lujittumisen yleisiin ehtoihin, s.o. perustuu inhimillisen tiedon koko materiaaliin, edellyttää tieteen korkeaa kehitystä, vaatii tieteellistä työtä j.n.e. j.n.e. Proletariaatin luokkataisteluun, joka kehittyi luonnonvoimaisesti kapitalististen suhteiden pohjalla, sosialismin *tuovat* ideologit. 2. pykälän sanamuoto taas valaisee kerrassaan väärin sosialismin todellista suhdetta luokkataisteluun. Eikä 2. §:ssä ole luokkataistelusta edes puhuttu. Se on sen toinen puutteellisuus.

3. § luonnehtii absolutismia riittämättömästi (ei ole osoitettu esimerkiksi sen yhteyttä maaorjuuden jätteisiin), osittain fraasimaisesti („rajoittamaton”) ja vetelästi (*yksilön „ignorointi”*). Edelleen, poliittisen vapauden saavuttaminen (olisi mainittava, että „Pohjoinen liitto” asettaa tämän tehtävän *koko puolueelle*) on välttämätöntä *ei ainoastaan* työläisten luokkataistelun täydelliselle kehitymiselle; olisi pitänyt muodossa tai toisessa osoittaa, että se on välttämätöntä myös koko yhteiskunnallisen kehityksen eduille.

„Itsevaltius edustaa ainoastaan hallitsevien luokkien etuja”. Se on epätarkkaa tahi väärin. Itsevaltius tyydyttää hallitsevien luokkien *vissejä* etuja pysytellen pystyssä osaksi talonpoikaisjoukkojen ja yleensä pientuottajain liikkumattomuuden varassa, osaksi pitäen tasapainoa vastakkaisten etujen välillä, muodostaen tietyssä suhteessa myös itsenäisen järjestyneen poliittisen voiman. 3. pykälän sanamuoto on kerrassaan kelpaamaton siksi, että Venäjän itsevaltiuden ja porvariston herruuden typerä samaistaminen on meillä levinnyt hyvin laajalle.

„Ei sovi yhteen demokratian periaatteen kanssa”. Mitä varten tämä on sanottu, kun kerran demokratiasta ei vielä ole puhuttu mitään? Ja eikö muka itsevaltiuden kukistamisvaatimus ja poliittisen vapauden valtaamisvaatimus ilmaise juuri demokratian „periaatetta”? Tämä lause ei kelpaa. Sen asemesta olisi pitänyt osoittaa tarkemmin johdonmukaisuutemme ja *päättäväisyytemme* (porvarilliseen demokratiaan verrattuna) „demokratian periaatteen” ymmärtämisessä,—esim. olisi pitänyt tavalla tai toisella kuvata „demokraattisen perustuslain” käsite ja *sisältö* tahi sanoa „periaatteellisesta” vaatimuksestamme — *demokraattisesta tasavallasta*.

4. § on erittäin epätydyttävä. Sen sijaan, että puhutaan „laajan” vapauden „täydellisestä” hyväksikäyttämisestä (nämä ovat itse asiassa epämääräisiä fraaseja, jotka voidaan täydellisesti vaihtaa ja pitääkin vaihtaa täsmälliseen mainintaan demokraattisesta tasavallasta ja demokraattisesta perustuslaista, sillä „täydellisyys” juuri onkin johdonmukaista demokratismia),—sen sijaan olisi *ehdottomasti* pitänyt sanoa siitä, *ettei yksinomaan* työväenluokka ole kiinnostettu poliittisesta vapaudesta. Kun tästä vaietaan, niin se merkitsee, että „ekonomismin” huonoimmille muodoille

avataan ovet selko selälleen ja unohdetaan yleisdemokraattiset tehtävämme.

On kerrassaan väärin, että poliittisen vapauden toteuttaminen (?? saavuttaminen, valloittaminen) on „samanlainen” välttämättömyys proletariaatille kuin työpalkan korotus ja työpäivän lyhennys. Niin juuri, *ei samanlainen: tämä välttämättömyys on toista laatua, paljon monimutkaisempaa* laatua kuin työpalkan korottamisen y.m.s. välttämättömyys. Näiden kummankin laadun „välttämättömyyden” välillä oleva ero näkyy havainnollisesti esim. siitäkin, että itsevaltius on valmis antamaan (*ja todellakin joskus antaa*) työväenluokan eri kerroksille tahi ryhmille parannuksia niiden asemaan, *kunhan* vain nämä kerrokset sopisivat absolutismin kanssa. Käsiteltävänä oleva lause on kerrassaan sopimaton, sillä se ilmaisee „taloudellisen” materialismin tavatonta vulgärisointia ja sosialidemokraattisten käsitysten alentamista trade-unionismin tasolle.

Edelleen. „Tämän vuoksi”... on yllä sanotun *vuoksi* poistettava... „edessäolevassa taistelussa”... (s.o. taistelussa tsarismia vastaan, todennäköisesti?)... „socialidemokraatit esiintyisivät määrätyn luokkaohjelman ja vaatimuksin...”. *Poliittisen* ohjelmamme ja *poliittisten* vaatimustemme *luokka*-luonne ilmenee nimenomaan demokratismen täydellisyytenä ja johdonmukaisuutena. Ellei puhuta yksinomaan poliittisista vaatimuksista, vaan koko ohjelmastamme yleensä, niin sen luokkaluonteen tulee juontua itsestään ohjelmamme sisällöstä. On tarpeetonta puhua „*tietystä*” luokkaohjelmasta, vaan on itsensä suoraan ja täsmällisesti *määriteltävä, esitettävä, ilmaistava ja formuloitava* tämä luokkaohjelma.

„...Alistamatta liberaaliselle ohjelmalle...”. Tämä on suorastaan naurettavaa. Me esiinnyimme etummaisena demokraattisena puolueena ja yhtäkkiä teemme varauksen, että „emme alista”!! Ihan kuin lapset, jotka vastikään ovat päässeet pois „alistiksesta”!

„Alistumattomuutemme” liberaaleille ei pidä tulla ilmi alistumattomuutta koskevista fraaseista, vaan ohjelmamme (*ja tietenkin toimintamme*) luonteesta yleensä. Juuri sellainen poliittisten tehtävien ymmärtäminen, joka samaistaa (tahi vaikkapa vain rinnastaa) vapauden välttämättömyyden työpalkan korottamisen välttämättömyyden kanssa,

juuri ilmaiseekin sosialidemokratian alistumista liberaaleille.

4. §:n loppu ei myöskään kelpaa; sen arvostelu sisältyy kaikkeen edellä sanottuun.

Yleinen suhteemme kaikkeen demokratiaan yleensä on 5. §:ssä rajoitettu pelkkään yhteistoimintaan toisten puolueiden kanssa käytännöllisissä asioissa. Se on liian ahdasta. Jos sellaisia puolueita on olemassa, niin pitäisi (ei ohjelmassa, vaan erikoisessa edustajakokouksen päätöslauselmassa) mainita ne tarkasti ja määritellä tarkasti suhde sosialistivallankumouksellisiin, „Svobodaan” etc.* Ellei kysymys ole visseistä puolueista, vaan yleensä suhteesta muihin vallankumouksellisiin (*ja oppositio*-)suuntauksiin, niin se olisi pitänyt formuloida laajemmin toistamalla jossain muodossa „Kommunistisen manifestin” teesi siitä, että me kannatamme kaikkea vallankumouksellista liikettä olemassaolevaa järjestelmää vastaan⁴¹.

Ohjelman 6. § ei ole paikallaan. Se olisi pitänyt siirtää erikoiseen päätöslauselmaan ja sanoa *suoraan*, että kysymys on erimielisyyksistä (tahi kahdesta suuntauksesta) Venäjän sosialidemokratiassa. Se on enemmän kuin „monilukuiset väärinkäsitykset”. Erimielisyyksien formulointi on liian ahdas, sillä erimielisyydet *eivät lähimainkaan rajoitu* luokan ja puolueen sekoittamiseen. Vastaavassa teesissä olisi pitänyt päättävämmiin ja selvemmin esiintyä „marxilaisuuden arvostelua”, „ekonomismia”, poliittisten tehtävien tyypistämistä vastaan.

Mitä tulee kuudennen pykälän toiseen osaan, niin koska toiset pykälät (7, 14 y.m.) *selittävät* sitä, on sen arvostelu annettu näiden pykälien arvostelussa.

7. §, samoin kuin kaikki seuraavatkin (paitsi 12. §), pitää siirtää erikoiseen päätöslauselmaan eikä se saa kuulua välittömästi *ohjelmaan*.

Oman toiminnan „tehtävä” on 7. §:ssä muotoiltu ahtaasti. Meidän ei ole ainoastaan „kehitettävä proletariaatin itse-tietoisuutta”, vaan myös *järjestettävä* sitä poliittiseksi puolueeksi ja sitten *johdettava* sen taistelua (sekä taloudellista että poliittista).

Maininta siitä, että proletariaatti on asetettu „visseihin, konkreettisiin olosuhteisiin”, on liikaa. Se on joko jätettävä

* — et cetera — ja niin edespäin. *Toim.*

pois tahi itsensä on *määriteltävä* nämä olosuhteet (mutta se on tehtävä ohjelman toisissa kohdissa).

Se, että agitaatio on „ainoa” tehtävämme toteuttamiskeino, ei pidä paikkaansa. Ei lähimainkaan ainoa.

On riittämätöntä määritellä agitaatio „vaikutukseksi laajoihin työläiskerroksiin”. On puhuttava tämän vaikutuksen luonteesta. Poliittisesta *agitaatiosta* on sanottava suuremmin, päättävämmin, selvemmin ja yksityiskohtaisemmin: muussa tapauksessa ohjelma, joka vaikenee varsinaisesta poliittisesta agitaatiosta ja puhuu kokonaisuudessa kahdessa pykälässä (14. ja 15.) taloudellisesta agitaatiosta, joutuu (vasten tahtoaan) „ekonomismiin”. Olisi pitänyt erikoisesti korostaa, että on harjoitettava agitaatiota poliittisen ja taloudellisen, elämäntapojen ja kansallisen sorron *kaikkien* ilmentymien johdosta, *painakoon tämä sorto mitä luokkia tahi väestökerroksia tahansa*, että on välttämätöntä (sosialidemokraateille) olla kaikkien etunenässä silloin, kun tapahtuu joitain yhteentörmäyksiä hallituksen kanssa y.m.s., ja vasta sitten viitattava agitaatiokeinoihin (suullinen, sanomalehdet, lentolehtiset, mielenosoitukset y.m. j.n.e.).

8. §. Alku on tarpeetonta toistamista.

„Myöntää propagandan *ainoastaan* sikäli” j.n.e. Se ei ole oikein. Propagandalla ei ole ainoastaan tämä merkitys, ei ainoastaan „agitaattorien valmentaminen”, vaan myös tietoisuuden levittäminen yleensä. Ohjelma vääntää jouta liian kovasti toiseen suuntaan. Jos oli esiinnyttävä sellaista propagandaa vastaan, jonka joku on liaksi irroittanut agitaation tehtävistä, niin olisi parempi sanoa: „propagandaa harjoitettaessa on *erikoisesti* pidettävä silmällä agitaattorien valmennustehtävää”, tai jotenkin siihen tapaan. Mutta ei saa *koko* propagandaa rajoittaa „kokeneiden ja taitavien agitaattorien” valmentamiseen, ei saa „kieltää” pelkästään „joidenkin yksityisten tietoisten työläisten” valmentamista. Me pidämme sitä riittämättömänä, mutta emme „kiellä” sitä. Sen vuoksi 8. pykälän toinen osa (sanoista: „suhtautuen kielteisesti”) on poistettava kokonaan.

9. §. Sisällöltään hyväksyn sen täydellisesti. Olisi ehkä lisättävä: „yhteiskunnallisen elämän *mitä* erilaisimpien tosiasiajn ja hallituksen toimenpiteiden johdosta...”.

„Parhaimpana keinona” asemesta olisi tarkempi: „*eräänä* parhaimpana keinona”.

Vain pykälän loppu on epätydyttävä. Mielenosoitukset ja manifestaatiot eivät yhdistä *eikä* niiden pidä yhdistää *yksinomaan* työläisiä (*eikä* manifestaatioiden kautta „yhdistyminen” ole riittävää, koska me kerran haluamme yhdistää järjestöllisesti, välittömästi ja ainiaaksi eikä vain yhtä tapausta varten) „...Kehittäen heissä *täten*...”. Tämä on joko epätarkasti: *pelkillä* manifestaatioilla ei tietoisuutta kehitetä, tahi se on tarpeeton (on jo sanottu, että eräänä parhaimpana keinona).

Olisi kai hyödyksi lisätä manifestaatioiden *järjestämisen* välttämättömyydestä, niiden valmistelusta, toimeenpanosta y.m.

Yleensä puhuen, kun ohjelmasta puuttuu vähäisinkin maininta siitä, että pitää kiinnittää suurta huomiota *vallankumoukselliseen organisaatioon*, ja sitä paitsi yleisvenäläiseen, taisteluhenkiseen organisaatioon, niin on se *suuri puutteellisuus*. Kun kerran puhutaan agitaatiosta, propagandasta, lakoista y.m., niin on suorastaan anteeksiantamaton vaieta *vallankumouksellisesta järjestöstä*.

10. §. Pitäisi lisätä, että toukokuun 1 päivästä pitää tulla meillä myös mielenosoitus *itsevaltiutta vastaan*, poliittisen vapauden vaatimus. Juhlan kansainväliseen merkitykseen viittaaminen ei riitä. Siihen on liitettävä myös taistelu päivänpolttavimpien *kansallisten* poliittisten vaatimusten puolesta.

11. §. Ajatus on erittäin hyvä. Mutta se on ilmaistu kovin ahtaasti. Sanottakoon vaikkapa „muun muassa”, sillä mielenosoituksia on järjestettävä myös Kommuunin vuosipäivän ja monen muun johdosta. Tai sanottakoon „erikoisesti”, sillä syntyy sellainen käsitys, ikään kuin muusta syystä ei olisi tarpeen järjestää.

Edelleen. Helmikuun 19 pnä ei saa kääntyä (lentolehtisissä) *yksistään* työläisten puoleen. Puhumattakaan siitä, että mielenosoituksissa ja lentolehtisissä niiden johdosta me yleensä aina käännyimme koko kansan ja jopa koko maailman puoleen, niin helmikuun 19 pnä pitää kääntyä myös *talonpoikaiston* puoleen. Ja kun on käännyttävä talonpoikaiston puoleen, niin se merkitsee, että on laadittava sosialidemokraattinen politiikka agraarikysymyksessä. Ohjelma ei kajoa tähän kysymykseen, ja me ymmärrämme täydellisesti, että paikallisjärjestöllä mahdollisesti ei ole aikaa tai voimia syventyäkseen siihen. Mutta olisi ehdottomasti edes

mainittava siitä jossain muodossa, jossain sellaisessa yhteydessä, kun se on Venäjän sosialidemokraattisessa kirjallisuudessa ja käytännöllisessä liikkeessämme* yritetty asettaa.

11. §:n loppuosa ei kelpaa („ainoastaan *luokan* voima” — minkä? yksistäänkö työväenluokan?). Pitäisi jättää pois.

12. §. „Kaikin tavoin” me emme voi emmekä tule myötävaikuttamaan työläisten aseman parantamiseen nykyoloissa. Esim. zubatovilaiseen tapaan me emme voi myötävaikuttaa emmekä edes zubatovilaisen turmeluksenkaan oloissa tule myötävaikuttamaan. Me taistelemme ainoastaan sellaisen työläisten aseman parantamisen puolesta, joka *kohottaa* heidän luokkataistelukykyään, t.s. jolloin olojen parantamista *ei yhdistetä* poliittisen tietoisuuden turmelemiseen, poliisiholhoukseen, paikkakunnalle kiinnittämiseen, „hyväntekijälle” orjuuteen joutumiseen, ihmisarvon alentamiseen y.m. y.m. Juuri Venäjällä, missä itsevaltius on niin taipuvainen (ja *käy* yhä taipuvaisemmaksi) *ostamaan itsensä irti* vallankumouksesta erilaisilla antipaloilla ja valereformeilla, me olemme velvolliset tekemään jyrkän rajan itsemme ja kaikenlaisten „reformaattoerien” välillä. Mekin taistelemme reformien puolesta, mutta nimenomaan emme „kaikin tavoin”, vaan *ainoastaan* sosialidemokraattisesti, ainoastaan vallankumouksellisesti me taistelemme reformien puolesta.

13. § on jätetty pois edustajakokouksen päätöksellä. Se pitikin jättää pois.

14. § muotoilee liian ahtaasti taloudellisen agitaation sisällön ja tehtävät. Se ei rajoitu yksinomaan lakkoihin. „Parempia ehtoja” me emme tarvitse ainoastaan kulttuurillista, vaan nimenomaan proletariaatin vallankumouksellista kehitystä varten. Sosialidemokratian „aktiivinen osuus” lakkojen aikana ei rajoitu siihen, että herätetään taisteluun *taloudellisen aseman parantamisen puolesta*. Lakkoja (samoin kuin taloudellista agitaatiota yleensäkin) on *aina* käytettävä siihenkin, että niillä herätetään *vallankumoukselliseen* taisteluun vapauden ja sosialismin puolesta. Lakkoja on käytettävä myös *poliittiseen* agitaatioon.

* Esimerkiksi työläismielenosoitusten järjestämisyritykset talonpoikain ruoskinnan johdosta j.n.e.

15. § on myös kovin epätydyttävä. Lakot eivät ole „paras” taistelukeino, vaan ainoastaan *eräs* keino, eikä sekään aina ehdottomasti parhaimpia keinoja. On myönnettävä lakkojen merkitys ja käytettävä niitä aina hyväksi ja johdettava niitä, mutta niiden merkityksen liioittelu on sitä vaarallisempaa, mitä kovemmin „ekonomismi” on tehnyt sitä.

Se, mitä edelleen puhutaan lakoista, on tarpeetonta: se on sanottu jo 14. §:ssä. Riittäisi viittaa taloudellisen taistelun johtamiseen yleensä. Tämä johtaminen ilmenee joskus siinäkin, että hillitään lakkoon ryhtymästä. Ohjelmassa on sanottu liian absoluuttisesti ja juuri siksi liian suppeasti. Olisi pitänyt sanoa yleensä tästä tehtävästä, proletariaatin taloudellisen taistelun johtamisesta, tämän taistelun tekemisestä järjestyneemmäksi ja tietoisemmaksi, työläisten ammattiliittojen perustamisesta ja siitä, että on pyrittävä laajentamaan ne yleisvenäläisiksi liitoiksi, jokaisen lakon, taloudellisen sarron ilmentymän y.m. käyttämisestä mitä laajimman sosialistisen ja vallankumouksellisen propagandan ja agitaation tarkoituksiin.

15. pykälän loppuosa *supistaa* tämän agitaation tehtäviä aivan kuin asettaen poliittisen agitaation käyttämisen ehdoksi poliisiesiintymiset etc. Itse asiassa on pyrittävä käyttämään poliittista agitaatiota (ja edes jossain määrin taitavien johtajien ollessa johdossa on se täysin mahdollista) jo *ennen* „ylienkelien” esiintymistäkin ja niiden esiintymisistä *riippumatta*. Pitäisi sanoa yleisemmin: „käytettävä ylipäänsä kaikkia aiheita poliittisen agitaation harjoittamiseen” j.n.e.

15. §:n loppuosa on niin ikään väärä. „Yleislakoista” meidän on sitä vähemmän sopivaa puhua, mitä vähemmän meillä Venäjällä on mahdollisuuksia *valmistella* niitä. Ja yleensäkin ei ole syytä *erikoisesti* puhua ohjelmassa „yleis”-lakoista (palauttakaa mieleenne typerä „yleislakko” kirjassessa „Kuka suorittaa poliittisen vallankumouksen?”⁴². Ovathan sellaisetkin väärinkäsitykset mahdollisia). Myös lakkojen julistaminen „*parhaaksi tietoisuuden* kehittämisen keinoksi” on kerrassaan väärin.

Yleensä ja kokonaisuudessaan olisi ohjelman vakava uudestaanmuokkaus erittäin suotavaa. Yleensäkin olisi suotavaa, että „Pohjoinen liitto” osallistuisi aktiivisesti sekä *vallankumouksellisen* sosialidemokratian *puolueeksi*

yhdistämiseen että myös puolueohjelman laadintaan. Omasta puolestaan „Zarjan” ja „Iskran” toimitus toivoo voivansa lähiaikoina tiedottaa „Pohjoiselle liitolle” oman luonnoksensa (joka huomattavalta osaltaan on jo valmis) ja toivoo, että „Pohjoinen liitto” osallistuu sen korjailuun, levittämiseen ja valmistelutyöhön sen hyväksymiseksi koko puolueessa.

Kirjoitettu huhtikuussa 1902

Julkaistu ensi kerran v. 1923

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

MIKSI SOSIALIDEMOKRATIAN ON JULISTETTAVA PÄÄTTÄVÄ JA SÄÄLIMÄTÖN SOTA SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISILLE?

1) Siksi, että yhteiskunnallisen ajattelumme virtaus, joka tunnetaan „socialistis-vallankumouksellisen” virtauksen nimellä, tosiasiallisesti loittonee ja on jo loitonnut nykyään ainoasta olemassaolevasta kansainvälisestä vallankumouksellisen sosialismin teoriasta, s.o. marxilaisuudesta. Kansainvälisen sosialidemokratian suuressa kahtiajakaantumisessa opportunistiseen (mukaanluettuna „bernsteiniläinen”) ja vallankumoukselliseen osaan on tämä virtaus asettunut kahden tuolin välillä aivan epämääräiselle ja sietämättömän puolinaiselle kannalle, kun se on katsonut marxilaisuuden „horjutetuksi” („Vestnik Russkoi Revoljutsii” № 2, s. 62) yksinomaan porvarillis-opportunistisen arvostelun perusteella ja luvannut puolestaan ja omalla tavallaan „uudestitarkistaa” marxilaisuuden eikä ole tehnyt kerrassaan mitään tämän uhkaavan lupauksensa täyttämiseksi.

2) Siksi, että socialistis-vallankumouksellinen virtaus antautuu avuttomana Venäjän yhteiskunnallis-poliittisen ajattelun vallitsevan suuntauksen edessä, suuntauksen, jonka nimeksi on annettava liberaalis-narodnikkilainen suuntaus. Toistaessaan „Narodnaja voljan”⁴³ ja yleensä koko vanhan venäläisen sosialismin virheen socialistivallankumoukselliset eivät näe, että tämä suuntaus on aivan herpaantunut ja sisäisesti ristiriitainen, ja rajoittuvat itsenäisessä luomistyössään Venäjän vallankumouksellisen ajattelun alalla siihen, että yksinkertaisesti liittävät

vallankumouksellisen fraasin liberaalis-narodnikkilaisen viisauden vanhaan testamenttiin. Venäjän marxilaisuus ensimmäisenä horjutti liberaalis-narodnikkilaisen suuntauksen teoreettisia perusteita, paljasti sen porvarillisen ja pikkuporvarillisen luokkasisällön, alkoi sodan sitä vastaan ja käy tätä sotaa välittämättä siitä, että koko joukko kriittisiä (= opportunistisia) marxilaisia on siirtynyt vastustajain leiriin. Mutta sosialistivallankumoukselliset ovat olleet ja ovat koko tässä sodassa (*parhaassa tapauksessa*) vihamielisen neutraliteetin kannalla istuutuen taaskin kahden tuolin väliin, Venäjän marxilaisuuden (jolta ne ovat ottaneet vain säälittäviä katkelmia) ja kvasi-sosialistisen liberaalis-narodnikkilaisen suuntauksen väliin.

3) Siksi, että yllä mainitun täydellisen periaatteettomuutensa vuoksi kansainvälistä ja Venäjän sosialismia koskevissa kysymyksissä sosialistivallankumoukselliset eivät ymmärrä tahi eivät tunnusta ainoaa todella vallankumouksellista *luokkataisteluperiaatetta*. He eivät ymmärrä, että todella vallankumouksellinen ja todella sosialistinen, voi nykyisellä Venäjällä olla vain puolue, joka *yhdistää* sosialismin *Venäjän työväenliikkeeseen*, jota Venäjän kehittyvä kapitalismi synnyttää yhä voimakkaammin ja yhä laajemmin. Sosialistivallankumouksellisten suhde Venäjän työväenliikkeeseen on aina ollut katselevan diletanttista ja kun tämä liike esim. sairastui (hämmästyttävän nopeasta kasvusta) „ekonomismiin”, niin sosialistivallankumoukselliset olivat toisaalta vahingoniloisia niiden henkilöiden tekemien virheiden johdosta, jotka työskentelivät työväenjoukkojen herättämisen uuden ja vaikean tehtävän alalla, ja toisaalta heittelivät keppejä vallankumouksellisen marxilaisuuden pyöriin, kun tämä kävi taistelua tuota ekonomismia vastaan ja suoritti tuon taistelun voitokkaasti. Puolinainen suhde työväenliikkeeseen aiheuttaa kiertämättä tosiasiallisen syrjäinjäämisen tästä liikkeestä ja tämän syrjäinjäämisen vuoksi ei sosialistivallankumouksellisten puolueella ole minkäänlaista sosiaalista perustaa. Se ei nojaa yhteenkään yhteiskunnalliseen luokkaan, sillä eihän voida sanoa luokaksi epävarman intelligenssin ryhmiä, intelligenssin, joka nimittää löyhyyttään ja periaatteettomuuttaan „laajakantoisuudeksi”.

4) Siksi, että suhtautuessaan välinpitämättömästi sosialistiseen ideologiaan ja halutessaan nojautua samalla ja

samassa määrin sekä intelligenssiin että proletariaattiin ja talonpoikaistoon sosialistivallankumouksellisten puolue vie siten kiertämättä (tahdostaan riippumatta) siihen, että Venäjän porvarillinen demokratia orjuuttaa poliittisesti ja aatteellisesti Venäjän proletariaattia. Välinpitämätön suhtautuminen teoriaan, välttely ja teeskentely sosialistisen ideologian suhteen väistämättä valaa vettä porvarillisen ideologian myllyyn. Venäjän intelligenssi ja Venäjän talonpoikaisto sosiaalisina kerroksina, joita *rinnastetaan* proletariaattiin, voivat olla ainoastaan *porvarillis-demokraattisen* liikkeen tukena. Tämä ei ole yksinomaan sellainen mielipide, joka johtuu ehdottomasti koko meidän opistamme (jonka mukaan esim. pientuottaja on vain sikäli vallankumouksellinen, mikäli se katkaisee välinsä tavaratalouden ja kapitalismin piirin kanssa ja siirtyy proletariaatin katsantokannalle), ei — se on sitä paitsi suoranainen tosiasia, joka alkaa tuntua jo nyt. Mutta poliittisen kumouksen hetkellä jo seuraavana päivänä tämän kumouksen jälkeen tämä tosiasia tuntuu epäilemättä vielä voimakkaampana. Sosiaalivallankumouksellisuus on eräs niistä pikkuporvarillisen aatteellisen horjunnan ja sosialismin pikkuporvarillisen vulgärisoinnin ilmentymistä, jota vastaan sosialidemokratian täytyy aina käydä ja se tulee käymään päättäväistä sotaa.

5) Siksi, että jo niistä käytännöllisistä ohjelmavaatimuksista, joita sosialistivallankumoukselliset ovat ehtineet — en sano: esittää, mutta vaikkapa vain: hahmotella, käy jo täysin selvästi ilmi, kuinka suurta vahinkoa tämän suuntauksen periaatteettomuus käytännössä aiheuttaa. Esimerkiksi agraari-minimiohjelma, joka on hahmoteltu „Revoljutsionnaja Rossijan” 8. numerossa (ehkä olisi parempi sanoa: joka on siroteltu narodnikkilaisuutemme kuluneiden päätelmien joukkoon?), ensinnäkin johtaa harhaan sekä talonpoikaistoa, jolle se lupaa „minimin” — maan sosialisoinnin, että työväenluokan, kylväen siihen kerrassaan vääriä käsityksiä talonpoikaistiliikkeen todellisesta luonteesta. Nämä kevytmieliset lupaukset vain saattavat huonoon valoon vallankumouksellisen puolueen yleensä ja varsinkin tieteellisen sosialismin opin kaikkien tuotantovälineiden yhteiskunnallistamisesta lopullisena päämääränämme. Toiseksi, asettaessaan minimiohjelmaansa osuustoiminnan tukemisen

ja kehittämisen sosialistivallankumoukselliset joutuvat siten kokonaan pois vallankumouksellisen taistelun maaperältä ja alentavat muka-socialisminsa aivan tavallisen pikkuporvarillisen reformaattoruuden tasolle. Kolmanneksi, vastustaessaan sitä sosialidemokratian vaatimusta, että on hävitettävä kaikki ne keskiaikaiset kahleet, jotka sitovat kyläyhteisöämme, kiinnittävät talonpojan maaosuuteen, riistävät häneltä siirtymisvapauden ja aiheuttavat kiertämättömästi hänen poljetun säätyasemansa, sosialistivallankumoukselliset ovat siten osoittaneet, että he eivät ole edes kyenneet varjelemaan itseään Venäjän narodnikkilaisuuden *taantumuksellisilta* opeilta.

6) Siksi, että ottaessaan ohjelmaansa terrorin ja julistaessaan sen poliittisen taistelun keinoksi nykyisessä muodossaan, sosialistivallankumoukselliset aiheuttavat siten mitä suurinta vahinkoa liikkeelle hajoittaen sosialistisen toiminnan välitöntä yhteyttä vallankumouksellisen luokan joukkoihin. Mitkään suulliset vakuuttelut ja valat eivät voi kumota sitä epäilemätöntä tosiasiaa, että nykyisellä terrorilla, siten kuin sosialistivallankumoukselliset sitä toteuttavat ja saarnaavat, *ei ole mitään yhteyttä* joukoissa, joukkoja varten ja joukkojen kanssa tehtävään työhön, että kun puolue järjestää terroristisia tekoja, niin se vetää tavattoman vähälukuiset organisatoriset voimat pois heidän vaikeasta eikä vielä läheskään täytetystä tehtävästään, vallankumouksellisen *työväen*puolueen järjestämisestä, että *todellisuudessa* sosialistivallankumouksellisten terrori ei ole mitään muuta kuin *kaksintaistelua*, jonka historian kokemus on kokonaan tuominnut. Jopa ulkomaalaiset sosialistitkin alkavat joutua hämilleen meidän sosialistivallankumouksellistemme nykyään harjoittaman kiivaan terrorinpropagoinnin johdosta. Venäjän työläisjoukoissa tämä propagointi taas kylvää sellaisia vahingollisia illuusioita, että muka terrori „pakoittaa ihmisiä ajattelemaan poliittisesti jopa vastoin heidän tahtoaankin” („Revoljutsionnaja Rossija” № 7, s. 4), että se muka „kykenee varmemmin kuin kuukausia kestävä suullinen propaganda muuttamaan... tuhansien ihmisten käsitykset vallankumouksellisten ja heidän toimintansa olemuksen (!!) suhteen”, että se muka kykenee „puhaltamaan uusia voimia horjuviin, monien mielenosoitusten surullisten tulosten hämmennyttämiin, lannistamiin” (sama) j.n.e.

Nämä vahingolliset illuusiot voivat johtaa ainoastaan nopeaan pettymykseen ja sen työn heikentymiseen, jota suoritetaan joukkojen valmistelemiseksi rynnistykseen itsevaltiutta vastaan.

Kirjoitettu kesä—heinäkuussa 1902

*Julkaistu ensi kerran v. 1923
aikakauslehdessä „Prozhektor” № 14*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KAKSI KIRJETTÄ I. I. RADTSHENKOLLE

I

Hyvä ystävä! Ennen kaikkea onnittelen kaikesta sydämestäni Teitä (ja Teidän ystäviänne) tavattoman suuren saavutuksen johdosta: paikalliskomitean uudestijärjestämiseen ryhtymisen johdosta. Tästä asiasta voi tulla käännekohta *koko* liikkeessämme ja siksi tämän uudestijärjestämisen vieminen *loppuun saakka* on mitä tärkein ja mitä välttämättömin tehtävä. Varjelkaa itseänne visusti, että ehtisitte suorittaa sen.

Siirryn asiaan. Pyydätte auttamaan Teitä antamalla „konkreettisen luonnoksen yleisvenäläiseen työhön liittyvän paikallisen työn suunnitelmasta”. Täyttääkseni pyyntönne viipymättä kirjoitan Teille toistaiseksi omassa nimessäni (ettei asia viivästyisi sen takia, että pitää ottaa yhteys toimituksen muihin jäseniin, jotka nyt ovat hajallaan eri puolilla; mahdollisesti he myöhemmin itsekkin kirjoittavat Teille jotain lisää). En ole aivan varma siitä, ymmärränkö kysymyksenne oikein. Aineistonani on nyt: Teidän kirjeenne, päivätty 21/VI, ja kirje 2a 3b:ltä⁴⁴ kahdesta kohtauksesta (Teidän, 2a 3b:n ja Krasikovin) Vanjan (Pietarin Liiton) kanssa. Näistä lähteistä (varsinkin toisesta) päätellen Vanja „onkin nyt meidän kanssamme samoinajatteleva, joka tunnustaa avoimesti entisen kantansa puutteellisuudet”. Pitäen tätä lähtökohtanani minä kirjoitan nyt edelleen kääntyen sekä Teidän puoleenne että Vanjan puoleen ja jätän kokonaan Teidän harkintanne varaan, onko kirjeeni nyt heti annettava Vanjalle (*ja Manjalle* = työväenjärjestölle) vaiko myöhemmin, onko se annettava kokonaan tahi eräin korjauksin, jotka, jos ne ovat tarpeen, jätän myös

Teidän tehtäväksenne (ilmoittaen tietysti meille kaikista näistä korjauksista, tietenkin, mikäli se on mahdollista).

Kun puhutaan tarkasti, niin minä en tietenkään voi antaa Teille nyt „konkreettista luonnosta yleisvenäläiseen työhön liittyvän paikallisen työn suunnitelmasta”: sellaista tehtävää en voi suorittaa ilman *useampia yksityiskohtaisia* neuvotte-luja sekä Vanjan että Manjan kanssa. Kaikki, mitä voin antaa, on luonnos siitä, minkälaisia käytännöllisiä askeleita on Vanjan viipymättä ja ennen kaikkea otettava, kun hänestä kerran on tullut uusi Vanja tai kun hän de facto * haluaa tulla sellaiseksi. Ja minusta tuntuu, että ne askeleet, jotka Te kaikki olette toisessa kohtauksessanne Vanjan kanssa suunnitelleet (ja jotka on selitetty 2a 3b:n kirjeessä), ovat aivan oikeita. Olen aivan yhtä mieltä siitä, että „ensimmäisenä tehtävänä on avoimesti julistaa itsensä tiettyjen näkökantojen kannattajaksi”. Se on nimenomaan ensimmäinen tehtävä ja se voidaan tehdä ainoastaan *avoimesti* julistamalla ⁴⁵. Tiedän hyvin, että enemmistöllä tahi monilla Vanjan tovereista (s.o. komiteoista ja niiden jäsenistä) on suurta ennakkoluuloa tällaisia julkisia lausuntoja vastaan tahi ainakin tottumattomuutta niihin. Tämä piirre on täysin ymmärrettävä liikkeen jo kulkeman vaiheen ja jo torjuttujen virheiden näkökannalta. Mutta juuri siksi, että Vanja on niin tärkeissä asemissa, juuri siksi, että entiseen aikaan hän julisti avoimesti vanhoja, „iskralaisista” jyrkästi eroavia käsityksiään,— juuri siksi kehoittaisin erittäin kiihkeästi tovereita (= Vanjaa) voittamaan tämän tottumattomuutensa ja ennakkoluulonsa. Tähän saakka on paikallisen työmme heikkoutena ollut ahtaus ja eristyneisyys, paikallisten työntekijäin haluttomuus ryhtyä *aktiivisesti* ja päättäväisesti käsittelemään puolueen yleisiä kysymyksiä. Tehkoon Vanja heti, tullessaan vallankumouksellisen sosialidemokratian kannattajaksi, eron tuosta perinteestä ja julistakoon *kaikkien kuullen*, että hänen tärkeimmät *teoreettiset katsomuksensa ja organisaatioaatteensa ovat sellaisia* ja että hän ryhtyy nyt itse toteuttamaan näitä aatteita kehoittaen siihen myös kaikkia muita komiteoita. Tällä julistuksella tulee olemaan suunnaton merkitys sekä Vanjalle että koko Venäjälle, se tulee jo sinänsä olemaan suuri asia. Ei pidä pelätä sitä, että Vanjan vanhat ystävät, joiden

* — todellisuudessa, teossa. *Toim.*

katsantokannat ovat toisenlaisia, loukkaantuvat: kaikenlaisen loukkauksen varjonkin hälventää tässä juuri se, että Vanja tunnustaa *itse* avoimesti ja rehellisesti, että olosuhteet ja kokemus ovat saaneet hänet vakuuttuneeksi entisten, ekonomismiin tavalla tai toisella yhteydessä olevien teoreettisten katsantokantojen, taktillisten periaatteiden ja organisaatiosuunnitelmien virheellisyydestä. Tässä ei ole jälkeäkään hyökkäyksestä näitä vanhoja katsomuksia vastaan, vaan se on pelkkää *oman* kehityksensä tunnustamista. Tämän tunnustuksen avoin suoruus vaikuttaa kymmenen kertaa voimakkaammin kaikkien Venäjän sosialidemokraattien *todelliseen* yhtymiseen ja „polemiikin” täydelliseen lopettamiseen heidän keskuudessaan kuin sata vastalauseetta „polemiikkia” vastaan.

Siis ennen kaikkea ja pääasiassa: avoin painettu julistus (paikallisessa lehtisessä tahi „Iskrassa”, mieluummin kummassakin). Tätä askelta ei pidä kerta kaikkiaan viikollakaan siirtää, sillä *ilman sitä* kaikki muut askeleet *voivat helposti* osoittautua tuloksettomiksi (epäonnistuminen y.m.s.), mutta *sen yhteydessä* heti vakiintuu uusi tie.

Mitä tässä julistuksessa pitäisi olla? Jos Vanja kysyisi tässä asiassa minulta toverillista neuvoa (*mutta en tietenkään ennen kuin hän kysyisi minulta*), niin minä vastaisin: 1) tunnustettava luopumisensa vanhoista katsomuksista (teoreettisista, taktillisista ja organisatorisista) luonnehtien nämä katsomukset aivan yleisesti (mahdollisuuden mukaan 1—2 sanalla). 2) Tunnustettava siirtyminen „Iskran”, sen teoreettisten, taktillisten ja organisatoristen katsomusten kannalle, tunnustettava se *johtavaksi* äänenkannattajaksi (NB *: johtava ei lainkaan merkitse sitä, että sen kanssa pitäisi ehdottomasti kaikessa olla samaa mieltä. Se merkitsee nimenomaan vain solidaarisuutta kyseisen äänenkannattajan *johtavien* periaatteiden kanssa. Tämä tunnustaminen *sopii täydellisesti yhteen* sen kanssa, että osoitetaan yksityiset erimielisyydet, jos niitä on, ja sanotaan, että minä haluan sellaisia ja sellaisia muutoksia ja että minä, nykyinen „Iskran” kannattaja, tulen *toimeenpanemaan* niitä, pyrkimään siinä, „Iskrassa”, saamaan nämä muutokset aikaan). 3) Asetettava etutilalle yhdistyminen, oikeammin yhtenäisen yleisvenäläisen sosialidemokraattisen työväen-

* — Nota bene — huomatkaa. *Toim.*

puolueen tosiasiallinen *ennalleenpalauttaminen* yhteisen työskentelyn *tietä*, joka — työ — on aloitettava ryhmittymällä „Iskran” ympärille, jotta se saataisiin muutetuksi todella yleiskansallisen agitaation aseeksi ja jonka (työn) on saatava aikaan sellaisen taisteluhenkisen yleisvenäläisen järjestön luominen, joka pystyy suorittamaan ratkaisevan rynnistyksen itsevaltiutta vastaan. 4) Tunnustettava (mikä on jo tehty, mutta mitä Vanja ei vielä ole julkaissut) välttämättömäksi uudestijärjestää Vanjan ja Manjan konstituutio ja toiminta (heidän suhteensa j.n.e.), julistettava (niin sanoaksemme) konstituution uudestitarkistaminen. 5) Tunnustettava välttämättömäksi lähentyä kiinteämmin „Iskran” Venäjän järjestöön *ja liittyä* yhteen sen kanssa niiden tehtävien toteuttamiseksi, jotka nykyään ovat sekä Vanjalle että tälle järjestölle yhteisiä. 6) Lähetettävä yksi tai useampia (ehkä sekä Vanjalta että Manjalta j.n.e.) Pietarin komitean jäseniä järjestämään yllä sanotun käytännöllisen toteuttamisen viipymätöntä alkuunpanoa, s.o. „Iskran” kanssa *yhteenliittymistä* ja puolueen *yhdistämistä* *.

Näistä 6 osastosta ei tietenkään voida missään tapauksessa julkaista kuudetta, ja saattaa olla muitakin sellaisia kohtia. Julistukseen voidaan panna pisteitä ja tehdä suora varaus, että niitä ja niitä (tai „seuraavia”) kohtia ei konspiraatiivisista syistä voida julkaista. Mutta toistan: jos Vanja on todella asettunut meidän puolellemme, niin hänen *ei* pidä lykätä tätä julistustaan *viikollakaan*.

Tässä Pietarin komitean edustajain neuvottelussa Sonjan („Iskran” Venäjän järjestön) ja „Iskran” toimituksen (ulkomaisen) kanssa sitten laaditaankin jo oikea konkreettinen suunnitelma, johon ei sisälly ainoastaan Pietarissa suoritettavan työn uudestijärjestäminen, vaan myös puolueen suoranainen yhdistäminen, puolueen toista edustajakokousta valmistelevan Organisaatiokomitean konstituominen y.m.s. j.n.e. j.n.e.

Edelleen, toisessa neuvottelussanne suunniteltiin, että „ennen mainitun suunnitelman täyttämistä (edustajien lähettäminen ulkomaille heinäkuussa) tutustutaan ennakolta tilanteeseen laajan isänmaamme eri paikkakunnilla, jotta saataisiin pohjaa mielipiteiden vaihtamiselle edustajakokouksessa”. Tätä päätöstä (sanon sen suoraan) pidän

* Tämäkin (6. §) on jo päätetty *de facto* toisessa neuvottelussanne: ulkomaille lähettäminen lopullisen sopimuksen aikaansaamista varten.

virheenä ja neuvoisin luopumaan siitä. Se merkitsee asian pitkittämistä ja kahden jäniksen takaa-ajamista. Saa-kaamme aluksi kiinni ensimmäinen: pääskäämme itse (me Vanjan kanssa) yksimielisyyteen. *Se on oleva jo samaa* kuin Vanjan täydellinen solidaarisuus Sonjan kanssa. Ja kun tämä solidaarisuus on olemassa, niin *myöhemmän* käytännöllisen tehtävän (Venäjän kiertämisen) voivat Vanja + Sonja (+ tai = ?) täyttää vallan helposti. Mutta voimien hajoittaminen ei nyt ole järkevää: aluksi (1) on saatava Vanja ja Manja *vakuuttuneiksi* lopullisesti, sitten (2) *julistettava* kaikkien kuullen standpunktimme*, edelleen (3) sovittava viipymättä „Iskran” kanssa (ulkomailla, missä „Iskralla” on jo kokonainen arkisto tietoja asiain-tilasta laajan isänmaan eri paikkakunnilla: älkää ylenkatsoko tätä arkistoa, toverit!) ja (4) Sonjan kanssa ja sitten vasta (5) Venäjän kiertäminen suoranaisena käytännöllisenä tarkoituksena työn *tosiasiallinen* yhdistäminen (ja puolueen yleisen edustajakokouksen koollekutsuminen).

Tässä Teille on, jos niin haluatte, lähimpien käytännöllisten tehtävien „konkreettinen suunnitelmaluonnos”. Jos 2. § tuottaa vaikeuksia, niin etutilalle voidaan siirtää 3. § (se tulee tietysti olemaan vissinlainen viivytyks, mutta määrätyissä oloissa kiertämätön viivytyks). Mutta sekä toisesta että kolmannesta on pidettävä kiinni hinnalla millä hyvänsä. Tällöin on erittäin tärkeää, että tänne saapuvilla Vanjan jäsenillä olisi mahdollisimman laajat valtuudet, että heitä olisi, mikäli suinkin mahdollista, 2 eikä 1 (vaikka tämä riippuu jo kokonaan paikallisista oloista ja ne ovat teille paljon selvemmat).

Tähän nähtävästi voidaankin lopettaa. Olkaa hyvä ja kirjoittakaa mahdollisimman pian mielipiteestänne: olenko ymmärtänyt oikein Teidän kysymyksenne? voidaanko minun „konkreettinen suunnitelmani” toteuttaa? j.n.e. Pelkäänpä kuitenkin, etteivät asiat ole vielä näin hyvin, että Vanja ei vielä ole täydellisesti puolellamme. Erikoisen epäilyttävää on se, että Manjalle ei vielä tähän mennessä ole annettu „Mitä on tehtävä?”** Olisi hyvä, jos Te toistaisitte neuvottelut Vanjan kanssa in pleno (s.o. Pietarin komitea *täydessä* kokoonpanossa): se olisi erittäin tärkeää sen seikan *tarkan*

* — katsantokantamme. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523. *Toim.*

selvittämisen kannalta, onko vastustajia, minkälaisia nimenomaan, mitkä ovat heidän tärkeimmät kohtansa. Yhtä tärkeää olisi sekin, että tapaisitte välittömästi Manjan. Jouduttakaa Vanjan (ja olisi hyvä, että myös Manjan!) matkaa tänne *kaikin mokomin ja hinnalla millä hyvänsä* (on matkustettava suoraan Lontooseen: heille on annettava *ehdottomasti Lontoon* osoite ja lisäksi kaiken varalta Meshtsherjakovin osoite Belgiassa). Jos Te voitte tämän tehdä, niin se on jo tavattoman suuri menestys, joka takaa työllenne hedelmät siinäkin tapauksessa, vaikka Te nyt epäonnistuisitte täydellisesti. Älkääkä unohtako, että sellainen epäonnistuminen on hyvin mahdollinen ja siksi on nopeasti saatava aikaan ensimmäinen *reaalinen* askel (julistus, matka) ehdottomasti ilman pienintäkään viivytelyä.

Jos Vanja asettuu *teoissa* täydellisesti *puolellemme*, niin silloin me pidämme muutaman kuukauden kuluttua puolueen toisen edustajakokouksen ja teemme „Iskrasta” puolueen äänenkannattajan, joka ilmestyy kerran kahdessa viikossa tahi ehkäpä kerran viikossa. Koettakaa saada Vanja vakuutuneeksi siitä, että *paikallisesta* työstä me emme aiokaan vetää pois, että Pietari on sellainen „paikkakunta”, jolla on myös *välittömästi* yleisvenäläinen merkitys, että Vanjan ja Sonjan yhteensulautuminen tehostaa suunnattomasti paikallista työtä ja samanaikaisesti yhdellä kertaa johdattaa koko puolueen puolittain aaveellisesta tilasta ei ainoastaan reaalisuuden tasolle, vaan myös ensiluokkaiseksi voimaksi.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

*Kirjoitettu ennen heinäkuun
3 (16) päivää 1902*

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
aikakauslehdessä
„Proletarskaja Revoljutsija” № 3*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

II

Hyvä ystävä! Hiljattain Teiltä saamamme tiedoitus Vanjan ystävien — „liittolaisten” (= „Rabotsheje Delon” kannalla olevien) vapaaksi päästämisestä herättää meissä taas joukon epäilyksiä. Kestääkö Vanja nyt? Asettakaa joka tapauksessa hänelle kysymys suoraan, saakaa suora vastaus, ja jos vastaus on kielteinen, niin saattakaa hänet mitä päättäväisimmällä tavalla häpeään, ja joka tapauksessa tiedoittakaa meille viipymättä, miten asiat ovat. Jos Vanja on taas luisunut (tahi vaikkapa on luisumassa) käsistämme, niin sitä välttämättömämpää on Teidän kolminkertaistaa ponnistuksianne Manjan suhteen: jos mahdollista, niin suoraan häneen; ellei se ole mahdollista, niin siinä tapauksessa uusien ystävienne kautta, joiden kanssa käymästänne keskustelusta Te kirjoititte meille niin yksityiskohtaisesti ja niin mielenkiintoisesti.

Teidän on otettava tehtäväksenne (siinä tapauksessa, että Vanja osoittautuu *hiukankin* epäluotettavaksi tahi vältteleväksi) valmistella Pietarin iskralaisten sota ekonomismin jätteitä vastaan. Tästä sodasta ei tietenkään tarvitse heille puhua, mutta sitä pitää valmistella kaikin voimin ja mahdollisuuden mukaan molemmilla sivustoilla. Toisin sanoen pyrkikää ensinnäkin säilyttämään jo aikaansaadut henkilökohtaiset suhteet Vanjan intelligenttiosassa oleviin ystäviimme, koettakaa tavata heitä, vaikuttaa heihin, saattaa heidät häpeämään, tavata heidän nuorisooaan, valmistella iskralaisten eroamista epämääräisistä henkilöistä. Toinen sivusta — paljoa tärkeämpi — on työläiset. Teidän kerhonne muodostaa mainion maaperän, ja Teidän on ennen kaikkea päästävä siihen, että tämä kerho kehittäisi, tajuaisi

ja muotoilisi vihamielisyytensä Vanjaan. Koettakaa antaa tälle kerholle „Mitä on tehtävä?” ja saada aikaan (Teidän kirjeestänne päätellen se ei ole kovinkaan vaikeaa) mitä *täydellisin* solidaarisuus ja korostaa tällöin erikoisesti ja selvästi, että „Mitä on tehtävä?” on suunnattu nimenomaan ja pääasiassa „pietarilais”-tyyppisiä ihmisiä vastaan. Pankaa keskusteluissa heidän kanssaan i-pisteet paikalleen ja viitatkaa alituisesti Vanjaan mallinäytteenä pahasta, mallinäytteenä siitä, miten ei pidä tehdä. Autan mielelläni Teitä tässä kaikessa, miten suinkin voin, esimerkiksi lähettämällä joukon kirjeitä kerholle. Tulkoon tästä kerhosta ensin tietoisesti ja *ehdottomasti* vihamielinen kaikelle vanhalle „pietarilaisuudelle”, sekä „Rabotshaja Myslille” että „Rabotsheje Delolle” ja kaikelle epämääräisyydelle. *Silloin (mutta vasta silloin)* me teemme seuraavaa: sen julistuksen, jonka Te neuvoitte Vanjan tekemään ja josta kirjoitin Teille yksityiskohtaisesti, tuon julistuksen kerho tietenkin tekee jonkin verran muutetussa muodossa, se nostaa „kapinalipun” Vanjan ekonomisteja vastaan ja julistaa avoimen sotaretken saadakseen puolelleen koko Manjan.

En epäile hetkeäkään, etteikö tämä sotaretki päättyisi nopeaan ja täydelliseen voittoon, enkä minä pidä suurimpana vaikeutena tätä sotaretkä, vaan nimenomaan sitä, että ihmiset saataisiin johdatetuksi suoranaiseen sotaretkeen, ettei uudelleen erehdyttäisi tekemään kompromisseja Vanjan kanssa, myönnytyksiä sille, viivytyksiä j.n.e. Ei *kerta kaikkiaan* mitään kompromisseja, *säälimätön* taistelu ekonomismin ja näpertelyn pienimpiäkin jätteitä vastaan — siinä on mielestäni se, mikä Teidän on otettava tehtäväksenne kerhossa. On parempi hukata valmisteluun 1/4 vuotta, 1/2 vuotta ja enemmänkin, mutta saada aikaan *taisteluhenkisen* iskralaisen kerhon muodostaminen kuin liittää vielä riittämättömän valmiita henkilöitä yhteen Vanjan diplomaattien ja vitkastelijain kanssa.

Käyttäkää hyväksenne sitä, että kerhon suhteen Teillä on vapaat kädet ja ajakaa linjaanne päättäväisesti älkääkä laskeko ampumamatkan päähän sellaisia, jotka eivät ole täysin omia.

Jos hoidatte asiaa näin, niin ette ole riippuvainen Vanjan häilymisistä ja horjumisista, Teillä tulee olemaan *oma*

tukipiste. Ja jos tarve pakoittaa Teidät joskus politikoimaan Vanjan kanssa, niin älkää kuitenkaan kerhon kanssa harjoittako vähäisintäkään politikoimista, vaan olkaa siellä aina *leppymättömästi* Vanjaa vastaan. Teidän taktiikkanne on silloin yksinkertaista: kun Vanja lähestyy meitä, niin Te silitätte hänen päätään, mutta pidätte kiveä visusti povella, s.o. ette salaa häneltä, että tämä ei riitä, että on tultava kokonaan ja tultava sisään, ja että Te ette tyydy vähään. Kun Vanja loittonee, niin Te ette anna hänelle anteeksi yhtään virhettä, ette ainoatakaan erehdyistä. Vanjan *kiinniottaminen* jokaisesta erehdyksestä ja niiden armoston paljastaminen ja häpeään saattaminen kerhossa (ja mahdollisuuden mukaan joskus myös „Iskrassa”) — täytyy olla Teidän eräänä tärkeimpänä tehtävänänne.

Sanalla sanoen pitäkää Vanjan suhteen tiukasti seuraavaa periaatetta: minä haluan kanssasi rauhaa ja sen vuoksi valmistelen kaikin voimin sotaa sinua vastaan.

Lopuksi eräs käytännöllinen neuvo. Vanja on luonteeltaan diplomaatti ja hiuksenhalkoja. Hän on nyt herättänyt kysymyksen komeron uudestijärjestämisestä ja on hyvin todennäköistä, että tämän „konstituution tarkistamisen” hyvällä tekosyyllä hän rupeaa venyttämään asiaa, keksimään tuhansia kompromisseja y.m. Älkää antako houkutella itseänne tähän koukkuun. Pilkatkaa säälimättömästi mieltymystä ohjesääntöjen kyhäämiseen. Kysymys ei ole ohjesäännöistä, ja se, joka luulee, että joitakin taktillisia ja organisatorisia aatteita lähtökohtana pitäen voidaan kirjoittaa mallikelpoiset ohjesäännöt, ei ymmärrä kerrassaan mitään ja häntä on loppuun saakka *jahdettava* tästä ymmärtämättömyydestä. Jos Vanja kuvittelee, että he nyt käsittelevät uudet ohjesäännöt kaikinpuolisesti, panevat uuteen uskoon 40 §:ää 50:stä ja sitten „asia luistaa kuin rasvattu”, s.o. että uusien ohjesääntöjen mukaan sitten työkin on uudenlaista,— jos hän (kuten kaikesta näkyy) näin kuvittelee, niin se merkitsee, että silloin hän on vain sanoissa luopunut vanhoista ennakkoluuloista, mutta todellisuudessa vaalii vielä satoja typeriä aatteita, joita vastaan on taisteltava ja yhä vain taisteltava. Käykää hiuksenhalkomisen ja muodollisuuden kimppuun ja todistakaa, että kysymys ei ole ohjesäännöistä, vaan siitä, että 1) päästäisiin yksimielisyyteen katsantokannoista *harkiten* niitä *loppuun asti* ja että 2) saadaan aikaan *sopusointu itse* käytännöllisessä työssä.

Tällä näkökannalla ollen me sylkäisemme Teidän (Vanjan) sääntöleikille ja sanomme suoraan: keitä me olemme, mitä haluamme ja miten työskentelemme, sen Te tiedätte ja Teidän täytyy tietää ei ainoastaan kirjallisuudesta, vaan myös henkilökohtaisista tapaamisista Venäjällä ja ulkomailla (tällaiset tapaamiset ovat kiertämättömiä vallankumouksellisessa toiminnassa). Ellette halua kulkea kanssamme käsi kädessä, niin sanokaa se suoraan, älkääkä metkuilko, muistakaa, että me olemme kaikenlaista metkuilua vastaan ja tulemme taistelemaan „kuin sotilaat”. Älkää luulko, että salaatte meiltä metkuilunne tarkistamalla ohjesääntöjä j.n.e. Mutta jos haluatte kulkea yhdessä, niin tarttukaa *viipymättä* työhön, ja silloin Te huomaatte, että itse tämä työ, jota tehdään yhteydessä yleisvenäläiseen sanomalehteen, sen hyväksi ja sen perustalla, itse tämä työ osoittaa, minkälaisia uusia muotoja tarvitaan, ja osoittaa todennäköisesti (jopa varmastikin), että oikeassa elävässä työssä nämä muodot hahmottuvat itsestään ilman minkäänlaisia ohjesääntöjä. Ja kun meistä tulee voimakkaita, niin järjestämme neljä kertaa vuodessa Venäjällä ja kaksi kertaa vuodessa ulkomailla (tahi päinvastoin — olosuhteista riippuen) — tapaamistilaisuuksia ja konferensseja, ja kaikenlaiset ohjesäännöt tullaan määrittelemään näissä konferensseissa (yksinkertaisemmin sanoen: me heitämme hiiteen kaikenlaiset ohjesäännöt).

Puristan lujasti kättänne ja odotan kärsimättömänä vastausta: osuvatko kirjeeni naulan kantaan, s.o. antavatko ne Teille sitä, mitä pitää antaa.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu heinäkuun 9 (22) pñä 1902

*Julkaistu ensi kerran v. 1928
V. I. Leninin Teoksissa, V osa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VALLANKUMOUKSELLISTA SEIKKAILUPOLITIIKAA

I

Me elämme myrskyisiä aikoja, jolloin Venäjän historia astelee eteenpäin seitsenpeninkulmaisoin askelin, jolloin jokainen vuosi merkitsee joskus enemmän kuin vuosikymmenet rauhallisina kausina. Tehdään yhteenvetoja puoli vuosisataa kestäneestä reforminjälkeisestä kaudesta, laskeetaan peruskiviä sosiaalis-poliittisille rakennuksille, jotka tulevat pitkän, pitkän aikaa määrittelemään koko maan kohtalot. Vallankumouksellinen liike kasvaa edelleenkin hämmästyttävän nopeasti ja „suuntauksemme” kypsyvät valmiiksi (ja lakastuvat) tavattoman nopeasti. Suuntaukset, joilla on vankka pohja niin nopeasti kehittyvän kapitalistisen maan kuin Venäjän luokkarakenteessa, löytävät miltei kohta „lokeronsa” ja keksivät sukulaisluokkansa. Esimerkiksi: hra Struven evoluutio, Struven, jolta vallankumoukselliset työläiset vain 1½ vuotta sitten kehoittivat „repäisemään pois” marxilaisen „naamion” ja joka jo nyt on itse esiintynyt ilman naamia läheisyydestään maahan ja pidättyväisyydestään ylpeiden liberaalisten tilanherrain johtajana (tahi käskyläisenä?). Päinvastoin suuntaukset, jotka ilmaisevat ainoastaan intelligenssin välikerrosten ja epämääräisten kerrosten katsomusten perinnäistä horjuvaisuutta, yrittävät korvata määrättyihin luokkiin lähentymisen sitä meluisemmilla esiintymisillä, mitä voimakkaammin tapahtumat pauhaavat. „Melutaan, veliseni, melutaan”—tämä on monien sellaisten vallankumouksellisella mielellä olevien henkilöiden tunnus, jotka tapahtumain vihuri on temmannut mukaansa, mutta joilla ei ole mitään teoreettisia tahi sosiaalisia perustoja.

Tällaisiin „meluisiin” suuntauksiin kuuluvat myös „socialistivallankumoukselliset”, joiden kasvot käyvät yhä selvemmiksi. Ja proletariaatin on jo aika tarkkailla huolellisemmin näitä kasvoja, tehdä itselleen tarkoin selväksi, keitä todellisuudessa ovat nuo ihmiset, jotka sitä itsepintaisemmin etsivät proletariaatin ystävyyttä, mitä selvemmäksi heille käy mahdottomuus olla olemassa erikoisena suuntauksena ilman kiinteää lähenemistä todella vallankumoukselliseen yhteiskuntaluokkaan.

Kolmenlaiset seikat ovat eniten myötävaikuttaneet socialistivallankumouksellisten todellisten kasvojen selville saamiseen. Niitä ovat ensinnäkin kahtiajakaantuminen vallankumouksellisen socialidemokratian ja opportunistin välillä, joka (opportunisti) nostaa päätään „marxilaisuuden arvostelun” lipun alla. Niitä ovat toiseksi Balmashevin tekemä Sipjagin murha ja eräiden vallankumouksellisten mielialoissa tapahtunut uusi käänne terroriin. Niitä ovat kolmanneksi ja pääasiassa se uusi talonpoikaissiike, joka on pakoittanut henkilöt, jotka ovat tottuneet istumaan kahden tuolin välissä ja joilla ei ole minkäänlaista ohjelmaa, esittämään *post factum* * edes jotain ohjelman tapaista. Tarkastelkaamme kaikkia näitä kolmea seikkaa tehden varauksen, että sanomalehtikirjoituksessa voidaan vain lyhyesti viitata perustelun tärkeimmät kohdat ja että sen yksityiskohtaisempaan esitykseen täytyy meidän todennäköisesti vielä palata aikakauslehtikirjoituksessa tahi kirjasessa.

Periaatteellisen teoreettisen julistuksen socialistivallankumoukselliset ovat hankkineet esittämään vasta „Vestnik Russkoi Revoljutsii” aikakauslehden 2. numerossa allekirjoittamattomassa toimituskirjoituksessa: „Socialismin kasvu maailmassa ja sen kriisi”. Me suosittelemme kovasti tätä kirjoitusta kaikille niille, jotka haluavat saada havainnollisen käsityksen täydellisestä teoreettisesta periaatteettomuudesta ja hataruudesta (sekä taidosta peittää sitä sanatulvalla). Tämän sanomattoman erinomaisen kirjoituksen sisältö voidaan esittää parilla sanalla. Socialismi on kasvanut koko maailmaa käsittäväksi voimaksi, socialismi (= marxilaisuus) jakaantuu nyt kahtia vallankumouksellisten („ortodoksien”) ja opportunistien („kriitikkojen”) välisen taistelun vuoksi. Me, „socialistivallankumoukselliset”, emme

* — tapahtumain jälkeen. *Toim.*

„tietenkään” ole milloinkaan olleet myötämielisiä opportunistille, mutta me hypimme ja leikimme „arvostelun” johdosta, joka on vapauttanut meidät dogmista, mekin ryhdyimme tarkistamaan tätä dogmia, ja vaikka me emme ole harjoittaneet vielä kerta kaikkiaan minkäänlaista (paitsi porvarillis-opportunistista) arvostelua, vaikka me emme vielä ole tarkistaneet mitään, niin tämä meidän vapautemme teoriasta tuleekin lukea meidän melkoiseksi ansioksemme. Sitä suuremmalla syyllä on luettava ansioksi se, että teoriasta vapaina ihmisinä me olemme kiihkeästi kaikkien yleisen yhteenliittymisen kannalla, me tuomitsemme tulisesti kaikki periaatteelliset-teoreettiset kiistat. „Vakava vallankumouksellinen järjestö”, uskottelee meille hyvin vakavana „Vestnik Russkoi Revoljutsii” (№ 2, s. 127), „kieltäytyisi ratkaisemasta sosiaalisen teorian ikuisesti hajoittavia riitakysymyksiä, minkä ei tietenkään tule häiritä teoreetikkoja niiden ratkaisun etsimisessä”, tahi suuremmin: antaa kirjailijan kirjoitella ja lukijan lueskella, ja sillä aikaa kun asiaa jauhetaan, me riemuitsemme vapautuneen tyhjän paikan johdosta.

Ei tietenkään ole syytä ruveta vakavasti käsittelemään tätä sosialismista poikkeamisen (oikeastaan kiistojen vuoksi) teoriaa. Mielestämme sosialismin kriisi velvoittaa hiukankin vakavia sosialisteja nimenomaan kiinnittämään mitä suurinta huomiota teoriaan,— asettumaan päättävästi ehdottoman määrätylle kannalle, tekemään jyrkän eron horjuvista ja epäluotettavista aineksista. Sosialistivallankumouksellisten mielestä taas, kun kerran „jopa saksalaisillakin” on kahtiajako ja hajaannus, niin meidän, venäläisten, on itse jumala käskenyt olemaan ylpeitä siitä, ettemme itsekään tiedä, mihin laahustamme. Meidän mielestämme teorian puuttuminen riistää vallankumoukselliselta suuntaukselta olemassaolo-oikeuden ja tuomitsee sen kiertämättä ennemmin tai myöhemmin poliittiseen vararikoon. Sosialistivallankumouksellisten mielestä taas teorian puuttuminen on erittäin hyvä juttu, varsin mukava „yhteenliittymistä varten”. Kuten huomaatte, me emme pääse heidän kanssaan yksimielisyyteen, sillä me jopa puhummekin eri kieltä. Ainoa toive: ehkäpä heidät saa järkiinsä hra Struve, joka niin ikään (mutta vakavammin) puhuu dogmin poistamisesta ja siitä, että „meidän” tehtävänämme (kuten yleensä sen porvariston tehtävänä, joka kääntyy proletariaatin puoleen)

ei ole hajoittaminen, vaan yhteenliittäminen. Eivätköhän sosialistivallankumoukselliset joskus huomaa hra Struven avulla, minkälainen *todellinen merkitys* on heidän asenteellaan — vapautumisella sosialismista yhteenliittymistä varten ja yhteenliittymisellä sosialismista vapautumisen kunniaksi?

Siirtykäämme toiseen kohtaan, kysymykseen terroristista.

Puolustaessaan terroria, jonka kelpaamattomuuden Venäjän vallankumouksellisen liikkeen kokemus on niin selvästi todistanut, sosialistivallankumoukselliset ovat pakahduttua julistaessaan, että he tunnustavat terrorin vain yhdessä joukoissa tehtävän työn kanssa ja että siksi ne perustelut, joilla Venäjän sosialidemokraatit kumosivat (ja kumosivat pitkäksi aikaa) tällaisen taistelukeinon tarkoituksenmukaisuuden, eivät koske heitä. Tässä toistuu juttu, joka muistuttaa suuresti heidän suhdettaan „arvosteluun”. Me emme ole opportunisteja, huutavat sosialistivallankumoukselliset ja samaan aikaan luovuttavat arkistoon proletaarisen sosialismin dogmin yksinomaan vain opportunistisen eikä minkään muun kritiikin perusteella. Me emme toista terroristien virhettä, me emme syrjäytä joukoissa tehtävää työtä, vakuuttelevat sosialistivallankumoukselliset, ja samaan aikaan suosittelevat innokkaasti puolueelle sellaisia tekoja kuin Balmashevin tekemä Sipjagin murha, vaikka jokainen tietää ja näkee mainiosti, että tällä teolla ei ollut mitään yhteyttä joukkoihin eikä sillä suoritustavaltaan voinutkaan olla yhteyttä, että tämän teon suorittaneet henkilöt eivät panneet laskelmiaan eivätkä luottaneet mihinkään tiettyyn väkijoukon esiintymiseen tai tukeen sen taholta. Sosialistivallankumoukselliset eivät naiivisti huomaa sitä, että heidän taipuvaisuutensa terroriin on mitä läheisimmässä syy-yhteydessä siihen tosiasiaan, että he ovat alusta alkaen olleet ja ovat edelleenkin syrjässä työväenliikkeestä eivätkä edes yritä tulla luokkataisteluaan käyvän vallankumouksellisen luokan puolueeksi. Ahkera vannominen panee hyvin usein olemaan varuillaan ja epäilemään voimakasta höystettä kaipaavan totuudenmukaisuutta. Kun luen sosialistivallankumouksellisten vakuutteluja: terrorilla me emme loitonna työtä joukoissa, niin mieleeni tulevat usein sanat: eikö vannominen jo kyllästytä? Tätähän vakuuttelevat ne samat henkilöt, jotka ovat jo loitonneet sosialidemokraattisesta työväenliikkeestä, joka todella nostattaa joukkoja,

henkilöt, jotka edelleenkin loittonevat siitä tarrautuen mihin teorian riekaleisiin tahansa.

Sanottua voi erinomaisesti havainnollistaa vuoden 1902 huhtikuun 3 p:n julistus, jonka „socialistivallankumouksellisten puolue” julkaisi. Se on kaikkein elävin, välittömiin toimihenkilöihin läheisin, kaikkein pätevin lähde. „Terroristista taistelua koskevan kysymyksen asettelu” tässä julistuksessa „käy täydellisesti yhteen” myös „puolueen katsantokannan kanssa”, kuten „Revoljutsionnaja Rossijan” (№ 7, s. 24)* arvokas tunnustus kuuluu.

Huhtikuun 3 p:n julistus jäljentää tavattoman säntillisesti terroristien „uusimman” todistelukaavan. Ennen kaikkea pistävät silmääne sanat: „me emme kehoita käyttämään terroria joukoissa tehtävän työn asemesta, vaan nimenomaan tätä työtä varten ja samanaikaisesti sen kanssa”. Ja ne pistävät silmään sen tähden, että ne on ladottu kolme kertaa suuremmilla kirjakkeilla kuin muu teksti (tapa, jonka tietenkin „Revoljutsionnaja Rossijakin” on toistanut). Totta tosiaan, sehän on niin yksinkertaista! Painatetaan lihavilla kirjakkeilla „ei asemesta, vaan kanssa” — ja socialidemokraattien kaikki vastaväitteet, historian koko opetus katoaa heti. Mutta lukekaapa koko julistus, niin te huomaatte, että lihavilla kirjakkeilla vannominen ottaa turhaan joukkojen nimen.— Se aika, „jolloin työ kansa pääsee ulos pimeydestä” ja „mahtavana kansan aaltona murskaa säpäleiksi rautaiset portit” — „oo!” (kirjaimellisesti näin: oo!) „ei vielä niinkään pian koita, ja on kauheaa ajatellakin, miten paljon siinä tulee uhreja!” Eivätkö nämä sanat: „oo, ei vielä niinkään pian” osoita sitä, ettei ollenkaan ymmärretä joukko liikettä eikä luoteta siihen? Eikö tämä perustelu ole varta vasten keksitty pilkaksi sille tosiasialle, että työväki jo nousee? Ja jos loppujen lopuksi tässä kuluneessa väitteessä olisikin siinä määrin perustaa kuin mitä siinä tosiasiaassa

* Tosin „Revoljutsionnaja Rossija” harjoittaa tämänkin pykälän suhteen jonkinlaista tasapainoteitua. Toisaalta „käy täydellisesti yhteen”, toisaalta — viittaus „liioitteluun”. Toisaalta „Revoljutsionnaja Rossija” sanoo, että tämä julistus on vain socialistivallankumouksellisten „yhdessä ryhmän” aikaansaannos. Toisaalta on olemassa sellainen *tosiasia*, että julistuksessa allekirjoituksena on: „socialistivallankumouksellisten puolueen *julkaisu*” ja lisäksi siinä toistetaan saman „Revoljutsionnaja Rossijan” motto („taistelussa sinä hankit oikeutesi”). Me käsitämme, että „Revoljutsionnaja Rossijan” on epämieluisaa kajota tähän arkaan kohtaan, mutta pillosilla olo on mielestämme tällaisissa tapauksissa suorastaan sopimatonta. Ekonomismin olemassaolo oli niin ikään epämieluisaa vallankumoukselliselle socialidemokratialle, mutta se paljasti avoimesti ekonomismia yrittämättä saattaa ketään ja milloinkaan harhaan.

on tyhmyyttä, niin siitä juontuisi erittäin selvästi terrorin kelpaamattomuus, sillä ilman työväkeä kaikki pommit ovat voimattomia, ilmeisen voimattomia.

Kuulkaa edelleen: „Jokainen terroristinen isku ikään kuin riistää osan voimaa itsevaltiudelta ja siirtää (!) koko tämän voiman (!) vapaudesta taistelevien puolelle”. „Ja kun terroria tullaan harjoittamaan systemaattisesti (!), niin on ilmeistä, että meidän vaakakuppimme vihdoin tulee painamaan enemmän”. Niin, niin, jokaiselle on selvää, että edesämme on tavattoman karkean muodon saanut mitä suurin terrorismin ennakkoluulo: poliittinen murha sinänsä „siirtää voimaa”! Tässä teille on toisaalta voimansiirtämisteoria ja toisaalta „ei asemesta, vaan kanssa...”. Ja kuinka ei edes kyllästytä vanhoa?

Mutta nämä ovat vasta kukkasia. Marjat tulevat myöhemmin. „Ketä on iskettävä?”, kysyy sosialistivallankumouksellisten puolue ja vastaa: ministereitä eikä tsaaria, sillä „tsaari ei vie asiaa äärimmäisyyteen asti” (!! mistä he sen ovat saaneet tietää??), ja sitä paitsi „se on helpompaakin” (kirjaimellisesti niin!): „ei mikään ministeri voi asettua hoviin niin kuin linnaan”. Ja tämä perustelu päättyy seuraavaan järkeilyyn, joka ansaitsee tulla ikuistetuksi näyteenä sosialistivallankumouksellisten „teoriasta”. „Väkijoukkoa vastaan itsevaltiudella on sotamiehiä, vallankumouksellisia järjestöjä vastaan — salainen ja julkinen poliisi, mutta mikä pelastaa sen...” (kenet sen? itsevaltiudenko? kirjoittaja on huomaamattaan jo samaistanut itsevaltiuden sen ministerin kanssa, jota on helpompi iskeä!) „...yksityisiltä henkilöiltä tai pieniltä kerhoilta, jotka herkeämättä, jopa toistensa tietämättä (!!) valmistelevat hyökkäystä ja hyökkäävät? Ei mikään voima auta sitä vastaan, mikä on tavoittamaton. Tehtävämme on siis selvä: on raivattava pois jokainen itsevaltiuden mahdikas väkivallanharjoittaja käyttämällä sitä ainoaa keinoa, jonka itsevaltius on meille jättänyt (!), — nimittäin kuolemaa”. Kirjoittakoot sosialistivallankumoukselliset miten suuria paperivuoria tahansa uskotellakseen, että terroria saarnaamalla he eivät loitonna, eivät desorganisoivat työtä joukoissa, mutta he eivät voi sanatulvalla kumota sitä tosiasiaa, että nimenomaan siteeratassa julistuksessa on nykypäivien todellisen terroristin psykologia ilmaistu oikein. Voiman siirtelyn teoriaa täydennetään luonnollisesti tavoittamattomuusteorialla, teorialla, joka lopullisesti

kääntää ylösalaisin ei ainoastaan koko menneen kokemuksen, vaan myös kaiken järkevän ajatuksen. Se, että vallankumouksen ainoana „toiveena” on „väkijoukko”, että poliisia vastaan voi taistella yksinomaan vallankumouksellinen järjestö, joka johtaa (teoissa eikä sanoissa) tätä väkijoukkoa — se on aapistotuus. Sitä hävettää todistella. Ja vain henkilöt, jotka ovat unohtaneet kaiken eivätkä ole oppineet mitään, saattavat päättää „päinvastoin” ja puhua uskomatonta, hirveää tyhmyyttä, että itsevaltiuden voivat väkijoukolta „pelastaa” sotamiehet ja vallankumouksellisilta järjestöiltä poliisi, mutta ministereitä jahtaavilta yksilöiltä *ei pelasta mikään!!*

Tämä uskoton järkeily, josta — se on varmaa — on tuleva kuuluisa, ei suinkaan ole pelkkää eriskummallisuutta. Ei, se on opettavainen siinä suhteessa, että viemällä rohkeasti järjestömyyteen asti se paljastaa terroristien perusvirheen, joka on heille ja ekonomisteille yhteinen (mahdollisesti on jo sanottava: ekonomismivainajan entisille edustajille?). Tämä virhe, kuten jo useasti olemme maininneet, sisältyy siihen, *ettei ymmärretä* liikkeemme peruspuutteellisuutta. Liikkeen harvinaisen nopean kasvun vuoksi ovat johtajat jääneet jälkeen joukoista, vallankumoukselliset järjestöt eivät ole kasvaneet proletariaatin vallankumouksellisen aktiivisuuden tasolle, eivät kykene kulkemaan edellä ja johtamaan joukkoja. Tällaisen epäsuhteen olemassaoloa ei epäile yksikään rehellinen ihminen, joka hiukankin tuntee liikettä. Ja kun kerran asia on siten, niin ilmeisesti nykyiset terroristit ovat oikeita nurinkäännettyjä ekonomisteja joutuessaan niin tyhmään, mutta vastakkaiseen äärimmäisyyteen. Kun tällaisena aikana, jolloin vallankumouksellisilla *ei riitä* voimia ja keinoja jo nousevien joukkojen johtamiseen, kehoitetaan harjoittamaan sellaista terroria kuin erillisten yksilöiden ja toisilleen tuntemattomien kerhojen järjestämät ministerinmurhat, — niin se merkitsee sitä, *ettei siten* ainoastaan katkaista työtä joukoissa, vaan suorastaan desorganisoidaan sitä. — Me vallankumoukselliset „olemme tottuneet arastellen sulloutumaan röykkiöön”, luemme me huhtikuun 3 p:n julistuksesta, „ja jopa (NB *) sekin uusi, rohkea henki, joka viimeisten parin kolmen vuoden aikana on tuulahtanut, toistaiseksi on nostattanut enemmän väki-

* — Nota bene — huomatkkaa. *Toim.*

joukon kuin yksilöiden mielialaa". Näissä sanoissa on paljon sattumalta sanottua totuutta. Ja juuri tämä totuus se lyökin täydellisesti terrorismin saarnaajat. Tästä totuudesta jokainen ajatteleva sosialisti tekee johtopäätöksen: on tehokkaammin, rohkeammin ja ryhdikkäämmin toimittava röykkiönä. Mutta sosialistivallankumoukselliset päättelevät: „ammu, sinä tavoittamaton yksilö, sillä röykkiö, oo, ei tule vielä pian ja röykkiötä vastaan on sotamiehiäkin". Tämä ei enää ole ollenkaan järkevää, herrat!

Julistus ei tule toimeen myöskään ilman kiihoitusterrorin teoriaa. „Sankarin jokainen kaksintaistelu herättää meissä kaikissa taisteluhenkeä ja uljuutta", sanotaan meille. Mutta me tiedämme menneisyydestä ja näemme nykyään, että vain joukkoliikkeen uudet muodot tahi joukkojen uusien kerrostien herääminen itsenäiseen taisteluun todellakin herättää kaikissa taisteluhenkeä ja uljuutta. Kaksintaistelut taas, nimenomaan sikäli mikäli ne jäävät Balmashevien *kaksintaisteluiksi*, aiheuttavat välittömästi vain nopeasti ohimenevän sensaation ja välillisesti aiheuttavat jopa apatiaakin, seuraavan *kaksintaistelun* passiivista odottelua. Edelleen meille vakuutellaan, että „jokainen terrorin salama valistaa älyä", mitä me emme ikävä kyllä ole huomanneet terroria saarnaavan sosialistivallankumouksellisten puolueen suhteen. Meille tarjotaan suuren ja pienen työn teoriaa: „Hän, jolla on enemmän voimaa, enemmän mahdollisuuksia ja päättäväisyyttä, älköön tyytykö pieneen (!) työhön; etsiköön suurta tehtävää ja antautukoon siihen — terrorin propagoimiseen joukoissa (!), monimutkaisten... (tavoittamattomuusteoria on jo unohdettu!)... terrorististen tekojen valmisteluun". Eikö tämä tosiaankin ole hämmästyttävän viisasta: annetaan vallankumousmiehen henki kustosta Sipjagin-lurjukselle ja hänen vaihtamisestaan Pleve-lurjukseen — se on suurta työtä. Mutta *esim.* joukkojen valmentaminen aseelliseen mielenosoitukseen on pientä työtä. „Revoljutsionnaja Rossija" № 8 selittääkin juuri tätä sanoen, että aseellisista mielenosoituksista „on helppo kirjoittaa ja puhua jonain epämääräisen kaukaisen tulevaisuuden asiana", „mutta kaikilla näillä puheilla on tähän asti ollut vain teoreettinen luonne". Miten hyvin me tunnemme-kaan tämän sellaisten ihmisten kielen, jotka ovat vapaita vankkojen sosialististen vakaumusten ahtaista puitteista, ylipäänsä kaikkien kansanliikkeiden rasittavasta kokemuksesta!

Tulosten välittömän kouraantuntuvuuden ja sensaatiomaisuuden he sekoittavat praktillisuuden kanssa. Kun vaaditaan olemaan järkkymättä luokkanäkökannalla ja varjelemaan liikkeen joukkoluonnetta, niin se on heille „epämääräistä” „teoretisoimista”. Heidän käsityksensä mukaan määrätietoisuutta on mielialan jokaisen käänteän orjamainen seuraaminen ja... ja tämän vuoksi kiertämätön avuttomuus jokaisessa käänteessä. Kun mielenosoitukset alkavat, niin näiltä ihmisiltä tulee virtanaan vertavuotavia fraaseja, järkeilyjä lopun alusta. Kun mielenosoitukset pysähtyvät, niin masennutaan, ja, ennen kuin saappaatkaan ehtivät kulua, me jo huudamme: „oo, kansa ei vielä piankaan...”. Tsaarin väkivallantekijäin uusi ilkityö — ja me vaadimme, että meille osoitettaisiin sellainen „määrätty” keino, joka olisi tyhjentävänä *vastauksena* juuri tähän ilkityöhön, sellainen keino, joka antaisi viipymättömän „voiman siirtämisen”, ja me lupaamme ylväästi tämän siirtämisen! Nämä ihmiset eivät ymmärrä sitä, että jo yksin tämä voiman „siirtämisen” lupaus on poliittista seikkailua ja että heidän seikkailuhalunsa riippuu heidän periaatteettomuudesta.

Sosialidemokratia on aina varoittava seikkailusta ja armotta paljastava illuusiot, jotka kiertämättä päättyvät täydelliseen pettymykseen. Meidän on muistettava, että vallankumouksellinen puolue on vasta silloin nimensä arvoinen, kun se *teoissa* johtaa vallankumouksellisen luokan liikettä. Meidän on muistettava, että jokainen kansanliike saa loppumattomasti erilaisia muotoja kehitellen alituisesti uusia ja heittäen pois vanhoja muotoja, luoden vanhojen ja uusien muotojen muunnelmia tahi uusia kombinaatioita. Ja meidän velvollisuutemme on osallistua aktiivisesti tähän taistelutapojen ja -keinojen kehittelyprosessiin. Kun ylioppilasliike kärjistyi, niin me aloimme kutsua työläistä ylioppilaan avuksi („Iskra” № 2) * ryhtymättä etukäteen ennustamaan mielenosoitusten muotoja, lupaamatta niistä viipymätöntä voiman siirtämistä, älyn valistamista tai erikoista tavoittamattomuutta. Kun mielenosoitukset vankistuivat, niin me aloimme kehoittaa järjestämään niitä, aseistamaan joukkoja, me asetimme tehtäväksi valmistella kansankapinaa. Kieltämättä ollenkaan periaatteessa väki-

* Ks. Teokset, 4. osa, ss. 397—402. *Toim.*

valtaa ja terroria me vaadimme työskentelemään sellaisten väkivaltamuotojen valmistelemiseksi, jotka pitäisivät silmällä joukkojen välitöntä osallistumista ja turvaisivat tämän osallistumisen. Me emme sulje silmiämme näkemästä tämän tehtävän vaikeutta, vaan tulemme työskentelemään varmasti ja sitkeästi sen ratkaisemiseksi välittämättä sellaisista vastaväitteistä kuin että se on „epämääräisen kaukaista tulevaisuutta”. Niin, herrat, me kannatamme liikkeen tuleviakin emmekä yksinomaan entisiä muotoja. Me pidämme parempana pitkää ja vaikeaa työtä sen hyväksi, mille tulevaisuus kuuluu, kuin sen „kevyttä” toistumista, minkä menneisyys on jo tuominnut. Me tulemme aina paljastamaan niitä, joilla on kielellään sota dogmikaavoja vastaan, mutta joilla itse asiassa on yksinomaan mitä ränsistyneimpiä ja vahingollisimpia kaavoja voiman siirtämisen sekä suuren ja pienen työn välisen eron teorioista ja tietenkin myös kaksintaistelun teoriasta. „Samoin kuin ennen muinoin kansojen taisteluissa niiden johtajat ratkaisivat taistelun kaksintaistelulla, samoin myös terroristit kaksintaistelussa itsevaltiutta vastaan valloittavat vapauden Venäjälle” — näin päättyy huhtikuun 3 p:n julistus. *Tällaisten* fraasien kumoamiseen riittää niiden julkaiseminen.

Ken todella tekee vallankumouksellista työtään proletariaatin luokkataistelun yhteydessä, se tietää, näkee ja tuntee mainiosti, miten suuri määrä proletariaatin (ja sitä tukemaan kykenevien kansankerrosten) välittömiä ja suoranaisia vaatimuksia jää tyydyttämättä. Se tietää, että lukuisissa paikoissa, kokonaisilla suurilla seuduilla työ-kansa kirjaimellisesti palaa taisteluhalusta, mutta sen innostus menee hukkaan kirjallisuuden ja ohjaajien puutteen takia, sen takia, että vallankumouksellisilla järjestöillä ei riitä voimia ja varoja. Ja me joudumme — me näemme sen, että joudumme — siihen samaan kirottuun umpikujaan, joka häijynä kohtalona niin kauan painoi Venäjän vallankumousta. Toisaalta riittämättömästi valistuneen ja järjestyneen väkijoukon vallankumouksellinen innostus menee hukkaan. Toisaalta taas „tavoittamattomien yksilöiden” laukaukset menevät hukkaan, yksilöiden, jotka kadottavat uskon siihen, että on mahdollista kulkea rivissä ja rintamassa, työskennellä käsi kädessä joukkojen kanssa.

Mutta asia on vielä täysin korjattavissa, toverit! Uskon kadottaminen oikeaan asiaan on vain harvinainen poikkeus. Terroriin viehättyminen on vain nopeasti ohimenevä mielihohde. Sulkeutukoot sosialidemokraattien rivit entistä tiukemmin, ja me liitämme vallankumouksellisten taistelujärjestön ja Venäjän proletariaatin joukkosankaruuden yhteen samaksi kokonaisuudeksi.

Seuraavassa kirjoituksessa tarkastelemme sosialistivallankumouksellisten agrariohjelmaa.

II

Sosialistivallankumouksellisten suhde talonpoikaisliikkeen on erikoisesti kiintoisa. Juuri agrariikysymyksessä ovat aina erikoisen vahvoina pitäneet itseään sekä vanhan venäläisen sosialismin edustajat että heidän liberaalinarodnikkilaiset perillisensä kuin myös monilukuiset opportunistisen kritiikin puolustajat Venäjällä, jotka kirkuvasti vakuuttelevat, että tässä kohdassa „arvostelu” on jo lopullisesti lyönyt marxilaisuuden pois asemista. Ja meidän sosialistivallankumouksellisemme haukkua nalkuttelevat marxilaisuuden, kuten sanotaan, pataluhaksi: „dogmaattisia ennakkoluuloja... aikansa eläneitä, aikoja sitten elämän nujertamia dogmeja... vallankumouksellinen intelligenssi on sulkenut silmänsä näkemästä maaseutua, ortodoksit ovat kieltäneet vallankumouksellisen toiminnan talonpoikaiston keskuudessa” ja paljon muuta sellaista. Nykyään on muodissa potkia ortodoksiaa. Mutta mihin alalajiin pitää sisällyttää ne potkijat, jotka *ennen* talonpoikaisliikkeen *alkua eivät ehtineet* edes hahmotella omaa agrariohjelmaansa? Kun „Iskra” jo 3. numerossaan * esitteli agrariohjelmansa, niin „Vestnik Russkoi Revoljutsii” sai vain soperretuksi: „jos kysymys asetetaan näin, niin silloin hämätään huomattavasti vielä erästä erimielisyyttämme”, ja „Vestnik Russkoi Revoljutsii” lehden toimitukselle sattui se pieni onnettomuus, että juuri „Iskran” kysymyksenasettelua („luokkataistelun vieminen maaseudulle”) se ei ymmärtänyt lainkaan. Nyt jäljestäpäin „Revoljutsionnaja Rossija” viittaa

* Ks. Teokset, 4. osa, ss. 403—411. *Toim.*

kirjaseen „Päiväjärjestyksessä oleva kysymys”, vaikkei siinäkään mitään ohjelmaa ole, vaan on ainoastaan sellaisen „kuuluisain” opportunistien kuin Hertzin ylistelyä.

Ja niinpä nämä henkilöt, jotka ennen liikkeen alkua olivat samaa mieltä sekä „Iskran” että Hertzin kanssa, esittävät kohta seuraavana päivänä talonpoikaiskapinan jälkeen manifestin „sosialistivallankumouksellisten puolueen talonpoikaissiiton (!) nimessä”, mutta te ette löydä tästä manifestista yhtään sanaa, joka olisi lähtöisin todella talonpojalta, te huomaatte siinä ainoastaan sen saman sanallista toistamista, mitä olette satoja kertoja lukenut narodnikeilta, liberaaleilta ja „kriitikoilta”... Sanotaan, että rohkeudella voitetaan kaupunkejakin. Se on totta, herrat sosialistivallankumoukselliset, mutta tökerösti töherretty reklaami ei ole todistus sellaisesta rohkeudesta.

Olemme nähneet, että sosialistivallankumouksellisten tärkeimpänä „etevämmyytenä” on vapaus teoriasta, heidän suurimpana taitonaan on osata puhua siten, ettei tule mitään sanotuksi. Jotta ohjelman voisi antaa, on jotain kuitenkin sanottava. On esim. heitettävä yli laidan „80-luvun lopun ja 90-luvun alun venäläisten sosialidemokraattien dogmi siitä, että ei ole olemassa muuta vallankumouksellista voimaa kuin kaupunkilaisproletariaatti”. Miten mukava sana: „dogmi”! Ei tarvitse muuta kuin hiukan vääristellä vihollisteoriaa, peittää tämä vääristely „dogmi”-pelättimellä,— ja asia on selvä!

Koko nykyinen sosialismi „Kommunistisesta manifestista” alkaen nojaa siihen epäilemättömään totuuteen, että ainoana kapitalistisen yhteiskunnan *todella* vallankumouksellisena luokkana on proletariaatti. Muut luokat voivat olla ja ovat vallankumouksellisia vain osaksi ja vain määrättyissä olosuhteissa. Herää kysymys, mitä pitäisi ajatella henkilöistä, jotka ovat „muuttaneet” tämän totuuden tietyn ajankohdan venäläisten sosialidemokraattien dogmiksi ja koettavat uskotella naiiville lukijalle, että tämä dogmi muka „perustui kokonaan siihen, että uskottiin avoimen poliittisen taistelun etäisyyteen”?

Nykyisen yhteiskunnan ainoaa todella vallankumouksellista luokkaa koskevaa Marxin oppia vastaan sosialistivallankumoukselliset esittävät kolminaisuuden: „intelligenssi, proletariaatti ja talonpoikaisto” ja ilmaisevat siten toivontonta käsitteiden sekavuutta. Kun te asetatte intelligenssin

proletariaatin ja talonpoikaiston vastakohtaksi, niin se merkitsee, että te ymmärrätte sillä määrättyä yhteiskuntakerrosta, sellaisten henkilöiden ryhmää, joiden yhteiskunnallinen asema on yhtä selvä kuin palkkatyöläisten ja talonpoikien yhteiskunnallinen asema. Mutta tällaisena kerroksena venäläinen intelligenssi on nimenomaan porvarillista ja pikkuporvarillista intelligenssiä. Tämän kerroksen suhteen on hra Struve aivan oikeassa nimittäessään lehteään Venäjän intelligenssin äänenkannattajaksi. Mutta jos te puhutte niistä intelligenteistä, jotka *eivät vielä ole asettuneet* mihinkään määrättyihin yhteiskunnallisiin asemiin tai jotka elämä on *jo lyönyt pois* normaaleista asemistaan ja siirtyvät proletariaatin puolelle,— niin silloin on kerrassaan typerää asettaa tätä intelligenssiä proletariaatin vastakohtaksi. Proletariaatti, samoin kuin mikä muu nykyisen yhteiskunnan luokka tahansa, ei ainoastaan kehittele omaa intelligenssiään, vaan myös ottaa itselleen kannattajia ylipäänsä kaikkien sivistyneiden ihmisten joukosta. Sosialistivallankumouksellisten sotaretki marxilaisuuden perus-„dogmia” vastaan todistaa vain vielä kerran, että koko tämän puolueen voimana on vanhasta irtaantuneiden, mutta uuteen yhtymättömien venäläisten intelligenttien vähäinen ryhmä.

Mitä talonpoikaistoon tulee, niin sen suhteen sosialistivallankumouksellisten mielipiteet ovat vieläkin sekavampia. Kuinka verraton on yksin kysymyksen asettelu: „mitkä yhteiskuntaluokat yleensä (!) aina (!!)) pitävät kiinni olemassaolevasta... (yksinomaanko itsevaltaisesta? vaiko yleensä porvarillisesta?)... järjestelmästä, varjelevat sitä eikä niitä voi vallankumouksellistaa?” Tähän kysymykseen ei oikeastaan voi vastata muuten kuin kysymyksellä: mitkä intelligenssiaineokset yleensä aina pitävät kiinni olemassaolevasta aatteiden kaaoksesta, varjelevat sitä eivätkä ole vastaanottavaisia määrätylle sosialistiselle maailmankatsomukselle? Mutta sosialistivallankumoukselliset haluavat antaa epävakavaan kysymykseen vakavan vastauksen. He lukevat „näihin” luokkiin ensiksikin porvariston, sillä sen „intressit on tyydytetty”. Tämä vanha ennakkoluulo, että muka Venäjän porvariston intressit olisi jo siinä määrin tyydytetty, että meillä ei ole eikä voi olla porvarillista demokratiaa (vrt. „Vestnik Russkoi Revoljutsii” № 2, ss. 132—133), on nyt ekonomistien ja sosialistivallankumouksellisten

yhteistä omaisuutta. Vielä kerran: eiköhän hra Struve saisi heille järkeä päähän?

Toiseksi, sosialistivallankumoukselliset lukevat näihin luokkiin „pikkuporvarilliset kerrokset”, „joiden intressit ovat individualistisia, niitä ei ole määritelty luokkaintresseiksi eikä muotoiltu reformatoriseksi tahi vallankumoukselliseksi sosiaalis-poliittiseksi ohjelmaksi”. Mistä tämä on otettu, sen yksin jumala tietää. Se, että pikkuporvaristo ei ainoastaan ole yleensä ja aina varjelematta olemassaolevaa järjestelmää, vaan päinvastoin esiintyy usein vallankumouksellisesti jopa porvaristoakin vastaan (nimittäin silloin, kun se likentyy proletariaattia) ja hyvin usein absolutismia vastaan ja muotoilee melkein aina sosiaalireformatorisia ohjelmia, se on tunnettua kaikille ja jokaiselle. Kirjoittajamme on yksinkertaisesti löpötellyt „äänekkäästi” pikkuporvaristoa vastaan seuraten sitä „elämänohjetta”, jonka Turgenev on eräässä „Proosarunossaan” esittänyt „vanhan veijarin” sanojen mukaan: on huu-dettava kovaäänisesti niitä paheita vastaan, joita tuntee itsellään olevan. Siis: *koska* sosialistivallankumoukselliset tuntevat, että ainoana sosiaalisena pohjana heidän asemalleen kahden tuolin välissä voivat ehkä olla vain eräät intelligenssin pikkuporvarilliset kerrokset,—niin *siksi* he kirjoittavat pikkuporvaristosta siten kuin tämä termi ei merkitsisikään sosiaalista kategoriaa, vaan yksinkertaisesti poleemista sanontaa. He haluavat kiertää myös sen epämielilyttävän kohdan, että he eivät ymmärrä nykyaikaisen talonpoikaiston kuulumista kokonaisuutena „pikkuporvarillisiin kerroksiin”. Ettekö te, herrat sosialistivallankumoukselliset, yrittäisi antaa meille vastausta tämän kohdan johdosta? Ettekö te sanoisi meille, miksi te toistaessanne Venäjän marxilaisuuden teorian palasia (esim. talonpoikain vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käynnin ja irtolaistumisen edistyksellisestä merkityksestä) suljette silmänne siltä, että tuo sama marxilaisuus on todistanut Venäjän talonpoikaistalouden pikkuporvarillisen olemuksen? Ettekö te selittäisi meille, miten „omistajat tai puoliomistajat” voidaan nykyaikaisessa yhteiskunnassa olla lukematta pikkuporvarillisiin kerroksiin?

Ei, älkää odotelkokaan! sosialistivallankumoukselliset eivät vastaa, eivät sano eivätkä selitä mitään asian olemuksen kannalta, sillä he (taaskin ekonomistien tapaan) ovat

vahvasti omaksuneet taktiikakseen olla teorian alalla poissa-olijoita. „Revoljutsionnaja Rossiija” viittaa „Vestnik Russkoi Revoljutsii” lehteen — se on muka heidän asiansa (vrt. 4. numerossa, vastausta „Zarjalle”), ja „Vestnik Russkoi Revoljutsii” kertoo lukijalle opportunistisen kritiikin urotöistä ja uhkailee, uhkailee ja uhkailee vieläkin kovemmalla kritiikillä. Se on vähänlaisesti, herrat!

Sosialistivallankumoukselliset ovat pitäneet itsensä puhtaina nykyisten sosialististen oppien turmelevalta vaikutukselta. He ovat säilyttäneet täydellisesti vulgäärin sosialismin vanhat hyvät tavat. Edessämme on uusi historiallinen tosiasia, uutta liikehtimistä tietyissä kansankerroksessa. He eivät tutki tämän kerroksen asemaa, eivät aseta tehtäväkseen sen liikunnan selittämistä tuon kerroksen luonteella ja sen suhteella koko yhteiskunnan kehittyvään taloudelliseen järjestelmään. Kaikki se on heille tyhjä dogmi, ylielettyä ortodoksiutta. Heillä se tapahtuu yksinkertaisemmin.— Mistä nousevan kerrostuman edustajat itse puhuvat? Maasta, lisämaasta, uudestijaosta.— Ja siinä kaikki. Siinä on „puolittain sosialistinen ohjelma”, „aivan oikea periaate”, „valoisa aate”, „ihanne, joka itumuodossaan jo elää talonpojan päässä” j.n.e. On vain „puhdistettava ja kehiteltävä tätä ihannetta”, kehiteltävä „puhdas sosialismiaate”. Ettekö Te usko, lukija? Teistä tuntuu uskomattomalta, että tämän narodnikkilaisen räsyn olisivat vetäneet uudelleen päivänvaloon sellaiset ihmiset, jotka niin pontevasti toistavat sitä, mitä viimeinen kirja heille sanoo? Mutta tämä kuitenkin on tosiasia, ja kaikki lainaamamme sanat on otettu „talonpoikaisliiton” julistuksesta, „Revoljutsionnaja Rossiija” № 8.

Sosialistivallankumoukselliset syyttävät „Iskraa” siitä, että se, nimittäessään talonpoikaisliikettä talonpoikaiston viimeiseksi kapinaksi, on liian aikaiseen alkanut siunata manalle: talonpoikaisto, opetetaan meitä, voi osallistua myös proletariaatin sosialistiseen liikkeeseen. Tämä syytös osoittaa havainnollisesti sosialistivallankumouksellisten ajatusten täydellistä sekavuutta. He eivät ole selvittäneet itselleen edes sitä, että demokraattinen liike maaorjuuden jätteitä vastaan on eri asia ja sosialistinen liike porvaristoa vastaan eri asia. Kun he eivät ymmärtäneet itse talonpoikaisliikettä, eivät he voineet ymmärtää sitäkään, että „Iskran” sanat, jotka heitä pelästyttivät, koskevat vain edellistä liikettä.

Siitä, että tuhoon joutuvat pientuottajat (mukaanluettuna talonpojat) voivat ja niiden täytyy osallistua proletariaatin sosialistiseen liikkeeseen, „Iskra” ei ainoastaan puhunut ohjelmassaan, vaan määritteli tarkasti tämän osallistumisen ehdot. Mutta nykyinen talonpoikaissiike ei lainkaan ole porvaristoa ja kapitalismia vastaan suunnattua sosialistista liikettä. Se päinvastoin yhdistää talonpoikaiston porvarilliset ja proletaariset ainekset, jotka todellakin ovat yhtenäisiä taistelussaan maaorjuuden jätteitä vastaan. Nykyinen talonpoikaissiike kulkee ja johtaa siihen, että ei pystytetä sosialistista eikä puolittain sosialistista, vaan porvarillinen maaseututaloudenmuoto puhdistaa maaseutumme jo kypsyneet porvarilliset perustukset maaorjuuden kahleista.

Sosialistivallankumouksellisille tämä muuten on seitsemän sinetin takana oleva kirja. He jopa aivan vakavissaan uskottelevat „Iskralle”, että tien raivaaminen kapitalismin kehitykselle on pelkkä dogmi, sillä (60-luvun) „reformit” „juuri raivasivatkin (!) täydellisen (!!)) liikkuma-alan kapitalismin kehitykselle”. Näin pitkälle saattaa kirjoittelussaan mennä ketterä henkilö, jonka johdattajana on ketterä kynä ja joka kuvittelee, että kaikki „talonpoikaissiitolta” tuleva kelpaa: talonpoika ei saa asiasta selvää! — Mutta olkaa hyvä ja ajatelkaa, rakastettava kirjoittaja: ettekö ole milloinkaan sattunut kuulemaan sitä, että maaorjuuden jätteet pidättävät kapitalismin kehitystä? eikö teistä tunnu siltä, että tämä on jopa miltei tautologiaa? ja ettekö te ole mistään lukeut maaorjuuden jätteistä nykypäivien Venäjän maaseudulla?

„Iskra” sanoo, että edessäolevasta vallankumouksesta tulee porvarillinen vallankumous. Sosialistivallankumoukselliset väittävät vastaan: siitä tulee „ennen kaikkea poliittinen vallankumous ja tiettyssä mielessä demokraattinen”. Ehkäpä tämän herttaisen vastaväitteen tekijät yrittävät selittää meille: onko historiassa joskus ollut ja onko yleensä ajateltavissa sellainen porvarillinen vallankumous, joka ei olisi „tiettyssä mielessä demokraattinen”? Eikähän itse sosialistivallankumouksellisten ohjelmakaan (yhteiskunnan omaisuudeksi siirtyneen maan tasasuhtainen käyttö) mene vielä porvarillisen ohjelman puitteiden ulkopuolelle, sillä tavaratalouden säilyminen ja yksityistalouden salliminen vaikkapa vain yhteiselläkin maalla ei lainkaan hävitä kapitalistisia suhteita maanviljelyksestä.

Mitä kevytmielisemmin sosialistivallankumoukselliset suhtautuvat nykyisen sosialismin alkeellisimpiin totuuksiin, sitä helpommin he sepittävät „aivan alkeellisia deduktioita”, vieläpä yleillenkin siitä, että heidän „ohjelmansa rajoittuu” niihin. Tarkastelkaamme kaikkia heidän kolmea deduktiotaan, jotka todennäköisesti pysyvät kauan sosialistivallankumouksellisten teräväjärkisyyden ja sosialististen vakaumusten syvyyden muistomerkkeinä.

Deduktio № 1: „Jo nyt suuri osa Venäjän alueesta kuuluu valtiolle — on tarpeen, että koko alue kuuluisi kansalle”. Poliisi-narodnikkien (à la * Sazonov y.m.) ja kaikenlaisten katederi-reformaattorien ⁴⁶ teoksissa olevat liikuttavat viittaukset valtion maanomistukseen Venäjällä ovat „jo nyt” alkaneet ikävyyttää meitä. „On tarpeen”, että näiden herrojen jäljessä laahustaisivat itseään socialisteiksi ja vieläpä vallankumouksellisiksikin nimittävät henkilöt. „On tarpeen”, että sosialistit korostaisivat „valtion” näennäistä kaikkivoipaisuutta (unohtaen jopa senkin, että suuri osa valtion maista on keskitetty maan asumattomille reuna-alueille) eikä puolittain maaorjuudellisen talonpoikaiston ja etuoikeutetun, pienen suurmaanomistajaryhmän välistä luokkavastakohtaisuutta, joista viimeksi mainitut omistavat suuret määrät parhaita muokattuja maita ja joiden kanssa „valtio” on aina elänyt suuressa sovussa. Kuvitellessaan kehrittelevänsä sosialismin puhtaan aatteen sosialistivallankumouksellisemme itse asiassa tahrivat tätä aatetta epäkriittisellä suhtautumisellaan vanhaan narodnikkilaisuuteen.

Deduktio № 2: „Jo nytkin maa siirtyy pääomalta työlle — on tarpeen, että tämän prosessin veisi päätökseen valtio”. Mitä kauemmaksi mennään, sitä kummempia kuuluu. Ottakaamme vielä askel poliisinarodnikkilaisuutta kohti, kehoittakaamme (luokka-!) „valtiota” laajentamaan talonpoikain maanhallintaa yleensä. Se on erinomaisen sosialistista ja hämmästyttävän vallankumouksellista. Mutta mitä muuta voidaan odottaa henkilöiltä, jotka eivät nimitä talonpoikain suorittamaa maanostoa ja -vuokrausta maan siirtymiseksi maaorjuuttaja-tilanherroilta maaseutuporvaristolle, vaan siirtymiseksi „pääomalta työlle”. Muistutamme näille henkilöille vaikkapa vain tiedot „työlle siirtyneen” maan todellisesta jakaantumisesta: 6:sta 9:ään kymmenesosaan

* — kuten. *Toim.*

kaikesta talonpoikain ostomaasta ja 5:stä 8:aan kymmenesosaan vuokramaasta keskittyy *talouksien yhden viidesosan* haltuun, s.o. vauraiden pienelle vähemmistölle. Päätelkää tästä, minkä verran totuutta on sosialistivallankumouksellisten sanoissa, kun he väittävät, että „me emme edes perusta laskelmiamme” varakkaisiin talonpoikiin, vaan ainoastaan „puhtaasti työtätekeviin kerroksiin”.

Deduktio № 3: „Talonpojalla on jo maata ja hän käyttää sitä useimmissa tapauksissa tasasuhtaisesti jaettuna — on tarpeen, että tämä työperusteinen maankäyttö vietäisiin päätökseen... ja päätyisi kaikenlaisen osuustoiminnan kehittämisen kautta kollektiiviseen maanviljelystuotantoon”. Kaapikaa sosialistivallankumouksellista ja te löydätte hra V. V:n⁴⁷! Niin pian kuin päästiin tekoihin saakka, työntyivät narodnikkilaisuuden kaikki vanhat ennakkoluulot, jotka olivat onnellisesti säilyneet luikertelevien fraasien suojassa, kohta pinnalle. Valtion maanomistus — valtion päätökseenviemä maan siirtäminen talonpoikaistolle — yhteisö — osuustoiminta — kollektivismi — tästä herrojen Sazonovin, Juzovin, N. — onin⁴⁸, sosialistivallankumouksellisten, Hofstetterin, Totomiantsin y.m. y.m. mainiosta kaaviosta puuttuu eräs aivan pieni seikka. Siinä ei ole kehittyvää kapitalismia eikä luokkataistelua. Ja mistä tämä pikkuseikka olisi voinut tulla sellaisten ihmisten päähän, joiden koko aatteellinen pakaasi muodostuu narodnikkilaisuuden riekaleista ja muotikritiikin koreista paikkalapuista? Eikö *itse* hra Bulgakov ole sanonut, että maaseudulla ei ole tilaa luokkataistelulle? Eikö luokkataistelun vaihtaminen „kaikenlaisiin osuuskuntiin” tyydytä sekä liberaaleja että „kriitikkoja” kuin myös yleensä kaikkia niitä, jolle sosialismi ei ole muuta kuin tavanmukainen nimikilpi? Ja miksikä ei voitaisi yrittää rauhoittaa naiiveja ihmisiä vakuuttelemalla: „meille tietenkin on vierasta kaikenlainen yhteisön ihannoiminen”, vaikka näiden vakuuttelujen rinnalla saatte lukea suunnatonta fraasikeikailua „yhteisötalonpoikaiston suunnattomasta organisaatiosta”, siitä, että „tietyissä suhteissa ei mitään luokkaa Venäjällä siinä määrin työnnetä puhtaasti (!) poliittiseen taisteluun kuin juuri talonpoikaistoa”, että talonpoikain itsehallinnon (!) puitteet ja kompetenssi ovat paljon laajemmat kuin zemstvolla, että tämä „omatoiminnallisuuden” „laaja”... (ihan kylän aitaan saakka?)... yhdistäminen „alkeellisimpien kansalaisoikeuksien” puuttumisen

kanssa „on ikään kuin tarkoituksella keksitty sitä varten, että... saataisiin herätetyksi ja harjoitetuksi (!) yhteiskunnallisen taistelun poliittisia vaistoja ja tottumuksia”. Ellei miellytä, niin älä kuuntele, mutta...

„Pitää olla sokea, ellei näe, miten paljon helpompaa on siirtyä yhteisömaankäytön perinteistä maan sosialisointiaatteeseen”. Eiköhän asia ole päinvastoin, herrat? Eivätköhän toivottomasti sokeita ja kuuroja mahtane olla ne, jotka eivät yhä vielääkään tiedä, että juuri puolittain maaorjuudellisen yhteisön keskiaikainen sulkeutuneisuus, yhteisön, joka jakaa talonpoikaiston pienoisiin liittoihin ja sitoo maaseutuproletariaatin käsistä ja jaloista, on tukemassa luutuneisuuden, saamattomuuden ja villiyyden perinteitä? Etteköhän te vain lyö itse itseänne tunnustaessanne hyödyllisiksi vieraspaikkalaiset ansiotyöt, jotka ovat jo kolmella neljäsosalla murtaneet yhteisöperinteiden surullisenuuluisan tasasuhtaisuusperustan ja rajoittaneet nämä perinteet pelkäksi poliisimielivallaksi?

Sosialistivallankumouksellisten minimiohjelma, joka perustuu ylempänä käsiteltyyn teoriaan, on tosiaankin kummallinen. Kaksi pykälää tässä „ohjelmassa”: 1) „maan sosialisointi, s.o. sen siirtyminen koko yhteiskunnan omaisuudeksi ja työtätekevien käytettäväksi”; 2) „yhteiskunnallisten yhtymien ja talousosuuskuntien kaikenlaisten muotojen kehittäminen talonpoikaiston keskuudessa... („puhtaasti” poliittista taistelua varten?)... talonpoikaiston vapauttamiseksi asteittain rahapääoman vallasta... (teollisuuspääoman valtaan?)... ja edessäolevan kollektiivisen maanviljelystuotannon valmistelua varten”. Nykyisen „socialirevolutionärismin” koko henki heijastuu näissä kahdessa pykälässä kuin auringonvalo pienessä vesipisarassa. Teoriassa — vallankumouksellinen fraasi harkitun ja eheän katsomusten järjestelmän asemesta, käytännössä — avuton tarrautuminen johonkin muodinmukaiseen keinopahaseen luokkataisteluun osallistumisen asemesta — siinä kaikki, mitä heillä on. Kun *minimiohjelma* on asetettu *rinnakkain* maan sosialisointi ja osuuskunnat, on siihen tarvittu, sen tunnustamme, harvinaista kansalaisrohkeutta. Meidän minimiohjelmamme on toisaalta — Babeuf ja toisaalta hra Levitski⁴⁹. Tämä on verratonta.

Jos tähän ohjelmaan voitaisiin suhtautua vakavasti, niin meidän pitäisi sanoa, että pettäessään itseään sanahelinällä

socialistivallankumoukselliset pettävät myös talonpoikaa. Sehän on petosta, että muka „kaikenlaisilla osuuskunnilla” on vallankumouksellinen merkitys nykyisessä yhteiskunnassa ja että ne valmistelevat kollektivismia eivätkä lujita maaseututorvaristoa. Sehän on petosta, että muka maan sosialisointi voidaan esittää „*talonpoikaistolle*” „*mini-minä*”, jonain yhtä läheisenä kuin osuuskunnat. Jokainen sosialisti selittäisi meidän socialistivallankumouksellisillemme, että maan yksityisomistuksen hävittäminen voi nyt olla vain yleensä yksityisomistuksen hävittämisen välittömänä esikartanona, että pelkkä maan siirtäminen „työtekevien käyttöön” ei vielä tyydyttäisi proletariaattia, sillä miljoonat ja kymmenet miljoonat taloudelliseen häviöön joutuneet talonpojat eivät enää kykene hoitamaan taloutta maalla, vaikka heillä sitä olisikin. Ja näiden miljoonien taloudelliseen häviöön joutuneiden varustaminen työvälineillä, karjalla y.m. olisi jo kaikkien tuotantovälineiden sosialisoinnista ja vaatisi proletariaatin socialistista vallankumousta eikä talonpoikain liikettä maaorjuuden jätteitä vastaan. Socialistivallankumoukselliset sekoittavat maan sosialisoinnista maan porvarillisen kansallistamisen kanssa. Abstraktisesti puhuen tämä jälkimmäinen on ajateltavissa kapitalismin perustalla, ilman palkkatyön hävittämistä. Mutta juuri noiden samojen socialistivallankumouksellisten esimerkki osoittaa sen tosiasian, että maan sosialisoinnista vaatimuksen esittäminen poliisivaltiossa merkitsee luokkataistelun ainoan vallankumouksellisen periaatteen hämäröittämistä ja veden valamista kaikenlaisen virallisuuden myllyyn.

Eikä siinä kyllin, socialistivallankumoukselliset vajoavat suoranaisesti taantumuksellisuuteen asti, kun he nousevat vastustamaan meidän ohjelmaluonnoksemme vaatimusta: „kaikkien niiden lakien lakkauttaminen, jotka rajoittavat talonpojan määräysvaltaa maansa suhteen”. „Yhteisöperustaa” ja „tasasuhtaisuusperiaatetta” koskevan narodnikkilaisen ennakkoluulon nimessä he kieltävät talonpojalta sellaisen „alkeellisen kansalaisoikeuden” kuin on oikeus määrätä maastaan, he sulkevat rauhallisesti silmänsä todellisen yhteisön säätysulkeutuneisuudelta, heistä tulee... zemstvo-päälliköiden „valtion” säätämien ja tukemien poliisikieltojen puolustajia! Me luulemme, että ei ainoastaan hra Levitski, vaan myöskään hra Pobedonostsev ei suurestikaan säikähdä

sitä, että vaaditaan maan sosialisointia sen tasasuhtaista käyttöä varten, kun kerran tämä vaatimus esitetään miniminä, jonka ohessa esiintyvät sekä osuuskunnat että puolustetaan maamiehen kiinnittämistä poliisikeinoin hänen toimeentulonsa turvaavaan kruunun maaosuuteen.

Olkoon sosialistivallankumouksellisten agraariohjelma oppina ja varoituksena kaikille sosialisteille, havainnollisena esimerkkinä siitä, mihin johtaa aatteettomuus ja periaatteettomuus, jota eräät kevytmieliset henkilöt sanovat vapaudeksi dogmista. Niin pian kuin teot tulivat kysymykseen, ei sosialistivallankumouksellisilla ollut yhtään niistä kolmesta ehdosta, jotka ovat välttämättömiä johdonmukaisen sosialistisen ohjelman esittämiselle: ei selvää lopullisen päämäärän aatetta, ei tähän päämäärään johtavan tien oikein ymmärtämistä eikä tarkkaa käsitystä asioiden todellisesta tilasta kyseisellä hetkellä ja tämän hetken lähimmistä tehtävistä. Sosialismin lopullisen päämäärän he ovat vain hämäärittäneet sekoittamalla maan sosialisoinnin sen porvarillisen kansallistamisen kanssa, sekoittamalla toisiinsa pientä, tasasuhtaista maankäyttöä koskevan alkeellisen talonpoikaistaatteen ja nykyisen sosialismin opin, joka koskee kaikkien tuotantovälineiden siirtymistä yhteiskunnan omaisuudeksi ja sosialistisen tuotannon järjestämistä. Luokkataistelun vaihtaminen osuustoiminnan kehittämiseen antaa verrattoman kuvan siitä, kuinka he käsittävät sosialismin johtavan tien. Arvioidessaan Venäjän agraarikehityksen nykyhetkeä he unohtavat pikkuseikan: maaseutuamme ahdistavat maorjuuden jätteet. Heidän teoreettisia katsoimuksiaan ilmaisevaa kuuluisaa kolminaisuutta: intelligenssi ja proletariaatti ja talonpoikaisto on nyt täydennetty yhtä kuuluisalla „ohjelma”-kolminaisuudella: maan sosialisointi — osuuskunnat — maaosuuteen kiinnittäminen.

Verratkaa tähän „Iskran” ohjelmaa, joka osoittaa yhteinäisen lopullisen päämäärän koko taistelevalle proletariaatille rajoittamatta sitä „minimiin”, madaltamatta sitä proletariaatin eräiden kehittymättömien kerrosten tai pientuottajain aatteisiin sopeutumisen vuoksi. Tämän päämäärän saavuttamisen tie on sama sekä kaupungissa että maaseudulla — proletariaatin luokkataistelu porvaristoa vastaan. Mutta paitsi tätä luokkataistelua maaseudullamme käydään yhä vielä toistakin taistelua: koko talonpoikaiston taistelua maorjuuden jätteitä vastaan. Ja tässä taistelussa prole-

tariaatin puolue lupaa tukensa *koko* talonpoikaistolle pyrkien osoittamaan oikean päämäärän sen vallankumoukselliselle innolle, suuntaamaan sen kapinan sen todellista vihollista vastaan pitäen epärehellisenä ja arvoa alentavana suhtautua maamieheen kuten holhokkiin, salata siltä, että nykyään ja viipymättä se voi saavuttaa vain maaorjuuden kaikkien jälkien ja jätteiden täydellisen kumoamisen, vain raivata tien koko proletariaatin laajemmalle ja vaikeammalle taistelulle koko porvarillista yhteiskuntaa vastaan.

„Iskra” № 23, elokuun 1 pnä
ja № 24, syyskuun 1 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

KIRJE MOSKOVAN KOMITEALLE

Hyvät toverit! Olemme saaneet kirjeenne, jossa on lausuttu kiitokset kirjan „Mitä on tehtävä?” tekijälle sekä päätös 20%:n luovuttamisesta „Iskran” hyväksi. Omasta puolestani kiitän lämpimästi Teitä myötätunnon ja solidaarisuuden ilmaisemisesta. Illegaalille kirjailijalle se on sitäkin arvokkaampaa, koska hänen täytyy työskennellä epätavallisissa oloissa, eristettynä lukijasta. Jokaisella ajatusten vaihdolla, jokaisella tiedoituksella siitä vaikutuksesta, jonka tuo tai tämä kirjoitus tai kirjanen synnyttää erilaisissa lukijapiireissä, on meille erikoisen tärkeä merkitys, ja me tulemme olemaan erittäin kiitollisia, jos meille kirjoitetaan ei ainoastaan asioista sanan ahtaassa mielessä, ei ainoastaan julkaisemista varten, vaan myös sitä varten, ettei kirjailija tuntisi itseään eristetyksi lukijasta.

Teidän päätöksenne 20%:n luovuttamisesta „Iskran” hyväksi olemme julkaisseet „Iskran” 22. numerossa. Kiitostanne Leninille emme rohjenneet julkaista, sillä, ensinnäkin, Te olette panneet sen erikseen mainitsematta siitä, että haluaisitte nähdä sen julkaistuna. Ja toiseksi tämän kiitoksen muotokaan ei tunnu olevan sopiva julkaistavaksi. Mutta älkää suinkaan luulko sellaista, ettei meille olisi tärkeää julkaista komiteoiden lausuntoja niiden solidaarisuudesta tietuille katsantokannoille. Päinvastoin, juuri nyt, kun me kaikki ajattelemme vallankumouksellisen sosialidemokratian yhdistämistä, *on se erittäin tärkeää*. Olisi varsin toivottavaa, että Moskovan komitea pukisi solidaarisuutensa kirjaani kohtaan *lausunnon* muotoon, joka sitten ilmestyisikin „Iskrassa” viipymättä. Komiteain on jo korkea aika julistaa avoimesti

puoluekantansa, luopua siitä vaiteliaasta hyväksymistaktiikasta, joka on ollut vallitsevana „kolmannella kaudella”. Tämä on yleisluontoinen avointa lausuntoa kannattava mielipide. Muuten, minua taas on esim. *syytetty painetussa sanassa* („*Taistelu*” ryhmä „*Listok'issaan*”) siitä, että minä haluan tehdä „*Iskran*” toimituksesta Venäjän Keskuskomitean, „*komennella*” „*agentteja*” j.n.e. Siinä on ilmeisesti vääristelty sitä, mitä kirjassa „*Mitä on tehtävä?*” on sanottu, mutta minä en halua painetussa sanassa yhä uudestaan ja uudestaan kirjoittaa: „*te vääristelette*”. Minun mielestäni pitäisi sanoa sanansa niiden Venäjällä toimivien käytännönmiesten, jotka *varsin hyvin tietävät* sen, että „*Iskran*” „*komentelu*” ei mene neuvoja ja mielipiteensä lausumista pitemmälle, ja jotka *näkevät*, että kirjassa „*Mitä on tehtävä?*” esitetyt *organisaatio*aatteet ilmaisevat sitä, mikä on päivänpolttavaa, ilmaisevat *todellisen* liikkeen kipeän kysymyksen. Minun mielestäni näiden käytännönmiesten on itsensä vaadittava itselleen puheenvuoroa ja julistettava kuuluvasti se, miten *he* suhtautuvat kysymyseen, miten *he* työnsä kokemuksesta tulevat organisaatio-*tehtäviä* koskevissa katsomuksissa solidaarisiksi kanssamme.

Teidän kiitollisuutenne ilmauksen kirjasta „*Mitä on tehtävä?*” me ymmärsimme ja voimme tietenkin ymmärtää vain siinä mielessä, että tästä kirjasta te olette löytäneet vastaukset *teidän omiin* kysymyksiinne, että teillä *itsellänne* on *välittömästi* liikkeeseen tutustumisesta syntynyt sellainen vakaumus, että pitää olla rohkeampaa, suurempaa, *yhdistetympää*, keskitetympää, saman sanomalehtikeskuksen ympärille tiukemmin liitettyä työtä,—vakaumus, joka on muotoiltu tässäkin kirjassa. Ja kun kerran asia on siten, kun kerran teillä on todella syntynyt sellainen vakaumus, niin on toivottavaa, että komitea julistaisi sen avoimesti ja kuuluvasti sekä kehoittaisi muitakin komiteoita työskentelemään kanssaan samaan suuntaan pitäen kiinni samasta „*langasta*” ja asettaen itselleen samoja lähimpiä puolueen organisatorisia tarkoituksia.

Toivomme, toverit, että Te katsotte mahdolliseksi lukea tämän kirjeen koko komitean yleisessä kokouksessa ja tiedoitatte meille päätöksestänne aseteltujen kysymysten johdosta. (Suluissa lisää, että myös Pietarin komitea on

lähettänyt meille solidaarisuuden ilmauksen ja ajattelee nyt samanluontoista lausuntoa.)

Oliko teillä riittävästi kirjaa „Mitä on tehtävä?“? Lukivatko työläiset ja miten he suhtautuivat?

Puristan lujasti kaikkien toverien kättä ja toivotan heille täydellistä menestystä.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu elokuun 11 (24) pnä 1902

*Julkaistu ensi kerran v. 1922
P. N. Lepeshinkin kirjassa
„Käännekohdassa“*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**ESIPUHE KIRJASEN
„VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRAATTIEN TEHTÄVÄT“
TOISEEN PAINOKSEEN**

On kulunut tasan viisi vuotta siitä, kun tämä kirjanen, joka nyt agitaatiotarpeiden vuoksi ilmestyy toisena painoksesta, on kirjoitettu. Tänä lyhyenä aikana nuori työväenliikemme on ottanut niin valtavan askeleen eteenpäin, Venäjän sosialidemokratian asemassa ja sen voimien tilassa on tapahtunut niin syvällisiä muutoksia, että tuntuu ehkä kummalliselta, miten on voinut käydä tarpeelliseksi yksinkertaisesti painattaa uudestaan vanha kirjanen. Eivätkö „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät” vuonna 1902 ole todellakaan lainkaan muuttuneet vuoteen 1897 verrattuna? Eivätkö itsensä tekijän katsomukset tässä suhteessa ole menneet eteenpäin askeltakaan, tekijän, joka silloin teki yhteenvetoja vasta „ensimmäisestä kokemuksestaan” puoluetoimintansa alalla?

Tällaisia (tai tämän tapaisia) kysymyksiä herää todennäköisesti useammalla kuin yhdellä lukijalla ja näihin kysymyksiin vastataksemme on meidän viitattava kirjaseen „Mitä on tehtävä?” ja täydennettävä yhtä ja toista siellä sanottua. Viitattava osoittaaksemme tekijän esittämät katsomukset sosialidemokratian *nykypäivien* tehtävistä: täydennettävä siinä sanottua (ss. 31—32, 121, 138)* niistä olosuhteista, joissa nyt uudestaan julkaistava kirjanen on kirjoitettu, sekä sen suhteesta erikoiseen „kauteen” Venäjän sosialidemokratian kehityksessä. Tällaisia kausia yleensä olen sanotussa kirjassessa („Mitä on tehtävä?”) maininnut neljä, ja niistä viimeinen koskee „nykyisyyttä ja osaksi tulevaisuutta”, kolmanneksi kaudeksi on sanottu

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 379—380, 489, 510. *Toim.*

„ekonomistisen” suuntauksen herruutta (tai ainakin sen laajaa leviämistä), alkaen vuodesta 1897—1898, toiseksi kaudeksi vuosia 1894—1898 ja ensimmäiseksi 1884—1894. Toisella kaudella emme huomaa erimielisyyksiä itsensä sosialidemokraattien keskuudessa, mikä erottaa sen kolmannesta kaudesta. Sosialidemokratia oli silloin aatteellisesti yhtenäinen ja samaan aikaan tehtiin yritys saada aikaan myös käytännöllinen, organisatorinen yhtenäisyys (Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen perustaminen). Sosialidemokraattien päähuomiota ei silloin suunnattu niiden tai näiden puolueen sisäisten kysymysten selvittämiseen ja ratkaisemiseen (kuten kolmannella kaudella), vaan aatteelliseen taisteluun sosialidemokratian vastustajia vastaan toisaalta ja käytännöllisen puolueuuden kehittämiseen toisaalta.

Sosialidemokraattien teorian ja käytännön välillä ei ole ollut sitä antagonismia, joka oli olemassa „ekonomismin” kaudella.

Tämä kirjanen onkin sosialidemokratian silloisen aseman ja silloisten „tehtävien” erikoisuuksien heijastusta. Kirjanen kehoittaa syventämään ja laajentamaan käytännöllistä työtä katsomatta tässä minkäänlaiseksi „esteeksi” sitä, ettei ole selvitetty joitain yleisiä katsantokantoja, periaatteita ja teorioita, katsomatta vaikeudeksi (jota ei silloin ollut) poliittisen ja taloudellisen taistelun yhteenkietomistä. Kirjanen kääntyy periaatteellisine selityksineen sosialidemokratian vastustajien, narodnajavoljalaisten ja narodnojepravolaisten, puoleen pyrkien hälventämään niitä väärinkäsityksiä ja ennakkoluuloja, jotka pakoittavat heitä välttelemään uutta liikettä.

Ja niinpä nykyään, kun „ekonomismin” kausi on nähtävästi päättymässä, sosialidemokraattien kanta on taas samanluontoinen kuin viisi vuotta sitten. Tietenkin ne tehtävät, jotka ovat nyt suoritettavanamme, ovat tavattomasti monimutkaisempia, vastaten sitä jättiläismäistä liikkeen kasvua, joka on tänä aikana tapahtunut,— mutta nykyhetken peruserikoisuudet toistavat laajemmalla perustalla ja suuremmissa mittasuhteissa „toisen” kauden erikoisuuksia. Epäsuhde teoriamme, ohjelmamme, taktillisten tehtävien ja käytännön väliltä häviää sikäli kuin häviää ekonomismi. Me voimme ja meidän tulee taas rohkeasti kehoittaa syventämään ja laajentamaan käytännöllistä työtä,

sillä tämän työn teoreettisten edellytysten raivaus on jo huomattavalta osaltaan suoritettu. Meidän on taas kiinnitettävä erikoista huomiota Venäjällä oleviin ei-sosialidemokraattisiin illegaalsiin suuntauksiin, ja tällöin ovat edesämme itse asiassa taas samat,— mutta vain paljon kehittyneemmät, muotoutuneemmat, „kypsyneemmät”,— suuntaukset kuin viime vuosisadan 90-luvun ensimmäisellä puoliskolla.

Vanhojen vaatteidensa riisumisprosessissa ovat narodnajavoljalaiset päässeet niin pitkälle, että ovat muuttuneet „sosialistivallankumouksellisiksi”, aivan kuin jo itse tällä nimellä osoittaen, että he ovat jääneet puolitiehen. Vanhasta („venäläisestä” sosialismista) he ovat irtaantuneet, mutta uuteen (sosialidemokratiaan) eivät ole yhtyneet. Ainoan vallankumouksellisen sosialismiteorian, jonka nykyinen ihmiskunta tuntee, s.o. marxilaisuuden, he luovuttavat arkistoon porvarillisen („sosialisti-”!) ja opportunistisen (-„vallankumoukselliset”!) arvostelun perusteella. Aatteettomuus ja periaatteettomuus johtavat heidät käytännössä „vallankumoukselliseen seikkailuun”, joka ilmenee heidän yrityksissään katsoa samanarvoisiksi sellaiset sosiaaliset kerrokset ja luokat kuin intelligenssi, proletariaatti ja talonpoikaisto, heidän meluisassa „systemaattisen” terrorin saarnaamisessaan, heidän erinomaisessa agraari-minimiohjelmassaan (maan sosialisointi — osuuskunnat — maaosuuteen kiinnittäminen. Ks. „Iskran” 23. ja 24. numeroa *), heidän suhtautumisessaan liberaaleihin (ks. „Revoljutsionnaja Rossiija” № 9 sekä hra Zhitlovskin arvostelua „Osvobozhdenijesta” „Sozialistische Monatsheften”⁵⁰ 9. numerossa) ja monessa muussa, mistä meidän on todennäköisesti puhuttava vielä monta kertaa. Venäjällä on vielä niin paljon sosiaalisia aineksia ja ehtoja, jotka ovat maa-peränä intelligenttiselle horjunnalle, synnyttävät radikaalis-mielisissä henkilöissä halua sovittaa yhteen aikansa elänyt vanha ja eloton muodikas, estävät heitä liittämästä työtään yhteen luokkataistelua käyvän proletariaatin kanssa,— että Venäjän sosialidemokratian täytyy vielä ottaa huomioon sellainen tai sellaiset suuntaukset kuin „sosiaalis-vallankumouksellinen” suuntaus, kunnes kapitalistinen kehitys ja

* Ks. tätä osaa, ss. 170—191. *Toim.*

luokkaristiriitojen kärjistyminen vie kaiken maaperän niiden alta.

Narodnojepravolaiset, jotka vuonna 1897 olivat ainakin yhtä epämääräisiä (ks. alempana, ss. 20—22)* kuin nykyiset sosialistivallankumoukselliset, joutuivat sen tähden hyvin pian pois näyttämöltä. Mutta heidän „selväjärkinen” ajatuksensa — erottaa täydellisesti poliittisen vapauden vaatimus sosialismista — ei ole kuollut eikä ole voinut kuolla, sillä liberaalis-demokraattiset virtaukset Venäjällä suur- ja pienporvariston mitä erilaisimpien kerrosten keskuudessa ovat hyvin voimakkaita ja yhä vain voimistuvat. Sen vuoksi on narodnojepravolaisten laillisena perillisenä, heidän asiansa tietynä, johdonmukaisena, kypsäksi kehittyneenä jatkajana liberaalinen „Osvobozhdenije”⁵¹, joka haluaa ryhmittää ympärilleen porvarillisen opposition edustajat Venäjällä. Ja yhtä kiertämättömästi kuin lakastuu ja kuoleentuu vanha, reformia edeltänyt Venäjä, patriarkaalinen talonpoikaisto ja vanhantyyppinen intelligenssi, joka voi yhtä hyvin viehättyä sekä yhteisöön että maatalousosuuskuntiin kuin myös „tavoittamattomaan” terroriin,— yhtä kiertämättömästi kasvavat ja kypsyvät kapitalistisen Venäjän omistavat luokat, porvaristo ja pikkuporvaristo, niiden selväjärkinen liberalismi, joka alkaa tajuta, ettei ole järkevää ylläpitää tylsää, villiä ja kallista absoluuttista hallitusta, joka ei missään määrin varjele sosialismilta,— niiden vaatimat luokkataistelun ja luokkaherruuden eurooppalaiset muodot,— niiden synnynäinen (proletariaatin heräämisen ja kasvun kaudella) pyrkimys peittää omat porvarilliset luokkaetunsa kieltämällä yleensä luokkataistelun.

Tämän vuoksi meillä on aihetta kiittääkin herroja liberaalisia tilanherroja, jotka yrittävät perustaa „perustuslailista zemstvopuoluetta”. Ensinnäkin — alkakaamme vähiten tärkeästä — me kiitämme heitä siitä, että he ovat korjanneet pois Venäjän sosialidemokratialta hra Struven muuttaen hänet lopullisesti kvasi-marxilaisesta liberaaliksi ja autta-
neet meitä osoittamaan elävän esimerkin avulla kaikille ja jokaiselle bernsteiniläisyyden oikean merkityksen yleensä ja venäläisen bernsteiniläisyyden merkityksen erikoisesti. Toiseksi, pyrkiessään tekemään Venäjän porvariston eri

* Ks. Teokset, 2. osa, ss. 320—321. *Toim.*

kerroksia tietoisesti liberaalisiksi, „Osvobozhdenije” auttaa siten meitä jouduttamaan yhä suurempien työläisjoukkojen muuttamista tietoisiksi sosialisteiksi. Meillä on ollut ja on niin paljon löyhää, liberaalis-narodnikkilaista kvasi-sosialismia, että siihen verrattuna uusi liberaalinen suuntaus on ilmeinen askel eteenpäin. Työläisille käy nyt niin helpoksi demonstroida havainnollisesti Venäjän liberaalista ja demokraattista porvaristoa, selittää itsenäisen poliittisen työväenpuolueen välttämättömyyttä, puolueen, joka on yhtä kansainvälisen sosialidemokratian kanssa,— nyt käy niin yksinkertaiseksi kehoittaa intelligenttejä määrittelemään päättävästi kantansa: liberalismi tai sosialidemokratia,— näiden kahden kasvavan ja voimistuvan „antipodin” jauhinkivet tulevat niin nopeasti survomaan puolinaiset teoriat ja suuntauokset. Kolmanneksi,— ja tämä tietysti on tärkeintä — me kiitämme liberaaleja, jos he oppositiollaan horjuttavat itsevaltiuden liittoa eräiden porvaris- ja intelligenssikerrosten kanssa. Sanomme „jos”, sillä keikailemalla itsevaltiuden edessä, ylistelemällä rauhallista kulttuurityötä, käymällä sotaa „tendenssimäisiä” vallankumouksellisia vastaan j.n.e. liberaalit eivät horjuta niinkään paljon itsevaltiutta, kuin taistelua itsevaltiutta vastaan. Kun me järkkymättömästi ja hellittämättömästi paljastamme liberaalien kaikkinaista puolinaisuutta, kaikkia heidän yrityksiään lihakoida hallituksen edessä, niin siten me teemmekin tehottomaksi tätä herrojen liberaalisten porvarien poliittisen toiminnan petturuuspuolta, siten me paralisoimme heidän vasemman kätensä ja turvaamme suuremmat tulokset heidän oikean kätensä työstä.

Näin ollen ovat sekä narodnajavoljalaiset että narodnojepravolaiset ottaneet erittäin pitkiä askelia eteenpäin todellisten pyrkimystensä ja todellisen olemuksensa kehittämisen, määrittelyn ja muotoilun mielessä. Se taistelu, joka viime vuosisadan 90-luvulla oli taistelua vallankumouksellisen nuorison pienten kerhojen välillä, uusiintuu nyt kypsyeiden poliittisten suuntausten ja oikeiden poliittisten puolueiden välisenä ratkaisevana taisteluna.

Siksipä „Tehtävien” julkaisemisesta uudelleen on hyötyä ehkä siinäkin suhteessa, että se muistuttaa puolueen nuorille jäsenille puolueen äskeisestä menneisyydestä, se osoittaa, kuinka on syntynyt se vasta nyt täydellisesti muotoutunut sosialidemokraattien asema toisten suuntausten joukossa,

auttaa kirkkaammin ja selväpiirteisemmin käsittämään nykyhetken „tehtävät”, jotka ovat olemukseltaan samanluontoisia, mutta monimutkaisempia.

Sosialidemokratian tehtäväksi tulee nyt erikoisen tiukasti lopettaa kaikenlainen hajaannus ja horjunta omassa keskuudessa, liittyä tiukasti ja yhteensulautua organisatorisesti vallankumouksellisen marxilaisuuden lipun alle,— suunnata kaikki ponnistukset kaikkien käytännöllisesti työskentelevien sosialidemokraattien yhdistämiseen, heidän toimintansa syventämiseen ja laajentamiseen, minkä ohessa on kiinnitettävä vakavaa huomiota siihen, että tehtäisiin mahdollisimman laajoille intelligentti- ja työläisjoukoille selväksi, mikä todellinen merkitys on kahdella ylempänä mainitulla suuntauksella, jotka sosialidemokratian on jo kauan sitten pitänyt ottaa laskuihinsa.

Elokuu 1902.

*Julkaistu ensi kerran joulukuussa 1902
Venäjän sosialidemokratian ulkomaisen
liigan julkaisemassa kirjasessa*

*Julkaistaan
kirjasen tekstin mukaan*

UUDEN LAKKOLAIN EHDOTELMA

Meille on toimitettu uusi salainen asiakirja: finanssiministeriön mietintö „niiden lakipykälien tarkistamisesta, joiden nojalla rangaistaan lakkoilusta ja palkkaussopimusten ennenaikaisesta purkamisesta, ja työläisten keskinäisavustustarkoituksessa järjestäytymisen suotavuudesta”. Koska tämä mietintö on laaja ja koska on välttämätöntä tutustuttaa siihen mahdollisimman suuret työväenluokan kerrokset, niin julkaisemme sen erillisenä kirjasena⁵². Nyt esitämme lyhyesti tämän mielenkiintoisen asiakirjan sisällön ja viittaamme sen merkitykseen.

Mietinnön alussa on lyhyt katsaus tehdaslainsäädäntömme historiaan, viitataan vuoden 1886 kesäkuun 3 päivän ja vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lakeihin⁵³ ja siirrytään sitten kysymykseen, joka koskee työstä poistumisesta ja lakkoilusta johtuvan rikosoikeudellisen rankaisun lakkauttamista. Finanssiministeriö on sitä mieltä, että uhkaamalla pidätyksellä tai vankilalla siitä, jos yksi työläinen lähtee omavaltaisesti työstä, tahi siitä, jos työt keskeytetään monien työläisten yhteisestä sopimuksesta, ei saavuteta tarkoitusta. Kokemus osoittaa, että siten ei saada turvatuksi yleisen järjestyksen ylläpitoa; työläisiä tämä uhkaus vain kiihdyttää ja saa heidät vakuuttuneiksi lain epäoikeudenmukaisuudesta. Näiden lakien soveltaminen on hyvin vaikeaa, sillä „on tavattoman työlästä nostaa sata ja joskus jopa tuhatkin kannetta” työläisten työstä poistamisen takia sekä sen takia, että tehtailijalle on epäedullista jäädä ilman työläisiä, jos heidät pannaan istumaan lakon vuoksi. Kun lakko katsotaan rikokseksi, niin se

aiheuttaa poliisin ylenmäärin innokasta asiaan sekaantumista, mistä on enemmän vahinkoa kuin hyötyä, enemmän vaikeuksia ja puuhaa tehtailijoille kuin helpotusta. Mietinnössä kehoitetaan lakkauttamaan kokonaan kaikki rankaisut yksityisen työläisen omavaltaisesta pois lähdöstä ja rauhallisesta lakosta (johon ei liity väkivalta eikä yleisen järjestyksen rikkominen j.n.e.). Ulkomaalaisten lakien mallin mukaan on rangaistukset säädettävä vain „väkivaltateoista, uhkailusta tai *solvaamisesta* (!), jota joku työnantaja tahi työläinen tekee toisen henkilöllisyyttä tai omaisuutta kohtaan ja jonka tarkoituksena on, vastoin viimeksi mainitun vapaita ja laillisia aikomuksia, pakoittaa hänet tekemään tai estää häntä tekemästä” työtä niillä tahi näillä ehdoilla. Toisin sanoen edellytetään, että lakkoilun johdosta annettavan rikosoikeudellisen rangaistuksen asemesta olisi rikosoikeudellinen rangaistus „työhalukkaiden” estämisestä.

Mitä tulee keskinäisavustuksen yhdistyksiin, niin finanssiministeriö valittaa sitä hallinnollista mielivaltaa, mikä tässä asiassa vallitsee (jota on muka ilmennyt erikoisesti Moskovassa, missä mekaanisen alan työläisten yhdistys on jopa vaatinut „välittäjän oikeutta” työläisten ja hallinnon välillä), ja vaatii lainsäädännöllisessä järjestyksessä laatimaan tällaisten yhdistysten normaalisäännöt ja helpottamaan yhdistysten perustamista.

Näin ollen on finanssiministeriön uuden mietinnön yleinen luonne epäilemättä liberaalinen ja keskeisimpänä kohtana on ehdotus, että lakkautettaisiin rikosoikeudellinen rankaiseminen lakkojen vuoksi. Emme rupea tässä käsittelemään yksityiskohtaisesti koko „lakiehdotelman” sisältöä (se on sopivampaa tehdä sitten, kun mietintö on julkaistu kokonaan), vaan kiinnitämme lukijan huomion tämän liberaalimin luonteeseen ja merkitykseen. Ehdotus siitä, että työläisille on annettava jonkin verran lakko- ja järjestäytymisvapautta — ei ole uutuuksia enempää liberaalisessa publisistikkassamme kuin myöskään virallisten hallituskomissioiden hahmotelmissa. Stackelbergin komissio, joka 60-luvun alussa tarkisti tehdas- ja käsityöläisasiain ohjesääntöjä, ehdotti, että on perustettava tehdasoikeuksia työläisten ja isäntien valitsemista henkilöistä ja annettava työläisille tiettyä järjestäytymisvapautta. Uuden rikoslain ehdotelmaa laatinut komissio 80-luvulla arveli, että on lakkautettava rikosoikeudelliset rankaisemiset lakoista. Mutta nykyinen

finanssiministeriön ehdotelma eroaa oleellisesti edellisistä, ja tämä ero jää erittäin tärkeäksi aikakauden merkiksi jopa siinäkin tapauksessa, jos uuden luonnoksen ehdotukset jäävät veran alle samoin kuin kaikki edellisetkin. Oleellisena erona on se, että uuden ehdotelman luonteenomaisena piirteenä on verrattomasti laajempi „maaperä”: paitsi porvariston harvojen edistysmiesten ja ideologiien ääntä te huomaatte siinä myös teollisuutta harjoittavien käytännönmiesten suuren kerroksen äänen. Se ei ole enää pelkästään „humaanisten” virkamiesten ja professorien liberalismia, vaan se on moskovaalaisten kauppiaiden ja teollisuudenharjoittajien kotitekoista, isänmaallista liberalismia. Sanon suoraan, että tämä tosiasia valaa sydämeeni korkeaa patrioottista ylpeyttä: kauppiaan alttinaliberalismi merkitsee paljon enemmän kuin virkailijan viidenalttinanliberalismi. Ja kaikkein mielenkiintoisinta mietinnössä eivät ole kuvotusta synnyttävät järkeilyt sopimuksen vapaudesta ja valtion eduista, vaan ne tehtailijain käytännölliset mielipiteet, jotka tunkeutuvat perinnäisten juridisten argumenttien läpi.

Sietämätöntä! Kyllästyttävää! Älä pistä nenääsi! — selaista puhuu venäläinen tehtailija venäläiselle poliisille ministeriön muistion kirjoittajan suulla. Tosiaankin, kuulkaapa seuraavaa järkeilyä:

„Poliisielinten katsantokantojen mukaan, joita voimassa olevan lain epämääräisyys ja sekavuus tukee, mitään lakkoa ei pidetä luonnollisena taloudellisena ilmiönä, vaan ehdottomasti yleisen järjestyksen ja rauhan rikkomisena. Mutta jos suhtauduttaisiin rauhallisemmin töiden lopettamiseen tehtaissa eikä lakkoja rinnastettaisi yleisen järjestyksen rikkomiseen, niin olisi paljon helpompaa saada selville niiden todelliset syyt, erottaa lailliset ja oikeudenmukaiset syyt laittomista ja perusteettomista ja ryhtyä vastaaviin toimenpiteisiin riitapuolien sovittamiseksi rauhallisesti. Tällaisen, normaalimman järjestyksen vallitessa ehkäisemis- ja tukahduttamistoimenpiteisiin ryhdyttäisiin vain silloin, kun ilmenisi tosiasioita, jotka todistavat, että järjestystä on rikottu”. Poliisi ei selvittele lakon syytä, vaan huolehtii ainoastaan sen lopettamisesta käyttäen jompaakumpaa keinoa: joko pakottaen työläiset (pidätyksillä, karkoituksilla y.m. toimenpiteillä „aina sotavaen käyttämiseen asti”) ryhtymään työhön tahi suostutellen isäntiä myönnytyksiin. „Näistä kahdesta keinosta ei kumpaakaan voida katsoa

sopivaksi" herroille tehtailijoille: edellinen „synnyttää vihaa työläisten keskuudessa”, jälkimmäinen „vahvistaa työläisissä sitä äärimmäisen vahingollista vakaumusta, että lakko on varmin keino tahtonsa toteuttamiseksi kaikissa tilanteissa”. „Viimeisen vuosikymmenen aikana olleiden lakko- taistelujen historia antaa paljon esimerkkejä vahingosta, joka johtuu siitä, että syntyneet selkkaukset pyritään tukahduttamaan nopeasti, hinnalla millä hyvänsä. Kiireellisesti toimeenpannut pidätykset ovat joskus aiheuttaneet niin suurta suuttumusta siihen asti aivan rauhallisten työläisten keskuudessa, että on täytynyt lähettää paikalle kasakkoja, minkä jälkeen ei tietenkään ole voinut olla puhuttakaan lakkoillevien laillistenkaan vaatimusten tyydyttämisestä. Toisaalta taas tapaukset, jolloin tehtailijoihin vaikuttamalla on nopeasti tyydytetty työläisten laittomat vaatimukset, ovat ehdottomasti nostattaneet samanlaisia lakkoja toisissa teollisuuslaitoksissa, joissa ei enää ole voitu käyttää myönnytysjärjestelmää, vaan sotilasvoimaa, mikä on työläisille kerrassaan käsittämätöntä ja lisää varmuutta siitä, että viranomaisten taholta heihin suhtaudutaan epäoikeudenmukaisesti ja mielivaltaisesti...”. Se, että poliisi olisi tehtailijoihin vaikuttamalla joskus tyydyttänyt jopa työläisten laittomiakin vaatimuksia, se on tietenkin herrojen kapitalistien liioittelua, jotka tahtovat sanoa, että he itse joskus, tingittyään lakkolaisten kanssa, antaisivat heille vähemmän kuin mitä täytyy antaa silloin, kun on painostamassa „valtion järjestyksen ja rauhan rikkomisen” peloitava aave. Mietintö on piikki sisäasiain ministeriölle, joka vuoden 1897 elokuun 12. päivätyssä kiertokirjeessään, joka on „laadittu ilman finanssiministeriön kanssa sopimista” (siitäkö se kenkä puristaakin!), velvoittaa toimeenpanemaan sekä pidätyksiä että karkoituksia jokaisen lakon yhteydessä ja lähettämään lakkoja koskevat asiat ohranan hoitoon. „Korkeimmat hallintoviranomaiset”, jatkaa mietintö edelleen tehtailijoiden valitusten esittelyä, „menevät vielä pitemmälle (lain suhteen) ja antavat *kaikille* (kursivointi originaalissa) lakkotapauksille suorastaan valtiollisen merkityksen... Itse asiassa kuitenkin mikä tahansa lakko (ellei siihen tietenkään liity väkivaltaa) on puhtaasti taloudellinen, aivan luonnollinen ilmiö eikä se suinkaan uhkaa yleistä järjestystä ja rauhaa. Viimeksi mainitun suojelun pitäisi tuollaisissa tapauksissa saada samanlainen muoto kuin on

käytännössä kansanhuvien, juhlien, näytäntöjen j.n.e. aikana”.

Tämä on oikeaa manchesterilaisten⁵⁴ liberaalien kieltä, liberaalien, jotka julistavat pääoman ja työn välisen taistelun puhtaasti luonnolliseksi ilmiöksi, rinnastavat erinomaisen avomielisesti „tavaroiden kauppaamisen” ja „työn kauppaamisen” (mietinnön toisessa kohdassa), vaativat valtion puuttumattomuutta asiaan ja antavat tälle valtiolle yö- (ja päivä-)vahdin osan. Ja — mikä on erittäin tärkeää — venäläisten tehtailijain pakoittajana tälle liberaaliselle katsantokannalle asettumisessa ei ole ollut kukaan muu kuin meidän työläisemme. Työväenliike on levinnyt niin laajaksi, että lakoista on todella tullut „luonnollinen taloudellinen ilmiö”. Työläisten taistelu on saanut niin sitkeitä muotoja, että poliisivaltion, joka kieltää tämän taistelun kaikki ilmentymät, asiaan puuttuminen on todella alkanut vaikuttaa vahingollisesti ei ainoastaan työläisiin (heille se ei ole aiheuttanut milloinkaan mitään muuta kuin vahinkoa), vaan myös tehtailijoihin, joiden hyödyksi tämä puuttuminen on tapahtunut. Työläiset tekivät poliisikiellot todellisuudessa tehottomiksi, mutta poliisi jatkoi (eikä yksinvaltaisessa valtiossa voinut olla jatkamatta) puuttumistaan ja, tuntien voimattomuutensa, alkoi heittelehtiä puoleen ja toiseen: milloin sotilasvoima, milloin myönnytykset, milloin petomainen vaino, milloin mielistely. Mitä pienempi merkitys poliisin puuttumisella asiaan oli, sitä kipeämmin tehtailijat tunsivat poliisin *mielivallan*, sitä enemmän he kallistuivat siihen vakaumukseen, että heille *ei ole edullista* tukea tätä mielivaltaa. Konflikti suurtehtailijain erään osan ja poliisin kaikkivallan välillä yhä kärjistyi ja sai erikoisen jyrkät muodot Moskovassa, missä työläisten edessä liehakoiminen rehottaa erikoisesti. Mietinnössä on suorastaan valitus Moskovan administraatiosta, joka on aloittanut vaarallisen leikin työläisten keskusteluilla ja työläisten keskinäisen avustuksen yhdistyksellä mekaanisessa tuotannossa. Työläisten viekottelemiseksi oli tämän yhdistyksen neuvostolle annettava tietty välittäjänoikeus,— ja tehtailijat nousivat heti takajaloilleen. „Tämä neuvosto”, kirjoittaa mietintö tehtailijain sanelun mukaan, „kääntyi ensin tehdastarkastuksen virkailijoiden puoleen, mutta sitten, nähtyään, että nämä eivät tunnusta sen kompetenssia itselleen omavaltaisesti ottamassaan välittäjän tehtävässä, se kääntyi

ylipoliisimestarin puoleen, joka ei ainoastaan ota vastaan saamiaan anomuksia, vaan antaa niille lainvaatiman kulun ja hyväksyy siten ne oikeudet, jotka neuvosto on itselleen ottanut". Tehtailijat protestoivat yksilöllisiä hallinnollisia määräyksiä vastaan ja vaativat uuden järjestyksen vahvistamista lainsäädännöllisesti.

Tehtailijoiden liberalismi ei tosin mene vielä aivan ahtaiden ammatillisten puitteiden ulkopuolelle, heidän vihamielisyytensä poliisimielivaltaa kohtaan rajoittuu erillisten, heille epäedullisten äärimmäisyyksien ilmentymiin eivätkä suuntaudu byrokraattisen itsevaltiuden perustoja vastaan. Mutta tämän vihamielisyyden kasvusta, sitä aiheuttavien syiden lisäämisestä sekä sen syventämisestä huolehtii Venäjän ja koko maailman taloudellinen kehitys kärjistämällä kapitalististen maiden luokka-antagonismeja. Siinä juuri proletariaatin voima onkin, että sen lukumäärä ja yhtenäisyys kasvaa itse taloudellisen kehitysprosessin vaikutuksesta, kun taas suur- ja pikkuporvariston keskuudessa etujen erilaistuminen ja pirstoutuminen yhä vain voimistuu. Voidakseen ottaa laskuihinsa tämän proletariaatilla olevan „luonnollisen” etuisuuden on sosialidemokratian seurattava huolellisesti kaikkia ristiriitojen yhteentörmäyksiä hallitsevien luokkien keskuudessa, eikä sen ole käytettävä näitä yhteentörmäyksiä ainoastaan käytännöllisen hyödyn saamiseen työväenluokan joillekin kerroksille, vaan myös koko työväenluokan valistamiseen ja hyödyllisen opetuksen ottamiseen jokaisesta uudesta sosiaalis-poliittisesta episodista.

Liberaalisten tehtailijoiden ehdottamasta lain muutoksesta johtuva käytännöllinen etu työläisille on niin ilmeinen, ettei siihen kannata pitkälti pysähtyä. Tämä on epäilemättömän myönnytys kasvavan voiman edessä, vihollinen jättää erään asemansa, jonka vallankumouksellinen proletariaatti on jo miltei kokonaan valloittanut ja jota vihollisarmeijan kaukonäköisimmät johtajat eivät halua enää puolustaa. Sanomattakin on selvää, että tämä myönnytys ei ole suuri: ensiksikin, on naurettavaa ajatellakin *todellisen* vapauden mahdollisuutta, lakkovapauden mahdollisuutta silloin, kun puuttuu poliittista vapautta. Poliisilla on edelleenkin oikeus vangita ja karkoittaa ilman oikeudenkäyntiä ja tuo oikeus pysyy sillä niin kauan kuin itsevaltius on olemassa. Ja tämän oikeuden säilyttäminen merkitsee, että säilytetään

yhdeksän kymmenesosaa kaikesta siitä poliisijuonittelusta, kaikista niistä hävyttömyyksistä ja kaikesta siitä mielivaltaasta, joka alkaa olla vastenmielistä jopa tehtailijoillekin. Toiseksi, varsinaisella teollisuuslainsäädännönkin ahtaalla alalla finanssiministeriö ottaa hyvin aran askelen eteenpäin jäljitellessään sitä saksalaista lakiehdotelmaa, jonka saksalaiset työläiset ovat nimittäneet „pakkotyö”-lakiehdotelmaksi, ja jättäessään palkkaussopimukseen liittyvät *erikoiset* rangaistukset „väkivaltateoista, uhkailusta ja solvaamisesta”, ikään kuin ei olisi olemassa *yleisiä* rikoslakeja, jotka rankaisevat näistä teoista! Mutta Venäjän työläiset osaavat käyttää pientäkin myönnytystä asemiansa lujittamiseen, sen suuren taistelunsa tehostamiseen ja laajentamiseen, jota he käyvät koko työätekevän ihmiskunnan vapauttamiseksi palkkaorjuudesta.

Mitä tulee siihen hyödylliseen opetukseen, jonka uusi mielitö meille antaa, niin meidän on ennen kaikkea huomautettava, että tehtailijain protesti keskiaikaista lakkolakia vastaan osoittaa meille pienen, erillisen esimerkin muodossa, että kehittyvän porvariston ja aikansa eläneen absolutismin edut eivät käy yhteen. Tätä kannattaisi miettiä niiden, jotka (kuten sosialistivallankumoukselliset) tähän asti ovat pelokkaasti sulkeneet silmänsä näkemästä *porvarillisen* opposition aineksia Venäjällä ja jankuttavat vanhaan tapaan, että Venäjän porvariston „edut” (yleensä!) on tyydytetty. Osoittautuu, että poliisimainen itsevaltius törmää vastakkain jopa sellaistenkin porvariskerrosten joidenkin etujen kanssa, joita tsaarin poliisi välittömimmin *suojelee* ja joita *välittömästi uhkaa* aineellinen vahinko, jos proletariaattia sitovia suitsia vähänkään hellitetään.

Osoittautuu, että todella vallankumouksellinen liike desorganisoi hallitusta ei ainoastaan suoraan siten, että se valistaa, kiihdyttää ja liittää yhteen riistettyjä joukkoja, vaan myöskin välillisesti siten, että se vetää maaperän pois ränsistyneiden lakien alta, hävittää uskon yksinvaltaan jopa aivan sen omissa — kuten tuntuu — lähimmäisissä, taajentaa näiden lähimmäisten välisiä „kotiriitoja”, vaihtaa vihollisten leirissä vallitsevan lujuuden ja yhtenäisyyden erimielisyyksiin ja horjuntaan. Mutta näiden tulosten saavuttamiseen tarvitaan eräs sellainen ehto, jota sosialistivallankumouksellisemme eivät ole voineet milloinkaan omaksua: sitä varten on välttämätöntä, että liike olisi todella

vallankumouksellista, s.o. herättäisi uuteen elämään yhä laajempia todella vallankumouksellisen luokan kerroksia, uudistaisi todellisuudessa tämän luokan henkisen ja poliittisen olemuksen ja sen kautta kaikkien niiden olemuksen, jotka ovat kosketuksessa tähän luokkaan. Jos sosialistivallankumoukselliset olisivat tehneet itselleen selväksi tämän totuuden, niin he olisivat ymmärtäneet, mitä käytännöllistä vahinkoa aiheuttaa heidän aatteettomuutensa ja periaatteettomuutensa sosialismin peruskysymyksissä, olisivat ymmärtäneet, etteivät ne henkilöt, jotka saarnaavat, että väkijoukkoa vastaan itsevaltiudella on sotilaita, järjestöä vastaan poliisi, mutta sitävastoin yksityiset terroristit, jotka murhaavat ministereitä ja kuvernöörejä, ovat todella saavuttamattomia,— etteivät ne desorganisoi hallituksen voimia, vaan vallankumouksellisia voimia.

Tehtailijain hallintoviraston uusi „askel” antaa vieläkin erään hyödyllisen opetuksen. Tämä opetus on se, että on osattava käyttää hyväksi kaikenlaista, jopa alttinaliberalismiakin teoissa, ja on samaan aikaan „oltava silmä kovana”, ettei tämä liberalismi rappeuttaisi kansanjoukkoja sillä, että se asettelee kysymyksen vilpillisesti. Esimerkkinä — hra Struve, jonka kanssa käytävän keskustelun me otsikoisimme seuraavalla tavalla: „miten liberaalit tahtovat opettaa työläisiä ja miten työläisten on opetettava liberaaleja”. Alkaessaan julkaista käsittelemäämme mietintöä „Osvobozhdenijen” 4. numerossa hra Struve sanoo siellä muun muassa, että uusi ehdotelma on „valtiollisen tarkoitusperän” ilmentymä ja että tuskin tämä tarkoitusperä saa raivatuksi itselleen tien mielivallan ja mielettömyyden seinän läpi. Asia ei ole siten, hra Struve. Ei „valtiollinen tarkoitusperä” ole esittänyt uuden lakkolain ehdotelmaa, vaan sen ovat tehtailijat esittäneet. Ei tämä ehdotelma ole sen tähden ilmaantunut, että valtio „on tunnustanut” kansalaisoikeuksien peruseriaatteet (isäntien ja työläisten porvarillisen „vapauden ja tasa-arvoisuuden”), vaan siksi, että lakkorangaistusten poistaminen on tullut *tehtailijoille edulliseksi*. Juridiset määritelmät ja täysin todisteelliset perustelut, joita nyt antaa „itse” („Osvobozhdenije” № 4, s. 50) finanssi-ministeriö, ovat jo kauan sitten olleet olemassa sekä venäläisessä kirjallisuudessa että hallituskomissioiden teoksissakin, mutta kaikki tuo on ollut piilossa niin kauan, kunnes alkoivat puhua *teollisuuden isännät*, joille työläiset olivat

käytännössä osoittaneet vanhojen lakien järjettömyyden. Me emme korosta tätä tehtailijoiden etujen ja tehtailijoiden kiinnostuksen ratkaisevaa merkitystä siksi, että se mielestämme heikentäisi hallituksen hahmottelemien suuntaviivojen merkitystä,— päinvastoin, me olemme jo sanoneet, että näemme tässä niiden merkityksen voimistumista. Mutta koko nykyistä järjestelmää vastaan käymässä taistelussa on proletariaatin opittava ennen kaikkea katsomaan asioita suoraan ja selvästi, otettava selville „suurten valtiollisten tekojen” todelliset alkusyyt ja paljastettava alituisesti niitä vilpillisen korkealentoisia fraaseja „valtiollisesta tarkoituksesta”, j.n.e., joita nokkelat poliisivirkailijat esittävät hyötyä tavoitellen ja oppineet liberaalit lyhytnäköisyydessään.

Edelleen hra Struve neuvoo työläisiä olemaan „pidättyviä” agitoidessaan lakkorangaistusten poistamisen puolesta. „Mitä pidättyvämpää se (tämä agitaatio) tulee olemaan muodoltaan”, saarnaa hra Struve, „sitä suurempi merkitys sillä tulee olemaan”. Työläisen on kiittäminen kauniisti entistä sosialistia tällaisista neuvoista. Se on liberaalien perinnäistä Moltshalinin viisautta — saarnata pidättyvyyttä juuri silloin, kun hallitus on vasta alkanut horjua (jossain yksityisessä kysymyksessä). On oltava pidättyväisiä, ettei häirittäisi aloitetun reformin toimeenpanoa, ettei säikäytettäisi, että saataisiin käytetyksi suotuista hetki, jolloin ensimmäinen askel jo on otettu (mietelmä on laadittu!) ja jolloin jonkin hallintoviraston tunnustama reformien välttämättömyys „todistaa kumoamattomasti (?) sekä itse hallitukselle että yhteiskunnalle” (!) näiden reformien „oikeudenmukaisuuden ja ajankohtaisuuden” (?). Näin järkelee hra Struve käsittelemästämme luonnoksesta, näin ovat aina järkeilleet venäläiset liberaalit. Sosialidemokratia ei puhu tällaista. Katsokaa, sanoo se, jopa yksi ja toinen itse tehtailijoistakin on jo alkanut ymmärtää, että luokkataistelun eurooppalaiset muodot ovat parempia kuin aasialainen poliisimielivalta. Me olemme sitkeällä taistelullamme saaneet jopa itse tehtailijatkin epäilemään yksinvaltiaan opritshnikien kaikkivoimaisuutta. Rohkeammin eteenpäin! Levittäkää mahdollisimman laajalle miellyttävää uutista vihollisen riveissä vallitsevasta epävarmuudesta, käyttäkää sen pienintäkin horjuntaa, mutta ei omien vaatimusten moltshalinilaista „pidättelyä” varten, vaan niiden

voimistamista varten. Sen velan maksuksi, jonka hallitus on velkaa kansalle, teille halutaan antaa kopeekka sadasta ruplasta. Käyttäkää tämän kopeekan saantia siihen, että yhä kovemmin vaaditte koko velkasummaa, lopullisesti saatatte hallituksen huonoon maineeseen ja valmistelette voimiamme *ratkaisevan* iskun antamiseen sille.

„Iskra” № 24,
syyskuun 1 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

KIRJE „JUZHNYI RABOTSHIN“ TOIMITUKSELLE⁵⁵

Hyvät toverit! Meitä kaikkia ilahdutti tavattomasti Teidän seikkaperäinen kirjeenne. Olkaa hyvä ja lähettäkää pikemmin lupaamanne lisäykset ja kirjoittakaa meille mahdollisimman usein. Toivomme, että piakkoin voimme lähettää luoksenne erään toverin yksityiskohtaisempia ja lopullisia neuvotteluja varten, mutta toistaiseksi rajoitumme kaikkein tärkeimpään.

Olette tuhat kertaa oikeassa siinä, että meidän on mahdollisimman pian ja viivyttelämättä yhdistyttävä yhdeksi, luonteeltaan yleisvenäläiseksi järjestöksi, joka asettaa tehtäväkseen valmistella komiteoiden aatteellista yhtenäisyyttä ja puolueen käytännöllistä, organisatorista yhtenäisyyttä. Me puolestamme olemme jo ottaneet aika tärkeitä askeleita siihen suuntaan sen ansiosta, että Pietarin komiteasta on tullut täysin iskralainen, että se on painattanut asian johdosta julistuksen ja de facto* liittynyt (tämä tietenkin ankarasti entre nous**) Venäjällä olevaan „Iskran” järjestöön antaen sen jäsenille vaikutusvaltaisimmat paikat Komitean keskusryhmässä. Jos me saamme aikaan yhtä täydellisen solidaarisuuden etelän kanssa ja liitymme täydellisesti yhteen sen kanssa, niin kysymys puolueen tosiasiallisesta yhteenliittymisestä edistyy $\frac{3}{4}$ toteutumistaan kohti. Tässä suhteessa on pidettävä kovaa kiirettä. Me ryhdymme viipymättä toimenpiteisiin ensinnäkin siinä tarkoituksessa, että luoksenne tulisi „Iskran” Venäjän Järjestön jäseniä sopimuksen aikaansaamista varten; toiseksi,

* — faktillisesti, tosiasiallisesti. *Toim.*

** — meidän kesken. *Toim.*

yhteyden ottamiseksi tänne Tshernysheviin. Teidän on puolestanne jouduttava sellaisen periaatteellisen julistuksenne painattamista (taikka julkaisemista „Iskrassa”), joka määritteli täydellisesti Teidän asemanne puolueessa, ja ryhtykää kaikkiin toimenpiteisiin liittyäkseenne tosiasiallisesti „Iskran” Venäjän Järjestöön.

Lopuksi muutama sana herättämistänne kysymyksistä. Talonpoikaiston ja agraariohjelman suhteen meille jäi epäselväksi, nimenomaan mihin Te olette tyytymättömiä agraariohjelmamme luonnoksessa ja mitä muutoksia Te haluaisitte. Määritellä se tarkemmin. Oletteko nähneet „Zarjan” 4. numeron, jossa on kirjoitus agraariohjelmasta *? Yleensä Teidän huomautuksenne „Iskran” virheiden johdosta osoittavat sitä, miten tärkeitä meidän on taajentaa ja säännöstellä suhteitamme, jotta pääsisimme täydellisesti yksimielisyyteen. Voimia on niin jumalattoman vähän, että vain *kaikkien* sosialidemokraattien mitä kiintein yhteenliittyminen voi taata meille menestyksen taistelussa sekä „seikkailijoita” että hallitusta vastaan. Mutta esimerkiksi Teidän näkökannastanne, Teidän käytännöllisestä työstänne me emme kuitenkaan tähän asti ole tietäneet mitään — onko se normaalia? Onko sekin normaalia, että Te nyt esimerkiksi otatte yksiksenne askeleita vakituisen kuljetuksen järjestämiseksi ja mekin yksiksemme? (Kirjoitakaa yksityiskohtaisemmin, miten, mitä ja missä Te teette, minkälaisia varoja on j.n.e.). Tämä sama seikka, s.o. voimien puute, on huomioitava silloin, kun käsitellään kysymystä erikoisesta äänenkannattajasta, „Juzhnyi Rabotshin” edelleen julkaisemisesta, sen muuttamisesta „Russki Rabotshiksi”. On hyvin huolellisesti punnittava asian kaikki puolet. Ajatelkaa, mistä saadaan voimia kahta lehteä varten, kun hyvin tiedämme, että niitä on vähän yhtäkin varten. Etteköhän Te antane sysäystä Pietarille (Pietarin eiskralaisille aineksille) julkaista „Rabotshaja Mysliä” myös „selittävänä”, populäärinä y.m.s. äänenkannattajana — ja tämä hetkellä, jolloin Pietari aikoo lakata julkaisemasta „Rabotshaja Mysliä” ja käydä vihdoinkin käsiksi oikeaan työhön „Iskran” hyväksi. Eikö Teidän suunnitelmienne vuoksi joudu kärsimään Teidän työnne oikean kirjallisen yhteistyön järjestämiseksi „Iskrassa” Venäjältä käsin —

* Ks. tätä osaa, ss. 91—133. *Toim.*

eikähän „Iskrasta” voi ilman tätä yhteistyötä tulla todellista puolueen äänenkannattajaa, älkääkä unohtako, että henkilöitä tähän työhön Teitä lukuunottamatta ei meillä sanottavasti olekaan näköpiirissä. Ja elleivät iskralaiset käy käsiksi tähän työhön, niin kuka ja milloin siihen sitten käy käsiksi? Ja vihdoin, käsitelkää mahdollisimman huolellisesti kysymys siitä, sopivatko „keski-ihmiselle” (kuten Te sanotte) tarkoitettun selittävän, propagoivan ja populäärin kirjallisuuden tehtävät ja lehden tehtävät yhteen? Keski-ihmistä varten ja joukkoja varten pitää olla erikoinen kirjallisuus, se on kiistatonta, mutta ne saattavat olla vain lentolehtisiä ja kirjasia, sillä sanomalehdessä *ei voida selittää jokaista* kysymystä keski-ihmiselle asianvaatimalla tavalla. Sitä varten on aloitettava *alusta*, aakkosista, ja mentävä loppuun asti, selitettävä kysymys kaikilta puolilta. Tuskinpa sanomalehti pystyisi sen tekemään siinäkään tapauksessa, vaikka sillä olisi ihanteellisetkin kirjoittajavoimat. Älkääkä vihdoin unohtako sitä, että Teidän työllänne tulee olemaan, saman tekevää, tahdotteko Te sitä tai ette, yleisvenäläinen merkitys, ja että puheilla, käsityksillä ja teorioilla *erikoisista* sanomalehdistä „intelligenssiä varten” ja „työläisiä varten” voi olla mitä turmiollisin merkitys ei ainoastaan Teidän tahdotanne riippumatta, vaan myös Teidän henkilökohtaisista vastatoimenpiteistänne huolimatta. Sillä onhan sellaisia, kuin Te, Venäjän sosialidemokraattien joukossa vain kourallinen, mutta Venäjän sosialidemokraattien joukoissa on vielä hyvin, hyvin paljon kaikenlaista ahdasmielisyyttä. Me emme tietenkään aio rajoittaa näin tärkeässä kysymyksessä näihin pintapuolisiin huomautuksiin, mutta pyydämme vain Teitä olemaan kiirehtimättä päätöksen tekemisessä ja harkitsemaan asiaa kaikinpuolisesti. Erikoisen ryhmän („Juzhnyi Rabotshin” toimituksen) säilyttämistä me pidämme jopa *toivottavana*, ainakin puolueen edustajakokoukseen asti, mutta tämän ryhmän ei pitäisi kiirehtiä lehtensä suhteen.

Kirjoitettu syyskuun 3 (16) pnä 1902

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
„Proletarskaja Revoljutsija”
alkakauslehdessä № 3*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**KIRJE TOVERILLE
ORGANISAATIOTEHTÄVISTÄMME⁵⁶**

*Kirjoitettu syyskuussa 1902
Painettu ensi kerran v. 1902
hektografilla*

*Julkaistaan VSDTP:n Keskuskomitean
toimesta v. 1904 painetun kirjasen
tekstin mukaan*

Россійская Соціалъдемократическая Рабочая Партія

ПРОЛЕТАРИИ ВСѢХЪ СТРАНЪ, СОЕДИНЯЙТЕСЬ!

Письмо къ товарищу

о нашихъ
организационныхъ задачахъ

Н. Ленина

ИЗДАНИЕ ЦЕНТРАЛЬНАГО КОМИТЕТА Р. С.-Д. Р. ПАРТИИ.

ЖЕНЕВА

Типографія Партии. Rue de la Coulouvrenière. 27.
1904

Kansilehti V. I. Leninin kirjasesta
„Kirje toverille organisaatiotehtävistämme”.— 1904
Pienennetty

Hyvä toveri! Pyyntönne — arvostella „Pietarin vallankumouksellisen puolueen järjestämisen” luonnosta — täytän mielihyvin. (Te tarkoittatte todennäköisesti Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen työn järjestämistä Pietarissa.) Teidän herättämännè kysymys on niin tärkeä, että sen käsittelemiseen on osallistuttava myös kaikkien Pietarin komitean jäsenten ja jopa yleensä Venäjän kaikkien sosialidemokraattien.

Ennen kaikkea totean olevani täydellisesti solidaarinen teidän selityksellenne „Liiton” entisen („liittomaisen”, kuten te sitä nimitätte) organisaation kelvottomuudesta. Te viittaatte siihen, että etummaisten työläisten keskuudesta puuttuu vakavaa valmennusta ja vallankumouksellista kasvatusta, niin sanottuun vaalijärjestelmään, jota rabshejedelolaiset „demokraattisten” periaatteiden vuoksi niin ylväästi ja itsepintaisesti puolustavat, työläisten eristyneisyyteen aktiivisesta toiminnasta.

Juuri niin: 1) vakavan koulutuksen ja vallankumouksellisen kasvatuksen puuttuminen (ei ainoastaan työläisiltä, vaan intelligenteiltäkin), 2) vaaliperiaatteen sopimaton ja kohtuuton käyttäminen ja 3) työläisten eristyneisyys aktiivisesta *vallankumouksellisesta* toiminnasta,— se on todellakin ei ainoastaan Pietarin, vaan puolueemme monien muidenkin paikallisten järjestöjen pääpuutteellisuus.

Jakaen täydellisesti teidän peruskatsomuksenne organisaatiotehtäviin nähden yhdyin myös teidän organisaatioluonnokseenne, sikäli kuin sen peruspiirteet selviävät minulle teidän kirjeestänne.

Olen nimittäin aivan samaa mieltä teidän kanssanne siitä, että on erikoisesti tähdennettävä yleisvenäläisen työn ja yleensä koko puolueen tehtäviä; teillä se on ilmaistu siten, että luonnoksen ensimmäinen kohta kuuluu: „*puolueen* (eikä yksinomaan komitean tai piirin) johtavana keskuksena on „Iskra” lehti, jolla on vakituisia kirjeenvaihtajia työläisten keskuudessa ja joka on kiinteässä yhteydessä järjestön sisäiseen työhön”. Huomauttaisin vain tämän johdosta, että sanomalehti voi olla ja sen on oltava puolueen *aatteellisena* johtajana, sen on kehitettävä teoreettisia totuuksia, taktillisia väittämiä, yleisiä organisaatioaatteita, koko puolueen yhteisiä tehtäviä jollakin määrättyllä hetkellä. Mutta liikkeen välittömänä, *käytännöllisenä* johtajana voi olla vain erikoinen keskusryhmä (nimittäkäämme sitä vaikkapa Keskuskomiteaksi), jolla on *henkilöllinen* kosketus kaikkiin komiteoihin ja johon kuuluvat Venäjän kaikkien sosialidemokraattien kaikki parhaimmat vallankumoukselliset voimat ja joka *määrää* kaikista koko puolueen yhteisistä asioista, kuten: kirjallisuuden jakaminen, lentolehtisten julkaiseminen, voimien jakaminen, henkilöiden ja ryhmien nimittäminen johtamaan erikoislaitoksia, yleisvenäläisten mielenosoitusten ja kapinan valmistelu j.n.e. Koska mitä ankarin konspiraatio ja liikkeen jatkuvaisuuden varjeleminen on välttämätöntä,—niin puolueellamme voi ja pitää olla *kaksi* johtavaa keskusta: PÄ (Pää-äänenkannattaja) ja KK (Keskuskomitea). Edellisen on johdettava aatteellisesti, jälkimmäisen — välittömästi ja käytännöllisesti. Toimintojen yhtenäisyyttä ja tarvittavaa solidaarisuutta näiden ryhmien välillä ei turvata ainoastaan puolueen yhteisellä ohjelmalla, vaan myös *kummankin ryhmän kokoonpanolla* (on välttämätöntä, että kummassakin ryhmässä, sekä Pää-äänenkannattajassa että Keskuskomiteassa, olisi täysin yksimielistä väkeä) sekä järjestämällä niiden välillä säännöllisiä ja vakituisia neuvotteluja. Vain siinä tapauksessa toisaalta Pää-äänenkannattaja tulee Venäjän santarmien toimipiirin ulkopuolelle ja sille turvataan vakaumuksellisuus ja jatkuvaisuus ja — toisaalta — Keskuskomitea on aina oleva solidaarinen Pää-äänenkannattajan kanssa kaikessa oleellisessa ja riittävän vapaa voidakseen välittömästi *määrätä* liikkeen kaikista käytännöllisistä puolista.

Siksi olisi toivottavaa, että sääntöjen ensimmäisessä pykälässä (teidän luonnoksenne mukaisesti) sanottaisiin,

paitsi se, mikä puolueen elin tunnustetaan johtavaksi (se on tietenkin välttämätön huomautus); myöskin se, että kyseessäoleva paikallinen järjestö asettaa tehtäväkseen työkennellä aktiivisesti niiden keskusvirastojen *luomiseksi*, tukemiseksi ja lujittamiseksi, joita ilman puolueemme ei voi olla olemassa puolueena.

Edelleen, toisessa kohdassa te kirjoitatte komiteasta, että sen on „johdettava paikallista järjestöä” (ehkä olisi parempi sanoa: „puolueen kaikkea paikallista työtä ja kaikkia paikallisia järjestöjä”, mutta en pysähdy sanamuodon yksityiskohtiin) ja että siihen pitää kuulua sekä työläisiä että intelligenttejä ja että näiden jakaminen kahteen komiteaan on vahingollista. Se on täysin ja ehdottomasti oikein. Venäjän sosialidemokraattisella työväenpuolueella pitää olla yksi komitea ja siinä pitää olla täysin tietoisia sosialidemokraatteja, jotka antautuvat täydellisesti sosialidemokraattiselle toiminnalle. On erikoisesti yritettävä, että mahdollisimman monista työläisistä tulisi täysin tietoisia vallankumouksellisia ja ammattivallankumouksellisia ja että heitä joutuisi komiteaan*. Kun on *yksi* komitea eikä kahta komiteaa, niin kysymys siitä, että komitean jäsenet tuntisivat *henkilökohtaisesti* monia työläisiä, saa erikoisen merkityksen. Jotta voitaisiin johtaa kaikkea sitä, mitä työläisten keskuudessa tapahtuu, pitää olla mahdollisuus päästä joka paikkaan, on tunnettava hyvin monia, omattava kaikki pääsytietyt j.n.e. j.n.e. Siksi komiteassa täytyy olla mahdollisuuksien mukaan kaikkien työväenliikkeen tärkeimpien *johtomiesten* itse työläisistä, komitean on johdettava paikallisen liikkeen *kaikkia* puolia ja hoidettava puolueen *kaikkia* paikallisia laitoksia, voimia ja varoja. Siitä, miten komitea on muodostettava, te ette puhu,—todennäköisesti me olemme kanssanne yksimielisiä, että siitä tuskin tarvitaan erikoisia sääntöjä; miten komitea on muodostettava, se on jo paikallisten sosialidemokraattien asia. Mahdollisesti voitaisiin vain mainita, että komiteaa täydennetään sen jäsenten enemmistön (tai kahden kolmasosan j.n.e.) päätöksellä, että komitean on huolehdittava yhteyksiensä luovuttamisesta varmaan (vallankumouksellisessa suhteessa) ja luotettavaan (poliittisessa mielessä) paikkaan sekä

* Komiteaan on pyrittävä saamaan työläisvallankumouksellisia, joilla on entien yhteyksiä ja hyvämaineinen „nimi” työläisjoukkojen keskuudessa.

kandidaattien etukäteen valmentamisesta itselleen. Sitten, kun meillä tulee olemaan Pää-äänenkannattaja ja Keskuskomitea, niin ei uusia komiteoita pidä muodostaa muuten kuin niiden osanotolla ja niiden suostumuksella. Komitean jäsenmäärä, mikäli mahdollista, ei pidä olla kovin suuri (jotta näiden jäsenten taso olisi mahdollisimman korkea ja heidän specialisoitumisensa vallankumouksellisessa ammatissa mahdollisimman täydellinen), mutta samalla riittävä asian kaikkien puoltamiseen sekä neuvottelujen täydellisyyden ja päätösten lujouden turvaamiseen. Jos osoittautuisi, että jäseniä on aika paljon ja että usein kokoontuminen on heille vaarallista,— silloin ehkä pitäisi komiteasta valita vielä erikoinen, hyvin pieni (sanokaamme viitisen henkeä tai vähemmänkin) *toimiryhmä*, johon pitää ehdottomasti kuulua sihteeri ja henkilöitä, jotka parhaiten pystyvät käytännössä hoitamaan yleensä kaikkea työtä. Tälle ryhmälle olisi *erittäin tärkeää* varata itselleen kandidaatteja palamisen varalta, ettei työ keskeytyisi. Komitean yleiset kokoukset vahvistaisivat toimiryhmän toiminnan, määräisivät sen kokoonpanon y.m.s.

Edelleen, komitean *jälkeen* te esitätte seuraavia sille alistettuja laitoksia: 1) väittely („parhaimpien” vallankumousmiesten neuvottelu), 2) piirikerhot ja 3) propagandistikerho kussakin niissä, 4) tehdaskerhot ja 5) kyseisen piirin tehdaskerhojen valtuutettujen „edustajakokoukset”. Olen aivan samaa mieltä kanssanne siitä, että edelleen *kaikki* laitokset (ja niitä pitää olla paitsi teidän luettelemianne hyvin paljon ja hyvin monipuolisia) on alistettava komitealle ja että tarvitaan piirien (erittäin suurissa kaupungeissa) ja tehtaiden (aina ja kaikkialla) ryhmiä. Mutta eräissä yksityiskohdissa en nähtävästi ole täysin samaa mieltä kanssanne. Esimerkiksi „väittelyn” suhteen olen sitä mieltä, *ettei* sellaista laitosta *tarvita laisinkaan*. „Parhaimpien vallankumousmiesten” on kaikkien oltava komiteassa taikka suoritettava erikoistehtäviä (kirjapaino, kuljetus, kiertävä agitaatio, sanokaamme passitoimiston järjestäminen tahi urkkijoita ja provokaattoreita vastaan taistelevan druzhinan tai sotaväessä toimivien ryhmien järjestäminen j.n.e.).

„Neuvotteluja” tullaan pitämään sekä komiteassa että *jokaisessa* piirissä, jokaisessa tehdas-, propagandisti-, ammatillisessa (kutojien, mekaanikkojen, nahkurien ynnä

muiden), ylioppilas-, kirjallisuus- y.m. kerhossa. Miksi sitten erikoinen laitos neuvotteluja varten?

Edelleen. Te esitätte aivan oikein vaatimuksen siitä, että „kaikille haluaville” annettaisiin mahdollisuus olla välittömästi kirjeenvaihdossa „Iskraan”. Mutta tuota „välittömästi” ei kuitenkaan ole ymmärrettävä siten, että „kaikille haluaville” annetaan pääsy toimitukseen ja sen osoite, vaan siten, että *kaikkien haluavien* kirjeet ehdottomasti luovutetaan (tai lähetetään) toimitukseen. Osoitteita on annettava *melko laajalti*, mutta ei kuitenkaan kaikille haluaville, vaan ainoastaan luotettaville ja konspiratiivisesta taidostaan huomattaville vallankumousmiehille,— ja ehkäpä ei yksi osoite piiriä kohti, niin kuin te tahdotte, vaan useampia; on tarpeen sekin, että kaikilla työn osanottajilla, kaikilla ja kaikenlaisilla kerhoilla *olisi oikeus* saattaa päätöksensä, toivomuksensa, kyselynsä *niin komitean* kuin myös Päääänenkannattajan ja Keskuskomitean tietoon. Jos me saamme tämän aikaan, niin silloin *kaikkien puolueytöntekijäin neuvottelujen täydellisyys* saavutetaan ilman sellaisten hankalan suurten ja ei-konspiratiivisten laitosten luomista kuin „väittely”. Tietenkin, on vielä pyrittävä järjestämään kaikkien ja kaikenlaisten, mahdollisimman lukuisain toimihenkilöiden *henkilökohtaisia neuvotteluja*,— mutta siinähan koko juttu on konspiraatiossa. Yleiset kokoukset ovat Venäjällä mahdollisia vain ani harvoin, poikkeuksena, ja „parhaimpien vallankumousmiesten” päättämisessä näihin kokouksiin on oltava sangen varovaisia, sillä provokaattorin on yleensä helpompi päästä yleisiin kokouksiin ja urkkijan on helpompi seurata kokouksen jotakuta osanottajaa. Luulen, että olisi ehkä parempi tehdä näin: kun voidaan järjestää suuria (sanokaamme 30—100 hengen) yleisiä kokouksia (esim. kesällä metsässä tahi varta vasten löytyneessä konspiratiivisessa asunnossa), niin lähettäköön komitea sinne 1—2 „parhainta vallankumousmiestä” ja *huolehtikoon* siitä, että kokouksessa olisi hyvä osanottajakunta, s.o. esim. siitä, että kutsutaan mahdollisimman paljon tehdaskerhojen luotettavia jäseniä j.n.e. Mutta ei pidä virallistaa näitä kokouksia, ei pidä ottaa niitä sääntöihin, ei pidä tehdä niistä sääntömääräisiä, ei pidä tehdä niin, että kaikki kokouksen jäsenet tuntisivat kaikki osanottajat, s.o. tietäisivät, että kaikki ovat kerhojen „edustajia” y.m.s.; juuri sen takia minä en ole ainoastaan

„väittelyjä” vastaan, vaan myös „edustuskokouksia” vastaan. Näiden molempien laitosten tilalle ehdottaisin hyväksyttäväksi osapuulleen tällaisen säännön. Komitea huolehtii siitä, että järjestetään suuria kokouksia, joihin osallistuu mahdollisimman paljon liikkeen käytännöllisiä osanottajia ja yleensä kaikkia työläisiä. Kokouksen ajan, paikan, aiheen ja osanottajakunnan määrää komitea, joka on vastuussa siitä, että tuollaiset yritykset järjestetään konspiraatiivisesti. On sanomattakin selvää, ettei se laisinkaan estä työläisiä järjestämästä vieläkin vähemmän virallisia kokouksia huvirekillä, metsässä j.n.e. Ehkä olisi vielä parempi olla puhumatta siitä säännöissä.

Edelleen, mitä piiriryhmiin tulee, niin niiden suhteen olen samaa mieltä kanssanne, että niiden eräänä tärkeimpänä tehtävänä on järjestää oikein kirjallisuuden *jakaminen*. Mielestäni on piiriryhmien oltava pääasiassa *välittäjinä* komitean ja tehtaiden välillä, välittäjinä ja jopa pääasiassa *levittäjinä*. Niiden päätehtävänä tulee olla komiteasta saadun kirjallisuuden oikean levittämisen konspiraatiivinen järjestäminen. Ja tämä tehtävä on tavattoman tärkeä, sillä kun saadaan aikaan kirjallisuudenkantajain erikoisen piiriryhmän säännölliset yhteydet piiriin *kaikkiin tehtaisiin*, mahdollisimman useisiin *työläisasumuksiin* piirissä, niin tulee sillä olemaan tavattoman suuri merkitys sekä mielenosoituksille että kapinalle. Kun saadaan kuntoon ja järjestykseen kirjallisuuden, lentolehtisten, julistusten y.m.s. nopea ja oikea välittäminen, kun siihen totutetaan kokonainen asiamiesverkosto — niin se merkitsee, että on tehty *runsaasti* puolet tulevien mielenosoitusten tai kapinan valmistelemisesta. Levittomuuden, lakon, kuohunnan aikana on jo myöhäistä järjestää kirjallisuuden kantoa — siihen voidaan totuttaa vain vähitellen, tekemällä sitä *ehdotto-masti* kaksi kolme kertaa kuukaudessa. Ellei ole sanomalehteä, niin se voidaan ja pitää tehdä lentolehtisiä levittämällä, mutta tämän levityskoneiston ei missään tapauksessa saa antaa olla toimettona. On pyrittävä kehittämään tämä koneisto niin täydelliseksi, että yhdessä yössä voitaisiin saattaa sana koko Pietarin työläisväestölle ja niin sanoaksemme panna se liikekannalle. Eikä se ole lainkaan utopinen tehtävä, jos keskuksesta toimitetaan järjestelmällisesti lentolehtisiä suppeampiin välittäjäkerhoihin ja niiltä kirjallisuuden kantajille. Mielestäni ei pitäisi laajentaa

piiriryhmän toiminnan puitteita muihin tehtäviin kuin puhtaasti välitys- ja levitystoimintaan tai oikeammin pitäisi se tehdä vain tavattoman suurella varovaisuudella — se voisi vain vahingoittaa sekä työn konspiratiivisuutta että sen eheyttä. Neuvottelukokouksia kaikista puoluekysymyksistä pidetään tietenkin piirikerhoissakin, mutta vain komitean on *ratkaittava* kaikki paikallisen liikkeen kysymykset. Piiriryhmän itsenäisyys olisi sallittava vain niissä kysymyksissä, jotka koskevat kirjallisuuden välittämisen ja levittämisen tekniikkaa. Piiriryhmän kokoonpanon määrää komitea, s. o. komitea *määrää* yhden tai kaksi jäsentään (tahi muitakin kuin jäseniä) edustajiksi johonkin piiriin ja antaa näiden edustajien tehtäväksi *muodostaa piiriryhmän*, jonka kaikki jäsenet taaskin komitea vahvistaa, niin sanoaksemme, toimeensa. Piiriryhmä on komitean haaraosasto ja saa valtutensa vain komitealta.

Siirryn propagandistikerhoja koskevaan kysymykseen. Niiden järjestäminen erikseen jokaiseen piiriin on tuskin mahdollista propagandistivoimien niukkuuden vuoksi ja tuskin se on toivottavaakaan. Koko komitean on suoritettava propagandaa samassa hengessä ja se on tiukasti keskitettävä, minkä vuoksi käsitän asian seuraavasti: komitea antaa muutamille jäsenilleen tehtäväksi järjestää propagandistiryhmän (joka tulee olemaan komitean filiaaliosasto tai *eräs komitean laitoksista*). Tämän ryhmän on, käyttäen konspiratiivisessa suhteessa hyväkseen piiriryhmien *palveluja*, suoritettava propagandaa *koko kaupungissa*, koko sillä paikkakunnalla, joka on komitean „hoidossa”. Tarpeen vaatiessa tämä ryhmä voi vielä muodostaa alaryhmiä ja niin sanoaksemme uskoa näille alaryhmille jonkin osan tehtävistään, mutta kaikki vain sillä ehdolla, että se saa vahvistuksen komitealta, ja on komitealla aina ja ehdottomasti oltava oikeus lähettää edustajansa jokaiseen sellaiseen ryhmään, alaryhmään tahi kerhoon, joka on hiukankin kosketuksissa liikkeeseen.

Samaan tapaan tehtävien antona, komitean haaraosastojen tai laitosten tapaan on järjestettävä kaikki liikettä palvelevat erilaiset ryhmät,— sekä ylioppilas- ja kymnaasi-nuorison ryhmät että sanokaamme myötävaikuttavien virkamiesten ryhmät kuin myös kuljetus-, kirjapaino- ja passiryhmät, konspiratiivisia asuntoja järjestävät ryhmät, urkkijoita seuraavat ryhmät, sotilashenkilöiden ryhmät,

asevarusteluryhmät, ryhmät, jotka järjestävät esim. „tuloa-tuottavan finanssiyrityksen” j.n.e. Konspiratiivisen järjestön koko taito on oleva siinä, että käytetään hyväksi *ylipäänsä kaikki*, „annetaan työtä kaikille ja jokaiselle”, samalla säilyttäen itsellään koko liikkeen *johtamisen*, säilyttäen ei tietenkään vallan voimalla, vaan auktoriteetin voimalla, energian voimalla, suuremmalla kokemuksella, suuremmalla monipuolisuudella, suuremmalla lahjakkuudella. Tämä huomautus koskee sitä mahdollista ja tavallista vastaväitettä, että tiukka keskittäminen saattaa liian helposti pilata koko asian, jos keskukseen *sattumalta* joutuu tavattoman suurta valtaa nauttiva *kykenemätön* henkilö. Se on tietenkin mahdollista, mutta keinona sitä vastaan ei voi olla valinnallisuusperiaate ja desentralisaatio, joka on kerrassaan sallimatonta vähänkään laajemmassa mitassa ja jopa suorastaan vahingollista vallankumouksellisessa työssä itsevaltiuden aikana. Sitä vastaan eivät anna keinoa mitkään säännöt, sen voivat antaa vain „toverillisen vaikutuksen” toimenpiteet alkaen kaikkien ja kaikenlaisten alaryhmien päätöslauselmista, edelleen niiden kääntyminen Päääänenkannattajan ja Keskuskomitean puoleen ja päättyen (pahimmassa tapauksessa) aivan kyvyttömän vallan *kukistamiseen*. Komitean on pyrittävä suorittamaan mahdollisimman täydellinen työnjako muistaen, että vallankumouksellisen työn eri puolet vaativat erilaisia kykyjä, että joskus sellainen henkilö, joka ei lainkaan kelpaa organisaattoriksi, voi olla verraton agitaattori, taikka henkilö, joka ei pysty konspiratiivisuuden ankaraan tiukkuuteen, saattaa olla erinomainen propagandisti j.n.e.

Muuten, propagandistien suhteen haluaisin sanoa vielä muutaman sanan sitä vastaan, että tämä ala *ahdetaan täyteen* kyvyiltään heikkoja henkilöitä ja siten alennetaan propagandan tasoa. Meillä pidetään joskus jokaista ylioppilasta ilman muuta propagandistina ja kaikki *nuoret* vaativat, että heille „annettaisiin kerho” y.m.s. Sitä vastaan olisi taisteltava, sillä siitä tapaa olla suurta vahinkoa. Todella periaatteellisesti vakaumuksellisia ja kyvykkäitä propagandisteja on *hyvin vähän* (ja tullakseen sellaiseksi on melkoisesti opiskeltava ja kartutettava kokemusta), ja sellaisia henkilöitä on spesialisoitava, käytettävä heidät täydellisesti ja varjeltava heitä visusti. Sellaisille henkilöille on järjestettävä muutamia luentoja viikossa ja heitä

on osattava hyvissä ajoin kutsua toisiin kaupunkeihin, yleensä järjestettävä taitavat propagandistit kiertämään eri kaupunkeja. Mutta aloittelevan nuorison joukko on pantava etupäässä käytännöllisiin tehtäviin, jotka meillä on usein jätetty taka-alalle siihen ylioppilaiden kerhoissa käyntiin verrattuna, jota optimistisesti nimitetään „propagandaksi”. Tietenkin vakaviin käytännöllisiin tehtäviin tarvitaan niihinkin perusteellista valmennusta, mutta kuitenkin tällä alalla on helpompi löytää työtä „aloittelevillekin”.

Nyt tehdaskerhoista. Ne ovat meille erittäin tärkeitä: onhan liikkeen koko päävoimana työläisten järjestyneisyys *suurissa* tehtaissa, sillä suurissa tehtaissa on sellainen osa koko työväenluokasta, jolla ei ole ainoastaan määrällisesti vallitseva asema, vaan vielä vallitsevampi asema vaikutusvallaltaan, kehitykseltään ja taistelukyvyltään. Jokaisen tehtaan on oltava linnoituksenamme. Ja sitä varten työväen „tehdas”-järjestön on oltava yhtä konspiratiivinen sisältä, yhtä „haarakas” ulkopuolelta, s.o. ulkoisissa suhteissaan, sen on työnnettävä yhtä kauas ja työnnettävä mitä moninaisimpiin suuntiin koskettimensa kuin mikä vallankumouksellinen järjestö tahansa. Korostan, että ytimenä ja johtajana, „isäntänä”, on tässäkin oltava ehdottomasti vallankumouksellisten työläisten ryhmän. Puhtaasti työläis- eli ammatillistyyppisten sosialidemokraattisten järjestöjen perinteestä meidän on päästävä irti *aina* „tehdaskerhoihin” asti. Tehdasryhmään tai tehdaskomiteaan (sen erottamiseksi muista ryhmistä, joita pitää olla hyvin paljon) pitää kuulua hyvin pieni määrä *vallankumousmiehiä*, jotka saavat *välittömästi komitealta* tehtävät ja valtuudet kaiken sosialidemokraattisen työn suorittamiseksi tehtaalla. Kaikkien tehdaskomitean jäsenten on pidettävä itseään komitean asiamiehinä, jotka ovat velvollisia täyttämään kaikki komitean määräykset, velvollisia noudattamaan kaikkia sen „toimivan armeijan” „lakeja ja tapoja”, johon he ovat liittyneet ja josta heillä ei sodan aikana ole oikeutta lähteä pois ilman päällystön lupaa. Siksi tehdaskomitean kokoonpanolla on erittäin suuri merkitys, ja komitean eräänä päähuolena pitää olla näiden alakomiteain oikea järjestäminen. Minä käsitän tämän asian näin: komitea antaa määrätuille jäsenilleen (ynnä, sanokaamme, tietyt henkilöt työläisten joukosta, henkilöt, jotka syystä tai toisesta eivät kuulu komiteaan, mutta jotka voivat olla

hyödyksi kokemuksensa, ihmisten tuntemisen, älynsä ja yhteyksiensä vuoksi) tehtäväksi järjestää kaikkialla tehtaiden alakomiteoita. Komissio neuvottelee piirivaltuutettujen kanssa, määrää useampia kohtaustilaisuuksia, kokeilee perusteellisesti tehtaiden alakomiteoiden jäsen ehdokkaat, suorittaa heidän „puolueellisen” ristikuulustelun ja, tarpeen vaatiessa, panee heidät koetteelle, pyrkii tällöin itse tarkastamaan ja kokeilemaan välittömästi *mahdollisimman suuren* määrän jäsen ehdokkaita kyseisen tehtaan alakomiteaan ja, vihdoin, kehoittaa komiteaa vahvistamaan kunkin tehdaskerhon määrätyn kokoonpanon tai valtuuttamaan määrätyn työläisen muodostamaan, ehdottamaan, valikoimaan koko alakomitean. Näin ollen komitea tulee myös määräämään sen, kuka näistä asiamiehistä *ja miten* tulee ylläpitämään yhteyksiä komiteaan (yleisen säännön mukaan piirivaltuutettujen välityksellä, mutta tähän sääntöön voidaan tehdä myös lisäyksiä ja muutoksia). Näiden tehdasalakomiteoiden tärkeyden vuoksi meidän on, mikäli mahdollista, pyrittävä siihen, että *jokaisella* alakomitealla olisi sekä osoite, jolla voisi kääntyä Pää-äänenkannattajan puoleen, että yhteyksiensä luotettava *säilyttämispaikka* (s.o. jotta tiedot, joita alakomitean palaessa tarvitaan sen viipymätöntä ennalleen palauttamista varten, toimitettaisiin mahdollisimman säännöllisesti ja runsaina puolueen keskuksen säilytettäväksi siellä, minne venäläiset santarmit eivät pääse). On itsestään selvää, että tästä osoitteiden antamisesta määrää komitea harkintansa ja tietojensa perusteella eikä näiden osoitteiden olemattoman „demokraattisen” jakamisoikeuden perusteella. Vihdoin ei liene liikaa tehdä sellainen varaus, että joskus on useampia jäseniä käsittävän tehdasalakomitean asemesta rajoitettava ja *on sopivampaa* rajoittua siihen, että nimetään yksi asiamies komiteasta (ja hänen varamiehensä). Kun tehtaan alakomitea on muodostettu, on sen ryhdyttävä järjestämään suurta joukkoa eri tehtäviä suorittavia ja erilaisella konspiratiivisuus- ja muotoutumisasteella olevia tehdasryhmiä ja -kerhoja, esim. kirjallisuuden kuljetus- ja levityskerhoja (eräs kaikkein tärkeimmistä tehtävistä, joka on järjestettävä siten, että meillä olisi oikea oma postimme, jotta olisi kokeiltu ja tarkastettu ei ainoastaan kirjallisuuden levittämismenetelmät, vaan myös asuntoihin vieminen, jotta varmasti tiedettäisiin kaikki asunnot ja niiden

sisäänkäytävät), illegaalisen kirjallisuuden lukukerhoja, urkkijoiden silmälläpitokerhoja *, ammatillisen liikkeen ja taloudellisen taistelun erikoisen johtamisen kerhoja, sellaisen agitaattorien ja propagandistien kerhoja, jotka osaavat panna alulle keskusteluja ja käydä niitä pitkän aikaa *aivan legaalisesti* (koneista, inspektiosta y.m.s.), jotta keskustelu kävisi vaarattomasti ja julkisesti, jotta saataisiin selvyys ihmisistä ja tunnustelluksi maaperää j.n.e.**. Tehtaan alakomitean on pyrittävä saamaan koko tehdas, mahdollisimman suuri osa työläisistä kaikkien mahdollisten kerhojen (tai asiamiesten) verkostoon. Alakomitean toiminnan menestyksellisyydestä on pääteltävä sen mukaan, kuinka runsaasti näitä kerhoja on, minkälainen mahdollisuus kiertävällä propagandistilla on päästä niihin ja — mikä tärkeintä — kuinka oikein on järjestetty säännöllinen työ *kirjallisuuden levittämiseksi* ja tietojen ja kirjeiden hankkimiseksi.

Näin siis järjestön yleisen tyyppin on mielestäni oltava seuraavanlainen: koko paikallisen liikkeen, kaiken paikallisen sosialidemokraattisen työn johdossa on komitea. Siitä lähtevät tälle komitealle alistetut laitokset ja haaraosastot, joita ovat: ensinnäkin, *toimeenpanevien asiamiesten verkosto*, jonka toimipiirinä on (mikäli mahdollista) koko työläisjoukko ja joka on järjestetty *piiriryhmiksi* ja tehtaiden alakomiteoiksi. Tämä verkosto tulee rauhan aikana levittämään kirjallisuutta, lentolehtisiä, julistuksia ja komitean konspiratiivisia tiedonantoja; sota-aikana järjestämään mielenosoituksia y.m.s. kollektiivisia toimintoja. Toiseksi, komiteasta lähtee myös koko joukko erilaisia koko liikettä palvelevia kerhoja ja ryhmiä (propaganda, kuljetus, erilaiset konspiratiiviset yritykset j.n.e.). Kaikkien ryhmien, kerhojen, alakomiteoiden j.n.e. on oltava komitean laitosten tai komitean haaraosastojen asemassa. Toiset niistä suoraan ilmoittavat haluavansa liittyä Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen ja sillä ehdolla, että komitea ne

* Meidän on saatava työläiset vakuuttuneiksi siitä, että urkkijain, provokaattorien ja petturien murhaaminen saattaa tietenkin joskus olla ehdottoman välttämätöntä, mutta että sen tekeminen säännöksi on äärimmäisen epäsuotavaa ja virheellistä, että meidän on pyrittävä luomaan järjestö, joka pystyy tekemään urkkijat *vaarattomiksi* paljastamalla ja ahdistamalla heitä. On mahdotonta tappaa kaikkia urkkijoita, mutta sellainen järjestö, joka pitää heitä silmällä ja kasvattaa työläisjoukkoja, voidaan ja pitää perustaa.

** Tarvitaan myös taistelukerhoja, jotka käyttävät sotaväessä palvelleita tai erittäin voimakkaita ja taitavia työläisiä mielenosoitusten, vankilasta vapauttamisten y.m.s. varalta.

vahvistaa, ne tulevat sen kokoonpanoon ja ottavat suorittaakseen (komitean toimeksiannosta tai sopien komitean kanssa) tiettyjä tehtäviä, sitoutuvat alistumaan puolue-elinten määräyksiin, saavat kaikkien puoluejäsenten oikeudet, niitä tullaan pitämään komitean lähimpinä varajäseninä j.n.e. Toiset eivät liity Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen, vaan tulevat olemaan puolueen jäsenten järjestämien tai puolueen jotakin ryhmää lähellä olevien kerhojen asemassa j.n.e.

Kaikissa *sisäisissä* asioissaan *kaikkien* näiden kerhojen jäsenet ovat tietenkin yhtä tasa-arvoisia kuin komiteankin jäsenet keskenään. Ainoana poikkeuksena tästä on se, että oikeus olla *henkilökohtaisesti* yhteydessä paikalliseen komiteaan (sekä Keskuskomiteaan ja Pää-äänenkannattajaan) tulee olemaan vain tämän komitean nimittämällä henkilöllä (tai henkilöillä). Kaikissa muissa suhteissa tämä henkilö tulee olemaan tasa-arvoinen muiden kanssa, joilla on samanlainen oikeus tehdä ilmoituksia (ei kuitenkaan henkilökohtaisesti) sekä paikalliseen komiteaan että Keskuskomiteaan ja Pää-äänenkannattajalle. Niin muodoin mainittu poikkeus ei itse asiassa tule lainkaan olemaan tasa-arvoisuuden rikkomista, vaan välttämätön myönnytyksellinen ehdottomille konspiratiivisuusvaatimuksille. Komitean jäsen, joka ei toimita „oman” ryhmänsä ilmoitusta komiteaan, Keskuskomiteaan tai Pää-äänenkannattajalle, on vastaava puoluevelvollisuuden suoranaisesta rikkomisesta. Edelleen, mitä tulee erilaisten kerhojen konspiratiivisuuteen ja muotoon, niin se tulee riippumaan niiden tehtävien laadusta: sen mukaan tässä tulee olemaan mitä erilaisimpia järjestöjä (kaikkein „tiukimmasta”, suppeimmasta ja sulkeutuneimmasta aina kaikkein „vapaimpaan”, laajimpaan, avonaisimpaan ja vähiten muotoutuneeseen saakka). Esimerkiksi kirjallisuuden kantajien ryhmän on noudatettava mitä suurinta konspiratiivisuutta ja sotilaskuria. Propagandistiryhmä tarvitsee myös konspiraatiota, sotilaskuria taas paljon vähemmän. Työläisryhmät, jotka lukevat legaalista kirjallisuutta tai järjestävät keskustelutilaisuuksia ammatillisista tarpeista ja vaatimuksista, tarvitsevat konspiraatiota vielä vähemmän j.n.e. Kirjallisuuden kantajien ryhmien on kuuluttava VSDTP:hen ja tunnettava tietty määrä sen jäseniä ja toimihenkilöitä. Ryhmän, joka tutkii ammatillisia työehtoja ja laatii ammatillisia vaatimuksia, ei tarvitse

ehdottomasti kuulua VSDTP:hen. Yhden tai kahden puoluejäsenen *osanotolla* itseopiskelua harjoittavan ylioppilas-, upseeri- tai toimitsijaryhmän ei toisinaan pidä laisinkaan tietää sitä, että nämä kuuluvat puolueeseen j.n.e. Mutta eräessä suhteessa meidän on *ehdottomasti* vaadittava asian *maksimaalista muotoamista* kaikissa näissä haararyhmissä, nimittäin: jokainen niihin osallistuva puolueen jäsen on muodollisesti vastuuvollinen asioiden hoitamisesta näissä ryhmissä, on myös velvollinen ryhtymään *kaikkiin* toimenpiteisiin, jotta Keskuskomitea ja Pää-äänenkannattaja olisivat *mahdollisimman hyvin selvillä* sekä jokaisen sellaisen ryhmän kokoonpanosta että sen koko työskentelymekanismista ja koko tämän työn sisällöstä. Se on välttämätöntä sekä sen vuoksi, että keskuksella olisi *täydellinen* kuva koko liikkeestä, että sen vuoksi, että voitaisiin mahdollisimman laajasta henkilöpiiristä tehdä valinta erilaisiin puoluetöihin, kuin myös sen vuoksi, että yhdeltä ryhmältä voisivat ottaa oppia (keskuksen välityksellä) kaikki samantapaiset ryhmät koko Venäjällä, ja sen vuoksi, että voitaisiin ehkäistä provokaattorien ja epäilyttävien henkilöiden ilmaantuminen,— sanalla sanoen se on ehdottomasti ja kaikissa tapauksissa tuiki välttämätöntä.

Miten se on tehtävä? Säännölliset selostukset komitealle, mahdollisimman useiden tällaisten selostusten sisällön mahdollisimman suuren osan tiedoittaminen Pää-äänenkannattajalle, Keskuskomitean ja paikallisen komitean jäsenten eri kerhoissa käymisen järjestäminen ja vihdoin tähän kerhoon johtavien yhteyksien, s.o. tämän kerhon muutamien jäsenten nimien ja osoitteiden *ehdoton* tiedoittaminen luotettavaan säilyttämispaikkaan (sekä Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean yhteydessä olevaan puolueen byrooseen). Vain silloin, kun selostuksista tiedoitetaan ja yhteydet ilmoitetaan, voidaan katsoa kyseiseen kerhoon osallistuvan puoluejäsenen täyttäneen velvollisuutensa; vain silloin puolue kokonaisuudessaan voi *ottaa oppia* jokaiselta käytännöllistä työtä suorittavalta kerholtä; vain silloin palamiset eivät ole meille peloittavia, sillä kun on olemassa yhteys eri kerhoihin, on Keskuskomiteamme edustajan aina helppo löytää *heti* sijaiset ja palauttaa toiminta ennalleen. Komitean palaminen ei silloin tuhoa koko koneistoa, vaan ainoastaan poistaa johtajat, joilla on valmiina varamiehet. Ja älköön puhuttako sellaista, että selostusten ja yhteyksien

tiedoittaminen on konspiratiivisten ehtojen vuoksi mahdotonta: pitää vain olla halua, ja tiedoitusten ja yhteyksien ilmoittamisen (tai lähettämisen) mahdollisuus on aina olemassa ja *tulee olemaan aina*, niin kauan kunnes meillä ovat olemassa komiteat, kunnes on Keskuskomitea tai Pää-äänenkannattaja.

Nyt olemme tulleet koko puoluejärjestön ja puoluetoiminnan hyvin tärkeään periaatteeseen: kun proletariaatin liikkeen ja vallankumouksellisen taistelun aatteellisen ja käytännöllisen *johtamisen* suhteen tarvitaan *mahdollisimman suurta sentralisaatiota*, niin puolueen keskuksen (ja siis ylipäänsä koko puolueen) liikkeestä *tiedoittamisen* suhteen, puolueen edessä *vastuunalaisuuden* suhteen tarvitaan *mahdollisimman suurta desentralisaatiota*. Liikkeen johdossa on oltava mahdollisimman pieni määrä mahdollisimman samanlaatuisia ryhmiä, joilla on ammattivallankumouksellisten kokemusta. Liikkeeseen osallistujina pitää olla mahdollisimman suuri määrä mahdollisimman moninaisia ja erilaatuisia ryhmiä proletariaatin (ja muiden kansanluokkien) mitä erilaisimmista kerroksista. Ja jokaisesta sellaisesta ryhmästä puoluekeskuksella pitää aina olla ei ainoastaan tarkat tiedot niiden toiminnasta, vaan myös mahdollisimman *täydelliset tiedot* niiden *kokoonpanosta*. Meidän on keskitettävä liikkeen johtaminen. Meidän täytyy myös (ja täytyy *tätä varten*, sillä ilman tietojen saantia keskitys on mahdotonta) *desentralisoida* mahdollisimman paljon puolueen jokaisen jäsenen, jokaisen työhön osallistuvan, jokaisen puolueeseen kuuluvan tai puoluetta lähellä olevan kerhon *vastuunalaisuus puolueen edessä*. Tämä desentralisointi on vallankumouksellisen keskityksen välttämätön ehto ja *sen välttämätön korrektio*. Ja kun keskitys viedään loppuun saakka ja meillä tulee olemaan Pää-äänenkannattaja ja Keskuskomitea, niin silloin se mahdollisuus, että jokainen pieninkin ryhmä voi kääntyä niiden puoleen, — eikä ainoastaan mahdollisuus kääntyä, vaan myös monivuotisen käytännön kehittäminen Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean puoleen kääntymisen *säännöllisyys* — poistaa sen mahdollisuuden, että jonkin paikallisen komitean kokoonpanon satunnainen epäonnistuminen aiheuttaa surullisia seurauksia. Nyt, kun olemme päässeet aivan lähelle puolueen tosiasiallista yhdistämistä ja todellisen johtavan keskuksen luomista, on meidän varsin visusti

muistettava, että *tämä keskus tulee olemaan voimaton*, elleimme me samalla *maksimaalisesti desentralisoi* sekä vastuunalaisuutta sitä kohtaan että puoluekoneen kaikkien pyörien ja ratasten toiminnasta sille tiedoittamista. Tällainen desentralisointi ei ole mitään muuta kuin sen *työnjaon toinen puoli*, joka yleisen tunnustuksen mukaan on liikkeemme eräs kaikkein päivänpolttavin käytännöllinen tarve. Ei mitkään tietyn järjestön viralliset tunnustamiset johtavaksi järjestöksi, ei mitkään muodollisten keskuskomiteoiden perustamiset vielä tee liikettämme todella yhtenäiseksi, eivät vielä luo vahvaa taistelupuoluetta, jos puoluekeskusta tulevat edelleenkin *eristämään* välittömästä käytännöllisestä työstä vanhantyyppiset paikalliset komiteat, s.o. sellaiset komiteat, joihin toisaalta kuuluu kokonainen joukko henkilöitä, joista jokainen hoitaa kaikkia ja kaikenlaisia asioita ja jotka eivät ole antautuneet vallankumoustyön eri toimintoihin, eivät ole vastuussa erikoisista tehtävistä, eivät vie loppuun saakka asiaa, johon on kerran ryhdytty, joka on hyvin harkittu ja valmisteltu, hukkaavat tavattomasti aikaa ja voimia radikalistiseen touhuamiseen, mutta toisaalta on olemassa kokonainen joukko ylioppilas- ja työläiskerhoja, puoleksi komitealle kokonaan tuntemattomia, puoleksi yhtä jäykkä, spesialisoimattomia, sellaisia, etteivät ne kehitä ammattikokemusta, eivät käytä hyväksi toisten kokemusta ja jotka, samoin kuin komiteakin, harrastavat loppumattomien neuvottelukokousten pitämistä „kaikista asioista”, vaaleja ja sääntöjen laatimista. Jotta keskus voisi työskennellä hyvin, pitää paikallisten komiteoiden *uudestijärjestää itsensä*, tulla spesialisoituneiksi ja tähänastista „toimeliaammiksi” järjestöiksi, jotka saavuttavat todellisen „täydellisyyden” milloin yhden milloin toisen käytännöllisen tehtävän alalla. Jotta keskus voisi ei ainoastaan neuvoa, vakuuttaa, väitellä (kuten tähän saakka on tehty), vaan todella ohjata orkesteria, sitä varten on tarpeen, että tarkasti tiedettäisiin, kuka, missä ja mitä viulua hoitaa, missä ja miten ja mitä soittovälinettä on oppinut ja oppii soittamaan, kuka, missä ja miksi soittaa väärin (kun musiikki alkaa vihloa korvia) ja ketä, miten ja minne on epäsoinnun poistamiseksi siirrettävä y.m.s. Nykyään — se on sanottava suoraan — me joko emme tiedä mitään komitean *todellisesta sisäisestä* työstä, paitsi sen lentolehtisiä ja yleistä kirjeenvaihtoa, taikka tiedämme ystäviltä ja hyviltä

henkilökohtaisilta tuttavilta. Mutta onhan naurettavaa ajatella, että suunnattoman suuri puolue, joka pystyy johtamaan Venäjän työväenliikettä ja valmistaa yleistä ryynnäköä itsevaltiutta vastaan, voisi rajoittua tähän. Komitean jäsenten lukumäärän supistaminen ja — mikäli mahdollista — määrätyn, erikoisen, tilivelvollisuutta edellyttävän ja vastuunalaisen tehtävän antaminen jokaiselle komitean jäsenelle, erikoisen, hyvin vähälukuisen, määräävän keskuksen luominen, sellaisten toimeenpanevien asiamiesten verkoston järjestäminen, jotka yhdistävät komitean jokaiseen suureen tehtaaseen, levittävät säännöllisesti kirjallisuutta ja antavat keskukselle tarkan kuvan tästä levitystyöstä ja työn koko rakenteesta, vihdoin, sellaisten monilukuisten ryhmien ja kerhojen luominen, jotka ottavat täyttääkseen erilaisia tehtäviä tai yhdistävät sosialidemokratiaa lähellä olevia, sitä auttavia ja sosialidemokraateiksi valmistuvia henkilöitä, pitäen silmällä sitä, että komitea ja keskus tietäisivät aina näiden kerhojen toiminnan (ja kokoonpanon), — sillä tavalla pitää uudestijärjestää puolueen Pietarin ja myös kaikki muut komiteat ja nimenomaan siksi sääntöjä koskevalle kysymyksellä on niin vähäinen merkitys.

Aloin sääntöjen luonnoksen tarkastelusta osoittaakseni havainnollisemmin, mihin minun ehdotukseni ovat suunnatut. Ja uskon, että lukijalle on tuloksena selvinnyt, että itse asiassa voidaan ehkä tulla toimeen *ilman sääntöjä*, kun ne korvataan säännöllisillä selostuksilla jokaisesta kerhosta, jokaisesta toiminnosta. Mitä sääntöihin voidaan kirjoittaa? Komitea johtaa kaikkia (se on muutenkin selvää). Komitea valitsee määräävän ryhmän (sitä ei aina tarvita, ja silloin, kun sitä tarvitaan, ei kysymys ole säännöistä, vaan siitä, että *ilmoitetaan* keskuksen tämän ryhmän kokoonpano ja sen varamiehet). Komitea jakaa jäsentensä kesken eri työalat velvoittaen jokaisen selostamaan säännöllisesti komitealle ja tiedoittamaan Pää-äänenkannattajalle ja Keskuskomitealle työn kulusta (ja tässäkin on tärkeämpää tiedoittaa keskuksen, miten jako on tehty, kuin kirjoittaa sääntöihin ohje, joka voimiamme vähyyden takia jää usein käyttämättä). Komitean on tarkoin määriteltävä, kuka on sen jäsen. Komiteaa täydennetään kooptoimalla. Komitea nimittää piiriryhmät, tehtaiden alakomiteat, sellaiset ja sellaiset ryhmät (jos luetellaan se, mikä on toivottavaa, niin ei päästä koskaan loppuun, mutta osapuilleen luetteleminen

on säännöissä turhaa; riittää, kun keskuksen tiedoitetaan perustamisesta). Piiriryhmät ja alakomiteat perustavat sellaisia ja sellaisia kerhoja... Tällaisten sääntöjen laatiminen on sitäkin vähemmän hyödyllistä nykyään, koska meillä ei sanottavasti ole (monin paikoin ei ole ollenkaan) näiden erilaisten ryhmien ja alaryhmien toiminnan kokemusta koko puolueen mitassa, ja tällaisen kokemuksen kartuttamiseksi ei tarvita sääntöjä, vaan puolueen — jos niin voidaan sanoa — tiedoittamista: sääntöihin meillä jokainen paikallinen järjestö hukkaa ainakin muutaman illan. Jos kukin käyttäisi tämän ajan erikoisen toimintansa seikkaperäiseen ja harkittuun selostamiseen *koko puolueelle*, niin siitä olisi asialle sata kertaa enemmän hyötyä.

Eikä säännöt ole hyödyttömät ainoastaan siksi, että vallankumouksellinen työ ei aina salli muotoutumista. Ei, muotoutumista tarvitaan ja meidän on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan *muotoamaan* koko työ. Ja muotoaminen on sallittavaa paljon laajemmassa mitassa kuin mitä tavallisesti luullaan, mutta sitä ei saada aikaan säännöillä, vaan ainoastaan ja yksinomaan (toistamme tämän yhä uudestaan) puoluekeskuksen täsmällisellä tiedoittamisella: vain silloin se tulee olemaan reaalista muotoutumista, joka liittyy reaaliseen vastuunalaisuuteen ja (puolueessa olevaan) julkisuuteen. Kukapa meillä ei tietäisi, että *vakavia* selkauksia ja erimielisyyksiä meillä ei itse asiassa ratkaista lainkaan äänestämällä „sääntöjen mukaan”, vaan taistelulla ja uhkauksella „erota”? Komiteaimme *enemmistön* historia puolue-elämän viimeisten 3—4 vuoden aikana on ollut täynnä tällaista sisäistä taistelua. On erittäin valitettavaa, ettei tämä taistelu ole ollut muotoutunutta: silloin se olisi antanut paljon enemmän puolueen opettamiselle, seuraajiemme kokemukselle. Mutta *tällaista* hyödyllistä ja välttämätöntä muotoutuneisuutta ei luoda millään säännöillä, vaan ainoastaan *puoluejulkisuudella*. Itsevaltiuden oloissa meillä ei voi olla muuta puoluejulkisuuden keinoa ja välinettä kuin puoluekeskuksen säännöllinen tiedoittaminen.

Ja vasta sitten, kun opimme laajalti soveltamaan tätä julkisuutta, meillä todella karttuu määrättyjen järjestöjen toiminnan kokemusta, vain sellaisen laajan ja monivuotisen kokemuksen perusteella voivat syntyä säännöt, jotka *eivät ole paperisääntöjä*.

POLIITTINEN TAISTELU JA POLITIKOINTI

Venäjän hallituksen sisäpolitiikkaa voidaan nykyhetkellä nähtävästi vähiten moittia päättäväisyyden ja määrätietoisuuden puuttumisesta. Taistelu sisäistä vihollista vastaan on kuumimmillaan. Tuskinpa milloinkaan ennen on linnoituksiin, linnoihin, vankiloihin, erikoisiin huoneistoihin poliisikamareissa ja vieläpä väliaikaisesti vankiloiksi muutettuihin yksityistaloihin ja -asuntoihin ahdettu näin täyteen pidätettyjä. Ei ole paikkaa, mihin kaikki kaapatut voisi sijoittaa, ei ole mahdollisuutta ilman erikoisten „retkikuntien” lähettämistä toimittaa Siperiaan tavallisella „transportilla” kaikkia karkoitettavia, ei ole voimia ja varoja panna samanlaiseen komentoon kaikkia vankeja, joissa hämmingin valtaan joutuneiden ja typerän härkäpäisten paikallisten viranomaisten täydellinen mielivalta herättää erikoista suuttumusta ja aiheuttaa vastalauseita, taistelua ja syömälakkoja. Ja korkeimmat viranomaiset, jotka antavat toisaroisten virkailijain tehdä selvää jo kiinni saaduista sisäistä vihollisista, työskentelevät edelleenkin uutterasti poliisilaitoksen „parantamiseksi” ja uudestijärjestämiseksi juuria ja lankoja vastaan käytävän taistelun jatkamiseksi edelleen. Se on välitöntä ja oikeaa sotaa, jota yhä suuremmat Venäjän poroporvarijoukot eivät ainoastaan seuraa, vaan jonka he myös enemmän tai vähemmän välittömästi saavat tuntea. Lentävien poliisi- ja santarmiosastojen etujoukon jäljessä liikkuu hitaasti, mutta varmasti myös raskas lainsäädäntäkoneisto. Ottakaamme viime kuukauden lait,— ja teille pistävät ennen kaikkea silmään uudet asetukset, jotka hävittävät Suomen vapauden viimeiset rippeet, ja sen

lisäksi ehkä vielä laaja laki aateliston keskinäisapukassoista. Edellinen näistä toimenpiteistä repii tyystin juuret Suomen oikeusistuinten ja senaatin itsenäisyydeltä ja antaa kenraalikuvernöörille mahdollisuuden kaikki tietää, kaikkea hoitaa, s.o. tosiasiallisesti muuttaa Suomen eräksi Venäjän monista oikeudettomista ja poljetuista maakunnista. Tästä lähtien — kirjoittaa poliisimaisen virallinen „Finljandskaja Gazeta” lehti — voidaan toivoa kaikkien paikallisten laitosten toimivan „harmonisesti”... Enpä tiedä, onko tämä mitä katalimman ja mitä päättävimmän iskun saaneen aseettoman vastustajan vahingoniloista pilkkaamista vaiko äitelää sanahelinää Judushka Golovljovin hengessä.

Jälkimmäinen mainituista laeista on sen saman aatelisäädyn asioita hoitavan Erikoisneuvottelun aikaansaannos, joka on jo tehnyt lahjoituksen isänmaalle ryöstämällä Siperian maat („tilanherramaanomistuksen juurruttaminen Siperiaan”)⁵⁷. Ankaran kauppa- ja teollisuuspujan ja maa-seudun täydellisen köyhtymisen aikana, jolloin miljoonat työläiset ja talonpojat näkevät nälkää, ovat aliravittuja ja huutavassa hädässä, ei tietysti voida kuvitellakaan parempaa sijoitusta kansan rahoille kuin almut onnettomille herroille maanomistaja-aatelisisille. Hallitus antaa jokaiselle aateliston keskinäisapukassalle ensinnäkin kertarahana määrätyn summan („keisarillisen majesteetin harkinnan mukaan”), ja toiseksi, tulee kymmenen vuoden aikana antamaan yhtä paljon kuin paikalliset aateliset itsekin keräävät. Kassa tulee avustamaan niitä, joilla on vaikeuksia velkakorkojen maksamisessa. Herrat aateliset voivat kursailematta ottaa lainaa, kun on osoitettu näin helppo tie ottaa rahat maksamista varten kansan kukkarosta.

Ja ikään kuin tarkoituksellisesti yhteenvedoksi tästä vaino-, väkivalta- ja rosvoamispolitiikasta, sen yleistämistä ja pyhittämistä varten tulivat tsaarin puheet aatelisisille, zemstvomiehille, talonpojille ja työläisille (Kurskissa ja Pietarissa). Aatelistoa tsaari kiitti palvelusta, jota on suoritettu „ei pelosta, vaan antaumuksesta”, ja lupasi pitää alituista huolta tilanherrojen maanomistuksen lujittamisesta, „joka on järjestyksen ja siveellisen voiman ikivanha tukipylväs Venäjällä”. Zemstvomiehille tsaari ei sanonut sanaakaan tukipylvästä, ei Venäjän siveellisestä voimasta eikä palvelusta, jota ei suoriteta pelosta, vaan

antaumuksesta. Hän ilmoitti heille lyhyesti ja selvästi, että heidän „kutsumuksenaan on paikallisten olojen järjestäminen taloudellisten tarpeiden alalla” ja että vain muistaessaan tämän, vain täyttäessään tuloksellisesti tätä kutsusta he voivat olla varmoja hänen suosiostaan. Se oli aivan selvä vastaus zemstvomiesten perustuslaillisiin tavoitteisiin, se oli heille suoranainen varoitus (tai oikeammin haaste), uhkaus jättää heidät vaille „suosiotaan” siinä tapauksessa, jos he hiukankaan poikkeavat „paikallisten olojen järjestämisestä taloudellisten tarpeiden alalla”.

Edelleen, talonpojille tsaari jo suoraan lausui moitteen „levottomuuksien” ja „kartanoiden ryöstämisen” vuoksi nimittäen nälänhädän ja epätoivon takia kapinaan nousseiden talonpoikien petomaista pieksäntää ja kiduttamista „ansaituksi rangaistukseksi” ja muistuttaen Aleksanteri III sanat, joilla tämä oli käskenyt „tottelemaan aatelismarsalkkoja”. Vihdoin työläisille tsaari puhui ei enempää eikä vähempää kuin „vihollisista”, hänen vihollisistaan, joiden täytyy olla myös työläisten vihollisia.

Aateliset siis ovat uskollisia palvelijoita ja ikivanha järjestyksen tuki. Zemstvomiehät (vaiko zemstvoaateliset?) — ansaitsevat varoituksen. Talonpojat — moitteen ja käskyn totella aatelisia. Työläisille asetetaan suoraan kysymys *vihollisista*. Opettavaisia puheita. Niiden vertaileminen toisiinsa on opettavaista ja olisi hyvin toivottavaa, että julisteiden, lentolehdisten ja keskustelujen avulla kerhoissa ja kokouksissa mahdollisimman suurille kansanjoukoille tehtäisiin tunnetuksi sekä näiden puheiden tarkka teksti että niiden todellinen merkitys. Yksinkertaiset selittävät huomautukset näiden puheiden tekstiin voisivat olla erinomaista aineistoa agitaation harjoittamiseen työväenluokan, pikkukauppiaiden ja pienten teollisuudenharjoittajien ja myös talonpoikaiston kehittymättömimpien kerrosten takapajuisimman osan keskuudessa. Mutta ei vain „pimeälle” kansalle, vaan myös monille Venäjän valistuneille ja sivistyneille poroporvareille ei olisi haitaksi ajatella perinpohjaisesti tsaarin puheita, — varsinkin yleensä liberaaleihin ja varsinkin zemstvolaisiin kuuluvien poroporvariain joukosta. Kruunattujen henkilöiden suusta ei saa usein kuulla sisäisen sodan: eri väestöluokkien sodan, sisäisiä vihollisia vastaan käytävän sodan näin selvää tunnustamista, vahvistamista ja julistamista. Ja sodan avoin tunnustaminen on erittäin hyvä keino

ylipäänsä kaikkia politikoimismuotoja vastaan, s.o. sellaisia yrityksiä vastaan, joiden tarkoituksena on hämätä, kiertää ja sammuttaa sota tai kaventaa ja madaltaa sen luonnetta.

Politikoimista, josta me puhumme, ilmenee niin hallituksen taholta kuin myös rauhallisen opposition ja joskus jopa vallankumouksellistenkin taholta (tosin viimeksi mainitussa tapauksessa erikoisessa muodossa, toisenlaisessa kuin edelliset). Hallituksen taholta se on tietoista liehittelyä, lahjomista ja turmelemista, sanalla sanoen se on järjestelmä, joka on saanut „zubatovilaisuuden” nimen. Enemmän tai vähemmän laajojen reformien lupaaminen, todellinen valmius toteuttaa mitättömän pieni osa luvatusista ja vaatimista, että vastineeksi on luovuttava poliittisesta taistelusta,—siinä on zubatovilaisuuden olemus. Nyt jo jotkut zemstvomiehietkin näkevät, että sisäasiain ministerin hra Pleven keskustelut hra D. N. Shipovin (Moskovan zemstvohallinnon puheenjohtaja) kanssa ovat „zemstvozubatovilaisuuden” alkua. Pleve lupaa suhtautua „myötämielisemmin” zemstvolaitokseen (vrt. „Osvobozhdenije”, № 7), lupaa kutsua koolle ensi vuoden alussa zemstvohallintojen puheenjohtajien neuvottelukokouksen „kaikkien zemstvovirastojen järjestämistä koskevien kysymysten ratkaisemiseksi” vaatien vastineeksi, etteivät zemstvomiehet „puhuisi mitään edustuksesta korkeimmissa hallitusvirastoissa”. Asian luulisi olevan selvääkin selvemmän: lupaus on aivan epämääräinen, mutta vaatimus on sellainen, että kun se täytetään, niin zemstvomiesten toiveet käyvät toteutumattomiksi. Tätä poliittista petkutusta, silmäkääntötempuilua ja turmelusta vastaan voi olla vain yksi keino: silmäkääntötempuilijain armoton paljastaminen ja päättävä poliittinen (s.o. Venäjän oloissa *vallankumouksellinen*) taistelu poliisi-itsevaltiutta vastaan. Meidän zemstvomiehemme taas, mikäli „Osvobozhdenijesta” voidaan päätellä, eivät vielä ole tämän tehtävän tasolla. Politikoimiseen he vastaavat politikoimisella, heidän äänenkannattajansa on aivan horjuvainen. „Osvobozhdenijen” 7. numerosta te näette tämän horjuvaisuuden erittäin havainnollisesti siitä, että tästä kysymyksestä lausuu mielipiteensä ei ainoastaan toimitus, vaan myös eräät työntekijät, joiden kanssa toimitus on enemmän tai vähemmän eri mieltä. Se mielipide, että Pleven lupaus on ansa ja zubatovilaisuutta, esitetään toimituksen

pääkirjoituksessa vain muutamien zemstvomiesten mielihyvä, mutta rinnan sen kanssa ilmoitetaan muidenkin zemstvomiesten mielipide, jotka „ovat taipuvaisia seuraamaan hra ministerin ohjeita” (!!). Toimitus on kaukana ajatuksesta järjestää sotaretki zemstvozubatovilaisuutta vastaan. Se on varoittanut zemstvomiehiä, ettei pidä tehdä „myönnytyksiä” hallitukselle (№№ 5 ja 6), mutta se ei tuomitse päättävästi hra Shipovia ja kumpp., jotka noudattivat vanhan poliisiketun neuvoja ja poistivat keväällä pidetyn zemstvoedustajakokouksen ohjelmasta 4. kohdan (jossa puhuttiin siitä, että pitää olla valittuja zemstvotoimihenkilöitä maataloustuotannon tarpeita koskevan Erikoisneuvottelun kokoonpanon täydentämistä varten). Toimitus ei tee pääkirjoituksessa sitä johtopäätöstä, että zemstvomiesten erään osan suostumus poliisin kataliin houkuttimiin on häväissyt zemstvoa, vaan sen johtopäätöksen, että itse tosiasia — hallituksen neuvottelut zemstvon kanssa — „osoittaa, että zemstvo on jo nykyin „edustuslaitos” ” (!!), ja että hra Pleven lupaama „edustajakokous” (hra Pleve puhui kaiketi vain „neuvottelukokouksesta”?) „on joka tapauksessa toivottava”, sillä se „ei voi olla tuomatta selvyyttä zemstvon ja hallituksen välisiin suhteisiin”. Toimitus „on varmasti vakuuttunut siitä, että zemstvotoimihenkilöt pystyvät osoittamaan siinä olevansa niitä, keitä heidän pitää olla — väestön edustajia eikä ministerien apulaisia taloudellisella alalla”. Jos päätellään yksinomaan toimituksen pääkirjoituksen perusteella, niin pitää päinvastoin olla varmasti vakuuttuneita siitä, että zemstvolaiset tulevat jälleen olemaan poliisilaitoksen „apulaisia”, kuten herrat Shipov ja kumpp. (kunnes heitä ei syrjäytä tai muunna jokin toinen zemstvovirtaus).

Pääkirjoituksen politikoinnin jälkeen saa mieluisaa lepoa, kun lukee lehden työntekijäin hra Anton Staritskin ja vielä enemmän zemstvon jäsenen hra T:n kirjoituksia. Edellinen nimittää hra Shipovin ja kumpp. tekoa „virheelliseksi askeleeksi”, neuvoo zemstvomiehiä „olemaan kiirehtimättä huomioimaan esikoisuuttaan jonkin sellaisen edustajakokouksen muodossa, jonka muovaa hra Pleve”, neuvoo olemaan tarttumatta houkuttimeen ja olemaan politikoidmatta. Toimitus huomauttaa: „me olemme yleispiirtein samaa mieltä artikkelin kirjoittajan kanssa” nähtävästi

arvellen, että yksityiskohdissa ei saa niin yksipuolisesti tuomita politikointia*.

Jälkimmäinen kirjoittaja jo suoraan kapinoi „Osvobozhdenijen” koko asennetta vastaan hyökäten epätäydellisyyttä ja epäröintiä vastaan, tuomiten sellaiset vilpilliset fraasit, kuin viittaus „kansan anarkiaan”, kirjoittaen, että „ei saa tyytyä puolinaisiin toimenpiteisiin, että on päätettävä kulkea loppuun asti”, että „on tehtävä loppu legaalisen opposition orjamaisista, puolinaisista toimenpiteistä...”, „pelkäämättä uhreja”, että „tulematta vallankumouksellisiksi me (zemstvomiehät) emme voi panna oleellista panosta Venäjän poliittisen vapauttamisen asiaan”. Tervehdimme kaikesta sydäimestä näitä hra zemstvon jäsenen vilpittömiä ja päätäväisiä puheita ja kehoitamme pontevasti kaikkia, joita käsiteltävänä oleva kysymys kiinnostaa, tutustumaan niihin. Hra zemstvon jäsen vahvistaa *täydellisesti* arvioinnin, jonka „Iskrassa” annoimme „Osvobozhdenijen” ohjelmasta. Enemmänkin: hänen kirjoituksensa ei ainoastaan todista sitä, että meidän näkökantamme on oikea, vaan myös sen, että meidän suorittamamme liberalismin puolinaisuuden jyrkkä paljastaminen on tarkoituksenmukaista. Osoittautuu, että itse zemstvopiireissäkkin on henkilöitä, joille kaikki vilpistely on vastenmielistä ja joita meidän on erikoisesti pyrittävä tukemaan arvostelemalla armottomasti omalta näkökannaltamme tuota vilpistelyä.

„Osvobozhdenijen” toimittaja ei tietenkään ole samaa mieltä hra zemstvon jäsenen T:n kanssa ja — kunnioittavasti, mutta päättävästi — ilmoittaa: „moniin asioihin me suhtaudumme toisin...” Kuinkas muuten! Ja mitkä ovat toimituksen vastaväitteet? — Ne kaikki voidaan koota kahdeksi peruskohdaksi: ensiksi, hra Struve pitää „periaatteellisesti” parempana rauhallisia teitä erotuksena, hänen mielestään, eräistä vallankumouksellisista; toiseksi, viimeksi mainittuja hän syyttää suvaitsevaisuuden puuttumisesta. Tarkastelkaamme näitä vastaväitteitä.

Kirjoituksessa „Erään moitteen johdosta” hra Struve (kirjoituksen allekirjoituksena on — Toim.) siteeraa minun kirjoitustani, joka oli „Zarjan” numerossa 2—3 („Zemstvon

* Juuri saapuneessa „Osvobozhdenijen” 8. numerossa näemme jo, että hra Shipovin politikointi ja virheellinen askel tuomitaan päättävämmin. Onneksi olkoon! Ehkä tämän arvoisan toimihenkilön tapaus saattaa toimituksen etsimään „politikoinnin” juuria niistä peruskatsomuksistaan, joita sillä on liberalismin ja vallankumouksellisten suuntausten välisistä suhteista?

vainoojat ja liberalismiin Hannibalit”). Häntä eivät varsinkaan miellyttäneet tietenkään seuraavat sanat: „jos kansa edes kerran antaisi hyvän opetuksen hallitukselle”, olisi sillä „jättiläismäinen historiallinen merkitys” *. Hra Struve, nähkääs, on päättävästi ja ehdottomasti eri mieltä siitä, että väkivaltainen vallankumous on parempi kuin rauhallinen reformi. Jyrkimmät venäläiset vallankumousmiehet,— sanoo hän,— pitivät periaatteellisesti parempana rauhallista tietä eikä tuota mainehikasta perinnettä voida tukahduttaa millään doktrineilla.

On vaikeaa kuvitella jotakin vilpillisempää ja teennäisempää kuin tämä mielipide. Eikö hra Struve todellakaan käsitä, että kapinaan nousseella orjalla on oikeus puhua siitä, että rauhaa orjanomistajan suhteen on pidettävä parempana, mutta orja, joka kieltäytyy kapinasta, vajoaa häpeälliseen vilppiin, jos hän toistaa samoja sanoja? „Vallankumouksen ainekset Venäjällä eivät ole vielä valitettavasti *taikka onneksi* kypsyneet”, sanoo hra Struve, ja tämä sana „onneksi” paljastaa hänet täydellisesti.

Ja vallankumouksellisen ajattelun mainehikkaista perinteistä hra Struven olisi jo parasta vaieta. Riittää, kun viittaamme „Kommunistisen manifestin” kuuluisiin loppusanoihin ⁵⁸. Riittää, kun palautamme mieleen, että kolmenkymmenen vuoden kuluttua „Manifestin” jälkeen, kun saksalaisilta työläisiltä puuttui osa niistä oikeuksista, joita Venäjän kansalla ei ole koskaan ollut, Engels antoi tällaisen vastaiskun Dühringille:

„Hra Dühringin mielestä väkivalta on jotain absoluuttista pahaa. Ensimmäinen väkivaltateko oli hänen mielestään syntiinlankeemus. Koko hänen doktriininsa on valitusvirttä sen johdosta, että tuo väkivaltateko on tahrannut perisyntin kautta koko tähänastisen historian, että kaikki luonnonlait ja sosiaaliset lait on häpeällisesti väärennetty tämän perkeleen asean — väkivallan — avulla. Siitä, että väkivallalla on myös historiassa kokonaan toisenlaisenkin — vallankumouksellinen — osa, että väkivalta, Marxin sanoja käyttääksemme, on jokaisen vanhan yhteiskunnan kätilö, kun tämä yhteiskunta kantaa kohdussaan uutta, siitä, että väkivalta on ase, jonka avulla yhteiskunnallinen liike raivaa itselleen tietä ja särkee puutuneet, aikansa eläneet

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 59. *Toim.*

muodot,— siitä hra Dühringillä ei ole mainittu sanaakaan. Vain huokailten ja vaikeroiden hän myöntää mahdolliseksi sen, että riistotalouden kukistamiseksi tarvitaan valitettavasti väkivaltaa — valitettavasti, sillä nähkääs kaikki väkivalta turmelee sen, joka sitä käyttää. Ja näin puhutaan sen jälkeen, kun jokaista voitokasta vallankumousta on seurannut suuri moraalinen ja henkinen nousu! Ja näin puhutaan Saksassa, missä väkivaltaisesta yhteentörmäyksestä, johon kansa saattaa tulla suorastaan pakoitetuksi, olisi ainakin se etu, että se repisi pois kansan luonteesta sen lakeijamaisen hengen, jonka 30-vuotisen sodan kaikki alennukset ovat juurruttaneet. Ja tätä laimeaa, raihnaista, voimatonta pappisajattelua rohjetaan vaativasti tyrkyttää vallankumouksellisimmalle puolueelle, mitä historia tuntee!”⁵⁹

Siirrymme toiseen — suvaitsevaisuutta koskevaan kohtaan. Tarvitaan „keskinäistä ymmärtämystä”, „täydellistä vilpittömyyttä” ja „laajaa suvaitsevaisuutta” eri suuntien suhteissa,— opettaa hra Struve meitä äitelästi (samaa tapaan kuin monet sosialistivallankumoukselliset ja yleisön edustajat). Mutta mitenkä sitten, kysymme me häneltä, jos meidän täydellinen vilpittömyytemme näyttää teistä suvaitsevaisuuden puuttumiselta? Jos meistä esim. tuntuu siltä, että „Osvobozhdenijessa” on oikea käsi ja vasen käsi, ilkeä, petturimainen vasen käsi, niin eikö täydellinen vilpittömyys velvoita meitä säälimättömään taisteluun tuota vasenta kättä vastaan? Eikö se velvoita meitä taisteluun sosialistivallankumouksellisten seikkailupolitiikkaa (sekä politikointia) vastaan, kun se ilmenee heillä sekä sosialismin teorian kysymyksissä että suhtautumisessa luokkataisteluun koko heidän taktiikassaan? Onko siinä tippaakaan poliittista järkeä, kun vaaditaan ty pistämään, tekemään veltoksi tämä taistelu sen hyväksi, mitä suvaitaan nimittää suvaitsevaisuudeksi niitä henkilöitä kohtaan, joita vastaan taistelu on juuri tähdätty?

Olisi jo aika heittää pois hienosteleva naiivisuudella pelaaminen, herrat! Olisi jo aika käsittää se yksinkertainen totuus, että todellista (eikä sanallista) yhteisyyttä taistelussa yhteistä vihollista vastaan ei turvata politikoinnilla, ei sillä, mitä edesmennyt Stepnjak kerran nimitti itsensälyhentämiseksi ja itsensäkätkemiseksi, ei diplomaattisen keskinäisen tunnustamisen ehdollisella vilpillä, — vaan todellisella osallistumisella taisteluun, todellisella taistelun

yhtenäisyydellä. Kun saksalaisilla sosialidemokraateilla taistelu sotilaallis-poliisilaista ja feodaalis-klerikaalista taantumusta vastaan todella tuli yhteiseksi jonkin todellisen, tiettyyn kansanluokkaan (esim. liberaaliseen porvaristoon) nojautuvan puolueen taistelun kanssa, niin silloin toimintojen yhteisyys järjestyi ilman keskinäistä tunnustamista koskevaa fraasikeikailua. Kaikille ilmeisen ja kaikille kouraantuntuvan tosiasian tunnustamisesta ei puhuta (emmehän me pyydä keneltäkään työväenliikkeen tunnustamista!). Vain sellaiset henkilöt, jotka sekoittavat politiikan ja politikoimisen, voivat luulla, että todellista poliittista liittoa voi estää polemiikin „sävy”. Mutta niin kauan kuin me saamme nähdä karttelevia fraaseja todellisen taisteluamme osallistumisen asemesta, pelkkää seikkailutaktiikkaa sen asemesta, että jokin toinen yhteiskunnallinen kerros tai luokka todellakin lähenisi meidän taisteluamme — niin kauan eivät mitkään, ei peloittavat eikä surkeat sanatulvat hituistakaan lähennä „keskinäistä tunnustamista”.

„Iskra” № 26,
lokakuun 15 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehdessä
tekstin mukaan

MIELENOSOITUKSISTA ⁶⁰

Meistä tuntuu, että kirjeen kirjoittaja asettaa kysymyksen jossain määrin liian suoraviivaisesti ja aliarvioi mielenosoitusten järjestyneisyyden merkitystä. Tässä pääasiassa me olemme tehneet vielä vähän ja järjestämiseen on suunnattava ennen kaikkea ja eniten voimia. Niin kauan kuin meillä ei ole lujasti yhteenliittyneitä vallankumouksellisia järjestöjä, jotka pystyvät panemaan liikkeelle useampia valioväkiosastoja mielenosoitusten kaikkien puolien johtamista varten,—niin kauan ovat epäonnistumiset väistämättömiä. Ja kun tuollainen järjestö muodostuu ja itse työprosessissa useiden kokeiden tuloksena vahvistuu,— silloin se (ja vain se) pystyy ratkaisemaan kysymyksen siitä, milloin ja miten on aseistauduttava, milloin ja miten on otettava käyttöön aseet. Tämän järjestön on tehtävä vakavasti työtä „mobilisoimism nopeuden” lisäämiseksi (hyvin tärkeä seikka, jota kirjeen kirjoittaja perustellusti korostaa), aktiivisten mielenosoittajien lukumäärän lisäämiseksi, järjestäjien valmentamiseksi, agitaation laajentamiseksi joukkojen keskuudessa, „utelaiden joukon” vetämiseksi mukaan „asiaan” ja sotaväen „houkuttelemiseksi”. Nimenomaan siksi, että sellainen askel kuin siirtyminen aseelliseen katu-taisteluun on „julma” ja että se „on ennemmin tai myöhemmin väistämätön”,— voi ja pitää tämän askeleen ottajana olla vain luja vallankumouksellinen järjestö, joka johtaa *välittömästi* liikettä.

Kirjoitettu lokakuun lopussa 1902

Julkaistaan ensi kertaa

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VULGÄÄRI SOSIALISMI JA NARODNIKKILAISUUS SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISTEN HENKIIN HERÄTTELEMÄNÄ

Pilkalla on hyödyllinen vaikutuksensa. Kirjoituksissa otsikolla „Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa” * me lausuimme varman vakaumuksemme siitä, etteivät meidän sosialistivallankumouksellisemme milloinkaan halua suoraan ja täsmällisesti määritellä teoreettista asennettaan. Kumotakseen tämän ilkeämielisen ja epäoikeudenmukaisen oletuksen „Revoljutsionnaja Rossiija” alkoi 11. numerossa julkaista kirjoitussarjaa otsikolla „Ohjelmakysymyksiä”. Lykkyä tykö! Parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Jo etukäteen tervehdimme kaikkia „Revoljutsionnaja Rossiijan” kirjoituksia „ohjelmakysymyksistä” ja lupaamme seurata tarkkaavaisesti sitä, voiko niistä todella löytää jotain *ohjelmaa*.

Tarkastelkaamme siinä mielessä ensimmäistä kirjoitusta: „Luokkataistelu maaseudulla”, mutta ensin huomautamme, että meidän vastustajamme yhä uudelleen liiaksi... „viehättyvät” väittäessään (№ 11, s. 6), että „meidän ohjelmamme on esitetty”. Sehän ei ole totta, herrat! Ettehän te ole vielä mitään ohjelmaa esittäneet, s.o. ette ole ainoastaan jättäneet esittämättä täydellisesti ja virallisen puoluekantaisesti katsomuksianne (ohjelmaa sanan ahtaassa merkityksessä tai vaikkapa ohjelmaluonnosta), vaan ette edes ole laisinkaan määritelleet suhdettanne sellaisiin perustavaa laatua oleviin „ohjelmakysymyksiin”, kuin kysymys marxilaisuudesta ja sen opportunistisesta arvostelusta, Venäjän kapi-

* Ks tätä osaa, ss. 170—191. *Toim.*

talismista ja tämän kapitalismin synnyttämän proletariaatin asemasta, merkityksestä ja tehtävistä j.n.e. Me tiedämme „teidän ohjelmastanne” vain sen, että te olette ottaneet aivan epämääräisen asenteen toisaalta vallankumouksellisen sosialidemokratian ja opportunistisen virtauksen *välillä* ja toisaalta venäläisen marxilaisuuden ja venäläisen liberaalis-narodnikkilaisen suuntauksen *välillä*.

Millaisiin loppumattomiin ristiriitoihin te sotkeudutte, kun tällä tavalla yritätte istua kahden tuolin väliin, sen me nyt osoitamme teille valitsemanne kysymyksen avulla. „Ei kysymys ole siitä, ettemme me ymmärtäisi, vaan me emme tunnusta nykyisen, kokonaisuutena otetun talonpoikaiston kuulumista pikkuporvarillisiin kerroksiin”, kirjoittaa „Revoljutsionnaja Rossija” (№ 11). „Meidän käsityksemme mukaan talonpoikaisto jakaantuu kahteen periaatteellisesti toisistaan jyrkästi eroavaan kategoriaan: 1) työtätekevä talonpoikaisto, joka elää oman työvoimansa riistolla (!??), ja 2) maaseutuporvaristoon — keski- ja pikkuporvaristoon — joka elää suuremmissa tai pienemmissä määrin vieraan työvoiman riistolla”. Pitäen porvaristoluokan „perustunnusmerkkinä” „tulolähdeä” (muiden ihmisten maksutoman työn hyväksikäyttö) sosialistivallankumouksellisten teoreetikot näkevät „tavattoman suurta periaatteellista yhtäläisyyttä” maalaisproletariaatin ja niiden „itsenäisten maanviljelijäin” välillä, jotka elävät käyttämällä tuotantovälineitä omalla työllään. „Kumpienkin toimeentulon perustana on *työ* määrättyinä poliittisen taloustieteen kategoriana. Se ensinnäkin. Toiseksi, kumpiakkin nykyoloissa *armottomasti riistetään*”. Siksi ne on yhdistettävä *samaan* työtätekevän talonpoikaiston kategoriaan.

Esitimme tarkoituksellisesti näin yksityiskohtaisesti „Revoljutsionnaja Rossijan” mielipiteen, jotta lukija voisi sitä perusteellisesti harkita ja arvioida sen teoreettiset perusteet. Näiden perusteiden pätemättömyys on silmään pistävä. Kun yhteiskunnan eri luokkien perustunnusmerkkiä haetaan tulolähteestä, niin se merkitsee, että etutilalle asetetaan jakosuhteet, jotka todellisuudessa ovat tuotantosuhteiden tulos. Tämän virheen on jo aikoja sitten osoittanut Marx, joka nimitti niitä, jotka eivät sitä näe, vulgääreiksi sosialisteiksi. Luokkien välisen eroavaisuuden perustunnusmerkki on niiden paikka yhteiskunnallisessa tuotannossa ja siis niiden suhde tuotantovälineisiin. Yhteiskunnallisten

tuotantovälineiden jonkin osan omistaminen itselleen ja niiden käyttäminen yksityistaloudessa, taloudessa, jonka tarkoituksena on tuotteiden myynti — siinä on nykyaikaisen yhteiskunnan yhden luokan (porvariston) peruseroavaisuus proletariaatista, joka on vailla tuotantovälineitä ja myy työvoimaansa.

Jatkamme edelleen. „Kumpienkin toimeentulon perustana on *työ* määrättyinä poliittisen taloustieteen kategoriana”. Määrättyinä poliittisen taloustieteen kategoriana ei ole työ, vaan ainoastaan työn yhteiskunnallinen muoto, työn yhteiskunnallinen rakenne eli toisin sanoen: ihmisten väliset suhteet yhteiskunnalliseen työhön osallistumisessaan. Tässä toistuu toisessa muodossa vulgäärin sosialismin sama virhe, jonka olemme jo käsitelleet. Kun sosialistivallankumoukselliset sanovat: „Toisaalta maalaisisännän ja batrakin välisten keskinäisten suhteiden ja toisaalta itsenäisen maanviljelijän ja lainanantajain, kulakkien välisten keskinäisten suhteiden olemus on aivan samanlainen”, niin he toistavat täydellisesti vaikkapa saksalaisen vulgäärin sosialismin virheen, se kun esim. Mühlbergerin ominaisuudessa julisti, että olemukseltaan ovat isännän suhteet työläiseen samat kuin talonomistajan suhteet vuokramieheen. Aivan samoin meidänkään Mühlbergerimme eivät pysty erottamaan riiston perus- ja johdannaismuotoja, vaan rajoittuvat julistukseen „riistosta” yleensä. Aivan samoin meidänkään Mühlbergerimme eivät ymmärrä sitä, että nimenomaan palkkatyön riisto on koko nykyisen ryöstöjärjestelmän perusta, että nimenomaan se aiheuttaa yhteiskunnan jakaantumisen sovittamattoman vastakkaisiin luokkiin ja että vain *tämän* luokkataistelun näkökannalta voidaan johdonmukaisesti arvioida kaikki muut riiston ilmaukset vajoamatta löyhyyteen ja periaatteettomuuteen. Siksi meidän Mühlbergereillemme on annettava liikkeensä eheyttä ja vallankumouksellisen lippunsa „hyvää mainetta” arvossa pitävien venäläisten sosialistien taholta samanlainen päätävä ja säälimätön vastaisku, jollaisen sai saksalainen Mühlberger.

Osoittaaksemme selvemmin sosialistivallankumouksellistemme „teorian” sekavuuden tarkastelemme vielä samaa kysymystä käytännölliseltä puolelta, koetamme valaista käsiteltävänä olevaa kysymystä konkreettisilla esimerkeillä.

Ensinnäkin, valtava enemmistö pikkuporvaristoa *työskentelee* ja on riistonalaisena kaikkialla, aina ja joka paikassa. Minkä muun vuoksi se laskettaisiin kuuluvaksi siirtymä- ja väliasemassa oleviin kerroksiin? Toiseksi, aivan samoin kuin talonpojat tavaratalousyhteiskunnassa niin myös käsityöläiset ja pikkukauppiat *työskentelevät* ja ovat riistonalaisia. Eivätköhän meidän sosialistivallankumouksellisemme halua luoda myös „työtätekevän” kauppa- ja teollisuusväestön kategorian „ahtaan” proletariaattikategorian tilalle? Kolmanneksi, yrittäköt sosialistivallankumoukselliset, tullakseen ymmärtämään heille niin vastenmielisen „dogmin” merkityksen, kuvitella kaupungin lähellä asuvaa talonpoikaa, joka työvoimaa palkkaamatta elää omalla työllään ja myymällä erilaisia maataloustuotteita. Rohkenemme toivoa, että eivät edes kiihkeät narodnikkilaiset rohkene kieltää *tällaisen* talonpojan kuulumista pikkuporvaristoon ja että on mahdotonta „yhdistää” häntä samaan *luokkaan* (huomatkaa, että kysymyksessä on nimenomaan luokka eikä puolue) palkkatyöläisen kanssa. Ja onko olemassa jokin periaatteellinen ero kaupungin lähellä asuvan kaupustelija-maanviljelijän ja minkä tahansa pienmaanviljelijän aseman välillä kehittyvässä tavaratalousyhteiskunnassa?

Nyt herää kysymys, mistä johtuu tämä (lievästi sanoen) herrojen sosialistivallankumouksellisten lähentyminen vulgääriin sosialismiin? Ehkä se on kyseisen kirjoittajan satunnainen erikoisuus? Sellaisen olettamuksen kumoamiseksi tarvitsee vain esittää seuraava kohta „Revoljutsionnaja Rossijan” 11. numerosta: „Ikään kuin”, huudahtaa kirjoittaja, „tässä olisi kysymys vain saman taloudellisen kategorian mittasuhteista” (suur- ja pikkuporvari) „eikä siitä periaatteellisesta eroavaisuudesta”, joka on olemassa (kuulkaat!) „kahden kategorian — työperusteisen ja porvarillis-kapitalistisen talouden välillä!”. Meidän olisi vaikeaa kuvitellakin täydellisempää ja havainnollisempaa vahvistusta sille, mitä olemme sanoneet kirjoituksessa „Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa”: kaapikaa sosialistivallankumouksellista, ja te löydätte hra V. V:n. Jokaiselle, joka vähänkin tuntee venäläisen yhteiskunnallis-poliittisen ajattelun kehitystä, selviää sosialistivallankumouksellisten asenne tästä yhdestä ainoasta lauseesta. On tunnettua, että sen vaaleanpunaisen kvasi-sosialismin perustana, joka

kaunisti (ja kaunistaa vieläkin) meidän sivistyneissä yhteiskuntapiireissämme vallalla olevaa liberaalis-narodnikkilaista suuntaa, oli talonpojan „työperusteisen talouden” ja porvarillisen talouden ehdotonta vastakohtaisuutta koskeva aate. Tämä aate, jonka sen eri vivahteissa ovat seikkaperäisesti kehitelleet herrat Mihailovski, V. V., Nik. —on y.m., oli eräs niistä linnoituksista, joita vastaan venäläisen marxilaisuuden arvostelu suuntautui. Taloudelliseen häviöön joutuvan ja sorretun talonpoikaiston auttamiseksi, sanoimme me, on osattava luopua illuusioista ja katsoa suoraan todellisuutta, joka särkee hämävät unelmat työperusteisesta taloudesta (eli „kansantuotannosta”?) ja joka näyttää meille talonpoikaistalouden *pikkuporvarillisen järjestelmän*. Meilläkin, samoin kuin muuallakin, on työperusteisen pientalouden kehittäminen ja lujittaminen mahdollista vain muuttamalla se pikkuporvarilliseksi taloudeksi. Tätä muuttamista todellakin tapahtuu ja sen, että työtätekevällä talonpojalla on *oikeana* reaalisenä tendenssinä pikkuyritteliäisyys, ovat elämän tosiasiat kumoamattomasti todistaneet. Näin siis meidän talonpoikamme, samoin kuin kaikki pientuottajat, soveltuvat pikkuporvariston kategoriaan, koska on kehittymässä tavaratalous: he jakaantuvat yrittelijävähemmistöön ja proletariaatin suuriin joukkoihin, joita sitoo „isäntämiehiin” puolityöläisten ja puoli-isäntien monet siirtymisasteet (näitä siirtymismuotoja on olemassa kaikissa kapitalistisissa maissa ja kaikilla teollisuusaloilla).

Miten sosialistivallankumoukselliset ovat suhtautuneet tähän sosialistisen ajattelun kahden virtauksen vaihtoon, vanhan venäläisen sosialismin ja marxilaisuuden taisteluun? He yksinkertaisesti yrittivät välttää kysymyksen asiallista käsittelyä niin kauan kuin se oli mahdollista. Mutta kun vältteleminen kävi jo mahdottomaksi, kun henkilöiltä, jotka halusivat luoda erikoisen „puolueen”, vaadittiin määrättyjä selityksiä, kun heidät pakoitettiin antamaan vastaus, pakoitettiin sekä pilkkaamalla että suoranaisesti syyttämällä periaatteettomuudesta, — niin vasta silloin he alkoivatkin toistaa vanhaa narodnikkilaista „työperusteisen talouden” teoriaa ja vulgäärin sosialismin vanhoja virheitä. Toistamme: emme ole voineet odottaakaan parempaa vahvistusta syytöksellemme, joka koskee sosia-

listivallankumouksellisten täydellistä periaatteettomuutta, kuin 11. numerossa julkaistu kirjoitus, joka yrittää „yhdistää” sekä „työperusteisen talouden” teorian että luokka-taistelun teorian.

* * *

Naurettavana tapauksena mainitsemme vielä, että „Revoljutsionnaja Rossijan” 11. numerossa yritetään antaa „sopiva” selitys päätökselle periaatteellisen polemiikin välttämiseksi. Kirjoituksessa „Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa” „Iskra” nähkääs siteeraa väärin. Esimerkiksi? Esimerkiksi jättää pois sanan „paikoitellen” (paikoitellen maa siirtyy pääomalta työlle). Mikä kauhistus! Jättävät pois asiaan kuulumattoman sanan! Tai ehkäpä „Revoljutsionnaja Rossijan” päähän pälkähtää väittää, että maan siirtymistä koskevan kysymyksen yleisessä arvioinnissa (onko se porvarillinen prosessi vai ei) on edes jotain tekemistä sanalla „paikoitellen”. Koettakoot.

Edelleen. „Iskra” katkaisi sitaatin sanaan „valtio”, vaikka sen jälkeen seuraa „ei tietenkään nykyinen”. „Iskra” meneteli vielä pahemminkin (lisäämme puolestamme): se uskalsi nimittää tuota valtiota luokkavaltioksi. Eivätköhän vastustajamme, joiden „parhaita tunteita on loukattu”, ala väittää, että käsittelemässämme „minimiohjelmassa” saattoi olla kysymys ei-luokkavaltiosta?

Ja lopuksi, „Iskra” siteerasi huhtikuun 3 päivän julistusta, jossa esitettyä terrorin arviointia itse „Revoljutsionnaja Rossija” piti liioiteltuna. — Niin, ja me esitimme tämän, „Revoljutsionnaja Rossijan” tekemän, varauksen, mutta lisäsimme omasta puolestamme, että pidämme sitä „tasapainotaiteluna” ja epäselvinä viittauksina. „Revoljutsionnaja Rossija” on siitä erittäin tyytymätön ja alkaa selitellä ja ilmoitella yksityiskohtia (vahvistaen siten teolla, että selittelyä kaipaavaa epäselvyyttä oli olemassa). Ja millaisia nämä selitykset sitten ovat? Huhtikuun 3 päivän julistukseen oli nähkääs tehty korjauksia puolueen vaatimuksesta. Nämä korjaukset kuitenkin „todettiin riittämättömiksi” ja siksi sana „puolueelta” poistettiin julistuksesta. Mutta sanat „puolueen julkaisu” jäivät eikä toisessa („oikeassa”) julistuksessa samalta huhtikuun 3 päiväältä mainittu mitään erimielisyyksistä taikka liioittelemisista.

Esittäessään nämä selitykset ja tuntien, että ne vain vahvistavat „Iskran” (sanoissa: tasapainotaiteilu ja viittailut) esittämän selitysten antamista koskevan vaatimuksen oikeudenmukaisuutta, „Revoljutsionnaja Rossija” kysyy itse itseltään: miten puolue saattoi julkaista kirjapainossaan julistuksen, jota se ei hyväksy? „Revoljutsionnaja Rossijan” vastaus kuuluu: „Aivan samoin kuin Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toiminimellä julkaistaan „Rabotsheje Delo”, „Iskra”, „Rabotshaja Mysl”⁶¹ ja „Borba”⁶² lehtiä”. Mainiota. Mutta ensinnäkään meillä ei erilaatuisia julkaisuja painatetakaan „puolueen” kirjapainossa, vaan ryhmien kirjapainoissa. Toiseksi, kun meillä ilmestyivät „Rabotshaja Mysl”, „Rabotsheje Delo” ja „Iskra” yhdessä, niin mehän itse nimitimme sitä *hajaannukseksi*. Katsokaapa, mitä siitä seuraa: sosialidemokratia itse paljastaa ja ruoskii *keskuudessaan* olevaa hajaannusta ja pyrkii poistamaan sitä vakavalla teoreettisella työllä, mutta sosialistivallankumoukselliset alkavat tunnustaa hajaannuksensa vasta *sen jälkeen*, kun heidät paljastetaan, ja taas kerran tässä yhteydessä keikaroivat laajasuuntaisuudellaan, joka antoi heille mahdollisuuden julkaista saman poliittisen tapahtuman johdosta samana päivänä kaksi julistusta, joissa tämän tapahtuman (uuden terroristisen teon) poliittinen merkitys tulkitaan aivan vastakkaisesti.—Tietäen, ettei aatteellisesta hajaannuksesta seuraa mitään hyvää, sosialidemokraatit katsoivat parhaaksi „tehdä ensin rajat selviksi ja sitten yhtyä” * turvaten siten tulevalle yhtymiselle sekä lujuden että hedelmällisyyden. Mutta sosialistivallankumoukselliset, jotka tulkitsevat „ohjelmaansa” eri tavalla, „kuka miten osaa” **, pelaavat „käytännöllisen” yhtenäisyyden fiktiota ja julistavat meille yliolkaisesti: vain siellä teillä, sosialidemokraateilla, on kaikenlaisia „ryhmiä”, mutta meillä on puolue! Aivan oikein, herrat, mutta historia opettaa meille, että toisinaan suhteet „ryhmien” ja puolueiden välillä ovat samanlaiset kuin faaraon laihojen ja liha-

* Ks. Teokset, 4. osa, s. 336. *Toim.*

** Verrattkaa vain entisen „Sosialistivallankumouksellisten liiton” julkaisemia „Tehtäviämme” entisen „Sosialistivallankumouksellisten puolueen” „Manifestiin” (siitä „Iskran” 5. numerossa), sitten „Vestnik Russkoi Revoljutsii” julkaisun 1. numerossa olevaan toimituksen lausuntoon, „Revoljutsionnaja Rossijan” 7—11. numeroiden „ohjelma”-kirjoituksiin ja kirjaseen „Vapaus”, jonka on julkaisut niin sanottu „Venäjän poliittisen vapauttamisen työväenpuolue”, jonka yhtymisestä sosialistivallankumouksellisten puolueen kanssa tiedotettiin äskettäin „Revoljutsionnaja Rossija” lehdessä.

vien lehmien välillä. Onhan olemassa erilaisia „puolueita”. Oli olemassa esim. „Venäjän poliittisen vapauttamisen työväenpuolue”, mutta sen kaksivuotinen olemassaolo kuitenkin jäi yhtä huomaamattomaksi kuin sen näyttämöltä häviäminenkin.

„Iskra” № 27, marraskuun 1 pnä 1902

*Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan*

SOSIALIDEMOKRAATTISEN LIIKKEEN TEHTÄVISTÄ ⁶³

Kun kaksinaamainen liehakoiminen sekä työväenluokan että „laillisen” opposition edessä käy käsi kädessä sellaisten raivostuneiden heittiöiden kuin Wahlin ja Obolenskin joukkion esiintymisen kanssa, niin merkitsee se sitä, että hallitus tahtoo turmella ja pirstoa ne kansanjoukot ja ne kerrokset, joita se on voimaton murtamaan, ja tehtävänsä helpottamiseksi haluaa saada vähälukuiset vallankumoukselliset voimat jahtaamaan kutakin näistä heittiöistä erikseen. Ei ole tärkeää, tajuavatko yleensä taikka miten selvästi sen tajuaivat jotkut hallituksen edustajat. Tärkeää on se, että sillä taktiikalla, johon hallitusta koko sen tavattoman suuri poliittinen kokemus ja poliisivaisto työntää, on *todellisuudessa* juuri sellainen merkitys. Kun vallankumouksellinen liike tunkeutuu läpeensä todella kansan vallankumouksellisiin luokkiin, kun se sitä paitsi kasvaa ei ainoastaan syvemmäksi, vaan myös laajemmaksi ja lupaa kohta tulla voittamattomaksi voimaksi,— silloin hallitukselle on edullista provosoida parhaita vallankumouksellisia voimia jahtaamaan kaikkein inhoittavimman väkivallan tavallisia johtajia. Mutta me emme saa antaa provosoida itseämme. Meidän ei pidä heti ensimmäisistä todellisista kansanvallankumouksellisista jyrähtelyistä menettää malttiamme ja syöksyä kaikenlaisiin mielettömyyksiin heittäen järkemme ja omantuntonne keventämiseksi yli laidan koko Euroopan kokemuksen ja Venäjän kokemuksen, kaikki vähänkään määrättyt sosialistiset vakaumukset, kaikki vaatimukset noudattaa periaatteellisesti johdonmukaista eikä seikkailutaktiikkaa. Sanalla sanoen meidän ei pidä päästää toteutumaan narodnajavoljalaisuuden restaurointiyritystä

ja toistumaan kaikkia sen teoreettisia ja käytännöllisiä virheitä, mihin sosialistivallankumoukselliset ovat ryhtyneet ja mitä he vievät yhä pitemmälle. Joukkojen turmelemiseen, vallankumouksellisten provosoimiseen meidän ei pidä vastata sellaisella „ohjelmalla”, joka avaa selkoselälleen ovet mitä vahingollisimmille vanhoille virheille ja uusille ajatuksen hoiperteluille, ei sellaisella taktiikalla, joka lisää sitä vallankumouksellisten irroittuneisuutta joukoista, joka on peruslähteenä meidän heikkoudellemme, meidän kykenemättömydellemme aloittaa heti ratkaiseva taistelu. Meidän on vastattava lujittamalla yhteyttä vallankumouksellisten ja kansan välillä, mutta sellaisen yhteyden luomista ei meidän aikanamme voida toteuttaa mitenkään muuten kuin kehittämällä ja lujittamalla sosialidemokraattista työväenliikettä. Vain työväenliike nostaa todella vallankumouksellisen ja edistyksellisen luokan, joka nykyisen poliittisen ja sosiaalisen järjestelmän romahtaessa ei menetä mitään,— luokan, joka on tämän järjestelmän viimeinen ja kiertämätön tuote, luokan, joka yksin vain on tämän järjestelmän ehdoton ja leppymätön vihollinen. Vain nojautumalla vallankumouksellisen marxilaisuuden teoriaan, kansainvälisen sosialidemokratian kokemukseen me voimme yhdistää vallankumouksellisen liikkeemme työväenliikkeeseen, luoda voittamattoman sosialidemokraattisen liikkeen. Vain todella työväenpuolueeksi tulleen puolueen nimessä me voimme, olematta uskottomia vakaumuksillemme, kutsua vallankumoukselliseen työhön maamme kaikkia edistyksellisiä aineksia, kutsua kaikkia työtätekeviä, kaikkia kärsiviä ja poljettuja tukemaan sosialismia.

Kirjoitettu marraskuussa 1902

*Julkaistu ensi kerran v. 1939
aikakauslehdessä „Proletarskaja
Revoljutsija” № 1*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

PERUSTEESI ESERRIÄ VASTAAN

Perusteesi, jonka esitän sosialistivallankumouksellisia vastaan ja tämän suuntauksen toiminnan (ja koko olemuksen) *kaikkien* puolien arvioimiseksi, on seuraava: *koko sosialistivallankumouksellisten suuntaus ja koko heidän puolueensa ei ole mitään muuta kuin pikkuporvarillisen intelligenssin yritys escamotoida meidän työväenliikkeemme ja niin muodoin myös koko sosialistinen ja koko vallankumouksellinen tiike Venäjällä.*

Kiiruhdan selittämään, miksi en ole voinut välttää tässä minulle niin tärkeässä teesissä vähän käytettyä ja useimmille lukijoille epäilemättä käsittämätöntä vieraskielistä sanaa. Escamotoida merkitsee itse asiassa pettää, petoksella anastaa itselleen vieraan työn tulokset ja siten tehdä koko tämä työ mitättömäksi, johtaa harhaan ja peijata y.m.s. Ei ole vaikeaa huomata, miksi minun oli heitettävä syrjään kyseiset venäläiset sanonnat ja valittava vieraskielinen. Sanat „johtaa harhaan, peijata, pettää” synnyttävät meissä ehdottomasti kuvan tahallisesta, tietoisesta valheesta — tämä ensinnäkin, ja toiseksi, kuvan tämän valheen vilpillisistä, epärehellisistä motiiveista sen taholta, joka siihen turvautuu. Mutta minä olen kaukana sellaisesta, että syyttäisin sosialistivallankumouksellisia jostakin tuollaisesta tietoisesta valheesta tahi epärehellisistä toiminnan motiiveista. Ei mitään sellaista. En epäile, että suuntana, „puolueena” sosialistivallankumoukselliset ovat saattaneet syntyä (tahi ovat saattaneet pysytellä narodnajavoljalaisuuden ajoista

lähtien), saattaneet viime aikoina kasvaa ja jonkin verran lujittua *vain* sen seikan ansiosta, että he ovat vetäneet mukaansa epäilemättä vallankumouksellismielisiä henkilöitä, jotka ovat jopa täynnä sankarillista uhrautuvaisuutta, henkilöitä, jotka mitä vilpittömimmin haluavat antaa henkensä vapauden etujen ja kansan etujen puolesta. Mutta se seikka, että ihmiset ovat vilpittömästi ja vakaumuksesta tietyllä sosiaalis-poliittisella kannalla, ei missään määrin vielä ratkaise ennakolta kysymystä siitä, että eikö tämä kanta ole ehdottomasti virheellinen ja sisäisesti ristiriitainen? Eikö tältä kannalta lähtevän mitä parhaimman toiminnan tulokset tule väistämättä olemaan (vaikkapa toimintoihin osallistuvien tietoisuudesta riippumatta ja vastoin heidän tahtoaan) työväenliikkeen „escamotoimista”, sen vetämistä pois oikealta tieltä, sen johtamista umpikujaan j.n.e.?

Yritän selittää ajatustani esimerkillä. Kuvitelkaa, että olemme suuressa, pimeässä ja kosteassa, tiheässä ja puolitain luonnontilassa olevassa metsässä. Kuvitelkaa, että vain tämän metsän hävittäminen tulella voi raivata tien koko sen alueen kulttuurikehitykselle, joka on metsän alla tai sen ympäröimänä, ja että tulen hankkimiseen ja ylläpitämiseen tässä metsässä liittyy mitä suurimpia vaikeuksia. On kuivatava se puumateriaali, jota on kaikkialla niin suuret määrät, mutta joka syttyy niin vaikeasti ja joka niin helposti ja niin usein jälleen sammuu ummehtuneessa ja kosteassa ilmassa. On kerättävä yhteen se materiaali, joka voidaan sytyttää palamaan. On pidettävä yllä tulta (palamista), varjeltava sitä, vaalittava jokaista uutta tulenkipinää, annettava liekin voimistua ja järjestelmällisesti, sitkeästi valmisteltava sitä yleistä paloa, jota ilman kostea ja pimeä metsä ei lakkaa olemasta metsää. Eikö tämä työ ole erittäin vaikeaa ainoastaan ulkoisten, ilmastollisten ehtojen vuoksi, vaan myös siksi, että on hyvin vähän sitä ainoaa palamiseen täysin kelpoisaa materiaalia, joka ei voi lakata palamasta missään oloissa, joka on todella syttynyt palamaan ja jo palaa herkeämättä tulena, joka ei ole samanlainen kuin ne monilukuiset harhailevat pikku tulet, joilla ei ole sisäistä voimaa ja jotka ovat niin usein aikaisemminkin syttyneet vain sammuaakseen lyhyen palamisen jälkeen. Ja kun tämä peruspalomateriaali on sitten jo syttynyt siinä määrin, että

se on aiheuttanut lämpötilan yleisen kohoamisen antaen siten voimaa ja kirkkautta myös monille muille, harhaileville tulille,— ilmaantuu yhtäkkiä henkilöitä, jotka mahtipontisesti sanovat: miten ahdasmielistä onkaan uskoa vanhentuneeseen dogmiin ainoasta perusluontoisesta, ainoasta ehdottoman luotettavasta palavasta materiaalista! Miten kaavamaista — pitää kaikkia muita tulia vain lisäkeinoina, vain apuaineksina ja katsoa välttämättömäksi, että on ehdottomasti ja hinnalla millä tahansa, ennen kaikkea ja eniten pidettävä kiinni vain *yhdestä* materiaalista! Miten yksipuolista onkaan iankaiken valmistella, valmistella ja valmistella oikeaa yleistä paloa ja sallia noiden ilkeiden lurjusten, puiden latvojen, peitellä ja ylläpitää kosteutta ja pimeyttä. On laskettava raketteja, jotka katkaisevat puiden latvat, polttavat ne, peloittelevat kaikkia pimeitä voimia ja saavat aikaan sellaisen sensaation, sellaisen innostuksen, rohkaistumisen, kiihtymystilan. Ja nämä ihmiset käyvät hanakasti käsiksi asiaan. Helpotuksesta huokaisten he heittävät yli laidan vanhentuneet ennakkoluulot jostakin sellaisesta peruspalomateriaalista. Levollisin mielin he ottavat vastaan kaikki ja jokaisen, katsomatta näkökantoihin ja mielipiteisiin, vakaumuksiin ja pyrkimyksiin: me olemme toiminnan puolue ja meille on samantekevää, vaikka jotkut meistä ovatkin tarrautuneet mielipiteisiin, jotka haluavat sammuttaa palon. He kehoittavat rohkeasti suhtautumaan kursailematta kaikkiin tulin ja raketinampumiseen hyljek-sien yliolkaisesti menneisyyden opetuksia: nyt muka on palavaa materiaalia paljon enemmän ja siksi tavaton kevytmielisyys on sallittavaa!.. Voidaanko siis kaikesta siitä vahingosta huolimatta, jota tällaiset henkilöt liikkeelle aiheuttavat, olettaa, että he ovat tavallisia petkuttajia? Ei missään tapauksessa. He eivät ole laisinkaan petkuttajia, he ovat ainoastaan pyroteknikkoja.

Sellainen muuten on minun vastaukseni niille sosialistivallankumouksellisille, jotka yksinkertaisesti käänsivät termin avanturisti termeillä petkuttaja (hra Rafailov Genevessä) ja veijari (hra Zhitlovski Bernissä). Herrat, vastasin minä heille, ei pidä ymmärtää kaikkea välttämättä rikoslakikokoelman kannalta! Ei pidä sekoittaa sisäisesti ristiriitaista, periaatteetonta, hataraa, suurilla lupauksilla sisällyksettömyyttä peittelevää ja siksi väistämättä vararikoon tuomittua vallankumouksellisen suuntauksen avantuuria —

niiden lurjusten avantuuriin, jotka vallan hyvin tietävät tekevänsä rikoslain nojalla rangaistavia tekoja ja että heitä uhkaa paljastaminen petoksesta. Me syytitme teitä avanturismista ja sanoimme suoraan ja täsmällisesti (ks. „Iskran” №№ 23 ja 24 *), että se johtuu teidän täydellisestä periaatteettomuudestanne kaikissa kansainvälisen sosialismin peruskysymyksissä, siitä mahdottomasta näkökantojen sekamelskasta, jota on teidän häthätää kyhäämässänne ja kirpeän kastikkeen kera „kuluttajalle” tarjotussa agrari-ohjelmassanne, teidän terroristisen taktiikkanne hataruudesta, siitä, ettei sillä ole maaperää. Mutta te vastaatte: katsokaa, meitä haukutaan avanturisteiksi, veijareiksi, petkuttajiksi, meitä häväistään, meitä loukataan! Mutta arvoisat herrat, nämä valitteluthan tuntuvat vallan siltä, ettei teillä oikeastaan ole mitään vastaväitteitä.

Nyt herää kysymys, mikä on oleva todistuksena siitä, että minun esittämäni teesi on oikea? Mitä sosialistivallankumouksellisten koko suuntaukselle ominaisia, luonteenomaisia piirteitä minun on osoitettava perustellakseni tässä teesissä antamani arvion koko heidän suuntauksestaan? Jos tämä arvio on oikea, niin ei yksikään (toivottavasti) vähänkään tunnollinen ja vakava sosialisti rupea kieltämään sitä, että pitää käydä päättävää ja säälimätöntä sotaa tuollaista suuntausta vastaan, paljastaa täydellisest mahdollisimman laajoille kansanjoukoille koko sen vahingollisuus. Ja nimenomaan siksi, että voisimme käsitellä kaikinpuolisesti ja asiallisesti tämän kysymyksen, kehoitankin kiinnittämään ennen kaikkea ja eniten huomiota siihen, mistä on laadittava *vastaukset* tähän kysymykseen. Älkööt ne, jotka haluavat kumota arvion oikeellisuuden, rajoittuko „valituksiin” tai „korjauksiin”, vaan vastatkoot yhtä suorasti: minkä kohtien todistamista *he* pitäisivät välttämättömänä esitetyn teesin oikeellisuuden vahvistamista varten?

Tämän teesin keskeisenä kohtana (työväenliikkeen escamotoiminen pikkuporvarillisen intelligenssin taholta) on escamotoimista koskeva tosiasia, toisin sanoen: perinpohjainen ristiriitaisuus „puolueen” periaatteiden ja ohjelman sekä sen välillä, miten se todella suhtautuu nykyaikaisen yhteiskunnan vallankumouksellistamisprosessiin. Ristiriita on siinä, että „socialistivallankumouksellisten” puolue

* Ks. tätä osaa, ss. 170—191. *Toim.*

todellisuudessa ei laisinkaan ole tieteellisen vallankumouksellisen sosialismin (= marxilaisuuden) kannalla enempää kansainvälisen liikkeen kuin Venäjän liikkeen kysymyksissä. Todellisuudessa tälle „puolueelle” on luonteenomaista täydellinen periaatteettomuus kaikissa nykyaikaisen sosialismin tärkeimmissä periaatteellisissa kysymyksissä.*

Kirjoitettu marras—joulukuussa 1902

*Julkaistu ensi kerran v. 1936
aikakauslehdessä „Proletarskaja
Revoljutsija” № 7*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* Käsikirjoitus katkeaa tähän. *Toim.*

UUSIA TAPAHTUMIA JA VANHOJA KYSYMYKSIÄ

Lyhytaikainen „hiljaisuus”, joka on ollut luonteenomaista vallankumoukselliselle liikkeellemme viimeksi kulu-
neen puolen vuoden tai kolmen neljännesvuoden aikana,—
verrattuna sen edellä käyneeseen nopeaan ja myrskyisään
kehitykseen,— alkaa nähtävästi lähetä loppuaan. Niin lyhyt
kuin tämä „hiljaisuus” olikin, niin ilmeistä kuin jokaiselle
tarkkaavaiselle ja asiantuntevalle havainnoitsijalle olikin,
että työläisten joukkoluontoisen kiihtymyksen avointen
ilmausten puuttuminen (näin lyhyen ajan kuluessa) ei
ollenkaan merkitse sitä, että tämä kiihtymys olisi lakannut
syvenemästä ja laajenemasta, niin sittenkin meidän intelli-
genssissämme, jonka mieliala on vallankumouksellinen,
mutta jolla useissa tapauksissa ei ole lujaa yhteyttä
työväenluokkaan eikä määrättyjen sosialististen vakaumus-
ten vankkoja perusteita, on alkanut toisaalta kuulua moni-
lukuisia masentuneita ja työväen joukkoliikkeeseen epäluot-
tavasti suhtautuvia ääniä ja toisaalta ääniä sen puolesta,
että toistettaisiin vanhaa, erillisten poliittisten murhien
taktiikkaa pitäen sitä poliittisen taistelun tarpeellisena ja
välttämättömänä menetelmänä nykyään. Niiden muutamien
kuukausien aikana, jotka ovat kuluneet viime vuoden
sesongin mielenosoituksista, meillä on jo ehtinyt muodostua
„socialistivallankumouksellisten” „puolue”, joka on alkanut
puhua kovasti mielenosoitusten masentavasta vaikutuksesta,
siitä, että „oo, kansa ei vielä piankaan”, että joukkojen
aseistamisesta on *tietenkin* helppo puhua ja kirjoittaa, mutta
nyt on tartuttava „yksilölliseen vastaisuun” eikä pidä

torjua yksilöllisen terrorin ehdotonta välttämättömyyttä kuluneilla viittauksilla siihen samaan, aina vain samaan (intelligentille, joka on vapaa „dogmaattisesta” uskosta työväenliikkeeseen, ikävään ja „epäkiintoisaan”!) tehtävään — agitaatioon proletariaatin joukkojen keskuudessa ja joukkorynnistyksen järjestämiseen.

Mutta sitten Donin Rostovissa puhkeaa ensi silmäykseltä aivan tavallinen ja „arkipäiväinen” lakko ja johtaa tapahtumiin, jotka osoittavat selvästi sosialistivallankumouksellisten yrityksen — entisöidä narodnajavoljalaisuus kaikkineen teoreettisine ja taktillisine virheineen — koko järjettömyyden ja koko vahingollisuuden. Monia tuhansia työläisiä käsittänyt lakko, joka alkoi puhtaasti taloudellisuontoisten vaatimusten vuoksi, kasvaa nopeasti poliittiseksi tapahtumaksi huolimatta järjestyneiden vallankumouksellisten voimien äärettömän riittämättömästä osallistumisesta siihen. Väkijoukot, joissa eräiden osanottajien lausunnon mukaan oli 20—30 tuhatta henkeä, järjestävät vakavuudeltaan ja järjestyneisyydeltään hämmästyttäviä poliittisia kokouksia, joissa ahnaasti luetaan ja kommentoidaan sosialidemokraattisia julistuksia, pidetään poliittisia puheita, selitetään aivan satunnaisille ja valmistumattomille työtätekevän kansan edustajille sosialismin ja poliittisen taistelun aakkostotuuksia, annetaan käytännöllisiä ja „kouraantuntuvia” opetuksia sotamiesten kohtelemisesta ja vetoamisesta sotamiehiin. Hallintoviranomaiset ja poliisi joutuvat hämmingin valtaan (ehkä osaksi sotaväen epäluotettavuuden vuoksi?) eivätkä kykene monien päivien aikana estämään Venäjällä ennennäkemättömiä poliittisia joukkokokouksia, joita järjestetään paljaan taivaan alla. Ja kun vihdoinkin pannaan liikkeelle sotilasvoima, niin väkijoukko tekee sille vimmattua vastarintaa ja toverin surma aiheuttaa seuraavana päivänä hänen ruumiinsa ääressä pidettävän poliittisen mielenosoituksen... Muuten, sosialistivallankumoukselliset todennäköisesti käsittävät asian toisenlaisessa valossa ja heidän näkökannaltaan juultavasti olisi „tarkoituksenmukaisempaa”, jos kuusi Rostovissa surmattua toveria olisi antanut henkensä murhayrityksissä joitakin poliisikonnia vastaan?

Me taas olemme sitä mieltä, että vain tällaiset joukko-
liikkeet, jotka liittyvät kaikkien havainnollisesti näkemään työväenluokan poliittisen tietoisuuden ja vallankumouksellisen aktiivisuuden kasvuun, ansaitsevat *todella vallan-*

kumouksellisten tekojen nimen ja voivat todella rohkaista niitä, jotka taistelevat Venäjän vallankumouksen puolesta. Me emme näe siinä surullisenkuuluisaa „yksilöllistä vasta-iskua”, jonka yhteys joukkoihin on vain sanallisissa lausunnoissa, painatetuissa tuomioissa y.m.s. Me näemme todellisen, väkijoukon antaman vastaiskun ja tämän vastaiskun järjestymättömyys, valmistelemattomuus ja vaistovaraisuus muistuttaa meille, miten tyhmää on liioitella vallankumouksellisia voimiaan, miten rikollista on suhtautua yliolkaisesti yhä suuremman järjestyneisyyden ja valmentuneisuuden tuomiseen juuri tähän, meidän nähtemme oikealla tavalla taistelevaan väkijoukkoon. Ei pidä laukausten avulla synnyttää kiihoittumisen syitä, agitaation ja poliittisen ajattelun aineistoa, vaan on opittava muokkaamaan, käyttämään, ottamaan omiin käsiin sitä aineistoa, jota Venäjän elämä antaa yllin kyllin — siinä on ainoa vallankumousmiehen arvolle sopiva tehtävä. Sosialistivallankumoukselliset keuhvat kehumasta päästyäänkin sitä, kuinka suuri on niiden poliittisten murhien „agitoiva” vaikutus, joista kuiskutellaan niin paljon sekä liberaalisissa vierashuoneissa että tavallisissa kansankapakoissa. Heiltä käy vallan hyvin päinsä (ovathan he vapaita vähänkään määritellyn sosialistisen teorian kaikista ahtaista dogmeista!) vaihtaa proletariaatin poliittinen kasvatus poliittisen *sensaation* aikaansaamiseen (tai vaikkapa vain täydentää sitä sillä). Meidän mielestämme taas *vain* sellaisilla tapahtumilla voi olla todella ja vakavasti „agitoiva” (kiihoittava) eikä ainoastaan kiihoittava, vaan myös (mikä on paljon tärkeämpää) kasvattava vaikutus, joissa osanottajana on itse joukko, jotka synnyttää joukon mieliala ja jotka eivät ole jonkin järjestön „määrätyssä tarkoituksessa” lavastamia. Me olemme sitä mieltä, että kokonaista sata tsaarin murhaa ei koskaan saa aikaan sellaista kiihoittavaa ja kasvattavaa vaikutusta, kuin tämä kymmenien tuhansien työläisten pelkkä osallistuminen kokouksiin, joissa käsitellään heidän elinotujaan ja poliittikan yhteyttä näihin etuihin,— kuin tämä osallistuminen taisteluun, joka todella *nostattaa* uusia ja taas uusia „koskemattomia” proletariaatin kerroksia tähänastista tietoisempaan elämään, tähänastista laajempaan vallankumoukselliseen taisteluun. Meille puhutaan hallituksen desorganisoinnista (jonka on täytynyt vaihtaa herrat

Sipjaginit Pleve-herroihin ja „valikoida” palvelukseensa kaikkein iljettävimpiä lurjuksia), mutta me olemme vakuuttuneita siitä, että yhden vallankumouksellisen *antaminen* vaikkapa kymmenestä veijarista merkitsee ainoastaan sitä, että desorganisoidaan omat rivit, jotka ovat ilmankin harvoja, niin harvoja, etteivät ne ehdi kaikkeen siihen työhön, jota niiltä työläiset „vaativat”. Meidän mielestämme todellista hallituksen desorganisointia ovat sellaiset ja vain sellaiset tapaukset, jolloin todella itsensä taistelun järjestämät laajat joukot saattavat hallituksen hämmingin valtaan, kun työväenluokan eturivin ihmisten vaatimusten oikeudenmukaisuus käy selväksi katujoukoille ja alkaa vieläpä käydä selväksi osalle siitä sotaväestä, jota kutsutaan „rauhottamaan”, kun kymmeniä tuhansia käsittävää kansanjoukkoa vastaan suunnattuja sotatoimia edeltää viranomaisten horjunta, koska heillä ei ole mitään reaalista mahdollisuutta arvioida, miten pitkälle nämä sotatoimet vievät,— kun väkijoukko näkee ja tuntee, että kansalaisodan taistelukentällä surmansa saaneet ovat heidän tovereitaan, lähimmäisiään, ja kartuttaa itseensä uuden vihanpanoksen ja pyrkimystä päättävämpään taisteluun vihollista vastaan. Eikä vain erillinen lurjus, vaan koko nykyaikainen järjestelmä esiintyy tässä jo kansan vihollisena, kansan, jota vastaan hyökkäävät sekä paikalliset että pietarilaiset viranomaiset, poliisi, kasakat ja sotaväki, puhumattakaan santarmeista ja tuomioistuimista, jotka, kuten aina, ovat kaikkien kansankapinoiden täydentäjinä ja päätökseen viejinä.

Niin, kapinat. Niin kaukana kuin tämän — nähtävästi — lakkoliikkeen alku kaukaisessa maaseutukaupungissa olikin „oikeasta” kapinasta, niin sen jatko ja lopputulos tuovat tahtomattakin mieleen ajatuksen nimenomaan kapinasta. Lakon alkamisen tavallinen syy ja työläisten esittämien vaatimusten vähäpätöisyys selventävät erittäin voimakkaasti sekä proletariaatin solidaarisuuden valtavan voiman — se näki heti, että rautatietyöläisten taistelu on sen yhteinen asia,— että proletariaatin taipumuksen poliittisiin aatteisiin, poliittisiin julistuksiin, valmiuden puolustaa miehuullisesti välittömässä taistelussa sotaväkeä vastaan niitä oikeuksia vapaaseen elämään ja vapaaseen kehitykseen, joita kaikki ajattelevat työläiset ovat jo ehtineet omaksua yhteiseksi ja elementaariseksi omaisuudekseen. Tuhat kertaa oikeassa oli

Donin komitea, joka julistuksessa, jonka julkaisemme täydellisesti alempana, puhui „kaikille kansalaisille” Rostovin lakosta eräänä alkuliikkeenä Venäjän työläisten yleiseen nousuun, joka vaatii poliittista vapautta⁶⁴. Tämänluontoisissa tapahtumissa me todellakin havaitsemme silminnähtävästi, miten koko kansan aseellinen kapina yksinvaltaista hallitusta vastaan kypsyy ei ainoastaan aatteena vallankumouksellisten ajatuksissa ja ohjelmissa, vaan myös itsensä liikkeen väistämättömänä, käytännöllisesti luonnollisena, *seuraavana* askeleena, joukkojen kasvavan suuttumuksen, kasvavan kokemuksen, kasvavan rohkeuden tuloksena niiden saadessa näin arvokkaita opetuksia, näin erinomaista kasvatusta Venäjän todellisuudelta.

Sanoin: väistämätön ja luonnollinen askel — ja kiiruhdan tekemään varauksen: *ellemme* me *vain* salli itsemme poiketa askeltakaan meitä lähestyvistä, yllemme nousseesta tehtävästä — auttaa näitä jo nousevia joukkoja ja nousta rohkeammin ja yksimielisemmin, antaa niille kahden asemesta kymmeniä katupuhujia ja johtajia, luoda todellinen taistelujärjestö, joka pystyy suuntaamaan joukkoja, eikä niin sanottua „taistelujärjestöä”, joka suuntaa (jos suuntaa) tavoittamattomia henkilöitä. Tämä tehtävä on tietenkin vaikea, mutta me voimme täydellä oikeudella muuntaa niin usein ja niin epäonnistuneesti viime aikoina lausuttuja Marxin sanoja ja sanoa: „*todellisen* liikkeen jokainen askel on tärkeämpi kuin tusina” yksilöllisiä murhayrityksiä ja vastaiskuja, tärkeämpi, kuin sadat yksinomaan intelligenttien järjestöt ja „puolueet”⁶⁵.

Viime aikojen poliittisista tosiasioista nousevat Rostovin taistelun ohella etualalle mielenosoittajille annetut pakkotyötuomiot. Hallitus on päättänyt peloitella kaikin keinoin, ruoskasta alkaen aina pakkotyöhön saakka. Ja millaisen erinomaisen vastauksen antoivatkaan hallitukselle työläiset, joiden oikeudessa pitämät puheet julkaisemme alempana⁶⁶,— miten opettava tämä vastaus on kaikille niille, jotka pitivät erittäin suurta melua mielenosoitusten masentavan vaikutuksen johdosta, minkä tarkoituksena ei ollut kannustaa jatkamaan edelleen toimintaa tällä samalla tiellä, vaan julistaa surullisenkuuluisaa yksilöllistä vastaiskua! Nämä puheet ovat erinomainen, proletariaatin suurista syvyyksistä lähtöisin oleva kommentaari sellaisille kuin Rostovin tapahtumille ja samalla erinomainen lausunto

(sanoisin „julkinen mielenosoitus”, ellei se olisi erikoistunut poliisitermi), joka valaa tavattoman paljon reippautta liikkeen „todellisten” askelten hyväksi tehtävään pitkälliseen ja vaikeaan työhön. Näissä puheissa on erinomaista se, että niissä kuvataan yksinkertaisesti, ehdottoman tarkasti sitä, miten tapahtuu siirtyminen aivan jokapäiväisistä, *kymmeniä ja satoja miljoonia* kertoja toistuvista työläisten „sorron, köyhyyden, orjuuden, alennuksen ja riiston” tosiasioista nykyisessä yhteiskunnassa heidän tietoisuutensa heräämiseen, heidän „suuttumuksensa” kasvamiseen, tämän suuttumuksen vallankumoukselliseen ilmenemiseen (olen ottanut lainausmerkkeihin ne sanonnat, joita minun on *täytynyt* käyttää luonnehtiakseni Nizhni-Novgorodin työläisten puheita, sillä ne ovat niitä samoja kuuluisia Marxin sanoja „Pääoman” ensimmäisen osan viimeisiltä sivuilta, jotka ovat aiheuttaneet „arvostelijain”, opportunistien, revisionistien y.m.s. taholta niin paljon äänekkäitä ja epäonnistuneita yrityksiä kumota ja paljastaa sosialidemokraatteja siitä, että he eivät puhu totta).

Juuri siksi, että nämä puheet ovat tavallisten, kehitystasoltaan ei laisinkaan edistyneimpien työläisten pitämiä, että he eivät puhuneet edes minkään järjestön jäsenenä, vaan kansanjoukon ihmisinä, nimenomaan siksi, etteivät he panneet pääpainoa omiin henkilökohtaisiin vakaumuksiinsa, vaan Venäjän jokaisen proletaarin tai puoliproletaarin elämästä otettuihin tosiasioihin — tekevät heidän johtopäätöksensä niin rohkaisevan vaikutuksen: „siksi me menimmekin tietoisesti mielenosoitukseen yksinvaltaista hallitusta vastaan”. Niiden tosiasioiden tavallisuus ja „joukkoluontoisuus”, joista he tekivät tämän johtopäätöksen, on takeena siitä, että tähän johtopäätökseen voivat tulla ja väistämättä tulevat tuhannet, kymmenet ja sadat tuhannet, jos me pysymme jatkamaan, laajentamaan ja lujittamaan systemaattista, periaatteellisesti johdonmukaista ja kaikinpuolisesti vallankumouksellista (socialidemokraattista) vaikutusta heihin. Kun me kerran olemme saaneet tuntea vapauden hengähdyksen, niin olemme valmiit menemään pakkotyöhön poliittista ja taloudellista orjuutta vastaan käymämme taistelun takia, — sanoi neljä nizhninovgorodilaista työmiestä. Me olemme valmiit kuolemaan — ikään kuin toistivat heille tuhannet Rostovissa hankkiessaan taistellen itselleen

muutamaksi päiväksi poliittisten kokousten vapauden ja lyödessään takaisin useita sotilasrynnäköjä, joita tehtiin aseetonta kansanjoukkoa vastaan.

Se vie voittoon — jää meille sanottavaksi niille, joilla on silmät, jotta he voisivat nähdä, ja korvat, jotta he voisivat kuulla.

„Iskra” № 29,
joulukuun 1 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

KESKIKOULUJEN OPPILAILLE ⁶⁷

Tervehtiessämme kaikesta sydämestämme koululaisten tarmokasta aloitetta me puolestamme annamme heille seuraavan toverillisen neuvon. Pyrkikää ottamaan järjestönne tärkeimmäksi tarkoituksperäksi itseopiskelu, itsenne kehittäminen vakaumuksellisiksi, lujiksi ja periaatteellisiksi sosialidemokraateiksi. Erottakaa mahdollisimman tiukasti tämä äärimmäisen tärkeä ja välttämätön valmistelutyö välittömästä käytännöllisestä toiminnasta. Pyrkikää toimivan armeijan riveihin liittyessänne (ja ennen liittymistä) ottamaan mitä läheisimpiä (ja mitä konspiratiivisimpia) yhteyksiä paikallisiin tahi yleisvenäläisiin sosialidemokraattisiin järjestöihin, jottei teidän tarvitsisi ryhtyä työhön yksinänne, jottei teidän enää tarvitsisi alkaa alusta, vaan jatkaa sitä, mitä aikaisemmin on tehty, astua heti riveihin ja rintamaan, viedä eteenpäin liikettä ja nostaa sitä korkeammalle asteelle.

„Iskra“ № 29,
joulukuun 1 pnä 1902

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

„SVOBODA“ RYHMÄSTÄ

Se, miten herrat „vallankumouksellis-sosialistit” suhtautuvat erimielisyyksien olemuksen käsittelyyn, nähdään seuraavasta. Kirjasessa „Mitä on tehtävä?” Lenin antoi „Svoboda” ryhmälle suoranaisen haasteen kehoittaen kumoamaan sen väittämän, että „vallankumouksellisten järjestöä” tarvitaan *työn laajentamiseen ja lujittamiseen joukoissa*. Samassa kirjasessa hra Nadezhdinille selitettiin perusteellisesti teoreettisen kevytmielisyyden, ohjelmakeimailun („vallankumouksellis-sosialisti” ja miltei sosialidemokraatti saman tien!) sekä vallankumouksellisuuden ja ekonomismin, terrorismin ja proletariaatin luokkataistelun välillä taktillisen horjumisen koko vahingollisuus ja sopimattomuus. Siellä osoitettiin suoraan ja todistettiin, että „Svoboda” *vajoaa demagogiaan* *. Hra Nadezhdin katsoi parhaaksi hyljätä suoranaisen haasteen. Kypäränsilmikko auki käytävän avoimen taistelun asemesta tämä jalo soturi katsoi paremmaksi toimia organisatorisen eripuraisuuden nurkan takaa. „Aikakauslehdessä työläisiä varten” (??) „Svoboda” ryhmä katsumuksiaan selittämättä vain sihisee usuttaen „joukkoja” „vallankumouksellisten järjestöä” vastaan ja uskotellen niille, että „Iskra” hakkaa poikki ekonomismin „tervettä runkoa”. Onhan asian olemuksesta kiistelemisen vain intelligenttien keksintöä. Mutta „joukoille” riittää, kun ulvotaan „komentelua” vastaan ja letkautellaan „nälkäisestä vatsasta ja pyhästä hengestä”, „ilkeästä naulapohjaisesta saappaasta”, „sioista ja visapäistä”, „löyhtyneistä

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 443—459. *Toim.*

aivokammioista” ja „kärnsän koputtamisesta”, „niskapää- ja hampaanlyöntiasioista” j.n.e. (Ks. „Vastakaikuja”, ss. 30—55.) „Joukko”-kirjallisuutta herrat vallankumouksellis-sosialistimme ja sosialistivallankumouksellisemme madaltavat edelleenkin roskakirjallisuuden tasolle, ja tästä ansiostaan he vaativat itselleen oikeutta kylvää hajaannusta ja turmelusta kaikkiin vakaviin puoluekysymyksiin. Ohjelma on kahdenkertaista kirjanpitoa, taktiikka on kahdenkertaista kirjanpitoa, käytännöllinen toiminta on demagogiaa,— siinä on „vallankumouksellis-sosialistisen” „Svoboda” ryhmän kuva.

„Iskra” № 30,
joulukuun 15 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

KATKELMA KIRJOITUKSESTA ESERRIÄ VASTAAN

Sosialismin yhdistäminen työväenliikkeeseen (tämä kestävä ja todella vallankumouksellisen liikkeen *ainoa* tae) ei ole helppo asia, eikä ole mikään ihme, että sen aikaansaamista seuraavat erilaiset horjunnat — kirjoitimme me tasan kaksi vuotta sitten „Iskran” * ensimmäisen numeron ensimmäisessä artikkelissa. Ja jos oli välttämätöntä taistella sellaista suuntausta (virtausta) vastaan, joka oli valinnut oikean tien, mutta määritellyt virheellisesti tehtävänsä tällä tiellä, niin paljon välttämättömämpää on taistelu sellaista suuntausta vastaan, joka ei ajattelekaan mitään vähänkään täydellistä ja harkittua sosialismin yhdistämistä työväenliikkeeseen. Vailla yhteiskunnallista perustaa, ilman mitään yhteyttä mihinkään määrättyyn yhteiskunnalliseen luokkaan se yrittää peitellä sisäistä voimattomuuttaan innostuksen suuripiirteisyydellä, ohjelman „laajasuuntaisuudella”, *se tahtoo sanoa* (lue) aivan erilaisten ja vastakkaisten ohjelmien periaatteettomalla yhdistämisellä, ohjelmien, jotka nimenomaan tämän ominaisuutensa vuoksi soveltuvat yhtä hyvin sekä intelligenssille että proletariaatille kuin myös talonpoikaistolle. Intelligenssin en masse ** takana samoin kuin liberaalisen oppositionkin takana voidaan tällöin olla huomaamatta mitään yhteiskunnallista luokkaa (varsinkin kun se liberaalis-narodnikkilainen suuntaus, johon vanha venäläinen sosialismi ei kyennyt suhtautumaan kriittisesti eivätkä kykene nykyiset sosialistivallankumouksellisetkaan, julistaa itsensä luokkien ulkopuolella

* Ks. Teokset, 4. osa, s. 351. *Toim.*

** — joukkona. *Toim.*

olevaksi). Talonpoikaistoon voidaan suhtautua ratkaisematta mitenkään sen elämänperusteiden „kirottuja” kysymyksiä, kysymyksiä sen paikasta Venäjän ja koko maailman yhteiskunnallis-taloudellisessa kehityksessä, suhtautua sellaisin yleisin vallankumouksellisin ja sosialistisin (ensi näkemältä sosialistisin) fraasein, jotka — mikäli mahdollista — eivät olisi ristiriidassa yhdenkään vakiintuneen ja tunnetuksi tulleen talonpoikaiskysymyksen ratkaisun kanssa. Nykyinen myrskyisä ajankohta, jolloin milloin siellä milloin täällä puhkeaa taistelu, antaa mahdollisuuden tämän taistelun „melussa” sivuuttaa ylipäänsä kaikki periaatteelliset kysymykset ja rajoittua kaikkien sen ilmausten myötmieliseen tukemiseen ja „yksilöllisen vastaiskun” keksimiseen suhteellisen hiljaisuuden aikana. Syntyy sellainen suuntaus, joka on hyvin vallankumouksellinen fraaseiltaan, mutta ei lainkaan vallankumouksellinen todellisilta katsoimuksiltaan ja yhteyksiltään vallankumoukselliseen luokkaan, — vallankumouksellinen hallitusvastaisten hyökkäilyjensä jyrkkyydessä ja samalla aivan kykenemätön arvioimaan oikein tämän hallituksen yleistä taktiikkaa ja vastaamaan oikein tähän taktiikkaan. Ei todellakaan ole vaikeaa nähdä, että kaikista hyppäyksistä ja horjumisista huolimatta, hallituksen kaikesta hämmingistä huolimatta joissain erinäisissä tapauksissa sen taktiikka ylipäänsä paljastaa ilmeisesti sen itsepuolustuksen kaksi päälinjaa.

Kirjoitettu joulukuussa 1902

*Julkaistu ensi kerran v. 1939
aikakauslehdessä „Proletarskaja
Revoljutsija” № 1*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

EHDOTELMA VENÄJÄN ORGANISAATIOKOMITEAN JULISTUKSEKSI LIIGALLE, LIITOLLE JA BUNDIN ULKOMAISELLE KOMITEALLE

Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen kevätkonferenssin (1902) päätöksen täytäntöönpanemiseksi *Organisaatiokomitea* ehdottaa Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian liigalle, Ulkomaiselle „Venäläisten sosialidemokraattien liitolle” ja Bundin ulkomaiselle komitealle Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Organisaatiokomitean ulkomaisen osaston muodostamista.

Tämän Venäjän Organisaatiokomitean ulkomaisen osaston tehtäviin tulee kuulua:

1) valmistaa kysymys ulkomaisten sosialidemokraattisten järjestöjen edustustosta edustajakokouksessa. Tämän kysymyksen lopullinen ratkaisu riippuu Venäjän Organisaatiokomiteasta ja sittemmin itse edustajakokouksesta; 2) myötävaikuttaa ulkomailta käsin edustajakokouksen järjestämiseen (esim. rahat, passit y.m.s.) ja 3) valmistella ulkomaisten sosialidemokraattisten järjestöjen yhdistämistä, mikä on niin ehdottoman välttämätöntä puolueen ja koko sosialidemokraattisen työväenliikkeen kannalta Venäjällä.

*Kirjoitettu joulukuussa 1902 —
tammikuussa 1903*

Julkaistaan ensi kertaa

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**KYSYMYKSEEN
VSDTP:n KOMITEOIDEN JA RYHMIEN
SELOSTUKSISTA PUOLUEEN YLEISELLE
EDUSTAJAKOKOUKSELLE⁶⁸**

Eräs Organisaatiokomitean jäsenistä kääntyi puoleeni pyytäen lähettämään niiden kysymysten luettelon, joihin olisi suotavaa saada vastaus puolueemme komiteoiden ja ryhmien selostuksista toisessa edustajakokouksessa. Liitän tähän sellaisten kysymysten likipitäisen luettelon, mutta ennen sitä muutama sana tämän luettelon pituuden johdosta. On itsestään selvää, että selostukset ovat *suotavia kaikista* sosialidemokraattisen toiminnan aloista ja siksi ihanteellinen selostus käsittää miltei loppumattoman määrän kysymyksiä. On tietenkin turhaa haaveilla näin täydellisten selostusten esittämisen mahdollisuudesta. Mutta siitä huolimatta pidän erittäin tärkeänä ja välttämättömänä, että Organisaatiokomitea tutustuttaisi jokaisen komitean tai ryhmän edustajakokoukselle mielenkiintoisiin (ja tarpeellisiin) kysymyksiin *kaikessa laajuudessaan*. Meidän toisella edustajakokouksellamme tulee olemaan vielä suuremmassa määrässä *perustava* luonne kuin ensimmäisellä ja siksi on tehtävä kaikki mahdollinen sen hyväksi, että selostukset olisivat mahdollisimman täydellisiä ja perusteellisia: mitä suuremman *osan* ihanteellisen selostuksen ohjelmasta kukin ryhmä täyttää, sitä täydellisemmin ja tarkemmin tulee edustajakokouksessamme edustetuksi koko liike kokonaisuudessaan, sitä vankempia tulevat olemaan edustajakokouksen tulokset.

On tarpeen, että selostusten valmistelu, niiden pohtiminen komiteoissa ja ryhmissä j.n.e. alkaisi mahdollisimman varhain ennen edustajakokousta. Tällöin olisi tavattoman tärkeää, että komiteat ja ryhmät, ensinnäkin, jakaisivat

На вопросы о Докладах Комиссии
и вкратце Рес. Ц.К. РКП.
и вкратце Рес. Ц.К. РКП.

Очень интересно, что Комиссия в своем докладе
не только не признала, но и отрицала существование
вопросов, но в своем официальном отчете Докладах
и вкратце Рес. Ц.К. РКП. и вкратце Рес. Ц.К. РКП.
сказано, что Комиссия признала существование
вопросов, но предварительное рассмотрение
необходимо для того чтобы лучше знать
сущность. Если в своем официальном отчете
Комиссия признала, то в своем официальном отчете
Комиссия и вкратце Рес. Ц.К. РКП. и вкратце Рес. Ц.К. РКП.
сказано, что Комиссия признала, но в своем официальном отчете
Комиссия и вкратце Рес. Ц.К. РКП. и вкратце Рес. Ц.К. РКП.

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta
„Kysymykseen VSDTP:n komiteoiden ja ryhmien selostuksista
puolueen yleiselle edustajakokoukselle”. — Joulukuu 1902 — tammikuu 1903

Pienennetty

selostuksen laadinnan monien jäsenten kesken; toiseksi, että ne lähettäisivät *heti* selostuksen *kunkin* osan valmistuttua kopion siitä (odottamatta *koko* selostusta) rajan taakse, s.o. säilöpaikkaan; kolmanneksi, että ne koettaisivat saada tähän työhön mukaan ei ainoastaan nykyisiä, vaan myös entisiä, ei ainoastaan aktiivisia, vaan myös poistuneita jäseniä, s.o. henkilöitä, jotka ovat karkoitettuina tai ulkomailla. Sellaisille henkilöille voidaan antaa tehtäväksi selostusten laatiminen joko määrätystä kysymysryhmästä taikka määrätyltä ajalta, jolloin nämä henkilöt työskentelivät komiteassa tai ryhmässä. Tällaiset selostukset tai selostusten osat voivat suuresti helpottaa edustajien tehtävää edustajakokouksessa. On niin ikään itsestään selvää, että edustajien täytyy käyttää myös puoluekirjallisuutta, joka sisältää tavattoman paljon vastauksia selostuksen kysymyksiin, s.o. yrittää saada tästä kirjallisuudesta kokonaisuus, tehdä kaikesta siinä olevasta oleellisesta ekstrakti, korjata virheet, täydentää, lisätä se, mitä ei ole voitu julkaista konspiratiivisista syistä j.n.e. (sellaista työtä varten on myös erittäin tärkeää vetää mukaan entisiä komiteoiden ja ryhmien jäseniä, jotka ovat väliaikaisesti ulkomailla). Muuten, konspiratiivisuuden johdosta on lisättävä, että eräisiin kysymyksiin ei kirjallisia vastauksia voida eikä pidä laatia, sillä se olisi salaisuuksien paljastamista. Mutta komiteoiden ja ryhmien on kuitenkin ehdottomasti harkittava, valmistettava ja käsiteltävä vastaukset näihin kysymyksiin, sillä puolueen edustajakokouksessa selostus näistä kysymyksistä on *välttämätön* (ellei edustajakokouksen in pleno *, niin erikoisessa valiokunnassa, Keskuskomiteassa y.m.s.).

Mahdollisimman suuren henkilömäärän saamiseksi mukaan toimintaselostusten laatimiseen olisi suotavaa levittää *itse kysymysluettelo* (eri komiteoiden, ryhmien tai toerien ehdottamin lisäyksiin) *mahdollisimman laajalti*, ja sosialidemokraattien laajoilta piireiltä on konspiroitava ainoastaan se, että nämä kysymykset ja selostukset on tarkoitettu puolueen toista edustajakokousta varten.

Vihdoin herää kysymys: miten pitkältä ajalta tarvitaan selostus? Muodollisesti puhuen: 1. ja 2. edustajakokouksen väliseltä ajalta, s.o. vuodesta 1898 vuoteen 1903. Mutta koska ensimmäinen edustajakokous oli sekä epätäydellinen

* — täydessä kokoonpanossa, täysistunnossa. *Toim.*

että liian lyhytaikainen ja tapahtui erittäin epäsuotuisissa olosuhteissa, niin olisi suotavaa ulottaa selostukset myös vuotta 1898 edeltäneeseen aikakauteen.

Ehkä on paikallaan tehdä vielä sellainen varaus, että yksityiskohtaista kysymysluetteloa selostusta varten ei ollenkaan pidä tulkita siinä mielessä, että parhaimpina edustajana edustajakokouksessa tulee olemaan se toveri, joka tuntee parhaiten liikkeen historian tai yleensä pystyy parhaiten vastaamaan näihin kaikkiin kysymyksiin. Edustajakokouksella pitää olla käytännöllinen merkitys liikkeen yhdistämiseksi ja voimakkaan, eteenpäin työntävän sysäyksen antamiseksi sille, ja parhaimpia edustajia ovat vaikkapa uudetkin, mutta kaikkein tarmokkaimmat, vaikutusvaltaisimmat toverit, jotka ovat eniten antautuneet vallankumoukselliseen työhön. Selostukset taas voidaan laatia monien henkilöiden työn nojalla ja sitä paitsi eräissä tapauksissa osoittautuu ehkä mahdolliseksi myös useamman kuin yhden henkilön lähettäminen edustajaksi: olisi erittäin suotavaa, että *suurelle määrälle työläisedustajia* annettaisiin mahdollisuus olla edustajakokouksessa.

Esitän nyt luettelon kysymyksistä, jotka on jaettu kahdeksaan osastoon eli ryhmään (eri kysymysten ja jopa kysymysryhmienkin jako on usein keinotekoinen, tehty vain katsauksen mukavuutta silmällä pitäen, sillä kaikki kysymykset on sidottu toisiinsa mitä kiinteimmin).

I. TYÖVAENLIIKE, SEN HISTORIA JA NYKYINEN TILA

1. Teollisuusolojen ja teollisuuden tilan lyhyt luonnehtiminen. Paikallisen proletariaatin (teollisuus-, kauppa-, kotiteollisuusproletariaatin j.n.e., ehkä myös maatalousproletariaatin) lukumäärä, kokoonpano, jakaantuminen ja muut erikoisuudet.

2. Miten laajalti työläiset on saatu sosialistisen agitaa-tion piiriin? Mitkä piirit? tehtaat? kotityöläiset y.m. Kuvat-tava mahdollisimman yksityiskohtaisesti tämän työläispiirin laajeneminen liikkeen alusta lähtien.

3. Mahdollisimman täydellinen luettelo aikaisemmista lakoista ja yksityiskohtainen kuvaus jokaisesta hiukankin suuresta lakosta. Yhteenvetotiedot suotavia.

4. Onko ollut huomattavia boikottitapauksia ja työläisten muita kollektiivisia toimintoja *, paitsi lakkoja? Yksityiskohdat niistä.

5. Minkälaisia työläisten kerhoja? — kassoja? — itseopiskeluseuroja? — työläisjärjestöjä? — ammattiliittoja on ollut ja on nykyään? Mahdollisimman täydellinen kuvaus kaikista sellaisista yhdistyksistä, niiden rakennustyypistä, niiden pääasiallisesta kokoonpanosta, jäsenluvusta, toiminta-ajasta, toiminnan luonteesta, kokemuksen tuloksista tässä suhteessa j.n.e.

6. Onko yritetty järjestää legaalisia työväenyhdistyksiä? Seikkaperäiset tiedot jokaisesta sellaisesta yrityksestä ja sen tuloksista, sen vaikutuksesta, sen kohtalosta, sen nykyisestä tilasta ja merkityksestä. Sama zubatovilaisista yhdistyksistä. Onko koetettu käyttää legaalisia yhdistyksiä sosialidemokratian tarkoituksiin?

7. Nykyisen kriisin vaikutus? Sen luonnehtiminen pääasiassa työläisten antamien tietojen mukaan. Työttömät, heidän mielialansa, agitaatio heidän keskuudessaan j.n.e.

II. PAIKALLISTEN SOSIALISTISTEN KERHOJEN HISTORIA, SOSIALIDEMOKRAATTIEN ILMAANTUMINEN, SUUNTATAISTELU HEIDÄN KESKUUDESSAAN

8. Oliko sosialidemokraattien ilmaantuessa jälkiä vanhoista sosialistisista järjestöistä? Mitä ne olivat ja miten vaikuttivat? Milloin ja kuka aloitti propagandan ja agitaktion työväenluokan keskuudessa? Narodnajavoljalaisetko? Heidän suhtautumisensa sosialidemokratiaan?

9. Milloin ja missä olosuhteissa ilmaantui erillisiä sosialidemokraatteja tai sosialidemokraattisia kerhoja? Annettava mahdollisimman seikkaperäinen kuvaus *jokaisesta* kerhosta (tämän ohjelman mukaan), sen merkityksestä ja vaikutuksesta myöhempisiin kerhoihin.

10. Miten sosialidemokraattiset katsantokannat ovat muotoutuneet ja kehittyneet paikallisissa kerhoissa? Muiden (kaupunkien) paikkakuntien vaikutus? — ulkomaisen kirjallisuuden? — legaalisen marxilaisen (ja „marxilaisuutta arvostelevan“) kirjallisuuden vaikutus? Luonnehdittava

* kollektiivisia lausuntoja? julkisia kokouksia? osallistuminen julkisiin „mielenoituksiin“? y.m. j.n.e.

ensimmäisen, toisen ja kolmannen vaikutus mahdollisimman yksityiskohtaisesti.

11. Erimielisyydet sosialidemokratian sisällä. Oliko niitä ennen vuoden 1898 Manifestin ilmaantumista? Miten nimenomaan ilmenivät? Onko jäänyt asiakirjoja? Miten suhtauduttiin Manifestiin? Nimenomaan millaisia vastalauseita tai tyytymättömyyttä se herätti ja kenen taholta? Nimenomaan miten ilmaantui niin sanottuja „ekonomistisia” katsantokantoja? miten ne kehittyivät ja levisivät? On hyvin tärkeää kuvata se mahdollisimman tarkasti ja dokumentaalaisesti paikallisen liikkeen kunkin ekonomistisen „vyöhykkeen” suhteen. Miten erimielisyydet ilmenivät eri puoluelehtien arvioimina ja niiden kannattajain välisessä taistelussa? — „Rabotshaja Gazetan”⁶⁹ (v. 1897), ulkomaisen „Rabotnikin”⁷⁰ ja sen „Listok’ien”, „Rabotshaja Myslin”, „Rabotsheje Delon”, „Iskran”, „Zarjan”, „Borban”, „Zhiznin”⁷¹ y.m. y.m. arvioimana?

11 *bis.* Onko ollut kahtiajakoja ja eripuraisuutta työläisten ja „intelligenssin” välillä sosialidemokratian keskuudessa? On erittäin tärkeää selvittää niiden syyt ja vaikutus.

12. Nimenomaan miten on käynyt suuntataistelu paikallisissa kerhoissa? Ainoastaanko sosialidemokraattisten intelligenttien keskuudessa? — vaiko työläistenkin keskuudessa? — kosketuksissa olevien ylioppilaspöirien keskuudessa? — ilmenikö kahtiajakoina? — erillisryhmien muodostumisena? — syttyikö se yleisten periaatteellisten kysymysten vuoksi? — lehtisten sisällön vuoksi? — mielenosoituksia koskevasta kysymyksestä? — suhtautumisesta ylioppilasliikkeeseen? — toukokuun vaatimuksia koskevasta kysymyksestä?

Kuvattava yksityiskohtaisesti suuntataistelun kulkua ja seurauksia ja nykyistä asiaintilaa tässä suhteessa.

III. PAIKALLISEN KOMITEAN, PAIKALLISTEN RYHMIEN JA KERHOJEN ORGANISAATIO

13. Komitean (resp.* ryhmän, kerhon, ja jos niitä on paljon, niin kunkin erikseen) pääasiallinen kokoonpano? — ylioppilaitako? työläisiäkö? Täydennetäänkö valitsemalla (ja nimenomaan miten?) vaiko muuten? Onko erikoinen

* — respective — tai. Toim.

intelligenttien ja työläisten komitea? erikoisia teknillisiä, propaganda- ja agitaatioryhmiä? kirjallisuus-, keskus-, piiri-, paikallisia ja toimeenpanevia ryhmiä? niiden väliset keskinäiset suhteet „sääntöjen” (jos sellaiset on) mukaan ja todellisuudessa? Yleiset kokoukset, niiden kompetenssi, miten usein kokoontuvat ja niiden laajuus? Yhteyksien järjestäminen muihin kaupunkeihin ja ulkomaihin (s.o. erikoiset henkilöt, ryhmät tai ryhmien ulkopuolella olevat y.m.s.)? Kirjallisuuden jakamisen järjestäminen? Kiertomatkojen järjestäminen?

Johtopäätökset kokemuksesta organisaatiosuhteessa ja vallitsevat katsantokannat organisaatioperiaatteisiin nähden komiteoissa, intelligenteilla ja työläisillä?

On erittäin tärkeää saada yksityiskohtaisesti selville erikoisten intelligentti- ja työläiskomiteoiden (tehdas-, käsityöläis- y.m. komiteoiden) syntymisen syyt ja *seuraukset*.

14. Työn laajentaminen naapuri- y.m. paikkakunnille? Missä muodossa se on tapahtunut: järjestöllisesti vaiko satunnaisesti? Onko yritetty muodostaa *piirijärjestöjä* tai osallistua sellaisiin?

Muihin paikkakuntiin olevien yhteyksien luonne.

Piirijärjestöjen syntymisen ja toiminnan historia. Keskuspiirikomitean kokoonpano? suhde paikallisiin komiteoihin? varojen keruut? piirikassat? kirjallisuusvarastot? Piirijärjestöjen vaikutus työn laajuuteen, sen vakinaisuus, yhteys paikallisiin komiteoihin j.n.e.

15. Komitean finanssit? Yhteenvetotiedot tuloista ja menoista (tilikertomusten mukaan, jos sellaisia on ollut) koko olemassaolon ajalta? Tavallinen ja keskimääräinen budjetti, tulolähteiden luonne, varojen keruut työläisiltä, jäsenten verottaminen, maksu kirjallisuudesta, illanvietot, lahjoitukset j.n.e. („Osvobozhdenijen” ja sosialistivallankumouksellisten vaikutus tässä suhteessa).

Menojen määrä ja luonne: tekniikka? ihmisten ylläpito? matkat? j.n.e.

IV. PAIKALLISEN TYÖN LUONNE, SISÄLTÖ JA LAAJUUS

16. Propaganda. Propagandistien (kerhojen) kokoonpano, niiden lukumäärä, toimintatapa? Onko heidän joukossaan työläisiä? Ylioppilaat enemmistönä? Onko valvontaa ja suunnanantoa kokeneimpien toverien taholta? Tavalliset

luento-ohjelmat ja niiden muuttuminen ajan kuluessa? Työläisten kiintymys ja mitä aineita he kaipaavat? Onko kokemusta hyvillä referaateilla varustettujen referenttien lähettämisestä eri kaupunkeihin, eri piireihin j.n.e.? Esi-
telmätilaisuuksien kuulijakunnan kokoonpano ja lukumäärä, miten usein ja millaisissa oloissa pidetään?

17. Taloudellinen agitaatio. Milloin alettiin julkaista lentolehtisiä? Voidaanko laskea kaikkien julkaistujen lentolehtisten määrä ja niiden kappalemäärä? (osapuilleen?) Missä piireissä ja tehtaissa sekä millä työaloilla suoritetaan tätä agitaatiota? Lentolehtisten laatimisen ja vahvistamisen järjestys? Työläisten osallistuminen siihen? Julkaisu- ja *levitystekniikka*? Onko levittäjiä työläisten keskuudessa? Missä määrin tyydytetään lentolehtisten kysyntää?

18. Poliittinen agitaatio. Siirtyminen taloudellisesta agitaatiosta? milloin se alkoi? aiheuttiko vastalauseita? milloin julkaistiin ensimmäiset poliittiset lentolehtiset? oliko sellaista aikaa, jolloin julkaistiin *ainoastaan* taloudellisia lentolehtisiä? kysymyksen asettelu poliittisesta agitaatiosta, sen alkuvaikuttimet? Annettava mahdollisimman yksityiskohtainen kuvaus sen laajenemisesta niin lentolehtisten luonteen kuin myös levittämiskiirien suhteen. Asiakirjat ovat suotavia, sillä on tärkeätä tietää *kaikki* poliittisen agitaation *tapaukset* ja kaikki sen piirit. Harjoitettiin sitä ainoastaan työläisten keskuudessa vai muidenkin luokkien keskuudessa (vrt. alempana). Lentolehtisten laatimismenetelmät ja -järjestys, niiden kysyntä, missä määrin se tyydytetään? Tarvitaanko enemmän paikallisia vaiko yleisiä lentolehtisiä?

19. Kirjallisuus. Mitä illegaalisia julkaisuja levitetään? Lueteltava ne, osoitettava niiden leviäminen, komitean ja työläisten suhtautuminen (resp. yleisön yleensä) *kuhunkin* julkaisuun (kirjaseen j.n.e.), levittämisaika, kysyntä, missä kerroksissa pääasiallisesti mitä kirjallisuutta?

Jakaminen, heittäminen, yhteinen luku kerhoissa? Mitkä kysymykset vaativat intelligenssin selityksiä? — järjestetäänkö laajalti lukemista selitysten kera? — nimenomaan mitä teoksia?

20. Paikalliset ja puolueen yleiset lehdet. Paikallisen lehden historia: miten usein ilmestyy? kappalemäärä? miten on turvattu kirjallinen puoli? aineiston keruu ja säilytys (katoaminen)? Avustajain järjestäminen paikallisille ja

yleisille lehdistöille? erikoiset kirjalliset ryhmät? „reportterit”? yhteydet kirjallisuuspiireihin? Kirjoitusten lähettämismenetelmät? — komitean kauttako? yksityisten henkilöiden kauttako ja laajaltiko? Yritykset käyttää ylioppilaita? karkoitusvankeja?

Johtopäätökset ja toivomukset lehtien suhteen.

21. Toukokuun 1 päivän vietto. Jokaisen tällaisen vieron historia ja opetukset tulevaisuutta varten.

22. Mielenosoitukset. Yhteenvetotiedot jokaisesta mielenosoituksesta. Yleensä järjestämisyritykset? — varsinkin vastaiskun? — aseistautumisen yritykset? Työläisten ja yleensä „käytännönmiesten” katsantokannat tämän suhteen?

Mielenosoituksia koskevan puoluekirjallisuuden täydentäminen ja tarkastaminen.

Suhtautuminen nykyään tähän kysymykseen.

V. SUHTAUTUMINEN MUIDEN ROTUJEN JA KANSALLISUUKSIEN VALLANKUMOUKSELLISIIN (VARSINKIN SOSIALIDEMOKRAATTISIIN) RYHMIIN

23. Onko muihin kansallisuuksiin ja rotuihin kuuluvia työläisiä? Työskentely heidän keskuudessaan? järjestynyttä vaiko sattumanvaraista? millä kielellä? Suhtautuminen sosialidemokraattien ryhmiin, jotka toimivat rinnalla, toisella kielellä? Näiden suhteiden tarkka ja yksityiskohtainen luonnehtiminen on toivottavaa. Onko erimielisyyksiä? — kansallisuusohjelmaa koskevasta periaatteellisesta kysymyksestä? — taktillisia? — organisaatioerimielisyyksiä? Toivottavat suhteet yhteistä työtä varten. *Saman* puoluelehden mahdollisuus? Federaatio, onko se toivottava ja minkä tyyppinen?

VI. KIRJAPAINOT, KULJETUS JA TYÖN KONSPIRATIIVINEN TURVAAMINEN

24. Kirjapainot. Niiden järjestämisen kokemus. Raha-kulungit ja ihmiset. Tuottavaisuus. Paikallisten (lentolehtisiä varten?) ja monien kaupunkien yhteisten kirjapainojen tarve? Tämän työn teknillinen, organisatorinen, rahallinen, konspiratiivinen puoli.

25. Kuljetusyhteydet. Onko ollut yhteyksiä tällä alalla? — yrityksiä? — kunkin sellaisen historia ja yksityiskohtaiset tiedot niiden järjestämisestä, työstä, tuloksista ja tulevaisuuden näköaloista. Toivottava organisaatio.

26. Konspiratiivisuuden järjestäminen. Konspiratiiviset asunnot? Merkit? Onko illegaalisia? — passien hankkiminen? — kokemus siinä? — onko yhteyksiä sitä varten?

Kohtausten järjestäminen?

Urkkijoiden seuraaminen? Taistelu urkkijoita ja provokaattoreita vastaan? Sen muodot, entiset ja suotavat?

Salakirjoitukset. Kirjeenvaihto kaupunkien välillä, kaupungissa, ulkomaiden kanssa?

Esitelmät kysymyksestä: „miten on käyttäydyttävä kuulusteluissa”? Tämän ja samantapaisten kirjasten tarve?

Komitean arkistot? Oliko ja säilytettiinkö aikaisemmin? nyt?

VII. YHTEYDET JA TOIMINTA MUIDEN VÄESTÖKERROSTEN KESKUUDESSA, PAITSI TYÖVAENLUOKKAA

27. Työ talonpoikaiston keskuudessa? Onko erikseen yhteyksiä? — yksityiskohtaiset tiedot niistä? — miten ne on järjestetty ja miten ylläpidetään, minkälaisiin talonpoikiin? — maataloustyöläisiin? Maaseudulle poistuvien työläisten osuus?

Yritykset harjoittaa propagandaa? — levittää kirjasia? — lentolehtisiä? — nimenomaan millaisia ja millaisella menestyksellä?

Nykyinen tilanne ja tulevaisuuden näköalat.

28. Ylioppilaat. Sattumanvarainen ja henkilökohtainen vaiko järjestynyt vaikutus? Paljonko ylioppilaiden keskuudesta tulee sosialidemokraatteja? Onko yhteyksiä ylioppilaskerhoihin, osakuntiin, liittojen neuvostoihin? Miten näitä yhteyksiä ylläpidetään? — esitelmät? — kirjallisuuden levittäminen? Ylioppilaiden keskuudessa vallitsevana oleva mieliala ja erilaisten mielialojen vaihtumisen historia.

Suhtautuminen ylioppilaslevottomuuksiin?

Ylioppilaiden osallistuminen mielenosoituksiin? Yritykset sopia siitä ennakolta?

Ylioppilaat propagandisteina, heidän valmennuksensa?

29. Keskikoulut, kymnaasit, seminaarit y.m., kauppa- ja liike-elämän opistot? Minkälaiset yhteydet oppilaisiin? Suh-

tautuminen heidän liikkeensä uuteen nousuvaiheeseen? Yritykset järjestää kerhoja ja opintotilaisuuksia? Onko ollut (ja useinko) sosialidemokraatteja vasta päättäneiden (taikka ei päättäneiden) kymnaasilaisten keskuudessa? Kerhot, esitelmät? kirjallisuuden levittäminen?

30. Yhteydet „sivistyneistöpiireihin”? Oliko ennen ja onko nyt? millaisten kerrosten keskuudessa? Rahavarojen keruun pohjalla? kirjallisuuden levittämisen pohjalla — legaalisten kirjastojen järjestämiseksi? — tietojen ja sanomalehtikirjoitusten hankkimiseksi? Muutokset „sivistyneistöpiirien” suhteessa sosialidemokraatteihin. Sosialidemokraattisen kirjallisuuden kysyntä? Yhteydet virkamiesmaailmaan? posti- ja lennätin- sekä rautatietoimitsijoihin? tehdastarkastajiin? poliisitoimitsijoihin? — kirkollisiin piireihin? j.n.e.?

On toivottavaa, että selostetaan sitä kokemusta, jota komitean eri jäsenillä on heidän henkilökohtaisten yhteyksiensä suhteen eri kerroksiin.

31. Yhteydet sotilaspiireihin? Asepalveluksen suorittaneiden sosialidemokraattisten intelligenttien ja työläisten osuus? Yhteydet upseereihin ja rivimiehiin? Miten näitä yhteyksiä ylläpidetään ja käytetään? Näiden yhteyksien merkitys agitaatio-, propaganda-, organisaatio- ja muissa suhteissa.

Tästä ja edellisistä kysymyksistä on suotavaa saada erittäin yksityiskohtaisia tietoja siksi, että kysymys on uusi ja että on tarpeen yleistää ja sitoa yhteen monia erillistoimenpiteitä.

VIII. EI-SOSIALIDEMOKRAATTISTEN VALLANKUMOUKSELLISTEN JA OPPOSITIOVIRTAUSTEN TILA JA SUHTAUTUMINEN NIIHIN

32. Liberaaliset suuntaukset. Liberaalis-narodnikkilaiset suuntaukset. Yhteiskuntapiireissä? — ylioppilaiden keskuudessa? „Osvobozhdenije”, sen leviäminen (ylioppilaiden keskuudessa? työläisten joukossa?) ja vaikutus? Onko „osvobozhdenijelaisten” kerhoja? Niiden suhtautuminen sosialidemokraatteihin.

Socialidemokraattisten piirien mielenkiinto „Osvobozhdenijeen” ja katsantokanta sen suhteen. Käytetäänkö propagandaa ja agitaatiota varten?

Yleiset väittelykokoukset?

33. Sosialistivallankumoukselliset. Seikkaperäinen historia — kuinka he ovat ilmaantuneet kyseisellä paikkakunnalla? — milloin? — narodnajavoljalaisista? — siirtyminen sosialisti-vallankumouksellisiin? — „ekonomismin” vaikutus? Heidän yhteyksiensä ja kerhojensa luonne ja kokoonpano? — veteraanit? — ylioppilaat? — työläiset? Taistelu sosialidemokraatteja vastaan, tämän taistelun kulku ja taistelumenetelmät?

Sosialidemokraattien ja sosialistivallankumouksellisten yhteiset ryhmät. Niiden yksityiskohtainen historia, tiedot niiden työstä, *lentolehtisistä*, ryhmien päätöslauselmista j.n.e.

Sosialistivallankumouksellisten heikkouden tai voiman erikoiset ehdot? Terroristiset viehätykset — ylioppilaiden keskuudessa? — työläisten keskuudessa?

Sosialistivallankumouksellisten työskentely talonpoikais-
tossa? Heidän yhteyksiensä ja toimintansa luonne siellä? Heidän „agraariohjelmansa” vaikutus?

34. Muut ryhmät ja suuntaukset. „Svoboda”, „Venäjän poliittisen vapautuksen työväenpuolue”, mahajevilaiset ⁷², rabotshejznamjalaiset j.n.e. Näkökantojen luonnehtiminen, suhtautuminen sosialidemokraatteihin, tiedot niiden yhteyksistä ja työstä.

*Kirjoitettu joulukuussa 1902 —
tammikuussa 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
aikakauslehdessä „Protetarskaja
Revoljutsija” № 1*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

MOSKOVAN ZUBATOVILAISIA PIETARISSA

„Moskovskije Vedomostissa” (№ 345, vuoden 1902 joulukuun 15 pltä) julkaistiin työläisen F. A. Slepovin „kirje kustantajalle”, jonka julkaisemme uudelleen *kokonaisuudessaan* alempana. Ensiksikin haluamme rohkaista kunnianarvoisaa „kynäilijäveljeämme”, „M. Ved.” herra päätoimittaja Gringmutia, joka on julkaissut näin mielenkiintoisen asiakirjan. Ja rohkaisua herra Gringmut epäilemättä tarvitseekin, sillä hänen ylen hyödyllinen toimintansa aineiston hankkimiseksi (ja valaisemiseksi) vallankumouksellista agitaatiota varten on viime aikoina jotenkin heikentynyt, laimennut... into on vähennyt. On yritettävä enemmän, hyvää kollega! Toiseksi, Pietarin työläisille on nyt erittäin tärkeää seurata zubatovilaisuuden jokaista askelta, kerätä säännöllisemmin, levittää laajemmalle ja selittää seikkaperäisemmin kaikille ja jokaiselle tietoja siitä, miten vakoilijoiden kanssa kaulakkain olevat työläiset keskustelevat entisten, nykyisten ja tulevien kenraalien, ylhäisönaisten ja „tosi venäläisten” intelligenttien kanssa.

Tässä on tämä kirje, johon olemme tehneet sulkeissa eräitä huomautuksia:

„M. G. Pitäisittekö ehkä mahdollisena julkaista tosi venäläisten kunnioittamassa „Moskovskije Vedomostissa” seuraavaa:

Kuluvan kuun 10 päivänä pidettiin Pietarissa, „Russkoje sobranijen”⁷³ huoneustossa, mainitun „Russkoje sobranijen” neuvoston jäsenten istunto, jossa käsiteltiin yksinomaan Venäjän tehdastyöläisten elinoloja koskevia kysymyksiä.— Pietarin yhteiskuntapiirien huomattavimmista edustajista

olivat läsnä seuraavat henkilöt: entinen Varsovan apulaiskenraalikuvernööri kenraali K. V. Komarov, kenraalitarkastaja A. V. Vasiljev, eversti A. P. Veretennikov, kreivi Apraksin, entinen Kievin kenraalikuvernööri, kreivi A. P. Ignatjev, kreivi P. A. Golenishtshev-Kutuzov, kenraali Zabudski, amiraali Nazimov, Nikolai Vjatsheslavitsh von Pleve, Kansanvalistusministeriön neuvoston jäsen I. P. Hrushtshov, Pääesikunnan professori Zolotarev, V. S. Krivenko, kreivi N. F. Heiden, kenraali Demjanenkov, esipappi Ornatski y.m. kirkon edustajia; läsnäolijoiden joukossa oli myös Pietarin ylhäisöpiirien daameja sekä Kaupunginhallituksesta — kaupunginpäällikkö Leljanov ja kaupunginvaltuutusmies Dehterev. Lehdistöä edustivat — „Svet” lehden toimittaja V. V. Komarov, „Russki Vestnikin” toimittaja V. L. Velitshko, „Novoje Vremjan” työntekijä Syromjatnikov, „Pravitelstvennyi Vestnikin” entinen toimittaja K. K. Slutshevski, „Oskolki” aikakauslehden toimittaja ja kustantaja Leikin, taiteilija Karazin y.m. Istunto alettiin selostuksella teollisuustyöläisten asemasta, selostuksen piti työläinen I. S. Sokolov (ks. „Iskran” 30. n:o:a, jossa on julkaistu „Svet” lehden tietojen perusteella täydellisempi luettelo Pietarin zubatovilaisista työläisistä. „Iskran” toim.). Selostaja valaisi etupäässä työväenluokan nykyistä tilaa teollisuuskaupungeissa, työläisten aineellisia ja henkisiä tarpeita, heidän tiedonhaluaan j.n.e. (Sääli, ettei herra Sokolovin selostusta ole julkaistu! Olisi kiinnostavaa nähdä, miten hän saattoi „valaista” työläisten tiedonhalua puhumatta siitä, miten poliisi vainoaa tuota halua. „Iskran” toim.). Sitten Moskovan työläisten edustajilla (eikö olisi oikeimmin sanoa: Moskovan ohranaosaston edustajilla? Etteköhän Te, herra Slepov, käyneet toverienne Pietarissa juuri poliisin varoilla? „Iskran” toim.), joihin minäkin kuulin, oli niin ikään kunnia osallistua „Russkoje sobranijen” istuntoon ja selostaa kunnianarvoiselle yhdistykselle Moskovan työläismaailman asiaintilaa. Selostuksessamme toimme ilmi syvän kiittollisuutemme ennen kaikkea Venäjän työläisten puolesta „Russkoje sobranijen” jäsenille siitä, että he ovat sallineet työläisedustajien valaista sitä tilaa, jossa Venäjän työväenluokka nykyään on. Edelleen pyysimme Venäjän ylhäisön edustajia kiinnittämään vakavaa huomiota Venäjän työläisten sivistämiseen (niinpä tietenkin! Juuri työväenluokilta tulee työläisen odottaa sivistämistä — kaiketikin

poliisipampun välityksellä tapahtuvaa! „*Iskran*” toim.), joka ei ole läheskään tyydyttävää, mitä seikkaa ilkimieliset ihmiset käyttävät menestyksellä hyväkseen sosialistisen propagandan harjoittamiseksi (jos *socialisteille* olisi etua riittämättömästä sivistyksestä, niin miksi sitten *hallitus* sulkee työväen kouluja ja lukusaleja? tässä on jotain vinossa, herra Slepov! „*Iskran*” toim.), vahingoittaen siten paitsi työväkeä, myös koko Venäjän Valtakuntaa.— Sitten yritimme kiinnittää arvoisan yhdistyksen huomiota moskova-laisten tehtailijoiden vieroksuvaan suhtaantumiseen siihen Moskovan työläisten aatteeseen, että nämä yhtyisivät lujaksi perheeksi perustaakseen omia avustuskassoja, joilla on niin tärkeä merkitys työläisten pelastamiseksi heitä painavalta puutteelta. Tämän yhteydessä pyysimme arvoisan yhdistyksen jäseniä herättämään hallituspiireissä kysymyksen lainan myöntämisestä työväen avustuskassoille (ks. „*Iskran*” 29. n:osta puhetta, jonka nizhninogorodilainen työläinen Samylin piti oikeudessa siitä, miten hänet vangittiin taloudelliseen kerhoon osallistumisesta. Siinä on teille sivistystä, siinä on teille kassat! „*Iskran*” toim.). Epäilemätöntä on, että työläisten aineellinen tukeminen olisi heidän keskuudessaan harjoitetun ilkimielisen propagandan parhainta torjumista (ajatteleeko herra Slepov tosissaan — ja pitikin sattua näin osuva sukunimi! * —, että tietoinen työläinen kieltäytyy vähäisten antipalojen takia pyrkimästä vapautteen? Ja tiedotonta, takapajuista *joukkoa* eivät pysty „aineellisesti tukemaan” zubatovilaisten korkeavirkaisimmatkaan suojelijat, sillä sitä varten pitää ensin muuttaa koko yhteiskuntajärjestelmä, joka perustuu joukkojen osattomuuteen. „*Iskran*” toim.).— Nämä työläisten petolliset „*hyväntekijät*” puhuvat tavallisesti, että he voivat parantaa elämän vain mellakoilla, levottomuuksilla, vastustamalla esivaltaa j.n.e. Onnettomuudeksemme tällä kiihoituksella on väliin menestystä, kuten kaikki tietävät. Työläisten elinolojen rauhallinen parantaminen torjuu parhaiten agitaattorit.— Sitten meillä oli kunnia tiedoittaa arvoisalle yhdistykselle, että Moskovassa vaikeasta työttömyydestä huolimatta sosialistisella propagandalla ei ole viime aikoina ollut menestystä (mutta äskettäin saimme kuulla laajoista vangitsemisista Moskovassa! Miksi ja ketä piti vangita, jollei

* Slepov — sokeainen. Suom.

propagandalla olisi ollut menestystä?? „*Iskran*” toim.) juuri siksi, että työläiset alkavat jo järjestäytyä — heillä on Keskinäisen avunannon yhdistys, Kuluttajain yhdistys — ja siksi, että esivallan osaaottava huomio on jo kiintynyt työläisten tarpeisiin, antaen mahdollisuuden järjestää heille yleissivistäviä luentoja j.n.e. Kaiken yllä mainitun lisäksi selostimme niin ikään yhdistykselle niitä Moskovassa olleita tapauksia, jolloin olemme esiintyneet työläisten ja tehtailijoiden välittäjä-sovittajina ja jolloin emme ainoastaan ole selvittäneet selkkauksia, vaan myös ennakoita ehkäissee mahdolliset selkkaukset, kuten kävi esim. Hakenthalin tehtaalla, Bromley-veljesten tehtaalla sekä Dobrov-Nabholtzin tehtaalla. Mainitsimme myös työläisten lakosta Goujonin metallurgisella tehtaalla, missä valssaus- ja naulaosaston työläiset, joskin he keskeyttivät työnsä, pidättäytyivät kuitenkin väliintulomme ansiosta selkkauksesta ja ryhtyivät työhön, kuunnellen meidän toverillisia neuvojamme (sellaisia „toverillisiä” neuvoja ovat työläiset jo kylliksi kuulleet jokaisen lakon aikana poliiseilta sekä tehtaan tarkastajilta, jotka aina pyytelevät hartaasti „ryhtymään työhön”. Ne eivät ole tovereiden, vaan poliisien neuvoja. „*Iskran*” toim.).

„Russkoje sobranijen” jäsenet kuuntelivat suosiollisesti (kuinka he eivät kuuntelisi suosiollisesti työläisiä, jotka auttavat poliisia sen hommissa! „*Iskran*” toim.) selostuksiamme, ja monet olivat sitä mieltä, että työväenkysymystä olisi vakavasti pohdittava ja annettava työläisille mahdollisuus ja keinot vapautua sosialistisen opin vaikutuksesta (mielenkiintoinen kuva: kenraalit ja papit, zubatovilaiset vakoilijat ja poliisihengelle uskolliset kirjailijat aikovat „auttaa” työläistä vapautumaan sosialistisen opin vaikutuksesta! — ja samalla myös olla apuna kalastelemassa varomattomia työläisiä, jotka tarttuvat onkeen. „*Iskran*” toim.) sallimalla heidän toimia itsenäisesti hallituksen asetusten kontrolloimina ja intelligenssin sen osan johdolla, joka todella rakastaa isänmaataan ja pyrkii sen hyvinvointiin ja kukoistukseen (mainiota itsenäistä toimintaa poliisin kontrollin alaisena! Ei, työläiset vaativat nykyään jo itsenäistä toimintaa, jonka edellytyksenä on vapaus poliisista, vapaus valita johtajiksi sellaisia intelligenttejä, joihin he, työläiset, luottavat. „*Iskran*” toim.). V. V. Komarov, A. V. Vasiljev, eversti Veretennikov, herra Dehterev, taiteilija Karazin, ruhtinas D. P. Golitsyn ja monet muut suhtautuivat erittäin

lämpimästi työväenkysymykseen. Keskustelussa herätettiin ajatus, että on välttämättä perustettava erikoisia keskusneuvoston johtamia työläisten neuvostoja, joilla tulisi olemaan hyväatekevä merkitys siinä mielessä, että ehkäistäisiin työläisten ja tehtaanomistajain välisten väärinkäsitysten syntyminen. Herra Dehterevin sanonnan mukaan se on sallittava siksi, että joukko ei voi koskaan toimia tietoisesti ja että työläisjoukkoon voivat parhaiten vaikuttaa itse työläiset, ja esimerkiksi hän otti Ranskassa olevat samanlaiset laitokset, jotka ovat menestyksellisesti suorittaneet yllä mainittuja tehtäviä. (Niin, työläisten Neuvostoilla on menestystä Ranskassa ja koko Euroopassa. Se on totta. Mutta niillä on menestystä siksi, että työläiset nauttivat siellä poliittista vapautta, heillä on omat liittonsa, omat sanomalehtensä ja omat valtuusmiehensä parlamentissa. Luuleeko herra Dehterev tosiaankin, että Pietarin työläiset ovat kaikki niin naiiveja, etteivät sitä tiedä? „Iskran” toim.)— Kysymys valtion lainan myöntämisestä työläisten avustuskassoille otettiin „Russkoje sobranijen” jäsenten taholla niin ikään myötätuntoisesti vastaan. Istunto päättyi siihen, että päätettiin valita erikoinen valiokunta pohtimaan tätä kysymystä koskevia toimenpiteitä.— Toivomme, että te, herra toimittaja, tosi venäläisenä suhtaudutte samoin myötätuntoisesti meihin, työläisiin, ja sallitte julkaista lehdessänne edellä esitetyn, jotta kaikki parhaat ihmisemme liittyisivät yhteiseen taisteluun synnyinmaamme vihollisia vastaan, jotka levittävät kansanjoukkojen keskuuteen levottomuutta, kylvävät keskinäisten riitojen siemeniä ja heikentävät uskollisuutta vanhoja, vuosisatain pyhittämiä käskyjä kohtaan sekä korkeimman esivallan arvossapitämistä ja kunnioittamista. Olemme siinä varmassa uskossa, että Venäjälläkin on ihmisiä, jotka ovat valmiit antamaan voimansa isänmaan palvelukseen, uhraamaan sen alttarille voimansa ja kykynsä ja yksimielisesti yhteenliittyen asettamaan ylipääsemättömän esteen valheelle ja pahuudelle Venäjällä.

Työmies F. A. Slepov”.

Mutta lopussa herra Slepov ei voinut olla ilmaisematta totuutta! Työläisten vaatimusten koko tukeminen, hallituksen koko myötätunto typestyy siihen, että itse työläisistä muodostetaan ryhmiä käymään taistelua sosialismia vastaan. Siinä totuus. Ja työläisten on hyvin mielenkiintoista

saada tietää, että pamppujen ja vankiloiden, karkotusten ja vankiloiden lisäksi herrat zubatovilaiset työläiset ryhtyvät sitä paitsi juurruttamaan heihin „korkeimman esivallan arvossapitämistä ja kunnioittamista”. Julkisissa kokouksissa ei yksikään järkevä työläinen tule puhumaan sitä, mitä hän ajattelee,— se olisi samaa kuin antautua suoraan poliisin käsiin. Mutta *omien* sanomalehtiemme, *omien* lentolehtistemme ja *omien* kokoustemme avulla me voimme ja meidän on saatava aikaan se, että zubatovilaisten uusi sotaretki koituisi kokonaisuudessaan sosialismin hyödyksi.

„Iskra” № 31,
tammikuun 1 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

TIEDOTUS „ORGANISAATIOKOMITEAN“⁷⁴ MUODOSTAMISESTA

Neljä vuotta sitten muutamat venäläiset sosialidemokraattiset järjestöt yhtyivät „Venäjän sosialidemokraattiseksi työväenpuolueeksi“, kehittäen eräänlaisen organisaatiosuunnitelman ja yleiset toimintaperiaatteet, jotka on esitetty puolueen julkaisemassa „Manifestissa“. Valitettavasti tällä ensimmäisellä yrityksellä ei ollut menestystä: ei ollut vielä olemassa välttämättömiä aineksia yhtenäisen ja voimakkaan sosialidemokraattisen puolueen muodostamista varten, puolueen, joka taistelee järkähtämättä proletariaatin vapauttamiseksi kaikenlaisesta sorrosta ja riistosta. Toisaalta Venäjän sosialidemokratian käytännöllisen toiminnan muodot sinänsä olivat vasta muovautumassa; sosialidemokratia, joka juuri äsken oli lähtenyt taistelun tielle, etsi vasta keinoja teoreettisten katsantokantojensa toteuttamiseksi, se kulki vielä arkailevin, epävarmoin askelin. Sen toiminnan perustana oleva työväenliike, joka oli valautunut valtaviksi lakoiksi, oli vast'ikään leimahtanut siihen kirkkaaseen loistoonsa, joka häikäisi monen silmät, pimentäen heiltä tuiki selvät ja tunnetut vallankumouksellisen sosialidemokratian tehtävät ja päämäärät, pakottaen viehättymään ahtaasti ammatilliseen taisteluun. Toisaalta hallituksen lakkaamattomat vainotoimenpiteet, kohdistuneina sosialidemokraattisiin järjestöihin, jotka eivät olleet vielä lujittuneet eivätkä ehtineet laskea pysyviä juuriaan, rikkoivat kaiken perinteellisyyden ja tuhosivat kaikki toimintaperinteet.

Tämä epäonnistunut yritys ei silti ollut jättämättä jälkeä. Proletariaatin järjestyneen poliittisen puolueen aate, joka oli johtanut edeltäjiämme, tuli siitä lähtien kaikkien tietoisien sosialidemokraattisten toimihenkilöiden johtohädeksi ja toivomaksi tavoitteeksi. Näiden neljän vuoden kuluessa on tehty useita yrityksiä tämän ensimmäisten sosialidemokraattisten toimihenkilöiden meille uskoman aatteen toteuttamiseksi. Mutta tänäkin päivänä olemme vielä yhtä järjestymättömiä kuin neljä vuotta sitten.

Elämä kuitenkin asettaa meille yhä suurempia ja suurempia vaatimuksia. Kun puolueen ensimmäiset toimihenkilöt asettivat tehtäväkseen herättää työväenjoukoissa uinuvat vallankumoukselliset voimat, niin meidän edessämme on paljon mutkallisempi tehtävä — suunnata heräävät voimat sinne, minne pitää, asetua näiden voimien johtoon ja johtaa niitä. Meidän tulee olla valmiit kuulemaan ellei tänään niin huomenna kehottavaa kutsua: „Johtakaa meitä sinne, minne olette meitä kutsuneet!“, ja olisi kauheaa, jos tämä hetki kohtaisi meidät odottamatta, yhtä hajanaisina ja yhtä valmistautumattomina kuin tällä hetkellä. Älköön syytettäkö meitä, että yliarvioimme tilanteen vakavuuden. Kenellä on kykyä nähdä pintaväreilyä syvemmälle, kuka kykenee tajuamaan syvyydessä käyvän prosessin, se ei syytä meitä liioittelusta.

Mutta tilanteen vakavuutta lisäävät vielä muut seikat. Me elämme tärkeää historiallista ajankohtaa. Työväenluokan herääminen Venäjän olojen yleisen kehityksen yhteydessä herätti toimintaan monenlaiset yhteiskuntakerrokset. Enemmän tai vähemmän yhteisöinä ne pyrkivät järjestäytymään, liittyäkseen muodossa tai toisessa taisteluun aikansa-elänyttä järjestelmää vastaan. Onneksi olkoon! Sosialidemokratia voi vain tervehtiä jokaista, joka liittyy tähän taisteluun. Mutta sen on valppaasti valvottava sitä, etteivät nuo liittolaiset tee sitä omaksi moukarikseen, syrjäytä sitä pois toiminnan päänäyttämöltä, riistä siltä johtavaa osuutta taistelussa itsevaltiutta vastaan ja, mikä on pääasia, vahingoita vallankumouksellisen taistelun edistymistä kääntämällä sen pois oikealta tieltä. Että tällainen vaara ei ole mielikuvituksen tuote — se on selvää jokaiselle, joka on tarkkaavasti seurannut viime vuosien vallankumouksellista taistelua.

Niinpä siis Venäjän sosialidemokratian edessä on tällä hetkellä valtavan suuri tehtävä, joka ei ole minkäänlaisten paikallisten komiteain eikä edes minkäänlaisten piirijärjestöjenkään voimien mukainen. Olkootpa paikalliset järjestöt miten täydellisiä tahansa, ne eivät pysty suorittamaan tätä tehtävää, sillä se on jo kasvanut yli paikallisten puitteiden. Tämä tehtävä voidaan suorittaa vain Venäjän kaikkien sosialidemokraattien yhteisin voimin, sosialidemokraattien, jotka ovat liittyneet yhteen yhdeksi keskitetyksi ja kurinalaiseksi armeijaksi. Entä kuka on tekevä yhdistämisaloiheen?

Tätä kysymystä käsiteltiin viime vuonna konferenssissa, jossa olivat edustettuina: Pietarin „Taisteluliitto”, yhdistyneiden eteläisten komiteain ja järjestöjen Keskuskomitea, „Iskra” järjestö, Bundin Keskuskomiteat (Venäjällä oleva ja ulkomainen), „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomainen liitto”⁷⁵ ja eräät muut järjestöt. Konferenssi antoi eräiden järjestöjen edustajain tehtäväksi perustaa Organisaatiokomitean, joka ottaisi tehtäväkseen Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen tosiasiallisen ennallistamisen.

Tämän päätöksen toteuttamiseksi Pietarin „Taisteluliiton”, „Iskra” järjestön ja „Juzhnyi Rabotshi”^{* 55} ryhmän edustajat perustivat Organisaatiokomitean, joka asettaa lähimmäksi ja tärkeimmäksi tehtäväkseen puolueen edustajakokouksen koollekutsumisehtojen valmistelemisen.

Mutta koska edustajakokouksen koollekutsuminen on äärimmäisen monimutkaista ja sen toteuttaminen vaatii huomattavasti aikaa, Organisaatiokomitea ottaa puolueen keskusjärjestön ennallistamiseen saakka suoritettavakseen eräitä yleisiä tehtäviä (yleisvenäläisten lehtisten julkaiseminen, yleinen transportti ja tekniikka, komiteain välisten yhteyksien järjestäminen y.m.).

On itsestään selvää, että Organisaatiokomitea, joka syntyi eräiden järjestöjen yksityisestä aloitteesta, on velvoittavissa suhteissa vain niihin järjestöihin, jotka jo ovat sille antaneet tai antavat valtuutensa. Kaikkiin muihin komiteoihin ja ryhmiin nähden Komitea on yksityinen järjestö, joka tarjoaa niille palveluksiaan.

Suuri ja vastuunalainen on se tehtävä, jonka Organisaatiokomitea on rojhennut ottaa suoritettavakseen, ja kun se kuitenkin uskaltaa sen

* Bundia oli samoin kehoitettu lähettämään edustajansa Organisaatiokomiteaan, mutta meille tuntemattomista syistä Bund ei ole vastannut tähän kehoitukseen. Toivokaamme, että nuo syyt ovat olleet puhtaasti satunnaisia ja että Bund lähettää vilpymättä edustajansa.

tehdä, niin vain siksi, että yhdistymistarve on kovin pakoittava, hajanaisuus liiankin tuntuva ja sekasortoisuuden jatkuminen vaarantaa liiaksi yhteistä asiaa. Aloitteessaan toimintansa Organisaatiokomitea otaksuu, että tämän toiminnan menestymisen edellytyksenä on huomattavalta osaltaan oleva sosialidemokraattisten komiteain ja järjestöjen suhtautuminen Organisaatiokomiteaan, ja itse tuo suhtautuminen tulee olemaan Komitealle sen kriteerinä, missä määrin oikein Komitea on arvioinut nykyhetken.

Joulukuu 1902.

Organisaatiokomitea.

* * *

Puolueemme vasta muodostuneen Organisaatiokomitean julkilausuma puhuu kyllin selvästi puolestaan, ja meidän on turhaa lähteä laajemmin puhumaan otetun askeleen tärkeästä merkityksestä. Puolueen yhteenliittäminen, eheyden ennallistaminen on Venäjän sosialidemokraattien päivänpolttavin tehtävä, joka pakoittavasti vaatii viipymätöntä ratkaisua. Tämä tehtävä on erittäin vaikea, sillä me emme tarvitse muutamien vallankumousmielisten intelligenttiryhmien yhteenliittymistä, vaan koko työväenliikkeen johtajien yhteenliittymistä, liikkeen, joka on nostanut itsenäiseen elämään ja taisteluun kokonaisen laajan väestöluokan. Me tarvitsemme tiukkaan periaatteelliseen yhtenäisyyteen pohjautuvaa yhteenliittymistä, johon täytyy tietoisesti ja varmasti päätyä kaikkien tai valtaosaltaan kaikkien komiteoiden, järjestöjen ja ryhmien, intelligenttien ja työläisten, jotka toimivat erilaisissa oloissa erilaisten ehtojen vallitessa ja ovat tulleet toisinaan mitä erilaisimpia teitä sosialidemokraattisiin vakaumuksiinsa. Tällaista yhteenliittymistä ei voida saada aikaan dekreetillä, se ei ole myöskään kerralla luotavissa pelkillä kokoontuneiden edustajien päätöslauselmilla, sitä on järjestelmällisesti ja vähitellen valmisteltava ja kehiteltävä niin, että koko puoluetta käsittävä edustajakokous varmistaisi ja oikaisisi sitä, mikä on jo tehty, jatkaisi aloitettua, viimeistelisi ja virallisesti laskisi kestävän perustan vastaista laajempaa ja syvällisempää työtä varten. Ja siksi me erikoisesti tervehdimme Organisaatiokomitean järkevänvarovaa ja vaatimatonta työhönsä ryhtymistä. Vaatimatta mitään velvoittavia suhteita Venäjän sosialidemokraattien koko joukkoon Organisaatiokomitea rajoittuu siihen, että tarjoaa palveluksiaan kaikille niille. Kiirehtikööt siis poikkeuksetta kaikki Venäjän sosialidemokraatit, komiteat ja kerhot, järjestöt ja ryhmät, kaikki vakinaisessa väessä

olevat ja väliaikaisen eron saaneet (karkotetut y.m.) vastamaan tähän kutsuun, pyrkikööt välittömään ja elävään kanssakäymiseen Organisaatiokomitean kanssa, ryhtykööt mitä tarmokkaimmin tukemaan aktiivisesti koko valtavaa yhteenliittämistyötä. Meidän on päästävä siihen, ettei olisi *ainoatakaan* venäläisten sosialidemokraattien ryhmää, jolla ei olisi yhteyttä Organisaatiokomiteaan ja joka ei olisi toverillisessa yhteistoiminnassa sen kanssa. Edelleen, pitäen ensivuoroisena ja päätehtävänään puolueen yleisen edustajakokouksen valmistelemista ja koollekutsumista Organisaatiokomitea ottaa suorittaakseen myös eräitä yleisiä tehtäviä *liikkeen palvelemisessa*. Olemme varmoja siitä, ettei löydy ainoatakaan sosialidemokraattia, joka ei myöntäisi tällaista Organisaatiokomitean tehtävien laajentamista ehdottoman välttämättömäksi, sillä se on vain laajennettua *palvelusten tarjoamista* — tarjous, joka on tuhansia kertoja esitettyjä vaatimuksia vastaava, — tarjous, joka ei vaadi luopumaan joistakin „oikeuksista”, vaan ainoastaan luopumaan mitä pikimmin eristyneisyydestä käytännössä, ryhtymään yhteisvoimin järjestämään eräitä yhteisiä hankkeita. Lopuksi katsomme täysin oikeaksi ja sopivaksi Organisaatiokomitean päättävän ilmoituksen siitä, että edustajakokouksen koollekutsuminen on äärimmäisen monimutkaista ja sen toteuttaminen vaatii huomattavasti aikaa. Tietysti se ei suinkaan merkitse, että edustajakokouksen koollekutsumista lykättäisiin. Ei sinne päinkään. Jos puhutaan edustajakokouksen pakoittavasta tarpeellisuudesta, niin me pitäisimme kuukaudenkin määräaikaan liian „huomattavana” sen koollekutsumista varten. Mutta kun muistaa työolomme ja sen, että koko liikkeen on oltava välttämättä vakavasti edustettuna edustajakokouksessa, niin viisi, kymmenenkin kertaa pitempi määräaika ei vielä saa ketään jossain määrin kokenutta työntekijää masentumaan.

Toivokaamme puolueen pikaisen yhdistämisen ja ennallistamisen asialle kaikkea menestystä, älkäämme osoitako myötätuntoamme ainoastaan sanoin, vaan myös teoin, joihin kaikki ja jokainen viipymättä ryhtykööt, ja eläköön Venäjän, eläköön kansainvälinen vallankumouksellinen sosialidemokratia!

ERÄITÄ MIETELMIÄ

7 ts. 6 f:n⁷⁶ KIRJEEN JOHDOSTA

Kirjoitan vast'ikään lukemani kirjeenne välittömän vaikutuksen alaisena. Sen harkitsemattoman räiskyvä sävy on herättänyt minussa suuttumusta, joten en voi hillitä itseäni sanomasta suoraan mielipidettäni. Olkaa hyvä, antakaa tämä kirjeeni sen kirjoittajalle ja sanokaa, ettei pidä pahastua jyrkistä sanoista. Tätähän ei ole tarkoitettu julkaistavaksi.

Kirjeeseen kannattaa vastata mielestäni sen takia, että se valaisee erittäin tuntuvasti erästä luonteenomaista piirrettä monien nykyisten vallankumousmiesten mielialoissa. Odotellaan käskyä, vaaditaan *kaikkea* ylempää, muualta, ulkoapäin, levitellään avuttomina käsiä huomattaessa epäonnistumisia, joita paikan päällä koetaan passiivisuuden ansiosta, valitellaan ja valitellaan, keksitään reseptejä, joilla paha voitaisiin parantaa halvalla ja yksinkertaisesti.

Keksimättä jää, hyvät herrat! *Mitkään reseptit eivät auta*, jos *te itse* ette ole aktiivisia, jos sallitte aivan nokkanne alla hajaantumisia ja sitten voivottelette ja valittelette. Eikä ole ollenkaan järkevää pommittaa meitä sen vuoksi valituksilla. Älkää luulko meidän loukkaantuvan syytöksistänne ja hyökkäilyistänne: olemme tottuneet, nähkääs, pirun hyvin tottuneet niihin, joten ne eivät koske!

„Joukko”-kirjallisuutta, „kymmeniä puutia” — tämä sota-huutonne ei ole mitään muuta, kuin nimenomaan *keksitty resepti* teidän parantamiseksi muualta käsin omasta passiivisuudestanne. Uskokaa, että mitkään tällaiset reseptit eivät *koskaan* vaikuta! Ellette itse ole tarmokkaita ja

ketteriä, niin kukaan ei teitä millään auta. Varsin epäviisasta on ulvoa: *antakaa* meille sitä ja tätä, *toimittakaa* meille sitä ja sitä — sillä *teidän itsenne on otettava ja toimitettava*. Meille siitä on hyödytöntä kirjoittaa, sillä me emme täältä käsin voi sitä tehdä, mutta te puolestanne voitte ja teidän täytyy: puhun meillä olevan ja meidän julkaisemamme kirjallisuuden perilletoimittamisesta.

Eräät paikalliset „toimihenkilöt” (jotka saavat tämän nimen toimettomuudestaan), nähdessään kaikkiaan muutamia „Iskran” numeroita ja tekemättä aktiivisesti työtä sen saamiseksi ja levittämiseksi *joukkomitassa*, keksivät itselleen helpon verukkeen: tämä ei ole sitä, mitä pitäisi. Antakaa meille *joukkokirjallisuutta*, joukkoja varten! Pureskelkaa ja laittakaa valmiiksi suuhun, alas ehkä itsekni mieleemme.

Kuinka fenomenalisen typeriltä tuntuvatkaan nämä voivottelut siitä, joka tietää ja näkee, etteivät he, nämä paikalliset „toimihenkilöt”, osaa järjestää senkään levittämistä, mitä heillä on. Eikö ole naurettavaa lukea: antakaa meille kymmeniä puutia, kun *ette osaa* ottaa ja levittää *viittäkään puutaa?* Tehkääpä ensin se, kunnioitettavat „hetken haaveilijat” (sillä heti ensimmäinen vastoinkäyminen saa teidät luopumaan kaikesta, jopa kaikista vakaumuksistaannekin!). Tehkää tämä, ja kun olette tehneet sen, ei kerran, vaan kymmeniä kertoja, niin silloin julkaiseminenkin *kasvaa* rinnan kysynnän kanssa.

Sanon: kasvaa, sillä *joukkokirjallisuutta* koskevat voivottelunne (jotka te olette arvostelematta ja järkisyyttä ottaneet sosialistivallankumouksellisilta, svobodalaisilta ja jos jonkinlaisilta hämmentyneiltä „tyhjäntoimittajilta”) perustuvat pikkuseikan... hyvin mitättömän pikkuseikan unohtamiseen, nimittäin sen seikan unohtamiseen, että te ette osaa ottaa ja levittää *sadasosaakaan* siitä *joukkokirjallisuudesta*, jota me nykyään julkaisemme. Otan erään viimeisen luettelon vähäisistä (mitättömän, säälittävän, hävettävän vähäisistä) lähetyksistämme. *Nizhninogorodilaisia puheita, Ros-tovin taistelu, kirjanen lakoista, Dyksztajn* * — rajoitun tähän. Neljä, vain neljä nimikettä! Kuinka vähän!!

* Se on vanhaal — valitatte te. Niin kyllä. Kaikki puolueet, joilla on *hyvää* kansantajuista kirjallisuutta, levittävät *vanhaa*: Guesde'ia ja Lafargue'ia, Bebeliä, Brakket'a, Liebknechtiä y.m. vuosikymmenien ajan. Kuuletteko, vuosikymmenien ajan! Ja kansantajuisesta kirjallisuudesta onkin *hyvää vain se, kel-paakin vain se*, joka on käyttökelpoista vuosikymmenien ajan. Sillä kansantajuinen kirjallisuus on *joukko kansan oppikirjoja*, ja oppikirjoissa esitetään alkeistiedot.

Niin, kovin vähän! Niin, me tarvitsemme neljän asemesta neljäsataa.

Mutta sallikaapa kysyä teiltä, oletteko kyenneet levittämään *edes neljää* nimikettä *kymmeninä tuhansina* kappaleina? Ei, ette ole kyenneet sitä tekemään. Ette ole kyenneet levittämään edes satoja kappaleita. *Siksi* te huudattekin: *antakaa* meille kymmeniä puutia! (Kukaan ei koskaan *anna* teille mitään, ellette kykene *ottamaan*: muistakaa se.)

Oletteko kyenneet käyttämään niitä *satoja*, jotka teille *toimitettiin, tuotiin, pantiin suuhun??* Ei, te ette ole kyenneet sitä tekemään. Te ette ole kyenneet edes tämän vähäisen pohjalla yhdistämään *joukkoja* sosialidemokratiaan. Olemme saaneet joka kuukausi kymmeniä ja satoja lehtisiä, tiedotuksia, lähetyksiä ja kirjeitä Venäjän kaikilta puolilta, emmekä ainoatakaan (ajatelkaa hyvin tämän tarkan sanan tarkkaa merkitystä: „ainoatakaan”!) tiedotusta näiden satojen levittämisestä *joukkoihin*, niiden vaikutuksesta *joukkoihin, joukkojen* mielipiteestä, keskusteluista *joukkojen* keskuudessa *n ä i s t ä* aiheista! Te jätätte meidät sellaiseen tilanteeseen, että kirjoittaja kirjoittelee ja lukija (intelligentti) lueskelee,— ja sitten tämä samainen töllistelijä-lukija syyttää tulta ja tulikiveä kirjailijan päälle sen vuoksi, että tämä (kirjailija!!!) ei anna „kymmeniä puutia” kaikkialle ja joka paikkaan. Henkilö, jonka ainoana tehtävänä *on olla yhdyssteenä* kirjailijan ja joukkojen välillä, istuu kuin pöyhistelevä kalkkuna ja kirkuu: antakaa joukkokirjallisuutta, *vaikkei samaan* aikaan *osaa* käyttää hyväksi *sadasosaakaan* siitä, mitä on.

Sanotte tietysti, ettei esimerkiksi „Iskraa”, tätä meidän päätuotettamme, *voidakaan*, ei yleensä voida *yhdistää* joukkoihin. Tiedän teidän niin sanovan. Olen satoja kertoja kuullut sellaista ja aina vastannut, että se ei ole totta, että se on veruke, se on pakoilemista, taitamattomuutta ja velttoutta, halua saada paistettu pyy suoraan suuhun.

Tiedän tosiasioiden perusteella, että toiminnan miehet *ovat osanneet* „yhdistää” „Iskran” (tämän, huonohkojen intelligenttien mielestä peräti intelligenttimäisen „Iskran”)

jotka eivät muutu *joka puolen vuosisadan aikana*. Se „kansantajuinen” kirjallisuus, joka teitä „viehättää” ja jota „Svoboda” ja sosialistivallankumoukselliset julkaisevat joka kuukausi useampia puutia, on *makulatuuria* ja *petkutusta*. Veijarit ovat aina puuhakkaita ja meluavat eniten, ja erääntä naitivat ihmiset pitävät sitä tarmokkuutena.

joukkoihin, jopa niinkin takapajuisten, vähätietoisten työläisten joukkoihin, kuin ovat Moskovan läheisten teollisuusläänien työläiset. Tunnen *työläisiä*, jotka itse ovat levittäneet „Iskraa” joukkojen (sikäläisten) keskuuteen ja valittaneet ainoastaan, että sitä on vähän. Hiljattain kuulin erään „rintamamiehen” kertovan, kuinka eräällä tällaisella keski-Venäjän syrjäisellä tehdasseudulla luetaan „Iskraa” samanaikaisesti monessa kerhossa, kokouksissa, joissa on läsnä 10—15 henkeä, jota paitsi komiteat ja alakomiteat *itse* lukevat alustavasti jokaisen numeron *suunnitellen* yhdessä, miten nimenomaan olisi kutakin kirjoitusta käytettävä agitaatiotiedoituksessa. Ja ne ovat osanneet käyttää hyväksi niitäkin surkeaa 5—8 (maximum: *kahdeksaa!*) kappaletta, jotka vain joutuivatkin niille rajalla-istuvien toimihenkilöiden avuttoman toimeettomuuden takia (toimihenkilöiden, jotka eivät osaa koskaan järjestää edes lähetysten tuojien vastaanottoa ja luottavat siihen, että kirjoittaja ei synnytä heille vain artikkeleja, vaan myös toimeliaita ihmisiä!).

Sanokaahan käsi sydämellä: kuinka moni teistä on *näin* käyttänyt hyväksi *jokaista* saamaansa (teille toimitettua, teille tuotua) „Iskran” numeroa? Vaikenette? No sitten sanon minä teille: yksi *sadasta* Venäjälle (kohtalon oikun ja „lukijain” toimeettomuuden takia) joutuvasta kappaleesta käytetään *siten*, että jokainen kirjoitus käsitellään sen agitatorisessa merkityksessä, että jokainen kirjoitus luetaan työläisten kerhossa, *kaikkien* niiden työläisten *kaikissa* kerhoissa, joilla suinkin on tapana kokoontua kyseessäolevassa kaupungissa. Ja nyt sitten ihmiset, jotka eivät osaa *sulattaa* sadasosaakaan heille joutuvasta ainehistosta, kirkuvat: antakaa kymmeniä puutia!! Shtshedinin kaava (kirjoittaja kirjoittelee) on „lukijan” osalta vielä kovin, kovin, liiankin optimistinen!!

Nykyinen lukija (intelligenttisocialidemokraatteihin kuuluva) on mennyt niin pitkälle, että nostaa kanteen *kirjoittajia* vastaan siitä, että paikalliset intelligentit ovat velttoja ja „komentelevat” työläisiä tekemättä mitään heidän hyväkseen. Kanne on oikeudenmukainen, tuhannesti oikeudenmukainen, mutta... onkohan sen osoite oikea? Ehkä sallitte *palauttaa tämän kanteen takaisin esittäjälle* ja rangaista häntä kaksinkertaisella sakolla?? Entä mitä te, arvoisat herrat kanteentekijät, tollistelette? Jos kaverinne *eivät osaa*

käyttää „Iskraa” työläiskerhoissa lukemiseen, *eivät osaa järjestää väkeä perilletoimittamaan ja kuljettamaan kirjallisuutta, eivät osaa auttaa työläisiä perustamaan kerhoja sitä varten, niin miksi ette aja hiiteen* mokomia saamattomia kavereita?? Ajatelkaapa, kuinka herttaiseen asemaan saatatte itsenne valittaessanne *meille omaa* saamattomuuttanne??

Se on *tosiasia*, etteivät „käytännönmiehet” hyväksikäytä sadasosaakaan siitä, minkä he *voivat ottaa*. Ja yhtä epäilemätöntä on se tosiasia, että näiden käytännönmiesten keksinnöt erikoisista „joukkokirjallisuuden” lajeista ovat vain verukkeita ja pakoilemista. Esimerkiksi 7 ts. 6 f:n kirjeessä „meille” (tietystikin meille) ehdotetaan kolmea lajia:

1) Helppotajuinen sanomalehti. Märehtikää jokaista tosiasiaa niin, että se sulattamatta koituisi hyödyksi. Niin, ettei *meillä*, „toimihenkilöillä”, tarvitsisi olla mahalaukkuja ollenkaan.

Ei hätää, vaikkei maailma ole tähän mennessä edes nähnyt sellaista „helppotajuista” „sanomalehteä”, sillä sanomalehti *vastaa kaikkeen*, kun taas helppotajuinen kirjallisuus *opettaa* jotain *vähäisen*. Ei hätää, vaikka *kaikki* näytteemme sellaisesta kirjallisuudesta, alkaen „Rabotshaja Myslistä” ja edelleen „Vperjodit”⁷⁷, „Rabotsheje Delot”, „Krasnoje Znamjat”⁷⁸ y.m., ovat väistämättä ja välttämättä osoittautuneet epäsikiöiksi eivätkä helppotajuisiksi ja sanomalehdiksi. Ei hätää, vaikka „työväen”-lehtien *kaikki* yritykset ovat vain pitäneet yllä ja tulevat aina pitämään yllä mieletöntä intelligentti- ja työväenliikkeen jakoa (jako, joka on syntynyt intelligenttien lyhytjärkisyydestä ja saamattomuudesta, intelligenttien, jotka menevät niin pitkälle, että he lähettävät *paikan päältä* seitsemän meren takaa valituksia omasta saamattomuudestaan!). Ei hätää, vaikka „työväen”-lehtien *kaikki* yritykset ovat synnyttäneet ja tulevat meillä aina synnyttämään näpertelyä ja erikoisia, syvällisiä, kasanilaisia ja harkovilaisia teorioita. Ei hätää tästä kaikesta. Sillä julkaisevathan näet *hurmaava* „Svoboda” ja *hurmaavat* („aivan henkeä salpaa”) eserrät — ja ah, kuinka paljon! — helppotajuisia sanomalehtiä sekä sanomalehtijournaaleja!! „Narodnoje Delo”, „Krasnoje Znamja”, „Svoboda” — aikakauslehti työläisille,

„Otkliki” — sanoma- ja aikakauslehti työläisille, „Lutshina” — talonpojille, „Rabotshaja Mysl” — Pietarin työläisten geneveläinen lehti!! Ei hätää, vaikka tuo kaikki on roskaa, onhan se kuitenkin *joukkoroskaa*.

Ja teillä kun on pelkästään „Iskra”, sehän käy ikäväksi! 31 numeroa ja aina vain „Iskra”, kun sitä vastoin hurmaavilla ihmisillä tulee saman nimikkeen (roskan) kahta numeroa kohti heti kolme numeroa toista nimikettä (roskaa). Kas sepä tarmoa, sepä lystiä, se se uutta on! Entä meidän sosialidemokraatit...

2) Ja kirjasetkin kun „heillä” ovat aina uusia ja uusia. Ja joka vedos käy kirjasesta, ja kaikesta siitä veijarimaisesti hihkutaan, arkeista pidetään lukua (*miljoona* arkkia: ks. „Revoljutsionnaja Rossijan” 16. n:o:a. Ovat saaneet ennätysten! Mestareita!).

Entä meillä? Vedoksia ei lasketa kirjasiiksi — intelligentti-, kynäilijähaihattelua!! Julkaistaan uudelleen vanhoja, aikansaeläneitä Dykshajneja, — vaikka jokainen neitonen Pariisissa ja Tshernigovissa tietää, että *kymmenellä* uudella kirjassella (roskalla) on sata kertaa suurempi merkitys, kuin yhdellä vanhalla ja hyvällä.

Sehän on vain saksalaisilla niin, että esimerkiksi vuonna 1903 julkaistaan *yhdennentoista* kerran uudelleen Bebelin „Meidän päämäärämme”, joka on kirjoitettu 34 vuotta sitten!! Se on ikävää. „Hurmaavat” sosialistivallankumoukselliset meillä suorastaan huhtovat. Mutta meikäläiset paikalliset „toimihenkilöt” eivät osaa käyttää hyväkseen enempää *vanhoja* (20 vuotta sitten: vanhaa törkyä! arkistoon!) plehanovilaisia kirjassia kuin „jotain” yhtä (yhtä!) lakkoja⁷⁹ ja Witten kirjelmää koskevaa kirjasta!

En edes puhu siitä, että paikallinen „toimihenkilö” ei ole pannut rikkaa ristiin pusertaakseen karkotuspaikoilla olevilta kirjoittajilta *hyviä* kirjassia, — *saadakseen paikalliset kirjoittajat „Iskran” avustajiksi*. Mitä varten? Paljon helpompaa on valittaa, kuin järjestää moinen suurihommainen asia! Nykyinen lukija sanoo itseään kainostelematta „iskralaiseksi” sillä perusteella, että lähettää „Iskralle” valituksia. Eikä häntä yhtään hävetä se, että „Iskran” ainehaston kirjoittavat ^{99/100}:ltaan aina vain samat 3 1/2 henkilöä. Eikä hän huoli edes sitä älytä, että „Iskran” julkaisemista ei saa lopettaa, että 1 1/2—2 arkin julkaiseminen kahdessa viikossa vaatii silti hommaa. Ja

kuitenkin hän huudahtaa suorastaan verrattoman kevytmielisesti: 31 numeroa, mutta kylläpä on paikkakunnilla vielä paljon hölmöjä ja saamattomia ruikuttajia!! Argumentti on todellakin musertava... mutta kenet ja minkä se musertaa?

3) Lentolehtiset.

Antakaa meille lentolehtisiä! Komiteat eivät voi!! Kirjoitakaa, toimittakaa, tuokaa (ja levittäkää?) lentolehtisiä!

N...niin, tuo on jo johdonmukaista. Minä avaan kitani,— te työntäkää sisälle: siinä „kirjoittajan” ja „iskralaisen” käytännönmiehen välisten suhteiden uusi kaava! Se on jo *kaiken huippu*, kun mennään niin pitkälle, että sanotaan paikallisten lentolehtisten julkaisemisen olevan ylivoimaista paikallisjärjestöille (jotka on kokoonpantu töllistelevistä „toimihenkilöistä”?), että nämä lehtiset on lähetettävä ulkomailta. Tämä kruunaa niin mainiosti (minun mielestäni) koko 7 ts. 6 f:n kirjeen rakennuksen, etten voi muuta kuin lopettaa tähän „kruunuun”. Lisäyksistä ja selityksistä tämä säteilevä kruunu vain himmenisi.

*Kirjoitettu vuoden 1903
tammikuun toisella puoliskolla*

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
aikakauslehden „Molodaja Gvardija”
2.—3. n:ossa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

BUNDIN ILMOITUKSEN JOHDOSTA

Saimme juuri äsken Bundin „Poslednije Izvestijan” 106. n:on (3. helmik.— 21. tammikuuta), jossa on tiedotus tavattoman tärkeästä, päättävästä ja äärimmäisen murehdittavasta Bundin askeleesta. Osoittautuu, että Venäjällä on ilmestynyt Bundin Keskuskomitean ilmoitus Organisaatiokomitean tiedotuksen johdosta. Olisi muuten oikeimmin sanoa: ilmoitus OK:n tiedotuksessa olleen *huomautuksen* johdosta, sillä Bund ilmoituksessaan järkeilee *pääasiassa* vain tämän huomautuksen johdosta.

Asianlaita on seuraava. Kuten lukijamme tietävät, OK sanoi tuossa kauheassa „huomautuksessa”, josta (muka siitä!) syttyi sanasota, kirjaimellisesti seuraavaa:

„Bundia oli samoin kehoitettu lähettämään edustajansa Organisaatiokomiteaan, mutta meille tuntemattomista syistä Bund ei ole vastannut kehoitukseemme. Toivokaamme, että nuo syyt ovat olleet puhtaasti satunnaisia ja että Bund lähettää viipymättä edustajansa” *.

Herää kysymys, mikä voi olla luonnollisempaa ja viattomampaa kuin tämä huomautus? Miten muuten OK olisi voinut menetellä? Olisi ollut väärin vaieta Bundista, sillä OK ei ollut sivuuttanut eikä olisi voinutkaan sivuuttaa Bundia niin kauan, kun Bund, vuonna 1898 pidetyn puoluekokouksen päätöksen perusteella, kuuluu Venäjän sosiaalidemokraattiseen työväenpuolueeseen. Mutta jollei vaieta, niin täytyy sanoa, että olemme kutsuneet. Luulisi tuon olevan selvää? Ja sitäkin selvempää on, että kun OK ei tiennyt Bundin vaitiolon syitä, niin sen *oli* juuri siten

* Ks. tätä osaa, s. 292. *Toim.*

sanottavakin: „meille tuntemattomista syistä”. Lisäämällä sanat: toivokaamme, että nuo syyt ovat olleet *puhtaasti satunnaisia* ja että Bund lähettää viipymättä edustajansa,— OK ilmaisi avoimesti ja suoraan halunsa työskennellä *yhdessä Bundin kanssa* puoluekokouksen järjestämiseksi ja puolueen ennallistamiseksi.

On ilmeistä, että jos Bundin olisi halunnut samaa, niin sen olisi tarvinnut vain lähettää oma edustajansa, jota pyydettiin sekä konspiratiivista tietä että painetussa ilmoituksessa. Sen asemesta Bund *ryhtyy polemisoimaan* huomautusta vastaan (!!) ja esittää julkisessa ilmoituksessa oman *erillisen ja eriavoan* mielipiteensä ja katsantokantansa OK:n tehtäviin ja edustajakokouksen koollekutsumisehtoihin nähden. Ennen kuin ryhdymme tarkastelemaan Bundin „polemiikka”, ennen kuin ryhdymme erittelemään sen katsantokantoja, meidän on mitä päättävimmän *protestoitava* sitä vastaan, että Bund on esiintynyt erikoisin julkisin ilmoituksin, sillä tuo esiintyminen rikkoo vallankumouksellisen ja varsinkin organisatorisen *yhteistyön* alkeellisimpiäkin sääntöjä. Jompikumpi, hyvät herrat: joko te ette halua työskennellä *yhdessä yhteisessä* OK:ssa, ja silloin ei tietysti kukaan harmistu erillisistä esiintymisistänne. Tahi te haluatte työskennellä yhdessä, ja silloin *velvollisuutenne* on esittää mielipiteenne ei yleisölle erikseen, vaan tovereillenne OK:ssa, joka OK vain yhtenä kokonaisuutena esiintyy sitten julkisesti.

Bund näkee tietysti itsekkin varsin hyvin, että sen esiintyminen sotii kaikkia toverillisen *yhteistyön* sääntöjä vastaan, ja se yrittää turvautua seuraavanlaiseen, kerrassaan kestäättömään, puolusteluun: „Koska meillä ei ole ollut mahdollisuutta ilmaista mielipiteitämme tulevan edustajakokouksen tehtävistä enempää osallistumalla henkilökohtaisesti neuvotteluun kuin myöskään osallistumalla „Tiedotuksen” toimittamiseen, olemme pakoitetut täyttämään tämän aukon edes jossain määrin tällä ilmoituksella”. Herää kysymys, aikooko Bund todenteolla vakuuttaa, että sillä „ei ole ollut mahdollisuutta” lähettää kirjettä OK:lle? tai lähettää kirjettä Pietarin komitealle? „Iskra” järjestölle tai „Juzhnyi rabotshiiin”? Entä eikö myöskään edustajan lähettämiseen johonkin näihin järjestöihin ole ollut mahdollisuutta? Onko Bund yrittänyt ottaa edes yhtä näistä „mahdottoman” vaikeista askeleista, jotka luultavasti ovat

erittäin vaikeita sellaiselle heikolle, kokemattomalle ja kaikkia yhteyksiä vailla olevalle järjestölle kuin Bund?

Ei pidä leikkiä piilosilla oloa, hyvät herrat! Se on sekä typerää että halpamaista. Olette esiintyneet erikseen siksi, että *halusitte* esiintyä erikseen. Ja te halusitte esiintyä erikseen näyttääksenne heti ja viedäksenne läpi *päätöksenne* asettaa suhteenne venäläisiin tovereihin *uudelle* maaperälle: ei niin, että *kuuluttaisiin* Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen vuoden 1898 sääntöjen perusteella, vaan niin, että oltaisiin *federatiivisessa* liitossa sen kanssa. Sen asemesta, että tätä kysymystä *käsiteltäisiin* perinpohjaisesti ja kaikinpuolisesti koko edustajakokouksen läsnäollessa, kuten olemme halunneet tehdä me, *jotka olemme jo sangen kauan pidättäytyneet jatkamasta alkamaamme polemiikkia* federatiivisuus- ja kansallisuuskysymyksestä ⁸⁰,— kuten ovat halunneet tehdä epäilemättä kaikki venäläiset toverit tai valtaosa heistä, sen asemesta te *olette tehneet tyhjäksi* yhteisen käsittelyn. Te ette ole esiintyneet Pietarin, Etelän ja „Iskran” toverina, joka haluaa yhdessä niiden kanssa neuvotella (niin *ennen edustajakokousta* kuin *edustajakokouksessakin*) suhteiden parhaasta muodosta,— te olette esiintyneet kaikista VSDTP:n jäsenistä erikseen, suoras-taan *osapuolena*, joka asettaa koko tälle puolueelle omat *ehtonsa*.

Ei väkisin armaaksi tulla, sanoo venäläinen sananlasku. Ellei Bund halua jäädä Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen suhteen siihen mitä kiinteimpään yhteyteen, minkä vuoden 1898 edustajakokous aivan oikein hahmotteli, niin tietysti sen suhteet eivät jää entisiksi. Emme kiistä Bundin „oikeutta” toteuttaa omaa kantaansa ja omaa tahtoaan (emme yleensä, ilman äärimmäistä tarvetta, puhu „oikeuksista” vallankumousasiassa). Mutta olemme kovin pahoillamme siitä, että Bund on menettänyt kaiken tahdikkauden tunnon toteuttaessaan kantaansa erillisen julkisen esiintymisen tietä samaan aikaan, kun sitä on kutsuttu yhteiseen järjestöön (OK:aan), joka *ei ole edeltäkäs in esittänyt mitään kategorista mielipidettä tästä kysymyksestä* ja kutsuu edustajakokousta koolle nimenomaan käsittelemään kaikkia ja kaikenlaisia mielipiteitä.

Bund on halunnut *provosoida* kaikkia, jotka ovat eri mieltä kysymyksestä, esittämään viipymättä mielipiteensä. Mikäs siinä! Siitä emme tietystikään kieltäydy. Me

sanomme venäläiselle ja toistamme erikoisesti juutalaiselle proletariaatille, että Bundin nykyiset johtajat tekevät vakavan poliittisen virheen, jonka epäilemättä korjaa aika, korjaa kokemus, korjaa liikkeen kasvu. Bund on aikoinaan tukenut ekonomismia, edistänyt hajaantumista ulkomailla, tehnyt päätöksiä, että taloudellinen taistelu on *paras* poliittisen agitaation keino. Me kapinoimme ja taistelimme sitä vastaan. Ja taistelu auttoi korjaamaan vanhat virheet, joista nyt ei liene jälkeäkään jäljellä. Taistelimme terroriharrastuksia vastaan, jotka menivät nähtävästi ohi sitäkin pikemmin. Olemme varmoja siitä, että natsionalistisetkin harrastukset menevät ohi. Juutalainen proletariaatti on loppujen lopuksi käsittävä, että sen elintärkeät edut vaativat *mitä läheisintä* yhtymistä venäläisen proletariaatin kanssa yhden puolueen puitteissa, että typeryyden huippu on ratkaista ennakoita, tuleeko juutalaisuuden evoluutio vapaalla Venäjällä eriämään sen evoluutiosta vapaassa Euroopassa, että Bundin ei tule vaatia enempää (Venäjän sosialidemokraattisessa työväenpuolueessa) kuin sitä täydellistä autonomiaa juutalaista proletariaattia koskevissa asioissa, minkä vuoden 1898 edustajakokous on täysin tunnustanut ja mitä kukaan ei ole koskaan kiistänyt.

Mutta palatkaamme Bundin ilmoitukseen. OK:n „Tiedotuksen” huomautusta se nimittää „kaksimieliseksi”. Se on valhetta, joka lähentelee insinuaatiota. Bundin KK myöntää itsekin paria riviä alempana, että „syyt edustajamme poissaoloon neuvottelusta olivat puhtaasti satunnaisia”. Entä mitä sanoi OK? Se sanoi toivovansa, että Bundin edustaja oli jäänyt saapumatta satunnaisen syyn takia. Te itse vahvistatte OK:n oletuksen oikeaksi ja kuitenkin vielä vihoittelette. Minkä takia? Edelleen. Satunnaista ei kukaan voi edeltäkäsintä tietää. Siis Bundin Ulkomaisen komitean puheet siitä, että muka OK *tiesi* ne syyt, jotka estivät saapumisen, ovat kokonaan perättömiä. Bundin Ulkomainen komitea esittää tässä tapauksessa kerrassaan sopimatonta osaa: se lisää Bundin Keskuskomitean ilmoitukseen omia sepustuksiaan, jotka ovat suoranaisesti ristiriidassa jopa itse Keskuskomitean sanojen kanssa! Millä tavoin Bundin UK mahtoi saada selville, että OK *tiesi* Bundin poissaolon syyt, kun oli kutsuttu Bundin KK:aa (eikä UK:aa)? kun Bundin KK itse nimittää näitä poissaolon syytä puhtaasti satunnaisiksi??

„Olemme varmoja”, sanoo Bundin KK, „että jos neuvottelukokouksen alkuunpanijat olisivat olleet jonkin verran tarmokkaampia, niin nuo satunnaiset syyt eivät olisi voineet estää meitä vastaamasta...”. Kysyisimme jokaiselta puolueettomalta henkilöltä: jos kaksi toveria, jotka olivat aikoneet tavata toisensa OK:ssa, myöntävät yhteen ääneen, että syyt, jotka estivät tapaamisen, olivat „puhtaasti satunnaiset”, niin onko sopivaa, säädyllystä *nostaa julkinen väittely siitä*, kumpi on enemmän syypää poisjäämiseen? Omasta puolestamme huomautamme, että ilmaisimme jo aikoja sitten (emme tietysti painetussa sanassa, vaan kirjeessä) valittelumme Bundin poissaolon johdosta, ja meille tiedotettiin, että Bundia oli kutsuttu *kahdesti*: ensiksikin kirjeellä ja toiseksi tiedottamalla henkilökohtaisesti Bundin ...n komitean kautta.

Edustaja saapui *lähes kuukauden kuluttua* neuvottelukokouksen jälkeen, valittaa Bund. Niin, se on kauhea rikos, joka tietysti sietää tulla painetuksi lehteen, sillä se korostaa erittäin näkyvästi Bundin täsmällisyyttä, Bundin, joka ei aikonut lähettää edustajaansa edes kahdenkaan kuukauden kuluttua!

Edustaja „ei täyttänyt lupaustaan” OK:n „Tiedotuksen” lähettämisestä käsikirjoituksena tai painettuna, mutta *ehdottomasti* ennen sen levittämistä... Kehotamme venäläisiä tovereitamme olemaan keskustelematta eräiden ihmisten kanssa ilman pöytäkirjaa. Meillekin „Iskra” järjestö oli luvannut lähettää „Tiedotuksen” sekä käsikirjoituksena että painettuna kappaleena, mutta siitä huolimatta käsikirjoitusta emme ole saaneet ollenkaan ja painetun kappaleen näimme *paljon myöhemmin* kuin sellaisten järjestöjen jäsenet, jotka eivät ole kanssakäymisissä „Iskra” järjestön kanssa. Ratkaiskoot bundilaiset nyt kysymyksen, olisiko puolestamme ollut sopivaa, jos olisimme alkaneet painetussa sanassa syyttää „Iskra” järjestöä lupauksen rikkomisesta? OK:n edustaja lupasi Bundin KK:lle kirjoittaa viipymättä toverille, joka hoiti „Tiedotuksen” painattamista, että tämä viivästyttäisi tuota painatusta: *todellinen* lupaus oli tällainen (sikäli kun voimme tietojemme perusteella päätellä). Se täytettiin, mutta painatuksen viivästyttäminen oli jo mahdotonta, sillä ei jäänyt enää aikaa ottaa yhteyttä tekniikkaan.

Teemme yhteenvedon: OK:n alkuunpanijat kirjoittivat kirjeitä, tiedottivat henkilökohtaisesti ...n komitean kautta, lähettivät edustajan Bundin Keskuskomiteaan, mutta Bund ei lähettänyt kuukausien kuluessa *ainoatakaan kirjettä*, edustajan lähettämisestä puhumattakaan! Ja sama Bund esiintyy painetussa sanassa syytöksiin! Ja Bundin Ulkomainen komitea on kylläkin kummallinen väittäessään, että neuvottelukokouksen alkuunpanijat ovat käyttäytyneet „kummallisesti”, että heidän toimintansa on jyrkässä ristiriidassa heidän tarkoituksensa kanssa, että he ovat „kiirehtineet” (Bundin KK päinvastoin syyttää hitaudesta!) ja että he tahtovat „saada aikaan vaikutelman”, että Bund on muka „suhtautunut välinpitämättömästi”!!

Sanottavaksemme jää vielä pari sanaa OK:ta vastaan kohdistettujen sellaisten syytösten johdosta, ettei se ole tehnyt „ainoa oikeaa johtopäätöstä”, joka on seuraava: „Koska kerran puoluetta ei todellisuudessa ole olemassa, niin tulevan edustajakokouksen tulee olla luonteeltaan perustava, ja siksi kaikilla Venäjällä olevilla sosialidemokraattisilla järjestöillä, niin venäläisillä kuin kaikkien muidenkin kansallisuuksien järjestöillä, tulee olla oikeus osallistua siihen”. Bund koettaa sivuuttaa sille epämieluisena tosiasiana sen, että Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue, omaamatta yhtenäistä keskusta, on olemassa useiden komiteain ja äänenkannattajain muodossa, sillä on „Manifesti” ja ensimmäisen edustajakokouksen päätökset, jonka työhön osallistui muun muassa myös juutalaisen proletariaatin nimissä henkilöitä, jotka eivät vielä olleet saavuttaneet menestystä ekonomistisissa, terroristisissa ja natsionalistisissa hoiperteluissa. Nostaessaan muodollisesti esille „kaikkien” kansallisuuksien „oikeuden” olla perustamassa jo kauan sitten perustettua Venäjän sosialidemokraattista työväenpuoluetta Bund vahvistaa siten havainnollisesti sen, että juuri surullisenkuuluisan „federaatio”-kysymyksen takia se on nostanutkin koko tämän jutun. Mutta ei ainkaan Bundin pitäisi tästä kysymyksestä nostaa juttua, eikä tässä pitäisi puhua „oikeuksista” vakaamielisten vallankumousmiesten kesken. Kaikille on selvä, että päiväjärjestyksessä on Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen perusytimen tiivistäminen ja yhdistäminen. Ei voida olla tuntematta myötätuntoa „kaikkien” kansallisuuksien edustukselle edustajakokouksessa, mutta ei saa myöskään

unohtaa, että ytimen *laajentamista* tai sen liittoutumista muiden järjestöjen kanssa voidaan ajatella *vasta sitten, kun tämä ydin on lopullisesti muodostettu* (tai ainakin varmasti lujitettu). Niin kauan kun emme itse ole organisatorisesti eheytyneet ja varmasti lähteneet oikeaa tietä, meihin liittyminen ei anna „muille” kansallisuuksille yhtään mitään! Ja „kaikkien muiden” kansallisuuksien edustus*mahdollisuutta* (eikä „oikeutta”, hyvät herrat!) koskevan kysymyksen ratkaisu riippuu monista OK:n ja venäläisten komiteain taktillisista ja organisatorisista askeleista, riippuu sanalla sanoen OK:n toiminnan menestymisestä. Mutta se, että Bund on alusta alkaen koettanut heitellä palikoita OK:n pyöriin, se on historiallinen tosiasia.

„Iskra” № 33,
helmikuun 1 p:nä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

ARMENIAN SOSIALIDEMOKRAATTIEN MANIFESTISTA

Kaukasiaan on ilmestynyt uusi sosialidemokraattinen järjestö: „*Armenian sosialidemokraattien liitto*”. Mainittu liitto on, tietojemme mukaan, aloittanut käytännöllisen toimintansa yli puoli vuotta sitten, ja sillä on jo oma armeniankielinen äänenkannattajansa. Olemme saaneet ensimmäisen numeron tätä lehteä, jonka nimenä on „Proletariaatti” ja otsikossa merkintä: „Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue”. Numerossa on useita artikkeleja, kirjoituksia ja paikallisuutisia, joissa selitetään niitä yhteiskunnallisia ja poliittisia olosuhteita, jotka saivat aikaan „Armenian sosialidemokraattien liiton” syntymisen, ja hahmotellaan yleispiirtein sen toimintaohjelma.

Pääartikkelissa, jonka otsikkona on „Armenian sosialidemokraattien manifesti”, kirjoitetaan: „Ollen eräänä haarana Venäjän sosialidemokraattisessa työväenpuolueessa, joka on levittänyt verkostonsa laajalle koko Venäjän alueelle, „Armenian sosialidemokraattien liitto” on toiminnassaan sen kanssa täysin solidaarinen ja tulee taistelemaan yhdessä sen kanssa yleensä Venäjän proletariaatin ja muun muassa Armenian proletariaatin etujen puolesta”. Edelleen, viitaten kapitalismin nopeaan kehitykseen Kaukasiassa ja niihin voimaltaan ja monipuolisuudeltaan hirmuisiin tuloksiin, jotka ovat tämän prosessin seurauksena, tekijät siirtyvät kysymykseen työväenliikkeen nykyisestä tilasta Kaukasiassa. Kaukasian teollisuuskeskuksissa, joita ovat Baku, Tiflis ja Batum suurine kapitalistisine tuotantolaitoksineen ja lukuisine teollisuusproletariaatteineen, tämä liike on jo laskenut syvälle juurensa.

Mutta Kaukasian työläisten äärimmäisen alhaisen kulttuuritason takia heidän taistelunsa isäntiä vastaan on luonnollisesti ollut tähän saakka luonteeltaan enemmän tai vähemmän tiedotonta, vaistonvaraista. On tarvittu voimaa, joka voisi yhdistää työläisten hajanaiset voimat, antaa heidän vaatimuksilleen selvän ja täsmällisen muodon ja kehittää heissä luokkatietoisuutta. Tällaisena voimana on sosialismi.— Esittäen sitten lyhyesti tieteellisen sosialismin peruskohdat Liitto selittää kantaansa nykyisiin virtauksiin kansainvälisessä ja muun muassa Venäjän sosialidemokratiassa. „Sosialistinen ihanne”, sanotaan manifestissa, „ei mielestämme ole toteutettavissa enempää työväenluokan taloudellisella omatoimisuudella kuin osittaisilla poliittisilla tai sosiaalisilla reformeillakaan; se on mahdollista vain koko vallitsevan järjestelmän perusteellisen murskaamisen tietä, yhteiskunnallisen vallankumouksen kautta, jonka välttämättömänä prologina tulee olla proletariaatin poliittisen diktatuurin”. Edelleen, osoittaen Venäjällä vallitsevan valtiollisen järjestelmän vihamieliseksi kaikelle yhteiskunnalliselle ja eritoten työväenliikkeelle, Liitto julistaa, että se asettaa lähimmäksi tehtäväkseen Armenian proletariaatin poliittisen kasvattamisen ja sen liittämisen koko Venäjän proletariaatin taisteluun tsaarin itsevaltiuden kukistamiseksi. Kiistämättä kokonaan tarpeettomaksi työväestön osittaista taloudellista taistelua isäntiä vastaan Liitto ei anna sille kuitenkaan itsenäistä merkitystä. Se tunnustaa tämän taistelun, mikäli se parantaa työläisten aineellista asemaa ja edistää heidän poliittisen itsetietoisuutensa ja luokkasolidarisuuden kasvattamista.

Erittäin mielenkiintoista meille on Liiton suhde kansallisuuskysymykseen. „Ottaen huomioon”, sanotaan Manifestissa, „että Venäjän valtakunnan kokoonpanoon kuuluu monia erilaisia kansallisuuksia, jotka ovat kulttuurisessa kehityksessä eri asteella, ja edellyttäen, että vain paikallisen itsehallinnon laaja kehittäminen voi turvata näiden kokoonpanoltaan erilaisten aineiden edut, me pidämme tulevaisuuden vapaalla Venäjällä välttämättömänä *federatiivisen* (kursivointi meidän) tasavallan perustamista. Mitä tulee Kaukasiaan, niin ottaen huomioon sen väestön kovin suuren eriheimoisuuden tulemme pyrkimään kaikkien paikallisten sosialististen aineiden ja kaikkien eri kansallisuutta olevien työläisten yhdistämiseen; tulemme pyrkimään

lujan yhtenäisen sosialidemokraattisen järjestön muodostamiseen, jotta voitaisiin menestyksellisemmin käydä taistelua itsevaltiutta vastaan. Tulevaisuuden Venäjällä me tunnustamme kaikilla kansakunnilla olevan oikeuden vapaaseen itsemääräämiseen, sillä me pidämme kansallista vapautta vain yleisen kansalaisvapauden eräänä muotona. Pitäen lähtökohtana tätä sääntöä ja ottaen huomioon, kuten jo edellä osoitimme, Kaukasian eriheimosen kokoomuksen ja eri heimojen välisten maantieteellisten rajojen puuttumisen emme pidä mahdollisena ottaa ohjelmaamme vaatimusta Kaukasian kansallisuuksien valtiollisesta autonomiasta; me vaadimme autonomiaa vain kulttuurielämään nähden, s.o. vapautta kielen, koulujen, sivistyksen y.m.s. suhteen".

Tervehdimme kaikesta sydämestämme „Armenian sosialidemokraattien liiton” Manifestia ja erikoisesti sen erinomaista yritystä asettaa kansallisuuskysymys oikein. Olisi ollut varsin suotavaa, että tuo yritys olisi saatettu loppuun. Kaksi pääperiaatetta, joita kaikkien Venäjän sosialidemokraattien on pidettävä ohjeenaan kansallisuuskysymyksessä, Liitto on hahmotellut aivan oikein. Sellaisia ovat ensiksikin se, että ei vaadita kansallista autonomiaa, vaan poliittista ja kansalaisvapautta sekä täydellistä tasa-arvoisuutta; toiseksi se, että vaaditaan itsemääräämisoikeutta jokaiselle kansallisuudelle, joka kuuluu valtakunnan kokoonpanoon. Mutta kumpaakaan näistä periaatteista „Armenian sosialidemokraattien liitto” ei ole vielä täysin johdonmukaisesti noudattanut. Todellakin, voidaanko heidän näkökulmastaan puhua *federatiivisen* tasavallan vaatimisesta? Federaatio *edellyttää* autonomisia kansallisia valtiollisia kokonaisuuksia, mutta Liitto kieltäytyy kansallisen autonomian vaatimuksesta. Ollakseen täysin johdonmukainen Liiton tulee poistaa ohjelmastaan *federatiivisen* tasavallan vaatiminen, rajoittuen vaatimaan demokraattista tasavaltaa yleensä. Ei ole proletariaatin asia *propagoida* federalismia ja kansallista autonomiaa, ei ole proletariaatin asia esittää tuollaisia vaatimuksia, jotka kiertämättä johtavat vaatimaan autonomisen *luokkavaltion* muodostamista. Proletariaatin asia on liittää *tiivimmin* yhteen kaikkien ja kaikenlaisten kansallisuuksien mahdollisimman laajat työläismassat, yhdistää ne käymään taistelua *mahdollisimman laajalla areenalla* demokraattisen tasavallan ja sosialismin puolesta. Ja koska nykyistä valtiollista areenaamme on luotu, pidetään yllä ja

laajennetaan monien kuohuttavien väkivaltaisuuksien avulla, niin nimenomaan menestyksellisen taistelun käymiseksi riiston ja sorron kaikkia muotoja vastaan meidän ei ole hajoitettava, vaan yhdistettävä sorretuimman ja taistelukykyisimmän *työväenluokan* voimat. Jokaisen kansallisuuden itsemääräämisoikeuden tunnustamisen vaatiminen merkitsee sinänsä vain sitä, että meidän, proletariaatin puolueen, on aina ja ehdottomasti *vastustettava jokaista yrittystä vaikuttaa väkivaltaisesti tai epäoikeudenmukaisesti* ulkoapäin kansan *itsemääräämiseen*. Suorittaessamme aina tätä kieltävää velvollisuuttamme (taistelemalla ja protestoimalla väkivaltaa vastaan), me itse puolestamme emme huolehdi kansojen ja kansakuntien, vaan kunkin kansallisuuden *proletariaatin* itsemääräämisestä. Näin ollen Venäjän sosialidemokratian yleiseen, tärkeimpään, alati velvoittavaan ohjelmaan kuulukoon vain vaatimus kansalaisten täydellisestä tasa-arvoisuudesta (sukupuoleen, kieleen, uskontoon, rotuun, kansakuntaan j.n.e. katsomatta) ja heidän oikeudestaan vapaaseen demokraattiseen *itsemääräämiseen*. Mitä tulee *kansallisen* autonomian vaatimuksen *tukemiseen*, niin tämä tukeminen ei suinkaan ole proletariaatin vakituinen, ohjelmallinen velvollisuus. Tämä tukeminen voi käydä sille välttämättömäksi vain erillisissä poikkeustapauksissa. Armenian sosialidemokratian suhteen tällaisten poikkeuksellisten olosuhteiden puuttumisen on myöntänyt „Armenian sosialidemokraattien liitto” itsekkin.

Toivomme voivamme vielä palata kysymykseen federatiivisuudesta ja kansallisuudesta*. Mutta nyt lopetamme tervehtimällä vielä kerran Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen uutta jäsentä — „Armenian sosialidemokraattien liittoa”.

„Iskra” № 33,
helmikuun 1 p:nä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehdessä
tekstin mukaan

* Ks. tätä osaa, ss. 438—447. *Toim.*

TARVITSEEKO JUUTALAINEN PROLETARIAATTI „ITSENÄISTÄ POLIITTISTA PUOLUETTA“

„Poslednije Izvestijan” 105. n:ossa (tammikuun 28/15 pltä v. 1903), lehdessä, jota julkaisee „Liettuan, Puolan ja Venäjän Yleisen juutalaisen työväenliiton Ulkomainen komitea”, artikkelissa „Erään julisteen johdosta” (nimittäin Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Jekaterinoslavin komitean julisteen johdosta) löytyy seuraavanlainen yhtä kummallinen kuin tärkeäkin ja todella „seurauksiltaan kohtalokas” väittäjä: „juutalainen proletariaatti on yhdistynyt (sic!) itsenäiseksi (sic!) poliittiseksi puolueeksi — Bundiksi”.

Tuota emme ole tähän asti tietäneet. Se on uutta.

Tähän asti Bund on kuulunut elimellisenä osana Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen, ja vielä (vielä!) „Posl. Izv.” 106. n:osta tapaamme Bundin Keskuskomitean ilmoituksen, jonka otsikkona on: „Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue”. Tosin Bund päätti viimeisessä, IV edustajakokouksessaan muuttaa nimensä (ilman mitään sellaista varausta, että se haluaisi kuulla venäläisten toverien mielipiteen kysymyksestä, joka koskee Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen jonkin osan nimeä) ja „viedä läpi” uudet *federatiiviset* suhteet Venäjän puolueen säännöissä. Bundin Ulkomainen komitea onkin jo „vienyt läpi” nuo suhteet, jos tällä sanalla voidaan nimittää sen eroamista ulkomaisesta „Venäläisten sosialidemokraattien liitosta” ja federatiivisen sopimuksen solmimista tämän Liiton kanssa.

* — sillä tavoin! *Toim.*

Mutta itsehän Bund, silloin kun „Iskra” polemisoi sen IV edustajakokouksen päätöksiä vastaan, ilmoitti täysin selvästi, että se aikoo vain *viedä läpi* Venäjän sosialidemokraattisessa työväenpuolueessa *omat toivomuksensa* ja *päätöksensä*, t.s. tunnusti suoraan ja kategorisesti jäävänsä VSDTP:n osaksi siihen saakka, kunnes tämä puolue hyväksyy uudet säännöt ja kunnes se muokkaa Bundiin nähden suhteiden uudet muodot.

Ja nyt yhtäkkiä osoittautuu, että juutalainen proletariaatti on jo *yhdistynyt itsenäiseksi* poliittiseksi puolueeksi! Toistamme vielä kerran: se on uutta.

Yhtä uutta on Bundin UK:n uhkaava ja epäviisas hyökkäys Jekaterinoslavin komiteaa vastaan. Olemme saaneet lopultakin (*vaikkakin valitettavasti kovin myöhästyneenä*) mainitun julisteen ja sanomme epäröimättä, että hyökkäys *tällaista* julistetta vastaan on sinänsä *epäilemättä* suuri poliittinen askel Bundin taholta *. Tämä askel vastaa täysin Bundin julistautumista itsenäiseksi poliittiseksi puolueeksi ja luo puolestaan paljon valoa tämän uuden puolueen olemukseen ja sen toimintatapoihin.

Valitettavasti tilan vähyys estää meitä toistamasta jekaterinoslavalaisen julisteen tekstiä kokonaisuudessaan (se ottaisi noin kaksi „Iskran” ** palstaa), joten rajoitumme huomauttamaan, että tämä erinomainen juliste selittää mainiosti *Jekaterinoslavin kaupungin* (selitämme heti, miksi alleviivasimme nämä sanat) juutalaisille työläisille sosialidemokratian suhdetta sionismiin ja antisemitismiin. Samalla juliste suhtautuu siinä määrin huomaavaisesti, toverillisen huomaavaisesti juutalaisten työläisten tunteisiin, mielialoihin ja toivomuksiin, että se varta vasten selittää ja korostaa välttämättömyyttä taistella Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen lipun alla „*yksinpä teidän* (juliste vetoaa juutalaisiin työläisiin) *kansallisen kulttuurinne säilyttämiseksi ja edelleen kehittämiseksi*”, „*yksinpä puhtaasti kansallisten etujen vuoksi*” (alleviivattu ja ladottu kursiivilla julisteen tekstissä).

Siitä huolimatta Bundin UK (olimme vähällä sanoa: uuden puolueen KK) hyökkää tätä julistetta vastaan sen

* Jos tietysti Bundin UK ilmaisee tässä kysymyksessä koko Bundin mieltä.

** Aiomme julkaista uudelleen koko tämän julisteen ja Bundin UK:n hyökkäyksen sitä vastaan kirjassessa, jota valmistelemme painoon.

vuoksi, ettei *siinä ole mainittu sanaakaan Bundista*. Siinä sen ainoa, mutta sen sijaan anteeksiantamaton, kauhea rikos. Juuri tämän takia Jekaterinoslavin komiteaa syytetään „poliittisen ymmärryksen” riittämättömydestä. Jekaterinoslavilaisia tovereita rangaistaan siitä, etteivät he „ole vieläkkään jaksaneet sulattaa ajatusta juutalaisen proletariaatin voimien (!) erillisen järjestämisen (syvä ja tärkeä ajatus!) välttämättömyydestä”, siitä, että he „yhä vieläkin tyrkyttelevät tolkutonta haavetta päästä jollain tavoin eroon siitä (Bundista)”, että he levittävät „yhtä vaarallista (kuin sionistinen) satua” antisemitismin yhteydestä porvarillisiin eikä työläiskerroksiin ja näiden kerrosten etuihin. Juuri tämän takia Jekaterinoslavin komiteaa neuvotaan „luopumaan vahingollisesta tavasta olla vaiti itsenäisestä juutalaisesta työväenliikkeestä” ja „tyytymään siihen, että Bund on todella olemassa”.

Herää kysymys: onko Jekaterinoslavin komitea tehnyt tässä todellakin rikoksen? olisiko sen todella pitänyt välttämättä mainita Bundista? Näihin kysymyksiin voidaan vastata vain kielteisesti jo siitä yksinkertaisesta syystä, että juliste ei ole osoitettu „juutalaisille työläisille” yleensä (niinkuin Bundin UK on sen kerrassaan väärin merkinnyt), vaan „*Jekaterinoslavin kaupungin juutalaisille työläisille*” (Bundin UK on unohtanut siteerata nämä kaksi ensimmäistä sanaa!). Jekaterinoslavissa *ei ole mitään Bundin järjestöä*. (Ja yleensä etelä-Venäjään nähden Bundin IV edustajakokous päätti *olla järjestämättä erillisiä Bundin komiteoita* niihin kaupunkeihin, joissa juutalaiset järjestöt kuuluvat puoluekomiteoihin ja joissa niiden tarpeet voidaan täysin tyydyttää ilman näistä komiteoista eroamista.) Koska kerran juutalaisia työläisiä ei ole Jekaterinoslavissa järjestetty erikoiseksi komiteaksi, niin heidän liikettään siis (jakamattomasti tämän paikkakunnan muun työväenliikkeen kanssa) hoitaa kokonaisuudessaan Jekaterinoslavin komitea, joka alistaa heidät *välittömästi* Venäjän sosialidemokraattiselle työväenpuolueelle, jonka *tulee* kehoittaa heitä toimimaan *koko puolueen hyväksi* eikä vain sen eri osien hyväksi. On selvää, että näissä olosuhteissa Jekaterinoslavin komitea ei suinkaan ollut velvollinen mainitsemaan Bundista, vaan päinvastoin, jos se olisi keksinyt ruveta propagoimaan „juutalaisen proletariaatin voimien erillisen järjestämisen (se olisi oikeamminkin ja

todennäköisemmin *voimattomuuden* järjestämistä)* välttämättömyyttä” (jota bundilaiset haluavat), niin se olisi ollut komitean puolelta mitä suurin virhe ja suoranainen rikkomus ei ainoastaan puolueen sääntöjä, vaan myös proletaarisen luokkataistelun yhtenäisyyden etuja vastaan.

Edelleen. Jekaterinoslavin komiteaa syytetään „orientoituneisuuden” puutteesta antisemitismikysymyksessä. Bundin UK on osoittanut omaavansa todella lapsellisia katsomuksia suurista yhteiskunnallisista liikkeistä. Jekaterinoslavin komitea puhuu *viime vuosikymmenien kansainvälisestä* antisemitistisestä liikkeestä ja huomauttaa, että „Saksasta tämä liike on kulkeutunut muihin maihin ja löytänyt kaikkialla kannattajia juuri väestön porvarillisten, eikä työläiskerrostojen keskuudessa”. — „Tämä on yhtä vaarallinen satu” (kuin sionistiset sadut), laukaisee Bundin UK hyvin vihaisena. Antisemitismi on „tunkenut juurensa työläisjoukkoihin”, minkä todisteeksi „orientoitunut” Bund esittää kaksi tosiasiaa: 1) työläisten osallistuminen Tshenstohovon pogromiin ja 2) 12 (*kahdentoista!*) kristillisen työläisen menettely Zhitomirissä, missä nämä työläiset asettuivat lakkolaisten tilalle ja uhkasivat „tappaa kaikki juutalaiset”. — Todisteet ovat todella painavia, varsinkin viimeinen! „P. I:n” toimitus on niin tottunut operoimaan 5 tai 10 henkeä käsittävien suurlakkojen parissa, että 12 takapajuisen työläisen teko Zhitomirissä vedetään esille todistamaan kansainvälisen antisemitismin yhteyttä joihinkin „väestökerroksiin”. Mainiota, totta totisesti! Jos bundilaiset olisivat Jekaterinoslavin komiteaan kohdistamansa epäviisaan ja naurettavan kiukkunsa asemesta hieman harkinneet tätä kysymystä ja katsoneet vaikkapa äskettäin juutalaissaksaksi julkaisemaansa yhteiskunnallista vallankumousta koskevaan Kautskyn kirjaseen⁸¹, niin he olisivat käsittäneet, että antisemitismillä on *epäilemätön* yhteys juuri väestön porvarillisten, eikä työläiskerrostojen etuihin. Harkittuaan vielä vähän, he olisivat voineet älytä myös sen, että nykyaikaisen antisemitismin yhteiskunnallista

* Juuri tätä „voimattomuuden järjestämisen” asiaa palvelee Bund käyttäessään esimerkiksi seuraavaa sanontaa: toverimme „kristillisissä työväenjärjestöissä”. Se on yhtä outoa kuin koko tämä edesottamus Jekaterinoslavin komiteaa vastaan. Me emme tunne mitään „kristillisiä” työväenjärjestöjä. Järjestöt, jotka kuuluvat Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen, eivät ole milloinkaan tehneet jäsentensä välillä eroa heidän uskontonsa mukaan, eivät ole milloinkaan tiedustelleet heidän uskontoaan eivätkä tule koskaan sitä tekemään — edes silloinkaan, kun Bund *todellakin* „yhdistyy itsenäiseksi poliittiseksi puolueeksi”.

luonnetta ei muuta se tosiasia, että johonkin juutalaisvainoon osallistuu, ei ainoastaan kymmeniä, vaan satojakin järjestymättömiä ja yhdeksältä kymmenesosaltaan vielä aivan takapajuisia työläisiä.

Jekaterinoslavin komitea nousi (ja oikeutetusti nousikin) sionistien satuja vastaan, joissa kaskutaan antisemitismin ikuisuudesta, Bund sen sijaan on kiukkuisella oikaisullaan vain sotkenut kysymyksen ja kylvänyt juutalaisten työläisten keskuuteen aatteita, jotka johtavat heidän luokkatietoisuutensa *himentymiseen*.

Poliittisen vapauden ja sosialismin puolesta käytävän koko Venäjän työväenluokan taistelun kannalta katsottuna Bundin edesottamus Jekaterinoslavin komiteaa vastaan on järjettömyyden huippu. „Bundin itsenäisen poliittisen puolueen” kannalta katsottuna tämä edesottamus käy ymmärrettäväksi: älkää rohjetko missään organisoida „juutalaisia” työläisiä yhteisesti ja jakamattomasti „kristillisten” työläisten kanssa! älkää rohjetko kääntyä Venäjän sosialidemokraattisen puolueen tai sen komiteoiden nimessä juutalaisten työläisten puoleen suoraan, „rikkoen järjestystä”, Bundin välityksestä, Bundia mainitsematta!

Eikä tämä syvästi murehdittava tosiasia ole näet sattuma. Koskapa te kerran autonomian asemesta juutalaista proletariaattia koskevissa asioissa vaaditte „federaatiota” — teidän täytyi julistaa Bund „itsenäiseksi poliittiseksi puolueeksi”, saadaksenne mahdollisuuden ajaa läpi tuon federaation *hinnalla millä hyöänsä*. Mutta Bundin julistaminen itsenäiseksi poliittiseksi puolueeksi on juuri kansallisuuskysymystä koskevan perusvirheen paisuttamista siksi järjettömyydeksi, joka ehdottomasti ja välttämättä muodostaa lähtökohdan käänteelle juutalaisen proletariaatin ja yleensä juutalaisten sosialidemokraattien katsantokannoissa. Vuoden 1898 sääntöjen „autonomia” turvaa juutalaiselle työväenliikkeelle kaiken, mitä se voi tarvita: propagandan ja agitaation harjoittamisen juutalaissaksaksi, kirjallisuuden ja edustajakokoukset, erikoisten vaatimusten asettamisen yleisen sosialidemokraattisen ohjelman kehittämisessä ja juutalaisten elintapojen erikoisuudesta johtuvien paikallisten tarpeiden ja vaatimusten tyydyttämisen. Kaikessa muussa on välttämätöntä täydellinen ja mitä läheisin sulautuminen venäläisen proletariaatin kanssa, välttämätöntä koko Venäjän proletariaatin taistelun intressien nimessä. Ja itse

asiassa on perusteetonta pelätä mitään „enemmistövaltaistamista” tällaisen sulautumisen yhteydessä, sillä juuri autonomia on takeena „enemmistövaltaistamista” vastaan erikoisissa *juutalaisliikkeen* kysymyksissä, kun taas itsevaltiudenvastaisen taistelun, koko Venäjän porvaristoa vastaan käytävän taistelun kysymyksissä meidän on esiinnyttävä yhtenäisenä, keskittyneenä taistelujärjestönä, meidän on nojauduttava, tekemättä eroa kielten ja kansallisuuksien välillä, koko proletariaattiin, jonka on liittänyt yhteen se, että on vakituisesti ratkaistu yhdessä teoreettisia ja käytännöllisiä, taktillisia ja organisatorisia kysymyksiä, eikä luotava järjestöjä, joista kukin kulkee erikseen omaa tietään, ei ole heikennettävä rynnistyksemme voimaa pirstoutumalla monilukuisiksi itsenäisiksi poliittisiksi puolueiksi, ei ole synnyttävä vieraantuneisuutta ja eristyneisyyttä joutuaksemme sitten lääkitsemään keinotekoisesti itseemme istuttamaa tautia surullisen kuuluisan „fедераation” laastarilapuilla.

„Iskra” № 34,
helmikuun 15 p:nä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

**MARXILAISIA MIELIPITEITÄ
AGRAARIKYSYMYKSESTÄ
EUROOPASSA JA VENÄJÄLLÄ ⁸²**

Kirjoitettu helmikuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1932
XIX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

Marxinsien kirjelmä maaseutun
kysymyksestä Euroopassa ja Venäjällä.

Osasto I. Maaseutun kysymyksestä Euroopassa.
 Osaston kysymyksestä on jaettu kahteen osaan.
 Ensimmäinen osasto on maaseutun kysymyksestä
 ja osaston toinen osasto on maaseutun kysymyksestä.
 Maaseutun kysymyksestä on jaettu kahteen osaan.
 Ensimmäinen osasto on maaseutun kysymyksestä
 ja toinen osasto on maaseutun kysymyksestä.
 Maaseutun kysymyksestä on jaettu kahteen osaan.
 Ensimmäinen osasto on maaseutun kysymyksestä
 ja toinen osasto on maaseutun kysymyksestä.
 Maaseutun kysymyksestä on jaettu kahteen osaan.
 Ensimmäinen osasto on maaseutun kysymyksestä
 ja toinen osasto on maaseutun kysymyksestä.

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Marxilaisia mielipiteitä
 agraarikysymyksestä Euroopassa ja Venäjällä”.— 1903.
 Pienennetty

LUENTOJEN OHJELMA

I luento. *Yleistä agraarikysymysteoriaa*. Kapitalistisen maanviljelyksen syntyminen. Kaupallisen maanviljelyn kasvun eri muodot ja maatalouspalkkatyöläisten luokan syntyminen. Marxin maakorkoteoria. Niin sanotun kriittillisen koulukunnan (herrat Bulgakov, Hertz, David, Tshernov, osaksi Maslov y.m.) oppien porvarillinen luonne, koulukunnan, joka yrittää selittää luonnonlakien avulla (sen tapaisten, kuin on surullisenkuuluista maan vähenevän hedelmällisyyden laki) sen pakkoveron olemassaoloa, minkä maanomistajat perivät yhteiskunnalta. Kapitalismin risti-riidat maanviljelyksessä.

II luento. *Pien- ja suurtuotanto maanviljelyksessä*.

Niin sanotun kriittillisen koulukunnan yritykset hämätä pientuottajan orjuutta nykyisessä yhteiskunnassa. Niiden monografisten tutkielmien erittelyä, jotka tämä koulukunta (M. Hecht, K. Klawki, Auhagen) on aivan nurinkurisesti käsittänyt.

III luento. *Jatkoa*. Badenin kyselylomake. Sen tulokset marxilaisten mielipiteiden täydellisenä vahvistuksena. Saksalaisen maataloustilaston yleiset tiedot. Satu suurpääoman latifundiillisesta rappeutumisesta. Koneet maanviljelyksessä. Työkarjan suurin huononeminen keskitalonpoikaistaloudessa. Osuustoiminta maanviljelyksessä; saksalaiset joukoittaistiedot vuodelta 1895 maito-osuuskunnista. Maanviljelysosuuskuntien ja teollisuustrustien välinen muoteroavaisuus, mikä esti niin sanottua kriittillistä koulukuntaa käsittämästä sekä niiden että näiden yhteiskunnallistaloudellisen sisällön täydellistä yhdenlaatuisuutta.

IV luento. *Agraarikysymyksen asettelu Venäjällä*. Narodnikkilaisen maailmankatsomuksen perusteet ja sen

historiallinen merkitys agraaridemokratian primitiivisenä muotona. Talonpoikaiskysymyksen keskeisin merkitys (yhteisö ja kansantuotanto). Talonpoikaiston jakaantuminen maaseutuporvaristoksi ja maaseutuproletariaatiksi. Tämän prosessin merkitys ja tutkimismenetelmät. Veropäivityö-talouden vaihtuminen kapitalistiseksi taloudeksi. Narodnikkilaisten katsantokantojen taantumuksellinen luonne. Historian nykyhetken vaatimukset: maaorjuuden jätteiden hävittäminen ja luokkataistelun vapaa kehittäminen maa-seudulla.

ENSIMMÄISEN LUENNON KONSEPTI

YLEISTÄ TEORIAA

Marxin teoria kapitalistisen tuotantotavan kehityksestä koskee samoin maanviljelystä kuin teollisuuttakin. Ei saa sotkea toisiinsa kapitalismin peruspiirteitä ja sen eri muotoja maanviljelyksessä ja teollisuudessa.

Tarkastelkaamme, mitkä ovat sen prosessin luonteenomaiset peruspiirteet ja erikoismuodot, mikä luo kapitalistisen järjestelmän maanviljelyksessä. Tämän prosessin syntymiseen on kaksi syytä: 1) tavaratuotanto ja 2) se, että tavarana ei ole tuote, vaan työvoima. Kun tämä voima saatetaan vaihdon piiriin, koko tuotanto muuttuu kapitalistiseksi, muodostuu erikoinen proletariaatin luokka. Tavara-tuotannon kasvu ja palkkatyön kehittyminen tapahtuu maanviljelyksessä toisenlaisessa muodossa kuin teollisuudessa, jonka vuoksi Marxin teorian soveltaminen tähän voi tuntua väärältä, mutta on tiedettävä, missä muodossa maanviljelys muuttuu kapitalistiseksi. Tätä varten on ennen kaikkea otettava selvää kahdesta ilmiöstä:

I. Miten kasvaa kaupallinen maanviljelys? ja

II. Miten ilmenee työväenluokan muodostuminen?

I. Tämän prosessin perusilmiönä on teollisuusväestön nopea kasvu ja tuotantovälineiden vienti markkinoille. Siis tavaratuottoisen maanviljelyksen laajaa kasvua varten on välttämätöntä maanviljelemättömän väestön laaja kasvu. Tämän prosessin ilmenemismuodot ovat erilaisia ja sitä havaitaan maissa, jotka tuovat ja vievät viljaa. Teollisuusväestön nopea kasvu aiheuttaa viljan puutetta teollisuusmaissa, s.o. tekee tekniikan muuttumattoman systeemin vallitessa mahdolltomaksi tulla toimeen ilman viljan tuontia

muista maista. Viljan kysynnän lisääntyminen johtaa maan yksityisomistuksen vallitessa monopolihinnan syntymiseen.

Tämä on tärkeää maakoron selittämiseksi.

Kaupallisen maanviljelyksen syntymisprosessi sinänsä ei tapahdu aivan samoin kuin tehdasteollisuudessa: teollisuudessa se tapahtuu yksinkertaisessa ja suoraviivaisessa muodossa, maanviljelyksessä taas havaitsemme toista: siellä vallitsee kaupallisen ja ei-kaupallisen maanviljelyksen yhdistelmä. Siellä yhtyvät erilaiset muodot. Jokaisella kyseisellä paikkakunnalla viedään markkinoille pääasiassa jotain yhtä tuotetta. Tilanherran ja varsinkin talonpojan tuotanto on toisaalta tavaratuotantoa ja toisaalta — se säilyttää oman kuluttajaluonteensa.

Rahan saannin välttämättömyys aiheuttaa siirtymistä luontaistaloudesta kaupalliseen talouteen. Rahan valta ei rasita talonpoikia ainoastaan Länsi-Euroopassa, vaan myös Venäjällä. Zemstvotilasto osoittaa, että sielläkin, missä patriarkaalisen talouden jätteet ovat hyvin voimakkaat, talonpojan alistaminen markkinain alaiseksi on saavuttanut valtavat mittasuhteet.

II. Palkkатыöläisten luokan muodostumisprosessi on talonpoikaiston jakautumista kahdeksi kerrostumaksi: 1) farma-reiksi, jotka suhtaantuvat maanviljelykseen kuin teollisuuteen, ja 2) palkkатыöläisiksi. Tätä prosessia nimitetään usein talonpoikaiston differentioitumiseksi. Venäjällä erikoisesti tämä prosessi on esiintynyt hyvin näkyvästi. Taloustieteilijät panivat sen merkille jo feodaalisen järjestelmän aikoina.

Muodostumisen erikoisuudet.

Tämä prosessi tapahtuu epätasaisesti. Palkkатыöläisten luokan muodostumisen oheassa havaitsemme samalla patriarkaalisen järjestelmän olemassaolon ja uuden, kapitalistisen järjestelmän syntymisen. Palkkатыöväenluokka on sidottu maahan joko tavalla tai toisella: prosessin muodot tulevat niin muodoin olemaan varsin erilaisia.

KAPITALISTISEN MAANVILJELYKSEN HERRUUDESTA

M a a k o r k o

Kapitalistisen maan väestö jakaantuu kolmeen luokkaan: 1) palkkатыöläiset, 2) maanomistajat ja 3) kapitalistit. Järjestelmää tutkittaessa täytyy jättää huomion ulkopuolelle

paikalliset erikoisuudet, joissa ei ehkä vielä olekaan tällaista selväpiirteistä jakautumista.

Tuotteen tärkeimpänä jakona on Marxin mukaan jako välttämättömään tuotteeseen ja lisätuotteeseen. Tietty osa tästä lisätuotteesta onkin maakorkoa, nimittäin se osa, joka jää, kun vähennetään keskimääräinen pääomavoitto. Ja keskimääräinen voitto muodostuu kehittyneessä kapitalistisessa yhteiskunnassa kilpailun vaikutuksesta, kilpailun, joka ei jaa lisätuotetta kapitalistien kesken verrannollisesti työläisten luvun mukaan, vaan verrannollisesti koko yritykseen sijoitetun pääoman määrän mukaan.

Keskimääräisen voiton muodostumista Marx käsittelee „Pääoman” III osassa. Hedelmällisyydeltään erilaisilla palstoilla pääoma antaa erilaisen voiton: huonommalla maalla voitto on oleva pienempi, paremmalla — suurempi, ylimääräinen. (Jo ennen Marxia Ricardo laski perustan maakorkoteorialle). Markkinoilla vallitsevien viljan monopolihintojen ja viljan yleisen riittämättömyyden takia hinta määräytyy huonomman maan mukaan. Ylimääräistä voittoa, joka saadaan maalla, mikä huonompaan ja kauempaan olevaan maahan verrattuna on parempilaatuista ja lähempänä markkinoita, nimitetään Marxin mukaan *differentiaali*-koroksi.

Maakoron maanomistajat ottavat farmareilta.

Ylimääräisen voiton erilainen suuruus voi olla kahta laatua: 1) sellaista, joka johtuu erilaisesta hedelmällisyydestä, ja 2) sellaista, joka johtuu pääoman erilaisesta käytöstä. Edelleen. Maalla sijaitsevan yksityistalouden monopolin lisäksi on olemassa maan yksityisomistuksen monopoli: maanomistaja voi olla antamatta maata farmarille niin kauan, kuin viljan hinta ei nouse, ja silloin hän saa *absoluuttisen* maakoron, joka edustaa alkeellista monopolia. Se voi olla: 1) monopolia aidossa muodossaan (silloin, tarkasti analysoiden, sitä ei ole sanottava maakoroksi). Toiseksi, absoluuttinen maakorko voidaan ottaa ylimääräisestä maanviljelyspääomavoitosta, johtuen se seuraavasta seikasta. Maanviljelyksessä tekniikka on alhaisempaa, ja siksi vaihtelevan (= voittoa luovan) pääoman osa on suurempi kuin teollisuudessa. Tämän takia myös voitto-osan täytyy olla maanviljelyksessä suurempi kuin teollisuudessa. Ja nyt maanomistusmonopoli estää maanviljelyksestä saatavan suuremman voiton ja teollisuudesta saatavan pienemmän

voiton tasoittumista. Suuremmasta maanviljelysvoitosta, joka ei joutunut tasoitetuksi, otetaankin absoluuttinen maakorko tämän sanan varsinaisessa merkityksessä. Sen lähteenä on viljan hinnan korottaminen. Differentiaalikorke sitä vastoin otetaan tuotteesta. Viime vuodet, joita luonnehtii uusien maiden vetäminen kaupan piiriin, ovat johtaneet pulaan.

Maan hinta edustaa ennakoita huomioon otettua maakorkoa. Siksi se käsitetään tuloksi määrätystä pääomasta. Maan ostamiseen on käytettävä pääomaa, joka voi antaa keskimääräistä maakorkotuloa. Sen tähden teollisen kehityksen nopea kulku on paisuttanut suuresti maakorkoa Euroopassa ja vakiinnuttanut sen.

Suuri osa äskettäin ilmestyneestä Maslovin kirjasta: „Maatalouden kehityksen ehdot Venäjällä” on omistettu maakorkoteorialle, ja tässä kysymyksessä Maslov pitää kiinni aivan virheellisestä näkökannasta toistaen porvarillisten niin sanottujen Marxin „kriitikkojen”, sen tapaisten, kuin on hra Bulgakov y.m., perusteluja. Marx osoitti, että vanha englantilainen poliittinen taloustiede suhtautui tähän kysymykseen liian yksinkertaisesti, ei prosessina, joka luo erikoisia historiallisia ehtoja, vaan luonnonehtoja luovana prosessina, jonka vuoksi se järkeili: maakorko syntyy välttämättömyydestä siirtyä paremmilta maapalstoilta huonommille. Mutta on olemassa myös päinvastaista siirtymistä, koska on olemassa parannuksia. Kriitikot ovat menneet Marxista taaksepäin porvarilliseen taloustieteen.

Toinen ahdas käsitys maakorosta on se, että differentiaalikoron muodostumista koskeva laki yhdistetään maan vähenvän hedelmällisyyden lakiin, minkä johdosta voitto samalta maa-alalta ikään kuin pienenee. Sen, että siirrytään paremmilta mailta huonommille, Ricardo selittää *mahdotto-muudella* sijoittaa pääomaa yhä enemmän ja enemmän. Venäläiset „kriitikot” ovat kaikki asettuneet puolustamaan maan vähenvän hedelmällisyyden teoriaa, samoin kuin Maslovkin, joka haluaa jäädä muissa kysymyksissä marxilaiseksi. Mutta tuon teorian puolustukseksi esitetyt perustelut eivät ole menneet sen tapaisia sukkeluuksia pitemmälle kuin on se, että jollei tätä teoriaa tunnusteta, niin on myönnettävä, että yhdellä maatilalla voi elättää kokonaisen valtakunnan.

Marx taisteli tätä teoriaa vastaan. Se tarkastelee pääoman käyttämistä aritmeettisesti ja tekee virheen sivuuttaessaan huomiotta talouden yleiset ehdot. Jos oletettaisiin, että pääoman sijoittaminen yhä kasvavassa määrässä on aina mahdollista, niin silloin tuo teoria olisi oikea, mutta sellainen seikka edellyttää järjestelmien uudistamista, kun taas järjestelmät maanviljelyksessä kestävät vuosisatoja, ja se on asettanut pääoman sijoitukselle tietyt puitteet. Ellei tekniikka muutu, niin pääoman edelleen sijoittaminen on mahdotonta tai se on mahdollista ahtaissa rajoissa. Marx osoittaa, ettei teollisuudessakaan voida tuotantoa kehittää samalla maa-alalla rajattomasti: jos tuotantolaitos käsittää määrätyn maa-alan, niin laitoksen kehittämiseksi laitosta on laajennettava. Jos kerran maata muokataan järkiperaisesti, niin se on vain parantava tuotantoa, jonka vuoksi Marx tekee sen johtopäätöksen, että tässä suhteessa maankäyttö ei ainoastaan ole olematta hyödyttöä, vaan päinvastoin. Marxin teorian vastustajat sivuuttivatkin huomiotta juuri tämän „jos”. Näin ollen Maslov, muka marxilaisena, voi mielipiteillään johtaa tässä kysymyksessä monet harhaan. Hänen kirjansa on eräs aikamme lukemattomista esimerkeistä — kuljetaan taaksepäin sen asemesta, että mentäisiin eteenpäin.

Maanviljelysväestö vähenee absoluuttisesti, mutta maanviljelystuotanto edistyy. XIX vuosisadan aikana tämä edistys oli välittömästi sidottu tavaratuottoiseen maanviljelykseen. Se luonnehtii nykyisen kapitalistisen järjestelmän erästä peruspiirrettä, joka ilmenee siinä, että maanviljelyksessä syntyy kilpailua, maanviljelystä varten muodostuvat markkinat ja väestö differentioituu. Se antoi voimakkaan sysäyksen maanviljelyksen kehitykselle, mutta jokainen edistysaskel on samalla aiheuttanut ristiriitoja, jotka tekevät mahdottomaksi käyttää hyväksi kaikkia uuden, tieteellisen maanviljelyksen tuotantovoimia. Kapitalismi luo suurtuotannon, kilpailun, joiden seurauksena on maan tuotantovoimien ryöstökäyttö. Väestön keskittyminen kaupunkiin aiheuttaa maiden autioitumisen, syntyy epänormaalin aineenkierto. Maan muokkaus ei parane, tai ei parane siten, kuin sen pitäisi parantua.

Sosialistinen arvostelu on jo kauan sitten kiinnittänyt tähän huomiota (Marx). Hra Hertz, ja sitten meillä Venäjällä hrat Bulgakov, Tshernov, Struve ovat todistelleet, että

Liebigiin nojautuneen Marxin teoria on vanhentunut. Tämä „arvostelijain” mielipide on kerrassaan virheellinen. Kapitalismin aiheuttama maankäytön ja maan lannoittamisen välisen tasapainon häiriytyminen on epäilemätön (kaupungin maaseudustaeroamisen merkitys). Useilla kirjailijoilla, jotka eivät ole myötämielisiä marxilaiselle teorialle, vaan sen „arvostelulle”, heidän oma tietoainehistonsa puhuu heitä vastaan. Esim. Nossig. Osoittautuu, että hänen tietojensa mukaan maan tuotantovoimia ei korvata eikä määle anneta sitä, mikä siitä otetaan. Sitä on välttämättä lannoitettava keinotekoisilla ja eläimellisillä lannoitteilla. Hehtaaria kohden käytetystä 60.000 kilosta lannoitteita pitäisi keskimäärin $\frac{1}{3}$ olla orgaanisia lannoitteita, mutta nykyinen maanviljelysjärjestelmä ei pysty sitä antamaan.

Kapitalismin vaikutus maatalouteen ilmenee siis seuraavassa:

Se vaatii palkkatyöläisen vapautta ja syrjäyttää entisen orjuutuksen kaikki muodot. Mutta maatalouden palkkatyöläiset jäävät edelleenkin sorrettuun asemaan. Sorto on voimistunut ja alkanut vaatia voimaperäisempää taistelua.

Kapitalismi on lisännyt valtavassa mitassa maanomistajien perimää pakkoveroa, differentiaalisen ja absoluuttisen maakoron suuruutta. Paisutettu maakorko muodostaa esteen jatkuvalla maanviljelyksen kasvulle.

ITSEVALTIUS HORJUU...

Itsevaltius horjuu. Itsevaltius tunnustaa sen itse julkisesti kansalle. Sellainen on helmikuun 26 p:nä annetun tsaarin manifestin valtava merkitys, eivätkä mitkään sovinnaiset fraasit, mitkään lisähuomautukset ja verukkeet, joita manifesti on tulvillaan, voi muuttaa otetun askeleen historiallista merkitystä.

Tsaari aloittaa vanhaan tapaan — *toistaiseksi vielä vanhaan tapaan*: „jumalan armosta”... ja päättää kääntymällä puoleksi pelkurimaisesti ja puoleksi ulkokultaisesti avunpyynnöllä niiden puoleen, jotka nauttivat *yhteiskunnallista luottamusta*. Tsaari tuntee jo itsekin, että peruuttamattomasti ovat menossa ohi ne ajat, jolloin Venäjällä hallitus saattoi pysyä pystyssä jumalan armosta, että ainoana kestäväenä hallituksena Venäjällä voi tästä lähtien olla *kansan tahdosta* muodostettu hallitus.

Tsaari vahvistaa pyhän lupauksensa säilyttää Venäjän valtakunnan vuosisataiset perustat. Virkakieleltä venäjäksi käännettynä se merkitsee: säilyttää itsevaltiuden. Joskus ennen Aleksanteri III julisti sen epäroimättä ja suoraan (manifestissa vuoden 1881 huhtikuun 29 p:tä),— silloin kun vallankumouksellinen liike oli laskusuunnassa ja laimeni. Tänäpä, kun taisteluhuuto „alas itsevaltius” kaikuu yhä kuuluvammin ja yhä vaikuttavammin, Nikolai II katsoo paremmaksi verhota julistustaan pienellä viikunanlehdellä ja häveliäästi viitata unohtumattomaan isäänsä. Järjetön ja halpamainen temppu! Kysymys on asetettu suoraan ja viety kadulle: säilyykö itsevaltius vai ei. Ja kaikkalainen „refor-

mien" — luvalla sanoen „reformien"! — lupaaminen, mikä alkaa itsevaltiuden-säilyttämislupauksella, on törkeää valhetta, Venäjän kansan pilkkaamista. Mutta ei ole parempaa aihetta hallitusvallan yleiskansalliseen paljastamiseen kuin tuon vallan oma kääntyminen koko kansan puoleen ulkokultaisin ja valheellisin lupauksin.

Tsaari puhuu (taaskin viikunanlehti verhonaan) vallankumouksellisesta liikkeestä valittaen sitä, että „mellastelu" estää työskentelemästä kansan hyvinvoinnin parantamiseksi, että se kiihoittaa mieliä, että se irroittaa kansan tuotannollisesta työstä, että se tuhoaa voimia, jotka ovat kalliita tsaarin sydämelle, tuhoaa nuoria voimia, joita synnyinmaa tarvitsee. Ja *koskapa* tuhoutumassa olevat vallankumousliikkeen osanottajat ovat kalliita tsaarin sydämelle, niin *sen tähden* tsaari heti samassa lupaakin ankarasti estää kaiken poikkeamisen yhteiskunnallisen elämän normaalisesta kulusta, s.o. julmasti rangaista vapaasta sanasta, työläisten lakoista, kansan mielenosoituksista.

Tuo on riittävää. Tuo on liiankin riittävää. Jesuiittamainen puhe puhuu itse puolestaan. Uskallamme kuitenkin ilmituoda vakaumuksemme, että tämä „tsaarin sana", levittyään Venäjän kaikille kulmille ja syrjäseuduille, on mitä parhainta agitaatiota vallankumouksellisten vaatimusten hyväksi. Jokaiselta, jolla on jäljellä edes pisanan verran kunniantuntoa, tsaarin sana voi saada vain yhden vastauksen: *vaatimuksen* vapauttaa ehdoitta ja viipymättä *kaikki*, jotka oikeuden päätöksellä tai ilman oikeutta, tuomion saaneina tai ennen tuomiota ovat vankiloissa, karkotettuna tai pidätettynä poliittisista ja uskonnollisista syistä, lakkojutuista ja esivallan vastustamisesta.

Me tulimme huomaamaan, miten kaksimielistä kieltä tsaari puhuu. Tarkastelkaamme nyt, *mistä* hän puhuu.

Etupäässä kolmesta asiasta. Ensiksikin uskonsuvaitsevuudesta. On tunnustettava oikeiksi ja vakiinnutettava peruslakimme, jotka turvaavat uskonvapauden kaikkien uskonoppien osalta. Mutta oikeauskoisen uskontunnustuksen tulee olla vallitsevana. Toiseksi, tsaari puhuu maaseudun omistussuhteita koskevien lakien tarkastuksesta, yhteiskunnallista luottamusta nauttivien henkilöiden osallistumisesta tähän tarkastukseen, kaikkien alamaisten yhteistyöstä siveellisten perusteiden lujittamiseksi perheessä, koulussa ja yhteiskuntaelämässä. Kolmanneksi, talonpoikien

yhteisöistä-eroamisen helpottamisesta, talonpoikain vapauttamisesta ahdistavasta yhteistakuusta.

Venäjän sosialidemokratian vastauksena Nikolai II:n kolmeen julistukseen, lupaukseen, ehdotukseen on kolme vaatimusta, jotka se on jo kauan sitten esittänyt, joita se on aina puolustanut ja tehnyt kaikin voimin tunnetuksi ja jotka on toistettava erikoisen vakuuttavasti nyt tsaarin manifestin yhteydessä ja vastauksena siihen.

Ensiksikin me vaadimme kokoontumisvapauden ja painovapauden viipymätöntä ja ehdotonta tunnustamista laissa ja amnestiaa kaikille „poliitikoille” ja kaikille lahkolaisille. Niin kauan kun tätä ei ole tehty, kaikki puheet suvaitsevuudesta, uskonvapaudesta jäävät säällittäväksi leikiksi ja halpamaiseksi valheeksi. Niin kauan kun ei ole julistettu kokoontumis-, sana- ja painovapautta,— niin kauan ei häviä häpeällinen venäläinen inkvisitio, joka vainoo kaikkea epävirallista uskoa, epävirallisia mielipiteitä ja epävirallisia oppeja. Alas sensuuri! Alas „vallitsevan” kirkon poliisi- ja santarmisuoja! Näiden vaatimusten puolesta Venäjän tietoinen proletariaatti tulee taistelemaan viimeiseen hengen-
töön saakka.

Toiseksi, me vaadimme kutsumaan koolle yleiskansallisen Perustavan kokouksen, joka valittakoon poikkeuksetta kaikkien kansalaisten toimesta ja jonka on pystytettävä Venäjälle valinnallinen hallitusmuoto. Tämä leikki, jota paikallisten henkilöiden neuvottelut, kuvernöörien johtamat tilanherrojen parlamentit, herrojen aatelismarsalkkojen (ehkäpä vielä edustajienkin?) edustushallitus ovat, saa jo riittää! Kaikkivaltias virkamiehistö on jo kylliksi huvitellut jos jonkinlaisilla zemstvoilla kuin kissa hiirellä, milloin päästään sen irti, milloin taas silitellen niitä sametinpehmoisilla kängäillä! Niin kauan kun ei ole kutsuttu koolle yleiskansallista edustajakokousta,— niin kauan kaikki puheet yhteiskuntaan kohdistuvasta luottamuksesta, yhteiskunnallisen elämän siveellisyyserusteista ovat ja tulevat olemaan valhetta. Niin kauan ei laimene Venäjän työväenluokan vallankumouksellinen taistelu venäläistä itsevaltiutta vastaan.

Kolmanneksi, me vaadimme tunnustamaan talonpojat laissa viipymättä ja ehdottomasti täysin tasa-arvoisiksi kaikkien muiden säätyjen kanssa sekä kutsumaan koolle *talonpoikaiskomiteoita* hävittämään kaikkia maaorjuuden

jätteitä maaseudulta ja ryhtymään vakaviin toimenpiteisiin talonpoikien aseman parantamiseksi.

Ei voida enää sietää päivääkään sitä, että talonpoikaisto, joka käsittää yhdeksän kymmenesosaa Venäjän väestöstä, on oikeudeton. Tästä oikeudettomuudesta kärsii myös koko työväenluokka sekä koko maa; tähän oikeudettomuuteen perustuu kaikki aasialaisuus Venäjän elämässä; tämän oikeudettomuuden takia kaikki neuvottelut ja komissiot menevät jälkeä jättämättä (*tai vahingoittaen talonpoikia*). Tsaari haluaa nytkin selviytyä entisillä virkamiesten ja aatelisten „neuvotteluilla”, tsaari puhuu jopa „voimakkaasta vallastakin” paikallisten henkilöiden toiminnan johtamista varten. Talonpojat tietävät erittäin hyvin, zemstvopäälliköt esimerkkinä, mitä tämä „voimakas valta” merkitsee. Talonpojat eivät ole turhaan kärsineet neljäkymmentä vuotta puutetta, kurjuutta ja ainaista nälänhätää aateliskomiteoiden hyväntuon jälkeen. Talonpojat käsittävät nyt, että kaikki „reformit” ja parannukset jäävät petokseksi, elleivät ne ole *talonpoikien itsensä* toimeenpanemia. Talonpojat käsittävät — ja me autamme heitä käsittämään — että vain *talonpoikaiskomiteat* pystyvät todella hävittämään ei yksistään yhteistakuun, vaan kaikki ja kaikenlaiset veropäivätyön ja maaorjuuden jätteet, jotka ovat painaneet kansan kymmeniä miljoonia aina kahdennellekymmenennelle vuosisadalle saakka. Kaupunkilaistyöläisille riittää mainiosti kokoontumis- ja painovapaus: me kyllä pystymme käyttämään näitä vapauksia! Mutta se ei riitä talonpojille, jotka ovat hajallaan syrjäseuduilla, poljettuja ja metsäläistyneitä, — ja työläisten on autettava heitä, selitettävä heille, että niin kauan kuin he eivät itse ota kohtaloaan omiin käsiinsä, niin kauan kuin he eivät saa ensimmäisenä ja perusaseleenaan perustetuksi *talonpoikaiskomiteoita* talonpoikaiston todellista eikä valesvapautusta varten, he jäävät kiertämättömästi ja välttämättä säälittäviksi orjiksi.

Kokeneet ja järkevät ihmiset ovat jo aikoja sitten huomanneet, että vallankumouksellisella kaudella mikään hetki ei ole hallitukselle vaarallisempi kuin se, jolloin aletaan tehdä myönnytyksiä ja horjahdella. Venäjän viime vuosien poliittinen elämä on loistavasti todistanut tämän. Hallitus osoitti horjuvaisuutta työväenliikettä koskevassa kysymyksessä, päästäessään liikkeelle zubatovilaisuuden, — ja epäonnistui skandaalimaisesti, hyödyttäen suuresti

vallankumouksellista agitaatiota. Hallitus aikoi antaa perään ylioppilaskysymyksessä,— ja epäonnistui skandaalimaisesti, vieden jättiläisaskelin eteenpäin ylioppilaiden vallankumouksellistumista. Hallitus toistaa nyt saman otteen laajassa mitassa kaikissa sisäpoliittisissa kysymyksissä,— ja se on kiertämättömästi epäonnistuva skandaalimaisesti, kiertämättä helpottava, voimistava ja kehittävä vallankumouksellista rynnäkköä itsevaltiutta vastaan.

* *

*

Meidän on vielä pysähdyttävä siihen käytännölliseen kysymykseen, miten voitaisiin käyttää tsaarin manifestia helmikuun 26 pltä agitaatioon. Taistelukeinoja koskevaan kysymykseen Venäjän sosialidemokraatit antoivat jo aikoja sitten tämän vastauksen: organisaatio ja agitaatio,— eikä heitä ole häkellyttänyt niiden naiivien ihmisten pilkanteko, joiden mielestä tuo vastaus on „epävarma” ja jotka pitävät „varmoina” keinoina vain laukauksia. Ja juuri tällaisina hetkinä kuin nyt, jolloin meille äkkiä tarjoutuu koko kansaa käsittävää agitaatiota varten tällainen kiitollinen aihe, joka pakoittavasti vaatii jännittämään kaikki voimat — tällaisina hetkinä tuntuu erikoisesti, ettei ole riittävästi sitä, edelleenkin sitä, aina vain sitä samaa: järjestyneisyyttä, kykyä järjestää nopeasti agitaatio.

Mutta kyllä me vielä korvaamme menetetyn ja korvaamekin monenkertaisesti!

Helmikuun 26 pn manifestiin meidän on ennen kaikkea vastattava julkaisemalla yleisvenäläisiä ja paikallisia lentolehtisiä. Kun ennen koko Venäjällä lentolehtisiä ilmestyi kymmeniä tuhansia kappaleita, niin levitettäköön niitä nyt miljoonia kappaleita, että koko kansa saisi tietää Venäjän tietoisien proletariaatin vastauksen kansalle osoitettuun tsaarin vetoomukseen ja että kaikki näkisivät meidän selvät, käytännölliset vaatimuksemme verrattuina tsaarin puheeseen *samasta aiheesta*.

Edelleen. Emme saa sallia sitä, että vain lainkuuliaisten zemstvomiesten ja aatelisten, kauppiaiden ja professorien y.m. y.m. julkiset yhdistykset yksin vastaavat palvovan ihastuneesti helmikuun 26 pn manifestiin. Eivät riitä nekään vastaukset, joita sosialidemokraattiset järjestöt antavat lentolehtisissään. Jokainen *työläiskerho ja jokainen työläis-*

kokous laatikoon oman vastauksensa, vahvistakoon muodollisesti ja virallisesti sosialidemokratian vaatimukset. Julkaistakoon nämä työläiskokousten (ja mikäli mahdollista myös talonpoikaiskokousten) päätökset paikallisissa lentolehtisissä ja lähetettäköön ne sanomalehtiimme. Tietäkööt kaikki, että kansan vastauksena me pidämme vain työläisten ja talonpoikain omaa vastausta. Kaikki kerhot alkakoot jo nyt valmistautua tukemaan päävaatimuksiamme *voimalla*.

Edelleen, emme saa sallia vastaanpanematta sitä, että kaikenlaisissa yhdistyksissä laaditaan kiitosadresseja tsaarille. Hrat liberaalimme ovat jo kylliksi vääristelleet Venäjän kansan mielipidettä! He ovat kylliksi valehdelleet, puhuessaan toisin kuin ajattelevat, puhuessaan toisin kuin ajattelee koko tietoinen ja taisteluvalmis kansan osa! On pyrittävä tunkeutumaan heidän kokouksiinsa, julkilausuttava sielläkin mahdollisimman laajasti, julkisesti ja avoimesti omat mielipiteet, oma vastalause orjamaista kiitollisuutta vastaan, oma *tos*i vastaus tsaarille, julkilausuttava niin lentolehtisiä levittämällä kuin myös pitämällä mikäli mahdollista julkisia puheita kaikissa noissa kokouksissa (vaikka hrat puheenjohtajat yrittäisivätkin keskeyttää sellaiset puheet).

Lopuksi, meidän on pyrittävä viemään työläisten vastaus kadullekin, julkituotava vaatimuksemme mielenosoitusten kautta, näytettävä avoimesti työväen lukumäärä ja voima, sen tietoisuus ja päättäväisyys. Olkoon tuleva Vappujuhla yhdessä yleisten proletaaristen vaatimustemme julkituomisen kanssa myös erityisenä, erikoisena, selvänä vastauksenamme helmikuun 26 pn manifestiin!

„Iskra” № 35,
maaliskuun 1 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

HRA STRUVE OMAN AVUSTAJANSA PALJASTAMANA

„Osvobozhdenijen” 17. n:o aiheutti paljon mielihyvää „Iskralle” yleensä ja näiden rivien kirjoittajalle erikoisesti. „Iskralle” siksi, että sen on mieluista nähdä joitakin tuloksia ponnisteluistaan, joita se on tehnyt siirtääkseen hra Struvea vasemmalle, mieluista nähdä hra S. S:n kritikoivan terävästi puolinaisuutta, mieluista lukea sellaista, että „osvobozhdenijelaiset” aikovat luoda „avoimesti ja päättäväisesti perustuslaillisen puolueen”, joka ohjelmassaan vaatii yleistä äänioikeutta. Näiden rivien kirjoittajalle — siksi, että hra S. S., jolla „oli huomattava osuus” „Osvobozhdenijen” 1. ja seur. n:oissa julkaistun „venäläisten konstitutionalistien” julistuksen laadinnassa ja joka ei siis ole mikään tavallinen avustaja, vaan jossain määrin hra Struven *isäntä*, antoi odottamattoman suurta apua polemiikissa *hra Struvea vastaan*. Suon itselleni oikeuden aloittaa tästä toisesta kohdasta. „Zarjan” 2.—3. numerossa julkaistussa artikkelissa „Zemstvon vainoojat ja liberalismiin Hannibalit” * polemisoin hra R. N. S:ää vastaan, joka kirjoitti alkulauseen tunnettuun Witten kirjelmään. Osoitin siinä hra R. N. S:n koko asenteen kaksinaisuuden, kun hän puhuu Hannibalin valasta taistella itsevaltiutta vastaan ja samassa kääntyy imelin sanoin vallanpitäjien puoleen, ratkiviisaiden konservaattorien puoleen, esittäen samalla „formulan”: „oikeudet ja määräysvaltainen zemstvo” j.n.e. j.n.e. Yleisö on nyt „kirjelmän” toisesta painoksesta saanut tietää, että hra R. N. S. on hra Struve. Kritiikkini oli äärimmäisen epämieluista hra Struvesta, ja hän karkasi kimppuuni pitkän

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 21—69. *Toim.*

pitkällä ja pippurinvihaisella „huomautuksella huomautukseen”.

Tarkastelkaamme hra Struven perusteluja.

Ensimmäisenä esimerkkinä „poleemisten kukkasteni” „perusteettomuudesta ja epäoikeudenmukaisuudesta” on se, että huolimatta hra Struven „muka aivan selvästi sanonnasta” sanoin hänen tuntevan vastenmielisyyttä vallankumouksellisia kohtaan. Esitämme tämän sanonnan täydellisesti. „Todistus, jonka byrokratia itse on antanut zemstvolle”, kirjoitti hra Struve, „on oivallinen vastaus kaikille niille, jotka poliittisen sivistyksen puutteessa tai vallankumouksellisen fraasin viehättäminä eivät ole halunneet eivätkä halua nähdä venäläisen zemstvon suurta poliittista merkitystä ja sen legaalista kulttuuritoimintaa”. Tähän tiradiin liittyvässä huomautuksessa hra Struve on tehnyt varauksen: „näillä sanoilla emme suinkaan halua loukata vallankumousmiehiä, joissa ei voida olla pitämättä arvossa ennen kaikkea heidän siveellistä miehuullisuuttaan taistelussa mielivaltaa vastaan”.

Tällaisia ovat perusteetonta ja epäoikeudenmukaista kritiikkiä koskevan „jutun asiakirjat”. Jätämme lukijan päätehtäväksi, kuka on oikeassa: sekö, joka piti tätä sanontaa täysin selvänä, vai se, joka sanoi, että hra Struve on oikoessaan joutunut ojasta allikkoon, „loukaten” vallankumouksellisia (*joita hän ei ole tarkemmin nimennyt*) ei ainoastaan syyttämällä „anonyymisesti” (tietämätöntä on, ketä) sivistymättömyydestä, vaan vielä lisäksi olettamalla sellaista, että heidät voidaan muka pakoittaa nielemään tuo pilleri, joka sisältää syytöksen sivistymättömyydestä, jos sitä kullataan tunnustamalla heidän „siveellinen miehuullisuutensa”.

Omasta puolestani sanon vain: makua on monenlaista. Miehuullisuustodistusten jakamista vallankumouksellisille monet liberaalit pitävät tahdikkuuden ja viisauden huippuna, samalla kun he suhtautuvat heidän ohjelmaansa halveksuvasti kuin pelkkään fraasiin ja puutteellisen sivistyksen ilmaukseen *eivätkä edes analysoi olennaisesti* heidän katsomuksiaan. Mielestämme tuo ei ole tahdikkuutta eikä viisautta, vaan halpamaista kieroilua. Kullakin oma makunsa. Venäläiset Thiers’it tietysti pitävät todellisten Thiers’ien⁸³ salonkimaisen kohteliaista, parlamentaarisen moitteettomista *opportunistisista fraaseista*.

Menkäämme edelleen. Minä, suvaitkaa huomata, „en ole ollut ymmärtävinäni sitä, että määritelmä „määräysvaltainen yleisvenäläinen zemstvo” merkitsee perustuslain vaatimista”, ja sitä koskevat päätelmäni „vielä kerran ovat todistaneet (hra Struvelle) ehta vallankumouksellisten ja lisäksi häijyn tendenssimäisten fraasien laajaa levinneisyyttä ulkomaisessa kirjallisuudessamme (tämä vastenmielinen kirjallinen tyyli kukoistaa erikoisesti „Iskran” ja „Zarjan” palstoilla)”, „Kirjelmän” toinen painos, sivu XII. Mitä tulee häijyyn tendenssimäisyyteen, niin siitä meidän on vaikea väitellä hra Struven kanssa: hänestä näyttää soimaukselta se, mikä meistä tuntuu kohteliaisuudelta. Liberaalit ja monet radikaalit sanovat tendenssimäisyydeksi vakaumusten taipumatonta lujuuutta, ja virheellisten mielteiden terävää arvostelua he sanovat „häijyydeksi”. Sille ei kerta kaikkiaan mahda mitään. Mea culpa, mea maxima culpa! * ja olen ollut ja tulen olemaan „häijyn tendenssimäinen” herroja Strujeja kohtaan. Mutta toinen syytös on oleellinen. Tekeydyinkö ymmärtämättömäksi vai enkö todellakaan ymmärtänyt, ja mahdotonta oli ymmärtääkin? Siinä kysymys.

Väitin, että määritelmä „oikeudet ja määräysvaltainen zemstvo” on Venäjän liberaalien laajojen joukkojen poliittisten ennakkoluulojen alhaista liehittelemistä, että se „*ei ole lippu, joka auttaa erottamaan viholliset liittolaisista*” (huomatkaa tämä!), vaan „räsy, joka vain auttaa kaikkein epäluotetuimpia henkilöitä lyöttäytymään mukaan liikkeeseen” („Zarja” № 2—3, s. 95) **. Kysyn kaikilta ja jokaiselta: mitä tekemistä tässä on minun „teeskentelylläni”?? Sanon suoraan pitäväni tuota lippua räsynä, mutta minulle vastataan: te tekeydytte ymmärtämättömäksi! Mutta tähän ei ole mitään muuta kuin uusi veruke, jolla välttytään erittelemästä kysymystä *oleellisesti*, erittelemästä kysymystä: onko „määritelmä” sopivampi lipuksi vai onko se sopivampi räsyksi!

Enemmänkin. Voin nyt hra S. S:n suosiollisen avun ansiosta *todistaa tosiasioihin perustuen* jotain paljon merkittävämpää. Voin todistaa, että hra Struven taholta, joka tahtoo hellyttää hallitusta vaatimattomuudellaan, on ollut

* — Minun syyni, minun suurin syyni! *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, s. 64. *Toim.*

„alhaista liehittelemistä” ei ainoastaan poroporvarillisen doktrinäärisyyden mielessä, ei ainoastaan siinä mielessä, että epäviisaasti tahdotaan yhdistää „liberaalit” minimin pohjalla, vaan myös *hra Struven tuntemien itsevaltiuden kannattajien* suoranaisen, välittömän „liehittelemisen” mielessä. Hra S. S. paljastaa säälimättä ja lopullisesti hra Struven sanomalla, että „epäselvä ja kaksimielinen (kuulkaa!) slavofiilinen „Zemski sobor”-tunnus” nostetaan esiin sitä varten, että se tekee konstitutionalistiliberaalien ja ideaalisen itsevaltiuden liberaalisten kannattajien „epäluonnollisen liiton” sopivammaksi. Hra S. S. sanoo, ettei tuo ole muuta kuin „poliittista tasapainovoimistelua”!! Ja hra Struve kuittaa sen omakseen..., nimittäen Zemski sobor-tunnusta „epämääräiseksi ja epämääräisyytensä vuoksi arvokkaaksi (kursivointi meidän!) ja samalla vaaralliseksi”.

Mainiota, eikö totta? Kun sosialidemokraatti sanoi vieläkin kaksimielisempää tunnusta (määräysvaltainen zemstvo) alhaiseksi liehittelyksi,—niin silloin hra Struve pukeutui loukatun viattomuuden togaan ja puhui keimaillen teennäisestä ymmärtämättömyydestä. Mutta kun liberaali, hra S. S., toisti aivan saman, niin hra Struve kumarsi kohteliaasti ja kuittasi sen omakseen! Epämääräinen tunnus onkin ollut juuri epämääräisyytensä vuoksi arvokas hra Struvelle, joka ei yhtään kainostele tunnustaa, että hän on valmis heittämään vaarallisiakin tunnuksia, riippuen siitä, mistä päin tuulee. Kun voimakkaalta ja arvovaltaiselta näyttää hra Shipov, niin liberaalien äänenkannattajan toimittaja puhuu määräysvaltaisesta zemstvosta. Jos taas voimakkaalta ja arvovaltaiselta tuntuu hra S. S., niin liberaalien äänenkannattajan toimittaja rupeaa puhumaan perustuslaista ja yleisestä äänioikeudesta! Oiva kuva poliittisista tavoista ja poliittisesta moraalista liberaalien leirissä... Hra Struve vain unohtaa ajatella sitä, minkä arvoisia hänen lausuntonsa ovat tämän loistavan muodonvaihdon jälkeen: tammi-kuussa 1901 hra Struve vaatii „oikeuksia ja määräysvaltaista zemstvoa”; joulukuussa 1902 hra Struve julistaa „teeskentelyksi” sen, kun ei ymmärretä, että tuo merkitsee perustuslain vaatimusta; helmikuussa 1903 hra Struve ilmoittaa, että itse asiassa hän ei ole milloinkaan epäillyt yleisen äänioikeuden oikeudenmukaisuutta ja että epämääräinen Zemski sobor-tunnus olikin arvokas juuri

epämääräisyytensä vuoksi. Kysytään: *mikä oikeus* on nyt kenellä tahansa poliittisella toimihenkilöllä, kenellä tahansa Venäjän kansalaisella vakuuttaa, ettei *hra Struve huomenna esitä uutta*, „*epämääräisyytensä vuoksi arvokasta*” *tunnusta??*

Siirtykäämme hra Struven vastauksen viimeiseen kohtaan. „Eikö hra T. P:n⁸⁴ järkeily zemstvon merkityksestä itsevaltiuden lujittamisen aseena ole vallankumouksellinen fraasi”, kysyy hän, „tai täysin elotonta doktrinäärisyyttä?” Hra Struve näkee sen slavofiilien aatteen omaksumiseksi ja samanmielisyydeksi Goremykinin kanssa sekä kuolleen doktriinin Herakleenpatsaiksi. Hra Struve ei ollenkaan jaksa käsittää *vallankumouksellista* suhtaantumista puolinaiisiin reformeihin, joihin ryhdytään *vallankumouksen välttämiseksi*. Jokainen viittaus ylhäältäpäinreformaattorien kaksimieliseen peliin näyttää hra Struvesta — slavofiilisyydeltä ja taantumuksellisuudelta, — prikulleen samoin, kuin kaikki eurooppalaiset Yves Guyot’t julistavat taantumukselliseksi yksityisomistuksen sosialistisen arvostelun! Ei ole tietysti ihmeellistä, että hra Struve on reformaattoriksi *muututtuaan* menettänyt kyvyn käsittää reformien luonteen kaksipuolisuutta ja niiden merkitystä vallanpitäjien herruuden lujittamisen aseena, reformien oktrojoimisen hinnalla tapahtuvan lujittamisen aseena. Mutta... oli aika, jolloin hra Struve ymmärsi tämän ihmeellisen ovelan mekanismin. Se oli kauan sitten, jolloin hän oli „hitusen verran marxilainen” ja jolloin me yhdessä hänen kanssaan taistelimme edesmenneen „Novoje Slovon”⁸⁵ sivuilla narodnikkeja vastaan. Mainitun aikakauslehden heinäkuun julkaisussa vuodelta 1897 hra Struve kirjoitti N. V. Vodovozovista: „Muistan, miten kerran vuonna 1890 — olin juuri palannut kesäiseltä Saksanmatkalta täynnä uusia ja voimakkaita vaikutelmia — meillä sukesi kadulla keskustelu Wilhelm II:n sosiaalipolitiikasta ja reformisuunnitelmista. Vodovozov piti niitä merkityksellisinä eikä ollut samaa mieltä kanssani; minulle oli niin sanotun „sosiaalisen monarkian” tosiasiallista ja aatteellista merkitystä koskeva kysymys ratkennut peruuttamattomasti jo silloin (saatikka sitten nyt) kieltävässä mielessä. Vodovozov käsitteli sosiaalisen reformin *aatetta* abstraktisesti, irrallisena sitä synnyttävistä yhteiskunnallisista voimista. Juuri tämän takia katolinen sosialismi oli hänestä pääasiassa omalaatuista aatteellista liikehtimistä sosiaalisen

reformin puolesta eikä Euroopan porvariston ja osaksi eurooppalaisen feodalismien pirstaleiden erikoismuotoista preventiivistä reagoimista kasvavaa työväenliikettä vastaan...". Siinä sen näette: kauan sitten menneinä aikoina, nuoruudenajan viehätysten kaudella hra Struve käsitti, että reformit voivat olla preventiivistä reagoimista, s.o. toimenpiteenä, joka suojaa hallitsevia luokkia kukistumiselta ja joka on suunnattu vallankumouksellista luokkaa vastaan, vaikka se parantaakin tämän luokan asemaa. Ja nyt kysyn lukijalta: kuka on oikeassa? Minäkö olen sanonut „vallankumouksellisen fraasin” paljastaessani hra Struven suhtautuvan reformistisen yksipuolisesti sellaiseen reformiin kuin zemstvo on? vai hra Struveko on viisastunut ja „peruuttamattomasti” luopunut kumousmiehen asenteesta, jota hän joskus ennen puolusti (muka peruuttamattomasti)? Minustako on tullut slavofiilien ja Goremykinin kannattaja, vai onko hra Struven „voimakkaita vaikutelmia”, jotka hän sai matkustellessaan sosialistisessa Saksassa, riittänyt vain muutamaksi vuodeksi??

Niin, niin, erilaisia ovat käsitykset vaikutelmien *voimasta*, vakaumusten voimasta, vakaumusten merkityksestä, poliittisen siveellisyyden ja poliittisten vakaumusten yhteensoveltuvaisuudesta sen kanssa, että esitetään tunnuksia, jotka ovat arvokkaita epämääräisyytensä vuoksi...

Lopuksi en voi olla panematta merkille eräitä hra Struven lausuntoja, jotka huomattavasti „synkentävät” sitä miellyttävää vaikutelmaa, minkä hänen vasemmalle-käännöksensä on tehnyt. Asetettuaan vain yhden demokraattisen vaatimuksen (yleisen äänestyksen) hra Struve kiirehtii jo puhumaan „liberaalis-demokraattisesta puolueesta”. Eiköhän se ole hieman aikaista? Eikö olisi ollut parasta osoittaa *ensin* tarkoin kaikki ne *demokraattiset* uudistukset, joita puolue *ehdottomasti* vaatii myös *poliittisessa* ohjelmassaan eikä ainoastaan agraari- ja työvänohjelmassaan, ja vasta sitten liimata nimilappu, vasta sitten vaatia „arvon” ylennystä liberaaleista liberaalisiksi demokraateiksi? Sillä yleinen äänestysthän on se demokratismin *minimi*, minkä ovat tunnustaneet jopa eräät konservattoritkin, jotka ylipäänsä ovat taipuneet (Euroopassa) vaaleihin. Pitemmälle tätä minimiä hra Struve ei jostain syystä mene, ei 17. eikä 18. numerossa. Edelleen huomautamme ohimennen hra Struven omituisesta lausunnosta, että liberaalis-demokraattisen

puolueen on jätettävä sosialismin probleemi kokonaan syrjään „ennen kaikkea siksi, että sosialismi on itse asiassa vasta vain probleemi”. Entä eikö siksi, kunnioitetuin hra Struve, että Venäjän yhteiskunnan „liberaalis-demokraattiset” ainekset edustavat proletariaatin socialistisia vaatimuksia *vastustavien* luokkien etuja. Tämä, toistan vielä, vain ohimennen, pannaksemme merkille herrojen liberaalien uudet sosialismin-„kieltämis”-*menetelmät*. Mitä tulee itse asiaan, niin tietysti hra Struve on oikeassa, että liberaalis-„demokraattinen” puolue ei ole sosialistinen puolue ja sopimatonta sen olisi sellaiseksi tekeytyäkin.

Uuden puolueen taktiikasta hra Struve puhuu niin väittel-
 len kuin suinkin voi. Se on hyvin valitettavaa. Ja vieläkin
 valitettavampaa on, että hän taas ja taas toistaa ja korostaa
 sitä, että legaalisten ja illegaalisten toimintamenetelmien
 „taitavan, joustavan ja erottamattoman rinnakkaisen sovel-
 tamisen” mielessä „kaksiyhteinen taktiikka” on välttä-
 mätöntä. Parhaimmassa tapauksessa tuo on *illegaalisia*
 toimintamenetelmiä koskevien päivänpolttavien kysymysten
 kieltämistä. Ja tämä kysymys on päivänpolttava, sillä
 vain järjestelmällinen illegaalinen toiminta määrittelee itse
 asiassa *puolueen* kasvot. Mutta pahimmassa tapauksessa tuo
 on toistamiseen sitä samaa kieroilua, jolla hra Struve kuit-
 tasi asian kirjoittaessaan „oikeuksista ja määräysvaltaisesta
 zemstvosta” eikä puolueesta, joka on avoimesti ja jyrkästi
 perustuslaillinen ja „demokraattinen”. Jokainen illegaalinen
 puolue „soveltaa rinnakkaisesti” illegaalisia ja legaalisia
 toimintamuotoja *siinä mielessä*, että se nojautuu ihmisjouk-
 koihin, jotka eivät osallistu välittömästi illegaaliseen toi-
 mintaan, että se tukee legaalisia vastalauseita, käyttää
 hyväkseen legaalisia mahdollisuuksia propagandassa, jär-
 jestymisessä j.n.e. Tämä on yleisesti tunnettua eikä puhe ole
 tästä, kun puhutaan *illegaalisen puolueen* taktiikasta. Puhe
 on *taistelun* peruuttamattomasta tunnustamisesta tämän
 puolueen taholta, taistelumenetelmien kehittämisestä, puo-
 lueen jäsenten *velvollisuudesta* olla *rajoittumatta* legaali-
 siin protesteihin ja alistaa *kaikki ja kokonaan vallan-*
kumouksellisen taistelun eduille ja vaatimuksille. Ellei ole
 systemaattista illegaalista toimintaa ja vallankumouksellista
 taistelua, niin ei ole myöskään *puoluetta*, joka voisi todella
 olla *perustuslaillinen* (puhumattakaan siitä, että se olisi
 demokraattinen). Eikä taistelun asiaa voida vahingoittaa sen

pahemmin, kuin *sotkemalla* vallankumouksellinen toiminta, joka nojautuu laajoihin joukkoihin, käyttää hyväkseen laajoja järjestöjä ja auttaa legaalisten toimihenkilöiden poliittista kasvattamista, sen työn kanssa, joka *rajoittuu* legaalisuuden puitteisiin.

„Iskra” № 37,
huhtikuun 1 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

MAALAISKÖYHÄLISTÖLLE

SELITYS TALONPOJILLE SIITÄ,
MITÄ SOSIALIDEMOKRAATIT
TAHTOVAT ¹⁹⁰³

Kirjoitettu maaliskuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran erillisenä
kirjasena Genevessä toukokuussa 1903
Venäjän sosialidemokratian ulkomai-
sen liigan julkaisemana*

*Julkaistaan
kirjasen tekstin mukaan*

РОССИЙСКАЯ СОЦИАЛЪДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТІЯ .

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединитесь!

Н. ЛЕНИНЪ

Къ деревенской бѣднотѣ.

Объясненіе для крестьянъ, чего хотятъ
соціалъдемократы.

Съ приложеніемъ
Проекта программы Россійской Соціалъдемократической
Рабочей Партіи.

Издание Загран. Лиги Русск. Революціонной Соціалъдемократіи.

ЖЕНЕВА

Типографія Лиги, Route Caroline, 27.

1903

1. KAUPUNKILAISTYÖLÄISTEN TAISTELU

Monet talonpojat ovat varmaankin jo kuulleet työläislevottomuuksista kaupungeissa. Eräät ovat itse olleet pääkaupungeissa ja tehtaissa ja nähneet sikäläisiä mellakoita, joiksi niitä poliisi nimittää. Toiset tuntevat työläisiä, jotka ovat osallistuneet levottomuuksiin ja jotka esivalta on karkottanut maaseudulle. Kolmansien käsiin on joutunut työläisten taistelua koskevia työväen lentolehtisiä ja kirjasia. Neljännet ovat yksinkertaisesti kuulleet kokoneiden ihmisten kertomuksia siitä, mitä kaupungeissa tapahtuu.

Ennen kapinoivat yksinomaan ylioppilaat, mutta nyt ovat kaikissa suurissa kaupungeissa tuhannet ja kymmenet tuhannet työläiset nousseet taisteluun. Useimmiten he taistelevat isäntiänsä, tehtailijoita ja kapitalisteja vastaan. Työläiset järjestävät lakkoja, keskeyttävät kaikki kerralla työnsä tehtaassa ja vaativat palkanlisäystä, vaativat, ettei heitä pakoitettaisi tekemään työtä yhtätoista tai kymmentä, vaan ainoastaan kahdeksan tuntia päivässä. Työläiset vaativat myös kaikenlaisia muita helpotuksia työtätekevän ihmisen elämään. He tahtovat, että verstaat olisivat paremmin järjestettyjä, että koneissa olisivat erikoiset laitteet suojaamassa työläisiä ruhjoutumisilta, että heidän lapsensa voisivat käydä koulua, että sairaille annettaisiin sairaaloissa asiaankuuluvaa apua, että työläisten asunnot olisivat ihmisasumuksia eivätkä koirankoppeja.

Poliisi sekaantuu työväen taisteluun. Poliisi vangitsee työläisiä, telkee heitä vankilaan, karkottaa ilman oikeudenkäyntiä syntymäseudulle ja jopa Siperiaankin. Hallitus kieltää lailla työläisten lakot ja kokoukset. Mutta työläiset

taistelevat sekä poliisia että hallitusta vastaan. Työläiset sanovat: me työkansan miljoonat ihmiset olemme jo kylliksi köyristelleet selkäämme! olemme tehneet kylliksi työtä pohattojen hyväksi jääden itse kerjäläisiksi! olemme sallineet kyllin kauan ryövätä itseämme! me tahdomme yhtyä liitoiksi, yhdistää kaikki työläiset yhteen suureen työväenliittoon (*työväenpuolueeseen*) ja yhdessä taistella paremman elämän puolesta. Me tahdomme saada aikaan uuden, paremman yhteiskuntajärjestyksen: tässä uudessa, paremmassa yhteiskunnassa ei saa olla rikkaita eikä köyhiä, kaikkien on tehtävä työtä. Ei pohattojen pienen ryhmän, vaan kaikkien työtätekevien on saatava nauttia yhteisen työn hedelmistä. Koneiden ja muiden parannusten on helpotettava kaikkien työtä eikä rikastutettava muutamia kansan miljoonien ja kymmenien miljoonien kustannuksella. Tätä uutta, parempaa yhteiskuntaa nimitetään *sosialistiseksi yhteiskunnaksi*. Sitä koskevaa oppia nimitetään *sosialismiksi*. Tämän paremman yhteiskuntajärjestyksen puolesta taistelevia työväenliittoja nimitetään *sosialidemokraattisiksi* puolueiksi. Tällaisia puolueita on olemassa julkisesti miltei kaikissa maissa (paitsi Venäjällä ja Turkissa), meidänkin työläisemme ovat niin ikään muodostaneet yhdessä sivistysteniden henkilöiden keskuudesta lähtöisin olevien sosialistien kanssa tällaisen puolueen: *Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen*.

Hallitus vainoaa sitä, mutta kaikista kielloista huolimatta puolue on olemassa salaisesti, julkaisee omia lehtiään ja kirjasiaan ja perustaa salaisia liittoja. Ja työläiset eivät ainoastaan keräännä salaisiin kokouksiin, vaan lähtevät myös joukolla kaduille kantaen lippuja, joihin on kirjoitettu: „Eläköön 8-tuntinen työpäivä, eläköön vapaus, eläköön sosialismi!“. Tämän vuoksi hallitus vainoaa raivokkaasti työläisiä. Se lähettää jopa sotaväkeäkin ampumaan työläisiä. Venäläiset sotilaat ovat surmanneet venäläisiä työläisiä Jaroslavlissa ja Pietarissa, Riassa, Donin Rostovissa, Zlatoustissa.

Mutta työläiset eivät hellitä. He jatkavat taistelua. He sanovat: meitä eivät peloita mitkään vainot, vankilat, karkotukset, ei pakkotyö eikä kuolemakaan. Asiamme on oikea. Me taistelemme kaikkien työtätekevien vapauden ja onnen puolesta. Me taistelemme vapauttaaksemme kymmen- ja satamiljoonaiset kansanjoukot väkivallasta, sorrosta ja kur-

juudesta. Työläiset muuttuvat yhä tietoisemmiksi ja tietoisemmiksi. Sosialidemokraattien luku kasvaa nopeasti kaikissa maissa. Me voitamme kaikista vainoista huolimatta.

Maalaisköyhälistön on käsitettävä selvästi, keitä ovat nuo sosialidemokraatit, mitä he tahtovat ja miten on toimitettava kylissä, jotta autettaisiin heitä taistelussa kansan onnen saavuttamiseksi.

2. MITÄ SOSIALIDEMOKRAATIT TAHTOVAT?

Venäjän sosialidemokraatit pyrkivät hankkimaan ennen kaikkea *poliittisen vapauden*. Ja vapaus on heille tarpeen kaikkien Venäjän työläisten laajaa ja julkista yhteenliittämistä varten taistelussa uuden, paremman sosialistisen yhteiskuntajärjestyksen puolesta.

Mitä on poliittinen vapaus?

Sen käsittääkseen talonpojan tulee aluksi verrata nykyistä vapauttaan maaorjuuteen. Maaorjuuden vallitessa talonpoika ei saanut mennä naimisiin ilman tilanherran lupaa. Nyt talonpojalla on oikeus mennä naimisiin ilman minkäänlaista lupaa. Maaorjuuden vallitessa talonpojan oli tehtävä herransa hyväksi työtä juuri niinä päivinä, jotka pehtori määräsi. Nyt talonpoika on vapaa valitsemaan, mille isännälle, minä päivinä ja millaisesta maksusta hän työskentelee. Maaorjuuden vallitessa talonpoika ei saanut poistua kylästä mihinkään ilman herransa lupaa. Nyt talonpoika on vapaa menemään minne haluaa, jos kyläyhteisö hänet päästää, jollei hänellä ole rästejä, jos hänelle annetaan passi ja jollei kuvernööri tai kihlakunnan poliisipäällikkö kiellä muuttamista. Siis talonpojalla ei ole nytkään täydellistä vapautta mennä minne haluaa, täydellistä liikkumisvapautta, talonpoika on yhä vielä puoleksi maaorja. Tuonnempana puhumme yksityiskohtaisesti siitä, miksi venäläinen talonpoika on edelleenkin puoleksi maaorja ja kuinka hän voi vapautua sellaisesta asemasta.

Maaorjuuden vallitessa talonpoika ei rojhennut hankkia omaisuutta ilman herran lupaa eikä saanut ostaa maata. Nyt talonpoika on vapaa hankkimaan kaikenlaista omaisuutta (mutta nytkään talonpoika ei ole täysin vapaa lähtemään kyläyhteisöstä, täysin vapaa määräämään maastansa oman mielensä mukaan). Maaorjuuden vallitessa tilanherra saattoi rangaista talonpoikaa ruumiillisesti. Nyt

tilanherra ei voi rangaista talonpoikaansa, vaikk'ei talonpoikaa ole vielääkään vapautettu ruumiilliselta rangaistukselta.

Juuri tällaista vapautta — vapautta perhe-, henkilö- ja omaisuusasioissa — nimitetään *kansalaisvapaudeksi*. Talonpoika ja työläinen ovat vapaita (joskaan eivät täydellisesti) järjestämään perhe-elämänsä, henkilökohtaiset asiansa, määräämään työstään (valitsemaan itselleen isännän), määräämään omaisuudestaan.

Mutta niin Venäjän työläisillä kuin koko Venäjän kansallakaan ei vielääkään ole vapautta määrätä *yleiskansallisista* asioistaan. Koko kansa on edelleenkin samanlainen virkamiesten maaorja kuin talonpojat olivat tilanherrain maaorjia. Venäjän kansalla ei ole oikeutta valita virkamiehiä, ei ole oikeutta valita edustajia, jotka laatisivat lakeja koko valtakuntaa varten. Venäjän kansalla ei ole edes oikeutta *valtiollisia* asioita käsittelevien kokousten järjestämiseen. Virkamiesten luvatta, jotka on asetettu yläpuolellemme ilman suostumustamme, kuten ennen vanhaan tilanherra määräsi pehtorin ilman talonpoikain suostumusta, me emme saa julkaista edes sanomalehtiä ja kirjoja emmekä puhua julkisesti ja kaikille koko valtakunnan asioista!

Kuten talonpojat olivat tilanherrain orjia, niin myös Venäjän kansa on yhä vieläkin virkamiesten orjana. Kuten talonpojilta puuttui maaorjuuden aikana kansalaisvapautta, niin myös Venäjän kansalta puuttuu yhä vieläkin *poliittista* vapautta. Poliittinen vapaus merkitsee kansan vapautta määrätä yleiskansallisista ja valtiollisista asioistaan. Poliittinen vapaus merkitsee kansan oikeutta valita valtuutettunsa (edustajansa) Valtakunnanduumaan (parlamenttiin). Vain tämän itse kansan valitseman Valtakunnanduuman (parlamentin) on käsiteltävä ja säädettävä kaikki lait, määrättävä kaikki verot ja maksut. Poliittinen vapaus merkitsee, että kansa itse on oikeutettu valitsemaan itselleen kaikki virkamiehet, järjestämään kaikenlaisia kokouksia kaikkien valtiollisten asioiden käsittelyä varten, julkaisemaan ilman minkäänlaisia lupia mitä kirjoja ja sanomalehtiä hyvänsä.

Kaikki muut Euroopan kansat ovat jo aikoja sitten valloittaneet itselleen poliittisen vapauden. Vain Turkissa ja Venäjällä kansa on edelleenkin sulnaanin hallituksen ja

itsevaltiudellisen tsaarihallituksen poliittisessa orjuudessa. Tsaarin itsevaltius merkitsee tsaarin rajatonta valtaa. Kansa ei ota minkäänlaista osaa valtion järjestelyyn ja valtion hallintaan. Tsaari yksin, oman henkilökohtaisen, rajattoman yksinvaltansa nojalla, säättää kaikki lait, nimitää kaikki virkamiehet. Mutta tsaari *ei* tietysti *voi edes tuntea* kaikkia Venäjän lakeja ja Venäjän virkamiehiä. Tsaari ei voi edes tietää sitä, mitä valtakunnassa tapahtuu. Tsaari yksinkertaisesti vahvistaa muutamien kymmenien korkeimpien ja ylhäisimpien virkamiesten tahdon. Yksi henkilö kaikesta halustaan huolimatta ei voisi hallita niin suunnattoman suurta valtakuntaa, kuin on Venäjä. Venäjää ei hallitse tsaari,—voidaan vain puhua yhden henkilön itsevaltiudesta!—Venäjää hallitsee rikkaimpien ja ylhäisimpien virkamiesten pieni ryhmä. Tsaari saa tietää vain sen, minkä tuo ryhmä suvaitsee hänelle tiedoittaa. Tsaarilla ei ole pienintäkään mahdollisuutta vastustaa tuon ylhäisukuisen aatelistoryhmän tahtoa: tsaari itse on tilanherra ja aatelismies; hamasta lapsuudestaan asti hän on elänyt vain tuollaisten ylhäisten ihmisten parissa; he ovat hänet myös kasvattaneet ja opettaneet; koko Venäjän kansasta hän tietää vain sen, mitä siitä tietävät nuo ylhäiset aatelmiehet, rikkaat tilanherrat ja muutamat harvat rikkaimmat kauppiaat, joilla on pääsy tsaarin hoviin.

Jokaisessa kunnanhallinnossa te voitte nähdä tällaisen taulun: taulu esittää tsaaria (nykyisen tsaarin isää, Aleksanteri III). Tsaari pitää puhetta kunnanvanhimmille, jotka ovat saapuneet hänen kruunausjuhlaansa. Tsaari käskee heitä: „*olkaa kuuliaisina aatelmarsalkoillenne!*”. Nykyinenkin tsaari, Nikolai II, on toistanut samat sanat. Siis tsaarit itsekin tunnustavat, etteivät he voi hallita valtiota muutoin kuin aateliston avulla, aateliston välityksellä. On pidettävä lujasti mielessä nämä tsaarin puheet talonpoikaiston kuuliaisuudesta aatelisille. On käsitettävä selvästi, kuinka valheellisesti puhuvat kansalle ne henkilöt, jotka pyrkivät kuvailemaan tsaristista hallintaa parhaimmaksi hallinnaksi. Muissa maissa, selittävät nämä henkilöt, hallinta on vaaliperusteista; siellä valitaan rikkaita, mutta rikkaat hallitsevat epäoikeudenmukaisesti, sortavat köyhiä. Venäjällä sen sijaan hallinta ei ole vaaliperusteista; itsevaltiäs tsaari hallitsee kaikkia. Tsaari on kaikkien, niin köyhien kuin rikkaidenkin yläpuolella. Tsaari on muka

yhtä oikeudenmukainen kaikkia, niin köyhiä kuin rikkaitakin kohtaan.

Sellaiset puheet ovat pelkkää ulkokultaisuutta. Jokainen venäläinen tietää, minkälaista on tšekäläisen hallinnan oikeudenmukaisuus. Jokainen tietää, voiko meillä tavallinen työläinen tai batrakkitalonpoika päästä Valtakunnanpuheeseen. Mutta kaikissa muissa Euroopan maissa ovat Valtakunnanduumiin (parlamentteihin) päässeet sekä työläiset tehtaista että batrakit aurankurjesta: ja he ovat puhuneet vapaasti koko kansalle työläisten hädänalaisesta elämästä, kehoittaneet työläisiä liittymään yhteen ja taistelemaan paremman elämän puolesta. Eikä kukaan ole uskaltanut keskeyttää kansanedustajain tällaisia puheita, yksikään poliisi ei ole uskaltanut sormellaankaan heihin koskea.

Venäjällä ei ole vaaliperusteista hallintaa, jota paitsi täällä eivät hallitse yksinomaan vain rikkaat ja ylhäiset, vaan huonoimmat niistä. Hallitsevat ne, jotka parhaiten kielittelevät tsaarin hovissa, jotka ovat taitavimpia kamppaamaan, jotka valehtelevat ja panettelevat toisia tsaarin edessä, mairittelevat ja mielistelevät. He hallitsevat salaa, kansa ei tiedä eikä voikaan tietää, millaisia lakeja valmistellaan, mitä sotia aiotaan käydä, minkälaisia uusia veroja säädetään, keitä virkamiehiä ja mistä palkitaan, keitä erotetaan. Missään maassa ei ole sellaista virkamiesten paljoutta kuin Venäjällä. Ja nämä virkamiehet ovat kuin synkkä metsä äänioikeudettoman kansan edessä — tavallinen työhminen ei koskaan pääse tunkeutumaan tämän metsän läpi eikä koskaan löydä totuutta. Ainoakaan virkamiehiä vastaan tehty valitus lahjusten otosta, ryöstöstä ja väkivallasta ei näe päivänvaloa: kruunun virastokankeus tekee mitättömäksi jokaisen valituksen. Yksinäisen ihmisen ääni ei koskaan kantaudu koko kansan kuuluviin, vaan hukkuu tuohon synkkään korpeen, tukehtuu poliisin kidutuskammioon. Virkamiesten armeija, joita kansa ei ole valinnut ja jotka eivät ole vastuuvollisia kansalle, on kutonut tiheän hämähäkinverkon, ja tuossa hämähäkinverkossa ihmiset rimpuilevat kuin kärpäset.

Tsaarin itsevaltiutus on virkamiesten itsevaltiutta. Tsaarin itsevaltiutus on kansan maaorjuudellista riippuvaisuutta virkamiehistä ja ennen kaikkea poliisista. Tsaarin itsevaltiutus on poliisin itsevaltiutta.

Juuri sen tähden työläiset menevät kaduille ja kirjoittavat lippuihinsa: „Alas itsevaltius!”, „Eläköön poliittinen vapaus!”. Juuri sen tähden on kymmenmiljoonaisen maalaisköyhälistönkin tuettava tätä kaupunkilaistyöläisten taistelukutsua ja yhdyttävä siihen. Maaseudun työläisten ja köyhien talonpoikien on heidän laillaan vainoja pelkäämättä, vihollisen uhkailuja ja väkivaltaa säikkymättä, ensimmäisistä vastoinkäymisistä hämääntymättä noustava päättäväiseen taisteluun koko Venäjän kansan vapauden puolesta ja vaadittava ennen kaikkea *kansan edustajain koollekutsumista*. Valitkoon kansa itse kautta koko Venäjän valtuutettunsa (edustajansa). Muodostakoot nämä edustajat korkeimman kokouksen, joka perustaa vaaliperusteisen hallitusmuodon Venäjälle, vapauttaa kansan olemasta maorjuudellisessa riippuvaisuudessa virkamiehistä ja poliisista, turvaa kansalle kokoontumis-, sana- ja painovapausoikeuden!

Juuri sitä sosialidemokraatit ennen kaikkea tahtovat. Juuri sitä merkitsee heidän ensimmäinen vaatimuksensa: *poliittisen vapauden vaatimus*.

Me tiedämme, että poliittinen vapaus, vapaus valita Valtakunnanduuma (parlamentti), kokoontumisvapaus ja painovapaus ei vielä heti paikalla vapauta työkansaa kurjuudesta ja sorrosta. Sellaista keinoa ei ole olemassakaan, jonka avulla voitaisiin heti vapauttaa kaupunki- ja maalaisköyhälistö tekemästä työtä rikkaiden hyväksi. *Itseen lukuunottamatta* työkansalla ei ole ketään, johon se voisi luottaa, jolta se voisi odottaa apua. Työihmistä ei kukaan vapauta kurjuudesta, *ellei hän itse vapauta itseään*. Mutta vapauttaakseen itsensä työläisten on yhdistyttävä kaikkialla maassa, kaikkialla Venäjällä yhteen liittoon, yhteen puolueeseen. Mutta miljoonat työläiset eivät voi liittyä yhteen, kun itsevaltiudellinen poliisihallitus kieltää kaikki kokoukset, kaikki työväenlehdet ja kaikki työläisedustajain vaalit. Jotta voitaisiin liittyä yhteen, pitää olla oikeus kaikenlaisten liittojen järjestämiseen, pitää olla yhdistymisvapaus, pitää olla poliittinen vapaus.

Poliittinen vapaus ei pelasta heti paikalla työkansaa kurjuudesta, *mutta se antaa työläisille taisteluaseen kurjuutta vastaan*. Ei ole eikä voikaan olla muuta keinoa taistella kurjuutta vastaan, kuin *itse työläisten yhteenliittyminen*.

Miljoonaisten kansanjoukkojen on mahdotonta liittyä yhteen, jollei ole *poliittista vapautta*.

Kaikissa Euroopan maissa, joissa kansa on valloittanut itselleen poliittisen vapauden, työläiset ovat alkaneetkin jo aikoja sitten liittyä yhteen. Sellaisia työläisiä, joilla ei ole maata eikä verstaita ja jotka koko ikänsä ovat tehneet palkkatyötä vieraille ihmisille,— sellaisia työläisiä sanotaan kaikkialla Euroopassa *proletaareiksi*. Yli viisikymmentä vuotta sitten kajahti työkansan yhteenliittymiskutsu. „Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!” — nämä sanat ovat viimeisten viidenkymmenen vuoden aikana kiertäneet koko maailman, näitä sanoja toistetaan kymmenissä ja sadoissa tuhansissa työläisten kokouksissa, nämä sanat te voitte lukea kaikille ja kaikenlaisille kielille käännettyinä miljoonista sosialidemokraattisista kirjoista ja sanomalehdistä.

Miljoonien työläisten yhdistäminen yhteen liittoon, yhteen puolueeseen on tietysti erittäin vaikea, aikaa, lujutta, sitkeyttä ja miehuutta vaativa tehtävä. Puute ja kurjuus ahdistavat työläisiä, ainainen pakkotyö kapitalistien ja tilanherrain hyväksi on tylsistänyt heitä, usein työläisillä ei ole aikaa edes ajatella sitä, minkä vuoksi he pysyvät ainaudessa kurjuudessa ja kuinka he voisivat päästä siitä. Työläisten yhteenliittymistä ehkäistään kaikin tavoin: joko suoranaisella ja petomaisella väkivallalla sellaisissa maissa kuin Venäjä, joissa ei ole poliittista vapautta,— tahi kieltäytymällä ottamasta työhön niitä työläisiä, jotka julistavat sosialismin oppia,— tahi vihdoin petoksella ja lahjuksilla. Mutta mikään väkivalta, mitkään vainotoimenpiteet eivät pysäytä työläisproletaareja, jotka taistelevat ylevän asian puolesta — vapauttaakseen koko työkansan kurjuudesta ja sorresta. Sosialidemokraattisten työläisten lukumäärä kasvaa herkeämättä. Naapurivaltiossa, Saksassa, on valintaperusteinen hallinta. Myös Saksassa oli ennen rajaton itsevaltiudellinen kuningasvalta. Mutta jo aikoja sitten, yli viisikymmentä vuotta sitten, Saksan kansa murskasi itsevaltiuden ja valloitti itselleen voimalla poliittisen vapauden. Saksassa ei säädä lakeja pieni virkamiesryhmä, kuten Venäjällä, vaan *kansanedustajain kokous*, parlamentti, eli *valtakunnan valtiopäivät*, kuten saksalaiset sitä nimittävät. Kaikki täysikäiset miehet valitsevat edustajia tähän eduskuntaan. Näin ollen voidaan laskea, paljonko ääniä on

annettu sosialidemokraattien puolesta. Vuonna 1887 *kymmenesosa* kaikista äänistä annettiin sosialidemokraateille. Vuonna 1898 (Saksan valtakunnan valtiopäivien viime vaaleissa) sosialidemokraattien äänimäärä *kasvoi melkein kolminkertaiseksi*. Sosialidemokraatit saivat jo *enemmän kuin neljänneksen* kaikista äänistä. *Kolmatta miljoonaa* täysikäistä miestä valitsi parlamenttiin *sosialidemokraattisia edustajia*. Saksan maaseututyöläisten keskuuteen sosialismi on levinnyt vielä vähän, mutta nykyisin se astuu siellä eteenpäin varsin nopein askelin. Ja kun palkollisten, päivätyöläisten ja varattoman, köyhtyneen talonpoikaiston suuret joukot yhtyvät kaupunkilaisiin veljiinsä, niin Saksan työläiset voittavat ja toimeenpaneavat sellaisen järjestyksen, jonka vallitessa ei tule olemaan työtätekevien kurjuutta eikä sortoa.

Entä millä tavoin sosialidemokraattiset työläiset aikovat vapauttaa kansan kurjuudesta?

Jotta se voitaisiin tietää, on selvästi ymmärrettävä, mistä johtuu suurten kansanjoukkojen kurjuus nykyisen yhteiskuntajärjestelmän vallitessa. Kohoa rikkaita kaupunkeja, rakennetaan upeita kaupunkeja ja taloja, rakennetaan rautateitä, sekä teollisuudessa etlä maanviljelyksessä otetaan käytäntöön kaikenlaisia koneita ja parannuksia, mutta miljoonaiset kansanjoukot eivät yhä pääse kurjuudesta, ne tekevät edelleenkin koko ikänsä työtä vain perheensä toimeentulosta. Eikä siinä kaikki: työttömiä ilmaantuu yhä enemmän. Kyliin ja kaupunkiin ilmaantuu yhä enemmän ihmisiä, jotka eivät lainkaan voi löytää minkäänlaista työtä. Kylissä he näkevät nälkää, kaupungeissa he täydentävät kerjäläisjoukkoja ja ryysyläiskomppanioita, värjöttelevät kuin metsäeläimet esikaupunkien maamajoissa tahi sellaisissa kauheissa kaupunkiluolissa ja kellarikerroksissa, jollaisia on Hitrovon torilla Moskovassa.

Kuinka se voi olla mahdollista? Rikkaus ja ylellisyys yhä lisääntyy, mutta ne monen monet miljoonat ihmiset, jotka luovat työllään kaikki rikkauudet, jäävät kuitenkin köyhyyteen ja kurjuuteen? Talonpojat nääntyvät nälkään, työläiset kuljeskelevat ilman työtä,— mutta kauppiaat vievät Venäjältä ulkomaille miljoonia puutia viljaa, tehtaast seisovat, kun ei ole mihin panna tavaroita, mihin myydä niitä?

Se johtuu ennen kaikkea siitä, että äärettömät maa-alat, samoin kuin tehtaat, konepajat, koneet, rakennukset ja laivat — ovat pohattojen pienen ryhmän omaisuutta. Kymmenet miljoonat ihmiset tekevät työtä näillä mailla, näissä tehtaissa ja konepajoissa, mutta ne kuuluvat muutamalle tuhannelle tai muutamalle kymmenelle tuhannelle rikkaalle tilanherralle, kauppiaalle ja tehtailijalle. Kansa tekee työtä noille pohatoille palkasta, maksusta, leipäpalasta. Kaikki se, mikä tuotetaan työläisten kurjan ylläpidon yli, kaikki se joutuu rikkaiden käsiin, kaikki se on heidän liikevoittoaan, heidän „tulojaan”. Kaikki koneiden ja työparannusten tuottama hyöty menee maanomistajille ja kapitalisteille: he kasaavat miljoonarikkauksia, mutta työntekijäin osalle tulee tuosta rikkaudesta surkeita muruja. Työtä varten työntekijät kootaan yhteen: suurilla maatiloilla ja suurissa tehtaissa työskentelee useita satoja, joskus jopa useita tuhansiakin työläisiä. Työn tällaisesta yhdistämisestä, kun samalla käytetään mitä erilaisimpia koneita, työ käy menestyksellisemmäksi: yksi työläinen tuottaa paljon enemmän kuin ennen kymmenet työläiset, jotka tekivät työtä yksikseen ja ilman minkäänlaisia koneita. Mutta tästä työn menestyksellisyydestä, sen tuottavuudesta koituvaa hyötyä eivät nauti kaikki työtätekevät, vaan ainoastaan mitättömän vähälukuiset suurmaanomistajat, kauppiat ja tehtailijat.

Usein saa kuulla, että tilanherrat ja kauppiat „*antavat työtä*” kansalle, „*antavat*” köyhälle välle ansiomahdollisuuden. Sanotaan esimerkiksi läheisen tehtaan tai läheisen kartanotilan „*ruokkivan*” paikallisia talonpoikia. Todellisuudessa kuitenkin työläiset *ruokkivat* työllään sekä itsensä että myös kaikki ne, jotka itse eivät tee työtä. *Mutta siitä hyvästä, että hänen sallitaan tehdä työtä tilanherran maalla, tehtaassa tai rautatiellä, työläinen luovuttaa omistajalle ilmaiseksi* kaiken sen, mitä tuotetaan, saaden itse vain niukan toimeentulon. Itse asiassa eivät siis tilanherrat ja kauppiat anna työläisille työtä, vaan työläiset ylläpitävät työnteollaan kaikkia, luovuttaen ilmaiseksi suuren osan työstään.

Edelleen. Kansan kurjuus kaikissa nykyisissä valtioissa johtuu siitä, että työntekijät valmistavat kaikki tuotteet myyntiä, markkinoita varten. Tehtailija ja käsityöläinen, tilanherra ja varakas talonpoika tuottaa erilaisia valmisteita, hoitaa karjaa, kylvää ja korjaa viljan *myyntiä varten*,

saadakse *rahaa*. Raha on tullut nyt kaikkialla perusvoimaksi. Rahaan vaihdetaan kaikki ja kaikenlaiset ihmistyön tuotteet. Rahalla voidaan ostaa kaikkea, mitä halutaan. Rahalla voi ostaa jopa ihmisenkin, s.o. pakottaa varaton ihminen tekemään työtä sen hyväksi, jolla on rahaa. Ennen oli maa perusvoimana — siten oli maaorjuuden vallitessa; kenellä oli maata, sillä oli myös voimaa ja valtaa. Mutta nyt on perusvoimaksi tullut raha, pääoma. Rahalla voidaan ostaa maata kuinka paljon tahansa. Rahatta ei maastakaan ole suurta hyötyä: ei ole millä ostaisi auran tai muita työvälineitä, karjaa, vaatteita ja kaikenlaisia muita kaupunkilaistavaroita, puhumattakaan verojen maksusta. Rahasta ovat miltei kaikki tilanherrat pantanneet maatilansa pankille. Saadakseen rahaa hallitus ottaa lainoja rikkailta ihmisiltä ja pankkiireilta ympäri maailmaa ja maksaa näistä lainoista korkoina satoja miljoonia ruplia vuodessa.

Kaikki käyvät nykyään rahan vuoksi ankaraa sotaa toisiaan vastaan. Jokainen pyrkii ostamaan halvemmalla, myymään kalliimmalla, jokainen pyrkii toisen edelle, myymään mahdollisimman paljon tavaroita, polkemaan hintoja, salaamaan toiselta edullisen myyntipaikan tai edullisen hankintatarjouksen. Tässä yleisessä rahakahakassa joutuvat raskaimmin kärsimään pieneläjät, pikkukäsityöläiset ja pientalonpojat: he jäävät aina jälkeen rikkaasta kauppiasta tai rikkaasta talonpojasta. Heillä ei milloinkaan ole mitään varastoja, he elävät kädestä suhun, kaikissa vaikeissa tilanteissa ja onnettomuustapauksissa heidän on pantettava viimeinen omaisuutensa tai myytävä polkuhinnasta työkarja. Jouduttuaan kerran jonkun kulakin tai koronkiskurin kynsiin, he kykenevät vain ani harvoin vapautumaan kahleista, mutta useimmitenkin joutuvat lopullisesti taloudelliseen häviöön. Joka vuosi kymmenet ja sadat tuhannet pientalonpojat ja käsityöläiset lukitsevat mökkinsä, luovuttavat maaosuutensa ilmaiseksi kyläyhteisölle ja muuttuvat palkkatyöläisiksi, batrakeiksi, sekatyöläisiksi, proletaareiksi. Mutta rikkaat ihmiset kasaavat tässä rahataistelussa yhä suurempia rikkauksia. Rikkaat kasaavat pankkeihin miljoonia ja satoja miljoonia ruplia, eivätkä he rikastu ainoastaan omilla rahoillaan, vaan myöskin vierailta, pankkiin talletetuilla rahoilla. Pankkeihin tai säästökassoihin tallettamistaan kymmenien tai sadan ruplan suuruisista rahasummistaan pieneläjät saavat korkoa kolme

tai neljä kopeekkaa ruplalta, mutta rikkaat tekevät näistä kymmenistä ruplista — miljoonia, laajentavat näillä miljoonilla liikevaihtoaan ja saavat liikevoittoa kymmenen ja kaksikymmentä kopeekkaa ruplalta.

Juuri sen takia sosialidemokraattiset työläiset sanovatkin, että kansan kurjuuden ainoana hävittämiskeinona on se, että koko valtakunnan nykyistä järjestystä muutetaan perin pohjin ja pystytetään *sosialistinen järjestys*, se on: otetaan suurmaanomistajilta pois heidän maatilansa, tehtailijoilta heidän tehtaansa, pankkiireilta heidän rahapääomansa, hävitetään heidän *yksityisomistuksensa*, siirretään heidän omaisuutensa kaikkialla valtiossa koko työkanan käsiin. Silloin työläisten työstä eivät tule määräämään rikkaat, jotka elävät vieraalla työllä, vaan itse työläiset ja heidän valitsemansa henkilöt. Silloin yhteisen työn hedelmät ja kaikkien parannusten ja koneiden antamat edut koituvat kaikkien työtätekevien, kaikkien työläisten hyväksi. Silloin rikkaus tulee lisääntymään vieläkin nopeammin, sillä itselleen työläiset tulevat tekemään työtä paremmin kuin kapitalisteille, ja työpäivä tulee olemaan lyhyempi, työläisten toimeentulo parempi ja koko heidän elämänsä muuttuu aivan toisenlaiseksi.

Mutta järjestyksen muuttaminen kauttaaltaan koko valtakunnassa ei ole helppo tehtävä. Se vaatii suurta työtä, suurta, pitkäaikaista ja sitkeää taistelua. Kaikki rikkaat ihmiset, kaikki omistajat, koko *porvaristo* * tulee kaikin voimin puolustamaan rikkauksiaan. Koko *rikkaiden luokkaa* nousevat puolustamaan virkamiehet ja sotaväki, sillä itse hallituskin on rikkaiden luokan käsissä. Työläisten on yhdyttävä yhtenä miehenä taistelemaan kaikkia niitä vastaan, jotka elävät vieraalla työllä; työläisten itsensä on liityttävä yhteen sekä yhdistettävä kaikki köyhät yhdeksi *työväenluokaksi*, yhdeksi *proletariaatin luokaksi*. Taistelu ei tule olemaan työväenluokalle helppoa, mutta tämä taistelu on päättyvä kiertämättömästi työläisten voittoon, sillä porvaristo eli ihmiset, jotka elävät vieraalla työllä, muodostavat mitättömän osan kansasta. Mutta työväenluokka muodostaa kansan valtavan enemmistön. Työläiset ovat

* Porvari merkitsee omistajaa. Porvaristo — kaikkia omistajia yhteisesti. Suurporvari on suuomistaja. Pikkuporvari — pienomistaja. Porvaristo ja proletariaatti on yhtä kuin omistajat ja työläiset, rikkaat ja köyhät, ihmiset, jotka elävät vieraalla työllä, ja ihmiset, jotka palkasta tekevät työtä toisille.

omistajiin verrattuna samaa kuin miljoonat verrattuna tuhansiin.

Ja työläiset alkavat jo liittyä Venäjällä tätä suurta taistelua varten yhteen sosialidemokraattiseen puolueeseen. Niin vaikeaa kuin onkin yhdistyä salaa, piiloutuen poliisilta, niin sittenkin yhdistys lujittuu ja kasvaa. Ja kun Venäjän kansa on taistellut itselleen poliittisen vapauden, niin silloin työväenluokan yhteenliittymisen asia, sosialismin asia alkaa edistyä verrattomasti nopeammin, vieläkin nopeammin, kuin se edistyy Saksan työläisillä.

3. RIKKAUS JA KURJUUS, OMISTAJAT JA TYÖLÄISET MAASEUDULLA

Me tiedämme nyt, mitä sosialidemokraatit tahtovat. He tahtovat taistella koko rikkaiden luokkaa vastaan kansan vapauttamiseksi kurjuudesta. Eikä maaseudullamme ole kurjuutta vähemmän, vaan ehkäpä enemmänkin kuin kaupungeissa. Emme rupea tässä puhumaan siitä, kuinka suurta on maaseudun kurjuus: jokainen maaseudulla ollut työläinen ja jokainen talonpoika tuntee varsin hyvin maaseudun puutteen, nälän, kylmyyden ja taloudellisen häviön.

Mutta talonpoika ei tiedä, *miksi* hän on puutteenalaisessa asemassa, näkee nälkää ja joutuu taloudelliseen häviöön, hän ei tiedä, *kuinka* voisi vapautua tuosta puutteesta. Sen selville saamiseksi on ennen kaikkea tajuttava, mistä kaikenlainen puute ja kurjuus niin kaupungissa kuin maaseudullakin johtuu. Olemme jo maininneet siitä lyhyesti ja tulleet huomaamaan, että köyhien talonpoikien ja maalaistyöläisten on liityttävä yhteen kaupunkilaistyöläisten kanssa. Mutta se ei riitä. Edelleen on saatava selville, ketkä maaseudun väestöstä asettuvat rikkaiden puolelle, omistajien puolelle, ja ketkä — työläisten puolelle, sosialidemokraattien puolelle. On saatava selville, paljonko on niitä talonpoikia, jotka osaavat yhtä hyvin kuin tilanherrat hankkia pääomaa ja elää vieraalla työllä. Ellei sitä selvitetä perusteellisesti, niin mitkään puheet kurjuudesta eivät silloin johda tuloksiin eikä maalaisköyhälistö tule käsittämään, *keiden* on maaseudulla yhdyttävä keskenään ja liityttävä yhteen kaupunkilaistyöläisten kanssa ja *miten* on meneteltävä, että tuo liitto olisi *luotettava*, ettei talonpoikaa voisi

pettää tilanherran lisäksi myös hänen oma veljensä — rikas talonpoika.

Sen selville saamiseksi tarkastelemmekin nyt, miten voimakkaita ovat tilanherrat maaseudulla ja miten voimakkaita ovat rikkaat talonpojat.

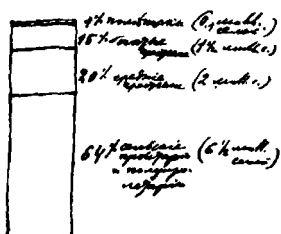
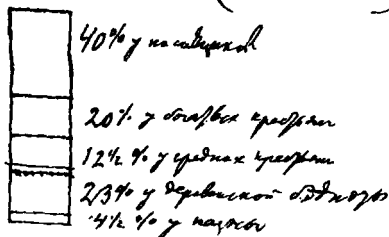
Aloitamme tilanherroista. Heidän voimakkuutensa voidaan arvioida ennen kaikkea sen maamäärän mukaan, mikä on heidän yksityisessä omistuksessaan. Euroopan-Venäjällä on laskettu olevan kaikkiaan maata, sekä talonpoikaiston osuusmaita että yksityisomistuksessa olevia maita, lähes 240 miljoonaa desjatiinaa * (paitsi kruunun maita, joista tulemme puhumaan erikseen). Näistä 240 miljoonasta desjatiinasta talonpoikain käsissä, s.o. *yli kymmenen miljoonan talouden* hallussa on 131 miljoonaa desjatiinaa osuusmaita. Mutta yksityisomistajien käsissä, s.o. *vajaan puolen miljoonan perheen* hallussa on 109 miljoonaa desjatiinaa. Vaikka laskettaisiin tasankin, niin yhtä talonpoikaisperhettä kohti tulisi siis 13 desjatiinaa, jota vastoin yhtä yksityisomistajan perhettä kohti tulisi 218 desjatiinaa! Mutta epäsuhte maan jakaantumisessa on vieläkin suurempi, kuten tulemme heti huomaamaan.

Yksityisomistajien 109 miljoonasta maadesjatiinasta *seitsemän* miljoonaa on *apanaasimaita*, s.o. tsaarin sukukunnan yksityisomistuksessa olevia maita. Tsaari perheineen on tilanherroista ensimmäinen, Venäjän suurin tilanherra. *Yhdellä* suvulla on *enemmän* maata kuin *puolella miljoonalla* talonpoikaisperheellä! Edelleen, kirkoilla ja luostareilla on lähes *kuusi* miljoonaa desjatiinaa maata. Meidän pappimme saarnaavat talonpoikaistolle ahneuden karttamista ja kohtuullisuutta, mutta itselleen he ovat kahmineet kaikenlaisin keinoin suunnattomat määrät maata.

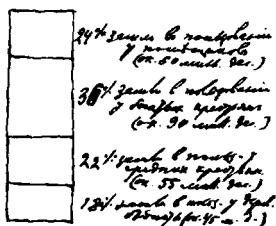
Sitten noin kaksi miljoonaa desjatiinaa lasketaan olevan kaupungeilla ja kauppaloilla ja sama määrä erilaisilla kauppa- ja teollisuusyhtymillä ja yhtiöillä. 92 miljoonaa desjatiinaa maata (tarkka luku on 91.605.845, mutta yksinkertaisuuden vuoksi tulemme esittämään luvut pyöristettyinä) kuuluu *vähemmälle kuin puolelle miljoonalle*

* Kaikki nämä ja alempana olevat maan määrää osoittavat luvut ovat jo kovin vanhentuneita. Ne ovat vuosilta 1877—1878. Mutta uudempia lukuja ei ole. Venäjän hallitus voi pysyä pystyssä vain pimeyden turvin, ja siksi meillä niin harvoin kerätäänkin koko valtakuntaa käsittäviä täydellisiä ja todenperäisiä tietoja kansan elämästä.

<u>X-b</u>	<u>loma- des</u>	<u>zamb Cov- can</u>	<u>zamb C metys- lamin (+ apant- -cava)</u>
0.1	3	100.	60
1.5	7.5	50	90
2	4	35	55
6.5	3 1/2	55	45
<u>10.1</u>	<u>18</u>	<u>240</u>	<u>250</u>
suuh.	suuh.	+ 10 kas	
		250 suuh. des	
		costa... (kesä or. 250 suuh.)	

Kesä or. 10 suuh.
cava...
...

Kesä or. 250 suuh.
zamb C metys-
lamin.

Luokkaryhmittymien mukainen maa-alalaskelma,
jonka V. I. Lenin teki valmistellessaan kirjastaan
„Maalaisköyhälistölle”.— 1903

Pienennetty

(481.358) yksityisomistajaperheelle. Puolet näistä perheistä ovat peräti pieniä omistajia; kullakin niistä on maata alle kymmenen desjatiinan. Ja kaikilla niillä on yhteensä alle miljoonan desjatiinan. Mutta *kuudellatoista tuhannella* perheellä on kullakin *toista tuhatta* desjatiinaa maata; niillä on kaikkiaan *kuusikymmentä viisi miljoonaa desjatiinaa*. Se, miten suunnattomat määrät maata on kerääntynyt suurmaanomistajain käsiin, näkyy siitäkkin, että *hiukan vähemmän kuin tuhat perhettä* (924) omistaa *yli kymmenen tuhannen desjatiinan maata* kukin, ja kaikilla niillä yhteensä on *kaksikymmentä seitsemän miljoonaa desjatiinaa!* Tuhannella perheellä on yhtä paljon kuin kahdella miljoonalla talonpoikaisperheellä.

On ymmärrettävää, että kansan miljoonaisten ja kymmenmiljoonaisten joukkojen *täytyy* kärsiä kurjuutta ja nälkää ja ne *tulevat aina* kärsimään kurjuutta ja nälkää niin kauan, kuin muutamien tuhansien pohattojen käsissä ovat noin äärettömät maa-alat. On ymmärrettävää, että myös valtiovalta, itse hallitus (vaikkapa tsaarihallituskin) tulee siihen saakka tanssimaan näiden suurmaanomistajain pillin mukaan. On ymmärrettävää, että niin kauan kuin maalaisköyhälistö ei itse liity yhteen, yhdisty yhdeksi luokaksi taistellakseen sitkeästi ja vimmatusti tätä tilanherrain luokkaa vastaan, sen on turhaa odottaa joltain tai jostain apua.

Tässä yhteydessä huomautettakoon, että hyvin useilla henkilöillä (ja jopa monilla sivistyneilläkin henkilöillä) on meillä aivan väärä käsitys tilanherraluokan voimakkuudesta, kun he sanovat, että „valtiolla” on paljon enemmän maata. „Jo nyt”, sanovat sellaiset talonpojan huonot neuvonantajat, „suuri osa Venäjän alueesta (s.o. koko maasta) kuuluu valtiolle” (nämä sanat on otettu „Revoljuutionnaja Rossija” lehden 8. n:osta, s. 8). Näiden henkilöiden virhe johtuu seuraavasta. He ovat kuulleet, että *kruunulle* kuuluu meillä Euroopan-Venäjällä 150 miljoonaa desjatiinaa. Asia on todellakin niin. Mutta he ovat unoh- taneet, että nuo puolitoista sataa miljoonaa desjatiinaa ovat melkein kokonaan *kaukaisessa pohjolassa*, Arkangelin, Vologdan, Aunuksen, Vjatkan ja Permin lääneissä *olevia joutomaita ja metsiä*. Kruunulle ovat jääneet siis vain sellaiset maat, jotka eivät tähän asti ole kelvanneet lainkaan taloudessa käytettäväksi. Viljelyskelpoisia maita sen

sijaan on kruunulla *alle neljän miljoonan desjatiinan*. Ja nämäkin kruunun viljelyskelpoiset maat (esimerkiksi Samarān läänissä, missä niitä on erittäin paljon) vuokrataan pohatoille pientä maksua vastaan, melkein ilmaiseksi. Pohatat kahtivat näitä maita tuhansin ja kymmenin tuhansin desjatiinoin ja jakavat niitä sitten talonpoikaistolle monta kertaa kalliimmasta vuokrasta.

Siis perin huonoja talonpojan neuvonantajia ovat ne, jotka sanovat: kruunulla on paljon maata. Todellisuudessa on paljon hyviä maita yksityisillä suurmaanomistajilla (ja muun muassa henkilökohtaisesti myös tsaarilla), ja nämä suurtilanherrat pitävät itse kruununkin omissa käsissään. Ja niin kauan kuin maalaisköyhälistö ei kykene liittymään yhteen ja muuttumaan yhteenliittymisensä kautta mahtavaksi voimaksi, niin kauan „valtio” on aina oleva tilanherraluokan nöyrä palvelija. Eikä saa unohtaa myös seuraavaa: tilanherroina olivat ennen melkein yksinomaan aateliset. Aatelistolla on nytkin suuret määrät maata (115 tuhannella aatellisella laskettiin vuosina 1877—1878 olleen 73 miljoonaa desjatiinaa). Mutta perusvoimaksi on nyt tullut raha, pääoma. Hyvin, hyvin paljon ovat ostaneet itselleen maata kauppiaat ja varakkaat talonpojat. Laskeetaan, että kolmessakymmenessä vuodessa (vuodesta 1863 vuoteen 1892) aatelisto on menettänyt maata (siis myynyt enemmän kuin ostanut) yli kuudensadan miljoonan ruplan arvosta. Mutta kauppiaat ja kunniaporvarit ovat hankkineet maata 250 miljoonan ruplan arvosta. Talonpojat, kasakat ja „muu maalaisraivas” (joksi hallituksemme nimittää tavalliseen väkeen kuuluvia henkilöitä erotukseksi „jalosukuisista” ja „puhtaasta väestä”) ovat hankkineet maata 300 miljoonan ruplan arvosta. Siis koko Venäjällä talonpojat ostavat itselleen vuosittain yksityisomaisuudekseen maata keskimäärin 10 miljoonan ruplan arvosta.

Talonpoikia on siis erilaisia: toiset kärsivät kurjuutta ja nälkää, toiset rikastuvat. Sellaisia rikkaita talonpoikia, jotka pyrkivät tilanherrojen puoleen ja jotka tulevat päämäärin rikkaiden puolta työläisiä vastaan, ilmaantuu siis yhä enemmän. Ja maalaisköyhälistön, joka tahtoo yhtyä kaupunkilaistyöläisten kanssa, on ajateltava perinpohjaisesti tätä seikkaa ja otettava selville, kuinka paljon näitä rikkaita talonpoikia on, kuinka suuri on heidän voimansa ja minkälaisen liiton me tarvitsemme taistellaksemme tätä

voimaa vastaan. Mainitsimme vast'ikään talonpojan huonoista neuvonantajista. Nuo huonot neuvonantajat sanovat mielellään: talonpojilla on jo liitto. Sinä liittona on kyläyhteisö, yhdyskunta. Kyläyhteisö on suuri voima. Kyläyhteisö liittää talonpojat kiinteästi toisiinsa; yhteisötalonpoikain organisaatio (s.o. yhdistys, liitto) on kolossaalinen (s.o. valtava, laaja).

Se ei ole totta. Se on satua. Vaikka se onkin kunnan ihmisten keksimää, niin se on kuitenkin satua. Jos alamme kuunnella satuja, niin sillä me vain pilaamme asiamme, maalaisköyhälistön ja kaupunkilaistyöläisten liiton asian. Katsokoon jokainen maaseutuasukas tarkkaavaisesti ympärilleen: onko kyläyhteisö, onko talonpoikain yhdyskunta sen köyhälistön liiton kaltainen, jonka tehtävänä on taistella *kaikkia* pohattoja vastaan, *kaikkia* niitä vastaan, jotka elävät vieraalla työllä? Ei, ei ole eikä voikaan olla sen kaltainen. Jokaisessa kylässä, jokaisessa yhteisössä on paljon batrakkeja, paljon köyhtyneitä talonpoikia, ja on pohattoja, jotka itse pitävät batrakkeja ja ostavat itselleen maata „ikuisiksi ajoiksi”. Nämä pohatat ovat myös yhteisön jäseniä ja he johtavat yhteisöä, sillä heillä on voimaa. Mutta tarvitsemmeko me sellaista liittoa, johon kuuluu pohattoja ja jota pohatat johtavat? Emme lainkaan. Me tarvitsemme liittoa *taistellaksemme* pohattoja vastaan. Siis kyläyhteisö ei sovi meille lainkaan.

Me tarvitsemme vapaaehtoista liittoa, vain sellaisten ihmisten liittoa, jotka ovat ymmärtäneet, että heidän täytyy yhtyä kaupunkilaistyöläisten kanssa. Mutta kyläyhteisö ei ole vapaaehtoinen liitto, vaan pakollinen liitto. Kyläyhteisöön ei kuulu vain niitä ihmisiä, jotka tekevät työtä pohattojen hyväksi ja tahtovat taistella yhdessä pohattoja vastaan. Yhteisöön kuuluu kaikenlaisia ihmisiä, jotka eivät kuulu siihen omasta tahdostaan, vaan sen tähden, että heidän vanhempansa ovat kyseisellä maalla eläneet, tehneet työtä kyseisen tilanherran hyväksi, sen tähden, että esivalta on heidät kyseiseen yhteisöön merkinnyt. Köyhät talonpojat eivät voi erota vapaasti kyläyhteisöstä; he eivät voi ottaa vapaasti yhteisöön vierasta henkilöä, jonka poliisi on merkinnyt toiseen kuntaan, vaikka meille, liitollemme, olisi ehkä tarpeen, että hän olisi juuri täällä. Ei, me tarvitsemme aivan toisenlaisen liiton, yksinomaan vain työmiesten ja

köyhien talonpoikain vapaaehtoisen liiton taistellaksemme kaikkia niitä vastaan, jotka elävät vieraalla työllä.

Ne ajat ovat jo kauan sitten olleet ja menneet, jolloin kyläyhteisö oli voimaa. Eivätkä nuo ajat palaa enää milloinkaan. Kyläyhteisö oli voimakas silloin, kun talonpoikain keskuudessa ei ollut juuri lainkaan batrakkeja eikä työläisiä, jotka olisivat kuljeskelleet ansiotöiden haussa ympäri Venäjää, silloin kun ei ollut juuri lainkaan myöskään pohattoja, kun maaorjanomistaja sorti kaikkia samalla tavalla. Mutta nyt on perusvoimaksi tullut raha. Rahan vuoksi jopa saman yhteisön jäsenetkin kamppailevat keskenään kuin villipedot. Rahakkaat talonpojat ahdistavat ja ryöstävät oman yhteisönsä jäseniä pahemmin kuin jotkut tilanherrat. Meille ei ole nyt tarpeen kyläyhteisö, vaan liitto *rahan valtaa* vastaan, pääoman valtaa vastaan, maa-seudun kaikkien työmiesten ja eri yhdyskuntien köyhien talonpoikien liitto, koko maalaisköyhälistön ja kaupunkilais-työläisten taisteluliitto yhtä hyvin tilanherroja kuin rikkaita talonpoikiakin vastaan.

Miten voimakkaita ovat tilanherrat, sen me olemme nähneet. Tarkastelkaamme nyt, paljonko on rikkaita talonpoikia ja miten voimakkaita he ovat.

Tilanherrain voimakkuudesta me teimme arvion heidän tilojensa suuruuden mukaan, heillä olevan maamäärän mukaan. Tilanherrat käyttävät vapaasti maataan, ostavat ja myyvät sitä vapaasti. Sen vuoksi heidän voimakkuutensa voidaan arvioida sangen tarkasti heillä olevan maamäärän perusteella. Sitä vastoin talonpojilla ei meillä tähän saakka ole ollut oikeutta määrätä vapaasti omasta maastaan, he ovat vieläkin puoleksi maaorjia, omiin yhdyskuntiinsa sidottuja. Sen vuoksi rikkaiden talonpoikain voimaa ei voida määritellä heillä olevan osuusmaan määrän mukaan. Rikkaat talonpojat eivät rikastu maaosuudestaan: he *ostavat* suuria määriä maata, ostavat sekä „ikuisiksi ajoiksi” (s.o. yksityisomaisuudekseen) että „vuosiksi” (s.o. ottavat vuokralle), ostavat sekä tilanherroilta että omalta talonpoikaisveljeltään, siltä, joka hylkää maansa, joka antaa puutteen vuoksi maaosuutensa vuokralle. Sen vuoksi on varmintä erottaa rikkaat, keskivarakkaat ja köyhät talonpojat toisistaan sen mukaan, montako hevosta heillä on. Talonpoika, jolla on useampia hevosia, on miltei aina rikas talonpoika; koska hänellä on paljon työjuhtia, niin se

merkitsee, että hänellä on paljon kylvöjäkin, osuusmaan lisäksi muutakin maata ja rahaakin säästössä. Sitä paitsi meillä on mahdollisuus saada selville, kuinka paljon koko Venäjällä (Euroopan-Venäjällä, Siperiaa ja Kaukasiaa lukuunottamatta) on talonpoikia, joilla on useampia hevosia. Ei tietenkään saa unohtaa, että koko Venäjästä voidaan puhua vain yleensä: eri kihlakunnissa ja lääneissä on sangen paljon erilaisuutta. Esimerkiksi kaupunkien lähistöllä on usein sellaisia rikkaita maataviljeleviä talonpoikia, joilla on hyvin vähän hevosia. Toiset harjoittavat edullista puutarhaviljelystä, toisilla taas on vähän hevosia, mutta paljon lehmiiä, ja he myyvät maitoa. Kaikkialla Venäjällä on sellaisiakin talonpoikia, jotka eivät rikastu maanviljelyksellä, vaan kaupankäynnillä, rakentavat öljynpuristamoja, ryynimyllyjä ja muita tuotantolaitoksia. Jokainen maaseudulla asuva tuntee hyvin kotikylänsä tai -seutunsa rikkaat talonpojat. Mutta meidän on saatava selville, kuinka paljon heitä on koko Venäjällä ja kuinka voimakkaita he ovat, ettei köyhä talonpoika kulkisi umpimähkään, sidotuin silmin, vaan tietäisi täsmälleen, ketkä ovat hänen ystäviään ja ketkä hänen vihollisiaan.

Niinpä katsommekin nyt, paljonko on hevosta omistavia rikkaita ja köyhiä talonpoikia. Olemme jo maininneet, että talonpoikaistalouksia lasketaan Venäjällä olevan kaikkiaan noin *kymmenen miljoonaa*. Näillä talouksilla on nykyään todennäköisesti yhteensä noin *viisitoista miljoonaa* hevosta (neljätoista vuotta sitten oli *seitsemäntoista miljoonaa*, mutta nyt on vähemmän). Siis jokaista *kymmentä* taloutta kohti tulee keskimäärin *viisitoista* hevosta. Mutta koko juttu on siinä, että eräillä harvoilla on paljon hevosia, kun taas toisilla ja sitä paitsi hyvin monilla ei ole lainkaan tai on vähän. Hevosettomia talonpoikia on *vähintään kolme miljoonaa*, ja sellaisia talonpoikia, *joilla on yksi hevonen*, on noin kolme ja puoli miljoonaa. Nämä kaikki ovat joko täydelliseen taloudelliseen häviöön joutuneita tai köyhiä talonpoikia. Sanomme heitä maalaisköyhälistöksi. Heitä on *kuusi ja puoli miljoonaa kymmenestä miljoonasta*, siis *miltei kaksi kolmasosaa!* Sitä seuraavia ovat keskitalonpojat, joilla on pari työjuhtaa kullakin. Tällaisia talonpoikaistalouksia on *noin kaksi miljoonaa*, ja niillä on *noin neljä miljoonaa* hevosta. Näiden jälkeen seuraavat rikkaat talonpojat, joilla on enemmän kuin pari työjuhtaa kullakin.

Tällaisia talonpoikaistalouksia on *puolitoista miljoonaa*, mutta niillä on *seitsemän ja puoli miljoonaa* hevosta*. Tämä merkitsee: talouksien noin yhden kuudesosan käsissä on puolet kaikista hevosista.

Tietäessämme tuon voimme melko tarkasti arvioida rikkaiden talonpoikien voiman. Lukumääräisesti heitä on hyvin vähän: eri yhdyskunnissa, eri kunnissa heitä kertyy noin kymmenen, kaksikymmentä jokaista sataa taloutta kohti. Mutta nuo harvat taloudet ovat rikkaimpia. Koko Venäjän mitassa heillä osoittautuu olevan hevosia miltei yhtä paljon kuin kaikilla muilla talonpojilla yhteensä. Siis kylvöjäkin heillä on lähes puolet kaikista talonpoikain kylvöistä. Nämä talonpojat saavat viljaa paljon enemmän kuin heidän perheensä tarvitsee. He myyvät viljaa suurin määrin. Vilja ei ole heillä vain toimeentuloa varten, vaan ennen kaikkea myyntiä varten, rahan hankkimista varten. Näillä talonpojilla on mahdollisuus koota rahaa. He tallettavat ne säästökassoihin ja pankkeihin. He ostavat itselleen maata omaisuudekseen. Olemme jo puhuneet siitä, miten paljon talonpojat koko Venäjällä ostavat vuosittain maata; miltei kaikki nuo maat joutuvat juuri noille harvoille rikkaille talonpojille. Maalaisköyhälistön täytyy ajatella muuta kuin maan ostoa, sitä, miten voisi hankkia elatusensa. Usein sillä ei riitä rahaa leipäänkään, maan ostosta puhumattakaan. Sen vuoksi mitkään pankit yleensä ja eritoten talonpoikaispankki eivät auta maanhankinnassa lainkaan kaikkia talonpoikia (kuten väittävät joskus henkilöt, jotka pettävät talonpoikaa tai ovat kovin yksinkertaisia), vaan ainoastaan mitätöntä talonpoikaiston osaa, vain pohattoja. Siksipä nekin maamiehen kelvottomat neuvonantajat, joista olemme maininneet, eivät puhu totta talonpoikaiston maanostosta sanoessaan, että tuo maa muka

* Toistamme vielä kerran, että otamme tässä keskimääräiset, liikiptäiset luvut. Ehkei rikkaita talonpoikia olekaan täsmälleen puolitoista miljoonaa, vaan miljoona ja neljännes tai miljoona ja kolme neljännessä tai jopa kaksi miljoonaa. Se ei ole enää suuri ero. Eikä kysymys ole siitä, että huomioidaan jokainen tuhat tai sata tuhatta, vaan siitä, että ymmärrettäisiin selvästi, kuinka voimakkaita ovat rikkaat talonpojat, millainen on heidän asemansa, että osattaisiin erottaa omat viholliset ja ystävät, ettei annettaisi kaikenlaisten lorujen tai tyhjääpäiväisten sanojen pettää itseään, vaan tiedettäisiin tarkalleen sekä köyhälistön asema ja varsinkin rikkaiden asema.

Silmäilköön maaseudun jokainen työntekijä tarkkaavaisesti oman kuntansa ja naapurikuntien elämää. Hän huomaa, että laskelmamme on oikea, että keskimäärin on kaikkialla juuri siten: jokaista sataa taloutta kohti tulee kymmenen, korkeintaan kaksikymmentä pohattaa, noin kaksikymmentä keskitalonpoikaa, ja kaikki muut ovat köyhälistöä.

siirtyy pääomalta työlle. Maa ei koskaan voi siirtyä työlle, siis köyhälle työhmiselle, sillä maasta pitää maksaa rahalla. Mutta köyhälistöllä ei koskaan ole liikeneviä rahoja. Maa siirtyy vain raharikkaille pohattatalonpojille, pääomalle, vain niille henkilöille, joita vastaan maalaisköyhälistön on *taisteltava* liitossa kaupunkilaistyöläisten kanssa.

Rikkaat talonpojat eivät ainoastaan osta maata ikiomaksi, vaan juuri he ottavat sitä eniten vuokralle muutamien vuosien ajaksi. He vievät maan maalaisköyhälistöltä vuokraten suuria alueita. Esimerkiksi erään Poltavan läänin kihlakunnan (Konstantinogradin kihlakunnan) osalta laskettiin, paljonko rikkaat talonpojat olivat vuokranneet maata. Ja mitä havaittiin? Niitä, jotka olivat vuokranneet 30 desjatiinaa ja enemmän taloutta kohti, oli hyvin vähän, kaikkiaan kaksi taloutta jokaisesta 15 taloudesta. Mutta nuo pohatat olivat kahmineet käsiinsä *puolet* kaikesta vuokramaasta, ja jokaista pohattaa kohti tuli *75 desjatiinaa* vuokramaata! Tai toinen esimerkki. Taurian läänissä laskettiin, kuinka suuren osan pohatat olivat anastaneet siitä maasta, jonka talonpojat olivat *kyläyhteisönä*, yhdyskuntana, vuokranneet valtiolta. Osoittautui, että pohatat, joita oli vain *yksi viidesosa* talouksista, olivat anastaneet itselleen *kolme neljäsosaa* kaikesta vuokralle otetusta maasta. Maa jaetaan kaikkialla rahojen mukaan, mutta rahaapa onkin vain harvoilla pohatoilla.

Edelleen, paljon maita antavat nykyään vuokralle itse talonpojatkin. He hylkäävät maaosuutensa, sillä heillä ei ole karjaa, ei siementä eikä mitään talouden pitoa varten. Rahatta ei nykyään maallakaan ole mitään virkaa. Esimerkiksi Samaran läänin Novouzenskin kihlakunnassa jokaisesta kolmesta rikkaasta talonpoikaistaloudesta yksi ja jopa kaksikin taloutta *vuokraa osuusmaata* omalta tahi vieraalta yhdyskunnalta. Ja maaosuuksiaan antavat vuokralle hevosettomat tai ne, joilla on yksi hevonen. Kokonainen *kolmasosa* Taurian läänin talonpoikaistalouksista antaa vuokralle maaosuutensa. *Neljäsosa* kaikista talonpoikain maaosuuksista, neljännesmiljoona desjatiinaa maata, annetaan vuokralle. Ja tästä neljännesmiljoonasta sata viisikymmentä tuhatta desjatiinaa (kolme viidesosaa) joutuu rikkaiden talonpoikain käsiin! Siinä taaskin me näemme, onko kyläyhteisö, yhdyskunta sopiva

maalaisköyhälistölle. Kenellä kyläyhdyksunnassa on rahaa, sillä on myös voimaa. Mutta me tarvitsemme kaikkien yhteisöjen köyhälistön liittoa.

Samoin kuin maan oston nähden talonpoikia petetään myös puhumalla aurojen, leikkuukoneiden ja muiden uuden-aikaisten työvälineiden ostamisesta halvalla hinnalla. Järjestetään zemstvovarastoja, artteleja ja sanotaan: uuden-aikaiset työvälineet parantavat talonpoikaiston asemaa.— Se on pelkkää petosta. Kaikki nuo parhaat työvälineet joutuvat yksinomaan vain pohatoille, mutta köyhälistö ei saa niitä juuri lainkaan. Ei sen auta ajatella auroja eikä leikkuukoneita, hyvä kun saisi edes henkensä pitimet! Kaikki sellainen „talonpoikaiston auttaminen” on pohattojen auttamista eikä mitään muuta. Mutta köyhälistön joukkoja, joilla ei ole maata, ei karjaa eikä varastoja, ei auteta sillä, että paremmat työvälineet halpenevat. Niinpä esimerkiksi eräässä Samaran läänin kihlakunnassa laskettiin kaikki parannetut työvälineet, joita oli rikkailla ja köyhillä talonpojilla. Osoittautui, että talouksien yhdellä viidesosalla, s.o. varakkaimmilla oli miltei kolme neljäsosaa kaikista parannetuista työvälineistä, kun taas köyhälistöllä, joka käsitti puolet talouksista, oli kaiken kaikkiaan yksi kolmaskymmenesosa. Tässä kihlakunnassa on hevoseettomia ja yhden hevosen omistavia talouksia 10 tuhatta kaikista 28 tuhannesta taloudesta; ja näillä 10 tuhannella taloudella on kaiken kaikkiaan seitsemän parannettua työvälinettä tämän kihlakunnan kaikkien talonpoikaistalouksien kaikista 5.724 parannetusta työvälineestä. Seitsemän työvälinettä 5.724:stä — sellainen on maalaisköyhälistön osuus kaikissa näissä talouden parannuksissa, aurojen ja leikkuukoneiden leviämisisä, jotka auttavat muka „koko talonpoikaista”! siinä kaikki, mitä maalaisköyhälistö voi odottaa henkilöiltä, jotka jaarittelevat „talonpoikaistalouden parantamisesta”!

Rikkaan talonpoikaiston eräs peruserikoisuus on vihdoin siinä, että se palkkaa batrakeja ja päiväläisiä. Rikkaat talonpojat kuten tilanherratkin elävät niin ikään vieraalla työllä. He rikastuvat kuten tilanherratkin siksi, että talonpoikaisjoukot joutuvat häviötilaan ja köyhtyvät. He pyrkivät kuten tilanherratkin puristamaan batrakeistaan mahdollisimman paljon työtä ja maksamaan heille mahdollisimman vähän. Elleivät miljoonat talonpojat olisi peräti

häviötilaan saatettuja ja pakoitettuja menemään vieraille työhön, menemään palkkalaisiksi, myymään työvoimaansa, niin silloin rikkaita talonpoikia ei voisi olla olemassakaan, he eivät voisi hoitaa talouttaan. Silloin ei olisi missään heidän saatavissaan „rappiolle” joutuneita maaosuuksia, eivätkä he löytäisi mistään itselleen työläisiä. Mutta koko Venäjän mitassa puolitoista miljoonaa rikkaasta talonpoikaa palkkaa todennäköisesti vähintään *miljoonan* batrakkia ja päiväläistä. Ymmärrettävää on, että siinä suurtaistelussa, jota käydään omistajaluokan ja omistamattomien luokan välillä, isäntien ja työläisten välillä, porvariston ja proletariaatin välillä — rikkaat talonpojat asettuvat omistajien puolelle, työväenluokkaa vastaan.

Nyt me tiedämme rikkaan talonpoikaiston aseman ja voiman. Tarkastelkaamme, minkälaista on maalaisköyhälistön elämä.

Olemme jo maininneet, että maalaisköyhälistöön kuuluu valtava enemmistö, miltei kaksi kolmasosaa kaikista Venäjän talonpoikaistalouksista. Ensinnäkin hevosettomia talouksia on vähintään *kolme miljoonaa* — nykyään niitä on todennäköisesti jo enemmänkin, aina kolmeen ja puoleen miljoonaan. Jokainen nälkävuosi, jokainen katovuosi saattaa taloudelliseen häviöön kymmeniä tuhansia talouksia. Väestö lisääntyy, elämä käy yhä ahtaammaksi, mutta kaiken parhaan maan ovat tilanherrat ja rikkaat talonpojat jo anastaneet itselleen. Ja siksi joka vuosi yhä enemmän väkeä joutuu taloudelliseen häviöön, poistuu kaupunkikeihin ja tehtaisiin, menee batrakeiksi, muuttuu sekatyöläisiksi. Hevoseton talonpoika on sellainen talonpoika, joka on jo kokonaan köyhtynyt. Hän on proletaari. Hän elää (niin kauan kuin elää, oikeamminkin kituu eikä elä) *palkkatyöllä*, vaan ei maanviljelyllä eikä taloudenhoidolla. Hän on kaupunkilaistyöläisen oma veli. Hevosetomalle talonpojalle on maakin tarpeeton: puolet hevosetommista talouksista *antavat maaosuutensa vuokralle*, luovuttavatpa sen joskus yhteisölle ilmaiseksikin (vieläpä maksavatkin päälle päätteeksi!), sillä maan muokkaaminen on heille ylivoimaista. Hevoseton talonpoika kylvää ehkä desjatiinan, korkeintaan kaksi. Hän joutuu aina ostamaan lisää viljaa (jos on millä ostaa) — omalla viljallaan hän ei tule koskaan toimeen. Eivätpä ole kovin kaukana heistä nekään talonpojat, joilla on yksi hevonen ja joita on

Venäjällä noin 3½ miljoonaa taloutta. On tietenkin poikkeuksia, ja olemme jo maininneet, että siellä täällä on keskivarakkaita ja jopa varakkaitakin yhden hevosen omaavia talonpoikia. Mutta emme puhu poikkeuksista emmekä yksityisistä paikkakunnista, vaan koko Venäjästä. Kun otetaan kaikki ne talonpojat, joilla on yksi hevonen, niin epäilemätöntä on, että he ovat köyhää ja kurjistunutta väkeä. Talonpoika, jolla on yksi hevonen, kylvää jopa maanviljelyslääneissäänkin kolme—neljä desjatiinaa, harvoin viisi; hänkään ei tule toimeen omalla viljallaan. Hyvinäkään vuosina hänen ravintonsa ei ole hevosettoman talonpojan ravintoa parempaa — siis hän on ainaisesti aliravittu, alituisesti nälässä. Taloutensa on aivan rappiolla, karja huonoa, se on rehun puutteessa, ei ole voimia muokata kunnolla maata. Talonpoika, jolla on yksi hevonen, voi käyttää koko talouteensa (karjan rehua lukuunottamatta) — esimerkiksi Voronezhin läänissä — korkeintaan *kaksikymmentä ruplaa vuodessa!* (Rikas talonpoika käyttää *kymmenen kertaa enemmän.*) Kaksikymmentä ruplaa vuodessa maan vuokraamiseen, karjan ostoon, sahran ja muiden työvälineiden kunnostamiseen, paimenen palkkaan ja kaikkeen muuhun! Onko se mikään talous? Se on alituista huolta, suoranaista pakkotyötä, ainaista vaivannäköä. Aivan ymmärrettävää on, että yhden hevosen omistavien talonpoikain keskuudessa on — ja paljon onkin — sellaisia, jotka *vuokraavat maaosuutensa*. Köyhälle ei maastakaan ole suurta hyötyä. Kun rahaa ei ole, niin maastakaan et saa rahaa, et edes elatustasi. Mutta rahaa tarvitaan kaikkeen: sekä ruokaan että vaatteisiin, sekä taloudenhoitoon että veroihin. Voronezhin läänissä talonpoika, jolla on yksi hevonen, maksaa yksistään veroja tavallisesti noin *kahdeksantoista ruplaa* vuodessa, kun kaiken kaikkiaan hän ansaitsee *kaikkiin* menoihin korkeintaan 75 ruplaa vuodessa. Siinä voidaan vain pilanpäiten puhua maan ostosta, uudenaikaisista työvälineistä, maaseutupankeista: niitä ei ole keksitty lainkaan köyhälistöä varten.

Mistä sitten saa rahaa? Täytyy etsiä „ansioita”. Kuten hevoseton, niin myös yhden hevosen omistava talonpoika elää kituuttaakin vain „ansioilla”. Entä mitä merkitsevät „ansiot”? Ne merkitsevät työntekoa vieraille ihmisille, palkkatyötä. Ne merkitsevät, että talonpoika, jolla on yksi hevonen, on puolittain lakannut olemasta isäntä ja muuttu-

nut palkkalaiseksi, proletaariksi. Juuri sen vuoksi näitä talonpoikia sanotaankin *puoliproletaareiksi*. Hekin ovat kaupunkilaistyöläisen veljiä, sillä heitäkin riistävät kaikin tavoin kaikenlaiset isännät. Heilläkään ei ole muuta ulospääsyä, muuta pelastusta kuin liittyä yhteen sosialidemokraattien kanssa taistellakseen kaikkia pohattoja vastaan, kaikkia omistajia vastaan. Kuka työskentelee rautateiden rakennustöissä? ketä urakoitsijat ryöstävät? kuka käy metsätöissä ja tukinuitossa? kuka työskentelee batrakkina? kuka tekee päiväläistyötä? kuka tekee sekatyöt kaupungeissa ja satamissa? Kaiken sen tekee maalaisköyhälistö. Kaiken sen suorittavat hevosettomat ja yhden hevosen omistavat talonpojat. Kaiken sen tekevät maaseudun proletaarit ja puoliproletaarit. Ja miten paljon onkaan tällaista kansaa Venäjällä! On laskettu, että Venäjällä (paitsi Kaukasiaa ja Siperiaa) annetaan joka vuosi kahdeksan, joskus jopa yhdeksänkin *miljoonaa* passia. Nämä kaikki ovat työläisiä, jotka käyvät ansiotöissä vierailta paikkakunnilla. He ovat talonpoikia vain nimeltä, mutta itse asiassa he ovat palkkalaisia, työläisiä. Kaikkien heidän on liityttävä yhteen liittoon kaupunkilaistyöläisten kanssa, ja jokainen maaseudulle tunkeutunut valon ja tiedon säde tulee voimistamaan ja lujittamaan tätä liittoa.

Ei saa unohtaa vielä erästä „ansioita” koskevaa seikkaa. Kaikenkarvaiset virkamiehet ja virkamiesten tavalla ajattelevat henkilöt jaarittelevat mielellään siitä, että talonpojalle, maamiehelle „on tarpeen” kaksi seikkaa: maata (mutta ei kovin paljoa — ja eihän sitä ole mistä paljon ottaakaan, sillä rikkaat ovat jo kaiken anastaneet!) ja „ansiot”. Sen tähden, jotta voitaisiin nähkääs auttaa kansaa, maaseudulla on ruvettava harjoittamaan enemmän ammatteja, on „annettava” enemmän „ansioita”. Sellaiset puheet ovat pelkkää teeskentelyä. Ansiot ovat köyhälistölle palkkatyötä. „Ansioiden antaminen” talonpojalle merkitsee talonpojan muuttamista palkkatyöläiseksi. Apu sekin, älä muuta sano! Rikkaita talonpoikia varten on olemassa toisia, pääomaa vaativia „ansioita” — esimerkiksi myllyn tai muun laitoksen rakentaminen, puimakoneen ostaminen, kaupankäynti j.n.e. Näiden rahamiesten ansioiden ja köyhälistön *palkkatyön* sekoittaminen keskenään merkitsee köyhälistön pettämistä. Moinen petos on tietenkin edullista rikkaille, heille on edullista kuvata asia siten, että kaikki „ansiot” ovat

muka *kaikkien* talonpoikien voimien ja varojen mukaisia. Mutta se, joka todellakin tahtoo köyhälistölle hyvää, sanoo sille *koko totuuden ja vain totuuden*.

Ja nyt meidän on mainittava keskitalonpoikaistosta. Olemme jo tulleet huomaamaan, että yleensä keskitalonpojaksi voidaan laskea Venäjällä se talonpoika, jolla on pari työjuhtaa, ja että näitä talonpoikaistalouksia on noin kaksi miljoonaa kymmenestä miljoonasta. Keskitalonpoika on rikkaan ja proletaarin välillä — siksi häntä sanotaankin keskitalonpojaksi. Ja hän elää keskinkertaisesti: hyvinä vuosina hän kattaa taloudestaan saamallaan tuloilla menot, mutta puute kyttää silti häntä alati. Hänellä ei ole joko lainkaan säästöjä tai on niitä hyvin vähän. Sen vuoksi hänen taloutensa on epävakainen. Rahan hankkiminen on vaikeaa: ani harvoin hän saa taloudestaan tarvittavan määrän varoja ja silloinkin nipin napin. Ja ansiotöihin lähteminen merkitsisi talouden hylkäämistä, sen laiminlyöntiä. Monet keskitalonpojista eivät kuitenkaan voi tulla mitenkään toimeen ilman ansiotöitä: on pestauduttava palkkalaiseksi, puute pakoittaa menemään tilanherrain orjuuteen, ottamaan velkaa. Eikä keskitalonpoika juuri koskaan onnistu pääsemään veloistaan: hänellä ei ole varmoja tuloja, kuten rikkaalla talonpojalla. Senpä vuoksi velkaantuminen on samaa, kuin jos panisi päänsä hirto-silmukkaan. Ja niin hän ei pääsekään veloistaan, joutuen vihdoin lopullisesti taloudelliseen häviöön. Tilanherran velkaorjuuteen joutuu eniten keskitalonpoikia, sillä tilanherra tarvitsee urakatöihin talonpoikia, jotka eivät ole häviötilaan joutuneita, joilla on pari hevosta sekä kaikki taloudessa tarvittavat työvälineet. Keskitalonpoijan on vaikea lähteä muualle ansiotöihin, ja juuri siksi hän meneekin tilanherran velkaorjuuteen sekä viljasta että laitumesta, sekä otrezkamaiden vuokrasta että talvella ottamastaan rahavelasta. Tilanherran ja kulakin lisäksi keskitalonpoikaa ahdistaa myös rikas naapuri: tämä kahmii aina maan keskitalonpoijan ulottuvilta eikä ole käyttämättä hyväkseen tilaisuutta ahdistaa häntä kaikin keinoin. Siten siis elää keskitalonpoika: hän ei ole kala eikä lintu. Hän ei ole todellinen, aito isäntämies enempää kuin työläinenkään. Kaikki keskitalonpoijat pyrkivät isänniksi, tahtovat tulla omistajiksi, mutta siinä onnistuvat vain ani harvat. Hyvin vähän on sellaisia, jotka palkkaavat jopa batrakkeja tai

päiväläisiä ja jotka itse pyrkivät rikastumaan toisen työstä, kapuamaan pohataksi toisen selässä. Palkkaamisen asemesta keskitalonpoikaiston suurimman osan on itsensä palkkauttava.

Kaikkialla, missä alkaa taistelu rikkaiden ja köyhien, omistajien ja työläisten välillä, keskitalonpoika osoittautuu olevan keskellä eikä tiedä, kummalle puolelle menisi. Rikkaat kutsuvat häntä omalle puolelleen: sinäkin olet muka isäntä, omistaja, eihän sinulla ole mitään tekemistä rutiköyhien työläisten kanssa. Mutta työläiset sanovat: rikkaat pettävät ja ryöväävät sinuakin, sinulla ei ole muuta pelastusta kuin auttaa meitä taistelussa kaikkia rikkaita vastaan. Tätä kiistaa keskivarakkaasta talonpojasta käydään kaikkialla, kaikissa maissa, missä sosialidemokraattiset työläiset taistelevat työkansan vapauttamisen puolesta. Venäjällä tämä kiista on juuri alkamassa. Sen vuoksi meidän on tarkasteltava tätä asiaa erittäin huolellisesti ja oltava selvillä siitä, minkälaisin petoksin rikkaat viekoittelevat puolelleen keskitalonpoikaa, miten meidän on paljastettava nuo petokset, kuinka meidän on autettava keskitalonpoikaa löytämään todelliset ystävänsä. Jos Venäjän sosialidemokraattiset työläiset lähtevät heti oikealle tielle, niin meidän onnistuu järjestää maaseudun työkansan luja liitto kaupunkilaistyöläisten kanssa paljon nopeammin kuin saksalaisten työläistovereidensä ja saada pian voitto kaikista työtätekevien vihollisista.

4. MINNE KESKITALONPOJAN ON MENTÄVÄ? OMISTAJIEN JA RIKKAIDEN PUOLELLE VAIKO TYÖLÄISTEN JA OMISTAMATTOMIEN PUOLELLE?

Kaikki omistajat, koko porvaristo yrittää vetää keskitalonpoikaa puolelleen lupaamalla hänelle kaikenlaisia talouden parantamiskeinoja (huokeita auroja, maaseutupankkeja, heinäviljelyn käytäntöön ottamista, halpahan-taista karjaa, lannoitusaineita y.m.s.) ja vetämällä talonpojan mukaan kaikenlaisiin maatalousliittoihin (kooperaatioihin, joiksi niitä kirjoissa nimitetään), kaikenlaisiin isäntien välisiin liittoihin, joiden päämääränä on talouden parantaminen. Siten porvaristo koettaa houkutellessa

keskitalonpoikaa ja jopa pientalonpoikaakin, vieläpä puoliproletaariakin luopumaan liitosta työläisten kanssa, koettaa saada heidät puolustamaan rikkaita, porvaristoa sen taistelussa työläisiä, proletariaattia vastaan.

Sosialidemokraattiset työläiset vastaavat tähän: talouden parantaminen on hyvä asia. Ei siinä mitään pahaa ole, että auroja voidaan ostaa halvemmalla; nykyään jokainen älykäs kauppiaskin pyrkii myymään halvemmalla houkutelakseen ostajia. Mutta kun köyhälle talonpojalle ja keskitalonpojalle sanotaan, että talouden parantaminen ja aurojen hinnan alentaminen auttaa heitä kaikkia pääsemään puutteesta ja nousemaan jaloilleen koskematta lainkaan rikkaita ihmisiä, niin *se on petosta*. Kaikista noista parannuksista, halvennuksista ja kooperaatioista (tavarain myynti- ja ostoliitoista) *hyötyvät paljon enemmän rikkaat*. Rikkaat tulevat yhä voimakkaammiksi, ahdistavat yhä enemmän sekä köyhälistöä että keskitalonpoikia. Niin kauan kuin rikkaat jäävät rikkaiksi, niin kauan kuin heidän käsissään on suurin osa maasta ja karjasta, työvälineistä ja rahavaroista, niin kauan ei köyhälistö eivätkä keskivarakkaatkaan talonpojat pääse *koskaan* puutteesta. Yhden ja toisen keskitalonpojan onnistuu kiivetä noiden parannusten ja kooperaatioiden avulla rikkaiden joukkoon, mutta koko kansa ja kaikki muut keskitalonpojat juuttuvat yhä suurempaan puutteeseen. Jotta *kaikki* keskitalonpojat voisivat tulla rikkaiksi, sitä varten on hävitettävä itse rikkaat ja heidät voi hävittää vain kaupunkilaistyöläisten ja maalaisköyhälistön liitto.

Porvaristo puhuu keskitalonpojalle (jopa pientalonpojallekin): me myymme sinulle halpaa maata ja halpoja auroja, mutta myy sinä meille sielusi, kieltäydy siitä hyvästä taistelemasta kaikkia rikkaita vastaan.

Sosialidemokraattinen työläinen puhuu: jos todellakin myydään halvalla, niin miksi ei ostettaisi, jos rahaa on: sehän on kauppa-asia. Mutta sieluaan ei kenenkään pidä koskaan myydä. Kieltäytyminen taistelemasta rinnan kaupunkilaistyöläisten kanssa koko porvaristoa vastaan merkitsee ainaiseen kurjuuteen ja puutteeseen jäämistä. Tavarain huokenemisesta rikas hyötyy yhä enemmän, rikastuu yhä enemmän. Mutta sitä, jolla ei ole alkuunkaan rahaa, eivät minkäänlaiset halvat hinnat voi auttaa niin kauan, kun hän ei ota noita rahoja pois porvaristolta.

Otamme esimerkin. Porvariston kannattajat puuhaavat hiki hatussa kaikenlaisia kooperaatioita (liittoja huokeaa ostoa ja edullista myyntiä varten). Löytyy jopa sellaisiakin ihmisiä, jotka sanovat itseään „socialistivallankumoukselliseksi” ja niin ikään huutavat porvariston mukana, että kooperaatiot ovat talonpojalle eniten tarpeen. Meillä Venäjälläkin aletaan perustella kaikenlaisia kooperaatioita, mutta meillä on niitä vielä hyvin vähän, ja niin kauan, kun ei ole poliittista vapautta, niitä tulee olemaankin vähän. Mutta Saksassa sitävastoin talonpojilla on hyvin paljon kaikenlaisia kooperaatioita. Ja katsokaapa, ketä nuo kooperaatiot eniten auttavat. Koko Saksassa osallistuu maidon ja maitotuotteiden myyntiosuuskuntiin 140 tuhatta maalaisisäntää, ja näillä 140 tuhannella isännällä (otamme taaskin yksinkertaisuuden vuoksi pyöreät luvut) on 1.100.000 lehmää. Köyhiä talonpoikia lasketaan koko Saksassa olevan *neljä miljoonaa*. Heistä vain 40 tuhatta osallistuu osuuskuntiin: siis jokaisesta sadasta köyhästä talonpojasta *vain yksi* käyttää hyväkseen näitä kooperaatioita. Näillä 40 tuhannella köyhällä talonpojalla on kaikkiaan vain 100.000 lehmää. Edelleen, keskivarakkaita isäntiä, keskitalonpoikia on *miljoona*; heistä 50 tuhatta osallistuu kooperaatioihin (siis viisi henkilöä sadasta) ja heillä on 200.000 lehmää. Vihdoin rikkaita isäntiä (s.o. yhteensä tilanherroja ja rikkaita talonpoikia) on *kolmasosa miljoonaa*, joista 50 tuhatta kuuluu kooperaatioihin (siis *seitsemäntoista* henkilöä sadasta!) ja lehmiä heillä on 800.000!

Tästä näkyy, ketä kooperaatiot ennen kaikkea ja eniten auttavat. Sillä tavalla vetävät talonpoikaa nenästä henkilöt, jotka huutavat keskitalonpojan pelastamisesta kaikenlaisten sellaisten liittojen avulla, kuin on liitto huokeaa ostoa ja edullista myyntiä varten. Kovin halvalla porvaristo tahtoo „ostaa” talonpojan irti socialidemokraateista, jotka kutsuvat puolelleen niin köyhälistöä kuin keskitalonpoikaakin.

Meilläkin perustellaan kaikenlaisia juustonvalmistus-arteileita ja maidonkeräysasemia. Meilläkin on vaikka kuinka paljon ihmisiä, jotka huutavat: artteli, kyläyhteisö ja osuuskunnat — juuri niitä talonpoika tarvitsee. Mutta katsokaapa, kenelle näistä artteleista, osuuskunnista ja yhteisövuokraamisista on hyötyä. Jokaista sataa taloutta kohti meillä on vähintään kaksikymmentä taloutta, joilla ei ole

lainkaan lehmä; kolmellakymmenellä taloudella on kullakin yksi lehmä: nämä taloudet myyvät maitoa ankaran puutteen pakoittamina, lapset jäävät ilman maitoa, näkevät nälkää ja kuolevat kuin karpäset. Rikkailla talonpojilla on sen sijaan 3—4 lehmää kullakin ja enemmänkin, ja näillä rikkailla talonpojilla on puolet koko talonpoikaiston lehmistä. Kenelle siis on etua juustonvalmistusarteista? Selvää on, että ennen kaikkea tilanherroille ja talonpoikaisporvaristolle. Selvää on, että *heille on edullista* se, että keskitalonpojat ja köyhälistö kulkevat heidän mukanaan eivätkä pidä puutteesta vapautumisen keinona kaikkien työläisten taistelua koko porvaristoa vastaan, vaan erillisten pikkuisäntien pyrkimystä rimpuilla itsensä irti asemastaan ja kavuta pohataksi.

Tuota pyrkimystä tukevat ja kannustavat kaikin keinoin kaikki porvariston kannattajat, tekeytyen pientalonpoikain puoltajiksi ja ystäviksi. Ja tuntematta sutta lampaan nahassa monet naiivit ihmiset kertailevat porvariston valheita luullen tuottavansa hyötyä pien- ja keskitalonpojalle. Esimerkiksi kirjoissa ja puheissa todistellaan, että pientalous on edullisin, tuottavin, että pientalous kukoistaa; siksi muka onkin kaikkialla niin paljon pienisäntiä maanviljelyksessä, siksi muka he pitävät niin lujasti kiinni maasta (eikä siksi, että porvaristo on valloittanut kaikki parhaat maat, että sen käsissä ovat myös kaikki rahavarat, köyhälistön rehkissä ahdingossa koko ikänsä maatilkuillaan!). Nämä makeapuheiset henkilöt sanovat, ettei pientalonpoika tarvitse paljon rahaa; pien- ja keskitalonpoika on säästäväisempi ja ahkerampi kuin suurtalonpoika, ja sitä paitsi hän osaa elää yksinkertaisemmin: sen sijaan, että ostaisi karjalle lisää heinää, hän tulee toimeen oljilla; sen sijaan, että ostaisi kalliin koneen, hän nousee varhemmin, raataa kauemmin ja kestää kilvan koneen kanssa; sen sijaan, että maksaisi vieraille henkilöille erilaisista korjauksista, hän itse tarttuu pyhänä kirveeseen ja tekee kirvesmiehen työt — käy paljoa halvemmaksi kuin suurisännälle; sen sijaan, että ruokkisi kallista hevosta tai vetohärkää, hän tulee kyntötoissa toimeen lehmälläkin — Saksassa kaikki köyhät talonpojat kyntävät lehmillä, ja meilläkin on kansa niin köyhtynyt, että aletaan kyntää ihmisvoimallakin eikä vain lehmillä! Ja sepä vasta edullista on! sepä halpaa on! Se on niin kiitettävää, kun keski- ja pientalonpoika on

niin ahkera, niin uttera, elää niin yksinkertaisesti, ei hemmottele itseään, ei ajattele sosialismia, vaan ainoastaan omaa talouttaan! Ei pyri työläisten mukaan, jotka järjestävät lakkoja porvaristoa vastaan, vaan kulkee rikkaiden perässä, yrittää päästä kunnan ihmiseksi! Jospa kaikki olisivat niin ahkeria, utteraa, eläisivät niin yksinkertaisesti, eivät juopottelisi, säästäisivät enemmän rahaa, hukkaisivat vähemmän kaikenlaisiin karttuuneihin, synnyttäisivät vähemmän lapsia, niin silloin kaikki eläisivät hyvin eikä olisi mitään kurjuutta ja puutetta!

Noin makeasti livertelee porvaristo keskivarakkaalle talonpojalle, ja on kyllä yksinkertaisia ihmisiä, jotka uskovat noita liverryksiä ja itsekin toistavat niitä! *. Todellisuudessa nuo imelät puheet ovat pelkkää petosta, pelkkää talonpojan pilkkaamista. Huokeaksi ja edulliseksi taloudeksi nuo imeläpuheiset henkilöt nimittävät puutetta, kovaa puutetta, joka pakottaa keski- ja pientalonpojan tekemään työtä aamusta yöhön, säästämään jokaisesta leipäpalastaan, kieltäytymään pienimmästäkin rahamenosta. Todellakin, mikä onkaan sen „halvempaa” ja „edullisempää” kuin pitää kolme vuotta samoja housuja, kävellä kesäisin ilman saappaita, sitaista nuoranpätkä sahraan lujitteeksi ja syöttää lehmälle mädänneitä katto-olkia! Jos tuollaisen „halvan” ja „edullisen” talouden oloihin pantaisiin kuka hyvänsä porvari tai rikas talonpoika, niin hän varmaankin pian unohtaisi imelät puheensa!

Pientaloutta kehuskelevat henkilöt tahtovat väliin tuottaa hyötyä talonpojalle, mutta todellisuudessa tuottavat hänelle vain pelkkää vahinkoa. Imelillä puheillaan he pettävät talonpoikaa samoin kuin *arpajaisilla* petkutetaan kansaa. Kerron teille heti, mitä arpajaiset ovat. Minulla on esimerkiksi lehmä, joka maksaa 50 ruplaa. Tahdon myydä tuon lehmän arvalla ja tarjoan kaikille ruplan arpalippuja. Yhdellä ruplalla voi saada lehmän! Se viekoittelee ihmisiä ja ruplia sataa satamalla. Kun kerääntyy sata ruplaa, niin

* Meillä Venäjällä niitä yksinkertaisia ihmisiä, jotka tahtovat talonpojalle hyvää ja kuitenkin tämän tästä erehtyvät latelemaan noita imelyyksiä, sanotaan „narodnikeiksi” eli myös „pientalouden kannattajiksi”. Heidän perässään laahustavat ymmärtämättömyydessään myös „sosialistivallankumoukselliset”. Saksalaisillakin on paljon imeläsanaisia henkilöitä. Eräs heistä, Eduard David, kirjoitti hiljakkoin paksun kirjan. Tässä kirjassa hän sanoo, että pientalous on verrattomasti edullisempi suurtaloutta, sillä pientalonpojalla ei ole turhia menoja, hän ei pidä hevosia kyntöä varten, vaan tulee toimeen sillä samalla lehmällä, joka maitoakin antaa.

järjestän arvonnat: kenen arpalippu voittaa, hän saa lehmän ruhlalla, mutta toiset saavat lähteä tyhjin käsin. Tuliko tuo lehmä „huokeaksi” kansalle? Ei, vaan sangen kalliiksi, sillä siitä maksettiin kaksinkertainen hinta, sillä kaksi henkilöä (arpajaisten järjestäjä ja lehmän saaja) rikastuivat ilman minkäänlaista työtä, rikastuivat yhdeksänkymmenen yhdeksän rahansa menettäneen henkilön kustannuksella. Siis se, joka sanoo, että arpajaiset ovat kansalle edullisia, suorastaan pettää kansaa. Aivan samoin pettää talonpoikia se, joka lupaa, että pelastuksena kurjuudesta ja puutteesta ovat kaikenlaiset kooperaatiot (liitot, joita järjestetään edullista myyntiä ja huokeaa ostoa varten), erilaiset taloudelliset parannukset, pankit j.n.e. Samoin kuin arpajaisissa yksi voitti, mutta toiset menettivät, niin tässäkin: yksi keskitalonpoika onnistuu pääsemään pohataksi, mutta hänen yhdeksänkymmentä yhdeksän toveriaan ponnistelevat koko ikänsä selkää vääränä puutteesta pääsemättä ja vieläpä yhä enemmän köyhtyen. Tarkastelkoon jokainen maaseudun asukas huolellisesti yhdyskuntaansa ja koko seutuaan: montako keskitalonpoikaa pääsee pohataksi ja unohtaa puutteen? Entä kuinka paljon on niitä, jotka koko elämänsä aikana eivät voi päästä puutteesta? Kuinka paljon on niitä, jotka joutuvat taloudelliseen häviöön ja lähtevät pois maaseudulta? Kuten olemme nähneet, meillä Venäjällä laskeetaan olevan korkeintaan kaksi miljoonaa keskitalonpoikais-taloutta. Olettakaamme, että erilaisia liittoja huokeaa ostoa ja edullista myyntiä varten tulee olemaan kymmenen kertaa enemmän kuin nyt. Mihin se vie? Siihen, että korkeintaan sata tuhatta keskitalonpoikaa pääsee nousemaan rikkaiden tasolle. Mutta mitä se merkitsee? Se merkitsee sitä, että sadasta keskivarakkaasta on rikastunut viisi. Entä muut yhdeksänkymmentä viisi? Heidän elämänsä on yhtä vaikeaa, ja monien elämä käy vielä paljoa vaikeammaksikin! Ja köyhälistö kurjistuu yhä enemmän!

Vain sitähan porvaristo tietysti tahtookin, että mahdollisimman paljon keski- ja pientalonpoikia kulkisi rikkaiden mukana, että he *uskoisivat* mahdolliseksi päästä puutteesta ilman taistelua porvaristoa vastaan, että he *luottaisivat* omaan ahkeruuteensa, itaruuteensa ja rikastumiseensa eivätkä maaseutu- ja kaupunkilaistyöläisten liittoon. Porvaristo koettaa kaikin voimin ylläpitää talonpojassa

tuota pettävää uskoa ja luottamusta, yrittää tuuditella häntä kaikenlaisilla imelillä puheilla.

Kaikkien tuollaisten makeapuheisten henkilöiden petollisuuden paljastamiseksi riittää, kun tekee heille kolme kysymystä.

Ensimmäinen kysymys. Voiko työkansa päästä puutteesta ja kurjuudesta, kun viljelyskelpoisesta maasta, jota Venäjällä on kaksisataa neljäkymmentä miljoonaa desjatiinaa, sata miljoonaa desjatiinaa kuuluu yksityisille maanomistajille? Kun kuudentoista tuhannen suurimman maanomistajan käsissä on kuusikymmentä viisi miljoonaa desjatiinaa?

Toinen kysymys. Voiko työkansa päästä puutteesta ja kurjuudesta, kun puolitoista miljoonaa rikasta talonpoikaistaloutta (kaikista kymmenestä miljoonasta taloudesta) on kahminut käsiinsä puolet kaikista talonpoikain kylvöistä, kaikista talonpoikain hevosista, kaikesta talonpoikain karjasta ja paljon enemmän kuin puolet kaikista talonpoikain varastoista ja rahasäästöistä? Kun tämä talonpoikaistorvaristo rikastuu yhä enemmän sortamalla köyhälistöä ja keski-talonpoikaista, vaurastuen vieraalla työllä, batrakkien ja päiväläisten työllä? Kun kuusi ja puoli miljoonaa talonpoikaistaloutta on taloudelliseen häviöön saatettua köyhälistöä, joka näkee alati nälkää ja saa viheliäisen leipäpalansa kaikenlaisilla palkkatöillä?

Kolmas kysymys. Voiko työkansa päästä puutteesta ja kurjuudesta, kun raha on tullut perusvoimaksi, kun rahalla voidaan ostaa kaikkea: sekä tehtaan että maata, ostaa jopa ihmisiäkin palkkatyöläisiksi, palkkaorjiksi? Kun ilman rahaa ei voida elää eikä hoitaa taloutta? Kun pikkuisännän, köyhän, on rahansaannin vuoksi käytävä taistelua suurisäntää vastaan? Kun muutamat tuhannet tilanherrat, kauppiaat, tehtailijat ja pankkiirit ovat kahmineet käsiinsä satoja miljoonia ruplia ja kun sitä paitsi heidän määräysvallassaan ovat kaikki pankit, joihin kerääntyy tuhansia miljoonia ruplia?

Näistä kysymyksistä ei selviydytä minkäänlaisilla makeilla puheilla pientalouden tai osuustoiminnan edullisuudesta. Näihin kysymyksiin voi olla vain yksi vastaus: todellista „osuustoimintaa”, joka voi pelastaa työkansan, on maalaisköyhälistön ja sosialidemokraattisten kaupunkilaistyöläisten *liitto* koko porvaristoa vastaan käytävää

taistelua varten. Mitä pikemmin *tällainen* liitto laajenee ja lujittuu, sitä pikemmin keskitalonpoika käsittää porvariston lupauksen koko valheellisuuden, sitä pikemmin keskitalonpoika asettuu meidän puolellemme.

Porvaristo tietää tämän ja siksi se makeiden puheiden lisäksi levittää kaikenlaisia valheita sosialidemokraateista. Se puhuu, että sosialidemokraatit tahtovat riistää keski- ja pientalonpojalta omaisuuden. *Se on valhetta*. Sosialidemokraatit tahtovat riistää omaisuuden vain suurisänniltä, *vain siltä, joka elää vieraalla työllä*. Sosialidemokraatit *eivät milloinkaan riistä omaisuutta pikkuisänniltä ja keski-varakkailta isänniltä, jotka eivät käytä palkkatyöläisiä*. Sosialidemokraatit suojelevat ja puolustavat koko työkan- san, ei ainoastaan kaupunkilaistyöläisten, jotka ovat työto- simpia ja yhdistyneimpiä, vaan myös maaseudun työläisten intressejä sekä niin ikään pienkäsityöläisten ja -talonpoikain intressejä, mikäli he eivät käytä palkkatyöläisiä, eivät laa- haudu rikkaiden jäljille eivätkä siirry porvariston puolelle. *Socialidemokraatit taistelevat kaikkien niiden parannusten puolesta työläisten ja talonpoikain elämässä*, mitkä suinkin ovat mahdollisia jo nyt, kun emme vielä ole hävittäneet porvariston valtaa, ja mitkä helpottavat tätä taistelua por- varistoa vastaan. Mutta sosialidemokraatit eivät petä talon- poikaa, he sanovat hänelle *koko totuuden*, he sanovat jo etukäteen ja suoraan, että mitkään parannukset eivät voi vapauttaa kansaa puutteesta ja kurjuudesta niin kauan, kun porvaristo on vallassa. Jotta *koko kansa* tietäisi, keitä ovat sosialidemokraatit ja mitä he tahtovat, sosialidemokraatit ovat laatineet oman *ohjelmansa*. Ohjelma merkitsee lyhyttä, selvää ja täsmällistä julkilausumaa *kaikesta siitä, mihin puolue pyrkii ja minkä puolesta se taistelee*. Sosialidemo- kraattinen puolue on ainoa puolue, joka esittää selvän ja täsmällisen ohjelman, että koko kansa tietäisi ja näkisi tämän ohjelman, että puolueessa voisi olla vain sellaisia henkilöitä, jotka todella haluavat taistella koko työkan- san vapauttamiseksi porvariston sorrosta ja jotka sitä paitsi ymmärtävät oikein sen, keiden on yhdyttävä tätä taistelua varten ja kuinka tätä taistelua on käytävä. Sitä paitsi sosialidemokraatit ovat sitä mieltä, että ohjelmassa on *seli- tettävä* suoraan, julkisesti ja täsmälleen, *mistä työkan- san puute ja kurjuus johtuvat* ja miksi työläisten liitto käy yhä laajemmaksi ja voimakkaammaksi. Ei riitä, että sanotaan

elinoloja huonoiksi ja kehoitetaan kapinaan; sen jokainen kirkujakin osaa tehdä, mutta hyötyä siitä on vähän. Työkansan pitää ymmärtää selvästi, *miksi* se kärsii puutetta ja *kenen kanssa sen on yhdyttävä* taisteluun puutteen hävittämiseksi.

Olemme jo sanoneet, mitä sosialidemokraatit tahtovat; olemme sanoneet, mistä työkansan puute ja kurjuus johtuvat; olemme sanoneet, ketä vastaan maalaisköyhälistön on taisteltava ja kenen kanssa sen on liityttävä yhteen tätä taistelua käydäkseen.

Nyt sanomme sen, *mitä parannuksia* me voimme saavuttaa taistelullamme *nyt heti*, parannuksia niin työläisten elämään kuin myös talonpoikain elämään.

5. MITÄ PARANNUKSIA SOSIALIDEMOKRAATIT PYRKIVÄT SAAMAAN KOKO KANSALLE JA TYÖLÄISILLE?

Sosialidemokraatit taistelevat koko työkansan vapauttamiseksi kaikenlaisesta ryöstöstä, kaikenlaisesta sorrosta, kaikenlaisesta epäoikeudenmukaisuudesta. Vapautuakseen työväenluokan on ennen kaikkea liityttävä yhteen. Mutta yhteenliittymistä varten täytyy olla yhdistymisvapaus, yhdistymisoikeus, täytyy olla *poliittinen vapaus*. Olemme jo sanoneet, että itsevaltainen hallitusmuoto on kansan saattamista virkamiesten ja poliisin orjuuteen. Sen vuoksi poliittista vapautta kaipaa koko kansa paitsi hovimiesten ja hovikuntaan kuuluvien mahtimiesten ja ylimysten pieni ryhmä. Mutta eniten kaipaavat poliittista vapautta työläiset ja talonpojat. Rikkaat voivat lunastaa itsensä vapaaksi virkamiesten ja poliisin mielivallasta ja omapäisyydestä. Rikkaat voivat mennä valituksineen varsin pitkälle. Sen tähden poliisi ja virkamiehet julkeavat paljon harvemmin käydä rikkaiden kuin köyhien kimppuun. Työläisillä ja talonpojilla ei ole mitään, millä he lunastaisivat itsensä vapaiksi poliisista ja virkamiehistä, ei ketään, jolle he voisivat valittaa, ja oikeudenkäynti on heille ylivoimaista. Niin kauan kuin valtiossa ei ole *vaaliperusteista hallintaa* eikä *kansanedustajakokousta*, työläiset ja talonpojat eivät tule koskaan vapautumaan poliisin ja virkamiesten kiristyksistä, omapäisyydestä ja häväistyksestä. Vain tällainen kansanedustajakokous voi vapauttaa kansan virkamiesten orjuudesta. Jokaisen tietoisien talonpojan on kannatettava

sosialidemokraatteja, jotka vaativat tsaarihallitukselta ennen kaikkea ja etupäässä — *kansanedustajakokouksen koollekutsumista*. Edustajia valitkoot kaikki ilman sääty-eroavaisuuksia, erottamatta rikkaita ja köyhiä. Vaalin tulee olla vapaa, ilman mitään esteitä virkamiesten taholta; järjestystä vaaleissa tulee valvoa luottamusmiesten eikä urjadnikkojen ja zemstvopäälliköiden. Silloin koko kansan edustajat voivat käsitellä kaikkia kansan tarpeita, kykenevät pystyttämään Venäjälle paremman järjestyksen.

Sosialidemokraatit vaativat, että poliisilla ei olisi oikeutta panna vankilaan ketään ilman oikeuden käyntiä. Mieli-
valtaisesta vangitsemisesta virkamiehiä on rangaistava ankarasti. Jotta voitaisiin lopettaa virkamiesten omavaltaisuus, on tehtävä niin, että kansa itse valitsee virkamiehet, että jokainen on oikeutettu jättämään suoraan tuomioistumelle valituksen ketä virkamiehestä vastaan tahansa. Entä mitä hyötyä on valittaa zemstvopäällikölle urjadnikasta tai maaherralle zemstvopäälliköstä? Zemstvopäällikkö tietenkään vain suojelee urjadnikkaa ja maaherra zemstvopäällikköä, ja valittaja voi joutua vielä kärsimäänkin. Hänet voidaan panna vankilaan tai karkottaa Siperiaan. Vasta silloin voidaan virkamiehet pitää kurissa, kun meillä Venäjälläkin (kuten kaikissa muissa valtakunnissa) tulee kaikilla olemaan oikeus valittaa niin kansankokoukseen kuin valinnalliseen oikeusistuimeenkin ja puhua vapaasti tarpeistaan tai esiintyä lehdistössä.

Venäjän kansa on tähän saakka ollut orjuudellisesti riippuvainen virkamiehistä. Virkamiesten luvatta kansa ei voi järjestää kokouksia, ei julkaista kirjoja eikä lehtiä! Eikö se ole orjuudellista riippuvaisuutta? Jollei saa vapaasti järjestää kokouksia ja julkaista kirjoja, niin kuinka silloin voidaan löytää kuri virkamiehille ja rikkaille? Tietysti virkamiehet kieltävätkin jokaisen totuudenmukaisen kirjan, kieltävät puhumasta sanaakaan totta kansan kurjuudesta ja puutteesta. Niinpä tämänkin kirjan sosialidemokraattinen puolue on pakoitettu painamaan salaisesti ja levittämään sitä salassa: jokainen, jolta tämä kirja löydetään, raahataan oikeuteen ja vankilaan. Mutta sosialidemokraattiset työläiset eivät pelkää sitä: he julkaisevat totuudenmukaisia kirjoja yhä enemmän ja jakavat yhä enemmän niitä kansan luettavaksi. Ja mitkään vankilat, mitkään vainot eivät voi tukahduttaa taistelua kansan vapauden puolesta!

Sosialidemokraatit vaativat, että hävitettäisiin säädyn ja että valtakunnan kaikki kansalaiset olisivat täysin tasa-arvoisia. Nykyään meillä on verovapaita ja veronalaisia säätyjä, etuoikeutettuja ja etuoikeudettomia, aatelisia ja aatelittomia; tavallista rahvasta varten on vielä raippakin säilytetty. Missään maassa ei ole sellaista työläisten ja talonpoikain nöyryytystä. Missään muussa maassa paitsi Venäjällä ei ole eri lakeja eri säätyjä varten. Venäjänkin kansan on jo aika vaatia, että jokaisella talonpojalla olisivat *kaikki ne oikeudet*, jotka ovat aatelisella. Eikö se ole häpeä, että yli neljänkymmenen vuoden kuluttua maaorjuuden lakkauttamisen jälkeen käytetään yhä vieläkin raippaa ja yhä vieläkin on olemassa *veronalainen* sääty?

Sosialidemokraatit vaativat kansalle täydellistä muutto- ja elinkeinovapautta. Mitä merkitsee *muuttovapaus*? Se merkitsee sitä, että talonpojalla on oikeus mennä minne hän haluaa, muuttaa mihin hyvänsä, valita asuinpaikaksi mikä kylä tai kaupunki tahansa kysymättä lupaa keneltäkään. Se merkitsee, että Venäjälläkin poistettaisiin passit (muissa valtioissa passeja ei ole ollut enää pitkiin aikoihin), ettei yksikään urjadnikka, yksikään zemstvopäällikkö uskaltaisi estää ketään talonpoikaa asettumasta asumaan sinne, mihin hän tahtoo, ja tekemään työtä siellä, missä haluaa. Venäläinen talonpoika on vielä sikäli virkamiesten orjuuttama, ettei hän voi vapaasti siirtyä kaupunkiin eikä lähteä vapaasti uusille seuduille. Ministeri on määrännyt, että maaherrat eivät sallisi *omavaltaisia* muuttoja! Maaherra tietää paremmin kuin talonpoika, minne talonpojan on mentävä! Talonpoika on kuin pikkulapsi, joka ei uskalla liikahtakaan ilman esivallan lupaa! Eikö tuo ole orjuudellista riippuvaisuutta? Eikö tuo ole kansan pilkkaamista, kun jokainen omaisuutensa hurvitellut aatelispahanen komentelee aikuisia maanviljelijä-isäntiä?

On eräs kirjanen „*Kato ja kansan hätä*” (nälänhätä), jonka on kirjoittanut nykyinen „maanviljelysministeri” herra Jermolov. Tässä kirjasessa sanotaan suoraan: talonpojan ei pidä muuttaa muualle, koska herrat tilanomistajat tarvitsevat työvoimaa itse paikalla. Ministeri puhuu avomielisesti, kainostelematta, luullen, ettei talonpoika kuule eikä ymmärrä näitä puheita. Miksi pitäisi sallia väen muuttavan, kun herrat tilanomistajat tarvitsevat halpaa työvoimaa? Mitä ahtaammin kansa elää, sitä edullisempaa se on tilanherroille,

sitä enemmän on puutetta, sitä halvemmalla pestaudutaan, sitä nöyremmin alistutaan kaikenlaiseen sortoon. Tilanherran etuja valvoivat ennen pehtorit, mutta nyt hänen etujaan valvovat zemstvopäälliköt ja maaherrat. Ennen pehtorit käskivät rankaisemaan tallissa, mutta nyt zemstvopäälliköt käskivät ruoskimaan kunnanhallinnossa.

Sosialidemokraatit vaativat vakinaisen sotaväen hävittämistä ja sen tilalle kansannostoväkeä, koko kansan aseistamista. Vakainainen sotaväki on sellaista sotaväkeä, joka on eristetty kansasta ja jota valmennetaan siihen, että se ampui kansaa. Jollei sotamiestä suljettaisi moniksi vuosiksi kasarmiin eikä äkseerattaisi häntä siellä niin epäinhimillisesti, niin tokkopa sotamies voisi ampuvia omia veljiään, työläisiä ja talonpoikia? Tokkopa sotamies voisi käydä nälkäisten talonpoikien kimppuun? Maan suojelemiseen vihollisen hyökkäykseltä ei tarvita lainkaan vakinaista sotaväkeä; sitä varten on kansannostoväki kyllin riittävä. Kun valtakunnan jokainen kansalainen aseistetaan, niin mikään vihollinen ei voi peloittaa Venäjää. Ja kansakin vapautuisi sotilaskomennon ikeestä: sotilaskomento käyttää vuosittain satoja miljoonia ruplialla, ja kaikki nuo varat kerätään kansalta, josta syystä verotkin ovat niin suuria ja elämä käy yhä vaikeammaksi. Sotilaskomento lujittaa yhä enemmän virkamiesten ja poliisin valtaa kansaan nähden. Sotilaskomentoa tarvitaan vieraiden kansojen ryöstämiseen, esimerkiksi kiinalaisten maan anastamiseen. Kansalle se ei tuo helpotusta elämään, vaan tekee sen entistä raskaammaksi uusien verojen vuoksi. Vakinaisen sotaväen korvaaminen koko kansan aseistamisella helpottaisi tavattomasti kaikkien työläisten ja kaikkien talonpoikain elämää.

Suurena helpotuksena heille olisi samoin myös välillisten verojen lakkauttaminen, johon sosialidemokraatit pyrkivät. Välillisiksi veroiksi sanotaan sellaisia veroja, joita ei peritä suoraan maasta tai taloudesta, vaan jotka kansa maksaa välillisesti, korotettujen tavaranhintojen muodossa. Valtio määrää veron sokerille, viinalle, paloöljylle, tulitikuille ja kaikenlaisille muille kulutustarvikkeille; tämän veron maksaa valtiolle kauppias tai tehtailija, mutta hän ei tietenkään maksa sitä omista rahoistaan, vaan niistä rahoista, joita ostajat hänelle maksavat. Viinan, sokerin, paloöljyn, tulitikkujen hinta nousee, ja jokainen viinapullon tai sokerinaulan ostaja ei maksa ainoastaan tavarain hintaa,

vaan myös sille pannun veron. Esimerkiksi, kun te maksatte sanokaamme neljätoista kopeekkaa sokerinaulasta, niin neljä (likipitäen) kopeekkaa siitä on veroa: sokeritehtailija on jo maksanut tuon veron valtionrahastoon ja kerää nyt maksamansa summan kultakin ostajalta. Välilliset verot ovat siis veroja kulutustarvikkeille, veroja, jotka ostaja maksaa tavarankorotetun hinnan muodossa. Joskus sanotaan, että välilliset verot ovat kaikkein oikeudenmukaisimpia: kuka minkä verran ostaa, hän sen verran maksaakin. Mutta se ei ole totta. Välilliset verot ovat mitä epäoikeudenmukaisimpia veroja, sillä köyhien on paljon vaikeampi maksaa niitä kuin rikkaiden. Rikkaalla on kymmenen ja jopa satakin kertaa suuremmat tulot kuin talonpojalla tai työläisellä. Mutta tarvitseeko rikas sata kertaa enemmän sokeria? Kymmenen kertaa enemmän viinaa tai tulitikkuja? tai paloöljyä? Eipä tietenkään. Rikas perhe ostaa paloöljyä, viinaa, sokeria kaksi tai enintään kolme kertaa enemmän kuin köyhä. Mutta se merkitsee, että rikas maksaa veroina *pienemmän osan* tuloistaan kuin köyhä. Olettakaamme köyhän talonpojan vuotuinen tulo kahdeksisadaksi ruplaksi; olettakaamme, että hän ostaa kuudenkymmenen ruplan arvosta niitä tavaroita, joille on määrätty vero ja jotka sen vuoksi ovat kallistuneet (sokerille, tulitikuille, paloöljylle on säädetty *aksiisi*, s.o. tehtailija maksaa valmisteveroa jo ennen tavarankorotusta; valtion viinalle on valtio suoraan nostanut hinnan; karttuunin, raudan ja muiden tavaroiden hinta on kallistunut sen tähden, ettei halpoja ulkomaisia tavaroita päästetä Venäjälle ilman korkeata tullimaksua). Näistä kuudestakymmenestä ruplasta on *kaksikymmentä ruplaa* veroa. Köyhä antaa siis jokaisesta tuloruplastaan *kymmenen kopeekkaa* välillisinä veroina (lukuunottamatta suoranaisia veroja, lunastus-, luontais-, maa-, zemstvo-, kunnan- ja yhteisöveroja). Mutta rikkaan talonpojan tulo on tuhat ruplaa; hän ostaa verotettuja tavaroita sadalla viidelläkymmenellä ruplalla; maksaa veroja (näihin puoleentoista sataan luettuna) *viisikymmentä ruplaa*. Siis rikas antaa jokaisesta tuloruplastaan välillisinä veroina ainoastaan *viisi kopeekkaa*. Mitä rikkaampi henkilö on, sitä *vähemmän* hän maksaa tuloistaan välillisiä veroja. Sen vuoksi välilliset verot ovat *kaikkein epäoikeudenmukaisimpia* veroja. Välilliset verot ovat köyhien verottamista. Talonpojat ja työläiset muodostavat yhteensä $\frac{9}{10}$ koko

väestöstä ja maksavat $\frac{9}{10}$ tai $\frac{8}{10}$ kaikista välillisistä veroista. Mutta kaikista tuloista talonpojat ja työläiset saavat varmaankin enintään $\frac{4}{10}$! Juuri siksi sosialidemokraatit vaativat välillisten verojen poistamista ja *progressiivisen* tulo- ja perintöveron säätämistä. Se merkitsee: mitä enemmän on tuloja, sitä suuremman on oltava veron. Kenellä on tuhannen ruplan tulot, hän maksakoon kopeekan ruplalta, kenellä 2.000 — kaksi kopeekkaa ruplalta j.n.e. Pienimpiä tuloja (esimerkiksi alle neljänsadan ruplan) ei lainkaan veroteta. Rikkaimmat pihat maksavat suurimmat verot. Tällainen *tulovero* tai oikeamminkin *progressiivinen tulovero* olisi paljoo oikeudenmukaisempi kuin välilliset verot. Siksi sosialidemokraatit pyrkivätkin siihen, että välilliset verot lakkautettaisiin ja säädettäisiin *progressiivinen tulovero*. On kuitenkin ymmärrettävää, että kaikki omistajat, porvaristo kokonaisuudessaan ei halua sitä ja vastustaa sitä. Vain maalaisköyhälistön ja kaupunkilaistyöläisten luja liitto voi *saada taistellen* tämän parannuksen porvaristolta.

Ja vihdoin, sangen tärkeä parannus koko kansan ja etenkin maalaisköyhälistön elämässä on lasten *maksuton opetus*, jota sosialidemokraatit vaativat. Maaseudulla on kouluja nykyään paljon vähemmän kuin kaupungeissa, ja sitä paitsi vain rikkaiden luokilla, vain porvaristolla on mahdollisuus antaa lapsilleen hyvä sivistys. Vain *kaikkien lasten* maksuton ja pakollinen oppivelvollisuus voi päästää kansan edes osittaisesti nykyisestä pimeydestä. Ja etenkin maalaisköyhälistö kärsii takapajuisuudesta ja tarvitsee erikoisesti sivistystä. Mutta me tarvitsemme tietenkin todellista, vapaata sivistystä emmekä sellaista, jota virkamiehet ja papit tahtovat.

Edelleen sosialidemokraatit vaativat, että jokaisella olisi täysi oikeus tunnustaa aivan vapaasti mitä uskoa tahansa. Euroopan valtioista vain Venäjällä ja Turkissa ovat vielä säilyneet häpeälliset lait tois-, eriuuskaisia, vanhauskoisia, lahkolaisia ja juutalaisia vastaan. Nuo lait joko kieltävät ilman muuta tietyn uskon tai kieltävät sen levittämisen tahi riistävät tietyn uskon tunnustajilta erinäisiä oikeuksia. Kaikki nämä lait ovat mitä epäoikeudenmukaisimpia, väkivaltaisimpia ja häpeällisimpiä. Jokaisen on oltava täysin vapaa paitsi tunnustamaan mitä uskoa tahansa, *myös levittämään mitä uskoa tahansa ja vaihtamaan uskoaan*. Ainoallakaan virkamiehellä ei pidä olla edes oikeutta kysellä

keneltäkään tämän uskoa: se on omantunnon asia, ja kukaan ei saa sekaantua siihen. Mitään „hallitsevaa” uskontoa tai kirkkokuntaa ei saa olla. Kaikkien uskontojen, kaikkien kirkkokuntien tulee olla samanarvoisia lain edessä. Eri uskonkuntien pappien ylläpidon voivat kustantaa ne, jotka kuuluvat näihin uskonkuntiin, mutta valtion ei pidä tukea kruununvaroilla ainoatakaan uskonkuntaa, sen ei pidä ylläpitää mitään pappeja, ei oikeauskoisia, ei vanhauskoisia, ei lahkolaisia eikä muitakaan. Juuri sen puolesta taistelevat sosialidemokraatit, ja niin kauan kuin näitä toimenpiteitä ei toteuteta käytännössä ilman mitään varauksia ja ilman minkäänlaisia takaportteja, niin kauan kansa ei vapaudu häpeällisistä poliisimaisista uskonvainoista ja yhtä häpeällisistä poliisiantipaloista, joita jollekin yhdelle uskonnolle annetaan.

* * *

Olemme tarkastelleet, mitä parannuksia sosialidemokraatit pyrkivät saamaan koko kansalle ja etenkin köyhälistölle. Tarkastelkaamme nyt, mitä parannuksia he pyrkivät saamaan työläisille, eikä ainoastaan tehdas- ja kaupunkilaisytyöläisille, vaan myös maaseututyöläisille. Tehdastyöläiset asuvat ahtaammin, tiheämmin; he tekevät työtä suurissa verstaissa; heidän on helpompi käyttää hyväkseen sivistyneiden ihmisten joukosta lähteneiden sosialidemokraattien apua. Kaikista näistä seikoista on johtunut, että kaupunkilaistryöläiset ovat aloittaneet taistelun isäntiään vastaan paljoo aikaisemmin kuin kaikki muut ja saaneet aikaan huomattavampia parannuksia, saaneet aikaan myös tehdaslakien säätämisen. Mutta sosialidemokraatit taistelevat saadakseen näitä parannuksia *kaikille* työläisille: myös kotiteollisuudenharjoittajille, jotka tekevät isännille työtä kotonaan niin kaupungeissa kuin kylissäkin, pienmestareiden ja ammatinharjoittajien palkkatyöläisille, samoin rakennustyöläisille (kirvesmiehille, muurareille j.n.e.), metsä- ja sekatyöläisille *ja niin ikään myös maataloustyöläisille*. Tehdastyöläisiä seuraten ja heidän avullaan kaikki nämä työläiset alkavat nyt liittyä yhteen kaikkialla Venäjällä, liittyä yhteen taistellakseen parempien elinehtojen, lyhemmän työpäivän *ja paremman palkan puolesta*. Ja sosialidemokraattinen puolue asettaa tehtäväkseen tukea *kaikkia* työläisiä heidän taistelussaan paremman elämän puolesta, auttaa kaikkia

heitä organisoimaan (yhdistämään) lujimpia ja luotettavimpia työläisiä lujiin liittoihin, auttaa heitä levittämällä kirjoja ja lentolehtisiä, lähettämällä kokeneita työläisiä vasta-alkavien luo ja yleensä kaikin mahdollisin keinoin. Kun saavutamme poliittisen vapauden, niin silloin kansanedustajakokouksessakin tulee meillä olemaan omia miehiä, työläisedustajia, sosialidemokraatteja, ja he tulevat vaatimaan samoin kuin heidän toverinsa muissa maissa lakien säätämistä työläisten hyväksi.

Emme käy tässä luettelemaan *kaikkia* niitä parannuksia, joita sosialidemokraattinen puolue pyrkii saamaan työläisille: nuo parannukset on lueteltu ohjelmassa ja selitetty seikkaperäisesti kirjasessa: „Työväenkysymys Venäjällä”. Riittää, kun mainitsemme tässä tärkeimmät näistä parannuksista. Työpäivä ei saa olla kahdeksaa tuntia pitempi vuorokaudessa. Viikossa pitää olla aina yksi päivä vapaata työstä lepoa varten. Ylityöt samoin kuin yötyötkin on kiellettävä kokonaan. Lasten on saatava maksutonta opetusta 16 ikävuoteen asti eikä heitä sen vuoksi ole päästettävä palkkatyöhön tuohon ikävuoteen saakka. Naisten ei saa työkennellä terveydelle vahingollisilla tuotantoaloilla. Työnantajan on suoritettava korvaus työläisille kaikenlaisista työssä tapahtuvista tapaturmista, esimerkiksi tapaturmista, joita puima-, viskuu- ja muut koneet aiheuttavat niillä työkenteleville. Palkka on maksettava aina ja kaikille palkkatyöläisille *joka viikko* eikä kerran kahdessa kuukaudessa tai vuosineljänneksittäin, kuten useinkin on asianlaita maataloustöihin palkattaessa. Työläisille on sangen tärkeää saada palkka säännöllisesti joka viikko ja vain puhtaana rahana eikä tavarana. Työnantajat tyrkyttävät mielellään työläisille palkkaa vastaan kaikenlaisia keinoja tavaroita moninkertaiseen hintaan; jotta voitaisiin tehdä loppu tästä säännöttömyydestä, palkanmaksu tavarana on kiellettävä ehdottomasti lailla. Sitä paitsi iäkkäiden työläisten on saatava eläkettä valtiolta. Työläiset ylläpitävät työllään kaikkia rikkaiden luokkia ja koko valtiota, ja sen vuoksi heillä on yhtä suuri oikeus eläkkeeseen kuin virkamiehilläkin, jotka sitä saavat. Jotta isännät eivät voisi käyttää väärin asemaansa ja rikkoa säädöksiä, joita on annettu työläisten hyväksi,— on määrättävä tarkastajat, eikä ainoastaan tehtaita, vaan myöskin tilanherrain suurtalouksia ja yleensä kaikkia palkkatyöläisiä käyttäviä laitoksia varten. Mutta

nämä tarkastajat eivät saa olla ministerien tai maaherrain nimittämiä virkamiehiä eivätkä poliisin palveluksessa olevia henkilöitä. Tarkastajina pitää olla *työläisten valitsemia henkilöitä*; valtion on maksettava palkkaa niille työläisten luottamusmiehille, jotka työläiset itse vapaasti valitsevat. Ja näiden valittujen työläisedustajien on valvottava, että työläisten asuntoja pidetään kunnossa, etteivät isännät uskaltaisi pakoittaa työläisiä asumaan jonkinlaisissa koirankopeissa tai maakuopissa (kuten useinkin on asianlaita maataloustöissä), että noudatetaan työläisten lepoa koskevia sääntöjä j.n.e. Tällöin ei pidä unohtaa sitä, että mitkään työläisten valitsemat edustajat eivät hyödytä niin kauan kun ei ole poliittista vapautta, niin kauan kun poliisi on kaikkivaltias ja edesvastuuton kansalle. Jokainen tietää, ettei poliisi vangitse nykyään ilman oikeudenkäyntiä ainoastaan työläisedustajia, vaan myös jokaisen työläisen, joka uskalttaa puhua kaikkien puolesta, paljastaa lainrikkomiset ja kehoittaa työläisiä liittymään yhteen. Mutta kun meillä tulee olemaan poliittinen vapaus, niin työläisedustajat tulevat olemaan sangen suureksi hyödyksi.

Kaikkia työnantajia (tehtailijoita, tilanherroja, urakoitsijoita, rikkaita talonpoikia) on *kerta kaikkiaan kiellettävä* tekemästä minkäänlaisia omavaltaisia pidätyksiä työläisten palkasta, esimerkiksi pidätyksiä raakkitavarasta, pidätyksiä sakkujen muodossa j.n.e. Se on laittomuutta ja väkivaltaa, kun työnantajat tekevät *omavaltaisesti* pidätyksiä työpalkasta. Isäntä ei saa pienentää työläisen palkkaa missään muodossa eikä minkäänlaisin pidätyksin. Isännän ei saa itsensä jakaa oikeutta ja rangaista (on sekin tuomari, joka pistää taskuunsa työläiseltä pidätetyt rahat!), vaan kääntyköön hän *oikean tuomioistuimen* puoleen, ja tämä tuomioistuin on valittava tasapuolisesti työläisten ja isäntien edustajista. Vain tällaiset tuomioistuimet voivat käsitellä oikeudenmukaisesti niitä tapauksia, jolloin isäntä on tyytymätön työläisiin ja työläiset isäntiin.

Juuri tällaisia parannuksia sosialidemokraatit pyrkivät saamaan koko työväenluokalle. Joka maatilan, joka suurtilan, joka urakoitsijan työläisten on pyrittävä käsittelemään yhdessä luotettavien henkilöiden kanssa, mitä parannuksia heidän on pyrittävä saamaan, mitä vaatimuksia heidän on esitettävä (eri tehtaiden, eri suurtilojen ja eri urakoitsijain työläisten vaatimukset tulevat tietenkin olemaan erilaisia).

Sosialidemokraattiset komiteat auttavat työläisiä kaikkialla Venäjällä määrittelemään täsmällisesti ja selvästi omat vaatimuksensa sekä julkaisemaan painettuja lehtisiä, joissa nämä vaatimukset on esitetty, jotta kaikki työläiset, ja niin isännät kuin esivaltakin tietäisivät ne. Kun työläiset yksimielisinä, yhtenä miehenä puolustavat vaatimuksiaan, niin isäntien on pakko antaa periksi ja myöntyä. Kaupungeissa työläiset ovat saavuttaneet täten jo monia parannuksia ja nyt ovat alkaneet yhdistyä (organisoida) ja taistella vaatimustensa puolesta myös kotiteollisuudenharjoittajat ja käsityöläiset ja maalaistyöläiset. Niin kauan kun meillä ei ole poliittista vapautta, me käymme tätä taistelua salassa, piileskellen poliisilta, joka on kieltänyt kaikki lentolehtiset ja kaikenlaiset työväenyhdistykset. Mutta kun valloitamme poliittisen vapauden, niin silloin tulemme käymään tätä taistelua vieläkin laajemmalti ja avoimesti kaikkien nähden, jotta koko työväki liittyisi kaikkialla Venäjällä yhteen ja taistelisi vieläkin yksimielisemmin sortoa vastaan. Mitä enemmän työläisiä liittyy *sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen*, sitä suuremmaksi kasvaa heidän voimansa, sitä pikemmin he saavat aikaan myös työväenluokan täydellisen vapauttamisen kaikenlaisesta sorrosta, kaikenlaisesta palkkatyöstä, kaikenlaisesta porvariston hyväksi tehtävästä työstä.

* * *

Olemme jo maininneet, että sosialidemokraattinen työväenpuolue ei pyri saamaan parannuksia ainoastaan työläisiä, vaan myös *kaikkia talonpoikia* varten. Tarkastelkaamme nyt, mitä parannuksia se pyrkii saamaan kaikkia talonpoikia varten.

6. MITÄ PARANNUKSIA SOSIALIDEMOKRAATIT PYRKIVÄT SAAMAAN KAIKILLE TALONPOJILLE?

Kaikkien työtätekevien vapauttamiseksi täydellisesti maalaisköyhälistön on liitossa kaupunkilaistyöläisten kanssa taisteltava koko porvaristoa vastaan, siinä luvussa myös rikkaita talonpoikia vastaan. Rikkaat talonpojat pyrkivät maksamaan batrakeilleen vähemmän ja teettämään heillä kauemmin ja kovemmin työtä, mutta kaupunkilais- ja maa-

seututyöläiset pyrkivät siihen, että myös rikkaan talonpojan batrakit saisivat parempaa palkkaa, helpotusta työssään ja levon. Maalaisköyhälistön on siis muodostettava omia erikoisia liittojaan ilman rikkaita talonpoikia — siitä olemme jo puhuneet ja tulemme alati toistamaan sen.

Mutta Venäjällä kaikki talonpojat, niin rikkaat kuin köyhätkin, ovat yhä edelleenkin monessa suhteessa maaorjia: he muodostavat kaikki yhdessä *sivistymättömän, veronalaisen alhaisosäädyn*; kaikki he ovat poliisivirkamiesten ja zemstvopäälliköiden orjuuttamia; kuten ennenkin kaikki he tekevät sangen usein työtä herralle otrezkamaista, juottopaikasta, laitumesta, niitystä — aivan samalla tavalla kuin he tekivät työtä tilanherralle maaorjuuden aikana. *Kaikki* talonpojat tahtovat vapautua tästä uudesta maaorjuudellisesta asemasta, *kaikki* he tahtovat olla täysiarvoisia, *kaikki* he vihaavat tilanherroja, jotka pakoittavat heitä yhä vieläkin *käymään veropäivätöissä* (barshtshina) — „maksamaan työllä” herroille aatelisille maasta, laitumesta, juottopaikasta ja niitystä, tekemään työtä „syöttövahingosta” ja lähettämään „kunnioituksesta” akkoja elonleikkuuseen. Kaikista näistä työllämaksuista köyhälistö kärsii vielä enemmän kuin rikas talonpoika. Rikas talonpoika lunastaa joskus itsensä vapaaksi tekemästä työtä tilanherralle, mutta enimmäkseen kuitenkin tilanherrat ahdistavat ankarasti myös rikkaita talonpoikia. Maalaisköyhälistön on siis yhdessä rikkaiden talonpoikien kanssa taisteltava oikeudettomuuttaan, kaikenlaista veropäivätyötä, kaikenlaista työllämaksua vastaan. *Kaikesta* orjuudesta, *kaikesta* kurjuudesta me vapaudumme vasta silloin, kun voitamme *koko* porvariston (siinä luvussa myös rikkaat talonpojat). Mutta on olemassa sellaistaikin orjuutta, josta vapaudumme *ennemmin*, sillä tuo orjuus käy raskaaksi rikkaallekin talonpojalle. Meillä Venäjällä on vielä paljon sellaisia paikkakuntia ja seutuja, missä kauttaaltaan kaikki talonpojat ovat monesti vielä nytkin aivan kuin maaorjia. Tämän vuoksi Venäjän kaikkien työläisten ja koko maalaisköyhälistön on *käytävä taistelua kahteen suuntaan ja molemmin käsin*: toisella kädellä — *taistelua koko porvaristoa vastaan* liitossa kaikkien työläisten kanssa; toisella kädellä — *maaseudun virkamiehiä ja tilanherramaaorjuuttajia vastaan* liitossa kaikkien talonpoikien kanssa. Jollei maalaisköyhälistö muodosta omaa erityistä liittoaan erikseen rikkaista

talonpojista, niin rikkaat talonpojat pettävät sen, syrjäyttävät sen, tulevat itse tilanherroiksi eivätkä vain jätä populia populiksi, vaan ovat myös antamatta hänelle yhdistymisvapautta. Ellei maalaisköyhälistö ryhdy taistelemaan yhdessä rikkaiden talonpoikien kanssa maaorjuudellista velkaorjuutta vastaan, niin silloin se jää edelleenkin sidotuksi, paikkaansa kiinnitetyksi eikä sillä tule silloin olemaan myöskään täyttä vapautta liittyä yhteen kaupunkilaistyöläisten kanssa.

Maalaisköyhälistön on ensiksi annettava isku tilanherroille ja karistettava hartioiltaan vaikkapa vain pahin ja vahingollisin tilanherrain velkaorjuus; — siinä asettuvat köyhälistön puolelle myös monet rikkaat talonpojat ja porvariston kannattajat, sillä tilanherrain röyhkeys kyllästyttää kaikkia. Mutta kohta kun olemme rajoittaneet tilanherrain valtaa, niin rikas talonpoika kyllä näyttää kyntensä ja tavoittaa kouriinsa kaikkea, ja hänen kouransa ovat hamuavia, jotka jo nytkin ovat hamunneet paljon kokoon. On siis oltava varovainen ja solmittava luja, kestävä liitto kaupunkilaistyöläisten kanssa. Kaupunkilaistyöläiset auttavat karistamaan tilanherroista vanhat orjanomistajain tavat ja taltuttavat myös rikkaan talonpojan (kuten he ovat jo jonkin verran taltuttaneet omia tehtailija-isäntiäänkin). Minkäänlaisesta orjuudesta, minkäänlaisesta puutteesta ja kurjuudesta maalaisköyhälistö ei pääse *koskaan* vapaaksi ilman liittoa kaupunkilaistyöläisten kanssa; heitä lukuunottamatta *kukaan* muu ei auta sitä siinä, eikä ole luotettava kehenkään muuhun paitsi itseensä. Mutta on sellaisia parannuksia, jotka saavutamme aikaisemmin, jotka voimme saada aivan heti, aivan tämän suuren taistelun alussa. Venäjällä on paljon sellaista orjuutta, jota muissa maissa ei ole ollut enää pitkään aikaan, ja juuri sellaisesta virkamiesten orjuudesta, tästä tilanherrain maaorjuudellisesta velkaorjuudesta *koko Venäjän talonpoikaisto* voi vapautua *heti*.

Tarkastelkaamme nyt sitä, mitä parannuksia pyrkii ennen kaikkea ja ensi sijassa saamaan sosialidemokraattinen työväenpuolue vapauttaakseen koko Venäjän talonpoikaiston vaikkapa vain pahimmasta maaorjuudellisesta velkaorjuudesta ja luodakseen mahdollisuuden maalaisköyhälistön taistelulle koko Venäjän porvaristoa vastaan.

Sosialidemokraattisen työväenpuolueen ensimmäinen vaatimus on: kaikki lunastusmaksut, kaikki obrokiverot ja rasitukset, jotka painavat „veronalaista” talonpoikaa, on kumottava heti. Kun Venäjän tsaarin aateliskomiteat ja aatelishallitus „vapauttivat” talonpojat maaorjuudellisesta riippuvaisuudesta, niin talonpojat pakoitettiin *lunastamaan omat* maansa, lunastamaan maat, joita talonpojat olivat viljelleet ikiajoista asti! Se oli *ryöväystä*. Aateliskomiteat *ryöväisivät* julkisesti talonpoikia tsaarihallituksen avustamina. Tsaarihallitus lähetti monille paikkakunnille sotaväkeä saattamaan *väkipakolla* voimaan säännöskirjoja ⁸⁷ ja rankaisemaan sotilasvoimin talonpoikia, jotka eivät halunneet ottaa vastaan yltäensä kavennettuja „nälkä”-palstoja. Sotaväen avutta, kidutuksitta ja ampumisitta aateliskomiteat eivät olisi koskaan voineet niin julkeasti ryöväitä talonpoikia, kuin ne sen tekivät maaorjuudellisesta riippuvaisuudesta vapauttamisen aikana. Talonpoikain on muistettava aina, miten tilanherrain aateliskomiteat pettivät ja ryöväisivät heitä, sillä vielä nytkin tsaarihallitus määrää aatelis- tai virkamieskomiteoita, kun kysymys on uusista talonpoikia koskevista laeista. Tsaari julkaisi äskettäin manifestin (helmikuun 26 päivältä 1903): hän lupaa siinä tarkastaa ja parantaa talonpoikia koskevia lakeja. Kuka on suorittava laintarkastuksen? kuka on parantava? — Taaskin aateliset, taaskin virkamiehet! Talonpoikia tullaan pettämään niin kauan, kuin he eivät saa aikaan sitä, että perustetaan *talonpoikaiskomiteat* talonpoikain elämän parantamista varten. Tilanherrat, zemstvopäälliköt ja kaikenlaiset virkamiehet ovat jo kylliksi komennelleet talonpoikia! Tämä maaorjuudellinen riippuvaisuus jokaisesta urjadnikasta, jokaisesta omaisuutensa juoneesta aatelisjälkeläisestä, jota kutsutaan zemstvopäälliköksi, poliisipäälliköksi tai maa-herraksi saa jo riittää! Talonpoikien on vaadittava vapautta saada *itse* järjestää omat asiansa, *itse* harkita, esittää ja säätää uusia lakeja. Talonpoikien on vaadittava vapaita, valinnallisia *talonpoikaiskomiteoita* — niin kauan kuin he eivät saa sitä aikaan, aateliset ja virkamiehet tulevat aina pettämään ja riistämään heitä. Kukaan ei vapauta talonpoikia verenimijävirkamiehistä, elleivät talonpojat itse vapauta itseään, elleivät he liity yhteen ottaakseen kohtalonsa *omiin* käsiinsä.

Sosialidemokraatit eivät vaadi ainoastaan lunastus- ja obrokkimaksujen sekä kaikenlaisten räsitusien täydellistä ja viipymätöntä lakkauttamista, vaan he vaativat myös *palauttamaan kansalle* siltä perityt lunastusmaksurahat. Talonpojat ovat kautta Venäjän maksaneet liikaa satoja miljoonia ruplia siitä lähtien, kun aateliskomiteat vapauttivat heidät maaorjuudesta. Talonpoikien on vaadittava takaisin nuo rahat. Määrätköön hallitus erikoisveron aatelisille suurmaanomistajille, otettakoon luostareilta ja apanaasihallitukselta (s.o. tsaarin suvulta) maat pois, määrätköön kansanedustajain kokous näiden rahojen käytöstä talonpoikien hyväksi. Missään muualla maailmassa ei ole sellaista talonpoikaiston nöyryytystä ja kurjistumista, niin kauheaa miljoonien talonpoikien nääntymistä nälkäkuolemaan kuin Venäjällä. Talonpoika on meillä saatettu nälkäkuoleman partaalle siksi, että häntä ryöväsivät jo aateliskomiteat, siksi, että häntä on ryövätty siitä lähtien joka vuosi kiskomalla entistä pakkoveroa entisten maaorjanomistajien jälkeläisille, kiskomalla lunastus- ja obrokkimaksuja. Antaa niiden, jotka rosvoavat, myös vastata siitä. Otettakoonkin siis aatelisilta suurtilanherroilta varat siihen, jotta nälkäänäkeville voitaisiin antaa tuntuva apua. Nälkäänäkevä talonpoika ei kaipaa almuja eikä kopeekan lahjoja. Vaati- koon hän palautettaviksi ne rahat, joita hän monien monien vuosien aikana on maksanut tilanherroille ja valtiolle. Silloin kansanedustajakokous ja talonpoikaiskomiteat saattavat antaa todellista, tuntuva apua nälkäänäkeville.

Edelleen. Sosialidemokraattinen työväenpuolue vaatii viipymättä täydellisesti kumottavaksi yhteistakuun ja *kaikki ne lait, jotka ehkäisevät talonpoikaa määräämästä maastaan*. Helmikuun 26 p:nä 1903 annetussa tsaarin manifestissa luvattiin kumota yhteistakuu. Nyt on julkaistu laki sen kumoamisesta. Mutta se ei riitä. Sen lisäksi on kumottava viipymättä *kaikki lait*, jotka ehkäisevät talonpoikaa määräämästä maastaan. Muussa tapauksessa talonpoika jää yhteistakuuttakin epävapaaaksi, jää puolittain maaorjaksi. Talonpojan pitää saada *täysin vapaasti* määrätä maastaan: luovuttaa tai myydä se kenelle hyvänsä ja keneltäkään kysymättä. Juuri tätä tsaarin asetus ei ole sallinutkaan: kaikki aateliset, kauppiat ja pikkuporvarit voivat vapaasti määrätä maastaan, mutta talonpoika ei voi. Talonpoika on näet pikkulapsi. Zemstvopäällikkö on pantava tavallaan

lapsenlikaksi holhoamaan häntä. Talonpoikaa on kiellettävä myymästä maaosuuttaan, sillä muutoin talonpoika tuhlaa rahat! — Sillä tavoin järkeilevät maaorjuuttajat, ja on niinkin yksinkertaisia ihmisiä, jotka uskovat heitä ja toivoen hyvää talonpojalle puhuvat, että häntä on kiellettävä myymästä maata. Yksinpä narodnikitkin (joista olemme maininneet edellä) ja „socialistivallankumouksellisiksi” itseään nimittävät henkilöt myöntävät tähän ja ovat sitä mieltä, että jääköön talonpoikamme mieluummin hieman maaorjaksi, mutta älköön myykö maataan.

Sosialidemokraatit sanovat: tuo on pelkkää teeskentelyä, pelkkää herraisuutta, pelkkiä imeliä sanoja! Kun saavutamme sosialismin, kun työväenluokka voittaa porvariston, niin silloin kaikki maat tulevat olemaan yhteisiä, silloin ei *kenelläkään* tule olemaan oikeutta myydä maata. Mutta entä siihen asti? Aatelinen ja kauppias voivat myydä, mutta talonpoika ei? Aatelinen ja kauppias ovat vapaita, mutta talonpoika on yhä vieläkin puoliksi maaorja!? talonpoika on edelleenkin anova lupaa esivallalta?!

Tuo on pelkkää petosta, vaikkakin imelillä puheilla verhottua, mutta kuitenkin petosta.

Niin kauan kuin aatelisen ja kauppiaan sallitaan myydä maata, niin kauan talonpojallakin on oltava *täysi oikeus* myydä maansa ja määrätä siitä *aivan vapaasti*, aivan samoin kuin aatelinen ja kauppias määräävät siitä.

Kun työväenluokka voittaa koko porvariston, niin se ottaa suurisänniltä maan pois, järjestää suurtiloilla *osuuskuntatalouksia*, joissa työläiset muokkaavat maan yhdessä, yhteisesti, valitsevat vapaasti johtajiksi luotettavia henkilöitä, omaavat kaikenlaisia koneita työn helpottamiseksi, tekevät työtä vuoroittain enintään kahdeksan (jopa kuusi) tuntia päivässä. Silloin myös pientalonpoika, joka yhä haluaa isännöidä vanhaan tapaan yksikseen, ei tule hoitamaan talouttaan markkinoita varten eikä myydäkseen tuotteensa ensimmäiselle vastaantulijalle, vaan työväenosuuskunnille: pientalonpoika on toimittava työväenosuuskunnille viljaa, lihaa, vihanneksia, ja työläiset tulevat antamaan hänelle rahatta koneita, karjaa, lannoitusaineita, vaatteita sekä kaikkea, mitä hän tarvitsee. Silloin ei tule olemaan suur- ja pienisännän välistä taistelua rahasta, silloin ei tule olemaan palkkatyötä vieraiden ihmisten hyväksi, vaan kaikki työntekijät tulevat tekemään työtä omaksi hyväkseen,

kaikki työparannukset ja koneet tulevat hyödyttämään työläisiä itseään, helpottamaan heidän työtään, parantamaan heidän elämäänsä.

Mutta jokainen järkävä ihminen käsittää, ettei sosialismia voida saavuttaa yht'äkkiä: sitä varten on käytävä ankaraa taistelua koko porvaristoa vastaan, kaikkia ja kaikenlaisia hallituksia vastaan, sitä varten on kautta Venäjän yhdistettävä kaikki kaupunkilaistyöläiset ja heidän kanssaan maalaisköyhälistö yhteen lujaan, järkkymättömään liittoon. Se on suuri asia, ja sellaiselle asialle omistaa sääliittä koko elämänkin. Mutta niin kauan kuin emme ole saavuttaneet sosialismia, suurisäntä on aina käyvä taistelua pienisännän kanssa rahan vuoksi: onko mahdollista, että suurisäntä on vapaasti myös myyvä maata, mutta pientalonpoika ei? Toistamme: talonpojat eivät ole pikkulapsia eivätkä salli kenenkään komennella itseään; talonpoikain on saatava *kaikki ne oikeudet*, rajoituksitta kaikki ne oikeudet, jotka ovat aatellisilla ja kauppiailta.

Sanotaan myös: talonpojan maa ei ole hänen omaansa, vaan yhteisön maata. Ei saa sallia, että jokainen myy yhteisön maata.—Tämäkin on pelkkää petosta. Eikö aatellisilla ja kauppiailta ole niin ikään yhdistyksiä? eivätkö aatelistet ja kauppiaat samoin liity yhtiöihin, eivätkö he osta yhdessä maata ja tehtaita ja mitä hyvänsä? Miksei aateliston yhteisöjä varten keksitä minkäänlaisia rajoituksia, mutta talonpoikaa varten jokainen poliisiroisto koettaa keksiä rajoituksia ja kieltoja? Virkamiehistä ei ole koskaan koitunut talonpojille mitään hyvää, vaan ainoastaan sitä, että heitä on piesty, kiristetty ja solvattu. Talonpojilla ei ole odotettavissa milloinkaan mitään hyvää niin kauan, kun he eivät itse ota asioitaan omiin käsiinsä eivätkä saavuta täydellistä tasa-arvoisuutta ja täydellistä vapautta. Jos talonpojat haluavat, että heidän maansa olisi yhteistä, niin älköön kukaan rohjetko häiritä heitä, vaan muodostakoot he vapaaehtoisen sopimuksen perusteella oman yhteisönsä keistä tahtovat ja siten kuin tahtovat, kirjoittakoot he aivan vapaasti mielensä mukaisen yhteisen sopimuksen. Ja älköön mikään virkamies rohjetko pistää nenäänsä talonpoikain yhteisiin asioihin. Ja älköön kukaan rohjetko konstailla talonpojan kustannuksella ja keksiä talonpoikaa varten rajoituksia ja kieltoja.

* * *

Ja vihdoin sosialidemokraatit pyrkivät saamaan vielä erään tärkeän parannuksen talonpojille. He tahtovat rajoittaa heti viipymättä talonpojan orjuudellista riippuvaisuutta tilanherrasta, hänen maaorjuudellista velkaorjuuttaan. Emme tietenkään voi poistaa velkaorjuutta kokonaan niin kauan, kun on olemassa puutetta maailmassa eikä puutetta taas voida poistaa niin kauan, kun maa ja tehtaat ovat porvariston käsissä, niin kauan kun tärkeimpänä voimana maailmassa on raha, niin kauan kun ei ole luotu *sosialistista yhteiskuntaa*. Mutta Venäjän maaseudulla on olemassa vielä paljon varsin ankaraa orjuutta, jota ei ole muissa maissa, vaikkei siellä vielä olekaan sosialismia. Venäjällä on vielä paljon *maaorjuudellista velkaorjuutta*, josta on hyötyä kaikille tilanherroille, joka painaa kaikkia talonpoikia ja joka voidaan ja täytyy hävittää heti, viipymättä, ensi sijassa.

Selitämme sen, minkälaista velkaorjuutta me nimitämme maaorjuudelliseksi velkaorjuudeksi.

Jokainen maaseudun asukas tuntee seuraavat tapaukset. Tilanherran maa on talonpojan maan vieressä. Talonpoikia vapautettaessa heiltä lohkaistiin pois maat, jotka ovat heille välttämättömiä, lohkaistiin pois niitty- ja laidunmaat, lohkaistiin pois metsät ja juottopaikat. Talonpoika ei voi tulla toimeen ilman näitä otrezkamaita, ilman laidunta ja juottopaikkaa. Pakostakin on mentävä tilanherran luo pyytämään kulkulupaa karjan juottopaikalle tai laidunmaata y.m.s. Sitä vastoin tilanherra ei hoida talouttaan eikä hänellä kenties ole minkäänlaisia varojakaan ja elää vain orjuuttamalla talonpoikia. Talonpojat tekevät hänelle ilmaista työtä otrezkamaista, kyntävät hevosillaan hänen maansa, korjaavat hänelle viljan pelloilta ja heinän niityiltä, suorittavat puinnin, vetävätpä muutamin paikoin oman talonpoikaisen lantansakin herran maalle, kiikuttavat herraskartanoon sekä palttinaa että munia ja kaikenlaisia elikoita. Aivan samalla tavalla kuin maaorjuudenkin aikana! Silloin talonpojat tekivät ilmaista työtä sille tilanherralle, jonka perintötilalla he asuivat, ja nytkin he tekevät hyvin usein ilmaista työtä herran hyväksi siitä samaisesta maasta, joka otettiin talonpojilta pois silloin, kun aateliskomiteat heitä vapauttivat. Tämä on aivan samaa

barshtshinaa. Eräissä lääneissä talonpojat itse sanovat tätä työtä barshtshinaksi eli panshtshinaksi. Juuri tätä me sanommekin maaorjuudelliseksi velkaorjuudeksi. Vapautettaessa talonpoikia maaorjuudesta tilanherrain aateliskomiteat järjestivät varta vasten asian niin, että heillä olisi mahdollisuus orjuuttaa entiseen tapaan talonpoikia, lohkoivat varta vasten talonpoikain maaosuuksia, kiilasivat niihin tilanherrain maita, ettei talonpojalla olisi mihin kanaakaan laskea, siirsivät tahallaan talonpoikia huonommille maille, sulkiivat varta vasten tilanherrain mailla tien juottopaikalle — järjestivät sanalla sanoen asian niin, että talonpojat joutuisivat satimeen, että talonpoikia voitaisiin entiseen tapaan ottaa vangiksi paljain käsin. Ja meillä on vielä lukematon määrä sellaisia kyliä, joiden talonpojat ovat naapuritilanherran vankeina, aivan samanlaisina vankeina kuin maaorjuudenkin aikana. Noissa kylissä on niin rikas kuin köyhäkin talonpoika sidottu sekä jaloistaan että käsistään ja jätetty kokonaan tilanherran valtaan. Köyhälle talonpojalle tämä käy paljoa rasittavammaksi kuin rikkaalle. Rikkaalla talonpojalla on joskus omaakin maata ja hän lähettää batrakin edestään barshtshinatöihin, mutta köyhällä ei ole mitään ulospääsyä, ja tilanherra menettelee hänen kanssaan niin kuin ikinä tahtoo. Tällaisen velkaorjuuden vallitessa köyhällä talonpojalla ei ole usein aikaa edes henkeä vetää ja sivuansiotöihinkään hän ei voi lähteä, kun on tehtävä työtä tilanherralle, eikä ole ajattelemistaakaan, että hän voisi liittyä vapaasti yhteen liittoon, yhteen puolueeseen koko maalaisköyhälistön ja kaupunkilaistyöläisten kanssa.

Eikö siis ole minkäänlaista keinoa, jotta tuollainen velkaorjuus voitaisiin hävittää nyt heti kerralla? Sosialidemokraattinen puolue ehdottaa talonpojille *kahta* keinoa tämän päämäärän saavuttamiseksi. Toistamme kuitenkin vielä kerran, että vain sosialismi vapauttaa köyhälistön kaikesta ja kaikenlaisesta orjuudesta, sillä niin kauan kuin rikkailla on voimaa, he tulevat aina tavalla taikka toisella sortamaan köyhiä. Orjuutta ei voida kokonaan hävittää heti täydellisesti, mutta silti voidaan rajoittaa huomattavasti pahinta, inhoittavinta maaorjuudellista velkaorjuutta, joka painaa sekä köyhiä että keskivarakkaita ja jopa rikkaitakin talonpoikia, talonpojille voidaan jo nyt saada huojuennusta.

Siihen on kaksi keinoa.

Ensimmäinen keino — vapaasti valitut tuomioistuimet maaseudun batrakkien ja köyhimpien talonpoikien sekä myös rikkaiden talonpoikien ja tilanherrojen luottamusmiehistä.

Toinen keino — vapaasti valitut *talonpoikaiskomiteat*. Näillä talonpoikaiskomiteoilla on oltava oikeus ei ainoastaan erilaisten barshtshinan ja maaorjuuden jätteiden hävittämiseen tähtäävien toimenpiteiden käsittelemiseen ja hyväksymiseen, vaan niillä on oltava myös oikeus *otrezkamaiden poisottamiseen ja niiden palauttamiseen talonpojille*.

Tarkastelkaamme hiukan seikkaperäisemmin näitä kumpakin keinoa. Luottamusmiehistä vapaasti valitut tuomioistuimet tulevat käsittelemään kaikkia velkaorjuutta koskevia talonpoikain valituksia. Näillä tuomioistuimilla tulee olemaan oikeus maanvuokran alentamiseen, jos tilanherrat, talonpoikain puutetta hyväkseen käyttäen, ovat määränneet sen liian suureksi. Näillä tuomioistuimilla tulee olemaan oikeus vapauttaa talonpojat ylettömistä maksuista — esimerkiksi, jos tilanherra on talvella palkannut talonpojan kesätyöhön puolesta maksusta, niin tuomioistuin käsittelee asian ja määrää oikeudenmukaisen palkan. Tämä tuomioistuin ei tietenkään saa olla kokoonpantu virkamiehistä, vaan vapaasti valituista luottamusmiehistä, ja maaseudun batrakeilla ja maalaisköyhälistöllä on välttämättä oltava siinä omat valittunsa, joiden lukumäärä ei saa olla rikkaiden talonpoikain ja tilanherrain valittujen määrää pienempi. Nämä tuomioistuimet tulevat käsittelemään niin ikään kaikkia työläisten ja isäntien välisiä asioita. Kun on olemassa tällaisia tuomioistuimia, niin työläisten ja koko maalaisköyhälistön on helpompi puolustaa oikeuksiaan, on helpompi liittyä yhteen ja saada tarkalleen selville, ketkä pystyvät luotettavasti ja varmasti puolustamaan köyhälistöä ja työläisiä.

Toinen keino on vieläkin tärkeämpi. Sinä ovat vapaat *talonpoikaiskomiteat*, joita valitaan batrakkien, köyhien, keskivarakkaiden ja rikkaiden talonpoikien luottamusmiehistä kussakin kihlakunnassa (tai useampia komiteoita kihlakuntaa kohti, jos talonpojat katsovat tarpeelliseksi; ehkäpä he muodostavat talonpoikaiskomiteoita jopa jokaiseen kuntaan ja jokaiseen suureen kyläänkin). Talonpoikia

paremmin ei kukaan tiedä sitä, minkälainen velkaorjuus heitä painaa. Talonpoikia paremmin ei kukaan pysty paljastamaan tilanherroja, jotka elävät vielä nytkin maaorjuudellisesta velkaorjuudesta. Talonpoikaiskomiteat tutkivat sen, mitkä otrezkamaat, niityt tai laitumet y.m.s. on otettu talonpojilta pois epäoikeudenmukaisesti, tutkivat sen, onko nämä maat otettava takaisin ilmaiseksi vai onko niistä annettava suuraatelien kustannuksella korvaus niille, jotka näitä maita ovat ostaneeet. Talonpoikaiskomiteat vapauttavat talonpojat ainakin edes siitä satimesta, johon hyvin monet aatelis-, tilanherrakomiteat ovat heidät ajaneet. Talonpoikaiskomiteat vapauttavat talonpojat virkamiesten asioihin-puuttumiselta, osoittavat sen, että talonpojat itse tahtovat ja voivat hoitaa asiansa, auttavat talonpoikia sopimaan keskenään tarpeistaan ja saamaan hyvin selville henkilöt, jotka kykenevät uskollisesti puolustamaan maalaisköyhälistöä ja sen liittymistä kaupunkilaistyöläisiin. Talonpoikaiskomiteat ovat *ensimmäisenä askeleena* siihen, että myös etäisimpien kylien talonpojat nousevat omille jaloilleen ja ottavat kohtalonsa omiin käsiinsä.

Juuri sen vuoksi sosialidemokraattiset työläiset varoittavat talonpoikia:

Älkää uskoko minkäänlaisia aateliskomiteoita, minkäänlaisia virkamieskomissioita.

Vaatikaa yleiskansallista edustajakokousta.

Vaatikaa talonpoikaiskomiteain perustamista.

Vaatikaa kaikenlaisten kirjojen ja sanomalehtien täyttä julkaisemisvapautta.

Kun kaikilla ja jokaisella tulee olemaan oikeus lausua vapaasti, ketään pelkäämättä mielipiteensä ja pyrkimyksensä niin yleiskansallisessa edustajakokouksessa kuin talonpoikaiskomiteoissa ja sanomalehdissäkin, niin silloin nähdään hyvin pian, kuka asettuu työväenluokan, kuka porvariston puolelle. Valtavalta enemmistöltään ihmiset eivät nykyään lainkaan ajattele sitä, eräät pitävät salassa todellisen mielipiteensä, jotkut eivät vielä itsekään sitä tiedä, jotkut pettävät tahallaan. Mutta silloin kaikki alkavat sitä ajatella, mielipiteiden salaamiseen ei ole mitään syytä, ja pian koko asia selviää. Mainitsimme jo, että porvaristo vetää puolelleen rikkaat talonpojat. Mitä pikemmin ja mitä täydellisemmin saadaan hävitetyksi maaorjuudellinen velkaorjuus, mitä enemmän talonpojat hankkivat

itselleen todellista vapautta, sitä pikemmin maalaisköyhälistö liittyy yhteen, sitä pikemmin myös rikas talonpoikaisto yhtyy porvaristoon. Ja yhtykööt he vain: me emme sitä pelkää, vaikka tiedämmekin vallan hyvin, että tuo yhtyminen voimistaa rikasta talonpoikaistoa. Mehän myös liitymme yhteen, ja *meidän liittomme* — maalaisköyhälistön ja kaupunkilaistyöläisten liitto — on oleva mittaamattomasti monilukuisempi, se on oleva kymmenien miljoonien liitto satojen tuhansien liittoa vastaan. Tiedämme niin ikään, että porvaristo yrittää tulevaisuudessa (se yrittää jo nytkin!) vetää puolelleen keski- ja jopa pientalonpoikiakin, yrittää pettää heitä, yrittää houkutellessa heitä, saada aikaan hajanusta heidän keskuudessaan, lupaa nostaa myös jokaisen heistä rikkaiden joukkoon. Olemme jo nähneet, millä keinoin ja millaisin huiputuksin porvaristo houkuttelee keskitalonpoikaa. Siksi meidän täytyy jo edeltäkäsikin avata maalaisköyhälistön silmät, lujittaa jo etukäteen sen erillisliittoa kaupunkilaistyöläisten kanssa koko porvaristoa vastaan.

Katsokoon jokainen maaseudun asukas huolellisesti ympärilleen. Kuinka usein äveriäät talonpojat puhuvatkaan herroja, tilanomistajia vastaan! Kuinka he valittavatkaan kansan ahdistamista ja sitä, että herrojen maa on turhaan viljelemättä! Kuinka mielellään he jaarittelevatkaan (kahden kesken oltaessa) siitä, että maa olisi muka otettava talonpoikain käsiin!

Voidaanko uskoa sitä, mitä pohatat puhuvat? Ei. Eivät he maata kansalle toivo, vaan itselleen. He ovat kahmineet jo nytkin itselleen sekä osto- että vuokramaata, mutta sekään ei heille vielä riitä. *Maalaisköyhälistö ei siis joudu pitkälti kulkemaan yhdessä pohattojen kanssa tilanherroja vastaan.* Vain ensimmäisen askeleen me voimme ottaa yhdessä heidän kanssaan, mutta sen jälkeen on kuljettava erikseen.

Tämä ensimmäinen askel on juuri sen tähden erotettava selvästi seuraavista askeleista ja viimeisestä, tärkeimmästä askeleestamme. Ensimmäisenä askeleena maaseudulla on talonpojan täydellinen vapauttaminen, kaikkien oikeuksien antaminen hänelle ja talonpoikaiskomiteoiden muodostaminen otrezkamaiden palauttamiseksi. Mutta viimeinen askelemme tulee olemaan samanlainen niin kaupungissa kuin maaseudullakin: *me otamme pois tilanherroilta ja*

porvaristolta kaikki maat, kaikki tehtaat ja järjestämme sosialistisen yhteiskunnan. Ensimmäisen ja viimeisen askeleen välisenä aikana meidän on kestettävä vielä melkoiset taistelut, ja se, ken sekoittaa ensimmäisen askeleen viimeisen kanssa, vahingoittaa tätä taistelua, se, itsekin sitä tietämättä, heittää tuhkaa maalaisköyhälistön silmille.

Maalaisköyhälistö ottaa ensimmäisen askeleen yhdessä kaikkien talonpoikien kanssa: muutamat kulakit ehkä jäävät syrjään, yhdelle talonpojalle sadasta ehkei minkäänlainen velkaorjuus ole vastenmielistä. Mutta koko muu joukko on tällöin kuitenkin lähtevä yhdessä: tasa-arvoisuus on tarpeen koko talonpoikaistolle. Tilanherran velkaorjuus sitoo kaikkien kädet ja jalat. Mutta viimeistä askelta eivät kaikki talonpojat ota koskaan yhdessä: koko rikas talonpoikaisto on nouseva silloin batrakkeja vastaan. Silloin me tarvitsemme maalaisköyhälistön lujaa liittoa *sosialidemokraattisten kaupunkilaistyöläisten kanssa*. Ken puhuu talonpojille, että he voivat ottaa heti kerralla sekä ensimmäisen että viimeisen askeleen, pettää talonpoikia. Hän unohtaa sen suuren taistelun, jota käydään itse talonpoikain keskuudessa, maalaisköyhälistön ja talonpoikaispohattojen välisen suuren taistelun.

Juuri siksi sosialidemokraatit eivät lupaa talonpoikaistolle *heti* maitojokia ja kiisselirantoja. Juuri siksi sosialidemokraatit ennen kaikkea vaativat täyttä vapautta, jotta koko työväenluokka voisi käydä suurta, laajaa ja yleiskansallista taistelua koko porvaristoa vastaan. Juuri siksi sosialidemokraatit osoittavat *ensimmäisen askeleen, joka on lyhyt, mutta oikea*.

Eräät luulevat, että vaatimuksemme talonpoikaiskomiteoiden perustamisesta velkaorjuuden rajoittamiseksi ja otrezkamaiden palauttamiseksi on jonkinlainen aita, jonkinlainen väliseinä. Pysähdy muka siihen äläkä mene etemmäksi. Tällaiset henkilöt ovat kovin huonosti käsittäneet sen, mitä sosialidemokraatit tahtovat. Vaatimus talonpoikaiskomiteoiden perustamisesta velkaorjuuden rajoittamiseksi ja otrezkamaiden palauttamiseksi ei ole väliseinä. Se on *ovi*. Siitä ovesta on käytävä ennen kaikkea *siksi, että voitaisiin mennä eteenpäin*, siksi, että voitaisiin avointa, leveää tietä kulkea *aivan perille*, koko työtätekevän kansan täydelliseen vapautukseen Venäjällä. Niin kauan

kuin talonpoikaisto ei käy tästä ovesta, se jää pimeyteen, velkaorjuuteen saamatta täydellisiä oikeuksia, täyttä, todellista vapautta, se ei voi saada edes omassa keskuudessaan lopullista selvyyttä siitä, kuka on työtätekevän ihmisen ystävä ja kuka hänen vihollisensa. Siksi sosialidemokraatit osoittavat tätä ovea ja sanovat, että kaikkien, koko kansan on ennen kaikkea painauduttava tuota ovea vastaan ja särjettävä se perinpohjaisesti. Silti on olemassa henkilöitä, jotka sanovat itseään narodnikeiksi ja sosialistivallankumouksellisiksi ja niin ikään tahtovat hyvää talonpojalle, meluavat, huutavat, huitovat käsiään, tahtovat auttaa, mutta *eivät näe tuota ovea!* Nämä henkilöt ovat jopa niinkin sokeita, että sanovat: talonpojalle ei tarvitse lainkaan antaa oikeutta määrätä vapaasti maastaan! Tahtovat talonpojalle hyvää, mutta järkeilevät joskus aivan samoin kuin maaorjuuttajat! Tällaisista ystäväistä ei ole paljoakaan apua. Mitä hyödyttää se, että toivot talonpojalle kaikkea parasta, kun et näe selvästi sitä ovea, joka ensiksi on särjettävä? Mitä hyödyttää se, että sinäkin pyrit sosialismiin, kun et näe sitä, miten päästään kansan vapaan taistelun tielle, sille tielle, jolla käydään taistelua sosialismin puolesta ei ainoastaan kaupungissa, vaan myös maaseudulla, ei ainoastaan tilanherroja vastaan, vaan myös *yhteisön, yhdyskunnan sisällä olevia pohattoja vastaan?*

Juuri siksi sosialidemokraatit osoittavat niin itsepintaisesti tuota lähintä ja ensimmäistä ovea. Vaikeus ei nyt ole kaikenlaisten hyvien toivomusten latelemisessa, vaan siinä, että osataan neuvoa oikea tie, ymmärretään selvästi, *kuinka on otettava ensimmäinen askel.* Siitä, että Venäjän talonpoika on jäänyt puoliksi maaorjaksi — siitä ovat jo neljäkymmentä vuotta puhuneet ja kirjoittaneet kaikki talonpojan ystävät. Siitä, miten ruokottomasti tilanherrat ryöstävät ja orjuuttavat talonpoikaa kaikenlaatuisten otrezkamaiden avulla — siitä kaikki talonpojan ystävät ovat kirjoittaneet paljon kirjoja jo kauan ennen sosialidemokraattien ilmaantumista Venäjälle. Sen, että talonpoikaa on autettava heti, viipymättä, että hänen velkaorjuuttaan on edes jonkin verran lievennettävä — sen näkevät nyt jo kaikki rehelliset ihmiset, siitä alkavat puhua jopa poliisivaltaisen hallituksemme virkamiehetkin. Koko kysymys on siinä, *miten on käytävä käsiksi asiaan, miten on otettava*

ensimmäinen askel, mistä ovesta on ennen muuta murtauttava.

Eri henkilöt (niistä, jotka tahtovat talonpojalle parasta) antavat tähän kysymykseen kaksi erilaista vastausta. Maaseudun jokaisen proletaarin on pyrittävä ymmärtämään mahdollisimman selvästi nämä molemmat vastaukset ja muodostamaan itselleen tietty ja järkähtämätön mielipide. Toisen vastauksen antavat narodnikit ja sosialistivallankumoukselliset. He sanovat, että talonpoikaiston keskuudessa on kehitettävä ennen kaikkea kaikenlaisia osuuskuntia (kooperaatioita). Kyläyhteisöä on lujitettava. Jokaiselle talonpojalle ei tarvitse antaa oikeutta määrätä vapaasti maastaan. Olkoon kyläyhdyskunnalla enemmän oikeuksia, ja muuttukoot vähitellen kaikki Venäjän maat yhteisömaiksi. Talonpoikain maanostoa on helpotettava kaikin tavoin, jotta maa helpommin siirtyisi pääomalta työlle.

Toisen vastauksen antavat sosialidemokraatit. Talonpojan on ennen kaikkea saatava itselleen poikkeuksetta kaikki ne oikeudet, jotka ovat aatelisilla ja kauppiailta. Talonpojalla on oltava täysi oikeus määrätä vapaasti maastaan. Inhottavimman velkaorjuuden hävittämiseksi on perustettava talonpoikaiskomiteoita otrezkamaiden palauttamista varten. Me emme tarvitse kyläyhteisöä, vaan Venäjän eri kyläkuntien maalaisköyhälistön liittoa, maalaisproletaarien ja kaupunkilaisproletaarien liittoa. Kaikenlaiset osuuskunnat (kooperaatiot) ja yhteisöllinen maanosto on aina hyödyttävä enemmän rikkaita talonpoikia ja oleva keski-varakkaan talonpojan puijaamista.

Venäjän hallitus näkee, että talonpojille on annettava helpotuksia, mutta se aikoo päästä niistä tyhjämpäiväisillä parannuksilla, se aikoo tehdä kaiken virkamiesten avulla. Talonpoikain on oltava varuillaan, sillä virkamieskomiteat tulevat pettämään heitä samoin kuin aateliskomiteatkin pettivät. Talonpoikain on vaadittava vapaiden talonpoikaiskomiteain valitsemista. Kysymys ei ole siitä, että odotettaisiin virkamiehiltä helpotuksia, vaan siitä, että talonpojat itse ottaisivat kohtalonsa omiin käsiinsä. Olkoon, että ensin otamme vain yhden askeleen, vapaudumme ensin vain pahimmasta velkaorjuudesta,—kunhan vain talonpojat alkavat tuntea voimansa, kunhan he vain sopivat vapaasti keskenään ja liittyvät yhteen. Kukaan rehellinen ihminen ei voi kieltää sitä, että otrezkamaat ovat usein mitä säädyt-

töimmän maaorjuudellisen velkaorjuuden välikappaleita. Kukaan rehellinen ihminen ei voi kieltää sitä, että meidän vaatimuksemme on vaatimuksista tärkein ja oikeudenmukaisin: valitkoot talonpojat vapaasti, ilman virkamiehiä, *omat* komiteansa kaikenlaisen maaorjuudellisen velkaorjuuden hävittämiseksi.

Vapaissa talonpoikaiskomiteoissa (ja samoin myös vapaassa yleisvenäläisessä edustajakokouksessa) sosialidemokraatit tulevat viipymättä ja kaikin voimin lujittamaan maaseudun proletaarien ja kaupunkilaisproletaarien erillisliittoa. Sosialidemokraatit tulevat puolustamaan kaikkia maaseudun proletaareille hyödyllisiä toimenpiteitä ja auttamaan heitä ensimmäisen askeleen jälkeen ottamaan mahdollisimman pian ja yksimielisesti toisen ja kolmannen askeleen j.n.e. loppuun asti, *proletariaatin* täydelliseen *voittoon* saakka. Mutta voidaanko jo nyt heti sanoa, mikä vaatimus tulee olemaan vuorossa huomenna toista askelta otettaessa? Ei, sitä ei voida sanoa, sillä emmehan tiedä, kuinka käyttäytyvät huomenna rikkaat talonpojat ja monet sivistyneet henkilöt, jotka puuhaavat kaikenlaisia kooperaatioita ja kaikenmoista maan siirtymistä pääomalta työlle.

Saattaahan olla, etteivät he vielä huomenna ehdi liittyä yhteen tilanherrain kanssa, vaan tahtovat hävittää tilanherrain vallan loppuun saakka. Mainiota. Sosialidemokraateista se on varsin toivottavaa, ja sosialidemokraatit tulevat kehoittamaan maaseudun ja kaupungin proletaareja vaatimaan kaiken maan poisottamista tilanherroilta ja sen luovuttamista vapaalle kansan valtiolle. Sosialidemokraatit tulevat valvomaan tarkkaan, ettei maaseudun proletaareja tällöin petettäisi, että he lujittaisivat asemiaan vieläkin paremmin ratkaisevan taistelun varalta, joka vapauttaa proletariaatin täydellisesti.

Mutta saattaahan olla, että käy kokonaan toisin. Ja luultavinta onkin, että käy toisin. Rikkaat talonpojat ja monet sivistyneet henkilöt saattavat jo huomenna, heti kun pahinta velkaorjuutta rajoitetaan ja vähennetään, liittyä tilanherroihin, ja silloin koko maaseudun porvaristo asettuu maaseudun proletariaattia vastaan. Silloin meidän olisi hassua taistella yksinomaan tilanherroja vastaan. Silloin meidän on taisteltava koko porvaristoa vastaan ja vaadittava ennen kaikkea mahdollisimman suurta vapautta ja

väljyyttä tätä taistelua varten, vaadittava helpotusta työläisen elämään helpottaaksemme hänen taisteluaan.

Joka tapauksessa, käyköön sitten joko niin taikka näin, ensimmäisenä, pääasiallisena ja ehdottomana tehtävänäimme on: *lujittaa maaseudun proletaarien ja puoliproletaarien sekä kaupunkilaisproletaarien liittoa*. Tätä liittoa varten me tarvitsemme nyt heti ja viipymättä *kansan täydellistä poliittista vapautta, talonpojan täydellistä tasa-arvoisuutta ja maaorjuudellisen velkaorjuuden hävittämistä*. Ja kun tämä liitto muodostuu ja lujittuu, niin silloin meidän on helppo paljastaa kaikenlaiset petokset, joiden avulla porvaristo viekoittelee keskivarakasta talonpoikaa, silloin me otamme helposti ja nopeasti koko porvaristoa ja kaikkia hallituksen voimia vastaan tähdätyn toisen, kolmannen sekä viimeisen askeleen, silloin me lähdemme järkähtämättä voittoa kohti ja valloitamme pian *täyden vapauden koko työtätekevälle kansalle*.

7. LUOKKATAISTELU MAASEUDULLA

Mitä on *luokkataistelu*? Se on kansan toisen osan taistelua toista osaa vastaan, oikeudettomien, sorrettujen ja riistettyjen työtätekevien joukkojen taistelua etuoikeutettuja, riistäjiä ja tyhjäntoimittajia vastaan, palkkatyöläisten eli proletaarien taistelua omistajia eli porvaristoa vastaan. Ja Venäjän maaseudulla on aina käyty ja käydään nytkin tuota suurta taistelua, vaikka kaikki eivät huomaa sitä eivätkä ymmärrä sen merkitystä. Maaorjuuden vallitessa talonpoikaisjoukot taistelivat sortajiaan, tsaarihallituksen suojelemien, puolustamien ja tukemien tilanherrain luokkaa vastaan. Talonpojat eivät voineet liittyä yhteen, siihen aikaan talonpojat olivat täydellisesti tietämättömyyden lannistamia, talonpojilla ei ollut auttajia eikä veljiä kaupunkilaistyöläisten keskuudessa, mutta kuitenkin talonpojat taistelivat siten kuin osasivat ja kykenivät. Talonpojat eivät pelänneet hallituksen petomaisia vainotoimenpiteitä, he eivät pelänneet ruoskimisia eivätkä kuulia, talonpojat eivät uskoneet pappeja, jotka yrittivät kaikin mokomin todistaa, että maaorjuus on pyhän raamatun hyväksymä ja jumalan laillistama (juuri niin puhui silloin metropoliitta Filaret!), talonpojat nousivat milloin missäkin taisteluun, ja halli-

tus, peläten talonpoikain yleistä kapinaa, antoi lopulta peräksi.

Maaorjuus lakkautettiin, mutta ei kokonaan. Talonpojat jäivät oikeudettomiksi, jäivät veronalaiseksi ja sivistymättömäksi alhaisosäädyksi, jäivät maaorjuudellisen velkaorjuuden piinteihin. Ja talonpojat liikehtivät edelleenkin, etsivät edelleenkin täydellistä, todellista vapautta. Maaorjuuden lakkauttamisen jälkeen on kuitenkin ehtinyt kehittyä uusi luokkataistelu, *proletariaatin ja porvariston välinen taistelu*. Rikkaus on lisääntynyt, on rakennettu rautateitä ja suuria tehtaita, kaupungit ovat käyneet entistä runsasväkisemmiksi ja upeammiksi, mutta kaikki nämä rikkauudet on vallannut käsiinsä mitättömän pieni ihmisryhmä, samalla kun kansa on yhä köyhtynyt, joutunut taloudelliseen häviöön, nähnyt nälkää, lähtenyt palkkatoihin vieraille ihmisille. Kaupunkilaistyöläiset ovat alkaneet uuden, kaikkien köyhien suurtaistelun kaikkia rikkaita vastaan. Kaupunkilaistyöläiset ovat liittyneet *sosialidemokratiseen puolueeseen* ja taistelevat sitkeästi, järkähtämättömästi ja yksimielisesti, edeten askel askeleelta, valmistautuen suureen, ratkaisevaan taisteluun, vaatiessa poliittista vapautta koko kansalle.

Vihdoin loppui myös talonpoikain kärsivällisyys. Viime vuoden, vuoden 1902, keväällä nousivat Poltavan, Harkovin ja muiden läänien talonpojat ja kävivät tilanherrain kimppuun, avasivat heidän vilja-aittansa, jakoivat keskenään heidän omaisuutensa, antoivat nälänhädässä oleville viljaa, jonka talonpoika oli kylvänyt ja korjannut, mutta jonka tilanherra oli anastanut omakseen, vaativat uutta maanjakoa. Talonpojat eivät kestäneet yletöntä sortoa ja alkoivat etsiä parannusta elämäänsä. Talonpojat päättivät — ja päättivätkin aivan oikein — että parempi on kuolla taistelussa sortajia vastaan kuin kuolla taistelematta nälkään. Mutta talonpojat eivät saaneet parannusta elämäänsä. Tsaarihallitus julisti heidät tavallisiksi mellakoitsijoiksi ja ryöväreiksi (siitä syystä, että he ottivat ryöväri-tilanherroilta pois viljan, jonka talonpojat olivat itse kylväneet ja korjanneet!), tsaarihallitus lähetti heitä vastaan sotaväkeä kuin vihollista vastaan, ja talonpojat lyötiin, heitä ammuttiin, monia murhattiin, talonpoikia ruoskittiin petomaisesti, piesttiin kuoliaaksi, kidutettiin niin, etteivät turkkilaisetkaan ole koskaan kiduttaneet siten vihollisiaan — kristittyjä. Tsaarin

käskyläiset, maaherrat, kiduttivat eniten, kuin tosi pyövelit. Sotilaat raiskasivat talonpoikain vaimoja ja tyttäriä. Ja kaiken sen jälkeen talonpoikia vielä tuomittiin virkamiesoikeudessa, talonpojat pakoitettiin maksamaan tilanherroille kahdeksansataa tuhatta ruplaa, eikä oikeudessa, tuossa häpeällisessä, salaisessa piinakammio-oikeudessa sallittu edes puolustusasianajajain kertoa siitä, miten tsaarin käskyläiset, maaherra Obolenski ja muut tsaarin lakeijat, olivat kiduttaneet ja rääkänneet talonpoikia.

Talonpojat taistelivat oikean asian puolesta. Venäjän työväenluokka on aina kunnioittava tsaarin lakeijoiden kiduttamien, murhaamien ja kuoliaaksi ruoskimien marttyyrien muistoa. Nämä marttyyrit taistelivat työväen vapauden ja onnen puolesta. Talonpojat lyötiin, mutta he nousevat yhä uudestaan, ensimmäinen tappio ei ole lannistanut heitä. Tietoiset työläiset tekevät kaiken voitavansa, että mahdollisimman suuret työväen joukot kaupungeissa ja maaseudulla tietäisivät talonpoikain taistelusta ja valmistautuisivat uuteen, menestyksellisempään taisteluun. Tietoiset työläiset yrittävät kaikin voimin auttaa talonpoikia *ymmärtämään selvästi sen, miksi ensimmäinen talonpoikaiskapina (vuonna 1902) kukistettiin ja mitä on tehtävä, että voitto jäisi talonpojille ja työläisille eikä tsaarin lakeijoille.*

Talonpoikaiskapina saatiin tukahdutetuksi, sillä se oli sivistymättömien, tiedottomien joukkojen kapina, jolta puuttui määrätyt, selvät *poliittiset* vaatimukset, s.o. vaatimus *valtiollisen* järjestyksen muuttamisesta. Talonpoikaiskapina saatiin tukahdutetuksi, sillä sitä *ei oltu valmisteltu*. Talonpoikaiskapina tuli kukistetuksi, sillä maalaisproletaareilla ei ollut vielä liittoa kaupunkilaisproletaarien kanssa. Tässä talonpoikain ensimmäisen epäonnistumisen kolme syytä. Onnistuakseen kapinan pitää olla tietoista ja valmisteltua, sen pitää käsittää koko Venäjä ja tapahtua liitossa kaupunkilaistyöläisten kanssa. Jokainen työväen taisteluaskel kaupungeissa, jokainen sosialidemokraattinen kirjanen tai sanomalehti, jokainen puhe, jonka tietoinen työläinen pitää maaseudun proletaareille, vie meitä lähemmäksi sitä aikaa, jolloin kapina toistuu, jolloin se päättyy voittoon.

Talonpojat nousivat taisteluun vaistonvaraisesti, vain sen tähden, että heidän kärsivällisyytensä loppui eivätkä

he tahtoneet kuolla äänettöminä ja vastarinnatta. Talonpojat olivat niin paljon kärsineet kaikenlaisesta ryöväyksestä, sorrosta ja kidutuksesta, etteivät he voineet olla uskomatta edes hetkeksi hämäräperäisiin huhuihin tsaarin hyvyydestä, eivät voineet olla uskomatta, että jokainen järkävä ihminen pitää oikeudenmukaisena leivän jakamista nälkäisten kesken, niiden kesken, jotka ovat koko ikänsä tehneet työtä toisten hyväksi, kylväneet ja korjanneet viljan, mutta nyt kuolevat nälkään „herran” vilja-aittojen ääressä. Talonpojat ikään kuin unohtivat sen, että rikkaat ovat anastaneet itselleen parhaat maat ja kaikki tehtaat, että tilanherrat ja porvaristo ovat anastaneet ne nimenomaan siksi, että nälkäinen kansa tekisi työtä heidän hyväkseen. Talonpojat unohtivat, ettei rikkaiden luokan puolesta ainoastaan pidetä papinsaarnoja, vaan sitä puolustamaan nousee koko tsaarihallitus tuhattomine virkamies- ja sotilasjoukkoineen. Tsaarihallitus on muistuttanut siitä talonpojille. Tsaarihallitus on osoittanut petomaisen julmasti talonpojille, mitä on valtiovalta, ketä se palvelee ja ketä se suojelee. Meidän on vain muistutettava useammin talonpojille tästä opetuksesta, ja he käsittävät helposti, miksi on välttämättä *muutettava järjestystä valtiossa, miksi poliittinen vapaus on välttämätön*. Talonpoikaiskapinat lakkaavat olemasta vaistonvaraisia, kun yhä suuremmat kansanjoukot käsittävät tämän, kun jokainen lukutaitoinen ja ajatteleva talonpoika tietoa *kolme perusvaatimusta*, joiden puolesta on ennen kaikkea taisteltava. Ensimmäinen vaatimus — *yleiskansallisen edustajakokouksen* kutsuminen koolle *muodostamaan Venäjälle vaaliperusteista eikä itsevaltiudellista hallintojärjestelmää*. Toinen vaatimus — *kaikenlaisten kirjojen ja sanomalehtien julkaisemisvapaus kaikille ja jokaiselle*. Kolmas vaatimus — *talonpoikain tunnustaminen laissa täysin tasa-arvoiseksi toisten säätyjen kanssa ja valinnallisten talonpoikaiskomiteain koollekutsuminen ennen kaikkea kaikkinaisen maaorjuudellisen velkaorjuuden hävittämiseksi*. Nämä ovat sosialidemokraattien tärkeimpiä perusvaatimuksia eikä talonpoikien ole nyt kovinkaan vaikeaa ymmärtää näitä vaatimuksia ja käsittää, *mistä* taistelu kansan vapauden puolesta *on aloitettava*. Ja kun talonpojat ymmärtävät nämä vaatimukset, niin silloin he ymmärtävät myös sen, että taisteluun on *valmistauduttava* etukäteen, kauan, sitkeästi ja itsepintaisesti, ei yksikseen,

vaan yhdessä kaupunkien työläisten — sosialidemokraattien kanssa.

Kootkoon jokainen tietoinen työläinen ja talonpoika ympärilleen ymmärtäväisimpiä, luotetuimpia ja rohkeimpia tovereita. Koettakoon selittää heille, mitä sosialidemokraatit tahtovat, että kaikki käsittäisivät, minkälaista taistelua on käytävä ja mitä on vaadittava. Tietoiset sosialidemokraatit alkakoot opettaa vähitellen, varovasti, mutta järkähtämättä talonpojille omaa oppiaan, antaa heille luettavaksi sosialidemokraattisia kirjoja ja selittää näiden kirjojen sisältöä luotettavien henkilöiden pienissä kerhoissa.

Mutta sosialidemokraattista oppia ei ole selitettävä yksinomaan kirjojen perusteella, vaan pohjautumalla myös jokaiseen esimerkkiin, jokaiseen sorron ja oikeudettomuuden ilmenemistapaukseen, jonka havaitsemme lähellämme. Sosialidemokraattinen oppi on oppi taistelusta kaikkea sortoa vastaan, kaikkea ryöväystä ja kaikkea oikeudettomuutta vastaan. Vain sellainen henkilö on todellinen sosialidemokraatti, joka tuntee sorron syyt ja *taistelee koko ikänsä jokaista sorron ilmenemistapausta vastaan*. Miten se on tehtävä? Tietoisten sosialidemokraattien on kokoonnuttava yhteen kaupungissaan tai kylässään ja ratkaistava yhdessä, miten se on tehtävä, että siitä koituisi enemmän hyötyä koko työväenluokalle. Esimerkiksi esitän erään tai parikin tapausta. Olettakaamme, että sosialidemokraattinen työläinen on tullut käymään kotikylässään tai joku sosialidemokraattinen kaupunkilaistyöläinen on joutunut sattumalta johonkin kylään. Koko kylä on naapuri-tilanherran kynsissä kuin kärpänen hämähäkinverkossa pääsemättä ikinä vapaaksi velkaorjuudesta ja voimatta välttää tuota velkaorjuutta. On viipymättä valikoitava järkevimmät, ymmärtäväisimmät ja luotettavimmat talonpojat, jotka etsivät totuutta eivätkä pelästy ensimmäistä poliisikoiraa, ja selitettävä näille talonpojille, mistä johtuu heidän tukala velkaorjuutensa, kerrottava, miten tilanherrat petkuttivat ja puijasivat talonpoikia aateliskomiteoissa, kerrottava rikkaiden voimasta ja siitä tuesta, jota tsaarihallitus näille antaa, kerrottava sosialidemokraattisten työläisten vaatimuksista. Kun talonpojat ymmärtävät koko tämän yksinkertaisen asian, niin sen jälkeen on yhdessä harkittava tarkoin, eikö voitaisi tehdä yksimielistä vastarintaa tuolle

tilanherralle, eivätkö talonpojat voisi esittää ensivuoroisia ja päävaatimuksiaan (kuten työläiset esittävät kaupungissa vaatimuksiaan tehtailijoille). Jos tämän tilanherran velkaorjuudessa on iso kirkonkylä tai useampia kyliä, niin parasta olisi hankkia lähimmästä sosialidemokraattisesta komiteasta luotettujen henkilöiden välityksellä *lentolehtinen*: lentolehtisessä sosialidemokraattinen komitea on kirjoittava juurta jaksaen niinkuin kuuluu, minkälaisesta velkaorjuudesta talonpojat kärsivät, ja mitä he ensi sijassa vaativat (että maanvuokramaksu olisi pienempi tai että talvipalkkauksessa maksettaisiin täysi palkka eikä puolta palkkaa, ettei syöttövahingoista rangaistaisi niin kovin, ettei ahdistettaisi ja muita erilaisia vaatimuksia). Kaikki lukutaitoiset talonpojat saavat tällaisesta lentolehtisestä tarkan selvyyden siitä, mistä on kysymys, ja selittävätpä vielä lukutaidottomillekin. Silloin talonpojat näkevät selvästi, että sosialidemokraatit ovat heidän puolellaan, että sosialidemokraatit tuomitsevat kaiken rosvoamisen. Silloin talonpojat alkavat ymmärtää, mitä helpotuksia, vaikkapa vain pienimpiäkin, mutta kuitenkin helpotuksia, voidaan saada aikaan heti, viipymättä, jos ollaan yksimielisiä,— ja millaisia suurempia parannuksia on saatava aikaan koko valtakunnassa käymällä suurtaistelua yhdessä sosialidemokraattisten kaupunkilaistyöläisten kanssa. Silloin talonpojat rupeavat yhä enemmän valmistautumaan tuohon suurtaisteluun, alkavat opetella löytämään luotettavia henkilöitä ja puolustamaan yhdessä vaatimuksiaan. Mahdollisesti onnistutaan joskus järjestämään lakko, kuten kaupunkilaistyöläiset tekevät. Maaseudulla se tosin on vaikeampaa, mutta kuitenkin joskus mahdollista, ja muualla maailmassa onkin ollut onnistuneita lakkoja, esimerkiksi kiireimpänä työaikana, jolloin tilanherrat ja rikkaat maanviljelijät kaipaavat kipeästi työläisiä. Kun maalaisköyhälistö on valmistautunut lakkoon, kun kaikki ovat jo kauan sitten sopineet yhteisistä vaatimuksista, kun näitä vaatimuksia on lentolehtisissä tai pelkästään kokouksissa kunnolla selitetty, niin silloin kaikki tulevat olemaan yksimielisiä ja tilanherran on myönnettävä tai ainakin hieman hillittävä itseään ryöväyksessä. Kun lakko on yksimielinen ja järjestetty kiireimpänä työaikana, niin tilanherran ja jopa päällystönkin sotilasjoukkoineen on silloin vaikea keksiä mitään — aika kuluu, tilanherraa

uhkaa taloudellinen häviö, ja hän muuttuu pian sovinnollisemmaksi. Tämä asia on tietenkin uusi. Uusi asia ei alussa useinkaan luonnistu. Kaupungeissakaan eivät työläiset ensin osanneet käydä taistelua yksimielisesti, he eivät tietäneet, minkälaisia yhteisiä vaatimuksia heidän oli esitettävä, vaan ryhtyivät ilman muuta särkemään koneita ja tuhoamaan tehdasta. Mutta nyt työläiset ovat jo oppineet taistelemaan yksimielisesti. Jokainen uusi asia on ensin opittava. Nyt työläiset ymmärtävät, että jos noustaan yksimielisesti, niin ensi alussa voidaan saada vain helpotuksia, mutta samalla kansa tottuu yksimieliseen vastarintaan ja valmistautuu yhä enemmän suureen, ratkaisevaan taisteluun. Niin myös talonpojat oppivat käsittämään, miten on vastustettava julmimpiakin ryöväreitä, miten tulee vaatia yksimielisesti helpotuksia ja miten tulee valmistautua vähi-tellen, sitkeästi ja kaikkialla suureen vapaustaisteluun. Tietoisten työläisten ja talonpoikain lukumäärä yhä kasvaa, maaseudun sosialidemokraattien liitto yhä lujittuu, ja kaikkalainen orjuutus tilanherrain taholta, pappien harjoittama kiristys, poliisin petomaisuudet ja esivallan vainotoimpiteet avaavat yhä enemmän kansan silmiä, opettavat sitä yhteiseen vastarintaan ja ajattelemaan valtiojärjestelmän väkivaltaisen muuttamisen välttämättömyyttä.

Mainitsimme jo aivan tämän kirjasen alussa, että kaupungin työväki menee nyt kaduille ja aukioille ja vaatii julkisesti kaikkien nähden *vapautta*, kirjoittaa lippuihinsa: „Alas itsevaltius!” toistaen sen huudoin. Pian koittaa päivä, jolloin työkansa ei nouse kaupungeissa vain kulkeakseen huutaen kaduilla, vaan se nousee suureen, ratkaisevaan taisteluun, jolloin työläiset yhtenä miehenä sanovat: „Joko kaadumme taistelussa taikka saavutamme vapauden!”, jolloin satojen murhattujen ja taistelussa kaatuneiden tilalle astuvat tuhannet uudet, vieläkin päättäväisemmät taistelilijat. Ja talonpojatkin nousevat silloin, nousevat kaikkialla Venäjällä auttamaan kaupunkilaistyöläisiä taistelemaan loppuun saakka talonpoikain ja työläisten vapauden puolesta. Mitkään tsaarin sotajoukot eivät silloin kestä. Voitto on oleva työkansan, ja työväenluokka lähtee avointa, laveaa tietä vapauttamaan kaikkia työtätekeviä kaikesta sorrosta, työväenluokka on käyttävä hyväkseen vapautta taistellakseen sosialismin puolesta!

„ISKRA” LEHDEN JA „ZARJA” AIKAKAUSLEHDEN
YHTEISESTI EHDOTTAMA VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRAATTISEN
TYÖVÄENPUOLUEEN OHJELMA

Sanoimme jo sen, mikä on ohjelma, miksi se on tarpeen ja minkä tähden vain yksin sosialidemokraattinen puolue esiintyy määrätyllä, selvällä ohjelmalla. Ohjelman voi lopullisesti hyväksyä vain puolueemme edustajakokous, s.o. kaikkien puolueytyöntekijäin edustajien kokous. Organisaatiokomitea valmisteleekin nykyään tällaista edustajakokousta. Mutta hyvin monet puolueemme komiteat ovat jo avoimesti ilmaisseet kannattavansa „Iskraa” ja tunnustavansa „Iskran” johtavaksi lehdeksi. Siksipä ohjelma-
luonnoksemme (ehdotuksemme) on kyllin kelvollinen tutustuttamaan ennen edustajakokousta tarkoin siihen, mitä sosialidemokraatit tahtovat, ja katsomme tarpeelliseksi esittää kokonaisuudessaan tämän luonnoksen kirjamme liitteenä.

Jokainen työläinen ei tietenkään ilman selitystä ymmärrä kaikkea sitä, mitä ohjelmassa on sanottu. Monet suuret sosialistit ovat tehneet työtä sosialidemokraattisen opin luomiseksi, jonka sitten Marx ja Engels loivat lopullisesti, kaikkien maiden työläiset ovat kärsineet paljon hankkiakseen sen kokemuksen, jota me aiomme käyttää hyväksi ja jonka aiomme ottaa ohjelmamme perustaksi. Sen tähden työläisen on tutkittava sosialidemokraattista oppia käsittääkseen joka sanan ohjelmasta, joka on hänen *oma* ohjelmansa, *oma* taistelulippunsa. Ja työläiset kyllä ymmärtävät ja omaksuvat erittäin helposti sosialidemokraattisen ohjelman, sillä tässä ohjelmassa puhutaan siitä, mitä jokainen ajatteleva työläinen on nähnyt ja kokenut. Älköön ketään pelästyttäkö se, jos ohjelma on heti „vaikeaa” ymmärtää: mitä enemmän jokainen työläinen lukee ja ajattelee, mitä enemmän hänelle karttuu taistelukokemusta, sitä täydellisemmin hän ymmärtää sen. Mutta jokainen ajatelkoon tarkoin ja punnitkoon sosialidemokraattien *koko* ohjelmaa, muistakoon jokainen aina *kaiken sen, mitä sosialidemokraatit tahtovat, ja mitä he ajattelevat* koko työkansan vapauttamisesta. Sosialidemokraatit tahtovat, että kaikki tietäisivät selvästi, täsmällisesti ja loppuun saakka koko totuuden siitä, mikä sosialidemokraattinen puolue on.

Emme voi tässä selittää seikkaperäisesti koko ohjelmaa. Siihen tarvittaisiin erikoinen kirja. Osoitamme vain lyhyesti sen, mitä ohjelma sisältää ja kehoitamme lukijaa hankkimaan avuksi kaksi kirjaa. Toinen niistä on saksalaisen sosialidemokraatin Karl Kautskyn kirja, jonka nimenä on „*Erfurtin ohjelma*” ja joka on käännetty venäjän kielelle. Toinen on venäläisen sosialidemokraatin L. Martovin kirja „*Työväenkysymys Venäjällä*”. Nämä kirjaset auttavat ymmärtämään koko ohjelmamme.

Merkitsemme nyt ohjelmamme jokaisen osan eri kirjaimella (ks. ohjelmaa alempana) ja osoitamme sen, mitä kukin osa sisältää.

A) Aluksi puhutaan siitä, että kaikkialla maailmassa proletariaatti taistelee vapautensa puolesta, ja Venäjän proletariaatti on vain eräs osasto kaikkien maiden työväenluokan yleismaailmallisessa armeijassa.

B) Edelleen puhutaan siitä, millaista on porvarillinen järjestys melkein kaikissa maailman maissa, muun muassa Venäjällä; siitä, kuinka suurin osa väestöstä, tehden työtä maanomistajien ja kapitalistien hyväksi, kärsii puutetta ja kurjuutta, kuinka pienet käsityöläiset ja talonpojat joutuvat taloudelliseen häviöön, mutta suuret tehtaat vaurastuvat, kuinka pääoma painaa sekä itse työläisiä että hänen vaimoaan ja lapsiaan, kuinka työväenluokan asema huononee, ja työttömyys ja puute lisääntyvät.

C) Sitten puhutaan työläisten liitosta, heidän taistelutaan ja taistelun suuresta päämäärästä, jona on kaikkien riistettyjen vapauttaminen, rikkaiden harjoittaman kaikkinaisen köyhien sorron täydellinen hävittäminen. Samalla selitetään myös, miksi työväenluokka käy yhä ja yhä voimakkaammaksi, miksi se on ehdottomasti voittava kaikki vihollisensa, kaikki porvariston puolustajat.

D) Sen jälkeen puhutaan siitä, mitä varten kaikissa maissa on perustettu sosialidemokraattiset puolueet, miten ne auttavat työväenluokkaa käymään taistelua, yhdistävät ja johtavat työläisiä, valistavat heitä, valmistavat heitä suureen taisteluun.

E) Edelleen puhutaan siitä, miksi Venäjän kansan elämä on vieläkin huonompaa kuin muissa maissa, miten suuri paha on tsaarin itsevaltius, miten välttämätöntä on, että me ennen kaikkea kukistamme sen ja pystytämme Venäjällä valintaperusteisen kansanhallinnan.

F) Mitä parannuksia on tuova koko kansalle vaaliperusteinen hallinta? Me mainitsimme siitä kirjasessamme ja siitä puhutaan myöskin ohjelmassa.

G) Sitten ohjelma osoittaa, minkälaisia parannuksia on saatava heti koko työväenluokalle, jotta sen elämä olisi helpompaa ja se voisi vapaammin taistella sosialismin puolesta.

H) Ohjelmassa on osoitettu erikoisesti ne parannukset, joita on ensi sijassa saatava kaikille talonpojille, jotta maalaisköyhälistö voisi käydä helpommin ja vapaammin luokkataistelua niin maaseudun kuin myös koko Venäjän porvaristoa vastaan.

I) Vihdoin sosialidemokraattinen puolue varoittaa kansaa, ettei se uskoisi minkäänlaisia poliisien ja virkamiesten lupauksia ja imeliä puheita, vaan taistelisi järkähtämättä vapaan yleiskansallisen edustajakokouksen viipymättömän koollekutsumisen puolesta.

LES BEAUX ESPRITS SE RENCONTRENT

[VENÄJÄKSI LIKIPITÄEN: СВОЙ СВОЕМУ ПОНЕВОЛЕ БРАТ
(OMA ON OMALLE TAHTOMATTAANKIN VELI)]

Sosialistivallankumouksellistemme kuuluisa agraari-minimiohjelma (kooperaatio ja sosialisointi) antoi kesäkuussa 1902 arvokkaan lisän Venäjän sosialistiseen ajatteluun ja Venäjän vallankumoukselliseen liikkeeseen. Tunnetun opportunistin (niin ikään bernsteiniläisen) Eduard Davidin saksankielinen kirja „Sosialismi ja maatalous” ilmestyi helmikuussa 1903. Nähdäkseni ei voi olla puhuttakaan siitä, että opportunistisen ajattelun myöhäisempi tuote sisältäisi „sosialistivallankumouksellisen” ajattelun aikaisempien harjoituskokeiden originaalin? Mutta miten sitten on selitettävissä Venäjän sosialistivallankumouksellisten ohjelman ja saksalaisten opportunistien ohjelman hämmästyttävä, silmäänpistävä samankaltaisuus ja jopa periaatteellinen yhtäläisyyskin? Eiköhän „Vallankumouksellinen Venäjä” olekin „originaali” ja Davidin „perustaluova” („Russkije Vedomostin” kirjeenvaihtajan lausunnon mukaan) teos sen kopio? Kaksi perusideaa ja niitä vastaavasti ohjelman kaksi tärkeintä pykälää ovat läpikäyvässä punaisena lankana Davidin „teoksessa”. Hän ylistää maatalousosuuksuntia, odottaa niiltä kaikkea hyvää, vaatii sosialidemokratiaa edistämään niiden kehitystä eikä huomaa (aivan samoin kuin meidän sosialistivallankumoukselliset) noiden pikkuisäntien ja pien- ja suurkapitalistien liittojen porvarillista luonnetta maataloudessa. David vaatii suurien maanviljelystalouksien muuttamista pieniksi, ihailen „des Arbeitsbauern” — venäjäksi kirjaimellisesti: „рыбового крестьянина” (työtätekevän talonpojan. *Suom.*) — talouksien edullisuutta ja järkipäisyyttä, taloudellisuutta ja tuottavuutta, asettaen ehdolle yhteiskunnan ylimmän

maanomistusoikeuden ja juuri näiden pienten „työätekevien talonpoikien” maankäytön. Totta vie saksalainen opportunisti on plagioinut venäläisiltä „sosialistivallankumouksellisilta”! „Työätekevän talonpojan” pikkuporvarillisuutta nykyisessä yhteiskunnassa, sen väli-, siirtymisasemaa porvariston ja proletariaatin välillä, sen pyrkimystä „päästä ihmisten kirjoille” (t.s. päästä kunnan porvariksi) säästäväisyyden, ahkeruuden, aliravitsemuksen ja ylivoimaisen työnteon avulla, sen pyrkimystä maaseudun „työmiesten” työn riistämiseen — mitään tätä ei tietysti huomaa saksalainen pikkuporvari-opportunisti eivätkä venäläiset pikkuporvarit — „sosialistivallankumoukselliset”.

Niin, niin, les beaux esprits se rencontrent, ja siinä on ratkaisu tähän ensi näkemältä niin vaikeaan tehtävään: määrittellä, kumpi on kopio ja kumpi originaali. Tietyn luokan tarpeita, etuja, pyrkimyksiä ja mielihaluja ilmaisevat aatteet tuntuvat kaikessa, ja noiden aatteiden samankaltaisuutta ei voi peittää mikään pukujen moninaisuus, eivät mitkään opportunistisen taikka „sosialistivallankumouksellisen” lauseparsiston variantit. Naskalia et piilota pussiin.

Kaikissa Euroopan maissa, muun muassa Venäjällä pikkuporvariston „tunkeminen ahtaammalle” ja rappeutuminen menee jatkuvasti yhä pitemmälle, mikä ei aina ilmene sen suoranaisena ja välittömänä syrjäyttämisenä, vaan johtaa tavattoman monissa tapauksissa sen osuuden supistumiseen taloudellisessa elämässä, sen olemassaolon ehtojen huononemiseen ja sen varallisuusaseman heikkeneemiseen. Kaikki kääntyy sitä vastaan: niin suurtalouksien teknillinen edistys teollisuudessa ja maataloudessa kuin myös suurten kauppaliikkeiden kehitys ja yrittäjäläiittoutumien, kartellien ja trustien kasvu ja jopa kulutusosuuskuntien ja kunnallisten laitosten kasvukin. Ja tämän maataloudessa ja teollisuudessa tapahtuvan pikkuporvariston „ahtaammalle-tunkemisen” ohella syntyy ja kehittyy „uusi keskisääty”, kuten saksalaiset sanovat, uusi pikkuporvaristokerros, intelligenssi, jonka elämä kapitalistisessa yhteiskunnassa käy yhä tukalammaksi ja joka valtaosaltaan tarkastelee tätä yhteiskuntaa pientuottajan näkövinkkelistä. On aivan luonnollista, että tästä johtuu täysin kiertämättömästi pikkuporvarillisten aatteiden ja oppien laaja leviäminen ja niiden lakkaamaton uudestisyntyminen mitä erilaisimmissa muodoissa. Täysin luonnollista on, että

venäläinen „socialistivallankumouksellinen”, joka on kokonaan pikkuporvarillisen narodnikkilaisuuden aatteiden vanki, osoittautuu „tahtomattaankin veljeksi” eurooppalaiselle reformistille ja opportunistille, joka halutessaan olla johdonmukainen päätyy kiertämättä proudhonismiin. Nimenomaan tällä viimeksi mainitulla termillä Kautsky luonnehtikin aivan oikeutetusti Davidin ohjelmaa ja katsantokantaa.

Sanoimme: „halutessaan olla johdonmukainen”, ja tulimme siten siihen oleelliseen erikoisuuteen, joka erottaa nykyiset socialistivallankumoukselliset entisistä venäläisistä narodnikeista ja ainakin eräistä eurooppalaisista opportunisteista ja jota ei voi olla nimittämättä seikkailupolitiikaksi. Seikkailupolitiikka ei piittaa johdonmukaisuudesta, vaan koettaa löytää sopivan hetken, käyttää hyväkseen aatteiden taistelua aatteettomuuden puolustelemiseksi ja säilyttämiseksi. Entinen venäläinen narodnikki tahtoi olla johdonmukainen ja puolusti, julisti ja noudatti omaa erikoista ohjelmaansa. David tahtoo olla johdonmukainen ja nousee päättäväisesti koko „marxilaista agraariteoriaa” vastaan, julistaa ja tunnustaa päättävästi sen, että suurtaloudet on muutettava pieniksi, pelkäämättä ainakaan omata omaa rohkeaa mielipidettä, pelkäämättä esiintyä avoimesti pientalouden kannattajana. Meidän socialistivallankumoukselliset... miten sen nyt sanoisi lievemmin?.. ovat paljon „älykkäämpiä”. He eivät koskaan nouse päättäväisesti Marxia vastaan — herra varjelkoon! Päinvastoin he nipistelevät sekä Marxia että Engelsiä ohimennen sitaatein vakuuttaen kyyneleet silmissä olevansa *melkein* kaikessa heidän kanssaan samaa mieltä. He eivät esiinny Liebknehtiä eivätkä Kautskya vastaan — päinvastoin, he ovat syvästi ja vilpittömästi vakuuttuneita siitä, että Liebknecht oli socialistivallankumouksellinen, — totta jumaliste, socialistivallankumouksellinen. He eivät esiinny periaatteellisesti pientalouden kannattajina — päinvastoin, he seisovat vuorenlujina „maan sosialisoinnin” puolesta ja vain vahingossa tulevat sanoneeksi, että tämä kaikkikäsittävä, venäläis-hollantilainen sosialisointi merkitsee mitä tahansa: sekä maan siirtymistä yhteiskunnan omaisuudeksi ja työtätekevien käyttöön (aivan kuin Davidilla!) että maan siirtymistä yksinkertaisesti talonpoikien käsiin ja vihdoin jo aivan „yksinkertaisesti”: ilmaisen lisäpalstan antamista...

Meidän sosialistivallankumouksellistemme „älykkäät” menettelytavat ovat meille jo siinä määrin tuttuja, että katsomme soveliaaksi antaa lopuksi heille erään hyvän neuvon.

Olette joutuneet vähemmän miellyttävään asemaan, hyvät herrat,— siitä ei kannata puhuaakaan. Olette koko ajan vakuuttaneet, ettei teillä ole mitään yhteistä Lännen opportunismiin ja reformismiin eikä „edulliseen” pientalouteen kohdistuvien pikkuporvarillisten sympatioiden kanssa,— ja sitten yhtäkkiä ilmestyy tunnetun opportunistin ja pientalouden kannattajan kirja, johon on liikuttavan yksityiskohtaisesti „kopioitu” teidän „socialistivallankumouksellinen” ohjelmanne! Tilanne on, voi sanoa, pahempi kuin tukala. Mutta älkää olko millännekään: siitä on helppo selviytyä. Tarvitsee vain... siteerata Kautskya.

Alkoon lukija luulko tätä kirjoitusvirheeksi. Ei suinkaan. Kautsky on noussut sotajalalle proudhonilaista Davidia vastaan — *juuri siksi* Davidin kanssa solidaaristen sosialistivallankumouksellisten on siteerattava Kautskya aivan samoin, kuin he ovat jo siteeranneet kerran Engelsiä. Ottaakaapa „Revoljutionsonnaja Rossijan” 14. n:o, niin voitte siitä sivulta seitsemän lukea, että sosialidemokraattien „taktiikan muutoksen” talonpoikaiston suhteen „on laillistanut” (!!)

eräs tieteellisen sosialismin isistä, Engels,— Engels, joka nousi vastustamaan taktiikkaansa muuttaneita ranskalaisia tovereita! Miten tämä silmänkääntötempu on todistettavissa? Hyvin yksinkertaisesti. On ensiksikin „siteerattava” Engelsin ne sanat, että hän on jyrkästi pientalonpojan puolella (ja vaiettava siitä, että nimenomaan tuon saman ajatuksen tuo ilmi Venäjän sosialidemokraattien ohjelma, joka kutsuu kaikkia työtätekeviä proletariaatin puolelle!). Toiseksi, sen johdosta, että taktiikkaansa muuttaneet ranskalaiset toverit ovat tehneet „myönnytyksiä bernsteini-läisyydelle”, on sanottava: „*katso noiden myönnytysten mainiota kritiikkiä Engelsiltä*”. Kehoitamme herroja sosialistivallankumouksellisia käyttämään nytkin juuri tätä samaa, koeteltua, menettelytapaa. Davidin kirja on laillistanut taktiikan muutoksen agraarikysymyksessä. Nyt ei enää voida olla myöntämättä, että voidaan jäädä sosialidemokraattisen puolueen riveihin ohjelmana „kooperaatio ja sosialisoinen”; vain dogmaatit ja ortodoksit saattavat olla sitä näkemättä. Toisaalta on silti myönnettävä, että

erotukseksi jalosukuisista sosialistivallankumouksellisista David tekee eräitä myönnytyksiä bernsteiniläisyydelle. „*Katso noiden myönnytysten mainiota kritiikkiä Kautskylta*”.

Totisesti, koettakaapa, hyvät herrat. Ehkä onnistaa vieläkin kerran.

„*Iskra*” № 33,
huhtikuun 15 pnä 1903

Julkaistaan „*Iskra*” lehden
tekstin mukaan

VASTAUS OHJELMALUONNOKSEMME ARVOSTELUUN

Toveri Iks⁸⁸ hylkää luonnoksemme agraariosan kolmannen ja neljännen pykälän ja esittää oman luonnoksansa, jossa on muutettu kaikkia pykäläiä sekä myös agraariohjelman yleistä johdantoa. Tarkastelkaamme aluksi väitteitä, jotka tov. Iks on tehnyt luonnostamme vastaan, ja sitten hänen omaa luonnostaan.

Kolmatta pykälää vastaan tov. Iks väittää, että ehdottamamme luostarien (lisäisimme mielellämme: ja kirkon) ja hallitsijasuvun maatilojen konfiskoiminen merkitsisi maiden joutumista polkuhinnasta kapitalistien rosvoitaviksi. Juuri talonpoikien ryöstäjät ostaisivatkin ryöstämillään rahoilla nämä maat, selittää hän. Huomautamme tähän, että puhuesaan konfiskoitujen maatilojen myymisestä tov. Iks tekee mielivaltaisen johtopäätöksen, jota ei vielä ole luonnoksesamme. Konfiskoiminen merkitsee omaisuuden korvauksesta pakollista luovuttamista. Vain tällaisesta luovuttamisesta luonnoksesamme puhutaankin. Myydäänkö nuo maat, kenelle ja miten, missä järjestyksessä ja millä ehdoilla myydään,— siitä ohjelmaluonnoksemme ei sano sanaakaan. Me emme sido käsiämme, vaan jätämme itsellemme oikeuden määritellä konfiskoitujen omaisuuksien tarkoituksenmukaisimman käyttömuodon sitten, kun ne on konfiskoitu, kun tällaisen konfiskoinnin kaikki sosiaaliset ja poliittiset ehdot ovat selviä. Toveri Iksin luonnos eroaa tässä suhteessa luonnoksestamme vaatien paitsi konfiskointia, myös konfiskoitujen maiden luovuttamista „demokraattisen valtion haltuun, jotta väestö voisi käyttää niitä sopivimmin hyväksi”. Tov. Iks siis sulkee pois konfiskoidun omaisuuden erään käyttömuodon (myynnin) eikä määrittele

tarkoin mitään määrättyä muotoa (sillä jää epäselväksi, mitä „sopivin” hyväksikäyttö nimenomaan on tai tulee olemaan tai mitä sen pitäisi olla ja nimenomaan mitkä „väestö”-luokat saavat käyttöoikeuden ja millä ehoilla). Näin ollen, konfiskoitujen maiden käyttötapoja koskevaan kysymykseen тов. Iks ei kuitenkaan tuo täyttä selvyyttä (eikä sitä voidakaan määritellä edeltäkäsini), mutta turhaan hän jättää pois myynnin eräänä käyttötapana. Olisi väärin sanoa, että sosialidemokratia tulee kaikissa olosuhteissa ja aina olemaan myyntiä vastaan. Poliisi- ja luokkavaltiossa, vaikka se olisi perustuslaillinenkin, omistajain luokka voi useinkin olla paljon lujempi demokratian tuki kuin tästä valtiosta riippuvaisten vuokraajien luokka. Tämä toisaalta. Toisaalta konfiskoimisen muuttuminen „lahjaksi kapitalisteille” on meidän luonnoksessamme otettu huomioon (mikäli yleensä voidaan puhua sen huomioonottamisesta ohjelman sanamuodossa) paljon suuremmassa määrässä kuin тов. Iksin luonnoksessa. Todellakin, olettakaamme pahinta: olettakaamme, ettei työväenpuolue kaikista ponnisteluistaan huolimatta ole voinut suitsittaa kapitalistien omavaltaisuutta ja voitonhimoa *. Siinä tapauksessa тов. Iksin sanamuoto antaa „väestön” kapitalistiselle luokalle täyden vapauden käyttää konfiskoituja maita „sopivimmin” hyväkseen. Päinvastoin meidän sanamuotomme, sitomatta perusvaatimusta sen realisoimismuotoon, edellyttää kuitenkin tällaisesta realisoimisesta saatujen summien käyttämistä tarkoin määrätysti. Kun тов. Iks sanoo, että „s.-d. puolue ei voi asettaa tehtäväkseen ratkaista edeltäkäsini, missä konkreettisesti muodossa kansan edustuslaitos on hyväksikäyttävä sen hallussa olevaa maafondia”, niin hän sotkee kaksi eri asiaa: maafondin realisoimistavan (toisin sanoen: „käyttömuodon”) ja realisoimisesta saatujen summien käyttötarkoituksen. Jättämällä kokonaan epämääräiseksi näiden summien käyttötarkoitusta koskevan kysymyksen ja sitomalla kätensä vaikkapa vain osittainkin kysymyksessä, joka koskee realisointitapaa, тов. Iks huonontaa kahdella tavoin luonnostamme.

Samoin on тов. Iks mielestämme väärässä väittäessään meitä vastaan: „lunastusmaksuja ei myöskään voida saada aatelisilta takaisin, sillä monet heistä ovat tuhlanneet kai-

* Ja jos me *pystymme* suitsittamaan, niin myyntikään ei muodostu maiden ryöstämiseksi ja lahjaksi kapitalisteille.

ken". Tämä ei oikeastaan ole mikään vastaväite, sillä me emme ehdotakaan pelkkää „takaisin saamista”, vaan ehdotamme erikoista veroa. Tov. Iks itse esittää artikkelissaan sellaisia tietoja, että suurmaanomistajat ovat „lohkaisseet” erittäin suuren osan talonpoikien maasta itselleen, anastaen toisinaan kolme neljänestä talonpoikien maasta. Siksi on täysin luonnollinen se vaatimus, että nimenomaan aatelisille suurmaanomistajille pannaan erikoisvero. Täysin luonnollista on myös täten hankittujen summien käyttäminen siihen erikoistarkoitukseen, jota me vaadimme, sillä yleisen tehtävän lisäksi, jona on kaikkien valtion saamien tulojen palauttaminen kansalle (tehtävä, joka on täysin toteutettavissa vain sosialismin oloissa), vapautetun Venäjän eteen nousee kiertämättä vielä erikoisena ja erittäin pakoittavana tehtävänä talonpoikaiston elintason kohottaminen, tuntuvan avun antaminen sille kerjäläisten ja nälkäisten joukolle, joka itsevaltiudellisen järjestelmämme aikana kasvaa niin tavattoman nopeasti.

Siirtykäämme neljänteen pykälään, jonka tov. Iks hylkää kokonaisuudessaan, vaikka hän tarkastelee yksinomaisesti sen ensimmäistä, otrezkamaita koskevaa osaa eikä sano sanaakaan toisesta osasta, joka edellyttää poistettavaksi maaorjuuden jätteet, jotka ovat erilaisia eri puolilla valtakuntaa. Aloitamme eräästä kirjoittajan muodollisesta huomautuksesta: hän näkee ristiriidan siinä, että me vaadimme säätyjen hävittämistä ja talonpoikaiskomiteoiden, s.o. säätyperusteisten komiteoiden, muodostamista. Itse asiassa tässä on vain näennäinen ristiriita: säätyjen hävittämiseksi on tarpeen alimman, sorretun säädyn „diktatuuri” — aivan samoin kuin on tarpeen proletariaatin diktatuuri, jotta voitaisiin hävittää luokat yleensä ja siinä luvussa myös proletaariluokka. Koko agrariohjelmamme tarkoituksena on maaorjuudellisten ja säätyperinteiden hävittäminen agraarisuhteiden piiristä, ja niiden hävittämiseksi voidaan vedota ainoastaan alimpaan säätyyn, niihin, joita nuo maaorjuudellisen järjestelmän jätteet sortavat.

Itse asiaan nähden tekijän tärkein vastaväite on seuraava: „tuskin on todistettavissa”, että otrezkamaat muodostavat työllämaksujärjestelmän tärkeimmän perustan, sillä noiden otrezkamaiden suuruus riippui siitä, olivatko talonpojat maaorjuuden aikana obrokkitalonpoikia ja siis omasivat

enemmän maata, vai veropäivätyövelvollisia (барщинные) talonpoikia ja siis vähämaisii. „Otrezkamaiden suuruuden ja niiden merkityksen määrää historiallisten ehtojen kombinaatio” ja esimerkiksi Volskin kihlakunnassa otrezkamaiden prosenttiluku on mitättömän pieni pienillä maatiloilla, mutta suurilla maatiloilla — tavattoman iso. Näin ajattelee tekijä huomaamatta poikkeavansa kysymyksestä. Epäilemätöntä on, että otrezkamaiden jakautuminen on varsin epätasaista ja mitä erilaisimpien ehtojen kombinaatiosta riippuvainen (muun muassa sellaisestakin ehdosta, kuin on veropäivätyön ja obrokin olemassaolo maaorjuuden aikana). Entä mitä tämä todistaa? Eikö työllämaksujärjestelmän levinneisyys ole niin ikään äärimmäisen epätasaista? Eikö sen olemassaoloa samoin määrää mitä erilaisimpien historiallisten ehtojen kombinaatio? Tekijä ryhtyy kumoamaan otrezkamaiden ja työllämaksujärjestelmän välistä *yhteyttä*, mutta puhuu vain otrezkamaiden syistä ja niiden suuruuden erilaisuudesta sanomatta kerrassaan mitään tästä yhteydestä. Vain kerran tekijä esittää väitteen, joka välittömästi koskee hänen teesinsä olemusta, ja juuri tässä väitteessään hän on *aivan väärässä*. „Siis”, sanoo hän tehden yhtenvedon obrokin tai veropäivätyön vaikutusta koskevasta mieltelmistään, „siellä, missä talonpojat olivat veropäivätyövelvollisia (*etupäässä keskisellä maanviljelysalueella*), nämä otrezkamaat ovat mitättömän pieniä, mutta siellä, missä he olivat obrokkitalonpoikina — koko tilanherran maa saattaa olla „otrezkamaata””. Alleviivaamiimme sanoihin sisältyy paha virhe, joka luhistaa tekijän koko todistelun. Nimenomaan keskisellä maanviljelysalueella, tässä työllämaksujen ja kaikenlaisten maaorjuuden jätteiden tärkeimmässä keskuksessa, otrezkamaat eivät ole „mitättömän pieniä”, vaan tavattoman suuria, paljon suurempia kuin ei-mustanmullan vyöhykkeellä, missä obrokki oli vallitsevana veropäivätyöhön nähden. Tässä tätä kysymystä koskevat tiedot, jotka minulle on toimittanut eräs toveri, ammatiltaan tilastotieteilijä. Hän on verrannut tilanherrojen talonpoikien reforminedellistä maanomistusta koskevia „Sotilastilastokokoelman” tietoja niihin tilastotietoihin, joita on olemassa maanomistuksesta vuodelta 1878, ja määritellyt siten otrezkamaiden määrän kunkin läänin osalta. Osoittautui,

että yhdeksässä ei-mustanmullan vyöhykkeen läänissä * tilanherrojen talonpojilla oli ennen reformia 10.421 tuhatta desjatiinaa maata, mutta vuonna 1878 heille jäi 9.746 tuhatta desjatiinaa, t.s. heiltä lohkaistiin pois 675 tuhatta desjatiinaa eli 6,5% maasta, keskimäärin 72,8 tuhatta desjatiinaa lääniä kohden. Sitä vastoin neljässätoista mustanmullan vyöhykkeen läänissä ** talonpojilla oli 12.795 tuhatta desjatiinaa, mutta jäi 9.996 tuhatta desj., t.s. lohkaistiin pois 2.799 tuhatta desj. eli 21,9%, keskimäärin 199,1 tuhatta desj. lääniä kohden. Poikkeuksena on vain kolmas alue, aroalue, jossa viidessä läänissä *** talonpojilla oli 2.203 tuhatta desj., mutta jäi 1.580 tuhatta desj., t.s. lohkaistiin pois 623 tuhatta desj. eli 28,3%, keskimäärin 124,6 tuhatta desjatiinaa lääniä kohden ****. Tämä alue muodostaa poikkeuksen, sillä kapitalistinen järjestelmä on täällä vallitsevana työllämaksujärjestelmään verrattuna, kun taas otrezkamaiden prosenttimäärä on täällä suurin. Mutta tämä poikkeus pikemminkin vahvistaa yleisen säännön, sillä otrezkamaiden vaikutus on jäänyt täällä mitättömäksi sellaisten huomattavien seikkojen takia, kuin talonpoikien suurimmat maosuudet otrezkamaista huolimatta ja suurin määrä vapaata maa-alaa maanvuokraamista varten. Näin ollen tekijä on täysin epäonnistunut yrittäessään epäillä otrezkamaiden ja työllämaksujärjestelmän välisen yhteyden olemassaoloa. *Yleensä* ei ole epäilemistäkään, etteikö työllämaksujärjestelmän keskus Venäjällä (keskinen mustanmullan alue) olisi samalla myös otrezkamaiden keskus. Korostamme „yleensä” vastataksemme tekijän seuraavanlaiseen neuvottomuuteen. Kohtaan, jossa ohjelmamme puhuu niiden maiden palauttamisesta, mitkä on leikattu pois ja mitkä ovat orjuuttamisen välikappaleena, tekijä asettaa suluissa

* Pihkovan, Novgorodin, Tverin, Moskovon, Vladimirin, Smolenskin, Kalugan, Jaroslavl'n ja Kostroman läänit.

** Orelin, Tulan, Rjazanin, Kurskin, Voronezhin, Tambovin, Nizhni-Novgorodin, Simbirskin, Kasanin, Penzan, Saratovin, Tshernigovin, Harkovin ja Poltavan (37 % maasta leikattu pois).

*** Hersonin, Jekaterinoslavin, Taurian, Donin (likipitäinen laskelma) ja Samarain.

**** Verratessamme näitä kolmen vyöhykkeen otrezkamaita koskevia tietoja niihin tietoihin, joita on olemassa veropäivätyövelvollisten talonpoikien prosenttisuhteesta talonpoikain yleiseen lukumäärään (toimituskomission aineiston mukaan: ks. Tietosanakirjan 32. osaa, s. 686, artikkelia „Talonpojat”), niin saadaan seuraava suhde. Ei-mustanmullan vyöhyke (9 lääniä): otrezkamaita 6,5%; veropäivätyövelvollisia talonpoikia 43,9% (9 läänin keskiarvo). Keskinen mustanmullan vyöhyke (14 lääniä): otrezkamaita 21,9%; veropäivätyövelvollisia talonpoikia 76,0%. Arovöhyke (5 lääniä): otrezkamaita 28,3%; veropäivätyövelvollisia talonpoikia 95,3%. Saadaan siis päinvastainen suhde kuin se, minkä tov. Iks haluaa määritellä.

kysymyksen: „entä mitkä eivät ole?”. Vastaamme hänelle, että ohjelma ei ole lakiluonnos otrezkamaiden palauttamisesta. Me määrittelemme ja selitämme otrezkamaiden yleisen merkityksen emmekä puhu yksityistapauksista. Ja voidaanko tosiaankin yhä, kaiken reforminjälkeisen talonpoikaiston asemaa kuvaavan narodnikkilaisen kirjallisuuden jälkeen epäillä sitä, että otrezkamaat ovat yleensä maaorjuudellisen orjuutuksen välikappaleena? Voidaanko tosiaankin vielä, kysymme edelleen, kiistää otrezkamaiden ja työllämaksujärjestelmän välinen yhteys, kun tämä yhteys juontuu Venäjän reforminjälkeisen talouden perusluontoisimmista käsitteistä? Työllämaksujärjestelmä on veropäivätyön ja kapitalismin yhdistymä, „vanhan järjestelmän” ja „nykyaikaisen” talouden, maanantoon perustuvan riistojärjestelmän ja maasta-irroittamiseen perustuvan riistojärjestelmän yhdistymä. Entä mikä muu voi olla selvempänä esimerkkinä nykyaikaisesta veropäivätyöstä ellei otrezkamaihin perustuva talousjärjestelmä (järjestelmä, jota *sellaisenaan*, erikoisena järjestelmänä eikä sattumana, kuvailtiin narodnikkilaisessa kirjallisuudessa jo siihen vanhaan hyvään aikaan, jolloin kaavamaisista ja ahdasmielisistä marxilaisista ei ollut vielä tietoakaan)? Voidaanko tosiaankin luulla, että nykyinen talonpoikain maahankiinnitys kestää *vain* siksi, että puuttuu laki liikkumisvapaudesta, eikä siksi, että lisäksi (*ja osaksi pääasiallisestikin*) on olemassa otrezkamaihin perustuvaa velkaorjuudellista taloutta?

Todistamatta kerrassaan millään, että hänellä on syytä epäillä otrezkamaiden ja velkaorjuuden välisen yhteyden olemassaoloa, tekijä järkeilee edelleen seuraavasti. Otrezkamaiden palauttaminen on pienten maatilkkujen antamista, mikä ei perustu niinkään paljon talonpoikaistalouden tarpeisiin kuin historialliseen „perimätietoon”. Kuten kaikkalainen riittämätön maan antaminen (riittävästä ei voi olla puhettakaan) se ei hävitä, vaan synnyttää velkaorjuutta, sillä se *pane*e vuokraamaan puuttuvat maa-alat, vuokraamaan puutteen takia, vuokraamaan elintarvikkeiden vuoksi ja on siis taantumuksellinen toimenpide.

Taaskin ohi maalin ampuva päätelmä, sillä ohjelmamme agrariosassa ei lainkaan „luvata” poistaa kaikkea puutetta (se luvataan vain ohjelmamme yleissosialistisessa osassa), vaan ainoastaan (edes muutamit) maaorjuuden jätteet. Ohjelmassamme ei nimittäin puhuta kaikenlaisten pienten

maatilkkujen antamisesta yleensä, vaan siitä että poistettaisiin edes yksi jo muodostunut velkaorjuusmuoto. Tekijä on poikennut siitä ajatuksenkulusta, joka on asetettu ohjelmamme perustaksi, ja antanut ohjelmallemme mielivaltaisesti ja väärin toisen merkityksen. Todellakin, katsokaapa hänen todistelujaan. Hän syrjäyttää sen (ja siinä suhteessa hän on tietysti oikeassa), että otrezkamaat käsitettäisiin pelkäksi sekasarkaisuudeksi ja sanoo: „jos otrezkamaat ovat lisämään antamista, niin on tarkastettava, riittävätkö otrezkamaat hävittämään orjuussuhteet, sillä tältä kannalta katsoen velkaorjuudelliset suhteet ovat tulos maanvähyydestä”. Ohjelmassamme ei kerta kaikkiaan missään väitetä, että otrezkamaat riittävät hävittämään velkaorjuuden. Kaiken ja kaikkinaisen velkaorjuuden voi hävittää vain sosialistinen vallankumous, jota vastoin me olemme agraariohjelmassamme porvarillisten suhteiden maaperällä ja vaadimme eräitä toimenpiteitä „tarkoituksena poistaa” (emme edes sano, että siten voitaisiin täydellisesti poistaa) maaorjuuden jätteet. Agraariohjelmamme koko olemus on siinä, että maaseudun proletariaatin on yhdessä rikkaan talonpoikaiston kanssa taisteltava maaorjuuden jätteiden hävittämiseksi, otrezkamaiden palauttamiseksi. Ken huolellisesti tarkastelee tätä teesiä, hän ymmärtää virheellisiksi, *sopimattomiksi* ja epäloogillisiksi sellaiset vastaväitteet kuin: miksi *vain* otrezkamaiden, jos se kerran on riittämätöntä? Siksi, että *yhdessä rikkaan talonpoikaiston kanssa* proletariaatti *ei voi eikä sen pidä* mennä maaorjuuden hävittämistä pitemmälle, otrezkamaiden palauttamista pitemmälle j.n.e. *Sitä pitemmälle menee* proletariaatti yleensä ja varsinkin maaseutuproletariaatti *yksin*; ei yhdessä „talonpoikaiston” kanssa, ei yhdessä rikkaan talonpojan kanssa, vaan *häntä vastaan*. Otrezkamaiden palauttamista pitemmälle emme mene suinkaan siksi, ettemme haluaisi hyvää talonpojalle tai siksi, että pelkäisimme pelästyttää porvaristoa, vaan siksi, ettemme halua maaseudun proletaarin auttavan rikasta isäntää *enempää kuin on välttämätöntä*, enempää kuin on proletaarille välttämätöntä. Maaorjuudellisesta velkaorjuudesta kärsii sekä proletaari että rikas isäntä; *tätä* orjuutta vastaan he voivat ja heidän onkin mentävä yhdessä, mutta muuta *orjuutta* vastaan proletariaatti menee yksin. Sen tähden maaorjuudellisen velkaorjuuden erottaminen kaikesta muusta orjuudesta on

ohjelmassamme välttämätön tulos *proletariaatin luokkaetu-
jen tiukasta noudattamisesta*. Loukkaisimme näitä etuja ja luopuisimme proletariaatin luokkanäkökannasta, jos edellyttäisimme ohjelmassamme, että „talonpoikaisto” (s.o. rikkaat plus köyhälistö) menee yhdessä maaorjuuden jätteiden hävittämistä pitemmälle; *jarruttaisimme* siten ehdottoman välttämätöntä ja sosialidemokraatin kannalta tärkeintä prosessia — *maaseutuproletariaatin* lopullista *eristäytymistä* yrittäjätalonpoikaistosta, proletaarisen luokkatietoisuuden kasvun prosessia maaseudulla. Kun vanhan uskon ihmiset, narodnikit, ja kaikkea uskoa ja kaikkia vakaumuksia vailla olevat ihmiset, sosialistivallankumoukselliset, levittelevät käsiään agraariohjelmamme johdosta, niin se johtuu siitä, ettei heillä (esim. hra Rudinilla ja Kumpp.) ole käsitystä maaseutumme todellisesta taloudellisesta järjestelmästä ja sen kehityksestä, käsitystä muodostumassa olevista ja melkein jo muodostuneista porvarillisista suhteista yhteisön sisällä, porvarillisen talonpoikaiston voimasta. Pitäen kiinni vanhoista narodnikkilaisista ennakkoluuloista tai useimmiten näiden ennakkoluulojen rippeistä he käyvät käsiksi agraariohjelmamme ja alkavat kritikoida erillisiä pykäläiä tai niiden sanamuotoa käsittämättä edes, mikä on agraariohjelmamme tarkoituksena, minkälaisiin yhteiskuntataloudellisiin suhteisiin se perustuu. Kun heille sanotaan, että agraariohjelmassamme ei puhuta taistelusta porvarillista järjestelmää vastaan, vaan maaseudun saattamisesta porvarillisen järjestelmän oloihin, niin he vain hierovat silmiään tajua-matta (heille ominaisen teoreettisen holtittomuuden takia), että heidän ymmärtämättömyytensä on vain vastakaikua narodnikkilaisen ja marxilaisen maailmankatsomuksen välisestä taistelusta.

Marxilaiselle, joka ryhtyy agraariohjelman laadintaan, kysymys maaorjuuden jätteistä porvarillisella ja kapitalistisesti kehittyvällä Venäjän maaseudulla on jo ratkaistu kysymys, ja vain sosialistivallankumouksellisten täydellinen periaatteettomuus estää heitä näkemästä, että arvostellakseen *olennaisesti* heidän on asetettava edes jotain yhtenäistä ja kokonaista vastapainoksi tämän kysymyksen meikäläiselle ratkaisulle. Marxilaiselle koko pulma on vain siinä, että vältetään kahta äärimmäisyyttä: toisaalta tekemästä niiden ihmisten virhettä, jotka sanovat, että proletariaatin näkökannalta katsoen meillä ei ole mitään tekemistä minkään-

laisten lähimpien ja tilapäisten epäproletaaristen tehtävien kanssa, ja toisaalta sallimasta sitä, että proletariaatin osallistuminen lähimpien demokraattisten tehtävien ratkaisemiseen voisi johtaa sen luokkatietoisuuden ja sen luokkaitseenäisyyden hämäröittämiseen. Varsinaisten maasuhteiden alalla tämä tehtävä sisältyy seuraavaan: on annettava määrätty tunnus sellaisesta olemassaolevaan yhteiskuntaan pohjautuvasta agraariuudistuksesta, joka pyyhkäisee täydellisimmin pois maaorjuuden jätteet ja vapauttaa nopeimmin maaseudun proletariaatin kauttaaltaisen talonpoikaiston kauttaaltaisesta massasta.

Luulen, että ohjelmamme on ratkaissut tämän tehtävän. Eikä meitä yhtään ällistytä toveri Iksin kysymys: mitä tehdään, jos talonpoikaiskomiteat vaativat kaiken maan, eivätkä vain otrezkamaita? Me itse vaadimme kaikkea maata, mutta emme tietenkään „tarkoituksena maaorjuusjärjestelmän jätteiden poistaminen” (johon päämäärään rajoittuu ohjelmamme agraariosa), vaan päämääränä sosialistinen kumous. Ja „maalaisköyhälistölle” olemme aina ja kaikissa olosuhteissa osoittaneet ja edelleenkin osoitamme väsymättä nimenomaan tätä päämäärää. Ei ole sen törkeämpää virhettä, kuin luulla, että sosialidemokraatti voi mennä maaseudulle mukanaan vain ohjelmansa agraariosa, että sosialidemokraatti voi edes hetkeksi kääriä kokoon sosialistisen lippunsa. Jos taas kaiken maan vaatiminen on oleva maan kansallistamisen vaatimista tai sen vaatimista, että maa siirtyisi nykyiselle yrittäjätalonpoikaistolle, niin tuollaisen vaatimuksen me arvostamme proletariaatin etujen kannalta ottaen huomioon kaikki asianhaarat: emme voi edeltäkäsikin sanoa esimerkiksi, tuleeko meidän yrittäjätalonpoikaisto, kun vallankumous herättää sen poliittiseen elämään, esiintymään demokraattisen vallankumouspuolueen ominaisuudessa vaiko järjestyksen puolueen ominaisuudessa. Meidän on laadittava ohjelmamme niin, että olisimme valmiit huonoimpaankin, kun taas parhaimpien kombinaatioiden toteutuminen vain helpottaa työtämme ja antaa sille uuden sysäyksen.

Tässä kysymyksessä meidän on vielä pysähdyttävä toveri Iksin seuraavaan päätelmään. „Tätä vastaan”, kirjoittaa hän siitä väittämästään, että otrezkamaiden jakaminen vakiinnuttaa elintarvikkeilla-vuokrausta, „tätä vastaan voidaan väittää, että otrezkamaiden antamisella on

merkitystä keinona, jolla hävitetään *näiden* otrezkamaiden vuokraamisen orjuuttavat muodot eikä elintarpeita tuottavan pientalouden laajentamista ja lujittumista. Mutta ei ole vaikea huomata, että tähän vastaväitteeseen sisältyy loogillinen ristiriita. Maatilkkujen jakelu on *maan jakelua, joka määrällisesti on riittämätöntä* progressiiviseen taloudenhoitoon, mutta riittävää elintarvikkeita tuottavan vuokratalouden vakiinnuttamiseksi. Määrällisesti riittämättömästä maan jakelusta lujittuu siis elintarvikkeita tuottava talous. Mutta hävitetäänkö siten vuokraamisen orjuuttavat muodot — se on vielä todistettava. Olemme todistelleet, että ne vakiintuvat, sillä ne lisäävät tilanherran maan vuokraamisessa kilpailevien pienomistajien lukumäärää”.

Kopioimme kokonaisuudessaan koko tämän tov. Iksin päätelmän, jotta lukijan olisi helpompi päätellä, *missä* todellinen „loogillinen ristiriita” on. Yleisenä sääntönä on, että talonpojat käyttävät nykyään otrezkamaita maaorjuudellisen velkaorjuuden ehdolla. Otrezkamaiden palauttamisen jälkeen he tulevat käyttämään niitä vapaina omistajina. Onko tosiaankin „vielä todistettava”, että tämä palauttaminen *hävittää* näiden otrezkamaiden avulla tapahtuvan maaorjuudellisen velkaorjuutuksen? Kysymys on erikoisista maapalstoista, jotka ovat jo luoneet erikoisen orjuutusmuodon, mutta tekijä asettaa tämän osakäsitteen tilalle yleisen „määrällisesti riittämättömän maan” kategorian! Tämä merkitsee sitä, että hypätään kysymyksen yli. Tämä merkitsee sellaista olettamusta, että otrezkamaat eivät nykyään synnytä mitään erikoista orjuutusta: silloin niiden palauttaminen olisi todellakin *pelkästään* „määrällisesti riittämätöntä maan jakelua”, silloin me emme todellakaan voisi puolustaa tuota toimenpidettä. Mutta jokainen näkee varsin hyvin, ettei se ole niin.

Edelleen. Tekijä sotkee turhaan otrezkamaista aiheutuvan maaorjuudellisen velkaorjuuden (työllämaksuun perustuvan talousjärjestelmän) elintarvikkeilla-vuokraukseen, yleensä puutteen pakosta tapahtuvaan vuokraukseen. Tätä viimeksi mainittua vuokrausta on kaikissa Euroopan maissa: kapitalistisen talouden vallitessa pienomistajien ja pienvuokraajien kilpailu paisuttaa *kaikkialla ja aina* maan myynti- ja vuokrahinnat „orjuuttaviin” mittoihin saakka. *Senlaatuista* orjuutta me emme poista mil-

lään * niin kauan kun emme vapaudu kapitalismista. Mutta onko tämä mikään vastaväite, joka torjuu erikoistoimenpiteiden käyttämisen taistelussa erikoisia, puhtaasti venäläisiä orjuutusmuotoja vastaan? Toveri Iks päättelee samaan tapaan, kuin jos hän vastustaisi työpäivän lyhentämistä vetoamalla siihen, että tämän lyhentämisen tuloksena lisääntyy työn intensiivisyys. Työpäivän lyhentäminen on osittainen reformi, joka poistaa vain yhden orjuutusmuodon, nimittäin työajan pidentämisen avulla tapahtuvan orjuutuksen. Muita orjuutusmuotoja, esim. työläisten „hoputtamiseen” perustuvaa orjuutusta, *tämä* reformi ei poista, ja kaikkia orjuutusmuotoja ei yleensä voida kapitalismin oloissa poistaa millään reformeilla.

Kun kirjoittaja sanoo: „otrezkamaiden palauttaminen on taantumuksellinen toimenpide, joka lujittaa velkaorjuutta”, niin hän esittää väitteen, joka on niin huutavassa ristiriidassa kaikkien reforminjälkeistä talonpoikaistaloutta koskevien tietojen kanssa, ettei hän itsekään pysy näissä asemissaan. Hän sotii itseään vastaan sanoessaan hieman aikaisemmin: „...Kapitalismin istuttaminen ei tietystikään ole sosialidemokraattisen puolueen asia. Näin käy riippumatta minkään puolueen tahdosta, jos talonpoikaiston maankäyttö laajenee...”. Mutta kun talonpoikaiston maankäytön laajeneminen yleensä johtaa kapitalismin kehitykseen, niin tämä tulos on *sitäkin suuremmalla syyllä* kiertämätön talonpoikien *maanomistuksen* laajetessa erikoisten, erikoismaaorjuudellista velkaorjuutta synnyttävien maapalstojen laskuun. Otrezkamaiden palauttaminen kohottaa talonpoikaiston elintasoja, laajentaa sisämarkkinoita, voimistaa palkkatyöläisten kysyntää kaupungeissa, samoin kuin rikkaiden talonpoikien sekä tilanherrojen palkkatyöläistarvetta heidän menettäessä eräänlaisen tuen työllämaksutalouden muodossa. Mitä tulee „kapitalismin *istuttamiseen*”, niin se on jo kerrassaan kummallinen vastaväite. Otrezkamaiden palauttaminen voisi olla kapitalismin istuttamista vain silloin, jos se olisi tarpeellista ja hyödyllistä *yksinomaan* porvaristolle. Mutta niin ei ole. Se on ainakin yhtä tarpeellista ja hyödyllistä, ellei enemmänkin, maaseutuköyhälistölle, joka kärsii velkaorjuudesta ja työllämaksuista. Maalaisproletaaria *yhdessä* maalaisporvarin kanssa painaa

* Tätä orjuutta voidaan rajoittaa, hillitä antamalla tuomioistuimille oikeuden alentaa vuokramaksuja — jota me vaadimmekin ohjelmassamme.

maaorjuudellinen velkaorjuus, joka huomattavassa määrässä perustuu juuri otrezkamaihin. Näin ollen maalaisproletaari ei voi vapauttaa itseään tästä orjuudesta vapauttamatta *samalla* maalaisporvariakin. Kapitalismin „istuttamista” tässä voivat nähdä vain hrat Rudinit ja heidän kaltaisensa sosialistivallankumoukselliset, jotka eivät muista olevansa sukua narodnikeille.

Vielä vähemmän vakuuttavia ovat tov. Iksin mielipiteet otrezkamaiden palauttamisen toteutettavuutta koskevassa kysymyksessä. Hänen tietonsa Volskin kihlakunnasta puhuvat häntä vastaan: lähes viidesosa maataloista (99:stä 18) jäi entisten omistajien käsiin, t.s. otrezkamaat voisivat siirtyä suoraan ja ilman mitään lunastusta talonpoikien käsiin. Lisäksi kolmasosa maataloista on siirtynyt kokonaan uusille omistajille, — t.s. tällöin otrezkamaat pitäisi lunastaa aateliston suurmaanomistuksen laskuun. Ja vain 16 tapauksessa 99:stä jouduttaisiin lunastamaan talonpojilta ja muilta omistajilta, jotka ovat ostaneet maan osittain. Kieltäydymme kerta kaikkiaan käsittämästä otrezkamaiden palauttamisen „toteuttamattomuutta” tällaisissa olosuhteissa. Ottakaamme samaista Saratovin lääniä koskevat tiedot. Edessämme on uusinta „Aineistoa kysymykseen maatalousteollisuuden tarpeista Saratovin läänissä” (Saratov, 1903). Tilanherrojen entisten talonpoikien otrezkamaiden yleinen määrä tekee 600 tuhatta desjatiinaa eli 42,7%*. Jos kerran zemstvojen tilastovirkailijat saattoivat vuonna 1896 määritellä otrezkamaiden suuruuden säännöskirjojen ja muiden asiakirjojen perusteella, niin miksi eivät talonpoikaiskomiteat voisi määritellä tuota suuruutta vieläkin tarkemmin jonain, sanokaamme vuonna 1906? Ja jos otettaisiin normiksi Volskin kihlakunta, niin osoittautuisi, että noin 120 tuh. desj. voitaisiin palauttaa talonpojille heti ja ilman mitään lunastusta, sitten noin 200 tuhatta desj. lunastaa (aatelismajden laskuun) heti maataloilta, jotka ovat kokonaan siirtyneet toisiin käsiin, ja vain muihin maihin nähden lunastaminen (aatelisten maanomistuksen laskuun), vaihtaminen j.n.e. olisi hieman monimutkaisempaa, mutta ei

* Huomautamme, että nämä zemstvitilastojen uusimmat tiedot vahvistavat täydellisesti edellä mainitun tilastotieteilijätoverin mielipiteen siitä, että hänen ilmoittamansa otrezkamaita koskevat numerot ovat *pienennettyjä*. Niiden numerotietojen mukaan otrezkamaita on Saratovin läänissä kaikkiaan 512 tuhatta desjatiinaa (= 38%). Sitä paitsi myös summa 600 tuh. desjatiinaa on *otrezkamaiden todellista määrää pienempi*. sillä, ensiksi, siihen *eivät sisälly kaikki* tilanherrojen entisten talonpoikien yhteisöt, vaan, toiseksi, *vain hyötymaat*.

missään tapauksessa mitään „toteuttamatonta”. Mikä merkitys talonpojille olisi omien 600 tuhannen desjatiinan palauttamisella näkyy esimerkiksi siitä, että yksityisomistuksellisten vuokramaiden yleinen määrä Saratovin läänissä oli 90-luvun lopulla noin 900 tuhatta desjatiinaa. Emme tietenkään aio väittää, että kaikki otrezkamaat olisivat tällä haavaa vuokralla,— haluamme vain havainnollisesti osoittaa, mikä on omaisuudeksipalautettavan maamäärän suhde niihin maihin, joita nykyään *alinomaa* vuokrataan orjuuttavilla ja maaorjuudellisen velkaorjuuden ehdoilla. Tämä vertailu todistaa varsin vakuuttavasti sitä, kuinka tuntevan iskun otrezkamaiden palauttaminen antaisi maaorjuudelliselvelkaorjuudellisille suhteille, millaisen sysäyksen se antaisikaan „talonpoikaiston” vallankumoukselliselle energialle ja — mikä on tärkeintä sosialidemokraatin kannalta — kuinka valtavassa mitassa se jouduttaisikaan maalaisproletariaatin ja talonpoikaisporvariston välistä aatteellista ja poliittista eroamista. Sillä talonpoikaiskomiteoiden pakko- luovutustyön lähimpänä ja kiertämättömänä seurauksena olisi nimenomaan tämä päättävä ja lopullinen eroaminen eikä suinkaan koko „talonpoikaiston” yhdistäminen „puolisosialistisilla”, „tasasuhtaisilla” kaiken maan vaatimisilla, kuten narodnikkilaisuuden nykyiset epigonit ovat näkevinään. Mitä vallankumouksellisimmin „talonpoikaisto” esiintyy tilanherroja vastaan, sitä nopeampi ja syvempi tulee olemaan tämä eroaminen, joka silloin on käyvä ilmi ei marxilaisen tutkimuksen tilastollisista laskelmista, vaan talonpoikaisporvariston poliittisesta toiminnasta, puolueiden ja luokkien taistelusta talonpoikaiskomiteoiden sisällä.

Ja huomatkaa: asettaessamme vaatimuksen otrezkamaiden palauttamisesta me rajoitamme tarkoituksellisesti tehtävämme olemassa olevan järjestelmän puitteisiin: me olemme *velvolliset* sen tekemään, jos puhumme minimiohjelmasta ja jollemme halua antautua siihen häikäilemättömään huijarimaisuutta hipovaan tuulentupientekoon, jolloin „etualalle” asetetaan toisaalta kooperaatio ja toisaalta sosialisointi. Me vastaamme kysymykseen, joka ei ole meidän asettamamme *, kysymykseen huomispäivän reformeista,

* Se, missä määrin kysymys, joka koskee agraarireformin suorittamista vallitsevan järjestelmän pohjalla, „ei ole meidän” asettamamme, näkyy esimerkiksi seuraavasta sitaatista, jonka lainaamme eräältä *huomatuimmalta* narodnikkilaisuuden teoreetikolta, hra V. V:ita ja sitä paitsi artikkelista, joka kuuluu hänen

joita pohtivat niin illegaalinen lehdistö kuin „yhteiskunta-piiritkin”, niin zemstvo kuin kaiketi hallituskin. Olisimme anarkisteja tai tavallisia suunsoittajia, jos väistäisimme tätä pakoittavaa, joskaan ei lainkaan sosialistista kysymystä, jonka on nostanut esille Venäjän koko reforminjälkeinen historia. Meidän on annettava *oikea*, sosialidemokraattiselta kannalta katsoen, ratkaisu tähän kysymykseen, jota me emme ole asettaneet, meidän on määriteltävä kantamme niihin agraarireformeihin nähden, joita koko liberaalinen yhteiskuntapiiri on jo vaatinut ja joitta yksikään järkevä ihminen ei voi kuvitella Venäjän poliittista vapauttamista. Ja me määrittelemme *oman* kantamme tämän liberaalisen (sanan tieteellisessä, s.o. marxilaisessa mielessä liberaalisen) reformin suhteen, jääden ehdottomasti uskollisiksi periaatteellemme tukea todella demokraattista liikettä rinnan proletariaatin luokkatietoisuuden väsymättömän ja järkähtämättömän kehittämisen kanssa. Me annamme praktillisen käyttäytymislinjan siihen reformiin nähden, johon hallituksen tai liberaalien on ellei tänään niin huomenna ryhdyttävä. Me annamme sellaisen tunnuksen, joka sysää vallankumouksellista ratkaisua kohti reformin, mikä on todella elämän esilletuoma eikä keksittyä epämääräisen, humanisen Allerwelts*-socialismin fantasiaa.

Nimenomaan tähän viimeiseen syntiin on langennut tov. Iksin ohjelmaluonnos. Kysymykseen, miten on käyttäydyt-

toimintansa parhaimpaan kauteen („Otechstvennyje Zapiski”⁹⁹, 1882, 8. ja 9. n:o). „Tarkastelemamme järjestelmän”, kirjoitti silloin hra V. V. maanviljelysjärjestelmästämme, „me olemme perineet maaorjuudelta... Maaorjuus luhistui, mutta toistaiseksi vain juridisessa ja eräässä muussa suhteessa, jota vastoin maatalousjärjestelmä on jäänyt entiseksi, reforminedelliseksi... Talonpojat eivät ole voineet jatkaa elinkeinonsa harjoittamista yksistään omalla kavennetulla maosuudellaan; heidän on täytynyt välttämättä käyttää poisotettuja luonnonetuja... Joita voitaisiin turvata pienviljelyksen oikea edelleenkehittyminen, talonpojalle on taattava käytöön ainakin ne luonnonedut, jotka... tavalla tai toisella olivat hänen käytössään maaorjuuden aikana. Nämä ovat ne minimaaliset toiveet, joita voidaan esittää pienviljelyn nimessä”. Näin asettivat kysymyksen ihmiset, jotka uskoivat narodnikkilaisuuteen ja julistivat sitä avoimesti eivätkä leikkineet halpamaisesti piilosiilaoloa kuten herrat sosialistivallankumoukselliset. Ja narodnikkilaisen kysymyksen asettelun on sosialidemokratia arvostanut oleellisesti, kuten se aina arvostaa porvarilliset ja pikkuporvarilliset vaatimukset. Vaatimusten myönteisen ja edistyksellisen osan (taistelu kaikkia maaorjuuden jätteitä vastaan) se on omaksunut kokonaan, heitettyään yli laidan poroporvarilliset harhakuvitelmat ja osoittamaan, että maaorjuuden jätteiden hävittäminen pelkistää ja jouduttaa nimenomaan kapitalistista eikä mitään muuta kehitystä. Nimenomaan yhteiskunnallisen kehityksen ja proletarin toimintavapauden etujen vuoksi eikä „pienviljelyn nimessä”, me vaadimme otrezkamaiden palauttamista, sitoutumatta suinkaan auttamaan *talonpoikaista* „pikku”-porvaristoa enempiä maaorjuutta kuin myöskään suurporvaristoa vastaan.

* — kaikille kelvollisen. *Toim.*

tävä edessäolevissa liberaalisissa agraarisuhteiden uudistuksissa, ei anneta mitään vastausta. Sitä vastoin meille annetaan (pykälissä 5 ja 7) huononnettu ja ristiriitainen sanamuoto maan kansallistamisen vaatimuksesta. Ristiriitainen siksi, että maakorko suunnitellaan hävitettäväksi milloin verotuksen, milloin maan yhteiskunnallistamisen tietä. Huononnettu siksi, että verolla ei voida hävittää maakorkoa, ja (yleensä puhuen) olisi toivottavaa, että maa siirrettäisiin demokraattisen valtion eikä *pienten* yhteiskunnallisten (nykyisten tai tulevien zemsvojen kaltaisten) järjestöjen käsiin. Todisteita sitä vastaan, että ohjelmaamme otettaisiin maan-kansallistamisvaatimus, on jo esitetty useammin kuin kerran, emmekä ryhdy niitä toistamaan.

Kahdeksas pykälä ei kuulu ollenkaan ohjelman käytännölliseen osaan, ja 6. pykälän on tov. Iks formuloinut siten, ettei siihen ole jäänyt mitään „agraarista”. Minkä takia hän syrjäyttää oikeusistuimet ja vuokramaksujen alentamisen, se jää epäselväksi.

Ensimmäisen pykälän tekijä formuloi vähemmän selvästi, kuin se on tehty meidän luonnoksessamme, ja lisäys: „pienomistajien suojaamiseksi (eikä pienomistuksen kehittämiseksi)” — on taaskin epä-„agraarinen”, epätarkka (työläisiä palkkaavia pienomistajia ei kannata suojella) ja tarpeeton, sillä mikäli me puolustamme *henkilöllisyyttä* emmekä pikkuporvarin omaisuutta, me teemme sen vaatimalla tarkoin määriteltyjä sosiaalisia, finanssi- y.m. reformeja.

Kirjoitettu kesäkuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran
heinäkuussa 1903 Venäjän
sosialidemokratian
ulkomaisen liigan julkaisemassa
kirjasessa*

*Julkaistaan kirjusen
tekstin mukaan*

KANSALLISUUSKYSYMYS OHJELMASSAMME

Puolueohjelman luonnoksessa me vaadimme tasavaltaa ja demokraattista perustuslakia, joka turvaa muun muassa „itsemääräämisoikeuden kaikille valtakunnan kokoonpanoon kuuluville kansakunnille”. Tällainen ohjelmavaatimus on tuntunut monesta riittämättömän selvältä ja 33. n:ossa, puhuessamme armenialaisten sosialidemokraattien manifestista, selitimme tämän pykälän merkitystä seuraavasti. Sosialidemokratia tulee aina taistelemaan jokaista sellaista yritystä vastaan, jonka tarkoituksena on väkivallan tai minkä hyvänsä muun epäoikeudenmukaisuuden tietä vaikuttaa ulkoapäin kansalliseen itsemääräämiseen. Mutta itsemääräämisyvapauden puolesta käytävän taistelun ehdoton tunnustaminen ei ollenkaan velvoita meitä tukemaan jokikistä kansallisen itsemääräämisen vaatimusta. Proletariaatin puolueena sosialidemokratia asettaa positiiviseksi ja tärkeimmäksi tehtäväkseen auttaa kunkin kansallisuuden proletariaatin eikä kansojen ja kansakuntien itsemääräytymistä. Meidän on aina ja ehdottomasti pyrittävä kaikkien kansallisuuksien proletariaatin *mitä kiinteimpään* yhteenliittymään, ja vain erinäisissä, poikkeuksellisissa tapauksissa me voimme esittää ja tukea aktiivisesti vaatimuksia, joiden tarkoituksena on uuden luokkavaltion muodostaminen tai valtion täydellisen poliittisen yhtenäisyyden vaihtaminen höllempään federatiiviseen yhtenäisyyteen j.n.e.*.

Tällainen kansallisuuskysymyksen tulkinta ohjelmassamme on aiheuttanut jyrkän vastalauseen Puolan sosialistisen puolueen (PPS)⁹⁰ taholta. Artikkelissa: „Venä-

* Ks. tätä osaa, ss. 309—312. *Toim.*

jän sosialidemokratian suhde kansallisuuskysymykseen” („Przedświt”*, maaliskuu 1903) PPS kiivastelee tämän „ihmeellisen” tulkinna ja „salaperäisen” itsemääräämismme „epäselvyyden” vuoksi ja syyttää meitä sekä doktrinaarisyydestä että sellaisen „anarkistisen” mielipiteen omaamisesta, ettei muka „työläistä kiinnostu mikään muu kuin kapitalismin täydellinen hävittäminen, sillä näet kieli, kansallisuus, kulttuuri y.m.s. ovat vain porvarillisia haihatusksia” j.n.e. Tätä todistelua, joka ilmentää melkein päkikkia sosialistien keskuudessa niin tavallisia ja niin yleisiä väärinkäsityksiä kansallisuuskysymyksessä, sietää tarkastella mitä yksityiskohtaisemmin.

Miksi tulkintamme on niin „ihmeellinen”? miksi sen katsotaan poikkeavan „kirjaimellisesta” merkityksestä? Vaatiikohan kansakunnan itsemääräämisoikeuden tunnustaminen jokaisen kansakunnan kaikkien itsemääräämisvaatimusten *tukemista*? Eihän se, että tunnustetaan kaikkien kansalaisten *oikeus* muodostaa vapaita liittoja, lainkaan velvoita meitä, sosialidemokraatteja, *tukemaan* jokaisen uuden liiton muodostamista eikä lainkaan estä meitä esiintymästä ja agitoimasta jonkin uuden liiton muodostamisatteen epätarkoituksenmukaisuutta ja järjettömyyttä vastaan. Me tunnustamme jesuiitoillakin olevan *oikeuden* harjoittaa vapaata agitaatiota, mutta taistelemme silti (emme tietysti poliisin tavoin) jesuiittojen ja proletaarien liittoa vastaan. Siksipä, kun „Przedświt” sanoo: „jos tuo vaatimus vapaasta itsemääräämisestä on ymmärrettävä kirjaimellisesti (ja sen merkityksen me sille olemme tähän saakka antaneet), niin siinä tapauksessa se meitä tyydyttäisi”,—niin on täysin ilmeistä, että ohjelman kirjaimellisesta ajatuksesta poikkeaa nimenomaan PPS. Muodolliselta puolen sen johtopäätöksen epäloogillisuus on epäilemätöntä.

Emme kuitenkaan halua rajoittua tulkintamme muodolliseen tarkastukseen. Asetamme kysymyksen suoraan ja oleellisesti: onko sosialidemokratian ehdottomasti vaadittava kansallista riippumattomuutta aina vaiko vain määrättyissä oloissa ja nimenomaan minkälaisissa? PPS on aina ratkaissut tämän kysymyksen ehdottoman myöntävästi, jonka vuoksi meitä ei ollenkaan ihmetytä sen hempeys

* — „Aamunkoitto”. *Toim.*

venäläisiä sosialistivallankumouksellisia kohtaan, jotka vaativat federatiivista valtiojärjestystä kannattaen „kansallisen itsemääräämisoikeuden täydellistä ja ehdotonta tunnustamista” („Revoljutsionnaja Rossiija” № 18, artikkeli „Kansallinen orjuutus ja vallankumouksellinen sosialismi”). Valitettavasti tämä ei ole mitään muuta kuin eräs niistä porvaridemokraattisista fraaseista, jotka sadannen ja tuhannennen kerran osoittavat niin sanottujen sosialistivallankumouksellisten niin sanotun puolueen todellisen luonteen. PPS:n alttius näiden fraasien houkutukselle ja ihastuminen tähän meluun todistavat puolestaan sitä, miten heikkoa sen teoreettisessa tietoisuudessa ja sen poliittisessä toiminnassa on yhteys proletariaatin luokkataisteluun. Kansallisen itsemääräämisen vaatimus meidän on *alistettava* palvelemaan nimenomaan tämän taistelun etuja. Juuri tämä ehto erottaa kansallisuuskysymyksen asetelumme sen porvaridemokraattisesta asetelusta. Porvarillinen demokraatti (sekä sen kintereillä kulkeva nykyaikainen sosialistinen opportunisti) kuvittelee, että demokratia poistaa luokkataistelun, ja sen takia asettaa kaikki poliittiset vaatimuksensa abstraktisesti, summamutikassa, „ehdottomasti”, „koko kansan” etujen kannalta tahi vieläpä ikuisen absoluuttisen moraaliperiaatteen kannalta. Sosialidemokraatti paljastaa säälimättä nämä porvarilliset harhakuvitelmat kaikkialla ja aina, esiintyköötä ne abstraktisena idealistisena filosofiana tai kansallisen riippumattomuuden ehdottoman vaatimuksen asettamisena.

Jos pitää vielä todistaa, että marxilainen ei voi tunnustaa kansallisen riippumattomuuden vaatimusta muutoin kuin ehdollisesti ja nimenomaan ylempänä mainitulla ehdolla, niin me esitämme lainauksen kirjailijalta, joka on marxilaiselta näkökannalta *puolustanut* puolalaisten proletaarien asettamaa itsenäisen Puolan vaatimusta. Karl Kautsky kirjoitti vuonna 1896 artikkelissaan „Finis Poloniae?” *: „Heti kohta kun Puolan proletariaatti käy käsiksi Puolan kysymykseen, se ei voi olla esiintymättä Puolan riippumattomuuden puolesta eikä siis olla tervehtimättä jokaista askelta, joka jo nyt voidaan ottaa siihen suuntaan, kun kerran tällainen askel yleensä on sopusoinnussa taistelevan kansainvälisen proletariaatin luokkaetujen kanssa.

* — „Loppuko Puolalle?”. *Toim.*

Tämä varaus", jatkaa Kautsky, „on joka tapauksessa välttämättä tehtävä. *Kansallinen riippumattomuus ei ole niin erottamattomasti sidottu taistelevan proletariaatin luokkasetuihin, että siihen olisi pyrittävä ehdottomasti, kaikissa tilanteissa* *. Marx ja Engels kannattivat mitä päättävääsimmin Italian yhdistymistä ja vapauttamista, mutta se ei estänyt heitä esiintymästä vuonna 1859 Italian ja Napoleonin keskeistä liittoa vastaan” („Neue Zeit” XIV, 2, S. 520 **).

Huomaatte, että Kautsky kategorisesti torjuu kansakunnan riippumattomuuden *ehdottoman* vaatimuksen, vaatii kategorisesti asettamaan kysymyksen nimenomaan luokkajohdolle eikä vain historialliselle johdolle yleensä. Ja jos tarkastelemme, miten Marx ja Engels ovat asettaneet Puolan kysymyksen, niin huomaamme, että hekin ovat sen asettaneet nimenomaan siten aivan alusta lähtien. „Uusi Reinin Lehti”⁹¹ kiinnitti suurta huomiota Puolan kysymykseen ja vaati päättävästi paitsi Puolan riippumattomuutta myös Saksan sotaa Venäjää vastaan Puolan vapauden puolesta. Samaan aikaan Marx kuitenkin hyökkäsi Rugea vastaan, joka puhui Puolan vapaudesta Frankfurtin parlamentissa ratkaisten Puolan kysymyksen puhumalla pelkkiä porvarisdemokraattisia fraaseja „häpeällisestä epäoikeudenmukaisuudesta” tekemättä mitään historiallista analyysia. Marx ei kuulunut niihin vallankumouksen pedantteihin ja filistereihin, jotka pelkäävät eniten „polemiikkia” historian vallankumouksellisina hetkinä. Marx arvosteli purevan ivallisesti „humaanista” kansalainen Rugea ja osoitti, ottamalla esimerkiksi pohjois-Ranskan harjoittaman eteläosan sortamisen, ettei kaikkinaisen kansallisuussorto herätä aina demokratian ja proletariaatin näkökannalta katsoen laillista pyrkimystä itsenäisyyteen. Marx viittasi niihin erikoisiin sosiaalisiin oloihin, joiden ansiosta „Puolasta tuli Venäjän, Itävallan ja Preussin vallankumouksellinen osa... Yksinpä Puolan aatelistokin, joka osaksi seisoj vielä feodaalisella maaperällä, liittyi verrattoman uhratuvaisesti demokraattiseen agraarivallankumoukseen. Puola oli jo eurooppalaisen demokratian ahjo silloin, kun Saksa eleksi vielä mitä typerimmän perustuslaillisen ja korkealentoisen filosofisen ideologian aikaa... Niin kauan kuin me (saksalaiset)

* Kursivointi meidän.

** -- „Uusi Aika” XIV, 2, s. 520. Toim.

autamme Puolan sortamisessa, niin kauan kuin me pidämme osan Puolasta Saksaan kahlehdittuna — me itse jäämme Venäjän ja venäläisen politiikan kahleisiin voimatta edes kotimaassamme vapautua radikaalisesti patriarkaalisfeodaalisesta absolutismista. Demokraattisen Puolan luominen on demokraattisen Saksan muodostamisen ensimmäinen ehto”⁹².

Lainasimme nämä lausunnot näin yksityiskohtaisesti, sillä ne osoittavat havainnollisesti, minkälaisissa historiallisissa olosuhteissa kansainvälisessä sosialidemokratiassa muodostui se Puolan kysymyksen asettelu, joka pysyi voimassa melkein koko XIX vuosisadan toisen puoliskon. Olosuhteissa tapahtuneiden myöhempien muutosten jättäminen huomion ulkopuolelle ja marxilaisuuden vanhojen ratkaisujen puolustaminen merkitsee sitä, että ollaan uskollisia opin kirjaimelle eikä sen hengelle, ja sitä, että toistetaan ulkomuistista entisiä johtopäätöksiä, osaamatta käyttää marxilaisia tutkimusmenetelmiä uuden poliittisen tilanteen analysoimiseksi. Silloin ja nykyään — viimeisten porvarillisten vallankumousliikkeiden kausi ja hurjan taantumuksen, kaikkien voimien äärimmäisen jännittämisen kausi proletarisen vallankumouksen aattona — eroavat toisistaan mitä selvimmin. *Silloin* oli vallankumouksellinen nimenomaan koko Puola, ei vain talonpoikaisto, vaan myös aateliston joukot. Kansallisen vapaustaistelun perinteet olivat niin voimakkaita ja syvällisiä, että Puolan parhaat pojat riensivät kotimaassa kärsityn tappion jälkeen tukemaan vallankumouksellisia luokkia kaikkialla; Dombrowskin ja Wrublewskin⁹³ muisto liittyy välittömästi XIX vuosisadan mahtavaan proletariaatin liikkeeseen, Pariisin työväestön viimeiseen — ja toivokaamme viimeiseen epäonnistuneeseen — kapinaan. *Silloin* demokratian täydellinen voitto Euroopassa oli todellakin mahdotonta ilman Puolan ennallistamista. *Silloin* Puola oli todella sivilisaation tukikohtana tsarismia vastaan, demokratian etujoukkona. *Nykyään* Puolan hallitsevat luokat, Saksassa ja Itävallassa oleva szhlachta, Venäjällä olevat teollisuus- ja finanssipörsöt esiintyvät Puolaa sortavien maiden hallitsevien luokkien kannattajina, kun taas rinnan Puolan proletariaatin kanssa, joka on omaksunut entisen vallankumouksellisen Puolan suuret perinteet, taistelee vapautensa puolesta Saksan ja Venäjän proletariaatti. *Nykyään* marxilaisuuden edistyk-

sellisimmät edustajat naapurimaassa, seuraten tarkkaavaisesti Euroopan poliittista kehitystä ja suhtautuen puolalaisien sankarilliseen taisteluun täydellä myötätunnolla, myöntävät siitä huolimatta suoraan: „Pietarista on nykyään tullut paljon tärkeämpi vallankumouksen keskus kuin on Varsova, Venäjän vallankumouksellisella liikkeellä on jo suurempi kansainvälinen merkitys kuin Puolan vallankumouksellisella liikkeellä”. Näin sanoi Kautsky jo vuonna 1896, puoltaessaan mahdolliseksi vaatia Puolan ennallistamista Puolan sosialidemokraattien ohjelmassa. Ja vuonna 1902 Mehring, tutkiessaan Puolan kysymyksen kehitystä vuodesta 1848 nykypäiviin, tuli seuraavaan johtopäätökseen: „Jos Puolan proletariaatti haluaisi kirjoittaa lippuunsa puolalaisen luokkavaltion ennallistamisen, josta itse hallitsevat luokat eivät halua kuullakaan, niin se esittäisi historiallisen pilanäytelmän: omistajaluokille moisia kummalluksia sattuu (kuten esimerkiksi Puolan aatelistolle vuonna 1791), mutta työväenluokan ei pidä alentua sellaiseen. Jos taas tämä taantumuksellinen utopia vedetään päivänvaloon sitä varten, että saataisiin proletarisen agitaation puolelle ne sivistyneistön ja pikkuporvariston kerrokset, joiden keskuudessa kansallinen agitaatio kohtaa vielä tiettyä vastakaikua, niin silloin tämä utopia ansaitsee kaksinkertaisesti tulla tuomituksi sen halpamaisen opportunistin ilmauksena, joka mitättömien ja halpahintaisten hetken menestysten vuoksi uhraa työväenluokan pohjimmaiset edut.

Nämä edut kategorisesti velvoittavat puolalaisia työläisiä kaikissa kolmessa valtiossa, jotka ovat Puolan jakaneet, taistelemaan yhdessä rintaa rinnan omien luokkatoveriensä kanssa ilman mitään taka-ajatuksia. Ne ajat ovat menneet, jolloin porvarillinen vallankumous saattoi luoda vapaan Puolan; nykyään Puolan uudestisyntyminen on mahdollista vain sosiaalisen vallankumouksen kautta, kun nykyinen proletariaatti katkaisee kahleensa”⁹⁴.

Hyväksymme täydellisesti tämän Mehringin johtopäätöksen. Huomautamme vain, että tämä johtopäätös jää moitteettoman oikeaksi siinäkin tapauksessa, kun emme mene todistelussa niin pitkälle kuin Mehring. Epäilemättä Puolan kysymyksen nykyinen asema eroaa perusteellisesti siitä, mitä oli 50 vuotta sitten. Mutta tätä nykyistä asemaa ei saa pitää ikuisena. Epäilemättä luokkien antagonismi on siirtänyt kansalliset kysymykset kauas taka-alalle, mutta

antautumatta doktrinäärisyyteen joutumisen vaaraan ei voida kategorisesti väittää, että poliittisen draaman ja tämän tai tuon kansallisen kysymyksen ilmaantuminen etunäyttämölle on mahdotonta. Epäilemättä Puolan ennallistaminen ennen kapitalismin kukistumista on perin epätodennäköistä, mutta ei voida sanoa, että se olisi kokonaan mahdotonta, ja että Puolan porvaristo ei voisi tietyissä kombinaatioissa asettua riippumattomuuden puolelle j.n.e. Ja Venäjän sosialidemokratia ei ollenkaan sido käsiään. Tunnustaessaan ohjelmassaan kansakuntien itsemääräämisoikeuden se ottaa huomioon *kaikki* mahdolliset, jopa kaikki yleensä *ajateltavissa olevat* kombinaatiot. Tämä ohjelma ei ollenkaan tee mahdottomaksi sitä, että Puolan proletariaatti asettaa tunnukseensa vapaan ja itsenäisen Puolan tasavallan, vaikka sen toteuttaminen ennen sosialismia on varsin vähän todennäköistä. Tämä ohjelma vaatii vain, ettei todella sosialistinen puolue turmelisi proletaarista tietoisuutta, hämäisi luokkataistelua, viettelisi työväenluokkaa porvarisdemokraattisilla fraaseilla, rikkoisi proletariaatin nykyisen poliittisen taistelun yhtenäisyyttä. Nimenomaan tässä ehdossa, jolla me vain tunnustammekin itsemääräämisen, on koko asian ydin. Suotta PPS yrittää esittää asian siten, että se muka eroaa saksalaisista ja venäläisistä sosialidemokraateista siinä, etteivät nämä tunnusta itsemääräämisoikeutta, oikeutta pyrkiä vapaaseen riippumattomaan tasavaltaan. Ei se, vaan luokkanäkökannan unohtaminen, sen sumentaminen chauvinismilla, kyseisen poliittisen taistelun yhtenäisyyden rikkominen — juuri tuo estää meitä näkemästä PPS:ää oikeaksi sosialidemokraattiseksi työväenpuolueeksi. Tässä esimerkki siitä, millaista on PPS:n tavanomainen kysymyksen asettelu: „...me voimme vain heikentää tsarismia irroittamalla Puolan, mutta sen kukistaminen kuuluu venäläisille tovereille”. Tai vielä: „...itsevaltiuden kukistamisen jälkeen me ilman muuta määräisimme oman kohtalomme siten, että eroaisimme Venäjästä”. Katsokaa, minkälaisiin hirviömäisiin johtopäätöksiin vie tämä hirviömäinen logiikka jo yksin Puolan ennallistamista koskevan ohjelmallisen vaatimuksen kannalta katsoen. *Koska* demokraattisen kehityksen eräänä mahdollisena seurauksena (jollaisten toteuttamisesta porvariston herruuden oloissa ei kuitenkaan ole mitään ehdotonta varmuutta) on Puolan ennallistaminen, niin *siksi* Puolan

proletariaatin ei pidä taistella yhdessä Venäjän proletariaatin kanssa tsarismiin kukistamiseksi, vaan „ainoastaan” sen heikentämiseksi Puolan irrottamisen kautta. *Koska* Venäjän tsarismi liittoutuu yhä kiinteämmin Saksan, Itävallan j.n.e. porvariston ja hallitusten kanssa, niin *siksi* Puolan proletariaatin on höllennettävä liittoutumistaan Venäjän, Saksan y.m. proletariaatin kanssa, jonka rinnalla se nyt taistelee *yhtä ja samaa* sortoa vastaan. Tämä ei merkitse mitään muuta, kuin proletariaatin elintärkeiden etujen uhraamista sille, että kansallinen riippumattomuus ymmärretään porvaridemokraattisesti. Venäjän hajoaminen, johon PPS aikoo pyrkiä *erotukseksi* meidän päämäärästämme, jona on itsevaltiuden kukistaminen, on sisällyksetön fraasi ja pysyykin sellaisena niin kauan, kun taloudellinen kehitys tulee yhä lujemmin yhdistämään yhden poliittisen kokonaisuuden eri osia, niin kauan kun kaikkien maiden porvaristo tulee yhä yksimielisemmin yhtymään yhteistä vihollistaan, proletariaattia, vastaan ja yhteisen liittolaisensa, tsaarin, puolesta. Sitä vastoin tämän itsevaltiuden sorron alla kärsivän *proletariaatin voimien hajoaminen* on murehdittava tosiasia, suoranainen tulos PPS:n virheestä, suoranainen tulos sille ominaisesta porvaridemokraattisten formuloiden ihailemisesta. Ollakseen näkemättä tätä proletariaatin hajoamista PPS:n täytyy alentua chauvinismiin ja esittää esim. Venäjän sosialidemokraattien mielipiteet seuraavasti: „meidän (puolalaisten) on odotettava yhteiskunnallista vallankumousta ja siihen saakka siedettävä kärsivällisesti kansallisuussortoa”. Tuo on suoranainen valhe. Mitään sen tapaista Venäjän sosialidemokraatit eivät ole koskaan neuvoneet, vaan päinvastoin, he taistelevat itse ja kehottavat koko Venäjän proletariaattia taistelemaan kaikkea kansallisuussortoa vastaan Venäjällä, *omassa* ohjelmassaan he eivät ehdota yksistään kielten, kansallisuuden j.n.e. täydellistä tasa-arvoisuutta, vaan tunnustavat myös kunkin kansakunnan oikeuden määrätä itse omasta kohtalostaan. Kun me, tunnustaessamme tämän oikeuden, *alistamme* kansallisen riippumattomuuden vaatimukseen kohdistuvan kannatuksemme palvelemaan proletariaatin taistelun intressejä, niin vain chauvinisti voi selittää asenteemme olevan venäläisen epäluottamusta muukalaista kohtaan, sillä itse asiassa tämä asenne on ehdottomasti johtuva tietoisin

proletariaatin epäluottamuksesta porvaristoa kohtaan. PPS on sitä mieltä, että kansallisuuskysymyksen *selittää tyhjentävästi* vastakkainasettelu: „me” (puolalaiset) ja „he” (saksalaiset, venäläiset y.m.). Sosialidemokraatti sitä vastoin asettaa etualalle vastakkainasettelun: „me” — proletaarit ja „he” — porvaristo. „Me” proletaarit olemme nähneet kymmeniä kertoja, miten porvaristo *kavaltaa* vapauden, isänmaan, kielen ja kansakunnan edut, kun sen eteen nousee vallankumouksellinen proletariaatti. Me näimme, miten Ranskan porvaristo Ranskan kansakunnan kovimman sorron ja alennustilan hetkellä myi itsensä preussilaisille, miten kansallisen puolustuksen hallitus muuttui kansankavaltamisen hallitukseksi, miten sorretun kansakunnan porvaristo kutsui avukseen sortavan kansakunnan sotilaita nujertaakseen maanmiehensä — proletaarit —, jotka olivat rohjenneet tavoitella valtaa. Ja juuri tämän takia, chauvinistisista ja opportunistisista edesottamuksista lainkaan hämmentymättä, me sanomme aina puolalaiselle työläiselle: vain mitä täydellisin ja läheisin liitto Venäjän proletariaatin kanssa pystyy tyydyttämään tämän nykyisen itsevaltiudenvastaisen poliittisen taistelun vaatimuksia, vain tällainen liitto takaa täydellisen poliittisen ja taloudellisen vapautuksen.

Se, mitä olemme sanoneet Puolan kysymyksestä, pitää täydellisesti paikkansa myös minkä tahansa muun kansallisuuskysymyksen osalta. Kirottu itsevaltiuden historia on jättänyt meille perinnöksi tämän itsevaltiuden sortamien eri kansallisuuksien työväenluokkien tavattoman *vieraantuneisuuden*. Tällainen vieraantuneisuus on pahimmista pahinta, mitä suurimpana haittana taistelussa itsevaltiutta vastaan eikä meidän pidä laillistaa tuota pahaa, siunata tuota pahaa millään puolue-eristymis- tai puolue-„federaatio-periaatteilla”. Yksinkertaisempaa ja helpompaa on tietysti pienemmän vastuksen linjaa kulkeminen ja se, että kukin asettuu omaan nurkkaansa pitäen sääntönä: „siitä pysyn sivussa”, kuten Bundkin nyt haluaa asettua. Mitä paremmin me tajuaamme yhtenäisyyden välttämättömäksi, mitä lujemmin me vakuutemme siitä, että ilman täydellistä yhtenäisyyttä yleinen rynnistys itsevaltiutta vastaan on mahdotonta, mitä jyrkemmin käy ilmi, että poliittisen järjestelmämme oloissa taistelun sentralisoitu järjestäminen on välttämätöntä — sitä vähemmän me olemme taipuvaisia

tyytymään kysymyksen „yksinkertaiseen”, mutta näennäiseen ja olemukseltaan peräti valheelliseen ratkaisuun. Ellei tajuta vieraantuneisuuden vahingollisuutta, ellei haluta tehdä hinnalla millä hyvänsä ja jyrkästi loppua tästä vieraantuneisuudesta proletarisen puolueen leirissä — niin silloin ei tarvita „federaatiotakaan” viikunanlehdeksi, silloin ei pidä ryhtyäkään ratkaisemaan kysymystä, jota toinen „osapuoli” ei oikeastaan halua ratkaistakaan, silloin on parasta antaa elämän kokemuksen ja todellisen liikkeen opetusten vakuuttaa, että sentralismi on välttämätöntä, jotta kunkin itsevaltiuden kuristaman kansallisuuden proletarien taistelu tätä itsevaltiutta ja kansainvälistä, yhä tiiviimmäksi yhtyvää porvaristoa vastaan olisi menestyksellistä.

„Iskra” № 44,
heinäkuun 15 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

ESERRIÄ VASTAAN TÄHDÄTYN ARTIKKELIN JÄSENNYS

- Sosialistivallankumouksellisista* (puolue ilman ohjelmaa).
- a) periaatteettomuus Teoreettinen periaatteettomuus: narodnikkilaiset ennakkoluulot + länsieurooppalainen opportunistinen porvarillinen „kriitikki”. Credon * puuttuminen, tietoisuuden sumentaminen. Piiloleikkiä...
- β) pikku-porvarillinen ideologia Pikkuporvarillinen ideologia: turmelee proletariaatin luokkatietoisuutta, tekee proletariaatin kykenemättömäksi ottamaan itsenäistä asennetta porvarillisen demokration suhteen (sillä eserrät pyrkivät sulattamaan yhteen ja sekoittamaan sosiaalisen ja porvarillisen demokration, ollen itse asiassa tuon viimeksi mainitun haarautuma).
- γ) fraseologiaa ja puffia Fraseologiaa teoriassa ja taktiikassa: kevytmielistä suhtautumista vallankumoukselliseen työhön, liioittelua, paisuttelua, „belletristiikkaa”... (hölynpölyllä ruokkiminen „kansan”-kirjallisuudessa) (sota „polemiikka” vastaan, periaatteiden puuttuminen).
- δ) terrori Taktillinen virhe, hyvin paha: terrori, sen propagoiminen, yhteyden heikkeneminen joukkoliikkeeseen.

* — uskontunnustus, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*

ε) harhakuvi-
telmien kyl-
väminen +
+ taant. pr.
narodn. osasa
+ aatteelinen,
poliittinen,
käytännöllinen
vahingollisuus.

ΣΣ*: Euroopan kaikista porvarillisista vallankumouksista työväenluokka astui ulos pettyneenä, sillä se lähti niihin oma-ten porvarisdemokraattisia harhakuvitelmia. Eserrät kaikin voimin „kertaavat” tätä historiaa; velvollisuutemme on taistella päättävästi tätä vastaan, jottei Venäjän proletariaatti saisi tulevasta vallankumouksesta pettymystä, vaan uutta uskoa omiin voimiinsa, enemmän reippautta vastaista valtavampaa taisteluaan varten ja lujan, puhtaasti proletaarisen järjestön idun.

Kirjoitettu heinäkuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1939
aikakauslehden „Proletarskaja
Revoljuutsija” 1. n:ossa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — Summa summarum — loppuyhteenvedo. Toim.

VSDTP:n II EDUSTAJAKOKOUS⁹⁵**17. (30.) HEINÄKUUTA—10. (23.) ELOKUUTA 1903**

*Puheet julkaistiin ensi kerran
v. 1904 Genevessä ilmestyneessä
julkaisussa „VSDTP:n toisen
sääntömääräisen edustajakokouksen
pöytäkirjat“*

*Puheet julkaistaan
„Pöytäkirjojen“
ja käsikirjoitusten mukaan*

1

PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS MIELENOSOITUKSISTA

Edustajakokous pitää varsin tärkeänä keinona työläisjoukkojen poliittisessa kasvattamisessa julkisten itsevaltiudenvastaisten mielenosoitusten järjestämistä. Tämän yhteydessä edustajakokous kehottaa ensiksikin pyrkimään mielenosoitusten järjestämiseksi käyttämään hyväksi varsinkin sellaisia ajankohtia ja olosuhteita, jolloin jokin tsarismmin ruokottomuus on herättänyt suuttumuksen tunteen erikoisen laajoissa väestöpiireissä; toiseksi, ottamaan ponnistusten kohteeksi ennen kaikkea työväenluokan laajojen *joukkojen* vetämisen mukaan mielenosoituksiin ja mielenosoitusten mahdollisimman hyvän *järjestämisen* niin niiden valmistelussa kuin myös johtamisessa itse mielenosoituksen aikana sekä sotaväkeen ja poliisiin kohdistuvan mielenosoittajien vastarinnan johtamisessa; kolmanneksi, ryhtymään aseellisten mielenosoitusten valmisteluun noudattaen tässä suhteessa tiukasti KK:n ohjeita.

Edustajakokous kehottaa niin ikään kaikkia komiteoita ja muita puolueen järjestöjä harkitsemaan kaikin puolin aseellisen kapinan valmistelua koskevaa kysymystä ja pyrkimään kaikin voimin levittämään työläisjoukoissa vakuumusta kapinan välttämättömyydestä ja kiertämättömyydestä. Käytännölliset toimenpiteet, joihin voidaan jo nyt ryhtyä kapinan valmistelemiseksi, edustajakokous jättää yksinomaisesti ja kokonaisuudessaan KK:n huoleksi.

Kirjoitettu kesä—heinäkuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

2

PAATÖSLAUSELMAEHDOTUS BUNDIN PAIKASTA
PUOLUEESSA

Ottaen huomioon, että taistelevan proletariaatin mitä täydellisin ja kiintein yhtenäisyys on ehdottoman välttämätöntä niin proletariaatin lopullisen päämäärän pikaiseksi saavuttamiseksi kuin myös horjumattoman poliittisen ja taloudellisen taistelun käymiseksi olemassaolevan yhteiskunnan pohjalla;

— että muun muassa juutalaisen ja ei-juutalaisen proletariaatin täydellinen yhtenäisyys on sitä paitsi erittäin välttämätöntä myös menestyksellisen taistelun käymiseksi antisemitismia vastaan, tuota inhottavaa rotueristyneisyyden ja kansallisuusvihan lietsomista vastaan, jota hallitus ja riistäjäloukat harjoittavat;

— että juutalaisen ja ei-juutalaisen proletariaatin sosialidemokraattisten järjestöjen täydellinen sulautuminen ei millään muotoa eikä missään voi pidättää meidän juutalaisia tovereitamme harjoittamasta itsenäisesti propagandaa ja agitaatiota toisella tai toisella kielellä, julkaisemasta kyseessäolevan paikallisen tai kansallisen liikkeen tarpeita vastaavaa kirjallisuutta, asettamasta sellaisia agitaatiota ja välitöntä poliittista taistelua koskevia tunnuksia, joissa sovelletaan ja kehitetään sosialidemokratian ohjelman yleisiä ja perusajatuksia kielen, kansallisen kulttuurin y.m. y.m. täydellisestä tasa-arvoisuudesta ja täydestä vapaudesta;

— edustajakokous torjuu päättävästi periaatteessa Venäjän puolueen federatiivisen rakenteen ja vahvistaa organisaatioperiaatteen, joka on asetettu vuoden 1898 sääntöjen perustaksi, s.o. kansallisten sosialidemokraattisten järjestöjen autonomian asioissa, jotka koskevat *

Kirjoitettu kesä—heinäkuussa 1903

Julkaistu ensi kerran v. 1927

VI Lenin-kokoelmassa

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* Tässä kohtaa käsikirjoitus katkeaa. Toim.

3

PAATOSLAUSELMAEHDOTUS
SUHTEESTA OPISKELEVAAN NUORISOON

Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toinen edustajakokous panee ilolla merkille vallankumouksellisen omatoimisuuden vilkastumisen opiskelevan nuorison keskuudessa, kehottaa kaikkia puoluejärjestöjä auttamaan kaikin tavoin tätä nuorisoa sen järjestymispyrkimyksissä ja kehottaa kaikkia opiskelijain ryhmiä ja kerhoja, ensiksi, asettamaan toiminnassaan etualalle jäsentensä maailmankatsomuksen muokkaamisen yhtenäiseksi ja johdonmukaiseksi sosialistiseksi maailmankatsomukseksi, vakavan perehtymisen toisaalta marxilaisuuteen ja toisaalta venäläiseen narodnikkilaisuuteen ja länsieurooppalaiseen opportunistiin, jotka ovat päävirtauksina nykyisten taistelevien edistyksellisten suuntien joukossa; toiseksi, karttamaan niitä nuorison valheellisia ystäviä, jotka vieroittavat sitä pois vakavasta vallankumouksellisesta kasvatustyöstä sisällyksettömällä vallankumouksellisella tai idealistisella fraseologialla ja valittelemalla poroporvarillisesti sitä, miten vahingollista ja tarpeetonta on terävä polemiikki vallankumouksellisten suuntien ja oppositiosuuntien välillä, sillä nämä valheelliset ystävät itse asiassa vain levittävät periaatteettomuutta ja kevytmielistä suhtautumista vallankumoukselliseen työhön; kolmanneksi, pyrkimään käytännölliseen työhön siirryttäessä ottamaan jo edeltäkäsinkin yhteys sosialidemokraattisiin järjestöihin, jotta voitaisiin käyttää hyväksi niiden ohjeita ja välttää mahdollisuuksien mukaan tekemästä pahoja virheitä aivan työn alussa.

Kirjoitettu kesä—heinäkuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1904
Genevessä ilmestyneessä julkaisussa
„VSDTP:n toisen sääntömääräisen
edustajakokouksen pöytäkirjat“*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

4

PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS PUOLUEKIRJALLISUUDESTA

Edustajakokous katsoo laajan populäärisen sosialidemokraattisen kirjallisuuden luomisen kaikkia väestökerroksia ja erikoisesti työväenluokan joukkoja varten ehdottoman ja pakoittavan tarpeelliseksi.

Edustajakokous asettaa etutilalle sen, että puolueohjelmamme jokaisesta (teoreettisesta ja käytännöllisestä) pykälästä laaditaan useampia pikku kirjasia (1—5 painoarkkia), joissa yksityiskohtaisesti esitetään kyseinen pykälä ja selitetään sen merkitystä; — ja sitten useampia lentolehtisiä (1—8 painettua sivua) samasta aiheesta joukkoluontoista levittämistä ja jakamista varten kaupungeissa ja maaseudulla. Edustajakokous velvoittaa Pää-äänenkannattajan toimituksen ryhtymään viipymättä kaikkiin toimenpiteisiin tämän tehtävän täyttämiseksi.

Mitä tulee erikoisen, kansaa tai työväenluokan laajoja kerroksia varten tarkoitetun populäärisen sanomalehden julkaisemiseen, niin hylkäämättä periaatteessa tätä suunnitelmaa edustajakokous pitää sen viipymätöntä toteuttamista ennenaikaisena.

Kirjoitettu kesä—heinäkuussa 1903

*Julkaisu ensi kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

5

PIKKU PÄÄTÖSLAUSELMIEN LUONNOKSIA

TALOUDELLINEN TAISTELU

Edustajakokous katsoo ehdottoman välttämättömäksi tukea ja kehittää kaikissa tapauksissa kaikin keinoin työläisten taloudellista taistelua ja heidän ammattiliittojaan (etupäässä yleisvenäläisiä) ja vakiinnuttaa heti alusta lähtien taloudelliselle taistelulle ja ammatilliselle työväenliikkeelle sosialidemokraattinen luonne Venäjällä.

TOUKOKUUN 1 PÄIVÄ

Edustajakokous hyväksyy jo tavaksi tulleen toukokuun 1 päivän juhlimisen, kiinnittäen kaikkien puoluejärjestöjen huomiota siihen, että proletariaatin vapaustaistelun kansainvälisen juhlapäivän viettämiseen valitaan aika ja tapa, jotka ovat sopivimpia meidän oloissamme.

KANSAINVÄLINEN KONGRESSI

Edustajakokous valtuuttaa тов. Plehanovin edustamaan Venäjän sosialidemokraattista työväenpuoluetta kansainvälisessä sosialistisessa sihteeristössä (muutokseksi Pariisiin päätökseen, jonka mukaan edustajina olivat Plehanov ja Krišhevski yhteisesti).

Edustajakokous antaa Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean tehtäväksi ja niiden keskinäisestä sopimuksesta (tai puolueen Neuvoston päätöksellä) järjestää Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen edustus kansainväliseen sosialistikongressiin Amsterdamiin v. 1904.

TERRORI

Edustajakokous hylkää päättävästi terrorin, s.o. yksityisten poliittisten murhien järjestelmän, poliittisena taistelukeinona, joka nykyään on erittäin epätarkoituksenmukaista, vieroittaa parhaat voimat pois elintärkeästä ja pakoittavan välttämättömästä organisatorisesta ja agitatorisesta työstä, rikkoo vallankumouksellisten yhteyden vallankumouksellisten luokkien väestöjoukkoihin, juurruttaa sekä itse vallankumouksellisten että yleensä väestön keskuuteen mitä nurinkurisimpia käsityksiä itsevaltiutta vastaan käytävän taistelun tehtävistä ja keinoista.

PROPAGANDA

Edustajakokous kiinnittää kaikkien puolueen jäsenten huomiota siihen, että on tärkeää kohottaa propagandistien teoreettista tasoa ja luoda kiertäviä yleisvenäläisiä luennoitsijaryhmiä propagandatyön yhtenäistämiseksi.

VOIMIEN JAOTTELU

Edustajakokous kehottaa kaikkia tovereita, jotka matkustavat ulkomailta Venäjälle tai karkotuspaikalta toimipaikalleen, varsinkin, jos heillä ei ole täysin lujia yhteyksiä johonkin komiteaan, pyrkimään ajoissa kosketukseen KK:n tai sen asiamiesten kanssa, jotta KK voisi oikein ja aikaan jaotella vallankumoukselliset voimat Venäjällä.

Kirjoitettu kesä—heinäkuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

6

PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS
LEHDEN JULKAISEMISESTA LAHKOLAISIA VARTEN

Ottaen huomioon, että lahkolaisliike Venäjällä on monissa ilmenemismuodoissaan eräänä demokraattisena virtauksena Venäjällä, II edustajakokous kiinnittää kaikkien puolueen jäsenten huomiota työhön lahkolaisten keskuudessa tarkoituksena vetää heidät sosialidemokratian mukaan. Kokeilun mielessä edustajakokous sallii tov. V. Bontsh-Brujevitshin julkaista Pää-äänenkannattajan toimituksen valvomana helppotajuista „*Sredi sektantov*” nimistä lehteä ja velvoittaa KK:aa ja Pää-äänenkannattajan toimitusta ryhtymään välttämättömiin toimenpiteisiin, jotta mahdollistettaisiin tämä julkaisu ja sen menestyminen sekä luotaisiin kaikki ne ehdot, jotka ovat tarpeen sen säännölliselle toiminnalle.

Kirjoitettu elokuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1904
Genevessä ilmestyneessä julkaisussa
„VSDTP:n sääntömääräisen toisen
edustajakokouksen pöytäkirjat”*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

7

VSDTP:n SÄÄNTÖJEN LUONNOS⁹⁶

1. Puolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa puolueen ohjelman ja tukee puoluetta niin aineellisilla varoilla kuin myös kuulumalla henkilökohtaisesti johonkin puoluejärjestykseen.

2. Puolueen ylimpänä elimenä on edustajakokous. Sen kutsuu koolle Keskuskomitea (mikäli mahdollista vähintään kerran kahdessa vuodessa). Keskuskomitea on velvollinen kutsumaan koolle edustajakokouksen, kun sitä vaativat puolueen komiteat tai komiteain liitot, joilla edellisessä edustajakokouksessa oli yhteensä $\frac{1}{3}$ äänistä, tai kun sitä vaatii puolueen Neuvosto. Edustajakokous katsotaan päätösvaltaiseksi, jos siinä ovat edustettuina yli $\frac{1}{2}$ kaikista edustajakokouksen kokoontumishetkellä puolueeseen kuuluvista (oikeuskelpoisista) puoluekomiteoista.

3. Oikeuden olla edustettuna edustajakokouksessa omaavat: a) Keskuskomitea, b) Pää-äänenkannattajan toimitus, c) kaikki paikalliset komiteat, jotka eivät kuulu erikoisiin liittoihin, d) kaikki puolueen tunnustamat komiteain liitot ja e) Ulkomainen liiga. Kullakin mainitulla järjestöllä on edustajakokouksessa kaksi päätösvaltaista ääntä. Uudet komiteat ja komiteain liitot saavat oikeuden olla edustettuna edustajakokouksessa vain ehdolla, että ne on hyväksytty vähintään $\frac{1}{2}$ vuotta ennen edustajakokousta.

4. Puolueen edustajakokous nimittää Keskuskomitean, Pää-äänenkannattajan toimituksen ja puolueen Neuvoston.

5. Keskuskomitea yhtenäistää ja ohjaa kaikkea puolueen käytännöllistä toimintaa ja hoitaa puolueen keskuskassaa ja niin ikään kaikkia puolueen yleisiä teknillisiä laitoksia. KK käsittelee niin eri puoluejärjestöjen ja -laitosten väliset kuin myös niiden sisäiset selkkaukset.

6. Pää-äänenkannattajan toimitus johtaa puoluetta aatteellisesti, toimittaen puolueen Pää-äänenkannattajaa, tiedeellistä julkaisua ja erillisiä kirjasia.

7. Puolueen Neuvoston, johon kuuluu viisi henkeä, nimitää edustajakokous Pää-äänenkannattajan toimituksen ja KK:n jäsenistä. Neuvosto ratkaisee Pää-äänenkannattajan toimituksen ja KK:n väliset yleisorganisatorisia ja taktillisia kysymyksiä koskevat kiista- tai erimielisyysasiat. Puolueen Neuvosto uusii KK:n sen täydellisen palon sattuessa.

8. Uudet komiteat ja komiteain liitot hyväksyy Keskuskomitea. Jokainen komitea, liitto, järjestö tai ryhmä, jonka puolue on tunnustanut, hoitaa asioita, jotka koskevat erikoisesti ja yksinomaisesti kyseessäolevaa paikkakuntaa, kyseessäolevaa piiriä, kyseessäolevaa kansallista liikettä tai erikoisesti tälle ryhmälle uskottua toimintaa, sitoutuen kuitenkin noudattamaan Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan päätöksiä sekä luovuttamaan puolueen keskuskassaan varoja KK:n määräämissä rajoissa.

9. Jokainen puolueen jäsen ja jokainen henkilö, joka on jossain tekemisissä puolueen kanssa, on oikeutettu vaatimaan, että hänen ilmoituksensa saatetaan alkuperäisessä muodossa KK:lle tai Pää-äänenkannattajalle tai puolueen edustajakokoukselle.

10. Jokainen puoluejärjestö on velvollinen toimittamaan sekä KK:lle että Pää-äänenkannattajan toimitukselle kaiken, mikä on tarpeen, jotta voitaisiin tutustua koko sen toimintaan ja jäsenistöön.

11. Kaikki puoluejärjestöt ja kaikki puolueen kollegiaaliset laitokset ratkaisevat asiat yksinkertaisella äänen enemmistöllä ja niillä on kooptioimisoikeus. Uusien jäsenten kooptoitumiseen ja jäsenten erottamiseen vaaditaan $\frac{2}{3}$ äänistä.

12. Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan tarkoituksena on propagandan ja agitaktion harjoittaminen ulkomailla sekä myös venäläisen liikkeen edistäminen. Liigalla ovat kaikki komitean

oikeudet, mutta kuitenkin sellaisin poikkeuksin, että se tukee venäläistä liikettä Keskuskomitean erikoisesti nimittämien henkilöiden tai ryhmien välityksellä eikä muutoin.

*Kirjoitettu kesäkuun lopulla —
heinäkuun alussa 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1904
Genevessä ilmestyneessä julkaisussa
„VSDTP:n toisen sääntömääräisen
edustajakokouksen pöytäkirjat“*

*Julkaistaan „Pöytäkirjojen“
tekstin mukaan*

8

PÄÄTÖSLAUSELMALUONNOKSET, JOITA EI ESITETTY
EDUSTAJAKOKOUKSELLE

BUNDIN EROAMINEN

Edustajakokous katsoo Bundin edustajain kieltäytymisen alistumasta edustajakokouksen enemmistön päätöksiin Bundin eroamiseksi VSDTP:sta.

Edustajakokous pahoittelee syvästi tätä askelta, joka sen mielestä on „juutalaisen työväenliiton”...* johtajien paha poliittinen virhe, mikä kiertämättä tulee vaikuttamaan juutalaisen proletariaatin ja työväenliikkeen etuja vahingoittavasti. Syyt, joilla Bundin edustajat puolustelevat askeltaan, edustajakokous katsoo käytännöllisessä suhteessa sellaisiksi täysin perusteettomiksi luuloiksi ja epäilyiksi, että venäläiset sosialidemokraatit ovat vilpillisiä ja epäjohdonmukaisia sosialidemokraattisissa vakaumuksissaan, ja teoreettisessa suhteessa tulokseksi natsionalismin murehdittavasta tunkeutumisesta Bundin sosialidemokraattiseen liikkeeseen.

Edustajakokous lausuu toivomuksenaan ja lujana vakauksenaan, että juutalaisen ja venäläisen työväenliikkeen kesken Venäjällä on tarpeen täydellinen ja kiinteä yhtenäisyys, ei vain periaatteellinen, vaan myös organisatorinen yhtenäisyys, ja päättää ryhtyä kaikkiin toimenpiteisiin juutalaisen proletariaatin tutustuttamiseksi yksityiskohtaisesti niin tähän edustajakokouksen päätökseen kuin myös yleensä siihen, miten Venäjän sosialidemokratia suhtautuu kaikkiin kansallisiin liikkeisiin.

* Ei ole saatu selvää yhdestä sanasta. *Toim.*

ERILLISET RYHMÄT

Edustajakokous lausuu valittelunsa sen johdosta, että sellaiset sosialidemokraattien ryhmät kuin „Borba”, „Zhizn” ja „Volja” toimivat erillisinä. Niiden eristyneisyys ei voi olla aiheuttamatta toisaalta sallimatonta sekasortoa puolueessa ja toisaalta — ikäviä poikkeamia sosialidemokraattisista katsomuksista ja sosialidemokraattisesta taktiikasta niin sanotun sosialivallankumouksellisuuden puoleen („Voljalla” ja osaksi „Borballa” sen agraariohjelmassa) tai kristillisen sosialismin ja anarkismin puoleen („Zhiznillä”). Edustajakokous lausuu toivomuksenaan, että niin edellä mainitut ryhmät kuin myös sosialidemokraatteihin lukeutuvien henkilöiden ryhmät yleensä liittyisivät yhtenäisen ja järjestyneen Venäjän sosialidemokratian riveihin. Edustajakokous antaa Keskuskomitean tehtäväksi koota tarpeelliset tiedot ja tehdä lopullinen päätös edellä mainittujen ja muiden erillisten ryhmien paikasta puolueessa tai puolueemme suhteesta niihin.

SOTAVÄKI

Edustajakokous kiinnittää kaikkien puoluejärjestöjen huomiota siihen, että on tärkeää harjoittaa sosialidemokraattista propagandaa ja agitaatiota sotaväen keskuudessa, ja kehottaa ponnistelemaan kaikin voimin siihen suuntaan, että kaikki upseeristoon ja miehistöön olevat yhteydet tulisivat mitä pikimmin lujitettua ja muodottua. Edustajakokous pitää toivottavana, että muodostetaan erikoisia sotaväessä palvelevien sosialidemokraattien ryhmiä, joilla on määrätty asema paikallisissa komiteoissa (komitean järjestöhaarautumina) tai keskusjärjestössä (laitoksina, jotka ovat välittömästi Keskuskomitean muodostamia ja välittömästi sen alaisia).

TALONPOIKAISTO

Edustajakokous kiinnittää kaikkien puolueen jäsenten erikoista huomiota talonpoikaiston keskuudessa tehtävän työn kehittämisen ja voimistamisen tärkeyteen. Talonpoikaiston (ja varsinkin maaseudun proletariaatin) keskuudessa on esiinnyttävä tutustuttamalla se sosialidemokraattiseen ohjelmaan kokonaisuudessaan, selittäen, että agraariohjelma

merkitsee ensimmäisten ja lähimpien vaatimusten esittämistä vallitsevan järjestelmän pohjalla. Tietoisista talonpojista ja sivistyneistöön kuuluvista työntekijöistä on pyrittävä muodostamaan maaseudulla lujasti yhdistyneitä sosialidemokraattien ryhmiä, jotka pitävät vakinaista yhteyttä puoluekomiteoihin. Itse talonpoikaiston keskuudessa on vastustettava sosialistivallankumouksellisten propagandaa, joka kylvää periaatteettomuutta ja taantumuksellisia narodnikkilaisia ennakkoluuloja.

*Kirjoitettu elokuun 5 (18) —
10 (23) pnä 1903*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
XV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

9

ENSIMMÄINEN PUHE EDUSTAJAKOKOUKSEN
PAIVAJÄRJESTYSTÄ KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ
HEINÄKUUN 18 (31) PNA

Haluan tehdä erään huomautuksen. Sanotaan, että Bundia koskevan kysymyksen asettaminen ensimmäiselle tilalle on väärin, koska ensimmäisellä tilalla tulee olla selostusten, toisella tilalla ohjelman ja kolmannella Bundin. Tämän järjestyksen puolesta esitetyt näkökohdat eivät kestä arvos-
telua. Ne päätyvät siihen, että puolue kokonaisuudessaan ei ole vielä päässyt yhteisymmärryksen ohjelmasta: voi käydä niin, että meille tulee ero nimenomaan ohjelma-
kysymyksessä. Nuo sanat ihmetyttävät minua. Totta kyllä meillä ei tällä haavaa ole hyväksytyä ohjelmaa, mutta viho viimeistä arvailua on edellyttää välien rikkoutuvan ohjelmakysymyksen vuoksi. Puolueessa, mikäli kysymyk-
sessä on sen kirjallisuus, joka viime aikoina on heijastanut puolueen mielipiteitä täydellisimmin, ei ole havaittu sen tapaisia virtauksia. Bundia koskevan kysymyksen asettami-
seen ensimmäiselle tilalle on sekä muodollisia että moraalisia syitä. Muodollisesti me olemme vuoden 1898 Manifestin maaperällä, mutta Bund on sanonut haluavansa muuttaa perusteellisesti puolueemme organisaatiota. Moraalisesti monet muut järjestöt ovat ilmaisseet olevansa eri mieltä Bundin kanssa tästä kysymyksestä; täten on syntynyt jyrkkää erimielisyyttä, mikä on aiheuttanut väittelyäkin. Edustajakokous ei siis voi ryhtyä yksimieliseen työhön poistamatta näitä erimielisyyksiä. Mitä tulee edustajien selostuksiin, niin mahdollisesti niitä ei ylipäänsä tulla lainkaan pitämään in pleno*. Tämän takia kannatan Organisaatiokomitean hyväksymää työjärjestystä.

* — täydessä kokoonpanossaan, täysistunnossa. *Toim.*

10

TOINEN PUHE EDUSTAJAKOKOUKSEN
PÄIVÄJÄRJESTYSTÄ KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ
HEINAKUUN 18 (31) PNA

Sen jälkeen, kun edustajakokous ratkaisi kysymyksen päiväjärjestyksemme *ensimmäisestä* kohdasta, ainoana muiden kohtien järjestystä koskevana *kiistakysymyksenä* on kysymys kolmannesta kohdasta. Tämä kohta kuuluu: „Puolueen Pää-äänenkannattajan perustaminen tai sen vahvistaminen”. Eräiden tovereiden mielestä tämä kohta pitäisi siirtää jonnekin kauemmaksi, koska ensiksikään ei voida puhua Pää-äänenkannattajasta, ennen kuin ratkaistaan yleensä puolueen ja muun muassa sen keskuksien organisaatiota y.m.s. koskevat kysymykset ja toiseksi, oleellisesti tästä kysymyksestä ovat jo monet komiteat ilmaisseet mielihiteensä. Viimeksi mainittua argumenttia pidän vääränä, koska komiteain ilmoitukset eivät ole edustajakokoukselle velvoittavia eikä niillä muodollisesti ole ratkaisevaa ääntä edustajakokouksessa. Toinen vastaväite on väärä, sillä ennen kuin ratkaistaan kysymys, joka koskee organisatorisia yksityiskohtia, puolueen sääntöjä y.m., on välttämättä ratkaistava lopullisesti Venäjän sosialidemokratian suuntakysymys. Nimenomaan tässä kysymyksessä me olemme olleet näin kauan erillämme, eikä yksistään ohjelman hyväksymisellä voida poistaa kaikkia meitä *erottavia* erimielisyyksiä tässä kysymyksessä: se on saavutettavissa *vain* siten, että heti ohjelmakysymyksen jälkeen ratkaistaan se kysymys, minkälainen uusi puolueen Pää-äänenkannattaja meidän on perustettava tai nimenomaan mikä entisistä vahvistettava tekemällä niitä tai näitä muutoksia.

Juuri siksi kannatan sitä päiväjärjestystä, minkä on vahvistanut Organisaatiokomitea.

II

PUHE ORGANISAATIOKOMITEAN TOIMINTAA
KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ
HEINÄKUUN 18 (31) PNA⁹⁷

En voi olla samaa mieltä tov. Jegorovin kanssa. Nimenomaan hän on rikkonut edustajakokouksen sääntöjä, nimenomaan hän kiistää imperatiivisia mandaatteja koskevan kohdan. En epäile Organisaatiokomitean olemassaoloa, samoin kuin en epäile „Iskra” järjestönkään olemassaoloa. Sillä on niin ikään oma organisaationsa ja omat sääntönsä. Mutta heti kun ilmoitettiin edustajakokouksen säännöt, „Iskra” puolestaan ilmoitti edustajilleen, että heillä on täysi toimintavapaus edustajakokouksessa. Missä asemassa olemme me, edustajakokouksen kokoonpanoa tarkastavan valiokunnan jäsenet, jotka eilen saimme kuunnella kahta Organisaatiokomitean jäsentä, toveri Steiniä ja Pavlovitshia, ja nyt kuulemme kokonaan uuden ehdotuksen. Täällä on kokeneita tovereita, jotka ovat jo useamman kerran osallistuneet kansainvälisiin kongresseihin. Kaikki nämä toverit voisivat kertoa teille, minkä suuttumuksen myrskyn on aina herättänyt sellainen ilmiö, kun henkilöt puhuvat valiokunnissa yhtä ja edustajakokouksessa toista.

12

PUHE PUOLAN SOSIALIDEMOKRAATTIEN
OSALLISTUMISESTA EDUSTAJAKOKOUKSEEN
HEINÄKUUN 18 (31) PNA

Selostuksessaan valiokunta pitää puolalaisten toverien läsnäoloa edustajakokouksessa toivottavana, jota paitsi vain neuvottelevalla äänioikeudella. Mielestäni se on aivan oikein, ja minusta tuntuu täysin järkevältä, että valiokunnan päätöslauselma alkaa nimenomaan tällä ilmoituksella. Hyvin toivottavaa olisi myös lättiläisten ja liettualaisten läsnäolo, mutta valitettavasti se ei ole toteutettavissa. Puolalaiset toverit olisivat voineet milloin hyvänsä esittää omat yhdistymisehtonsa, mutta sitä he eivät ole tehneet. Siksi Organisaatiokomitea on menetellyt oikein olemalla pidättyväinen heitä kohtaan. Täällä luettu Puolan sosialidemokratian kirje ei taaskaan selvitä kysymystä. Sen vuoksi ehdotan, että puolalaisia tovereita pyydetään olemaan läsnä kutsuvieraina.

13

PUHE BUNDIN PAIKASTA VSDTP:ssa
HEINÄKUUN 20 (ELOKUUN 2) PNA

Kajoan ennen kaikkea Hofmannin⁹⁸ puheeseen ja hänen sanontaansa „kompakti enemmistö”. Tov. Hofmann käyttää näitä sanoja syyttävässä äänilajissa. Mielestäni meillä ei ole syytä hävetä, vaan olla ylpeitä sen johdosta, että edustajakokouksessa on kompakti enemmistö. Ja sitäkin ylpeämpiä tulemme olemaan, jos koko puolueemme tulee yhdeksi kompaktiksi ja mitä kompaktisimmaksi 90-prosenttiseksi enemmistöksi. (Suosionosoituksia.) Enemmistö menetteli oikein asettaessaan kysymyksen Bundin asemasta puolueessa ensimmäiselle tilalle: bundilaiset todistivat sen heti samassa oikeaksi esittämällä omat niin sanotut sääntönsä, mutta itse asiassa ehdottamalla *federaatiota*. Kun kerran puolueessa on jäseniä, jotka ehdottavat federaatiota, ja jäseniä, jotka torjuvat sen, niin muuten ei olisi voitu menetelläkään kuin asettaa Bundia koskeva kysymys ensimmäiseksi. Väkisin ei rakkaaksi tulla, eikä puolueen sisäisistä asioista voida puhua ratkaisematta päättävästi ja horjumattia, haluammeko me kulkea yhdessä vaiko emme.

Kiistakysymyksen ydintä ei esitetty puheenvuoroissa aina täysin oikein. Kysymys on siinä, että monien puolueen jäsenten mielestä federaatio on *vahingollista*, federaatio käy ristiin sosialidemokratian periaatteiden kanssa sovellettaessa niitä Venäjän nykyoloihin. Federaatio on vahingollista, sillä se *laillistaa* eristyneisyyden ja vieraantuneisuuden, tekee ne periaatteeksi, laiksi. Välillämme on todellakin täydellinen vieraantuneisuus eikä meidän pidä sitä laillistaa, peittää viikunanlehdellä, vaan taistella sitä vastaan, meidän on päättävästi tunnustettava ja ilmaistava, että pidämme

välttämättömänä kulkea varmasti ja horjumatta mitä *läheisimpään* yhtenäisyyteen. Juuri tämän takia me torjumme periaatteessa, suoraan kynnykseltä (tunnetun latinalaisen sanonnan mukaan) federaation, torjumme *kaikenlaiset* ehdottomat väliaidat väliltämme. Puolueessa tulee muutenkin aina olemaan erilaisia ryhmittymiä, ohjelma-, taktiikka- ja organisaatiokysymyksistä hieman eri mieltä olevien tovereiden ryhmittymiä, mutta olkoon koko puolueessa *yksi* ryhmäjako, t.s. liittyköt kaikki samoin ajattelevat yhteen ryhmään, eikä niin, että ryhmät muodostuvat ensin puolueen *yhdessä osassa*, erikseen toisesta puolueen osasta, ja sitten liittyvät keskenään yhteen eri ilaisten mielipiteiden ja mielipidevivahteiden ryhmät, vaan puolueen osat, joissa on rinnan erilaisia ryhmiä. Toistan: me emme tunnusta mitään *ehdottomia* väliaitoja ja siitä syystä hylkäämme periaatteessa federaation.

Siirryn autonomiakysymykseen. Tov. Lieber sanoi, että federaatio on sentralismia, mutta autonomia desentralismia. Pitääkö tov. Lieber edustajakokouksen jäseniä kuusivuotiaina poikasina, joita voi kestitä moisilla sofismeilla? Eikö ole selvää, että sentralismi edellyttää kaikkien väliaitojen *puuttumista* keskuksen ja kaukaisimpienkin, syrjäisimpienkin puolueen osien väliltä? Keskuksemme saa ehdottoman oikeuden olla välittömässä kosketuksessa jokaiseen erilliseen puolueen jäseneen. Bundilaiset vain nauraisivat sille, jos joku ehdottaisi heille sellaista Bundin *sisäistä* „sentralismia”, että Bundin Keskuskomitea ei voisi olla minkään kovnolaisen ryhmän tai toverin kanssa yhteydessä *muutoin kuin* Kovnon komitean välityksellä. Muuten komiteoista. Tov. Lieber huudahti mahtipontisesti: „Mitä hyödyttää puhua siitä, että Bund olisi yhdelle keskukselle alistettuna järjestönä autonominen? Ettehän kai anna autonomiaa jollekin Tulan komitealle?”. Erehdytte tov. Lieber: me annamme ehdottomasti ja varmasti autonomian myös „jollekin” Tulan komitealle, autonomian siinä mielessä, että se on vapaa keskuksen pikkumaisesta sekaantumisesta, jota paitsi keskukselle-alistumisvelvollisuus ymmärrettävästikin jää. Sanat „pikkumainen sekaantuminen” olen lainannut Bundin lehtisestä: „Autonomia vaiko federaatio?”. Tämän „pikkumaisesta sekaantumisesta” vapaana olemisen Bund on asettanut määräehdoksi, vaatimukseksi puolueelle. Tuollaisten naurettavien vaatimusten asettaminen osoittaa jo

sinänsä, miten sotkuisia ovat Bundin käsitykset tästä kiistakysymyksestä. Luuleeko Bund tosiaankin, että puolue sallii sellaisen keskuksen olla olemassa, joka sekaantuu „*pikkumaisesti*” minkä tahansa puoluejärjestön tai -ryhmän asioihin? Eikö tämä johda juuri siihen „järjestyneeseen epäluottamukseen”, josta jo on puhuttu edustajakokouksessa? Tuo epäluottamus kuultaa kaikista bundilaisten ehdotuksista ja kaikista puheista. Todellakin, eikö esimerkiksi taistelu kansakuntien *täydellisen* tasa-arvoisuuden ja vieläpä kansakuntien itsemääräämisoikeudenkin *tunnustamisen* puolesta ole koko puolueemme *velvollisuus*? Siis, jos mikä tahansa puolueemme osa jättäisi täyttämättä tämän velvollisuutensa, niin se olisi periaatteidemme vuoksi ehdottomasti tuomittava, sen pitäisi ehdottomasti aiheuttaa *korjauksen* puolueemme keskuselinten taholta. Ja jos tämä velvollisuus jätettäisiin tietoisesti ja tahallisesti täyttämättä, vaikka sen täyttämiseen ovat olemassa kaikki mahdollisuudet, niin täyttämättä jättäminen olisi *petos*.

Edelleen тов. Lieber kysyi meiltä pateettisesti: *miten voidaan todistaa*, että autonomia pystyy turvaamaan juutalaisten työläisten liikkeelle sille ehdottoman välttämättömän itsenäisyyden? Kummallinen kysymys! Miten voidaan todistaa, onko jokin ehdotetuista teistä oikea? Ainoana keinona on lähteä sille tielle ja kokeilla sitä käytännössä. Тов. Lieberin kysymykseen vastaan: *l ä h t e k ä ä m u k a a m m e*, ja me otamme todistaaksemme teille käytännössä, että kaikki lailliset itsenäisyysvaatimukset tyydytetään täydellisesti.

Väiteltäessä Bundin paikasta mieleeni aina johtuvat englantilaiset hiilenkaivajat. He ovat mainiosti järjestyneitä, paremmin kuin muut työläiset. *Ja sen takia* he haluavat kaataa 8 tunnin työpäivää koskevan yleisen vaatimuksen, jonka kaikki proletaarit ovat esittäneet⁹⁹. Hiilenkaivajat käsittävät proletariaatin yhtenäisyyden yhtä suppeasti kuin bundilaisemmekin. Olkoon hiilenkaivajien murehdittava esi-merkki varoituksena bundilaistovereille.

PUHE PUOLUEEN OHJELMAA KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ
HEINÄKUUN 22 (ELOKUUN 4) PNÄ

Minun on ennen kaikkea huomautettava тов. Lieberin tavattoman luonteenomaisesta aatelismarsalkan sekoittamisesta työtätekevien ja riistettyjen kerrokseen. Tuo sotkeminen on merkillepantavaa koko väittelylle. Kaikkiällä sotketaan polemiikkimme yksityiset episodit periaatteellisten perustojen määrittämiseen. Ei voida kieltää, kuten tekee тов. Lieber, että mahdollista on myös työtätekevän ja riistetyn (tämän tai tuon) väestökerroksen siirtyminen proletariaatin puolelle. Muistakaa, että v. 1852 Marx, tarkoittaen ranskalaisten talonpoikien kapinaa, kirjoitti („18. brumairekuuta”), että talonpoikaisto esiintyy vuoroin menneisyyden ja vuoroin tulevaisuuden edustajana; talonpoikaan voidaan vedota ottamalla huomioon paitsi hänen ennakkoluulonsa, myös hänen järjellisyytensä¹⁰⁰. Muistakaa edelleen, että Marx myönsi täysin oikeaksi sen kommunaarien väitteen, että Kommuunin asia on myös talonpoikaiston asia¹⁰¹. Toistan, epäilemätöntä on, että tietyillä ehdoilla jonkin työväenkerroksen siirtyminen proletariaatin puolelle ei suinkaan ole mahdotonta. Kysymys on vain siitä, että tarkalleen määriteltäisiin nuo ehdot. Ja ehto, josta on puhe, on ilmaistu täysin tarkasti sanoissa „siirtyvät proletariaatin näkökannalle”. Nimenomaan nämä sanat erottavat meidät, sosialidemokraatit, mitä jyrkimmin kaikista, muka-sosialistisista virtauksista yleensä ja niin sanotuista sosialistivallankumouksellisista erikoisesti.

Siirryn kirjaseeni „Mitä on tehtävä?” siihen kiistakohtaan, joka täällä on herättänyt niin monia tulkintoja. Nähdäkseni kaikkien näiden tulkintojen jälkeen kysymys on jo siinä

määrin selvinnyt, ettei minulla ole paljoakaan lisättävää. Ilmeisestikin tässä sotkettiin suuren teoreettisen kysymyksen (ideologian kehittäminen) periaatteellinen asettelu erääseen ekonomisminvastaisen taistelun episodiin. Ja sitä paitsi tuo episodi esitettiin aivan väärin.

Tämän viimeksi mainitun väittämän todisteeksi voin ennen kaikkea vedota täällä esiintyneisiin tovereihin Akimoviin ja Martynoviin. He osoittivat havainnollisesti, että tässä on kysymys nimenomaan eräästä ekonomisminvastaisen taistelun episodista. He ovat esiintyneet katsomuksin, jotka jo on nimetty (ja oikeutetusti nimettykin) opportunistiksi. He ovat päässeet niin pitkälle, että ovat „kumonnet” kurjistumisteorian ja „kiistäneet” proletariaatin diktatuurin, päässeet jopa „Erfüllungstheorie'iinkin”, kuten toveri Akimov sanoi. En, totta kyllä, tiedä, mitä se merkitsee. Ehken tov. Akimov aikoi puhua „Aushöhlungstheorie'sta”, kapitalismin „tyhjentyksestä”, t.s. eräästä bernsteiniläisen teorian yleisimmästä, levinneimmästä aatteesta. Puolustaessaan vanhoja ekonomismin perusteita tov. Akimov esitti sellaisenkin uskomattoman kummallisen todisteen, että ohjelmassamme sana proletariaatti ei ole kertaakaan nimennössä. Proletariaatti on heillä korkeintaan omantositajassa — huudahti tov. Akimov. Nimentö osoittautuu siis olevan kunniakkain sijamuoto, jota vastoin omanto on kunniakkuudessa toisella tilalla. Ei auttane muu, kuin lähettää tämä ajatus — ehkäpä erikoisen valiokunnan välityksellä — tov. Rjazanoville, että hän voisi ensimmäistä, kirjaimia koskevaa tieteellistä teostaan täydentää toisella tieteellisellä sijamuototutkimalla...

Mitä tulee kirjasestani „Mitä on tehtävä?” otettuihin suoranaisiin lainauksiin, niin minun ei ole kovinkaan vaikea osoittaa, että ne on kiskaistu irti ajatusyhteydestä. Sanotaan: Lenin ei mainitse mistään vastakkaisvaikutteisista pyrkimyksistä, vaan väittää ehdottomasti, että työväenliike „menee” aina porvarilliseen ideologiaan alistumista kohti. Niinkö? Enköhän ole sanonut, että työväenliike viettää porvarillisuuteen Schulze-Delitzschien ja heidän kaltaistensa *suosiollisella myötävaikutuksella* *? Ja keitä tässä tarkoitetaan „heidän kaltaisillaan”? Ei ketään muita kuin ekonomisteja, ei ketään muita kuin niitä, jotka silloin sanoivat esi-

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 376. Toim.

merkiksi, että porvarillinen demokratia Venäjällä on fantomi. Nyt on helppo puhua noin halvasti porvarillisesta radikalismista ja liberalismista, kun näytteet niistä ovat kaikkien näkyvissä. Mutta oliko niin ennen?

Lenin ei ota ollenkaan huomioon, että työläisetkin osallistuvat ideologian luomiseen.— Niinkö? Enköhän ole sanonut monen monta kertaa, että nimenomaan liikkeemme suurimpana puutteena on täysin tietoisten työläisten, johtajatyöläisten, työläisvallankumouksellisten puuttuminen? Eikö siinä sanota, että tällaisten työläisvallankumouksellisten kasvattamisen tulee olla lähimpänä tehtävänämme? Eikö siinä viitata ammatillisen liikkeen kehittämisen ja erikoisen ammatillisen kirjallisuuden luomisen tärkeyteen? Eikö siinä käydä kiivasta taistelua kaikkia sellaisia yrityksiä vastaan, joiden tarkoituksena on alentaa edistyneimpien työläisten tasoa massojen tasolle tai keskinkertaisten tasolle *?

Lopetan. Kaikki me nyt tiedämme, että ekonomistit väänivät kepin yhteen suuntaan. Kepin suoristamiseksi oli välttämätöntä vääntää keppiä toiseen suuntaan, ja tein sen. Olen varma, että Venäjän sosialidemokratia tulee aina tarmolla suoristamaan kepin, jota kaikenkarvainen opportunisti vääristää, ja että meidän keppimme tulee näin ollen olemaan aina suurin ja käyttökelpoisin.

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 459—466, 443—459, 475—484. *Toim.*

15

SELOSTUS PUOLUEEN SÄÄNNÖISTA
HEINÄKUUN 29 (ELOKUUN 11) PNA

Lenin (selostaja) tekee selkoa ehdottamastansa sääntöluonnoksesta. Sääntöjen perusideana on *funktioiden* jako. Senpä takia esim. kaksikeskuksisuus ei ole tulosta näiden keskusten alueellisesta jaosta (Venäjä ja ulkomaat), vaan loogillinen seuraus funktioiden mukaisesta jaosta. Keskuskomitealle kuuluu käytännöllisen johdon, Pää-äänenkannattajalle — aatteellisen johdon funktio. Näiden kahden keskuksen toiminnan yhdistämiseksi, eriäväisyyden välttämiseksi niiden välillä ja osaksi selkkausten selvittämiseksi on välttämätön Neuvosto, jonka ei kuitenkaan tule olla pelkän sovintolaitoksen luontoinen. Sääntöjen pykälissä, jotka koskevat Keskuskomitean ja paikallisten komiteain välisiä suhteita ja määrittelevät Keskuskomitean toimivaltan piirin, ei voida eikä pidäkään luetella kaikkia kohtia, jotka kuuluvat Keskuskomitean toimivaltaan. Tällainen luetteleminen on mahdotonta ja hankalaa, sillä mahdotonta on ennakolta nähdä kaikki mahdolliset tapaukset ja sitä paitsi mainitsematta jätetyt kohdat eivät siis ikään kuin kuuluisikaan Keskuskomitean toimivaltaan. On annettava Keskuskomitean itsensä määritellä toimivaltapiirinsä, sillä jokaisessa paikallisessa asiassa voidaan kajota puolueen yleisiin etuihin, ja Keskuskomitealle on annettava mahdollisuus sekaantua paikallisiin asioihin, mahdollisesti paikallisten etujen vastaisestikin, mutta puolueen yleisiä tarkoituksia silmällä pitäen.

16

ENSIMMÄINEN PUHE

AGRAARIOHJELMAN KÄSITTELYN YHTEYDESSÄ
HEINÄKUUN 31 (ELOKUUN 13) PNA

Huomautan ennen kaikkea eräästä yksityisseikasta, joka on sukeltautunut esiin keskustelun aikana. Tov. Jegorov ilmaisi valittelunsa sen johdosta, ettei ole selostusta, joka voisi huomattavasti helpottaa ja antaa suunnan koko keskustelullemme. Selostajaksi oli suunniteltu minua, ja selostuksen puuttumisen vuoksi minun on tavallaan puolustauduttava. Ja puolustukseksi sanon, että selostus minulla kyllä on: sinä on tov. Iksille osoittamani vastaus *, joka vastaa juuri levinneisimpiin agrariohjelmamme herättämiin vastaväitteisiin ja väärinkäsityksiin ja joka on jaettu edustajakokouksen kaikille edustajille. Selostusta ei tee olemattomaksi se, että se painetaan ja jaetaan edustajille eikä pidetä sitä heille.

Siirryn käsittelemään niiden puheiden sisältöä, joissa puhujat valitettavasti eivät ole ottaneet huomioon mainittua selostustani. Esimerkiksi tov. Martynov ei ottanut huomioon agrariohjelmaamme käsittelevää aikaisempaakaan kirjallisuutta, kun hän jälleen ja jälleen puhui historiallisen epäoikeudenmukaisuuden korjaamisesta, hyödyttömästä palaamisesta 40 vuoden takaisin aikoihin, ei nykyisen feodalismiin, vaan 60-luvulla olleen feodalismiin hävittämisestä j.n.e. Näihin todisteluihin vastatessa joutuu kertamaan. Jos nojautuisimme *yksistään* „historiallisen epäoikeudenmukaisuuden-korjaamisen”-periaatteeseen, niin ohjeenamme olisi pelkkä demokraattinen fraasi. Mutta me viittaamme meitä ympäröiviin *olemassaoleviin* maaorjuuden jätteisiin, nykytodellisuuteen, siihen, mikä nyt vaikeuttaa ja

* Ks. tätä osaa, ss. 423—437. *Toim.*

jarruttaa proletariaatin vapaustaistelua. Meitä syytetään palaamisesta kaukaiseen muinaisuuteen. Tämä syytös osoittaa vain, ettei tunneta mitä yleisimpiä tosiasioita kaikkien maiden sosialidemokraattien toiminnasta. Kaikkiialla he asettavat tehtäväksi: *saattaa päätökseen sen, minkä porvaristo jätti kesken*, ja toteuttavat sitä. Juuri samaa teemme mekin. Ja tehdäksemme sen, on välttämättä palattava menneisyyteen, ja jokaisen maan sosialidemokraatit tekevät niin, palaten aina *omaan* 1789, *omaan* 1848 vuoteen. Venäjän sosialidemokraatit *eivät* myöskään *voi olla palaamatta omaan* 1861 vuoteen, ja palaavat siihen sitä tarmokkaammin ja sitä useammin, mitä pienemmän osan demokraattisista uudistuksista toteutti meidän talonpoikais-, luvalanne sanoen, „reformimme”.

Mitä tulee tov. Goriniin, niin hän samoin tekee tavanomaisen virheen, kun unohtaa reaalisesti olemassaolevan maaorjuudellisen velkaorjuuden. Tov. Gorin sanoo, että „otrezkamaiden saamisen toivo pitää pakosta yllä pientalonpojassa proletariaatin vastaista ideologiaa”. Mutta käytännössä ei otrezkamaiden saamisen „toivo”, vaan *nykyiset* otrezkamaat pitävät pakosta yllä maaorjuudellista velkaorjuutta, eikä tuosta velkaorjuudesta, tuosta maaorjuudellisesta vuokraamisesta ole muuta ulospääsyä kuin näennäisten vuokralaisten muuttaminen vapaiksi omistajiksi.

Ja lopuksi, tov. Jegorov asetti ohjelman laatijoille kysymyksen sen merkityksestä. Onko ohjelma, kysyi hän, johtopäätös Venäjän taloudellista kehitystä koskevista peruskäsitteistämme, tieteellinen ennakkonäkemus poliittisten uudistusten mahdollisesta ja kiertämättömästä seurauksesta (siinä tapauksessa tov. Jegorov voisi suostua kantaamme). Vai onko ohjelmamme käytännöllisesti agitaatiotunnus, jossa tapauksessa me emme saa ylivettoa sosialistivallankumouksellisista, siinä tapauksessa tämä ohjelma on tunnustettava virheelliseksi. Minun on sanottava, etten käsitä tätä tov. Jegorovin tekemää jakoa. Ellei ohjelmamme tyydyttäisi ensimmäistä ehtoa, niin se ei olisi oikea, emmekä me voisi sitä hyväksyä. Jos ohjelma on oikea, niin se ei voi olla antamatta käytännöllisesti kelvollista tunnusta agitaa-tiota varten. Tov. Jegorovin esittämän kahden vaihtoehdon välinen ristiriita on vain näennäinen: todellisuudessa sitä ei voi olla, sillä oikea teoreettinen ratkaisu *turvaa* pysyvän menestyksen agitaatiossa. Ja me pyrimme nimenomaan

pysyvään menestykseen emmekä lainkaan hämmenny väliaikaisista vastoinkäymisistä.

Tov. Lieber samaten kertaili jo kauan sitten kumottuja vastaväitteitä, ihmetellen ohjelmamme „vähäpätöisyyttä” ja vaatien „radikaalisia reformeja” myös agraarialalla. Tov. Lieber on unohtanut ohjelmamme demokraattisen ja sosialistisen osan välisen eron: hän on pitänyt „vähäpätöisyytenä” sitä, kun demokraattisessa ohjelmassa ei ole mitään sosialistista. Hän ei huomannut, että agraariohjelmamme sosialistinen osa on toisessa paikassa, nimenomaan työväkeä koskevassa osastossa, joka koskee myös maataloutta. Vain sosialistivallankumoukselliset heille luonteenomaisessa periaatteettomuudessaan voivat sotkea ja koko ajan sotkevat toisiinsa demokraattiset ja sosialistiset vaatimukset, mutta proletariaatin puolue on velvollinen mitä jyrkimmällä tavalla erottamaan ne ja tekemään eron niiden välillä.

17

TOINEN PUHE AGRAARIOHJELMAN KÄSITTELYN
YHTEYDESSÄ
ELOKUUN 1 (14) PNA

Ennen kuin siirryn yksityiskohtiin, haluan vastata eräisiin yleisiin ja ennen kaikkea tov. Martynovin väitteisiin. Tov. Martynov sanoo, ettei meidän tule taistella sitä feodalismia vastaan, joka oli, vaan sitä vastaan, joka on nyt. Se on oikein, mutta palautan mieleenne Iksille antamani vastauksen. Hän viittasi Saratovin lääniin, otin samaista Saratovin lääniä koskevat tiedot ja osoittautui: otrezkamaiden pinta-ala siellä on 600.000 desjatiinaa, s.o. $\frac{2}{5}$ koko siitä maasta, mikä oli talonpoikien hallussa maaorjuuden aikana, ja vuokramaita on 900.000 desjatiinaa; niin muodoin $\frac{2}{3}$ koko vuokramaasta on otrezkamaita. Siis $\frac{2}{3}$:ltaan palautamme maankäytön ennalleen. Emme siis taistele aavetta, vaan reaalista pahaa vastaan. Päätysimme siihen, mihin Irlantikin, missä oli tarpeen nykyaikainen talonpoikaisreformi, joka tekee vuokratilalliset pienomistajiksi. Narodnikkien taloustieteellisessä kirjallisuudessa on jo viitattu Irlannin ja Venäjän analogisuuteen. Tov. Gorin sanoo, ettei ehdottamani toimenpide ole paras, että vapaiksi vuokraajiksi muuttaminen olisi parempi. Mutta hän erehtyy luullessaan, että puolivapaiden vuokraajien muuttaminen vapaiksi on parempi. Me emme keksi mitään muuttamista, vaan ehdotamme sellaista, missä juridinen maankäyttö tehdään todellisuutta vastaavaksi, ja hävitämme siten nykyiset orjuuttavat suhteet. Martynov sanoo, etteivät vähäpätöisiä ole vaatimuksemme, vaan vähäpätöinen on se periaate, josta ne johtuvat. Mutta tuo muistuttaa niitä perusteluja, joita sosialistivallankumoukselliset esittävät meitä vastaan. Maaseudulla me ajamme takaa kahta laadultaan erilaista

päämäärää: ensiksi, me haluamme luoda vapaat porvarilliset suhteet, toiseksi, johtaa proletariaatin taistelua. Tehtävämme on, vastoin sosialistivallankumouksellisten ennakkoluuloja, osoittaa talonpojille, missä alkaa talonpoikaisproletariaatin vallankumouksellis-proletaarinen tehtävä. Tämän vuoksi tov. Kostrovin vastaväitteet eivät pidä paikkaansa. Meille sanotaan, että ohjelmamme ei tyydytä talonpoikaista, että talonpoikaisto menee kauemmaksi; mutta sitä me emme pelkää, sitä varten meillä on sosialistinen ohjelmamme, ja siksi emme pelkää maanjakoakaan, mikä niin peloittaa tovereita Mahovia ja Kostrovia ¹⁰².

Lopetan. Toveri Jegorov sanoi talonpoikiin kohdistamamme toivetta harhakuvitelmaksi. Ei! Me emme intoile, olemme tarpeeksi skeptikkoja ja siksipä sanommekin talonpoikaisproletaarille: „Nyt taistelet rinnan talonpoikaisporvariston kanssa, mutta sinun on oltava aina valmis taisteluun tätä samaa porvaristoa vastaan, ja sitä taistelua tulet käymään yhdessä kaupunkien teollisuusproletaarien kanssa”.

Marx sanoi vuonna 1852, ettei talonpojilla ole ainoastaan ennakkoluuloja, vaan myös järki. Ja osoittaessamme talonpoikaisköyhälistölle köyhyytensä syyn me voimme luottaa menestykseen. Me uskomme, että koska sosialidemokratia on nyt ryhtynyt taisteluun talonpoikaiston intressien puolesta, niin tulevaisuudessa saamme pitää tosiasiana sitä, että talonpoikaisjoukot tottuvat suhtautumaan sosialidemokratiaan kuten etujensa puolustajaan.

18

KOLMAS PUHE
AGRAARIOHJELMAN KÄSITTELYN YHTEYDESSÄ
ELOKUUN 1 (14) PNA

Tov. Lieber ihmettelee suotta. Hän vaatii meiltä yhtä yleistä mittapuuta, mutta sellaista mittapuuta ei ole olemassa. On pakko esittää kerran yhtä, toisen kerran jotain muuta. Meillä ei ole kaavoja. Lieber huomauttaa, että vaatimuksemme maaorjuuden hävittämisestä lyö yhteen liberaalien vaatimusten kanssa. Mutta liberaalit eivät puhu siitä, kuinka tuo vaatimus toteutetaan. Me sen sijaan sanomme, että sen pitää tapahtua sorrettujen luokkien eikä byrokratian toimesta, ja se on jo vallankumouksen tie. Siinä eroamme perusteellisesti liberaaleista, jotka järkeilemällä uudistuksista ja reformeista „likaavat” kansan tietoisuutta. Jos rupeaisimme konkretisoimaan kaikkia maaorjuuden hävittämistä koskevia vaatimuksia, niin siitä tulisi kokonaisia kirjoja. Senpä tähden osoitammekin vain tärkeimmät orjuutusmuodot ja -tavat. Ja komiteamme eri paikkakunnilla laativat ja esittävät omat osavaatimuksensa yleisen ohjelmamme kehittämiseksi. Trotskin huomautus, ettemme voi kajota paikallisiin vaatimuksiin, ei ole oikea siinä suhteessa, että kysymys hizaneista ja väliaikaisvelvollisista ¹⁰³ ei ole yksistään paikallinen kysymys. Lisäksi se tunnetaan agraarikirjallisuudessa.

19

NELJÄS PUHE
AGRAARIOHJELMAN KÄSITTELYN YHTEYDESSÄ
ELOKUUN 1 (14) PNA

Tov. Lieber ehdottaa poistettavaksi otrezkamaita koskevan pykälän vain sillä perusteella, etteivät häntä miellytä talonpoikaiskomiteat. Se on kummallista. Kun kerran olemme päässeet yksimielisyyteen siitä peruskysymyksestä, että otrezkamaat orjuuttavat talonpoikia, niin komiteain perustaminen on yksityisseikka, jonka takia on epäloogillista hylätä koko pykälä. Kummallinen on myöskin kysymys, miten me tulemme vaikuttamaan talonpoikaiskomiteoihin. Luotan siihen, että sosialidemokraatit voivat silloin vähintään vaikeuksin järjestää edustajakokouksia ja sopia niissä siitä, miten kussakin kyseisessä tapauksessa on toimittava.

20

ENSIMMÄINEN PUHE
PUOLUEEN SAANTÖJEN KÄSITTELYN YHTEYDESSÄ
ELOKUUN 2 (15) PNA

Lenin puolustaa lyhyesti omaa sanamuotoaan, korostaen erikoisesti, että se antaa herätteen: „järjestykää!”. Ei pidä luulla, että puoluejärjestöjen tulee muodostua vain ammattivallankumouksellisista. Me tarvitsemme kaikenlaatuisia, -arvoisia ja -vivahteisia mitä erilaisimpia järjestöjä alkaen tavattoman suppeista ja konspiratiivisista aina varsin laajoihin, vapaisiin, lose Organisationen saakka. Puoluejärjestön välttämättömänä tunnusmerkkinä tulee olla, että se on Keskuskomitean vahvistama.

21

TOINEN PUHE
PUOLUEEN SAANTÖJEN KÄSITTELYN YHTEYDESSÄ
ELOKUUN 2 (15) PNA

Ennen kaikkea haluaisin tehdä pari yksityislaatuista huomautusta. Ensimmäinen koskee Axelrodin ystävällistä (sanon tämän ilman ironiaa) ehdotusta „sopia kaupoista”. Noudattaisin mielelläni tuota kehotusta, sillä en ollenkaan pidä erimielisyyttämme niin oleellisena, että siitä riippuisi puolueen elämä tai kuolema. Huonon sääntöjen pykälän vuoksi emme suinkaan vielä joudu tuhoon! Mutta kun kerran on valittava jompikumpi *kahdesta* sanamuodosta, niin en millään voi luopua siitä lujasta vakaumuksestani, että Martovin sanamuoto on alkuperäisen luonnoksen *huonontamista*, joka *voi* aiheuttaa puolueelle tietyissä oloissa paljonkin vahinkoa. Toinen huomautus koskee tov. Bruckeria¹⁰⁴. On aivan luonnollista, että halutessaan sovellettavan kaikessa valitsemisperiaatetta tov. Brucker hyväksyi sanamuotoni, joka yksin vain määrittelee enemmän tai vähemmän tarkasti käsitteen puolueen *jäsen*. Senpä tähden en käsitä, miksi tov. Martov on hyvillään siitä, että tov. Brucker on kanssani samaa mieltä. Pitääkö tov. Martov todellakin *ohjeenaan* jotain päinvastaista, kuin mitä Brucker sanoo, analysoimatta hänen vaikutteitaan ja todisteitaan?

Siirtyessäni itse asiaan sanon, että tov. Trotski ei ymmärtänyt ollenkaan tov. Plehanovin pääajatusta ja sivuutti siitä syystä päätelmissään kysymyksen koko ytimen. Hän puhui intelligenteistä ja työläisistä, luokkakannasta ja joukkoliikkeestä, mutta ei huomannut erästä peruskysymystä: rajoitako vai laajentaako sanamuotoni käsitettä puolueen jäsen? Jos hän olisi esittänyt itselleen tämän kysymyksen, hän olisi

helposti huomannut, että sanamuotoni rajoittaa tätä käsitettä, jota vastoin Martovin sanamuoto, jonka erikoisuutena (Martovin oman, aivan oikean sanonnan mukaan) on „elastisuus”, laajentaa sitä. Ja nimenomaan „elastisuus” puolue-elämämme tällaisella kaudella, jollaista me elämme, epäilemättä avaa ovet kaikille hajaannuksen, horjunnan ja opportunistin aineksille. Ennen kuin tämä yksinkertainen ja ilmeinen johtopäätös voidaan kumota on todistettava, ettei tällaisia aineksia ole, mutta тов. Trotski ei edes aikonutkaan tehdä sitä. Eikä sitä voidakaan todistaa, sillä kaikki tietävät, ettei sellaisia aineksia ole vähän ja että niitä on työväenluokassakin. Puolueen linjan lujouden ja periaatteiden puhtauden suojeleminen on nimenomaan nyt muuttumassa sitäkin tärkeämmäksi tehtäväksi, kun yhtenäisyytensä ennallistanut puolue ottaa riveihinsä hyvin paljon epävakaita aineksia, joiden lukumäärä on kasvava sitä mukaa, kuin puolue kasvaa. Тов. Trotski on kovin väärin ymmärtänyt kirjani „Mitä on tehtävä?” perusajatuksen, kun hän sanoo, ettei puolue ole salaliittolaisjärjestö (monet muutkin ovat esittäneet minua vastaan saman väärin vastaväitteen). Hän on unohtanut, että ehdotan kirjassani useita erityyppisiä järjestöjä mitä konspiratiivisimmista ja suppeimmista alkaen aina verraten laajoihin ja „vapaisiin” (lose) asti *. Hän on unohtanut, että puolueen tulee olla vain työväenluokan valtaviin joukkojen kärkiosasto, johtaja, työväenluokan, joka kokonaisuudessaan (tai melkein kokonaisuudessaan) toimii puolueen järjestöjen „valvonnan ja johdon alaisena”, mutta joka kokonaisuudessaan ei kuulu ja jonka ei saa kokonaisuudessaan kuulua „puolueeseen”. Tosiaankin, katsokaas, mihin johtopäätöksiin тов. Trotski tulee perusvirheensä vuoksi. Hän puhui meille täällä, että kylläpä puolueemme olisi kummallinen, jos kaikki työläiset, joita joukoittain vangitaan, ilmoittaisivat, etteivät kuulu puolueeseen! Eiköhän päinvastoin? Eiköhän kummallinen ole тов. Trotskin järkeily? Hän pitää murehdittavana sitä, mikä jokaista vähänkin kokeneempaa vallankumousmiestä saattaisi vain ilahduttaa. Jos lakkojen ja mielenosoitusten takia vangitut sadat ja tuhannet työläiset osoittautuisivat puolueen järjestöihin kuulumattomiksi, niin se todistaisi vain, että järjestömme ovat hyviä ja että me täytämme tehtä-

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 451. *Toim.*

väämme, jona on enemmän tai vähemmän rajoitetun johtajapiirin konspiroiminen ja mahdollisimman laajojen joukkojen vetäminen mukaan liikkeeseen.

Martovin sanamuodon kannalla olevien virhe on pohjaltaan siinä, että he eivät vain ole välittämättä eräästä puolue-elämämme peruspahasta, vaan vieläpä siunaavat tuon pahan. Tämä paha on siinä, että melkein yleisen poliittisen tyytymättömyyden ilmapiirissä, työn täydellisen konspiraatiivisuuden oloissa, kun toiminta on enimmäkseen keskittynyt ahtaisiin salaisiin kerhoihin ja jopa yksityisiin kohtauksiinkin, meidän on äärimmäisen vaikeaa, melkein mahdotonta erottaa suunsoittajat työntekijöistä. Ja tuskin löytyy toista maata, jossa näiden kahden kategorian sekoittuminen olisi yhtä tavanomaista, aiheuttaisi yhtä suunnattomasti sekasotkua ja vahinkoa kuin Venäjällä. Ei ainoastaan sivistyneistön, vaan myös työväenluokan keskuudessa me kärsimme kovasti tästä pahasta, ja tov. Martovin sanamuoto laillistaa tämän pahan. Tämä sanamuoto pyrkii välttämättä tekemään *kaikista ja jokaisesta* puolueen jäsenen; tov. Martovin oli itsensä pakko se tunnustaa varauksella — „kyllä, jos niin haluatte”, — sanoi hän. Juuri sitä me emme haluakaan! Juuri siksi nousemme näin päättäväisesti vastustamaan Martovin sanamuotoa. Parempi on, että kymmenen työhön osallistujaa ei nimitä itseään puolueen jäseneksi (todelliset työntekijät eivät havittele arvonimiä!), kuin että yhdellä suunsoittajalla olisi oikeus ja mahdollisuus olla puolueen jäsenenä. Tässä on se periaate, jota pidän eittämättömänä ja joka pakoittaa minut taistelemaan Martovia vastaan. Minua vastaan väitettiin, että mehän emme anna puolueen jäsenille minkäänlaisia oikeuksia, joten väärinkäytöksiäkään ei voi olla. Tuo vastaväite on täysin kestämaton: joskaan meillä ei ole sanottu, mitä nimenomaan erikoisoikeuksia puolueen jäsen saa, niin huomataan, ettei meillä ole myöskään mainittu mitään puolueen jäsenen oikeuksien rajoittamisesta. Tämä ensiksikin. Toiseksi, ja tämä on pääasia, oikeuksista riippumatta ei pidä unohtaa, että jokainen puolueen jäsen on vastuussa puolueesta ja *puolue on vastuussa jokaisesta jäsenestään*. Meidän nykyisissä poliittisen toiminnan oloissa, kun todellinen poliittinen järjestyneisyys on alkeellisessa tilassa, olisi suorastaan vaarallista ja vahingollista antaa järjestöön kuulumattomille jäsenen oikeudet ja tehdä puolue vastuunalaiseksi sellaisista

henkilöistä, jotka eivät kuulu (ja eivät ehkä tahallaan kuulu) järjestöön. Tov. Martov kauhistui sitä, että järjestöön kuulumattomalla ei olisi oikeutta tarmokkaasta työstään huolimatta sanoa itseään oikeudessa puolueen jäseneksi. Minua se ei peloit. Sitä vastoin olisi suuri vahinko, jos oikeudessa käyttäytyisi sopimattomasti henkilö, joka nimitää itseään puolueen jäseneksi kuulumatta mihinkään puolueen järjestöön. Sitä, että tällainen henkilö on työskennellyt järjestön valvonnan ja johdon alaisena, on mahdotonta kumota, mahdotonta juuri termin venyväisyyden johdosta. Todellisuudessa — siitä ei voi olla epäilystä — sanat „valvonnan ja johdon alaisena” johtavat siihen, *ettei tule olemaan valvontaa eikä johtoa*. Keskuskomitea ei kykene koskaan ulottamaan todellista valvontaa kaikkiin, jotka toimivat, mutta eivät kuulu järjestöihin. Tehtävämme on antaa *todellinen* valvonta Keskuskomitean käsiin. Tehtävämme on suojella puolueemme lujutta, järkähtämättömyyttä ja puhtautta. Meidän on pyrittävä kohottamaan puolueen jäsenen nimi ja merkitys korkeammalle, korkeammalle ja korkeammalle, — ja sen vuoksi vastustan Martovin sanamuotoa.

22

PUHE „ISKRAN” TOIMITUKSEN VAALIEN YHTEYDESSÄ
ELOKUUN 7 (20) PNA¹⁰⁵

Toverit! Martovin puhe oli siinä määrin kummallinen, että katson olevani pakoitettu esiintymään päättävästi hänen kysymyksenasetteluaan vastaan. Huomautan ennen kaikkea, että Martovin vastalause toimituksen valitsemista vastaan, hänen ja hänen toveriensa kieltäytyminen osallistumasta valittavana olevaan toimitukseen on huutavassa ristiriidassa sen kanssa, mitä me kaikki (siinä luvussa Martov) puhuimme silloin, kun „Iskra” tunnustettiin puolueen äänenkannattajaksi. Meitä vastaan väitettiin silloin, että tuossa tunnustamisessa ei ole järkeä, koska ei voida vahvistaa pelkkää otsikkoa vahvistamatta samalla toimitusta, ja Martovhan itse selitti silloin vastustajille, että *se ei ole totta*, että vahvistetaan määrätty poliittinen suunta, että toimituksen kokoonpanoa *ei* mitenkään *määrätä ennakolta*, että toimittajien vaalit ovat vielä edessä, Tagesordnung'imme * 24. kohdassa **. Tämän takia tov. Martovilla ei ollut nyt *kerrassaan mitään oikeutta* puhua „Iskran” tunnustamisen rajoittamisesta. Siksi Martovin sanat, että hänen osallistumisensa kolmikkoon ilman entisiä toimitustovereita tahraisi koko hänen poliittisen maineensa, ovat vain todistuksena *hämmentävästä poliittisten käsitteiden sotkemisesta*. Tällaiselle näkökannalle asettuminen merkitsee sitä, että kiistetään edustajakokouksen oikeus uusien vaalien toimittamiseen, toimihenkilöiden kaikkinaiseen muuttamiseen, edustajakokouksen valitsemien kollegioiden kokoomuksen muuttamiseen. Minkälaista sekavuutta aiheuttaa tällainen kysymyksen

* — päiväjärjestyksemme. *Toim.*

** Edustajakokouksen työn aikana tämä kysymys siirtyi päiväjärjestyksen 18. kohdaksi. *Toim.*

asettelu, siitä on esimerkkinä vaikkapa Organisaatiokomitea. Me ilmaisimme sille edustajakokouksen täyden luottamuksen ja kiitoksen, samalla kun nauroimme jo sellaiselle ajatuksellekin, ettei edustajakokouksella olisi oikeutta käsitellä Organisaatiokomitean sisäisiä suhteita, samalla kun torjuimme kaikki sellaiset olettamukset, että Organisaatiokomitean entinen kokoonpano estäisi meitä muuttamasta „epätoverillisesti” sen kokoonpanoa ja muodostamasta *uutta* Keskuskomiteaa mistä aineksista tahansa. Toistan vielä kerran: tov. Martovin mielipiteet siitä, voidaanko valita *osa* entisestä kollegiosta, ovat ilmauksena mitä pahimmasta poliittisten käsitteiden sotkemisesta.

Siirryn nyt kysymykseen, joka koskee „kahta kolmikkoa”. Tov. Martov sanoi, että koko tämä „kahden kolmikon” ehdotus on yhden henkilön, toimituksen yhden jäsenen aikaansaannos (nimenomaan minun ehdotukseni), ja ettei kukaan muu ole siitä vastuussa. *Esitän päättävän vastalauseeni* tuota väitettä vastaan ja sanon, että se on suorastaan *väärä*. Muistutan tov. Martoville, että muutama viikko ennen edustajakokousta sanoin hänelle ja vielä eräälle toimituksen jäsenelle, että tulen *vaatimaan* edustajakokouksessa toimituksen *vapaata valitsemista*. Luovuin tästä suunnitelmasta vain siksi, että *tov. Martov itse* ehdotti minulle sen asemesta sopivamman suunnitelman „kahden kolmikon” valitsemisesta. Kirjoitin silloin tämän suunnitelman paperille ja lähetin sen *ennen kaikkea* tov. Martoville itselleen, joka palautti sen korjattuna minulle — tässä on se sama kappale, johon Martov on tehnyt korjauksensa punaisella musteella. Monet toverit ovat nähneet sittemmin tämän ehdotuksen kymmeniä kertoja, sen ovat nähneet myös kaikki toimituksen jäsenet, eikä *kukaan ole koskaan* ollut muodollisesti sitä vastaan. Sanon „muodollisesti”, sillä ellen erehdy, tov. Axelrod huomautti kerran ohimennen yksityisesti, ettei hän ole tämän ehdotuksen kannalla. Mutta on itsestään selvää, että toimituksen vastalauseilmaisuun ei riitä yksityinen huomautus. Toimitus ei syyttä tehnyt, vieläpä aivan edustajakokouksen edellä, virallista päätöstä tietyn *seitsemän* henkilön kutumisesta siltä varalta, että jos osoittautuisi välttämättömäksi esiintyä edustajakokouksessa jonkinlaisin kollektiivisin julkilausumin, voitaisiin tehdä horjumaton päätös, jota niin usein ei saavutettu kuusihenkisessä kollegiossamme. Ja *kaikki toimituksen jäsenet tietävät*, että kuu-

sikon täydentäminen seitsemännellä vakituksella toimituksen jäsenellä on jo kauan sitten ollut alituisena huolenamme. Näin ollen, toistan, ulospääsy „kahden kolmikon” valitsemisen muodossa oli täysin luonnollinen ulospääsy, jonka otinkin ehdotukseeni toveri Martovin *tieten ja suostumuksesta*. Ja sittemmin tov. Martov on yhdessä tov. Trotskin y.m. kanssa monen monta kertaa puolustanut tätä „kahden kolmikon” valitsemisen järjestelmää useissa yksityisissä „iskralaisten” kokouksissa.

Oikaistessani Martovin ilmoitusta „kahta kolmikkoa” koskevan suunnitelman yksityisluontoisuudesta en edes ajattelekaan kajota täten samaisen Martovin väitteeseen, että sillä askeleella, jonka otimme jättämällä vahvistamatta vanhan toimituksen, on „poliittinen merkitys”. Päinvastoin, olen tov. Martovin kanssa täydellisesti ja ehdottomasti samaa mieltä siitä, että tällä askeleella on suuri poliittinen merkitys — mutta ei se, minkä Martov sille antaa. Hän sanoi, että se oli taistelua vaikutuksesta Venäjällä sijaitsevaan Keskuskomiteaan. Minä menen Martovia pitemmälle. Koko se toiminta, jota „Iskra” erityisenä ryhmänä on harjoittanut, on tähän saakka ollut *taistelua* vaikutuksesta, mutta nyt on kysymys jo enemmästä, vaikutusvallan *organisatorisesta lujittamisesta* eikä vain taistelusta sen saavuttamiseksi. Miten syvästi minun ja tov. Martovin mielipiteet eroavat tässä *poliittisesti*, näkyy siitä, että hän katsoo *viakseni* tuon halun vaikuttaa Keskuskomiteaan, kun taas minä katson *ansiokseni* sen, että olen pyrkinyt ja pyrin lujittamaan tätä vaikutusta organisatorisesti. Me näymme puhuvan jopa eri kieltäkin! Mitä hyötyä olisi ollut kaikesta työstämme, kaikista ponnistuksistamme, jos niiden tuloksena olisi yhäti sama entinen taistelu vaikutusvallasta eikä vaikutusvallan täydellinen saavuttaminen ja lujittaminen. Niin, tov. Martov on aivan oikeassa: otettu askel on epäilemättä *huomattava poliittinen askel*, joka on todistuksena siitä, että nykyään hahmottuneista suunnista on yksi valittu puolueemme tulevaa työtä varten. Ja minua eivät lainkaan säikytä hirmusanat „piiritystilasta puolueessa”, „poikkeuslaeista erinäisiä henkilöitä ja ryhmiä vastaan” j.n.e. Epävakaisten ja horjuvien aineiden suhteen me emme ainoastaan voi, vaan meidän täytyy ottaa käytäntöön „piiritystila”, ja puolueemme säännöt kokonaisuudessaan, edustajakokouksen nyt vahvistama sentralismi kokonaisuudessaan eivät ole

mitään muuta kuin „piiritystilaa” *poliittisen löyhyyden* niin lukuisia lähteitä vastaan. Nimenomaan löyhyyttä vastaan tarvitaankin erikoisia, vaikkapa poikkeuslakejakin, ja edustajakokouksen ottama askel on viitoittanut oikein poliittisen suunnan, luoden lujan perustan *tällaisille* laeille ja *tällaisille* toimenpiteille.

23

PUHE SUHTEESTA OPISKELEVAAN NUORISOON
ELOKUUN 10 (23) PNA

Sanontaa „valeystävät” eivät käytä yksin taantumukselliset, ja että tällaisia valeystäviä on olemassa, sen näemme liberaaleista ja sosialistivallankumouksellisista. Juuri nämä valeystävät lähestyvät nuorisoa vakuutellen, ettei sen tarvitse olla selvillä eri virtauksista. Me taas asetamme päätehtäväksemme yhtenäisen vallankumouksellisen maailmankatsomuksen kehittämisen, ja tulevana käytännön tehtävänä on se, että nuoriso järjestäytyessään kääntyisi komiteaimme puoleen.

REFORMIEN AIKAKAUSI

Niin, epäilemättä me elämme reformien aikakautta, niin kummallisilta kuin nuo sanat kuulostavatkin nyky-Venäjäan sovellettuna. Sisäpolitiikan kaikilla aloilla, paitsi niillä aloilla, joilla on yhteyttä taisteluun sisäistä vihollista vastaan, vallitsee lamatila, ja siitä huolimatta — tai oikeammin juuri siksi — tehdään alituisia, lakkaamattomia reformiyrityksiä, pyritään reformeihin kaikkein kipeimpien ja kärkevimpien yhteiskunnallis-poliittisten suhteiden alalla. Proletariaatti, joka on heräämässä luokkatietoiseen elämään, on esiintynyt jo aika kauan poliisi-itsevaltiuden todellisena, ainoana leppymättömänä päävihollisena. Ja sellaista vihollista vastaan, kuin on edistysellinen yhteiskuntaluokka, ei voida taistella yksistään väkivaltaa käyttämällä, vaikka se olisi säälimättömintä, järjestyneintä, kaikinpuolista väkivaltaa. Sellainen vihollinen pakottaa ottamaan itsensä lukuun, pakottaa tekemään myönnytyksiä, jotka, vaikka ne ovatkin aina vilpillisiä, puolinaisia, useinkin kokonaan valheellisia ja näennäisiä, sisältäen tavallisesti useita enemmän tai vähemmän ovelasti peitettyjä ansoja, ovat silti myönnytyksiä, reformeja, muodostaen kokonaisen aikakauden. Nämä eivät ole tietenkään niitä reformeja, jotka ovat ominaisia poliittisen kehityksen alenevalle suunnalle, kun kriisi on mennyt ohi, myrsky taantunut ja tilanteen herroiksi jääneet ryhtyvät toteuttamaan omaa ohjelmaansa tai (sellaisistakin sattuu) vastustajien heille jättämää ohjelmaa. Ei, nämä ovat ylenevän suunnan reformeja, kun yhä laajemmat joukot temmataan mukaan taisteluun, kun kriisi on vasta lähestymässä, kun jokainen

yhteenotto, viedessään taistelukentältä satoja, nostaa tuhansia uusia taistelijoita, sitäkin sydämistyneempiä, rohkeampia, kouluuntuneempia.

Sellaiset reformit ovat aina vallankumouksen airueina ja kynnyksenä. Niitä ovat epäilemättä viimeiset, osaksi toteutetut ja osaksi vasta suunnitellut tsaarihallituksen toimenpiteet: lakiehdotus työläisten keskinäisapuyhdistyksistä (ehdotus, jota hallitus ei ole julkaissut ja joka tunnetaan vain liberaalisporvarillisen „Osvobozhdenijen” tiedoituksesta), ja lait työläisten tapaturmakorvauksista ja tehtaanvanhimmista. Aiomme nyt yksityiskohtaisemmin käsitellä tätä jälkimmäistä lakia.

Uuden lain olemus on siinä, että työläiset voivat saada tietyin ehdoin edustus-oikeuden heidän ja liikkeenharjoittajan välisissä asioissa, oikeuden eräänlaiseen alkeelliseen järjestäytymiseen. Nämä oikeudet ovat uskomattoman monien poliisilupien, rajoitusten ja esteiden takana. Todellakin. Ennen kaikkea on otettava huomioon, että uuden lain mukaan työläisten edustus-oikeus riippuu tehtaanhallinnon suostumuksesta ja aloitteesta sekä tehdas- ja vuoriteollisuusasiain hallinnon luvasta. Tehtaanisännät *voivat* antaa työläisille edustus-oikeuden, mutta laki ei ollenkaan velvoita heitä siihen, jota paitsi tehdasasiain hallinto voi evätä edustuksen siinäkin tapauksessa, että tehtailija on sitä anonut, se voi evätä sen millä syillä tahansa ja vieläpä ilman mitään syitä. Näin ollen aivan alusta alkaen *työläisten* edustus on jätetty kokonaan ja ehdottomasti, kategorisesti *isäntien ja poliisin* ratkaistavaksi. Silloin kun se näyttää isännistä ja poliisista sopivalta ja toivottavalta, he voivat järjestää (varsin suppealla perustalla) työläisten edustuksen — siinä on reformin ydin. Suluissa mainittakoon, että edustuksesta valtion tehtailla laki ei sano sanaakaan: yksityisten tehtaissa työläisten edustajat *voivat* osoittautua poliisin käsissä uusiksi asiamiehiksi, uusiksi tehtaan käskyläisiksi, kun taas valtion tehtailla asiamiehiä ja käskyläisiä on aina riittämiin! Poliisi ei tällä alalla reformeja vaadi, — siis reformia siellä ei tarvitakaan.

Edelleen. Itse työläisedustukselle on annettu ruokottoman nurja muoto. Työläiset erotellaan, hajoitetaan *kategorioihin*; säännöt siitä, miten työläisten kategorioihin jakaminen nimenomaan tapahtuu, vahvistaa *kuvernööri*, samoin kuin *yleensä kaikki* muutkin *säännöt*, jotka koskevat edustuksen

järjestämistä uuden lain mukaisesti. Tehtailijat ja poliisi voivat muodostaa ja tietysti muodostavatkin kategoriat siten, että voitaisiin kaikin tavoin vaikeuttaa työläisten solidaarisuutta ja yhteenliittymistä, herättää ja lietsoa eripuraisuutta ei vain eri ammattien ja työosastojen välillä, vaan myös eri kansallisuutta, eri sukupuolta, eri ikäluokkaa olevien, erilaisen ammattitaidon omaavien, erilaista palkkaa nauttivien työläisten välillä j.n.e. j.n.e. Työläisten edustus voi olla ja on hyödyllistä työläisille yksistään vain siinä mielessä, että työläiset yhtyvät yhdeksi joukoksi, sillä siviilisaatiomme poljettujen, sorrettujen ja työnpainamien palkkatorjien ainoana voimanlähteenä on heidän yhteenliittymisensä, heidän järjestymisensä, heidän solidaarisuutensa. Tsaristinen itsevaltius haluaa antaa työläisille *tällaisen* edustuksen ja *tällaisilla* ehdoilla, *erottaakseen* kaikin tavoin työläiset toisistaan ja tehdäkseen siten heidät voimattomiksi.

Poliisimaisesti muodostettujen kategorioiden tulee valita yksityiskohtaisten poliisisääntöjen perusteella vanhin-*ehdokkaat* ja sitä paitsi niin monta ehdokasta, kun poliisi määrää valitsemaan. Tehtaan hallinto vahvistaa mielensä mukaan yhden ehdokkaista, ja kuvernöörillä on aina oikeus erottaa virasta vanhin, „joka ei vastaa — kuten laissa sanotaan — tarkoitustaan”.

Koko tuo poliisimetku ei ole kovinkaan konstikas! Vanhimpien „tarkoitus” on nähtävästi olla hyödyksi poliisille, olla sen mielen mukainen; laki ei sano tästä mitään, sillä tällaisista ehdoista ei puhuta: ne *sujautetaan salaa*. Niiden sujauttaminen on sitäkin yksinkertaisempaa, kun kerran paikallispoliisin päämies, kuvernööri, saa kontrollomattoman vallan erottaa epämieluisat vanhimmat. Vielä kerran: eikö olisi oikeammin sanoa tällaista tehtaanvanhinta tehtaan käskyläiseksi? Poliisi voi määrätä valittavaksi hyvin suuren määrän ehdokkaita, joista vain yksi vahvistetaan, esim. jokaista sanokaamme 100 tai 50 henkeä käsittävää kategoriaa käsketään valitsemaan kymmenen tai viisi ehdokasta. Eiköhän tuosta valittujen ehdokkaiden luettelosta saisi väliin sellaista luetteloa, jossa olisivat erikoisvalvonnassa pidettävät ja jopa pidätettävätkin henkilöt? Aikaisemmin tällaisia luetteloja ovat laatineet vain vakoilijat, mutta *ehkäpä* niitä nyt aika ajoin laatisivat työläiset itsekkin? Ehdokasluettelosta poliisille ei ole mitään vaaraa eikä edes haittaakaan, koska ehdokkaista vahvistetaan aina huonoin

tai ei vahvisteta ketään, vaan vaaditaan uusia vaaleja.

Pyrkiessään tekemään tehtaanvanhimmat poliisin „tarcoitusta” vastaaviksi uusi laki (samoin kuin valtaosa Venäjän laeista) on intoillut liikaakin. Ehdokkaiden on oltava vähintään 25 vuotiaita. Alunperin lakiluonnos edellytti ikärajaksi 21 vuotta, korkeimmat hallituspiirit katsoivat varovammaksi ja valtioviisaammaksi kohottaa sitä vielä 4 vuodella, syrjäyttääkseen jo ennakolta „tehdasväestön levottomimman aineksen”, jollaista „poliisidepartementin tietojen mukaan ovat henkilöt 17:stä 20:een ikävuoteen” (finanssi-ministeriön selvittävästä motiiveista, jotka on julkaistu „Vestnik Finansov” julkaisussa lyhennytyinä ja „Osvobozhdenijessa” kokonaisuudessaan). Enemmänkin. Tehdashallinto ja poliisi voivat kussakin eri tapauksessa, s.o. jokaista eri laitosta varten, vaatia säädettäväksi ensiksikin korkeamman ikärajan, ja toiseksi — että työläisen on oltava pitkän aikaa laitoksen palveluksessa. Mahdollista on esimerkiksi, että tullaan vaatimaan vähintään 40 vuoden ikää ja vähintään 15 vuoden työssäoloa tehtaassa, ennen kuin saa oikeuden tulla valituksi vanhinehdokkaaksi! Erästä seikkaa eivät näköjään ole ajatelleet lainlaatijat, jotka niin innokkaasti huolehtivat poliisin eduista: ovatko työläiset halukkaita astumaan näillä ehdoin tähän vanhimman „virkaan”? Vanhinhan on jätetty poliisin mielivaltaan miltei samalla tavoin kuin joku maalaiskymppi. Vanhimmastahan saatetaan tehdä pelkkä juoksupoika, joka välittää työläisille tehtaan päällystön käskyjä ja selityksiä. Vanhimmaltahan tullaan epäilemättä vaatimaan aito urkkijan palveluksia ja seloituksia niistä kategoriain kokouksista, jotka vanhin kutsuu koolle ja joissa hän valvoo järjestystä. Samalla kuitenkin laki, jossa on huomioon otettu säännöt vanhimman vapauttamisesta työstä velvollisuuksiensa täyttämistä varten, vaikenee vaatimattomasti siitä, tulevatko vanhimmat saamaan palkkiota ja keneltä. Luulevatko lainlaatijat, että työstä vapautetut vanhimmat eivät vaadi tehtaalta itselleen palkkaa tältä „vapaalta” ajalta? Eivätköhän he jo rupea tehtailijain ja kuvernöörien tahdosta palvelemaan vanhimpina yksistään näiden työkansan uskollisten ystävain kauliiden silmien vuoksi?

Se, että vanhimmistä pyritään tekemään tehtaan käskyläisiä käy erikoisesti ilmi uuden lain kolmannestakin

pykälästä: vanhimmat tunnustetaan kategoriain valtuute-
 tuiksi tekemään ilmoituksia vain asioissa, jotka koskevat
 palkkausehtojen *täyttämistä*. Palkkausehtojen *muuttamisesta*
 vanhimmilla *ei ole edes oikeutta ruveta puhumaan!* Mainioita
 työläisten „valtuutettuja”, älä muuta sano. Ja kuinka jär-
 jetön tuo säädös on jopa itse lainlaatijainkin kannalta kat-
 soen, jotka ovat halunneet helpottaa „työläisten todellisten
 toivomusten ja tarpeiden selville saamista” „varsinkin sellai-
 sena aikana kun on jo syntynyt tyytymättömyyttä ja levotto-
 muuksia”. Yhdeksässä tapauksessa kymmenestä levottomuu-
 det johtuvat nimenomaan siitä, että vaaditaan *muutoksia*
 palkkausehtoihin, ja vanhimpien syrjäyttäminen osallistu-
 masta tähän asiaan merkitsee niiden osuuden supistamista
 melkein nollan arvoiseksi. Lainlaatijat ovat sotkeutuneet
 erääseen itsevaltiuden lukemattomista ristiriidoista, sillä jos
 työläisten valtuutetuille (todellisille eikä poliisiin luvalla
 valtuutetuille) myönnettäisiin oikeus vaatia muutosta palk-
 kausehtoihin, niin se merkitsisi sananvapauden ja henki-
 öllisen koskemattomuuden antamista.

Yleensä ei voi olla puhuttakaan tehtaanvanhimpien
 tunnustamisesta todellisiksi työläisten valtuutetuiksi. Val-
 tuutetun tulee olla vain työläisten valitsema ilman mitään
 poliisin vahvistusta. Valtuutettu on erotettava heti, kun
 työläiset, jotka ovat hänet valinneet, ovat antaneet hänelle
 epäluottamuslauseen. Valtuutetun on tultava selostamaan
 toimintaansa työläisten kokouksiin heidän jokaisesta vaati-
 muksestaan. Mutta lakimme mukaan vain vanhimman
sallitaan kutsua koolle sen kategorian työläiset, joka on
 hänet valinnut, ja tällöinkin vain työlaitoksen johdon
 osoittamassa paikassa ja aikana. Vanhin voi siis olla koolle
 kutsumattakin, ja johto voi olla myöntämättä sekä paikkaa
 että aikaa. Olisi ehkä ollut tarkoituksenmukaisempaa olla
 ollenkaan puhumatta työläisten edustuksesta, kuin hännätä
 työläisiä moisella näennäisellä edustuksella.

Työläisten kokoukset herättävät sellaista kauhua (ja
 oikeutettua kauhua) itsevaltiudessa, että se kieltää ehdotto-
 masti eri kategorioiden yhteiset kokoukset. „Useampia kate-
 gorioita koskevien asioiden käsittelyä varten”, määrää uusi
 laki, „kokoontuvat yksistään näiden kategorioiden vanhim-
 mat”. Kapitalisteille ja heitä suojelevalle poliisihallitukselle
 olisi todellakin hyvin edullista: muodostaa mestareista,
 toimitsijoista ja hyvinpalkatuista työläisistä jäsenluvuiltaan

pieniä kategorioita, muodostaa osanottajamäärältään suuria sekatyöläisten ja tavallisten työläisten kategorioita — ja sallia vain eri kategorioiden vanhimpain kokouksia. Mutta tuollainen laskenta on suoritettu *ilman isäntää*: kohtalonsa isäntä on tietoinen proletariaatti, joka halveksien heittää syrjään nuo kurjat poliisin häkkipahaset, joihin se aiotaan sulkea. Työläiset tulevat kokoontumaan omien asioidensa käsittelyä varten ja järjestämään todellisten sosialidemokraattisten vanhimpiensa salaisia kokouksia kaikista kielloista huolimatta.

Mutta kun tämä kurja reformi tässä määrin myrkyttää työläisten alkeellisen edustuksen poliisivakoiluhengellä, niin eikö tietoisien työläisten pidä kieltäytyä tyystin osallistumasta tehtaanvanhimpien vaaleihin tai „kategorioiden” kokouksiin? Luulemme, ettei pidä. Kieltäytyminen aktiivisesta osallistumisesta nykyiseen poliittiseen elämään, niin inhoittavaa kuin se lieneekin, — on anarkistien eikä sosialidemokraattien taktiikkaa. Me kykenemme, meidän on kyettävä kehittämään laaja työväestön taistelu uuden lain jokaista halpamaista koukkua vastaan, jokaista uuden lain avulla suoritettavaa urkintametkua vastaan, — ja tämä taistelu on herättävä takapajuisimmatkin työläiset ja kehittävä kaikkien niiden poliittista tietoisuutta, jotka osallistuvat Venäjän poliisi- ja santarmiurkintahenkiseen työläis-„edustukseen”. Zubatovilaisyhdistykset turmelivat työväestöä paljon enemmän, paljon suoranaistemmin, kuin mitä viranomaisten edessä liehakoivat vanhimmat tulevat turmelemaan, ja kuitenkin me lähetimme noihin kokouksiin tietoisia työläisiä, jotka oppivat itse ja opettivat toisia, ja kuitenkin koko tuo zubatovilaisuusepopea päättyi surkeaan romahdukseen hyödytettyään paljon enemmän sosialidemokratiaa kuin itsevaltiutta: Odessan tapahtumat¹⁰⁶ eivät jättäneet epäilyksen varjoakaan sen suhteen.

Itsevaltiutus alkaa puhella työväenyhdistyksistä. Käyttäkäämme tätä hyväksi käydäksemme mitä laajamittaisinta propagandaa ja agitaatiota täydellistä yhdistymis- ja kokoontumisvapautta koskevien sosialidemokraattisten vaatimusten puolesta. Itsevaltiutus alkaa puhella vaaleista; käyttäkäämme tätä hyväksi tutustuttaaksemme työläisjoukot vaalien merkitykseen, kaikkiin vaalijärjestelmiin ja kaikenlaisiin koukkuihin, joita poliisi vaalien yhteydessä käyttää. Ja älköön tämä tutustuttaminen tapahtuko yksistään

kirjojen ja keskustelujen avulla, vaan myös käytännössä: tietoiset työläiset, käyttämällä esimerkkinä Venäjän poliisijärjestyksellisiä vaaleja ja osallistumalla näihin vaaleihin *, valmistavat yhä laajempia joukkoja käymään vaaliagitaa-tiota, pitämään kokouksia, puolustamaan vaatimuksiaan niin kokousten kuin vanhintenkin edessä, organisoimaan vanhinten toiminnan vakituisen valvonnan. Itsevaltius alkaa puhella työläisedustuksesta. Käyttäkäämme sitä hyväksi levittääksemme oikeita ajatuksia todellisesta edustuksesta. Työläisten edustajana voi olla vain vapaa *työväenliitto*, joka käsittää monia tehtaita ja monia kaupunkoja. Tehdas-edustus, työläisedustus kussakin yksityisessä tehtaassa, ei voi tyydyttää työläisiä edes Lännessä, edes vapaissa valtioissa. Esim. Saksassa sosialidemokraattisen työväenpuolueen johtajat ovat useamman kerran nousseet vastustamaan tehdasedustusta. Ja se onkin ymmärrettävää, sillä pääoman sorto on liian voimakas, ja oikeus erottaa työläisiä — tuo vapaan kapitalistisen sopimuksen pyhä oikeus — aina tekee kunkin yksityisen tehtaan työläisedustuksen voimattomaksi. Vain työväenliitto, joka yhdistää monien tehtaiden ja monien paikkakuntien työläiset, vapauttaa työläisten edustajat olemasta riippuvaisia yksityisestä tehtailijasta. Vain työväenliitto turvaa kaikki ne taistelukeinot, jotka yleensä voivat olla mahdollisia kapitalistisessa yhteiskunnassa. Ja vapaat työväenliitot ovat mahdollisia vain *poliittisen vapauden* vallitessa, ehdolla, että on olemassa henkilöllinen koskemattomuus, yhdistymis- ja kokoontumisvapaus, vapaus valita edustajia kansankokoukseen.

Poliittisen vapauden puuttuessa kaikki työläisedustuksen muodot jäävät surkeaksi petkutukseksi, proletariaatti jää edelleenkin vankilaan, ilman valoa, ilmaa ja liikkumatilaa, joita se tarvitsee käydäkseen taistelua täydellisen vapautuksensa puolesta. Tähän vankilaan hallitus puhkaisee nyt pienen aukon ikkunan asemesta, tehden samalla tuon aukon kuitenkin sellaiseksi, että siitä koituisi enemmän hyötyä vankia vartioiville santarmeille ja urkkijoille kuin itse vangille. Ja tällaisen reformin Venäjän kansan pyövelit

* Järjestyneitä työläisiä ei tietysti saa missään tapauksessa valita vanhimiksi; ehdokkaiksi on asetettava sopivia henkilöitä järjestymättömien joukosta.

haluavat esittää tsaarihallituksen hyväksytyöksi! Mutta Venäjän työväenluokka on ammentava tuon aukon kautta uusia voimia taistelua varten, se hajoittaa kiroitun yleisvenäläisen vankilan kaikki muurit maan tasalle ja taistelee itselleen vapaan luokkaedustuksen porvarillisessa demokraattisessa valtiossa.

„Iskra” № 46,
elokuun 15 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

BUNDIN NATSIONALISMIN VIIMEINEN SANA

Bundin Ulkomainen komitea julkaisi vastikään lehtisen, jossa selostetaan Bundin viidettä edustajakokousta. Edustajakokous pidettiin kesäkuussa (vanhaa lukua). Sen päätöksissä on tärkein sija „säätöluonnoksella”, joka määrittelee Bundin aseman puolueessa. Luonnos on tavattoman opettava, ja sisältönsä selvyiden ja „päätäväisyyden” kannalta siinä ei ole mitään toivomisen varaa. Luonnoksen ensimmäinen pykälä on oikeastaan jo niin selvä, että muut pykälät ovat joko pelkkää lisäselitystä tai jopa kerrassaan tarpeetonta painolastia. „Bund on”, kuuluu § 1, „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen *federatiivinen* (kursivointi meidän) osa”. Federaatio edellyttää *sopimusta* erillisten, täysin itsenäisten kokonaisuuksien välillä, jotka määrittelevät keskinäiset suhteensa yksistään vain molemminpuolisen vapaaehtoisen suostumuksen pohjalla. Sen tähden ei ole ihme, että „säätöluonnoksessa” puhutaan useaan otteeseen „*sopimuspuolista*” (§§ 3, 8, 12). Ei ole ihme, että tämän luonnoksen perusteella *puolueen edustajakokoukselle* ei anneta oikeutta muuttaa, täydentää tai hylätä *sääntöjä*, jotka koskevat puolueen *osaa*. Ei ole ihme, että Bund varaa itselleen „edustuksen” puolueen Keskuskomiteaan ja sallii tämän puolueen Keskuskomitean kääntyä juutalaisen proletariaatin puoleen ja olla kanssakäymisissä Bundin eri osien kanssa „*vain Bundin Keskuskomitean suostumuksella*”. Kaikki tämä johtuu loogillisesti „federaatio”-käsitteestä, „sopimuspuolet”-käsitteestä, ja jos Bundin viides edustajakokous olisi yksinkertaisesti päättänyt, että Bund muodostaa itsenäisen sosialidemokraattisen

kansallisen (tai ehkäpä natsionalistissosialidemokraattisen?) puolueen, niin se olisi säästännyt itselleen (ja muille) paljon aikaa, paljon työtä ja paljon paperia. Toisaalta olisi ollut heti ja ilman mitään syrjävihjauksia selvää, että itsenäinen erillinen puolue voi määritellä suhteensa muihin puolueisiin vain „sopimuspuolena” ja vain „molemminpuolisen suostumuksen” pohjalla. Ei olisi tarvinnut luetella kaikkia erinäisiä tapauksia, milloin tätä suostumusta tarvitaan (ja *kaikkien* sellaisten tapausten luetteleminen on itse asiassa mahdotontakin, kun taas epätäydellisen luettelon antaminen, kuten Bund tekee, merkitsee oven avaamista tavattoman monille väärinkäsityksille). Ei olisi tarvinnut tehdä väkivaltaa logiikalle ja omalletunnolle nimittämällä kahden itsenäisen yksikön sopimusta säännöiksi, jotka koskevat puolueen yhden osan asemaa. Tämä moitteettomalta näyttävä ja säädyllinen nimitys („säännöt Bundin asemasta puolueessa”) on olemukseltaan sitäkin valheellisempi, kun puolue todellisuudessa ei ole vielä palauttanut täyttä organisaatorista yhtenäisyyttään, ja Bund esiintyy jo yhteenliittyneenä osana, joka haluaa käyttää yleisen organisaation puutteellisuuksia siirtyäkseen vieläkin kauemmaksi kokonaisuudesta, *saadakseen ainaaksi pirstotuksi tuon kokonaisuuden pieniin osiin.*

Toisaalta suora kysymyksen asettelu olisi vapauttanut surullisenkuuluisan sääntöluonnoksen laatijat velvollisuudesta kirjoittaa pykäläiä, joissa edellytetään sellaisia oikeuksia, mitkä on *jokaisella* järjestyneellä puolueen osalla, jokaisella piirijärjestöllä, jokaisella komitealla, jokaisella ryhmällä, kuten esim. oikeus päättää, pitämällä ohjeena puolueen ohjelmaa, sellaisista yleisistä kysymyksistä, joista puolueen edustajakokous ei ole tehnyt päätöstä. Suorastaan naurettavaa on kirjoittaa sääntöjä, joissa on tuollaisia pykäläiä.

Siirtykäämme nyt arvostelemaan olennaisesti sitä asennetta, jonka Bund on ottanut. Astuttuaan natsionalismin kaltevalle pinnalle Bundin on täytynyt luonnollisesti ja kiertämättömästi (kun se ei ole halunnut luopua perusvirheestään) päätyä erikoisen juutalaisen puolueen muodostamiseen. Juuri siihen vie välittömästi sääntöjen 2. pykälä, joka suo Bundille *monopolin* edustaa juutalaista proletariaattia. Bund kuuluu puolueeseen — sanotaan pykälässä — sen (juutalaisen proletariaatin) *ainoana* (kursivointi

meidän) edustajana. Mitkään aluepuitteet eivät saa rajoittaa Bundin toimintaa ja Bundin järjestöä. Näin ollen Venäjän juutalaisen ja ei-juutalaisen proletariaatin täydellistä erottamista ja rajan vetämistä niiden välille ei ainoastaan ole saatettu tässä päätökseen ehdottoman johdonmukaisesti, vaan myös vahvistettu niin sanoaksemme notariaalisella sopimuksella, „säännöillä”, „perustus”-lailla (ks. luonnoksen § 12). Sellaisten „suuttumusta herättävien” tapausten kuin Jekaterinoslavin puoluekomitean julkeanrohkea kääntyminen juutalaisten työläisten puoleen Bundin tietämättä (jolla silloin ei ollut mitään erikoista järjestöä Jekaterinoslavissa!), on vastedes, uuden luonnoksen ajatuksen mukaan, oltava mahdottomia. Vaikka kyseisellä paikkakunnalla olisi kuinka vähän tahansa juutalaisia työläisiä, vaikka tämä paikkakunta olisi kuinka kaukana tahansa Bund-järjestön keskuksista — mikään puolueen osa, Keskuskomiteakaan älköön tohtiko kääntyä juutalaisen proletariaatin puoleen ilman Bundin Keskuskomitean suostumusta! Ei tee mieli uskoa, että tällainen ehdotus on voitu tehdä, sillä siinä määrin luonnotonta on tuo monopolin vaatiminen varsinkin meidän Venäjän oloissa, — mutta sääntöluonnoksen §§ 2 ja 8 (huom.) eivät jätä paikkaa millekään epäilyksille. Bundin halu loitota yhä kauemmaksi venäläisistä tovereista ei ole läpikäyväenä ainoastaan luonnoksen jokaisessa pykälässä, vaan se on ilmaistu edustajakokouksen muissakin päätöksissä. Viides edustajakokous päätti esimerkiksi julkaista kerran kuussa „Poslednije Izvestijaa” (Bundin Ulkomaisen komitean julkaisu) „sanomalehtenä, jossa selitettäisiin Bundin ohjelmallista ja taktillista asennetta”. Jäämme kärsimättöminä ja kiinnostuneina odottamaan tuon asenteen selittämistä. Edustajakokous *kumosi* IV edustajakokouksen päätöksen etelässä tapahtuvasta toiminnasta. Kuten tunnetaan, Bundin IV edustajakokous päätti, että niissä etelän kaupungeissa, missä juutalaiset järjestöt kuuluvat puolueen komiteoiden kokoonpanoon, „erillisiä Bundin komiteoita ei järjestetä” (kursivointi Bundin). Tämän päätöksen kumoaminen on pitkä askel jatkuvan eristymisen suuntaan, suoranaainen haaste etelän tovereille, jotka ovat toimineet ja tahtoneet toimia juutalaisen proletariaatin keskuudessa säilyttäen kiinteän yhteyden *koko* paikalliseen proletariaattiin. „Ken on sanonut A, hänen on sanottava myös B” — ken on asettunut natsionalismin

kannalle, hän luonnollisesti tahtoo loppukädessä ympäröidä oman kansallisuutensa, oman kansallisen työväenliikkeen kiinanmuurilla, hän ei ole millänsäkään edes siitä, että joudutaan rakentamaan muureja erikseen joka kaupunkiin, paikkakunnalle, kylään, hän ei ole millänsäkään edes siitä, että hajotus- ja pirstomistaktiikallaan *hän mitätöi nollaksi* suuren velvoituksen lähentää ja yhdistää kaikkien eri kansakuntien, eri rotua olevia ja erikielisiä proletaareja. Ja kuinka karvaalta ivalta kuulostaakaan kaiken tämän jälkeen Bundin saman V edustajakokouksen päätös, joka koskee pogromeja ja jossa ilmaistaan „vakaumuksena, että *vain* kaikkien kansallisuuksien proletaarien *yhteinen taistelu* hävittää perinpohjin ne olosuhteet, jotka synnyttävät sellaisia tapahtumia kuin Kishinevissä oli” (kursivointi meidän). Kuinka vilpillisiltä kuulostavatkaan nuo sanat yhteisestä taistelusta, kun meille samassa tarjotaan „säätöjä”, jotka eivät ainoastaan *ole loitontamatta* yhdessätaistelijoita toinen toisistaan, vaan myös vahvistavat tämän loittonemisen ja vieraantumisen organisatorista tietä! Tekee niin kovin mieli neuvoa bundilaisia natsionalisteja: ottakaa oppia niistä odessalaisista työläisistä, jotka lähtivät yhteiseen lakkoon, yhteisiin kokouksiin ja yhteisiin mielenosoituksiin pyytämättä ensin (voi julkeita!) Bundin Keskuskomitean „suostumusta” kääntyä juutalaisen kansan puoleen ja rauhoittivat kauppiaita sanoen (ks. „Iskran” 45. n:o): „Älkää pelätkö, älkää pelätkö, tämä ei ole mikään Kishinev, me haluamme vallan muuta, keskuudessamme ei ole juutalaisia eikä venäläisiä, *kaikki me olemme työläisiä*, kaikkien meidän on yhtä raskasta”. Ajatelkoot bundilaiset toverit näitä sanoja, ellei jo ole myöhäistä, ajatelkoot tarkoin sitä, mihin he ovat menossa!

„Iskra” № 46,
elokuun 15 pnä 1903

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan

MARTOVIN RISTIRIITOJA JA MUTKIA

1. Oli hajoittamassa Organisaatiokomiteaa sen hoipertelun ja hyppyjen takia, quasi *-iskralaisuuden takia,— mutta veti sittemmin hoipertelijoita ja quasi-iskralaisia Keskuskomiteaan.

2. Puolusti aina „Iskran” organisaatioaatteita („Mitä on tehtävä?”) — ja ajoi läpi jauresilaisen sääntöjen ensimmäisen pykälän.

3. Suostui uudistamaan kolmikon avulla toimituksen,— mutta sitten edustajakokouksessa taisteli kuusikon puolesta quand même **.

4. Taisteli niin sanottua „demokratismia” vastaan — ja puolusti „vapautta” keskusten kooptoinnissa.

Kirjoitettu elokuun lopulla 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — muka. *Toim.*
** — hinnalla millä hyvänsä. *Toim.*

HUOMAUTUKSIA

¹ Puolueen ohjelman, joka hyväksyttiin VSDTP:n II edustajakokouksessa vuonna 1903, oli laatinut leniniläisen „Iskra” lehden toimitus vuosina 1901—1902. Ratkaiseva osuus puolueen ohjelman laatimissa kuului Leninille.

Ensimmäisen ohjelmaluonnoksen ja selityksen siihen Lenin kirjoitti vankilassa vuosina 1895—1896 (ks. Teokset, 2. osa, ss. 77—103) ja lähetti „Työn vapautus” ryhmälle ulkomaille. Ollessaan karkotettuna Siperiassa Lenin laati vuoden 1899 lopussa uuden luonnoksen (ks. Teokset, 4. osa, ss. 209—235), joka myös lähetettiin venäläisille sosialidemokraateille ulkomaille.

Kesällä 1901 „Iskra” lehden toimitus ryhtyi Leninin aloitteesta laatimaan puolueen ohjelman luonnosta.

Alkuperäisen luonnoksen laati G. V. Plehanov.

Tultuaan vakuuttuneeksi siitä, ettei Plehanovin alkuperäistä eikä myöhempiä luonnoksia voida hyväksyä, Lenin laati tammi—helmikuussa 1902 oman luonnoksensa. „Iskran” toimitus nimitti sovittelukomission laatimaan yhtenäistä ohjelmaluonnosta Leninin ja Plehanovin luonnosten perusteella. Lenin sai aikaan sen, että lopulliseen ohjelmaluonnokseen otettiin erittäin tärkeä kohta — proletariaatin diktatuuria koskeva kohta, sanottiin selvästi työväenluokan johtavasta osasta vallankumouksessa ja varta vasten korostettiin puolueen proletaarista luonnetta. Lenin kirjoitti myös ohjelman koko agraariosan.

Ohjelmaluonnos julkaistiin „Iskra” lehdessä № 21, kesäkuun 1 päivänä 1902.— 1.

² Saksan sosialidemokratian „Erfurtin ohjelma” hyväksyttiin loka—kuussa 1891 Erfurtin edustajakokouksessa vuonna 1875 hyväksytyyn Gothan ohjelman tilalle, jonka virheet K. Marx oli paljastanut teoksessaan „Gothan ohjelman arvostelua”.

Lenin käytti „Erfurtin ohjelman” saksankielistä tekstiä kääntäen siteeraamansa kohdat itse.— 5.

³ Frey — V. I. Leninin salanimi.— 11.

⁴ Tarkoitetaan „Kommunistisen puolueen manifestin” seuraavaa väittämää:

- „Joskaan ei sisällöltään, niin muodoltaan on proletariaatin taistelu porvaristoa vastaan alussa kansallista taistelua. Kunkin maan proletariaatin on tietenkin tehtävä ensin loppu oman maansa porvaristosta” (K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 19).— 22.
- ⁵ Ks. K. Marx ja F. Engels, Teokset, XVI osa, II nide, 1936, s. 104.— 22.
- ⁶ Ks. K. Marx ja F. Engels, Teokset, XVI osa, II nide, 1936, s. 103.— 27.
- ⁷ „*Russkije Vedomosti*” („Venäläiset Sanomat”)— sanomalehti, ilmestyi vuodesta 1863 alkaen Moskovan yliopiston liberaalisten professorien ja zemstvoimihenkilöiden julkaisemana; se edusti liberaalisten tilanherrojen ja porvariston etuja. Vuodesta 1905 alkaen— oikeistokadettien äänenkannattaja; lakkautettiin 1918, samoin kuin muutkin vastavallankumoukselliset lehdet.— 27.
- ⁸ K. Kautsky, „Itävallan sosialidemokratian ohjelman uudestitarkistaminen” (aikakauslehti „Die Neue Zeit” 1901—1902, B. I, № 3, S. 77).— 32.
- ⁹ Tarkoitetaan Työväen kansainvälisen yhdistyksen (I Internationale) sääntöjä. Ensimmäiset „Yhdistyksen väliaikaiset säännöt” laati K. Marx ja ne hyväksyttiin Keskusneuvoston istunnossa marraskuun 1 päivänä 1864 (ks. K. Marx ja F. Engels, Teokset, XIII osa, I nide, 1936, ss. 13—16). „Työväen kansainvälisen yhdistyksen yleiset säännöt”, joiden pohjaksi oli otettu nämä „Väliaikaiset säännöt”, hyväksyttiin Työväen kansainvälisen yhdistyksen Lontoon konferenssissa syyskuussa 1871 (ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, ss. 344—347).— 33.
- ¹⁰ *Vuori* ja *Gironde*— porvariston kahden poliittisen ryhmän nimet XVIII vuosisadan lopulla tapahtuneen Ranskan porvarillisen vallankumouksen ajoilta. Vuoreksi— jakobiineiksi— nimitettiin sen ajan vallankumouksellisen luokan— porvariston— jyrkimpiä edustajia, jotka vaativat absolutismin ja feodalismin hävittämistä. Girondistit, toisin kuin jakobiinit, horjuivat vallankumouksen ja vastavallankumouksen välillä ja he tekivät sopimuksia monarkian kanssa. Lenin nimitti opportunistista virtausta sosialidemokratiassa „sosialistiseksi Girondeksi”; vallankumouksellisia sosialidemokraatteja hän nimitti proletaarisiksi jakobiineiksi, „Vuoreksi”. VSDTP:n jakaannuttua bolshevikkeihin ja menshevikkeihin Lenin korosti usein sitä, että menshevikit ovat girondistilainen virtaus työväenliikkeessä.— 34.
- ¹¹ Ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 18.— 35.
- ¹² Vuonna 1894 Engels arvosteli jyrkästi kirjoituksessa „Talonpoikaiskysymys Ranskassa ja Saksassa” Ranskan ja Saksan sosialistien

- opportunistisia virheitä agraarikysymyksessä (ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, 1952, ss. 401—421).— 35.
- ¹³ Ks. K. Marx ja F. Engels, Teokset, XVI osa, II nide, 1936, s. 106.— 36.
- ¹⁴ „Die Neue Zeit” („Uusi Aika”)— Saksan sosialidemokratian aikakauslehti, ilmestyi Stuttgartissa vuodesta 1883 vuoteen 1923. Vuosina 1885—1895 „Die Neue Zeitissä” julkaistiin eräitä F. Engelsin kirjoituksia. Engels antoi usein ohjeita aikakauslehden toimitukselle ja arvosteli sitä jyrkästi sen poikkeamisista marxilaisuudesta. Alkaen 90-luvun toiselta puoliskolta, F. Engelsin kuoleman jälkeen, aikakauslehti levitti kautskyläisiä katsantokantoja ja julkaisi säännöllisesti revisionistien kirjoituksia. Imperialistisen maailmansodan vuosina (1914—1918) lehdellä oli keskustalainen asenne, kannattaen faktillisesti sosialishovinisteja.— 36.
- ¹⁵ Ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, 1952, s. 20.— 38.
- ¹⁶ Ks. K. Marx ja F. Engels, Teokset, XVI osa, II nide, 1936, s. 106.— 38.
- ¹⁷ Komission luonnoksen teksti oli sen sovittelukomission työn tulosta, jonka „Iskra” lehden toimitus nimitti laatimaan VSDTP:n yhtenäistä ohjelmaluonnosta Leninin ja Plehanovin aikaisemmin laatimien luonnosten pohjalla. „Iskran” toimituksen jäsenen oli tehtävä huomautuksensa komission ohjelmaluonnokseen ja sovittelukomission oli laadittava lopullinen ohjelmaluonnos. Komission luonnoksen vahvistaminen tapahtui „Iskran” toimituksen jäsenen neuvottelukokouksessa Zürichissä huhtikuun 14 päivänä Leninin poissaollessa.
„Huomautuksia komission ohjelmaluonnokseen” julkaistaan Teosten tässä painoksessa Leninin käsikirjoituksen mukaan. Komission ohjelmaluonnoksen erilliset määritelmät, joita Lenin käsittelee ja arvostelee huomautuksissaan, on alleviivattu ohuella viivalla.— 45.
- ¹⁸ „Zarja” („Sarastus”)— marxilainen tieteellis-poliittinen aikakauslehti, jota „Iskran” toimitus julkaisi Stuttgartissa vuosina 1901—1902.
„Zarjassa” julkaistiin seuraavat Leninin kirjoitukset: „Satunnaisia kirjoitelmia”, „Zemstvon vainoojat ja liberalismiin Hannibalit”, ensimmäiset neljä lukua teoksesta „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” (otsikoin „Herrat agraarikysymyksen „arvostelijat””), „Katsaus maan sisäisiin asioihin” ja „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma”. „Zarjaa” ilmestyi kaikkiaan neljä numeroa — kolme nidettä: 1. numero—huhtikuussa 1901 (faktillisesti 1. numero ilmestyi maaliskuun 23 p:nä uutta lukua), numerot 2—3 joulukuussa 1901 ja 4. numero elokuussa 1902.— 56.
- ¹⁹ Kysymys on K. Marxin „Pääoman” kolmannelta osasta. Alempana mainitaan „Pääoman” toinen osa.— 59.

- ²⁰ „*Vestnik Russkoi Revoljutsii*” („Venäjän Vallankumouksen Sanomat”)— eserrien aikakauslehti, ilmestyi ulkomailla 1901—1905.— 60.
- ²¹ „*Russkoje Bogatstvo*” („Venäjän Rikkaus”)— kuukausijulkaisu, ilmestyi Pietarissa vuodesta 1876 vuoden 1918 puoliväliin saakka. 90-luvun alussa aikakauslehdestä tuli liberaalisten narodnikkien äänenkannattaja ja sitä toimittivat S. N. Krivenko ja N. K. Mihailovski. Aikakauslehti saarnasi sovintoa tsaarihallituksen kanssa ja luopumista kaikesta vallankumouksellisesta taistelusta sitä vastaan, kävi raivokasta taistelua marxilaisuutta ja venäläisiä marxilaisia vastaan.— 60.
- ²² „*Korjauksen ohjelman agraariosaan*” Lenin esitti „Iskran” toimituksen muiden jäsenten harkittavaksi.
Tämän korjauksen nimiäänestystä varten Lenin luettelee käsikirjoituksen lopussa „Iskran” toimituksen jäsenten salanimet ja nimi-
kirjaimet.
G. V.— Plehanov; P. B.— Axelrod; V. I.— Zsulitsh; Berg — J. O. Martovin salanimi; A. N.— Potresov.— 61.
- ²³ Kommentaariksi puolueen ohjelman agraariosaan Lenin nimittää teostaan „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma” (ks. tätä osaa, ss. 91—133).— 61.
- ²⁴ Lenin esittää sitaatin N. G. Tshernyshevskin romaanista „Prologi” (ks. N. G. Tshernyshevski, Valitut teokset, V osa, 1932, s. 480), missä Tshernyshevski antaa romaanin sankarin (Volginin) sanoin arvionsa talonpoikien „vapauttamisesta”.— 61.
- ²⁵ Kysymys on ylioppilas Karpovitshin suorittamasta kansanvalistusministerin Bogolepovin murhasta helmikuussa 1901. Bogolepovin tilalle kansanvalistusministeriksi nimitettiin entinen sotaministeri kenraali Vannovski.— 63.
- ²⁶ Lenin siteeraa L. N. Tolstoin „Kirjeitä nälänhädästä”, jotka ensi kerran julkaistiin sensuurin karsimina aikakauslehdessä „Knizhki „Nedeli””, vuoden 1892 tammikuun numerossa otsikolla „Apua nälkäisille”.— 68.
- ²⁷ „*Iskra*” („Kipinä”)— ensimmäinen yleisvenäläinen illegaalinen marxilainen sanomalehti, jonka Lenin perusti v. 1900. Tämän vallankumouksellisten marxilaisten taistelulehden perustaminen oli „perusrenkaana ja perustehtävänä niiden renkaiden ja tehtävien ketju, jotka silloin olivat puolueen edessä” (*Stalin*).
Koska poliisivainojen vuoksi oli mahdotonta julkaista vallankumouksellista sanomalehteä Venäjällä, niin Lenin oli jo Siperiassa karkotettuna ollessaan laatinut kaikkia yksityiskohtia myöten harkittu suunnitelman sen julkaisemiseksi ulkomailla. Karkotusajan päätyttyä tammikuussa 1900 Lenin ryhtyi heti toteuttamaan suunnitelmaansa.
Leniniläisen „Iskran” ensimmäinen numero ilmestyi joulukuun 11 (24) p:nä v. 1900 Leipziginissä, seuraavat numerot ilmestyivät

Münchenissä, vuoden 1902 huhtikuusta lähtien — Lontoossa ja vuoden 1903 kevästä — Genevessä.

„Iskran” toimitukseen kuuluivat: V. I. Lenin, G. V. Plehanov, J. O. Martov, P. B. Axelrod, A. N. Potresov ja V. I. Zasulitsh. Toimitussihteerinä oli vuoden 1901 kevästä N. K. Krupskaja. Lenin oli asiallisesti „Iskran” päätoimittaja ja johtaja. Hän kirjoitti „Iskran” palstoilla kaikista puolueen rakennustyön ja Venäjän proletariaatin luokkataistelun peruskysymyksistä, kosketteli kansainvälisen elämän tärkeimpiä tapahtumia.

Useissa Venäjän kaupungeissa (Pietarissa, Moskovassa y.m.) muodostettiin suuntauksestaan leniniläis-iskralaisia VSDTP:n ryhmiä ja komiteoita. Takakaukasiassa „Iskran” aatteita ajoi „Brdzola” („Taistelu”) — Tiflisin sosialidemokraattisen järjestön, sen leniniläis-iskralaisen ryhmän ensimmäinen illegaalinen gruusiankielinen sanomalehti. Leniniläis-iskralaisten järjestöjen perustajana ja johtajana Takakaukasiassa oli J. V. Stalin yhdessä V. Z. Ketshovelin, A. G. Tsulukidzen ja V. K. Kurnatovskin kanssa.

Iskralaiset järjestöt syntyivät ja toimivat Leninin ja Stalinin kasvattamien ammattivallankumouksellisten (N. E. Bauman, I. V. Babushkin, S. I. Gusev, M. I. Kalinin y.m.) välittömällä johdolla.

Leninin aloitteesta ja hänen välittömällä osanotollaan „Iskran” toimitus laati puolueen ohjelmaluonnoksen (joka julkaistiin „Iskrassa” № 21) ja valmisti alustavasti VSDTP:n II edustajakokouksen, joka pidettiin heinä—elokuussa 1903.

Edustajakokouksen koollekutsumisaikaan mennessä Venäjän sosialidemokraattiset paikallisjärjestöt olivat valtaosaltaan yhtyneet „Iskraan”, hyväksyneet sen taktiikan, ohjelman ja organisaatio-suunnitelman, tunnustaneet sen johtavaksi äänenkannattajakseen. Erikoisessa päätöksessä edustajakokous totesi „Iskran” poikkeuksellisen suuren merkityksen puolueen puolesta käydyssä taistelussa ja julisti sen VSDTP:n Pää-äänenkannattajaksi.

II edustajakokouksessa vahvistettiin toimituskunta, johon kuuluivat Lenin, Plehanov ja Martov. Puolueen edustajakokouksen päätöksestä huolimatta Martov kieltäytyi osallistumasta toimituskuntaan ja „Iskran” numerot 46—51 ilmestyivät Leninin ja Plehanovin toimittamina. Sittemmin Plehanov siirtyi menshevismien kannalle ja vaati ottamaan „Iskran” toimitukseen kaikki vanhat edustajakokouksen jäävämmät menshevikkitoimittajat. Lenin ei voinut suostua siihen ja erosi marraskuun 1 päivänä 1903 „Iskran” toimituksesta asettuaan lujin aseisiin puolueen Keskuskomiteassa ja lyödäkseen sieltä käsin menshevikki-opportunisteja. № 52 ilmestyi vain Plehanovin toimittamana. Marraskuun 26 p:nä v. 1903 Plehanov kooptoi yksin, loukaten edustajakokouksen tahtoa, „Iskran” toimituskuntaan sen entiset menshevikkitoimittajat. Lehden 52. numerosta lähtien menshevikit tekivät „Iskran” omaksi äänenkannattajakseen.

„Tästä ajasta lähtien alettiin puolueessa puhua *vanhasta* „Iskrasta” leniniläisenä, bolshevistisena „Iskrana” ja *uudesta* „Iskrasta” menshevistisena, opportunistisena” („NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi”, suomenk. painos, s. 51).— 70.

²⁸ Puhuessaan „*novojevremjalaisesta ylistelystä*” Lenin tarkoittaa tsaristisen Venäjän lehdistön taantumuksellista suuntausta, jota edusti

sanomalehti „Novoje Vremja” (ilmestyi Pietarissa vuodesta 1868 lokakuuhun 1917).

„Novojevremjalaisuus” oli sanonta, joka tarkoitti taantumuksellisuutta, lahjoittavuutta, mieliteleväisyyttä.— 71.

- ²⁹ *Bastiat* — ranskalainen porvarillinen taloustieteilijä XIX vuosisadan alkupuoliskolla. Bastiat saarnasi kansalaisrauhaa, porvarillisen yhteiskunnan eri luokkien „intressien harmoniaa”. Heinä—joulukuussa 1857 kirjoittamassaan teoksessa „Carey ja Bastiat” K. Marx arvosteli jyrkästi Bastiat'n oppia, teki siitä pilaa.

Schulze-Delitzsch — saksalainen taloustieteilijä, Bastiat'n kannattaja. Pyrkien saamaan työläisiä ja proletarisoituvia käsityöläisiä pois vallankumouksellisesta taistelusta kapitalismia vastaan hän kehoitti muodostamaan osuuskunnallisia yhdistyksiä ja lainasäästökassoja, jotka muka voivat parantaa proletariaatin asemaa kapitalismin puitteissa, pelastaa pientuottaja-käsityöläiset taloudelliseen häviöön joutumiselta.— 78.

- ³⁰ Leninin kirjoittama „Iskran” toimituksen selostus oli tarkoitettu maaliskuun 23—28 (huhtikuun 5—10) päivinä 1902 Belostokissa pidettyä VSDTP:n komiteoiden neuvottelukokousta (konferenssia) varten. „Ekonomistit” ja heitä kannattaneet bundilaiset aikoivat alunperin julistaa tämän konferenssin puolueen edustajakokoukseksi. Leninin laatimassa selostuksessa, jonka „Iskran” edustaja esitti konferenssissa, todistettiin, että sellainen edustajakokous olisi valmistelematon eikä olisi päätösvaltainen. Anti-iskralaiset eivät onnistuneet tekemään konferenssia puolueen edustajakokoukseksi. Konferenssi hyväksyi Toukokuun I päivän lentolehtisen ja muodosti Organisaatiokomitean valmistelemaan puolueen II edustajakokouksen koollekutsumista. Useimmat konferenssin edustajista ja Organisaatiokomitean jäsenistä heti konferenssin jälkeen vangittiin. Uusi Organisaatiokomitea VSDTP:n II edustajakokouksen koollekutsumista varten muodostettiin saman vuoden marraskuussa.— 81.

- ³¹ „*Nakanune*” („Aattona”) — suunnaltaan narodnikkilainen aikakauslehti; ilmestyi venäjän kielellä Lontoossa tammikuusta 1899 helmikuuhun 1902. Sitä ilmestyi 37 numeroa. Aikakauslehti kokosi ympärilleen erilaisten pikkuporvarillisten puolueiden edustajia.— 82.

- ³² Pjotr Aleksejevin puhe — XIX vuosisadan 70-luvun vallankumouksellisen työmiehen P. Aleksejevin puhe, jonka hän piti oikeudessa maaliskuun 10 (22) päivänä 1877, julkaistiin ensi kerran Lontoossa vuonna 1877 kokoelmateoksessa „Vperjod!” (epäsäännöllisesti ilmentynyt katsauskokoelma).— 86.

- ³³ „*Rabotsheje Delo*” („Työväen Asia”) — „ekonomistien” aikakausjulkaisu, epäsäännöllisesti ilmentynyt „Venäläisten sosialidemokratien ulkomaisen liiton” äänenkannattaja. Aikakausjulkaisu ilmestyi Genevessä vuoden 1899 huhtikuusta vuoden 1902 helmikuuhun B. N. Kritshevskin, A. S. Martynovin ja V. P. Ivanshinin toimittamana.

„Rabotshejedelolaisten” katsomuksia on arvosteltu Leninin kirjassa „Mitä on tehtävä?” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523).— 90.

³⁴ „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma” on kommentaari „Iskran” toimituksen laatiman puolueohjelman luonnoksen agraariosaan, joka on Leninin kirjoittama.

Tätä Leninin teosta käsiteltäessä „Iskran” toimituksessa syntyi vakavia erimielisyyksiä ja kiistoja. Plehanov ja toimituksen muut jäsenet esiintyivät Leninin teoksen tärkeimpiä väittämiä (proletariaatin hegemoniaa, maan kansallistamista j.n.e.) vastaan, vaativat lieventämään polemiikkia marxilaisuuden vihollisia vastaan. Pitkien kiistojen jälkeen „Iskran” toimitus jätti pois luvun, jossa puhuttiin maan kansallistamisesta, ja eräitä muita kohtia. Teos julkaistiin karsittuna „Zarja” aikakauslehden 4. numerossa elokuussa 1902. Teosten tässä painoksessa se julkaistaan Leninin alkuperäisen käsikirjoituksen mukaan.

Tämän teoksen lopussa olevaa jälkikirjoitusta, jonka Lenin merkitsee P. S. (Postscriptum), ei käsikirjoituksessa ole. Se on lisätty silloin, kun teos julkaistiin „Zarja” aikakauslehdessä; nyt se julkaitaan sellaisena kuin se oli aikakauslehdessä.— 91.

³⁵ Lenin tarkoittaa K. Kautskyn kirjaa „Agraarikysymys”, joka ilmestyi saksan kielellä vuonna 1899.— 105.

³⁶ *Valujevin komissio* — Venäjän maatalouden tilaa tutkiva komissio, jonka johdossa oli ministeri P. A. Valujev. Vuosina 1872—1873 komissio kokosi laajan aineiston maatalouden tilasta reforminjälkeisellä Venäjällä; tämä aineisto julkaistiin „Selostuksissa”, jotka ilmestyivät Pietarissa vuonna 1873.— 113.

³⁷ Kun tämä teos julkaistiin ensi kerran aikakauslehti „Zarjan” 4. numerossa, jätti toimitus pois Nadezhdinin opportunistisia katsomuksia koskevan arvostelun, joka on esitetty tämän osan sivuilla 124—125 (alkaan sanoista: „On mielenkiintoista panna merkille, että Nadezhdin, tavoitellessaan juuri tuollaista maksimia kuin maan kansallistamista, joutui harhaan...” ja päättyen sanoihin: „Nadezhdinin pyrkimys olla hinnalla millä hyvänsä „talonpojalle ymmärrettävä” on johtanut hänet tässä taantumuksellisen pikkuporvarillisen utopian sokkeloihin”). „Zarjassa” ei julkaistu myöskään huomautusta, jonka Lenin kirjoitti tämän pois jätetyn tekstin tilalle.

Tässä painoksessa julkaistaan teksti ja huomautus Leninin käsikirjoituksen mukaan.— 125.

³⁸ „*Moskovskije Vedomosti*” („Moskovan Sanomat”) — sanomalehti, jota alettiin julkaista v. 1756; XIX vuosisadan 60-luvulta lähtien se edusti tilanherrojen ja papiston taantumuksellisimpien monarkististen kerrosten mielipiteitä; vuodesta 1905 lähtien — eräs mustasotnia-laisten päälehtiä. Ilmestyi vuoden 1917 Lokakuun vallankumoukseen saakka.— 129.

³⁹ Esipuheen Witten kirjelmään kirjoitti P. B. Struve (nimimerkillä R. N. S.). Lenin arvosteli jyrkästi tätä esipuhetta teoksessaan „Zemstvon vainoojat ja liberalismiin Hannibalit” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 21—69).— 139.

⁴⁰ „VSDTP:n Pohjoinen liitto” yhdisti Vladimirin, Jaroslavljin ja Kostroman (sittemmin myös Tverin) kuvernementtien sosialidemokraattiset järjestöt. Liitto perustettiin kesällä 1900 Ivanovo-Voznesenskin sosialidemokraattisen ryhmän aloitteesta. Perusosa liiton johtavista työntekijöistä, joka karkotettiin keskusalueelta vallankumouksellisen toimintansa takia, asettui asumaan Voronezhiin ja kokosi siellä ympärilleen sosialidemokraatteja ja järjesti illegaalisen kirjallisuuden levittämisen. Vuonna 1901 liitto otti yhteyden leniniläiseen „Iskraan”. Ohjelma, jota Lenin arvostelee, hyväksyttiin Voronezhissa pidetyssä edustajakokouksessa tammikuussa 1902.

Helmikuun 15 päivänä 1903 „Iskran” 34. numerossa julkaistussa avoimessa kirjeessä liitto ilmoitti olevansa täydellisesti solidaarinen „Iskran” ohjelman periaatteellisen ja taktillisen osan, „Zarjan” ja Leninin kirjan „Mitä on tehtävä?” kanssa ja tunnusti „Iskran” ja „Zarjan” VSDTP:n johtaviksi äänenkannattajiksi. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen liitto muutettiin Pohjoiseksi komiteaksi, joka oli olemassa vuoden 1905 heinäkuuhun asti.— 144.

⁴¹ Ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 39.— 149.

⁴² Kirjanen „Kuka suorittaa poliittisen vallankumouksen?” oli A. A. Saninin kirjoittama ja se julkaistiin vuonna 1899 „Proletarskaja borba” kokoelman 1. numerossa; tämän kokoelman julkaisi „Uralin sosialidemokraattinen ryhmä”. Kirjaseen kirjoittaja, joka oli „ekonomismin” kannalla, kielsi työväenluokan itsenäisen poliittisen puolueen perustamisen välttämättömyyden, ollen sitä mieltä, että poliittinen vallankumous voidaan suorittaa yleislakon avulla, ilman ennakkolta suoritettavaa joukkojen järjestämistä ja valmistelua, ilman aseellista kapinaa.— 153.

⁴³ „Narodnaja volja” („Kansan tahto”)— narodnikkien salainen yhdistys, joka perustettiin v. 1879 vallankumoustaistelua varten tsaarin itsevaltiutta vastaan.

Pian sen jälkeen, kun narodnajavoljalaiset olivat surmanneet tsaari Aleksanteri II:n (maaliskuun 1 p:nä v. 1881) tsaarihallitus murskasi „Narodnaja voljan”. Sen jälkeen narodnikkien enemmistö luopui vallankumoustaistelusta tsarismia vastaan ja alkoi saarnata sovintoa, sopimusta tsaarin itsevaltiuden kanssa. Näistä narodnikkien epigoneista— XIX vuosisadan 80- ja 90-luvun liberaalisista narodnikeista— tuli kulakkiluokan etujen edustajia.

„Narodnaja voljan” toiminnasta annettua arviota ks. „NKP (b):n historia. Lyhyt oppikurssi”, ensimmäinen luku.— 155.

⁴⁴ „2a— 3b” — VSDTP:n II edustajakokouksen koollekutsumista varten muodostetun Organisaatiokomitean jäsenen, bolshevikki P. N. Lepeshinskin salanimi.— 160.

⁴⁵ VSDTP:n Pietarin komitean lausunto solidaarisuudesta „Iskra” lehden ja „Zarja” aikakausjulkaisun kanssa ja niiden tunnustamisesta Venäjän sosialidemokratian johtaviksi äänenkannattajiksi julkaistiin

heinäkuussa 1902 erillisenä lentolehtisenä ja sittemmin julkaistiin „Iskran” 26. numerossa lokakuun 15 päivänä 1902.— 161.

- ⁴⁶ *Katederireformaattorit* (eli katederisosialistit)—erään XIX vuosisadan 70—80-luvulla Saksassa syntyneen porvarillisen taloustieteen suuntauksen edustajia, jotka levittivät yliopistojen katedereilta sosialismin nimellä porvarillis-liberaalista reformismia. Katederisosialistit väittivät, että porvarillinen valtio on muka luokkien yläpuolella oleva valtio, joka voi sovittaa vihamieliset luokat ja saattaa vähitellen käytäntöön „socialismin” kajoamatta kapitalistien etuihin ja mahdollisuuksien mukaan huomioiden työtätekevien vaatimukset. Venäjällä saarnasivat katederisosialistien katsomuksia „legaaliset marxilaiset”.— 186.
- ⁴⁷ *V. V.* (V. P. Vorontsovin salanimi)—eräs XIX vuosisadan 80—90-luvun liberaalisen narodnikkilaisuuden ideologi.— 187.
- ⁴⁸ *N. —on* eli Nikolai —on (N. F. Danielsonin salanimiä)—eräs XIX vuosisadan 80—90-luvun liberaalisen narodnikkilaisuuden ideologi.— 187.
- ⁴⁹ *Babeuf* (1760—1797)—vallankumouksellinen kommunisti, XVIII vuosisadan lopulla tapahtuneen Ranskan porvarillisen vallankumouksen toimihenkilö; järjesti salaisen seuran, joka vuonna 1796 yritti kukistaa riistäjäluokkien vallan. Babeuf tunnusti vallankumouksen, yksityisomistuksen väkivaltaisen hävittämisen ja kommunistisen yhteiskunnan pystyttämisen välttämättömyyden, mutta aseellisen kapinan hän käsitti intelligenttien pienen ryhmän salaliitoksi ilman joukkojen osanottoa, ilman vallankumouksellisen puolueen johtoa.
- Levitski* — liberaalinen narodnikki, maanviljelysarttelien perustaja Hersonin kuvernementissa XIX vuosisadan 90-luvulla; narodnikit ja eserrät pitivät maanviljelysartteleita eräänä keinona, jolla voidaan ehkäistä kapitalismi ja suorittaa rauhallinen „maaseudun sosialisointi” (ilman luokkataistelua ja vallankumousta).— 188.
- ⁵⁰ *„Sozialistische Monatshefte”* („Sosialistinen Kuukausijulkaisu”)—aikakauslehti, Saksan sosialidemokratian opportunistien pää-äänenkannattaja ja eräs kansainvälisen opportunistin äänenkannattajia. Vuosien 1914—1918 imperialistisen maailmansodan aikana oli sosialishovinismin kannalla. Ilmestyi Berliinissä vuodesta 1897 vuoteen 1933 saakka.— 197.
- ⁵¹ *„Osvobozhdenije”* („Vapautus”)—kerran kahdessa viikossa ilmestynyt liberaalis-monarkistisen porvariston aikakauslehti; sitä julkaistiin ulkomailla vuosina 1902—1905, toimittajana P. B. Struve. „Osvobozhdenijelaiset” muodostivat myöhemmin Venäjän tärkeimmän porvarillisen puolueen — kadettipuolueen ydinosan.— 198.
- ⁵² Leninin mainitsema kirjanen lakoista julkaistiin 1902 Genevessä nimellä „Itsevaltius ja lakot”.— 201.
- ⁵³ *Vuoden 1886 kesäkuun 3 (15) päivän laki* sääti järjestyksen, jonka mukaan tehtailijat perivät työläisiltä sakkoja. Ennen tätä lakia

tehtailijat perivät sakkoja mielensä mukaan ja miten suuria sakkoja halusivat, perivät joskus sakkoja puolet työläisen palkasta ja kiskoi-
vat siten itselleen suunnattoman suuria tuloja. Työväen kapinoiden
painostuksesta ja varsinkin Morozovin tehtaalla Orehovo-Zujevossa
vuonna 1885 puhjenneen suuren lakon vuoksi tsarihallituksen oli
pakko säätää sakkolaki. Lenin käsitteli seikkaperäisesti ja arvosteli
tätä lakia kirjasessaan „Selitys sakkolaista, jonka mukaan työläisiä
tehtaisa sakotetaan” (ks. Teokset, 2. osa, ss. 15—56).

Vuoden 1897 kesäkuun 2 (14) päivän laki sääti 11½ tunnin työ-
päivän teollisuuslaitoksissa ja rautateiden konepajoissa. Ennen tätä
lakia työpäivä ei ollut Venäjällä rajoitettu ja kesti jopa 14—15
tuntia. Tsaarihallituksen oli pakko julkaista kesäkuun 2 päivän laki
vuodelta 1897 työväenliikkeen painostuksesta; tämän liikkeen joh-
dossa oli leniniläinen „Taisteluliitto työväenluokan vapauttamiseksi”.
Lenin käsitteli seikkaperäisesti ja arvosteli tätä lakia kirjasessaan
„Uusi tehdaslaki” (ks. Teokset, 2. osa, ss. 243—290).— 201.

⁵⁴ *Manchesterilaiset* — „manchesterilaisen koulukunnan” kannattajia
porvarillisessa taloustieteessä. Tämä liike syntyi XIX vuosisadan
alkupuoliskolla Manchesterissa (Englanti). Manchesterilaiset vaai-
tivat kauppavapautta ja kapitalismin kehitystä kahlehtivien lakien
kumoamista.— 205.

⁵⁵ „*Juzhnyi Rabotshi*” („Etelän Työläinen”) — sosialidemokraattinen
lehti, jota samanniminen ryhmä julkaisi illegaalisesti tammikuusta
1900 huhtikuuhun 1903; ilmestyi 12 numeroa.

Lenin katsoi „*Juzhnyi Rabotshi*” ryhmän kuuluvan niihin jär-
jestöihin, „jotka sanoissa tunnustivat „Iskran” johtavaksi äänenkan-
nattajaksi, mutta teoissa pitivät silmällä omia, erikoisia suunnitel-
miaan ja olivat horjuvia periaatteellisessa suhteessa”. Tämä ryhmä
oli olemassa VSDTP:n II edustajakokoukseen asti. Useimmista
tämän ryhmän johtajista tuli myöhemmin menshevikkejä.— 211, 292.

⁵⁶ „*Kirje toverille organisaatiotehtävistämme*” painettiin hektografilla
vuonna 1902 ja levitettiin sitä laajalti puoluejärjestöissä. Siperian
socialidemokraattinen liitto julkaisi sen kesäkuussa 1903 nimellä
„Vallankumouksellisesta työstä Venäjän socialidemokraattisen työ-
väenpuolueen järjestöissä. (Kirje toverille)”. VSDTP:n Keskus-
komitea julkaisi „Kirjeen toverille” tammikuussa 1904 erillisenä
kirjasena, joka oli varustettu Leninin alkulauseella ja loppusanoilla.
Kirjasen valmisti painokuntoon Lenin. Kirjasen alkulauseessa
Lenin huomauttaa, että tarvitsee vain vertailla „Iskran” kirjoituksia
organisaatiokysymyksistä, „Mitä on tehtävä?” ja VSDTP:n II edus-
tajakokouksen hyväksymiä puolueen sääntöjä „Kirjeeseen toverille”
huomatakseen niissä esitettyjen organisaatioaatteiden täydellisen
yhdenmukaisuuden.— 215.

⁵⁷ Lenin tarkoittaa vuoden 1901 kesäkuun 8 (21) päivän lakia
valtionmaiden antamisesta yksityisille henkilöille Siperiassa. Tämä
laki antoi aatelistilanherroille erikoisia huojennuksia. Lenin käsitteli
seikkaperäisesti tätä lakia ja antoi arvion siitä kirjoituksessa
„Maaorjuuttajat työssä” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 84—89).— 237.

- ⁵⁸ Ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 39.—242.
- ⁵⁹ Lenin esittää otteen F. Engelsin kirjasta „Anti-Dühring” (ks. F. Engels, „Anti-Dühring”, 1953, ss. 172—173).—248.
- ⁶⁰ „*Mielenosoituksista*” on V. I. Leninin vastaus Pietarin yliopiston ylioppilaan kirjeeseen, jonka tämä lähetti „Iskran” 25. numerossa syyskuun 15 pnä 1902 julkaistun toimitusartikkelin „Mitä on tehtävä?” johdosta.
Käsikirjoituksessa ei ole otsikkoa. Otsikon on laatinut Marx—Engels—Lenin—Stalin-Instituutti.—245.
- ⁶¹ „*Rabotshaja Mysl*” („Työväen Ajatus”) — „ekonomistien” lehti; ilmestyi lokakuusta 1897 joulukuuhun 1902. Sitä ilmestyi 16 numeroa: numerot 3—11 ja 16 — Berliinissä, muut Pietarissa. Lehden toimittajana oli K. M. Tahtarev y.m.
Lenin arvosteli „Rabotshaja Myslin” katsomuksia kansainvälisen opportunisuuden venäläisen ilmentymän katsomuksina, useissa teoksissaan, varsinkin „Iskrassa” julkaistuissa kirjoituksissa ja kirjassa „Mitä on tehtävä?”.—252.
- ⁶² Lenin luonnehtii „Borba” ryhmää yksityiskohtaisesti kirjoituksessa „„Borba” ryhmästä” (ks. tätä osaa, s. 143).—252.
- ⁶³ „*Sosialidemokraattisen liikkeen tehtävistä*” on osa kirjoituksesta, jonka Lenin kirjoitti marraskuussa 1902.
Käsikirjoituksessa ei ole otsikkoa. Otsikon on laatinut Marx—Engels—Lenin—Stalin-Instituutti.—254.
- ⁶⁴ VSDTP:n Donin komitean lentolehtinen „Kaikille kansalaisille”, joka oli päivätty 6. marraskuuta 1902, julkaistiin „Iskran” 29. numerossa joulukuun 1 pnä 1902.—265.
- ⁶⁵ Ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, 1952, s. 7.—265.
- ⁶⁶ Lenin tarkoittaa Nizhni-Novgorodin työläisten — vuoden 1902 toukuuun 1 ja 5 (14 ja 18) päivien mielenosoitusten osanottajain — puheita, jotka he pitivät tsaristisessa oikeudessa lokakuun 28—31 (marraskuun 10—13) pnä 1902. Nämä puheet julkaisi ensin VSDTP:n Nizhni-Novgorodin komitea erillisenä lentolehtisenä, minkä jälkeen ne otettiin „Iskraan” (№ 29 joulukuun 1 pnä 1902) otsikolla „Nizhni-Novgorodin työläiset oikeudessa” ja julkaistiin erillisenä kirjassena.—265.
- ⁶⁷ „*Keskikoulujen oppilaille*” — Leninin kirjoittama „Iskran” toimituksen huomautus keskikoulujen oppilaiden Etelä-Venäjän ryhmän Keskuskomitean vetoomuksen johdosta. Vetoomus ja huomautus julkaistiin „Iskra” lehdessä 29. numerossa joulukuun 1 päivänä 1902.
Käsikirjoituksessa ei ole otsikkoa. Otsikon on laatinut Marx—Engels—Lenin—Stalin-Instituutti.—268.

- ⁶⁸ Leninin kirjoitus „Kysymykseen VSDTP:n komiteoiden ja ryhmien selostuksista puolueen yleiselle edustajakokoukselle” julkaistiin Teosten edellisessä painoksessa Leninin käsikirjoituksesta tehdyn jäljennöksen mukaan. Myöhemmin löydettiin Leninin oma käsikirjoitus. V. I. Leninin Teosten tässä painoksessa tämä kirjoitus julkaistaan ensi kerran Leninin käsikirjoituksen mukaan.— 274.
- ⁶⁹ „Rabotshaja Gazeta” („Työväen Lehti”) — sosialidemokraattien kieviläisen ryhmän illegaalinen äänenkannattaja. Sitä ilmestyi kaksi numeroa: № 1 — elokuussa 1897 ja № 2 saman vuoden joulukuussa (dateerattu marraskuulle). VSDTP:n I edustajakokous hyväksyi „Rabotshaja Gazetan” puolueen viralliseksi äänenkannattajaksi. Edustajakokouksen jälkeen lehti ei enää ilmestynyt, kun poliisit hävittivät sen kirjapainon ja Keskuskomitean jäsenet vangittiin. Sen julkaisemisen uudistamiseksi tehdyistä yrityksistä v. 1899 ks. Teokset, 4. osa, ss. 189—191.— 278.
- ⁷⁰ „Rabotnik” („Työmies”) — epäsäännöllisesti ilmestynyt kokoelma, jota „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomainen liitto” julkaisi vuosina 1896—1899. Kokoelman julkaisemisen alkuunpanijana oli Lenin. Ensimmäinen numero, jossa julkaistiin Leninin kirjoitus „Friedrich Engels”, painatettiin aikaisintaan maaliskuussa 1896. Kaikkiaan ilmestyi 6 „Rabotnikin” numeroa ja 10 numeroa lisälehteä „Listok „Rabotnika””.— 278.
- ⁷¹ „Zhizn” („Elämä”) — kuukausijulkaisu, ilmestyi Pietarissa vuodesta 1897 vuoteen 1901 saakka; vuonna 1902 sitä julkaistiin ulkomailla. Vuodesta 1899 alkaen aikakauslehti oli „legaalistien marxilaisten” äänenkannattaja. Lenin julkaisi tässä aikakauslehdessä kirjoituksen „Vastaus hra P. Nezhdanoville” (№ 12, joulukuussa 1899) ja kaksi kirjoitusta otsikolla „Kapitalismi maataloudessa (Kautskyn kirjan ja hra Bulgakovin kirjoituksen johdosta)”, №№ 1 ja 2, tammi- ja helmikuu 1900 (ks. Teokset, 4. osa, ss. 145—150, 91—144).— 278.
- ⁷² *Mahajevilaiset, mahajevilaisuus* — marxilaisuudelle vihamielinen anarkistinen virtaus, joka syntyi 1902; nimensä se sai Mahaiskista, joka oli tämän virtauksen johdossa. Mahajevilaiset saarnasivat vihamielistä suhtautumista vallankumoukselliseen intelligenssiin ja pyrkivät saamaan työläisten huomion pois marxilaisuuden teoriasta ja vallankumoustaistelusta.— 284.
- ⁷³ „Russkoje sobranije” („Venäläinen yhdistys”) — zubatovilaisten politiikkaa kannattanut mustasotniais-monarkistinen järjestö, muodostui syksyllä vuonna 1900.— 285.
- ⁷⁴ *Organisaatiokomitea (OK) VSDTP:n II edustajakokouksen koolle-kulsumista varten* valittiin ensi kerran Belostokin konferenssissa maaliskuu- (huhti-)kuussa 1902, mutta kohta konferenssin jälkeen tämän komitean jäsenet (paitsi yhtä) vangittiin. Marraskuussa 1902 sosialidemokraattisten komiteain neuvottelukokouksessa Pihkovassa muodostettiin Leninin aloitteesta uusi Organisaatiokomitea. Iskra-laisilla oli uudessa komiteassa valtava enemmistö.

Leninin johdolla Organisaatiokomitea suoritti suuren työn valmistelemalla puolueen II edustajakokousta. Helmikuussa 1903 Orelissa pidetyssä täysistunnossa hyväksyttiin puolueen edustajakokouksen koollekutsumissäntöjen luonnos.

Helmikuun täysistunnon jälkeen OK:n jäsenet kävivät kahdesti paikalliskomiteoissa auttamassa niitä työssä. Organisaatiokomitean jäsenen osanotolla paikalliset puoluejärjestöt käsitelivät edustajakokouksen koollekutsumissäntöjen luonnoksen, jonka jälkeen Organisaatiokomitea vahvisti sen.

Organisaatiokomitea vahvisti luettelon niistä paikallisista järjestöistä, joilla hyväksytyjen sääntöjen perusteella oli oikeus osallistua edustajakokoukseen. Organisaatiokomitea laati edustajakokoukselle seikkaperäisen kirjallisen selostuksen toiminnastaan.— 291.

⁷⁵ „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomainen liitto” perustettiin Genevessä vuonna 1894 „Työn vapautus” ryhmän aloitteesta. Alussa „Työn vapautus” ryhmä johti Liittoa ja toimitti sen julkaisuja. Myöhemmin Liitossa pääsivät voitolle opportunistiset ainekset („nuoret” — „ekonomistit”). Liiton ensimmäisessä edustajakokouksessa marraskuussa 1898 „Työn vapautus” ryhmä kieltäytyi toimittamasta sen julkaisuja. Lopullinen välien rikkoutuminen ja „Työn vapautus” ryhmän eroaminen Liitosta tapahtui Liiton toisessa edustajakokouksessa huhtikuussa 1900, jolloin „Työn vapautus” ryhmä ja sen kannattajat poistuivat edustajakokouksesta ja perustivat itsenäisen „Sotsial-Demokrat” järjestönsä.— 292.

⁷⁶ „7 ts. 6 f.” — bolshevikki F. V. Lengnikin salanimi.— 295.

⁷⁷ „Vperjod” („Eteenpäin”) — suuntaukseltaan „ekonomistinen” sanomalehti, ilmestyi Kieviissä vuosina 1896—1900.— 299.

⁷⁸ „Krasnoje Znamja” („Punalippu”) — „ekonomistien” äänenkannattaja, ilmestyi „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” toimesta marraskuusta 1902 tammikuuhun 1903 „Rabotsheje Delon” asemesta. Aikakauslehtenä ilmestyi kolme numeroa.— 299.

⁷⁹ Lenin tarkoittaa kirjasta „Itsevaltius ja lakot”.— 300.

⁸⁰ „Iskran” ja Bundin välinen polemiikki Bundin järjestösuhteista VSDTP:seen johtui siitä, että Bundin edustajakokous (huhtikuussa 1901) päätti puolustaa puolueen federatiivista rakenneperiaatetta. „Iskra” esiintyi tätä Bundin päätöstä vastaan. Lenin arvosteli jyrkästi Bundin natsionalismia monissa artikkeleissaan sekä puheissaan puolueen II edustajakokouksessa.— 304.

⁸¹ Tarkoitetaan juutalaissaksaksi käännettyä K. Kautskyn kirjasta „Sosiaalinen vallankumous”.— 316.

⁸² Kyseinen kirjoitus sisältää luento-ohjelman agraarikysymyksestä ja konseptin ensimmäisestä luennosta, jonka Lenin piti Venäläisessä yhteiskuntatieteiden korkeakoulussa Pariisissa helmikuussa 1903. Koulu perustettiin vuonna 1901 ulkomailla asuvia venäläisiä

lyioppilaita varten ja toimi legaalisesti. Koulun perustajat olivat ilmeisen vihamielisiä vallankumouksellisia marxilaisia kohtaan ja myötätuntoisia narodnikkien ja eserrien puolueen edustajille. Mutta agraarikysymyksen teoreetikkona Lenin nautti sikäli suurta arvovaltaa, että koulun professorien neuvosto päätti pyytää „tunnettua marxilaista, legaalisten kirjojen „Kapitalismin kehitys Venäjällä” ja „Taloudellisia tutkielmia” tekijää Vl. Iljiniä” (V. I. Leniniä. *Toim.*) pitämään sarjan luentoja agraarikysymyksestä.

Luento-ohjelman Lenin oli laatinut ennakolta ja lähettänyt sen jo ennen luentojen alkamista. Tässä osassa julkaistun ensimmäisen luennon konseptin, jonka Lenin sittemmin toimitti, kirjoitti eräs koulun opiskelijoista luennon aikana.—319.

⁸³ *Thiers* — ranskalainen porvarillinen poliitikko, jota Lenin sanoi „verenhimoiseksi kääpiöksi”, työväenluokan, sosialismin ja demokration leppymätön vihollinen. Vuonna 1848 Thiers’istä tuli taantumuksellisen „järjestyspuolueen” johtomies; vuonna 1871 oli hallituksen päämiehenä ja kukisti julmasti Pariisin kommunaarien kapinan. K. Marx on luonnehtinut Thiers’iä teoksessa „Kansalaisota Ranskassa” (ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, ss. 433—503).—337.

⁸⁴ *T. P.*—tällä nimimerkillä Lenin julkaisi aikakauslehden „Zarja” № 2—3 vuonna 1901 teoksensa „Zemstvon vainoojat ja liberalismin Hannibalit” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 21—69).—340.

⁸⁵ „*Novoje Slovo*” („Uusi Sana”) — tieteellis-kirjallinen ja poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1894 liberaalisten narodnikkien toimesta ja vuoden 1897 keväästä „legaalisten marxilaisten” toimesta. Lenin julkaisi „Novoje Slovossa” kaksi artikkelia: „Taloudellisen romantismin luonnehtimiseksi” ja „Erään sanomalehtikirjoituksen johdosta” (ks. Teokset, 2. osa, ss. 111—241 ja 291—298). Joulukuussa 1897 tsaarihallitus lakkautti julkaisun.—340.

⁸⁶ Valmistellessaan kirjasta „Maalaisköyhälistölle” Lenin laati useita jäsennysvariantteja ja erinäisiä huomautuksia ensimmäiseen varianttiin sekä myös kirjaseen eri lukujen jäsennykset (ks. XIX Lenin-kokoelmaa, ss. 339—356).

Kirjaseen „Maalaisköyhälistölle” tarkoituspöytä Lenin tiedotti maaliskuussa 1903 kirjoittamassa kirjeessään Plehanoville, että hän kirjoittaa agraariohjelmasta talonpojille helppotajuista kirjasta, jossa hän, nojautuen konkreettisiin tietoihin neljästä maaseudun väestökerroksesta (tilanherrat, talonpoikaistorvaristo, keskivarakas talonpoikaisto ja yhteisesti puoliproletaarit ja proletaarit) selittää maaseudun luokkataistelua koskevaa marxilaista aatetta.

Kirjaseen oli liitetty VSDTP:n ohjelmaluonnoksen teksti Leninin kirjoittamane esipuheineen. Leninin kirjanen levisi erittäin laajalle. Sitä kuljetettiin salaa ulkomailta Venäjälle, toimitettiin eri kaupunkeihin, joista sitten levitettiin kyliin. Hallussamme olevien epätäydellisten tietojen mukaan yksinomaan vuoden 1903 toukokuun ja vuoden 1905 joulukuun välisenä aikana kirjasta toimitettiin 39 kaupunkiin ja 15 läänin. Sitä tutkittiin maanalaisissa sosialidemo-

kraattisissa ja työläiskerhoissa, se löysi tiensä armeijaan ja laivastoon, keskikoulujen oppilaiden ja ylioppilaiden keskuuteen.

Vuonna 1904 VSDTP:n Keskuskomitea julkaisi kirjasen uusintapainoksena ulkomailla; siitä otettiin myös Venäjällä useita uusintapainoksia. Tämän, samoin kuin Leninin teosten julkaisemisen ja levittämisen, olivat järjestäneet hyvin toveri Stalinin johtamat Takakaukasian bolshevistiset järjestöt. Leninin kirjanen julkaistiin Bakussa vuonna 1904 ja sitä levitettiin laajalti työläisten ja talonpoikain keskuuteen.— 345.

⁸⁷ *Säännöskirja* (уставная грамота) — sellaiseksi sanottiin asiakirjaa, jonka tilanherrat laativat „vapauttaessaan” talonpojat vuoden 1861 reformin mukaisesti. Säännöskirjassa osoitettiin maan määrä, joka talonpojilla oli käytössään ennen reformia, ja siihen merkittiin ne maat, jotka jäivät „vapautettaessa”-ryöstetyille talonpojille. Säännöskirjassa lueltiin myös ne rasitukset, joita maaorjatalonpojat olivat suorittaneet tilanherran hyväksi. Säännöskirjojen perusteella määriteltiin talonpojilta perittävien lunastusmaksujen suuruus.— 395.

⁸⁸ *Iks* — menshevikki P. P. Maslovin salanimi.— 423.

⁸⁹ *„Otshestvennyje Zapiski”* („Isänmaallinen Lehti”) — aikakauslehti, alkoi ilmestyä vuodesta 1820; vuodesta 1839 ilmestyi säännöllisesti kerran kuussa. Lehden avustajiin kuuluivat Belinski, Nekrasov, Saltykov-Shtshedrin, Jelisejev y.m.; aikakauslehden ympärille oli ryhmittynyt vallankumouksellisdemokraattinen sivistyneistö. Se oli lakkaamatta sensuurin vainoamana; vuonna 1884 tsaarihallitus lakkautti sen.— 435.

⁹⁰ *Puolan sosialistinen puolue* (PPS) — pikkuporvarillinen nationalistinen puolue, perustettiin vuonna 1892.— 438.

⁹¹ *„Uusi Reinin Lehti”* („Neue Rheinische Zeitung”) ilmestyi Kölnissä kesäkuun 1 päivästä 1848 toukokuun 19 päivään 1849. Lehden johdossa olivat K. Marx ja F. Engels; päätoimittajana K. Marx. „Ei millään muulla saksalaisella lehdellä”, kirjoitti Engels, „ei ennen eikä sen jälkeen ole ollut samanlaista voimaa ja vaikutusta, eikä mikään lehti ole osannut sähköistää sillä tavalla proletariaatin joukkoja kuin „Uusi Reinin Lehti”” (ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, 1952, s. 319).— 441.

⁹² Ks. K. Marx ja F. Engels, Teokset, VI osa, 1930, ss. 382—385; 406—411.— 442.

⁹³ *Dombrowski J. ja Wrublewski B.*— Puolassa vuosina 1863—1864 olleen vallankumousliikkeen huomattavia toimihenkilöitä. Puolan kapinan kukistamisen jälkeen siirtyivät Ranskaan. Vuonna 1871—Pariisiin Kommuunin kenraaleja.— 442.

⁹⁴ Lenin siteeraa F. Mehringin johdantoa, jonka tämä kirjoitti vuonna 1902 julkaisemiensa K. Marxin ja F. Engelsin Koottujen teosten (vuosilta 1841—1850) kolmanteen osaan (Gesammelte Schriften

von Karl Marx und Friedrich Engels. 1841 bis 1850. Dritter Band. Stuttgart, Verlag von J. H. W. Dietz Nachf., 1902).— 443.

⁹⁵ *VSDTP:n II edustajakokous* pidettiin 17. (30.) heinäkuuta — 10. (23.) elokuuta 1903. Edustajakokouksen ensimmäiset 13 istuntoa pidettiin Brysselissä. Sen jälkeen poliisivainojen vuoksi edustajakokouksen istunnot siirrettiin Lontooseen. Kaikkiaan pidettiin 37 istuntoa. Edustajakokouksen päiväjärjestyksessä oli 20 kysymystä, joista tärkeimpiä: puolueen ohjelma, puolueen organisaatio (*VSDTP:n* sääntöjen vahvistaminen), Keskuskomitean ja Päääänenkannattajan toimituksen vaalit. Edustajakokouksessa oli edustettuna 26 järjestöä. Kaikkiaan oli läsnä 43 edustajaa, joilla oli 51 päätösvaltaista ääntä (kahdeksalla edustajalla oli kullakin kaksi ääntä), ja 14 edustajaa neuvottelevalla äänioikeudella.

Edustajakokousta oli valmistellut leniniläinen „Iskra”. Erittäin suuren työn edustajakokouksen valmistamiseksi suoritti Lenin.

Lenin kirjoitti „Iskra” järjestön toimintaselostuksen jäsennyksen; laati puolueen sääntöjen luonnoksen, päätösehdotukset useista kysymyksistä, joita suunniteltiin käsiteltäväksi edustajakokouksessa, edustajakokouksen päivä- ja työjärjestyksen.

Lenin suoritti suuren työn edustajien keskuudessa. Hän otti selvää paikallisten järjestöjen asemasta ja asiointilasta, käsitteli yhdessä edustajien kanssa monia edustajakokouksen päiväjärjestyksessä olleita kysymyksiä. Puoluekokouksen edustajain eräässä kokouksessa Lenin piti selostuksen kansallisuuskysymyksestä. Kokoonpanoltaan edustajakokous oli sekalainen. Siihen ei osallistunut ainoastaan „Iskran” kannattajia, vaan myös sen vastustajia sekä epäröiviä ja horjuvia aineksia. Ennakkotutustuminen edustajiin antoi Leninille mahdollisuuden ottaa selvää jo ennen edustajakokouksen alkamista heidän poliittisesta asennoitumisestaan.

Lenin valittiin edustajakokouksen byroohon, ja hän kuului edustajakokouksen tärkeimpien valiokuntien: ohjelma-, sääntö- ja mandaattivaliokunnan kokoonpanoon. Hän piti selostuksen puolueen säännöistä ja käytti puheenvuoroja edustajakokouksessa melkein kaikista päiväjärjestyksessä olleista kysymyksistä. Edustajakokouksen pöytäkirjaan on merkitty yli sata kolmekymmentä Leninin puheenvuoroa, huomautusta ja repliikkiä.

VSDTP:n II edustajakokouksen merkityksestä annettua arviota ks. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi”, V suomenk. painos, ss. 49—50.— 451.

⁹⁶ *VSDTP:n sääntöjen luonnos*, jonka Lenin esitti II edustajakokoukselle, ei ole säilynyt. Tässä osassa julkaistaan sääntöjen alkuperäinen luonnos, jonka II edustajakokouksen pöytäkirjavalioikunta julkaisi vuonna 1904 Genevessä „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toisen sääntömääräisen edustajakokouksen pöytäkirjojen täydellisen tekstin” liitteenä. Puolueen II edustajakokouksen pöytäkirjavalioikunta on „Pöytäkirjojen täydellisen tekstin” XI liitteenä julkaisemaansa Leninin alkuperäistä sääntöjen luonnosta nimittänyt virheellisesti *VSDTP:n* organisaatiosääntöjen luonnokseksi, jonka Lenin oli esittänyt edustajakokoukselle (ks. V. I. Lenin, „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”, kohta „g) Puolueen säännöt. Tov. Martovin luonnos”).— 460.

⁹⁷ Leninin puhe Organisaatiokomitean toimintaa koskevasta kysymyksestä johtui seuraavasta välikohtauksesta. Organisaatiokomitea oli jo ennen edustajakokousta evännyt „Borba” ryhmän vaatimuksen, joka koski sen edustajan päättämistä edustajakokoukseen neuvottelevalla äänioikeudella. Mandaattivaliokunta vahvisti Organisaatiokomitean ehdotuksen. Sen jälkeen, kun mandaattivaliokunnan päätös oli saatettu edustajakokouksen tietoon, eräs Organisaatiokomitean jäsen vaati istunnon keskeyttämistä, että tämä kysymys voitaisiin käsitellä uudelleen Organisaatiokomiteassa. Väliajalla Organisaatiokomitea piti neuvottelun, jossa äänten enemmistöllä (yhtä vastaan) päätettiin kutsua „Borba” ryhmän edustaja edustajakokoukseen neuvottelevalla äänioikeudella.

Puheessa mainitut nimet: *Jegorov* — menshevikki J. J. Levin; *Stein* — menshevikki J. M. Aleksandrova; *Pavlovitsh* — bolshevikki P. A. Krasikov.— 468.

⁹⁸ *Hofmann* — bundilaisen V. Kossovskin salanimi.— 470.

⁹⁹ Tarkoitetaan Englannin kahden kreivikunnan — Northumberlandin ja Durhamin kaivostyöläisten ammattiyhdistyksiä, jotka saatuaan XIX vuosisadan 80-luvulla — sopimalla isäntien kanssa — maan alla työskenteleville ammattitaitoisille työläisille 7 tunnin työpäivän vastustivat sitten usean vuoden ajan 8 tunnin työpäivälain säätämistä kaikille Englannin työläisille.— 472.

¹⁰⁰ Ks. K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 294.— 473.

¹⁰¹ Tarkoitetaan seuraavaa K. Marxin väittämää: „Kommunilla oli täysi oikeus julistaa talonpojille, että „sen voitto on heidän ainoa toivonsa!”” (K. Marx ja F. Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 483).— 473.

¹⁰² *Mahov* — menshevikki D. P. Kalafatin salanimi: *Kostrov* — kaukasialaisen menshevikin N. N. Jordanian salanimi.— 481.

¹⁰³ *Hizaneiksi* nimitettiin Gruusian maattomia talonpoikia, jotka olivat jo ammoisista ajoista asuneet erikoissopimusehdoin tilanherrojen mailla. Hizaneja ei muodollisesti katsottu maaorjiksi, he nauttivat persoonallista vapautta, mutta pysyivät alati oikeudettomina vuokraajina. Vuoden 1861 talonpoikaisreformi ei koskenut hizaneja; he jäivät edelleenkin täydellisesti riippuvaisiksi tilanherroista, jotka alkoivat lisätä rasiituksia ja ottaa hizanien käytössä olleita maapalstoja itselleen. Hizanien hävitettiin Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen jälkeen.

Väliaikaisvelvollisiksi talonpojiksi nimitettiin niitä entisiä maaorjatalonpoikia, joiden oli vuonna 1861 lakkautetun maaorjuuden jälkeenkin suoritettava rasiituksia (obrokkimaksuja tai veropäivätöitä) siihen asti, kunnes aloittivat suorittaa lunastusmaksuja maaosuudesta.

Leninin ehdotuksesta VSDTP:n II edustajakokous täydensi puoleen ohjelman agrariiosaa vaatimuksella „luovuttaa talonpoikain omaisuudeksi Kaukasiassa ne maat, joita he väliaikaisvelvollisina, hizaneina y.m. käyttivät”.— 482.

¹⁰⁴ *Brucker* — menshevikki L. P. Mahnovetsin salanimi.— 487.

¹⁰⁵ Lenin piti puheen „Iskran” toimituksen vaaleja koskevasta kysymyksestä II edustajakokouksen 31. istunnossa. Tämän istunnon pöytäkirjaa vahvistettaessa edustajakokouksen 35. istunnossa puheen tekstiin tehtiin muutos Leninin suostumuksesta. Puheen alku alkaen sanoista: „Toverit! Martovin puhe oli siinä määrin kummallinen, että katson olevani pakotettu esiintymään päättävästi hänen kysymyksenasetteluaan vastaan...” ja päättyen sanoihin „...ovat vain todistuksena hämmästyttävästä poliittisten käsitteiden sotkemisesta” — poistettiin ja vaihdettiin seuraaviin sanoihin:

„Pyydän edustajakokoukselta lupaa saada vastata tov. Martoville.

Tov. Martov sanoi, että kyseisellä luottamuslauseella on tahrattu hänen poliittista mainettaan. Vaaleilla ei ole mitään yhteistä poliittisen maineen loukkaamisen kanssa. (Huutoja: „väärin! valetta!” Plehanov ja Lenin esittävät vastalauseen keskeytysten johdosta. Lenin pyytää sihteerejä kirjoittamaan pöytäkirjaan, että Zaslutsh, Martov ja Trotski keskeyttivät hänet, ja merkitsemään kuinka monta kertaa hänet keskeytettiin.)”

Tässä osassa Leninin puhe julkaistaan siinä muodossa, kuin hänen kirjoitti ja piti edustajakokouksessa.— 489.

¹⁰⁶ Lenin tarkoittaa vuoden 1906 heinäkuussa ollutta Odessan työläisten lakkoa. Paikallinen zubatovilainen järjestö koetti vieroittaa työläiset pois vallankumouksellisesta taistelusta, mutta siitä huolimatta lakko sai selvästi ilmaistun poliittisen luonteen. Poliittisten joukkolakkojen valtaan joutui vuonna 1903 melkein koko etelä-Venäjä (Kiev, Jekaterinoslav, Nikolajev, Jelizavetgrad y.m. kaupungit).

Leniniläinen „Iskra” valaisi yksityiskohtaisesti Odessan tapahtumia 45. n:ossaan elokuun 1 piltä 1903.— 499.

TIETOJA
V. I. LENININ
ELÄMÄSTÄ JA TOIMINNASTA
(Tammikuu 1902 — elokuu 1903)

1902

- Tammikuun alku.* V. I. Lenin kirjoittaa kriittiset huomautukset G. V. Plehanovin laatimaan VSDTP:n ensimmäiseen ohjelmaluonnokseen.
- Tammikuu, 8 (21).* Lenin esiintyy „Iskra” lehden toimituksen neuvottelukokouksessa Münchenissä, kritikoiden Plehanovin laatimaa ensimmäistä ohjelmaluonnosta, ja esittää omat korjauksensa ja ehdotuksensa.
- Tammikuun 8 ja 25 (tammikuun 21 ja helmikuun 7) pn välillä.* Lenin laatii Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen ohjelman uuden luonnoksen.
- Helmikuu, 15 (28).* „Iskran” 17. n:ossa julkaistiin Leninin artikkelit „Vararikon merkkejä” ja „Venäjän taloudellisesta elämästä”.
- Helmikuu, myöhäisintään 18 (maaliskuun 3) pnä.* Lenin tekee kolme korjausta laatimaansa puolueen ohjelmaluonnokseen.
- Helmikuun loppu — maaliskuun alkupuoli (maaliskuu).* Lenin kirjoittaa kriittiset huomautukset Plehanovin laatimaan VSDTP:n ohjelman toiseen luonnokseen.
- Helmikuu—maaliskuun alkupuoli.* Lenin kirjoittaa artikkelin „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma”—kommentaareja VSDTP:n ohjelman agraariosaan.
- Maaliskuun alku (maaliskuun puoliväli).* Stuttgartissa ilmestyy Leninin kirja „Mitä on tehtävä? Liikkeemme päivänpolttavia kysymyksiä”, jossa on kehitelty marxilaisen puolueen aatteellisia perusteita.

- Maaliskuu, 5*
(18). Lenin valmistaa VSDTP:n Belostokin konferenssia varten „Iskran” toimituksen selostuksen ja päätöslauselmaehdotuksen, osallistuu toimituksen neuvotteluun, antaa ohjeet Belostokin konferenssiin matkustavalle „Iskran” edustajalle.
- Maaliskuu, 10*
(23). Leninin artikkeli „Kirje zemstvomiehille” julkaistaan „Iskran” 18. n:ossa.
- Maaliskuu, 30*
(huhtikuu, 12). V. I. Lenin ja N. K. Krupskaja matkustavat Münchenistä Lontooseen, koska „Iskran” julkaiseminen siirrettiin sinne. Lenin kirjoittaa rautatievaunussa huomautukset „Iskran” toimituksen sovittelukomission laatimaan puolueen ohjelmaluonnokseen.
- Huhtikuun alku.* V. I. Lenin ja N. K. Krupskaja saapuvat Lontooseen.
- Huhtikuun alku-
puoli (huhtikuun
loppupuoli).* Lenin järjestää „Iskra” lehden painatuksen Lontoossa.
- Huhtikuu.* Lenin kirjoittaa „VSDTP:n Pohjoiselle liitolle” kirjeen, jossa tekee arvostelevia huomautuksia liiton ohjelmasta.
- Toukokuu, 1*
(14). Lenin kirjoittaa Plehanoville kirjeen, jossa ilmaisee vastalauseensa niiden, luonteeltaan ja sävyiltään sallimattomien, huomautusten johdosta, joita Plehanov teki toimittaessaan kirjoitusta „Venäjän sosialidemokratian agrariohjelma”.
- Kesäkuu, 1*
(14). „Iskra” lehden 21. n:ossa julkaistaan VSDTP:n ohjelmaluonnos, joka laadittiin „Iskran” ja aikakauslehti „Zarjan” toimitusten toimesta Leninin johtavalla osanotolla.
- Kesäkuun
12—14 (25—27)
pn välillä.* Lenin saapuu Pariisiin.
- Kesäkuu, 14*
(27). Lenin pitää esitelmän eserriä vastaan venäläisten politemigranttien kokouksessa Pariisissa.
- Kesäkuun jälki-
puolisko — hei-
näkuun alku*
(kesäkuun loppu — heinäkuun puoliväli). Lenin asuu Loguivyssa (Ranskan pohjoisrannikko) äitinsä M. A. Uljanovan ja sisarensa A. I. Jelizarovan kanssa.
- Kesäkuun
loppu — heinä-
kuun alku*
(heinäkuu). Lenin kirjoittaa artikkelin „Miksi sosialidemokratian on julistettava päättävä ja säälimätön sota sosialistivallankumouksellisille?”.

- Heinäkuu, ennen 3 (16) ja 9 (22) päivää.* V. I. Lenin kirjoittaa kaksi kirjettä I. I. Radtshenkolle, joissa hahmottelee VSDTP:n Pietarin järjestön työsuunnitelman lähikaudeksi.
- Heinä—elokuu.* Lenin kirjoittaa artikkelin „Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa”. Artikkelit julkaistiin „Iskran” 23. ja 24. n:ossa ja sittemmin erillisenä kirjasena.
- Elokuu, 2 (15).* Lenin pitää neuvottelukokouksen VSDTP:n Pietarin komitean, Venäjän „Iskra” järjestön, „VSDTP:n Pohjoisen liiton” edustajien kanssa ja muodostaa iskralaisen ydinjoukon puolueen II edustajakokouksen koollekutsumista varten perustettavaan Organisaatiokomiteaan.
- Elokuu, 11 (24).* Lenin kirjoittaa VSDTP:n Moskovon komitealle kirjeen sen johdosta, että komitea ilmoitti olevansa solidaarinen kirjassa „Mitä on tehtävä?” esitetyille mielipiteille ja hahmottelee komitean toimintasuunnitelman lähikaudeksi.
- Elokuu.* Leninin artikkeli „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma” julkaistaan aikakauslehti „Zarjan” neljännessä numerossa.
- Lenin kirjoittaa alkulauseen kirjasen „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät” toiseen painokseen.
- Syyskuu, 1 (14).* „Iskran” 24. n:ossa julkaistaan Leninin kirjoittama pääartikkeli „Uuden lakkolain ehdotelma”.
- Syyskuu, 3 (16).* Lenin kirjoittaa kirjeen „Juzhnyi Rabotshin” toimitukselle osoittaen välttämättömäksi yhdistää paikalliset komiteat yhdeksi yleisvenäläiseksi järjestöksi.
- Syyskuu, 6 (19).* Leninin toimeksiannosta „Iskran” Berliinin-kuljetusryhmä lähettää „Iskran” 22. ja 23. n:on matriisit painatusta varten Venäjälle Bakun maanalaiseen kirjapainoon, jonka V. Z. Ketshoveli oli perustanut J. V. Stalinin aloitteesta.
- Syyskuu.* Lenin kirjoittaa kirjasen „Kirje toverille organisaatiotehtävistämme”, kehitellen siinä uudentyypin puolueen iskralaisia järjestöperusteita.
- Keskustellessaan ulkomaille saapuneen J. V. Babushkinin kanssa Lenin hahmottelee Venäjän iskralaisien järjestöjen lähimmät tehtävät.
- Lokakuu, 15 (28).* „Iskran” 26. n:ossa julkaistaan Leninin kirjoittama pääartikkeli „Poliittinen taistelu ja politikointi”.

- Lokakuu, 28 — marraskuu, 7* .
(marraskuu, 10—20). Lenin pitää Lausannessa, Genevessä, Bernissä ja Zürichissä (Sveitsissä) eserrien ohjelmaa ja taktiikkaa arvostelevia esitelmiä.
- Marraskuu, 1*
(14). Leninin artikkeli „Vulgääri sosialismi ja narodnikkisuus sosialistivallankumouksellisten henkiinherätelmänä” julkaistaan „Iskran” 27. n:ossa.
- Marraskuu, 2—3*
(15—16). Pihkovan neuvottelukokouksessa perustetaan Leninin aloitteesta Organisaatiokomitea (OK) VSDTP:n II edustajakokouksen koollekutsumista varten.
- Marraskuu, 16*
(29). Lenin pitää Lontoossa eserrien ohjelmaa ja taktiikkaa arvostelevan esitelmän.
- Marraskuun loppu (joulukuun alkupuoli)*. Lenin laatii ja lähettää Organisaatiokomitealle ehdotuksen VSDTP:n II edustajakokouksen työohjelmaksi ja hahmottelee Organisaatiokomitean lähimät tehtävät.
- Marras—joulukuu*. Lenin kirjoittaa kirjoituksen „Perusteesi eserriä vastaan” ja artikkelin „Sosialidemokraattisen liikkeen tehtävistä”.
- Joulukuu, 1*
(14). Leninin artikkeli „Uusia tapahtumia ja vanhoja kysymyksiä” julkaistaan „Iskran” 29. n:ossa.
- Joulukuu, 14*
(27). Lenin kirjoittaa Kieviin iskralaiselle F. V. Lengnikille kirjeen, jossa kehottaa voimistamaan taistelua „ekonomisteja” vastaan.
- Joulukuu*. Lenin toimittaa K. Kautskyn kirjasen „Sosiaalinen vallankumous” venäjänkielisen käännöksen; kirjanen ilmestyy Genevessä v. 1903.
- Joulukuu 1902—tammikuu 1903*. Lenin kirjoittaa teoksen „Kysymykseen VSDTP:n komiteoiden ja ryhmien selostuksista puolueen yleiselle edustajakokoukselle”.
- Vuoden 1902 jälkipuolisko — vuoden 1903 alkupuolisko*. Lenin ohjaa Lontoossa venäläisten emigranttityöläisten opiskeluterhoja, jossa tutkittiin VSDTP:n ohjelmaa.

1903

- Tammikuu, 1*
(14). „Iskran” 31. n:ossa julkaistaan Leninin kirjoitus „Moskovan zubatovilaisia Pietarissa”.
- Tammikuu, 15*
(28). Leninin artikkeli „Tiedotus „Organisaatiokomitean” muodostamisesta” julkaistaan „Iskran” 32. n:ossa.

- Tammikuun loppu (helmi-kuun alku).* Lenin kirjoittaa artikkelit „Bundin ilmoituksen johdosta” ja „Armenian sosialidemokraattien manifestista”. Artikkelit julkaistiin „Iskran” 33. n:o:ssa.
- Tammikuu.* Lenin kirjoittaa artikkelin „Eräitä mietelmiä 7 ts. 6 I:n kirjeen johdosta” (7 ts. 6 f.— F. V. Lengnikin salanimi), jossa kritikoit paikallisten puoluekomiteain johtajia heidän toimettomuutensa vuoksi joukkojen keskuudessa suoritettavan poliittisen työn järjestämisessä.
- Helmikuu, 10—13 (23—26).* Lenin pitää Venäläisessä yhteiskuntatieteiden korkeakoulussa Pariisissa neljä luentoa aiheesta „Marxilaisia mielipiteitä agraarikysymyksestä Euroopassa ja Venäjällä”.
- Helmikuu, 15 (28).* „Iskran” 34. n:o:ssa julkaistaan Leninin kirjoitus „Tarvitseeko juutalainen proletariaatti „itsenäistä poliittista puoluetta””, joka on suunnattu Bundin porvarillista nasionalismia vastaan.
- Helmikuu, 18—21 (maaliskuu, 3—6).* Lenin pitää venäläisten poliittisten emigranttien kokouksessa Pariisissa esitelmän eserrien ja sosialidemokraattien agraariohjelmasta.
- Helmikuu, 24 (maaliskuu, 9).* Lenin palaa Pariisista Lontoon.
- Maaliskuu, 1 (14).* „Iskran” 35. n:o:ssa julkaistaan Leninin artikkeli „Itsevaltius horjuu...”.
- Maaliskuu, 5 (18).* Lenin pitää Whitechapelin (Lontoon työläispiiri) työläisten joukkokokouksessa puheen Pariisin Kommuunista.
- Maaliskuu.* Lenin kirjoittaa kirjasen „Maalaisköyhälistölle. Selitys talonpojille siitä, mitä sosialidemokraatit tahtovat”.
- Huhtikuu, 1 (14).* „Iskran” 37. n:o:ssa julkaistaan Leninin artikkeli „Hra Struve oman avustajansa paljastamana”.
- Huhtikuu, 15 (28).* „Iskran” 38. n:o:ssa julkaistaan eserriä vastaan suunnattu Leninin artikkeli „Les beaux esprits se rencontent. (Venäjäksi likipitään: свой своему поневоле брат)”.
- Huhtikuun loppu (toukokuun alku).* Lenin ja Krupskaja muuttavat Lontoosta Geneveen, koska „Iskra” lehden painatus siirtyy sinne.
- Toukokuu.* Genevessä ilmestyy Leninin kirjanen „Maalaisköyhälistölle”.

- Kesäkuu.* Lenin pitää Bernissä muutamia luentoja agraarikysymyksestä.
- Kesäkuu—heinäkuun alkupuolisko.* Lenin valmistelee puolueen II edustajakokousta.
- Laatii edustajakokouksen työ- ja päiväjärjestyksen; kirjoittaa puolueen sääntöjen luonnoksen ja tutustuttaa siihen „Iskran” toimituksen jäsenet ja edustajakokouksen edustajat.
- Lenin osallistuu edustajakokouksen kysymyksiä käsitteleviin edustajien kokouksiin; tutustuu saapuneisiin edustajiin; pitää eräässä edustajien kokouksessa esitelmän kansallisuuskysymyksestä.
- Lenin kirjoittaa jäsenyyksen edustajakokoukselle tehtävästä „Iskra” järjestön toimintaselostuksesta.
- Lenin valmistelee ehdotuksia edustajakokouksen päätöslauselmiksi: mielenosoituksista, Bundin asemasta puolueessa, suhteesta opiskelevaan nuorisoon, puoluekirjallisuudesta ja pikku päätöslauselmaehdotuksia (taloudellisesta taistelusta, Toukokuun 1 päivästä, kansainvälisestä kongressista, terrorista, propagandasta, voimien jaottelusta).
- Lenin kirjoittaa artikkelin „Vastaus ohjelmaluonnoksemme arvosteluun” perustellen puolueen ohjelman agraariosaa. Artikkelin julkaistiin kirjasena „Iksin agraariohjelmasta”, joka jaettiin edustajakokouksen edustajille agraarikysymyselostuksen asemesta.
- Heinäkuu, 15 (28).* „Iskran” 44. n:ossa julkaistiin Leninin kirjoittama pääartikkeli „Kansallisuuskysymys ohjelmassamme”.
- Heinäkuu, 17 (30)—elokuu, 10 (23).* VSDTP:n II edustajakokous Brysselissä ja Lontoossa. Lenin osallistuu edustajakokouksen työn johtamiseen; hän pitää päiväkirjaa edustajakokouksen istunnoista.
- Heinäkuu, 17 (30).* Edustajakokouksen ensimmäisessä istunnossa Brysselissä Lenin valitaan edustajakokouksen varapuheenjohtajaksi, puhemiehistön jäseneksi ja mandaattivaliokunnan jäseneksi.
- Heinäkuu, 17—18 (30—31).* Lenin työskentelee edustajakokouksen mandaattivaliokunnassa.
- Heinäkuu, 18 (31).* Lenin esiintyy kaksi kertaa edustajakokouksen toisessa istunnossa puoltaen ehdottamaansa päiväjärjestyä.

- Lenin pitää edustajakokouksen kolmannessa istunnossa puheen Organisaatiokomitean virheellisestä toiminnasta („Organisaatiokomitean kanssa olleesta selkkauksesta”) ja puolalaisten sosialidemokraattien osallistumisesta edustajakokoukseen.
- Heinäkuu, 20 (elokuu, 2).* Lenin puhuu edustajakokouksen kuudennessa istunnossa Bundin asemasta VSDTP:ssa arvostellen Bundin organisatorista natsionalismia.
- Heinäkuu, 21 (elokuu, 3).* Lenin valitaan edustajakokouksen kahdeksannessa istunnossa ohjelmavaliokuntaan.
- Heinäkuu, 21—29 (elokuu, 3—11).* Lenin työskentelee ohjelmavaliokunnassa.
- Heinäkuu, 22 (elokuu, 4).* Lenin pitää edustajakokouksen yhdeksännessä istunnossa puheen puolueen ohjelmasta.
- Heinäkuun 24. ja 29. välillä (elokuun 6. ja 11. välillä).* Lenin matkustaa II edustajakokouksen edustajien kanssa Brysselistä Lontooseen.
- Heinäkuu, 29 (elokuu, 11).* Lenin pitää edustajakokouksen neljännessä istunnossa selostuksen puolueen säännöistä.
- Lenin valitaan edustajakokouksen viidennessätoista istunnossa sääntöjentoimitusvaliokuntaan.
- Heinäkuun 29. ja elokuun 2. välillä (elokuun 11. ja 15. välillä).* Lenin työskentelee sääntöjentoimitusvaliokunnassa.
- Heinäkuu, 31 (elokuu, 13).* Lenin pitää edustajakokouksen yhdeksännessätoista istunnossa puheen puolueen agraariohjelman käsitelyn yhteydessä.
- Elokuu, 1 (14).* Lenin pitää edustajakokouksen kahdennessakymmennessä ja kahdennessakymmennessä ensimmäisessä istunnossa kolme puhetta agraariohjelmasta.
- Elokuu, 2 (15).* Lenin esiintyy edustajakokouksen kahdennessakymmennessä toisessa ja kolmannessa istunnossa puoltaen ehdottamaansa sääntöjen ensimmäisen, puolueen jäsenyyttä koskevan pykälän sanamuotoa.
- Elokuu, 2 tai 3 (15 tai 16).* Lenin osallistuu „Iskra” järjestön istuntoon, jossa iskralaisten kesken tapahtuu kahtiajakaantuminen KK:n jäsen ehdokkaita koskevan kysymyksen johdosta.

- Elokuu, 4 (17).* Lenin esiintyy edustajakokouksen kahdennessakymmenennessä viidennessä istunnossa Puolueneuvoston kokoonpanoa koskevasta kysymyksestä.
- Elokuu, 4 ja 5 (17 ja 18).* Lenin puhuu edustajakokouksen kahdennessakymmenennessä kuudennessa ja seitsemännessä istunnossa kolme kertaa: käsiteltäessä puolueen sääntöjen 12. pykälää, kooptimisesta Keskuskomitean ja puolueen Pää-äänenkannattajan toimitukseen.
- Elokuu, 5 (18).* Lenin osallistuu edustajain enemmistön erilliseen neuvotteluun, jossa käsitellään Keskuskomitean kokoonpanoa koskevaa kysymystä.
- Elokuun 5. ja 10. (18. ja 23.) välillä.* Lenin laatii päätöslauselmaehdotukset: Bundin eroamisesta VSDTP:sta, erillisistä ryhmistä, sota-väestä, talonpoikaistosta (näitä päätöslauselmia ei esitetty edustajakokoukselle).
- Elokuu, 7 (20).* Lenin pitää edustajakokouksen kolmannessakymmenennessä ensimmäisessä istunnossa puheen puolueen Pää-äänenkannattajan — „Iskra” lehden — toimituksen vaaleista.
- Lenin valitaan edustajakokouksessa salaisella äänestyksellä „Iskran” toimitukseen; pitää puheen Keskuskomitean vaaleista.
- Elokuu, 9 tai 10 (22 tai 23).* Lenin kirjoittaa päätöslauselmaehdotuksen lehden julkaisemisesta lahkolaisia varten.
- Elokuu, 10 (23).* Lenin esiintyy edustajakokouksen kolmannessakymmenennessä seitsemännessä istunnossa vastustaan Potresovin ehdotusta päätöslauselmaksi suhteesta liberaaleihin, pitää puheen suhteesta opiskelemaan nuorisoon.
- Elokuu, 11 (24).* Lenin ja edustajakokouksen bolshevikkiedustajat käyvät Karl Marxin haudalla Highgate'in hautausmaalla.
- Elokuu, 11 (24) jälkeen.* Lenin palaa VSDTP:n II edustajakokouksen päätyttyä Lontoosta Geneveen.
- Elokuu, 15 (28).* „Iskran” 46. n:ossa julkaistiin Leninin artikkelit „Reformien aikakausi” tehtaanvanhimmista annetun lain johdosta ja „Bundilaisen natsionalismin viimeinen sana”.

SISÄLTÖ

Esipuhe.....	IX
--------------	----

1902

<i>AINEISTOA VSDTP:n OHJELMAN LAATIMISTA VARTEN</i>	1—62
HUOMAUTUKSIA PLEHANOVIN ENSIMMÄISEEN OHJELMALUONNOKSEEN.....	3—10
VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVÄENPUOLUEEN OHJELMALUONNOS.....	11—17
KOLME KORJAUSTA OHJELMALUONNOKSEEN.....	18
HUOMAUTUKSIA PLEHANOVIN TOISEEN OHJELMALUONNOKSEEN.....	21—41
LAUSUNTO PLEHANOVIN TOISESTA OHJELMALUONNOKSESTA.....	42—44
HUOMAUTUKSIA KOMISSION OHJELMALUONNOKSEEN.....	45—57
LISÄHUOMAUTUKSIA KOMISSION OHJELMALUONNOKSEEN.....	58—60
Lisäys luokkataistelua koskevaan kysymykseen.....	59
KORJAUS OHJELMAN AGRAARIOSAAN.....	61—62
VARARIKON MERKKEJÄ.....	63—69
VENÄJÄN TALOUDELLISESTA ELÄMÄSTÄ.....	70—80
1. Säästökassat.....	71
„ISKRAN“ TOIMITUKSEN SELOSTUS VSDTP:n KOMITEOIDEN NEUVOTTELUKOKOUKSELLE (KONFERENSSILLE).....	81—90
(NB) Päätöslauselman alustelma.....	89

VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIAN AGRAARIOHJELMA.....	91—133
I	93
II	95
III	100
IV	103
V	107
VI	109
VII	115
VIII	125
IX	129
X	131
KIRJE ZEMSTVOMIEHILLE	134—142
„BORBA“ RYHMÄSTÄ	143
KIRJE „POHJOISELLE LIITOLLE“. <i>Huomautuksia „Pohjoisen liiton“ ohjelmaan</i>	144—154
MIKSI SOSIALIDEMOKRATIAN ON JULISTETTAVA PÄÄTTÄVÄ JA SÄÄLIMÄTÖN SOTA SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISILLE?	155—159
KAKSI KIRJETTÄ I. I. RADTSHENKOLLE.....	160—169
I	160
II	166
VALLANKUMOUKSELLISTA SEIKKAILUPOLITIKKAA	170—191
I	170
II	180
KIRJE MOSKOVAN KOMITEALLE	192—194
ESIPUHE KIRJASEN „VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRAATTIEN TEHTÄVÄT“ TOISEEN PAINOKSEEN	195—200
UUDEN LAKKOLAIN EHDOTELMA	201—210
KIRJE „JUZHNYI RABOTSHIN“ TOIMITUKSELLE.....	211—213
KIRJE TOVERILLE ORGANISAATIOTEHTÄVISTÄMME.....	215—235
POLIITTINEN TAISTELU JA POLITIKOINTI	236—244
MIELENOSOITUKSISTA	245
VULGÄÄRI SOSIALISMI JA NARODNIKKILAISUUS SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISTEN HENKIINHERÄTTELEMÄNÄ	246—253
SOSIALIDEMOKRAATTISEN LIIKKEEN TEHTÄVISTÄ	254—255

PERUSTEESI ESERRIÄ VASTAAN.....	256—260
UUSIA TAPAHTUMIA JA VANHOJA KYSYMYKSIÄ.....	261—267
KESKIKOULUJEN OPPILAILLE.....	268
„SVOBODA“ RYHMÄSTÄ.....	269—270
KATKELMA KIRJOITUKSESTA ESERRIÄ VASTAAN.....	271—272
EHDOTELMA VENÄJÄN ORGANISAATIOKOMITEAN JULISTUKSEKSI LIIGALLE, LIITOLLE JA BUNDIN ULKOMAISALLE.....	273
KYSYMYKSEEN VSDTP:n KOMITEOIDEN JA RYHMIEN SELOSTUKSISTA PUOLUEEN YLEISELLE EDUSTAJAKOKOUKSELLE.....	274—284
I. Työväenliike, sen historia ja nykyinen tila.....	276
II. Paikallisten sosialististen kerhojen historia, sosialidemokraattien ilmaantuminen, suuntataistelu heidän keskuudessaan.....	277
III. Paikallisen komitean, paikallisten ryhmien ja kerhojen organisaatio.....	278
IV. Paikallisen työn luonne, sisältö ja laajuus.....	279
V. Suhtautuminen muiden rotujen ja kansallisuuksien vallankumouksellisiin (varsinkin sosialidemokraattisiin) ryhmiin.....	281
VI. Kirjapainot, kuljetus ja työn konspiratiivinen turvaaminen.....	—
VII. Yhteydet ja toiminta muiden väestökerrosten keskuudessa, paitsi työväenluokkaa.....	282
VIII. Ei-sosialidemokraattisten vallankumouksellisten ja oppositiivirtausten tila ja suhtautuminen niihin.....	283

1903

MOSKOVAN ZUBATOVILAISIA PIETARISSA	285—290
TIEDOTUS „ORGANISAATIOKOMITEAN“ MUODOSTAMISESTA	291—294
ERÄITÄ MIETELMIÄ 7 ts. 6 f:n KIRJEEN JOHDOSTA.....	295—301
BUNDIN ILMOITUKSEN JOHDOSTA.....	302—308
ARMENIAN SOSIALIDEMOKRAATTIEN MANIFESTISTA	309—312
TARVITSEEKO JUUTALAINEN PROLETARIAATTI „ITSENÄISTÄ POLIITTISTA PUOLUETTA“	313—318
MARXILAISIA MIELIPITEITÄ AGRAARIKYSYMYKSESTÄ EUROOPASSA JA VENÄJÄLLÄ.....	319—329

Luentojen ohjelma	323
Ensimmäisen luennon konsepti. Yleistä teoriaa.....	324
Kapitalistisen maanviljelyksen herruudesta. Maakorko.....	325
ITSEVALTIUS HORJUU... ..	330—335
HRA STRUVE OMAN AVUSTAJANSA PALJASTAMANA	336—343
MAALAIKÖYHÄLISTÖLLE. <i>Selitys talonpojille siitä, mitä sosialidemokraatit tahtovat</i>	345—417
1. Kaupunkilaistyöläisten taistelu	349
2. Mitä sosialidemokraatit tahtovat?.....	351
3. Rikkaus ja kurjuus, omistajat ja työläiset maaseudulla	361
4. Minne keskitalonpojan on mentävä? Omistajien ja rikkaiden puolelle vaiko työläisten ja omistamattomien puolelle?.....	375
5. Mitä parannuksia sosialidemokraatit pyrkivät saamaan koko kansalle ja työläisille?	383
6. Mitä parannuksia sosialidemokraatit pyrkivät saamaan kaikille talonpojille?	392
7. Luokkataistelu maaseudulla	408
„Iskra“ lehden ja „Zarja“ aikakauslehden yhteisesti ehdottama Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen ohjelma	415
LES BEAUX ESPRITS SE RENCONTRENT. [<i>Venäjäksi likipitään: свой своему поневоле брат (oma on omalle tahtomattaankin veli)</i>]	418—422
VASTAUS OHJELMALUONNOKSEMME ARVOSTELUUN	423—437
KANSALLISUUSKYSYMYS OHJELMASSAMME	438—447
ESERRIÄ VASTAAN TÄHDÄTYN ARTIKKELIN JÄSENNYS.....	448—449
VSDTP:n II EDUSTAJAKOKOUS 17. (30.) heinäkuuta — 10. (23.) elokuuta 1903.....	451—493
1. PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS MIELENOSOITUKSISTA.....	453
2. PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS BUNDIN PAIKASTA PUOLUESSA	454
3. PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS SUHTEESTA OPISKELEVAAN NUORISOON	455
4. PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS PUOLUEKIRJALLISUUDESTA	456

5. PIKKU PÄÄTÖSLAUSELMIEN LUONNOKSIA.....	457—458
Taloudellinen taistelu	457
Toukokuun 1 päivä	—
Kansainvälinen kongressi	—
Terrori	458
Propaganda	—
Voimien jaottelu.....	—
6. PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS LEHDEN JULKAISEMISESTA LAHKOLAISIA VARTEN	459
7. VSDTP:n SÄÄNTÖJEN LUONNOS.....	460
8. PÄÄTÖSLAUSELMALUONNOKSET, JOITA EI ESITETTY EDUS- TAJAKOKOUKSELLE	463—465
Bundin eroaminen	463
Erilliset ryhmät	464
Sotaväki	—
Talonpoikaisto	—
9. ENSIMMÄINEN PUHE EDUSTAJAKOKOUKSEN PÄIVÄJÄRJES- TYSTÄ KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ HEINÄKUUN 18 (31) PNÄ....	466
10. TOINEN PUHE EDUSTAJAKOKOUKSEN PÄIVÄJÄRJESTYSTÄ KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ HEINÄKUUN 18 (31) PNÄ.....	467
11. PUHE ORGANISAATIOKOMITEAN TOIMINTAA KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ HEINÄKUUN 18 (31) PNÄ	468
12. PUHE PUOLAN SOSIALIDEMOKRAATTIEN OSALLISTUMISESTA EDUSTAJAKOKOUKSEEN HEINÄKUUN 18 (31) PNÄ.....	469
13. PUHE BUNDIN PAIKASTA VSDTP:ssa HEINÄKUUN 20 (ELO- KUUN 2) PNÄ	470
14. PUHE PUOLUEEN OHJELMAA KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ HEINÄKUUN 22 (ELOKUUN 4) PNÄ	473
15. SELOSTUS PUOLUEEN SÄÄNNÖISTÄ HEINÄKUUN 29 (ELO- KUUN 11) PNÄ.....	476
16. ENSIMMÄINEN PUHE AGRAARIOHJELMAN KÄSITTELYN YH- TEYDESSÄ HEINÄKUUN 31 (ELOKUUN 13) PNÄ.....	477
17. TOINEN PUHE AGRAARIOHJELMAN KÄSITTELYN YHTEY- DESSÄ ELOKUUN 1 (14) PNÄ	480
18. KOLMAS PUHE AGRAARIOHJELMAN KÄSITTELYN YHTEY- DESSÄ ELOKUUN 1 (14) PNÄ	482
19. NELJÄS PUHE AGRAARIOHJELMAN KÄSITTELYN YHTEY- DESSÄ ELOKUUN 1 (14) PNÄ	483

20. ENSIMMÄINEN PUHE PUOLUEEN SÄÄNTÖJEN KÄSITTELYN YHTEYDESSÄ ELOKUUN 2 (15) PNÄ	484
21. TOINEN PUHE PUOLUEEN SÄÄNTÖJEN KÄSITTELYN YHTEYDESSÄ ELOKUUN 2 (15) PNÄ	485
22. PUHE „ISKRAN“ TOIMITUKSEN VAALIEN YHTEYDESSÄ ELOKUUN 7 (20) PNÄ.....	489
23. PUHE SUHTEESTA OPISKELEVAAN NUORISOON ELOKUUN 10 (28) PNÄ.....	493
REFORMIEN AIKAKAUSI	494—501
BUNDIN NATSIONALISMIN VIIMEINEN SANA	502—505
MARTOVIN RISTIRIITOJA JA MUTKIA	506
<i>Huomautuksia</i>	507—526
<i>Tietoja V. I. Leninin elämästä ja toiminnasta</i>	527—536

K U V A T

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Venäjän Sosialidemokraattisen Työväenpuolueen ohjelmaluonnos“.—1902.	2—3
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta, joka sisältää huomautukset Plehanovin toiseen ohjelmaluonnokseen.—1902	19
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Venäjän sosialidemokratian agrariohjelma“.—1902	92—93
Kansilehti V. I. Leninin kirjasta „Kirje toverille organisaatiotehtävistämme“.—1904	217
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Kysymykseen VSDTP:n komiteoiden ja ryhmien selostuksista puolueen yleiselle edustajakokoukselle“.—Joulukuu 1902—tammikuu 1903	274—275
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Marxilaisia mielipiteitä agrarikysymyksestä Euroopassa ja Venäjällä“.—1903	321
Kansilehti V. I. Leninin kirjasta „Maalaisköyhälistölle“.—1903	347
Luokkaryhmittymien mukainen maa-alalaskelma, jonka V. I. Lenin teki valmistellessaan kirjastaan „Maalaisköyhälistölle“.—1903	362—363

Karjalais-Suomalainen SNT
Kulttuuriasiain ministeriön
Poligrafizdatin
Sortavalan kirjapaino

Sortavala, Karjalankatu, 32
